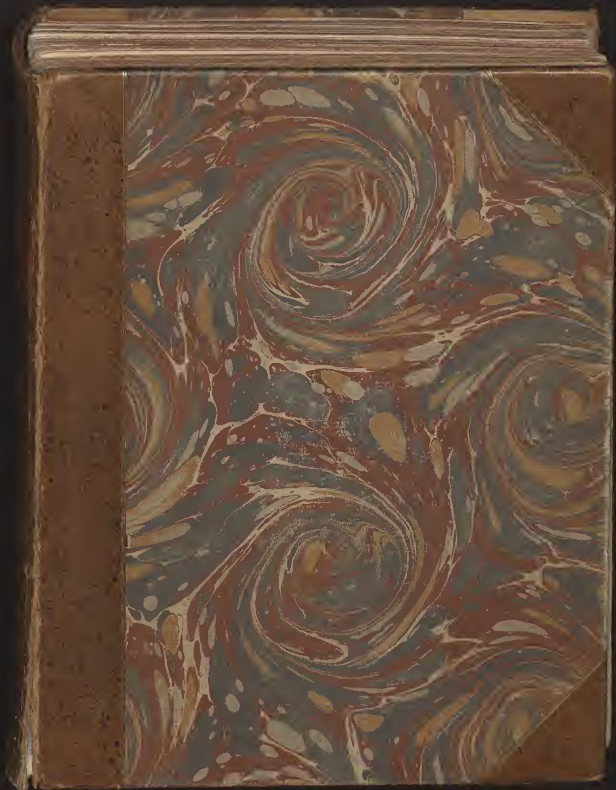

Edda. — Edda Islandorum an. Chr. 1215 Islandice conscripta ... nunc primum Isl., Danice et Lat ... in lucem prodit opera et studio P. J. Resenii. Havniae 1665. 190 blad. Hermannsson 114. — **(Hávámál).** Ethica Odini pars Eddae Saemundi vocata Haavamaal. Ed. P. J. Resenius. Havniae 1665. 14 blad plus »Mendae typographicae», 2 blad. Herm. 228. — **(Völuspa).** Philosophia antiqvissima Norvego-Danica dicta Woluspa. Ed. P. J. Resenius. Havniae 1665. 18 blad. Herm. 628. — Philosophia antiqvissima Norvego-Danica dicta Woluspa. Ex Bibliotheca P. J. Resenii. Haffniae 1673. (12), 104, (18) pp. Hermannsson. 628. Lit. 4:o. Nytt, gediget hlfrbd (Hedberg).

Hierta 1910: »Originalupplagor kompletta med det nästan alltid felande, ytterligt rara andra trycket av Völuspa av 1673. (Se Brunet m. m.)»

Edda. 1665.

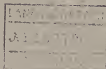
Havamal. 1665

Völuspa 1665.

Völuspa. 1673.

Originalupplagan, komplett med
det nästan alltid felande, ytter-
ligt rara andra trycket af
Völuspa af 1673. (Se Brunet m.m.)

[illegible]
1910.

EDDA. ISLANDORUM

AN. CHR. M. CC. XV
ISLANDICE. CONSCRIPTA
PER
SNORRONEM. STURLÆ
ISLANDIÆ. NOMOPHYLACEM
NUNC. PRIMUM
ISLANDICE. DANICE. ET. LATINE
EX. ANTIQVIS. CODICIBUS. M. SS
BIBLIOTHECÆ. REGIS. ET. ALIORUM
IN. LUCEM. PRODIT
OPERA. ET. STUDIO

PETRI. JOHANNIS. RESENII. I. V. D

JURIS. AC. ETHICES. PROFESSORIS. PUBL
ET. CONSULIS. HAVNIENSIS

FRIDERICI. III

REGUM. PRINCIPUM. SAPIENTUM
SUMMI. OPTIMI. MAXIMI
GLORIOSO. NOMINI. MEMORIÆ. IMMORTALI
D. D. D.

HAVNIÆ
TYPIS, HENRICI. GÖDIANI. REG. ET. ACAD
TYPOGR. M. DC. LX. V

FRIDERICO. III

OMNES. OMNIUM. INTER. SE. MAXIMORUM. REGUM
GLORIAS. SUPERGRESSO
PIETATE. QVAM. MOLE. AUT. CULTU. AUGUSTIOREM
ARAM. PONUNT. IMMOLANT. CORDA
INCOLÆ. HAVNIENSES
QVI. OMNES. ET. SINGULI
VOCE. PUBLICA. ET. UNISONA
TESTANTUR. ITA. ET. PROFITENTUR
VENERABUNDI
CAL. JAN. AN. CHR. M. DC. LXV

O. NOS. INTER. INFELICIA. FELICES
GRASSANTE. NON. ITA. PRIDEM
EHEV. BELLO

FRIDERICUS. III

MAGNUS. ILLE. PATER. PATRIÆ
BELLI. DECUS. PACIS. PRÆSIDIUM
PRÆSTO. FUIT
PLENUM. SPEI. NOMEN
CONTINET. SECURITATIS. MUNIMENTUM
DANIÆ. NORVEGIÆ. MARISQVE. BALTICI
DOMINUS. DOMITOR. DOMINATOR
REX. AMATUS. DANIS. QVANTUM. AMABITUR. NULLUS
PROBUS. IMPERATOR. ET. VERE. PROBUS
QVI
QVADRAGINTA. ANNORUM. VIR
SEPTENTRIONALE. CEPIT. IMPERIUM
ET. PER. ANNOS. JAM. SEDECIM
AUSPICIIS. ARMIS. ET. LEGIBUS
FELICITER. ADMINISTRAVIT
ORBEMQVE. DANICUM. MERITIS
ET. URBEM. HAVNIENSEM. MIRACULIS
SE. IPSO. MAJOR. IMPLEVIT
SUA. FELICITATE. FORTUNAVIT. AMORE. BEAVIT
QVEM
TAM. PROBIS. CHARUM. PRÆDICANT. OMNES
QVAM. IMPROBIS. METUENDUM
INTERIM. TAMEN. MALUIT. MORTALES
RUBORE. POTIUS. SUFFUNDI. QVAM. SANGVINE

AT.

ATQVE. ILLUC. CURRERE. LACHRYMAS. JUSSIT
QVA. CRUOR. ITURUS. ERAT
ULTIONEM. ONERI. GRATIAM. IN. QVÆSTU. HABENS
SINGULARE. POSTERIS. EXEMPLUM
ET. CHARITATIS. ET. FORTITUDINIS
O. UTINAM. NUNC. BELLUM
NON. GRASSARETUR. AMPLIUS
QVAM. OPTIME. TAMEN. NOBIS. JAM. EST
QVOD. HIC. TALEM. TANDEM. HABEAMUS

MONARCHAM

QVALEM
HOMINIBUS. DEUS. DEDIT
HUMANITAS. CORONAVIT
IN. REGIO. HONORE
REGIA. ILLI. NON. DEFUIT. VIRTUS
UNDE. GENS. DANICA
HONOREM. HONORI. CONTULIT
AD. SUMMOS. ENIM. HONORES. ASCENDEBAT. TUNC
CELSISSIMA. FAMILIA. OLDENBURGICA
QVÆ
IN. DANIA. DEBEBAT. EXTOLLI
AD. APICES. MONARCHARUM. LAUREAS. ET. CORONAS
FACTUM. BENE
ERINT. SUB. TANTO. SUBDITI. REGIMINE
SINE. METU. SINE. MOTU
VOTA. QVOTIDIE. FIUNT. BENEFICIO. STAT. FIDES
O. DIU. IMPERIUM. HOC. FORTUNET. DEUS
SOSPITET. DOMUM
DIUQVE. MORTALES. VOTIS. ALLIGET
FAMILIÆ. OLDENBURGICÆ
DEO. DEFENDENTE
MANSIT. IMPERIUM. DANICUM
ANNIS CC. XV
MANEBITQVE. PERPETUUM
AD. PERENNEM. SUBDITORUM. FELICITATEM
ÆTERNAM. FAMILIÆ. GLORIAM
IMMORTALEM. NOMINIS. FRIDERICI. TERTII
PRIMI. DANIÆ. MONARCHÆ
MEMORIAM

FRIDERICO III
OMNIUM MAGNORUM
DANIÆ ET NORVEGIÆ
REGUM MAXIMO
PARENTI PUBLICO
JUSTO FORTI PIO POTENTI FELICI
INVICTO AUGUSTO

D.

NUMINI MAJESTATIQVE EJUS SEMPER DEVOTISSIMUS
PETRUS RESENIUS

Iri ſapientes Ethicam, antiqviſſimam diſciplinam (natam atq; ortam apud Ethnicos partim ex naturalibus notitiis, partim ex reliqviis doctrinæ à primis Patribus in Eccleſiâ acceptæ) qvantum potuerunt excolere atq; illuſtrare olim ſtuduerunt, idq; pluribus ac diverſis viis ac rationibus docendi. Qvatuor n. rationes docendi Ethicam veteribus ſcriptoribus Ethicis fuere uſitatæ; qvarum prima & antiqviſſima eſt γνωμικὴ, altera παραδειγματικὴ, tertia ἀποδεικτικὴ, & qvarta χαρακτηριστικὴ.

Γνωμικὴ (ɔ: ſententioſa) ratio docendi Ethicam, quæ aliàs voca- I Ratio docendi Ethicam, quæ eſt
tur νομικὴ (ɔ: legalis), eſt quæ nuda præcepta, & nudas ſententias
vel regulas proponit ſine cauſis atq; demonſtrationibus. Cur γνωμικὴ.
verò veteres gnomis (ɔ: brevibus ſententiis) prolixam doctrinam Cur veteres
incluſerint, rationes ſunt hæ ſeqventes. Primò qvòd, quæ doctri gnomis prolixam doctri-
næ brevi dicto comprehenduntur, faciliùs arripiantur, & ad ſui nam incluſerint.
conſiderationem homines pertrahant: Tum etiam quòd decus 1
& gratia iisdem comitetur, addentibus orationi gravitatem, cùm 2
in loco & verecundè intexuntur; ut Fabi⁹ lib. 8. venuſtiſſimè
docet. Tertiò, ut Adoleſcentes ἀπὸ στωμυλίας γλωσσαλγῖ (quæ 3
commune malum juventutis eſt) ad ſermonis temperantiam &
parſimoniam invitarent, cùm animadverterint ſapientiſſimos &
eloqventiſſimos qvosq;, quæ dicenda forent, paucis ve bis eloqvi
& proponere conſveviſſe. Sic hemiſtichium Heſiodi eſt; πλέον
ἥμισυ παντὸς (ɔ: dimidium plus toto): Id tribus hiſce verbis omnia

complectitur, quæ Plato tum in Gorgiâ, tum in politicorum libris decem tanta verborum vi & copia conatur ostendere; scilicet *βέλτιον δηλαδὴ εἶναι τὸ ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν* (ɔ: satius esse injuriam pati, qvam injuriam inferre): *ut scribit Plutarchus in comm. qvomodo audiendi sunt poëtæ.* Tantam n. rem tantilla com-
4 plectitur sententiâ *πλέον ἥμισυ παντός.* Qvartò, qvod gignant argumenta sive confirmationes & refutationes in omnibus caussis: Nam major in syllogismo plerumq; est aliqva communis sententia. Hinc tanta apud veteres gnomologicæ hujus Philosophiæ admiratio & commendatio fuit, ut ex his sapientiæ nomen, cùm alii, tùm præsertim septem Græci sapientes, (quorum nonnullos Reges fuisse aliqui docent) obtinuerint. Primi n. qui doctrinæ nomine apud Græcos clari erant *σοφοὶ* (ɔ: sapientes) nominabantur. Id verò nomen cum Pythagoræ & aliis nimis arrogans & superbum videretur, pro *σοφοῖς* (ɔ: sapientibus) *φιλοσόφους* (ɔ: studiosos ac amatores sapientiæ) se nuncuparunt, *ut ea copiosius persequitur Laërtius in vitâ Philosoph.*

Gnomographi Hebræi

Tales libelli apud Hebræos sunt: Salomonis Proverbia, & ejusdem Ecclesiastes, פִּרְקֵי אָבוֹת Pirke Aboth, sententiæ morales Ben Syræ, 50 Sententiæ Hebræorum, Libellus ex officina Veneta cum Philebræis communicatus, Libellus Hebræus dictus Canticus argenteus, in lucem prolatus à Jo. Reuchlino Icto. Hanc consvetudinem constanter etiam retinuerunt veteres seniores Hebræi omnes, in quorum commentariis plurima argutè & sapienter, sed breviter dicta reperiuntur. Sic in Arba Turini *lib. 3.* multæ sunt sententiæ de laude conjugii. In aliis qvoq; libris aliæ reperiuntur vulgò etiam jactatæ sententiæ.

Gnomographi Arabes

Quòd olim in sententioso dicendi genere excelluerint Arabes, inter cætera ostendunt libri Arabum gnomologici, quos primus Europæ donavit Thomas Erpenius: Unde discimus Pythagoricum illud, ignem gladio non fodiendum esse, ut multas alias Scholæ Pythagoricæ sententias, venisse ab Oriente.

Gnomographi Græci & quidem Biblici. 1

Græci similes libelli sunt, Salomonis sapientia, & Syracidis sententiæ.

2 Patres Theologi

Eam docendi brevem & succinctam rationem à Prophetis & veteris primævæ Ecclesiæ Doctoribus acceptam Patres deinde & Theologi Græci secuti sunt. In hoc genere orationis scriptæ sunt Maximi Episcopi, (seu confessoris, seu quicunq; tandem fuerit) de charitate 4 Centuriæ, Thalassii Cæsarensis Episcopi hecatondes sen-

ſententiarum quatuor, Marci Eremitæ de lege ſpirituali κεφάλαια ſeu ὑποθῆκαι, Nili Epiſcopi παραινέσεις ſeu κεφάλαια, Carpathii παρακλητικὰ κεφάλαια, Nazianzeni liber carminum, Baſilii Magni moralium ſummarum libellus, Sententiæ parænetic æ Agapeti, Baſilii Imperatoris parænefes, Onoſandri libellus de Imperatoris officio.

Apud Ethnicos non pauciores hujusmodi libellos invenietis, quibus brevibus dictis doctrinam de moribus proponunt; Tales 3 Ethnici ſunt Iſocratis παραινέσεις ad Demonicum, duo libelli Iſocratis ad Nicoclem de Regis & ſubditorum officio, ὑποθῆκαι Chironis (quorum Heſiodus autor creditus fuit, antequam Ariſtophanes Grammaticus doceret non eſſe, *ut Fabius retulit*), Epicteti Enchiridion, Xyſti & Theoctiſti gnomæ, Senariorum libellus, γνωμικαὶ σημειώσεις (ɔ: ſententioſæ obſervationes) Magni Logothetæ, Theodori Metochitæ, Sententiæ Demophili, Democratis, & Secundi.

Sic multi alii commemorari poſſunt Auctores, qui ſeu univerſam de virtutibus & vitiis doctrinam brevibus quibusdam regulis tradiderunt; ſeu etiam brevi libello unum aliquem locum quemcunq; etiam expoſuerunt: quales ſunt Gemiſtius de virtutibus, nec non Æneas Platonicus, Athenagoras & Xenocrates qui de animæ immortalitate libellos ſcripſerunt.

Notandum heic eſt, quòd magna pars eorum qui ὑποθήκας (ɔ: morales ſententias) ſcripſerunt, ſive Poëtæ, ſive Philoſophi & inter hos Pythagoræi, ἀκολουθίαν non obſervarint: Sequens n. ὑποθήκη non pertinet ad præcedentem. Sic ὑποθήκας ſuas ſcripſerunt Heſiodus & Phocylides. Et ſanè non ſolùm antiquorum ὑποθῆκαι in moralibus ἀκολουθίαν non ſervavêre, verùm etiam alia de quibuscunq; rebus præcepta. Ita Epiſtola Horatii ad Piſones de art. Poëti. Perpetuum ordinem ſeriemq; nullam habet, ſed ab uno præcepto ad aliud tranſilit, quamvis nulla ſit materiæ affinitas ad ſenſum connectendum.

Ex Poëtis ſententias ſcripſerunt Heſiodus & Theognis, nec non Rhianus, Evenus, & alii ſimiles. Gnomographi Græci Poëtæ.

Sunt etiam nonnullorum ſcripta ſenrentiis moralibus plena, quæ injuriâ temporis deperdita deſideramus, qualia ſunt: Septem ſapientum Græcorum (ſc: Solonis Salminii, Chilonis Lacedæmonii, Thaletis Mileſij, Pittaci Mittylenæi, Periandri, Biantis Corinthii, &Cleobuli) Anacharſis, item Scythæ Minermi Smyrnæi, Xenophanis Colophonii, Naumachii Tyrtæi Athenienſis aliorumq; complurium. Hi omnes Gnomas, hypothecas, elegias & Leges verſibus comprehenſas ſcripſiſſe leguntur apud Laërtium & Svidam, Gnomographi Græci, quorum ſcripta temporis injuria perierunt.

dam, quas etiam veneranda ac ſapiens vetuſtas tanti feciſſe legitur ut eas publicè recitari & à pueris in publicis celebritatibus legi præceperit, *teſte Athen. lib.* 14. *Deipn.* Doctrinam quoq; de moribus, brevibus ſententiis & verſibus incluſam, proponere conati ſunt Pythæus, Pythagoras & Phocylides: Imo ut paucis me abſolvam, omnes Philoſophi, Hiſtorici, Poëtæ & Oratores, tam Græci quàm Latini, longioribus narrationibus breves aliquas rotundas & ſapientes ſententias, tanqvam oracula & ſummas doctrinæ, attexerunt.

Gnomæ Chriſti, Prophetarum & Apoſtolorum, petitæ ex ſapientum ſcriptis.

Prophetæ quoq; & Apoſtoli, etiam Chriſtus ipſe (fons omnis ſapientiæ in cœlo & in terra) hanc docendi conſvetudinem ut utilem & bonam non ſunt aſpernati. Et ſanè non ſolùm Prophetæ (ut patet ex lib. 1. Sam. cap. 24. v. 14.); Verùm etiam Chriſtus plurimas ſententias ex medio vulgi ſermone, aut ex ſapientum præceptis deſumpſit, & multa à rebus humanis ad divinas tranſtulit; quæ quoq; ſententiæ contendunt cum dictis non modò Hebræorum, verùm etiam cum dictis Græcorum & Romanorum.

Dictum 1. Sam. 24. v. 14. ita ſe Latinè habet: ut ait ſententia veteris illius, à malis procedit malum: Hæc ſententia convenit cum Græco adagio: *κακῦ κόρακος κακὸν ὠόν.* ɔ: malum corvus malus edidit ovum.

Sic hæc dicta Novi Teſtamenti cum dictis Græcorum & Romanorum optimè conveniunt. Luc. 12. v. 19. Comede, bibe, exulta. Epicurus: Ede, bibe, lude poſt mortem nulla voluptas. Arianus lib. 1. exp. Alexandri: *ἔσθιε, καὶ πίνε, καὶ παῖζε* ɔ: comede, bibe, lude. Emanuel fol. 30. 6.

מַה יֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הַנְּצִימוּת
אֱכוֹל וּשְׁתֵה כִּי מָחָר נָמוּת

ɔ: Qvod dicunt homines voluptuoſi: Ede & bibe; nam cras erimus mortui. Sepulchro Sardanapali Aſſyriorum Regis ita inſcriptum erat Aſſyriorum literis:

ΣΑΡΔΑΝΑΠΑΛΟΣ
ΑΝΑΚΥΝΔΑΡΑΞΟΥ ΠΑΙΣ
ΤΑΡΣΟΝ ΤΕ ΚΑΙ ΑΓΧΙΑΛΗΝ
ΕΔΕΙΜΕΝ ΗΜΕΡΗ ΜΙΗ
ΕΣΘΙΕ ΠΙΝΕ ΟΧΕΥΕ
ΩΣ ΤΑΓΕ ΑΛΛΑ ΘΥΔΕ ΤΟΥΤΟΝ
ΕΣΙΝ ΑΞΙΑ.

SAR-

SARDANAPALUS ANAKYNDARAXI F.
TARSUM ET ANCHIALEM
UNO CONSTITUIT DIE
EDE BIBE LUDE
NAM COETERA NE HUJUS QVIDEM FACIO

(ɔ: Ne digitorum quidem crepitatione ſunt digna. Inſiſtit n. monumento Statua, manibus ſupra caput tenſis, velut concrepantibus digitis. Hic Sardanapulus luxu & deliciis ſuum amiſit Regnum: Filius erat Anacyndaraxi Regis Nini Perſicæ regionis, molliter effœminatèq; ſe ornans, nec domeſticis conſpicuus, niſi Eunuchis & puellis: incenſo a. palatio in intimis ædium partibus deprehenſus periit. Prædictam quoq; inſcriptionem Anchiale habuit, quæ civitas Tarſo adjacet, hodieq; Zephyrion appellatur *ut legitur apud And. Schottum inter Proverbia è Bibl. Vaticana petita, Cent. 3. adag. 91.*)

Matth. cap. 7. Qværite & invenietis. Sophocles, πᾶν ζητούμενον ἁλωτόν ɔ: quicquid quæritur reperire ſpes eſt.

Sic illud, quod duobus locis N. Teſtamenti occurrit; Multi vocati, pauci electi, eſt Proverbium Græcorum petitum ex Theodoreto:

Πόλλοι μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι

ɔ: Multi Thyrſigeri, pauci quos Evius afflat.

Hoc proverbio Græcorum, ex vana religione veniente, explicat Theodoretus dictum ſcripturæ: multi vocati, pauci electi.

Verba Chriſti ſunt: Habenti dabitur. Verba Martialis ſunt:

Dantur opes nullis nunc niſi divitibus.

Matth. cap. 5. Deus Solem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos: Theognidis verſus eſt:

Χρήματα μὲν δαίμων καὶ παγκάκῳ ἀνδρὶ δίδωσιν:

ɔ: Opes quidem Deus & prorſus malo viro dat.

Idem: Πολλοῖς ἀχρήστοισι θεὸς δίδοι ἀνδράσιν ὄλβον ἔσθλον:

ɔ: Multis inutilibus viris Deus dat opulentiam bonam. Seneca; Et ſceleratis ſol oritur.

Matth. c. 20. Ex abundantia cordis os loquitur. Menander:

Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται

ɔ: Humani ingenii indicium facit oratio. Et Ariſtides:

Οἷος ὁ τρόπος τοιοῦτος καὶ ὁ λόγος

ɔ: Qvale ingenium, talis eſt oratio.

Matth. cap. 10. Nihil eſt opertum qvod non revelabitur, & occultum quod non ſcietur. Sophocles:

ἅπανθ' ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος φύει τ' ἄδηλα, ɔ: humana longis cuncta curriculis dies occulta pandit. Et Menander:

ἄγει τε πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος ɔ: in lucem tempus veritatem protrahit.

Matth. c. 7. Qvid vides festucam in oculis fratris tui & trabem in oculo tuo non vides. Menander:

οὐδεὶς ἐπ' αὐτοῦ τὰ κακὰ συνορᾷ Πάμφιλε σαφῶς. ἑτέρου δ' ἀσχημονοῦντος ὄψεται.

ɔ: qvicunq; fædum admittit aliquid Pamphile, non videt hoc ipse, at alius si faxit videt.

Idem; ἅπαντές ἐσμεν, εἰς τὸ νουθετεῖν σοφοὶ,
αὐτοὶ δ' ἁμαρτάνοντες οὐ γινώσκομεν

ɔ: Nempe omnes aliis rarò consilium damus,
At ipsi nostra errata non advertimus.

Latinum illud vetus; Sed non videmus manticæ, quod in tergo est. Cicero: stultitiæ proprium est, aliorum vitia cernere, oblivisci suorum. Horatius:

Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Qvàm aut Aquila, aut serpens Epidaurius? Ignoti autoris;
τὸ μὲν ἀλλότριον ἄνθρωπε βασκανώτατε
κακὸν ὀξυδρκεῖς, τὸ δ' ἴδιον παραβλέπεις.

Alienum vitium, quæ tua est malignitas, acutè cernis, at tuum prætervides.

Matth. c. 12. Omne Regnum divisum contra se desolabitur, & omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit. Cicero: Qvæ domus tam stabilis, quæ tam firma civitas est, quæ non odiis atq; dissidiis funditus possit everti? Et Sophocles:

Ἀναρχίας γὰρ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν
Αὕτη πόλεις τ' ὄλλυσιν, ἥδ' ἀναστάτους, οἴκους τίθησιν

ɔ: Non ulla major pestis impatientiâ est; hæc & domos evertit & claras diu prosternit urbes.

Difficulter ad salutem pervenire divites, sententia Christi est. Unde non abit illud Platonis: Ἀγαθὸν ὄντα διαφερόντως καὶ πλούσιον εἶναι διαφερόντως ἀδύνατον ɔ: fieri non potest, ut qui eximiè sit bonus idem eximiè sit dives.

Benefacta corrumpi, si gloriæ studio præcipuè fiant, docet Christus. Huic consonat laus viri boni apud Æschylum:

οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει.
Namq; optimus vir esse, non credi, cupit.

Et illud Cleontis:

Ἀνελεύτερος πᾶς ὅςις εἰς δόξαν βλέπει.

ↄ: Illiberalis eſt, qvi ſtudet gloriæ.

Præcipuum charitatis præceptum, quod ubiq; Chriſtus inculcat, Alexander Severus Imperator iisdem propè verbis extulit: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Nam hoc Apophthegma ab Imperatore negativè prolatum protulit Chriſtus Matth. 7. verſ. 12. affirmativè: Omnia quæ volueritis ut faciant vobis homines, ita & vos facietis eis. Ab hoc non diſcrepat illud Prætoris Edictum quod ſummam habere æqvitatem Ulpianus ſtatuit: Qvod qvis juris in alium ſtatuerit, ut eodem ipſe jure utatur. Tit. 2. lib. 2. D. Adde l. cum hæreditas. 59. D. de admin. tut. l. cum in eo. 44. D. de pact. Imò huc etiam pertinet Lex Moſaica, ſc: Decalogus, quam Paulus Rom. 2. ver. 15. appellat opus legis in cordibus noſtris ſcriptum. *Vide Eraſm. Adag. Qvod tibi non vis fieri &c.* Hoc apophthegma Anton. Faber *in jurisp. Papin. princ. 4. confut. 2.* vocat Legem naturalem, quæ totius juſtitiæ fundamentum eſt; quæ ſicut prohibitoria eſt, ita & potentior qvàm affirmativa illa contraria: Quod tibi vis fieri, alteri feceris. Hoc qvoq; dictum tanto honore dignatus fuit Severus Imperator, ut id in exercitu voce Præconis proclamari fecerit, *teſte Lampridio in Alexand.* Jure etiam meritòq; addi hoc poteſt tribus juris præceptis, quæ ſunt: Honeſtè vivere; alterum non lædere; ſuum cuiq; tribuere.

Arcana Dei Deo relinqvenda, rationemq; captivandam eſſe docet ſcriptura: idem docent Ethnici. Huc hoc Anaxandridæ:

Ἅπαντες ἐσμὲν πρὸς τὰ θεῖ' ἀβέλτεροι,

Καὶ οὐκ ἴσμεν οὐδέν. ↄ: ad res divinas blenni ſumus, nec ſcimus hilum. Et illud Ariſtarchi:

Καὶ τὸ, ἂν ἴσον μὲν εὖ λέγειν, ἴσον δὲ μή,
ἴσον δ' ἐρευνᾷν, ἐξ ἴσου ἢ μὴ εἰδέναι,
Πλεῖον γὰρ οὐδὲν οἱ στφοὶ τῶν μὴ σοφῶν
εἰς ταῦτα γινώσκουσιν: εἰ δ' ἄλλου λέγει
ἄμεινον ἄλλος, τοῦ λέγειν ὑπερφέρει.

(ↄ: De rebus iſtis par loqvi, vel non loqvi; par jus & ignorantis & quærentis eſt: Nec qui putantur ſapere, plus horum vident inertè vulgo: Si quis autem rectiùs loqvi videtur, plus habet ſolum loqui). Quibus accedit illud Xenophontis: Res divinas ſuper nos eſſe manifeſtum eſt; debetur a. naturæ excellentiori ac potentiori veneratio; at quales ſint Dij, tam difficile eſt repertu, quàm ſcrutatu nefas. Nam neq; Dominorum naturam, aut actus famulis eſſe

cog-

cognitos oportet, quibus obsequii gloria relicta est. Ad hunc Xenophontis locum videtur respexisse Nazianzenus, cùm agens de Christo dixit: servorum non est disputare de Natalibus Domini.

In Psalmis Davidicis sæpè præcipitur ut Judex rectè judicet sine ulla personarum acceptione. Ita qvoq; Phocylides:

Πᾶσι δίκαια νέμειν, μηδὲ κρίσιν ἐς χάριν ἕλκειν.
Μὴ ῥίψῃς πενίην, ἀδίκως μὴ κρίνε πρόσωπον
Ἢν σὺ κακῶς δικάσῃς, σὲ Θεὸς μετέπειτα δικάσσει

ɔ: Omnibus justa tribue, neq; judicium ad gratiam facias.
Ne abjicias pauperem, injustè nec judica personam.
Si enim tu malè judicaveris, Deus te inde judicabit.

De mensurâ justâ ita Phocylides:

Μέτρα νέμειν τὰ δίκαια. καλὸν δ' ἐπὶ μέτρον ἅπασι
σταθμὸν μὴ κρούειν ἑτερόζυγον, ἀλλ' ἴσον ἕλκειν.

Mensuras tribue justas; modus namq; in omnibus bonus est.
Libram ne pulses alteram, verùm æqualiter trahe.

De mercede mercenarii ita Phocylides:

Μισθόν μοχθήσαντι δίδου, καὶ μὴ θλίβε πένητα

ɔ: Mercedem mercenario solve, neq; afflige pauperem; secundum versum Hesiodi,

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω:

Qvem versum Pittheus, Avus maternus Thessei, Regis Atheniensium, semper in ore habuit.

De Eleemosynâ dandâ ita Phocylides:

Πλοῦτον ἔχων σὴν χεῖρα πενητεύουσιν ὄρεξον.

ɔ: Divitias tenens, manum tuam egentibus porrige.

ὧν σοι ἔδωκε θεὸς, τούτων χρήζουσι παράσχου.

ɔ: Qvæ tibi Deus dedit, de his egentibus præbeto. Idem paulo ante:

Πτωχῷ δ' εὐθὺ δίδου μήτ' αὔριον ἐλθέμεν εἴπῃς.
Πληρώσας σεο χεῖρ' ἔλεον χρήζοντι παράσχου

ɔ: Mendico da statim neq; cras redi, dicas,
Tuam manum implens misericordiam egenti exhibe.

De verbo Dei ita Phocylides, distingvens inter verbum hominum & verbum Dei:

ὅπλον τοι λόγος ἀνδρὶ τομώτερόν ἐστι σιδήρου
Sermo armatura est homini penetrantior ferro.

Et paulò post:

Τοῦ δὲ θεοπνεύστου σοφίας λόγος ἐστὶν ἄριστος
ɔ: Cœterum sermo à Deo inspiratæ sapientiæ est optimus.

. Gen. 3. v. 19. In ſudore vultus tui victum tuum tibi acquires.
Phocylides:

Ἐργάσεο μοχθῶν ὡς ἐξ ἰδίων βιοτεύσης

ↄ: Labora ſudans, ut de propriis vivas.

Plutarchus: Apud Deum univerſæ humanæ ſpatium vitæ atq; adeò præſens momentum nihil eſt; cùm triginta anni in illius conſpectu veluti crepuſculum, ne dicam hora, ſit matutina. Idem: Deus uniuscujusq; affectum ac naturam haud ignorat, ut pote qvi magis animæ qvàm corporis ſcrutator exiſtit.

Apud Græcos hoc adagium fertur: ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκω ↄ: ex fructu arborē judico. Apud Lucam cap. 6. idem ferè legitur.

Apud Græcos Pittacus Philoſophus conſultorem ſuum ad pueros turbine ludentes mittit, à qvibus de ducenda uxore proverbio doceatur, audiatq; τὸ κατὰ σαυτόν.

Chriſtus Matth. 11. Puerorum citat paræmiam ſic in foro ludentium; cecinimus vobis tibiis, & non ſaltâſtis. Cui ſimillimum eſt illud Theognidis;

—— —— —— —— οὐδὲ γὰρ ὁ οὐθ' Ζεὺς ὕων πάντας
ἁνδάνει, οὐθ' ἀπέχων

ↄ; Non etenim cunctis placet vel Jupiter ipſe, ſeu mittens pluviam, ſeu cohibens pluviam

Innumera id genus reperient, qvi ſacros & profanos ſcriptores cum curâ legere volunt. Præterea ſententias Salomonis & Syracidis non ſolum cum Hebræis, verùm etiam cum Græcis ſententiis, qvæ apud Stobæum & alibi extant, ſi qvis diligenter contulerit, maximam obſervabit convenientiam.

Inter Latinos ſcriptores etiam repetiuntur, qvi in hoc doctrinæ genere Græcis vix ſunt inferiores, qui ex Græcorum vetuſtiſſimorum fontibus pleraq; de moribus ſcripta hauſerunt: ſicuti Græci, ac pleriq; Græcorum Theologorum ſuos de moribus commentarios ab Hebræis acceperunt. Talia ſunt diſticha Catonis, Publij Mimographi Mimi lepidiſſimi, nec non aliorum. Gnomographi Latini.

Gnomologorum ſive Gnomographorum duo ſunt genera: Qvidam γνῶμας (ↄ: ſententias) ſcripſerunt: ſive docuerunt Ethicam per Gnomas. Tales fuêre hactenus allegati ferè omnes Gnomographi: Qvidam verò non ipſi gnomas ſcripſêre, ſed Gnomas ab aliis (tum Poëtis, tum Oratoribus, tum Hiſtoricis & aliis) ſparſim inter carmina, orationes & hiſtorias ſcriptas ex illorum ſcriptis collegerunt, & in ordinem certum redegerunt atq; digeſſerunt: de quibus nunc dicendum eſt. Gnomographorum duo genera.

 Cum

Gnomographi qvi gnomas ab aliis scriptas collegêre, & qvidem Cum n. tantus sit usus Gnomarum, tanta necessitas, tantaq; authoritas, ut supra demonstravi, optimi & sapientissimi qviq; sententias Poëtarum & aliorum Ethnicorum scriptorum, (qvi sapientiæ nomine celebres fuerunt) magno studio collegerunt, conservârunt, & ad omnem posteritatem propagaverunt. Inter qvos me-

1 Græci ritò primas obtinent Athenæus, Plutarchus, Svidas, Phavorinus, Diogenes Laertius, Michael Apostolius, Stobæus (in Sententiis & Eclogis), Clemens Alexandrinus, Antonius Melissa & Maximus: ut & ex recentioribus, Augustinus Steuchus, Jacobus Hertelius, Michael Neander, Simon Sulcerus, Joan: Camerarius, Andr: Schottus, Hugo Grotius, Aug. Baccherius, Hen. Stephanus, Boëtius Epo item Jac. Dupertus qvi ex Homero γνῶμας collegerunt, sicut Joan. Paludanus item Bartholo. Magius ex Isocrate, idem Magius è Demosthene, Nic. Liburnius à Platone, Andr. Schoppius à Platone & Aristotele, Val. Schonbornius ex Poëtis Græcis & alii ex aliis, Proverbiorum etiam volumen scripsit Aristoteles, *teste Laërtio de vita Aristotelis*, qvod hodie non extat. In celeberrima illa Bibliotheca Medicea Florentina reperiuntur adagia Græca MSS. in Folio cum variis sententiis atq; explicationibus Poëtarum & Philosophorum Græcorum ordine alphabetico scripta ab Arsenio Monembasco Archiepiscopo ad Leonem Pap. X. Ibidem custoditur, collectio MS. in 4to proverbiorum Græcorum ex Salomone & Syracide: Item proverbia & Sententiæ variæ Græcæ MSS. in 4to.

Huc referri debent omnes Philologi, Gnomologi, Polyhistores, thesauri & Bibliothecæ opulentissimæ & pretiosissimæ, sc: Photii & aliorum.

In Bibliotheca Medicea occurrunt etiam sententiæ Monasticæ, ex variis poëtis juxta ordinẽ alphabeticum dispositæ, impressæ Florentiæ 1492 in 4to Græcè literis qvadratis. Hisce annumeramus volumen illud amplum & varia eruditione refertum Græcorum epigrammatum, nec non ἀνθολογίαν Hieronymi Megiseri.

2 Latini Qvemadmodum Stobæus & alii ex Græcis scriptoribus collegêre sententias; Sic Gesnerus è Latinis Autoribus (qvæ Gesneri collectanea non habemus), Mirandulus & Hen. Boort è Poëtis Latinis, Ad. Barlandus & Val. Rotmarus ex Virgilio, Pet. Lagnerus nec non Gabr. Prateolus item Bart. Magius & Melc. Junius ex Cicerone, Nic. Kragius ex Livio, Anonymus è Saxone Grammatico; Adamus Henricus Petri è Marsilio Ficino, Erasmus & Hubertus Scutæputæus à L. Annæo Seneca Philosopho, Christoph. Georgi Dibvadius è M. Annæi Senecæ Tragœdiis, Fransc. Sweertius è

tius à ſcriptis Lipſii & à primæ notæ Hiſtoriographis, Georg. Caſſander à Plauto, Mar. Haineccius è Terentio, Joac. Murmellius è Catullo, Tibullo & Propertio, Lambertus Schenkelius è Phil. Cominæo, Froſardo & Lipſii tr. de conſtantia, ejusq; libris Politicis, optimè & diligenter collegerunt: Item ex Latinis & Græcis Autoribus Dominicus Nanus Mirabellius, Bartholomæus Amantius, Abrahamus de Cardes, Franciſcus Tortius, Joa. Hilnerus; & poſt hoſce Joſephus Langius, Fr. Sylvius Inſulanus, Laurentius Beÿerling, Wolfgang. Seberus, Joſephus Albertatius, & Joan. Fungerus innumeras ferè gnomas nobis communicârunt. Hiſce adjungi debet Eraſmus Roterodamus, cujus adagia in erudito illo adagiorum volumine extant, in qvo etiam gnomas ſelectiſſimas qvasq; adhibuit; cujus Epitomen, Eraſmo ipſo laudante & approbante, ſcripſit Adrianus Barlandus. Poſt Eraſmum adagiorum Centurias octo collegit Adrian. Junius, proverbiorumq; farraginem ſcripſit Ulpius Ciſſeus. Poſt Eraſmum qvoq; adagiorum epitomen è Jungentio & aliis edidit Victor Giſelinus. Tandem adagia qvinqvaginta è jure civili collegit & explanavit Gvilhelmus Gentius, proverbiaq; Juriſtarum edidit Georgius Viviennus.

Gnomas veterum Hebræorum conſcripſerunt varii, inter qvos primarii ſunt R. Mintz, R. Samuel Medinenſis, R. Samuel Japhe, qvibus addi poteſt R. Benjamin; & ex recentioribus Johannes Druſius, Joan. Plantavirius, Johannes Johannis Buxtorphii Filius. Si qui ſint, qvi majorem Hebraicarum Sententiarum, Apophthegmatum & Proverbiorũ deſiderent copiam, qvàm eam qvæ in Florilegio Hebraico Buxtorphii & aliorum occurrit, haud difficile erit his principiis jam plura addere, & ad Græcorum atq; Latinorum imitationem infinitis qvaſi modis ea augere. 1. ex Talmud (in qvo plurima adhuc extant qvæ non inutiliter excerpi poterunt) &. 2. ex veteribus, ſc. Medraſchim, Rabbos, Tanchuna, Mechilra & aliis; nec non 3. ex variis ſcriptis moralibus. ſc: Cad Sakkemach R. Bechai, Menoras Hammáor R. Iſaaci Avuhaf Luſitani. Sepher Hajirah R. Jonæ Gerundenſis, Sepher Jereim R. Elieſeris Merenſis, Orchos Cajim, Sepher chaſidiu, Sepher Haijaſchar, Chovas hallevavos, Sepher hammuſar, Reſchis Chochmah, Toras haadam, Tzori Haijagon, & aliis. Nec abs re fuerit ad Græcorum & Latinorum exemplum poëticas ſententias, ſeu rhythmis ſeu metris incluſas, adſpergere, ut ſic etiam Hebræorum hac in parte vis videatur: Cujus rei ſpecimina aliqva in Florilegio Hebraico dedit filius Boxtorfius. Huc faciet opus Pöeticum celeberrimi Hebræ- 5 Hebræi

orum Poetæ R. Emanuelis, cui Titulus מחברות עמנאל Mecha-
beroth Immanuel. Sic habetur inter Hebræos celebris ille ſelecta-
rum margaritarum libellus מכחר הפנינים Miſchar Happeninim
dictus, carmine redditus ſub titulo שקל הקדש Schekel hakko-
deſch, ſed manuſcriptus tantùm. Huc item facient libellus חיים
שערי עץ Schaare etzchajim, משלי שועלים Miſchle ſchualim,
משל הקדמוני meſchal hakadmoni & alii.

4. Arabici. Varias tandem aliarum nationum ſententias & adagia ſcripſêre varii: Arabicas Salomon Ben Gavirol (ut vult Kimchius; ſive R. Jedaia, ut vult Plantavitius); item Jacobus Gerſchovius:

5. Turcici. Turcicas Hieronymus Megiſerus:

6. Æthiopici. Æthiopicas Theodorus Petræus Flensburgo - Holſatus in notis ad Prophetiam Jonæ Æthiopicè & Latinè à ſe editam:

7. Italici. Italicas Catharinus Dulcis:

8. Gallici. Gallicas Franciſc. Eucollus, Petrus Pontanus, Joa. Buchlerus & Franciſcus Deſruës;

9. Hiſpanici. Hiſpanicas Hernan Nunniez, Blaſcus de Garay, Cæſar Oudin, & Ed. Brerewood:

10. Germanici. Germanicas Sebaſtianus Franchen, Joa. Buchlerus, Eugarius Eyrings/ Ioh. Olorinus, Fridericus Petri, Georgius Meier & Tacitus Zegerus:

11. Belgici. Belgicas Jacobus Zovitius, Joan. Sartorius & Joannes Catus; Italicas, Gallicas, Hiſpanicas, Germanicas & Belgicas ſimùl Janus Gruterus:

12. Polonici. Polonicas Joan. Daubmannus, & Gregorius Cnapius:

13. Danici. Danicas Petrus Legiſta, Anonymus qvidam, & Daniel Matras.

Petrus hic in Præfatione libri vocatur Petrus Laglandicus, item Petrus Lolle. *Petrus de Laale*, & in titulo *Petrus Laale*, Danicè Peder Lolle; interim tamen eum fuiſſe Gallum aut in Gallia verſatum putat Chriſtiernus Petri in notis ad ſententias Petri Legiſtæ fol. 39 & 40. Vocatur etiam cognomentô Legiſta, qvia fuit non ſolùm divinarum virtutum optimus Præceptor, verùm etiam Legifer juſtiſſimus, *ut patet ex titulo editionis ſine notis*; ubi etiam dicitur Danorum lux & Doctorum virorum evidens exemplum & ſpecimen. Eum Roëſchildiæ in Scholæ Roëſchildenſis infima claſſe ſepultum eſſe percepi ex Affine meo honoratiſſimo, viro admodum Reverendo & eruditiſſimo M. Petro Wilhadi, Epiſcopo Wiburgenſi digniſſimo: qvod idem Rector Scholæ Röelchildenſis fideliſſimus Vir Cl. M. Johannes Calundanus ſe à viris doctis audiviſſe affirmat. Sententias hasce ſecundùm ordinem literarum collegit partim ex ſacris & jure

jure Canonico, partim ex Sententiis & adagiis Danicis; & editæ ſunt primò Latinè & Danicè anno 1508 Hafniæ per Gothofridum, nomine Gemen/ſine notis, correctæ diligenter per doctos Viros in Univerſitate Hafnienſi; Deinde Pariſiis Anno 1515 cum notis Petri Chriſtierni, Magiſtri Pariſienſis & Lundenſis Eccleſiæ Canonici, extractis per bonam partem ex annotatis Præsbyteri & Præceptoris ſui Eraſmi Simonis, Röeſchildenſis Eccleſiæ Vicarii, & recognitis per Jodocum Badium Aſcenſium, cujus de hiſce ſententiis judicium notis prædictis eſt præfixum; Tertiò Aarhuſii Anno 1614 Danicè à Iohanne Ioh. Skonning incolâ Aarhuſienſi, idq; ordine alphabeticô.

Liber hic in Scholis olim valde communis fuit, ut videre licet ex præfat. edition: ſine notis.

Anonymus verò (qvi tamen ſeqventibus literis nomen ſuum indicare voluit L. P. I. S. R.) proverbia & problemata Danica unà cum ſententiis ſeptem Græcorum ſapientum, nec non Arithmologica Ioachimi Camerarii, Danicè in 8vo Anno 1611 edi curavit. Anonymus.

Poſt Petrum Legiſtam & Anonymum, Daniel Matras, in Academ. Sorana Lingvæ Gallicæ & Italicæ Profeſſor, ſententias & proverbia Danica, Gallica, Italica & Germanica collegit & Hafniæ 1633 in 8vo promulgavit. Daniel Matras.

14 Iſlandicas tandem γνώμας longè ante 600 annos conſcripſit Sæmundus Iſlandus, qvas nunc primùm ſub Titulo Ethica Odini promulgavi. Iſlandici.

In hiſce ſcriptis gnomographis, præter ſententias, diverſa diverſarum nationum adagia ſive proverbia leguntur. Etſi verò in aliis lingvis diſcrimen eſt inter Sententias & Proverbia, tamen Hebræi appellatione משלי miſchle utrumq; complectuntur: & ſicut apud Hebræos משל ſignificat Proverbia, Sententias, Similitudines; Sic qvoq; apud Arabes *Miſchle* eadem ſignificationis ſuæ ambitu complectitur, *ut docet Tho. Erpenius in Præfat. ad Centur. duas Proverb. Arab.* Eſt a. Sententia breve dictum, continens admonitionem de Moribus, aut deſcriptionem humanorum eventuum: ut, noſce te ipſum; ne qvid nimis. Proverbium v. eſt dictum vulgi ſermone celebratum, figuratè aliqvid ſignificans, ſive ſententiam conſiderat, ſive aliam qvalemcunq; deſcriptionem: ut: Spartam nactus es, hanc orna; oleum & operam perdere.

Præter illam diviſionem Gnomographorum in eos, qvi ipſi gnomas ſcripſére, & in eos, qvi gnomas ab aliis ſcriptas collegêre & in Gnomographorum alia duo genera.

ordinem redegére; dividuntur adhuc Gnomographi in Ethnicos sive Profanos & Sacros.

Gnomographi Sacri.

Hactenus inprimis de Gnomographis Ethnicis, jam de Gnomographis Sacris. Tales sententias multi scripsere extrà Ecclesiam & in ipsa Ecclesia, sed omnes libros in hoc genere superant Proverbia Salomonis & Sententiæ Syracidis.

In Bibliotheca Medicea reperiuntur sententiæ sapientùm tàm ex sacris libris, qvàm ex S. S. Patribus & variis Philosophis, de variis rebus à qvodam Monacho Georgio collectæ & Græcè in 4to scriptæ: Item collectio diversarum sententiarum ex Sacris & Profanis scriptoribus; cujus titulus est de vita virtutis & malitiæ, juxta Evangelium περὶ βίου τῆς ἀρετῆς καὶ κακίας κατὰ τὸ εὐαγγέλιον. In Bibliothecis qvibusdam Italiæ qvoq; custodiuntur Sententiæ notabiles in vitia & virtutes ex Autoribus Sacris, etiam Gentilibus, Autoris innominati: item sermones Amphilochii Episcopi Iconii de virtutibus & vitiis.

Sermones qvoq; Theologici ab Antonio & Maximo, Veteribus in Græcia Monachis, ex sacris profanisq; autoribus Græcis collecti sunt, qvi à Gesnero latinitate donati, & Græcè latinèq; editi sunt, vel seorsim, vel conjunctim cum Stobæi sententiis. Sententias etiam Ethnicas & Christianas collegit Dominicus Baudæus, Andreas Eborensis, Tho. Hibernicus, Albertus Magnus & alii. Adagialia sacra etiam edidêre Martinus Del-Rio & Andreas Schottus.

Omnes utriusq; Testamenti Sententias Hebraicè & Græcè ordine alphabeticô collegit Joan. Plantavitius, easq; versione Latinâ & brevi juxta literalem sensum ut & commentariis illustravit, Titulumq; hujus libri fecit Florilegium Biblicū, qvod complectitur non solùm adagia, proverbia & morales sententias sed etiam parabolas, similitudines, præcepta, concilia, pollicitationes & minas, aliaq; similia ad fidei doctrinam morumq; informationem spectantia. Ante Plantavitium gnomologiam Biblicam conscripsere Ioa. Zechnerus & Ioa. Weidnerus.

Ordines & modi qvibus veteres Gnomologi proposuêre & inculcavére juventuti suas gnomas.

Ita Veteres, viciniores Origeni, (*ut Plato in Philebo scribit*) nihil non egerunt, ut juventus à primis mox annis ad studium virtutis, probitatis, atq; honestatis optimis præceptis imbuta, ac exemplis etiam melioribus excitata, assvesieret. Nam aut facienda monere atq; fugienda præcipere solebant legibus, à sapientibus viris sapienter scriptis, quæ publicè in festivitatibus & solemnibus conventibus recitabantur, teste Athenæo lib. 14: Aut etiam proposuerunt

sunt sapientissima sapientissimorum virorum scripta, inprimis Poëtarum Hesiodi, Tyrtæi, Phocylidæ, & aliorum, qvi gnomas seu consilia de vitæ ac morum gubernatione scripserunt. Antiqvissimis in seculis sapientiæ præcepta non nisi carminibus dabantur: Idq; fecit antiqvitas non sine causa; Nam ea qvæ versibus continentur, jucundiùs influunt animo & in memoria firmiùs hærent. Postea addiderunt ampliora & prolixiora aliorum scripta; ut Homeri, Euripidis, Sophoclis, & Æschyli: in qvibus extare sciebant doctrinas & commonefactiones de omnibus quæ in vita accidere possunt sapienter scriptas, nec non qvæ à gnomologis dicta fuêre paucioribus verbis explicata. 6.

Ideoq; qvia Veteres nec Biblia, nec Sacra scripta habebant, ex quibus docerentur de Dei voluntate, ac omnibus aliis; de quibus homines doceri necesse est: Habebant tamen Poëtarum poëmata, qvorum pleraq; continebant commonefactiones de vitæ moribus atq; studiorum honesta institutione: ac fuerunt multæ ipsorum sententiæ ex ipsa lege naturæ seu potiùs ipsius Dei desumptæ, qvales pleræq; sunt omnes qvæ de moribus ab ipsis sunt præscriptæ. Poetæ primi Græcorum sapientes fuerunt qvi doctrinam de moribus tradiderunt.

Et sanè Poëtæ primi Græcorum sapientes fuerunt longè ante Philosophos & Historicos, qvi doctrinam de moribus alii aliter tradiderunt. Inter hos principes fuêre Linus, Musæus, Orpheus, Homerus, Qvintus Calaber, Hesiodus. Multa a. ex Sibyllarum doctrina acceperunt, sicuti id ex multis exemplis planum fieri posset.

Hinc. 1. Agamemnon ad Trojam profecturus, domus & familiæ custodem constituebat Poëtam, qvi qvamdiu moderabatur omnia in ædibus Agamemnonis, pleraq; rectiùs fiebant, qvàm postea, *ut docent Homerus Odyß. γ., & Pausanias in Atticis.* 2. Præceperunt Veteres ac longè decreverunt, ut tum aliorum sapientum scripta, tum Poëtarum Euripidis, Sophoclis, Solonis, Theognidis, Phocylidis, Æschyli, Tyrtæi, & aliorum ac inprimis Homeri poëmata ediscerentur, legerentur, canerentur, & in festivitatibus, mercatibus, templis, Olympiis, conviviis & aliis omnibus solemnibus congressibus publicè in magna freqventia recitarentur, & in tibiis, Lyra, aliisq; instrumentis canerentur; ut qvisq; veluti ex Concionibus Legis naturæ seu potius ipsius Dei, de rectè ac secus factis admonitus ad suos postea melior ipse effectus discederet, moribus deinde ac vita exprimeret, qvæ rectè ac seqvenda esse didicisset: *Ut scribunt Lycurgus in Orat. contra Leocratem, Plato in Hipparcho, Heraclides in allegoriis Homericis, Athenæus lib. 14. Deipno. Dion. Chrysostomus orat. 27., Plutarchus in Crasso & Lysandro & Nisia, Xenophon in sympost-*

posito & alii. Sic etiam antiqvi Poëtæ Dani, Norvegi & Islandi, dicti Scaldri, Rhytmos sive carmina à se composita in epulis aliisq; conventibus solemnioribus vel assa voce, vel interdum etiam adhibito tibicine & Lyrista, decantare soliti fuerint, non secus ac olim Gallorũ Germanorumq; illi Vates qvos Bardos vocarunt, *de qvibus Ammianus Marcellinus lib. XV. Lucianus lib. I. Strabo lib. IV. de Gallia.* Bardi igitur sicut & nostri Scaldri, nihil aliud fuêre qvam ποιητὰ μετ' ᾠδῆς ἐπαίνους λέγοντες, *ut è Possidonio scribit Athenæ. lib. 6.* Tales etiam fuere apud Persas Magi, qvorum mentionem facit Curtius *lib.* 5. ubi tradit, qvâ pompâ Alexander Babylonem ingressus sit; Magi deinde suo more carmen canentes: Post hos Chaldæi Babyloniorumq; non Vates modò sed etiam artifices cum fidibus

5. sui generis ibant, laudes Regum canere soliti. 3. Tandem sapientissima Poëtarum veterum monita in Templis aureisq; literis in aurea etiam materia describi curabant Græci, qvemadmodum de Homeri & Pindari scriptis proditum novimus à Zonara *Tom.* 3. *hist. suar.* & Gorgone *Pindari scholiaste in* 7. *hym. Olymp.* & passim præ templorum foribus horum carmina, tanqvam Deo dignas voces, inscribebant. Hinc 4. Barbaræ gentes scripta Homeri in suam lingvam transtulerunt, qvemadmodum id Indos aliasq; qvasdam barbaras nationes similiter fecisse legimus apud Dionem *Orat.* 53. Ac legitur etiamnum hodie Homerus in vulgari seu barbara græca lingva in Latina Germanica & fortè multis alibi aliis.

4. Homerus in lingva Indica legitur.

Poëtæ Deorum filii & filiæ.

Veteres itaq; maximè fecere Poëtas, qvi ab Hesiodo *in Theognia* μουσῶν θεράποντες (ɔ: Musarum famuli,) à Pindaro μουσῶν προφήτας & à Platone *in Lyside & Jone* Θεῶν υἱοὶ (ɔ: Deorum filii) & Θεῶν προφῆται (ɔ: Deorum Prophetæ) nuncupabantur. Cognominati qvoq; sunt Pöetæ & Philosophi à veteribus μουσοπάτακτοι θεόληπτοι, μουσῶν ἄγγελοι (ut patet ex Theognide in gnomologia,) Deorum antistites, sacrorum expositores, δαδοῦχοι, μουσοπάταγοι ἔνθεοι, κατεχόμενοι, τὰ καλὰ μέλη ποιοῦντες, καὶ ἀπὸ κρηνῶν μελιῤῥύτων ἐκ μουσῶν κήπων τινῶν καὶ ναπῶν ἀποδρεπόμενοι τὰ μέλη, ἃ ὑμῖν φέρουσι. Vocantur præterea à sapiente antiqvitate ποιηταὶ κοῦφα πτηνὰ καὶ ἱερὰ χρήματα ἔνθεοί τε καὶ ἔκφρονες θείᾳ μοίρᾳ χρήσμῳ δοῦντες, ὑπηρέται θεῶν, πατέρες τε τῆς σοφίας καὶ ἡγεμόνες, δι' ὧν αὐτὸς ὁ θεὸς φθέγγεται πρὸς ἡμᾶς ἑρμηνεῖς τῶν Θεῶν, ὧν καὶ καλὰ ποιήματα Θεῖα καὶ Θεῶν αὐτῶν ἐστι, *ut scribit Tzetzes Chiliade* 13 *var. hist.*

Poetarum genus qvomodo exortum secundum Philonem & Eddæ autorem

Apud Philonem refertur fabella lepidissima & antiqvissima (*ut ipse Philo id affirmat*), qvid Deus, cum condidisset omnia, rogaverit Prophetam qvendam an aliqvid nondum creatum desideraret? Re-

Respondisse a. Præconem seu laudatorem operum divinorum desiderari adhuc; ideoq; paulo post genus Poëtarum ac Vatum exortum esse.

Autor verò Eddæ *Mytholog.* 60. aliam Poëtarum originem nobis tradit hisce verbis: *Dii inimicitias cum populis, qvi Vaner dicebantur, diu foverunt: Sed tandem hac ratione pacem inter se constituerunt. Utraq; pars ad vas qvoddam accedens sputum in illud miserunt. Ne verò hoc pacis Symbolum interiret, Dii anteqvam discederent, hominem inde formarunt, qvi* Kvaser *vocatus est. Hic adeò scientiæ plenus erat, ut de re nulla qvæstio illi proponeretur, ad qvam respondere expeditè non posset. Terras idcirco latè peragrans, sapientiam homines docuit. A Nanis a. qvibusdam (qvorum nomina fuére Fialarus & Galarus) amicè invitatus, tandem interfectus est. Aheno uno, Odrærer dicto, & vasis duobus, Son & Bodn appellatis, sangvinem ejus profluentem exceperunt, eumq; melle miscuerunt, unde mulsum factum est, ex qvo qvi biberit, Poëta & multarum rerum peritus evadit.* Hæc ille.

Ut autem sententiæ sive brevia veterum Sapientum dicta hominibus commendata redderentur, sicut Lex ipsa summi Jovis & rectæ rationis concio, ab ipsis qvoq; Veterum Diis & ipse Apolline usurpata sunt, cujus vocem, monita, oracula veteres tanti fecerunt, qvanti se ipsos nunqvam faciendos esse putarunt, *ut patet ex Herodoto, Thucydide, Pausania, Xenophonte & aliis authoribus, imò etiam è Patrum scriptis.* Poëtarum gnomæ sive versus à Diis etiam usurpati ut hominibus commendarentur.

Sic Hesiodi versus, *qvi reperitur in* I. ἐργ. καὶ ἡμ. (*qvo piorum posteritati Deum benefacere scribit*) apud Herodotum *lib.*6. & apud Pausaniam *lib.*8. *in Arcadicis* legitur inter oraculorum versus, qvi Glauco Spartano, sed perituro, redditi sunt. Versus hic est:

Ἀνδρὸς δ᾽ εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων

Sic Phocylidæ versus (*qvo ad Labores hortatur homines*) ab Apolline Milesio usurpatus est. Versus hic est:

οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον.

Theognidis versus (*de votis bonorum, de qvibus tum Plato tum alii aliter senserunt; sc. Plato de Legib.* 2. *item lib.* 1. *ibidem, item in Gorgia, Aristoteles lib. I. ad Eudemium*) in vestibulo templi Apollinis in Delo scriptus fuerat, *teste Aristotele lib. I. Eth. ad* Nicomach. Versus hic est:

Κάλλιστον τὸ δικαιότατον, λῷστον δ᾽ ὑγιαίνειν

Inscriptio Templi in Epidauro, civitate Achajæ supra Corinthum sita, apud Clementem Alexandrinum *lib.* 5. *στρωμάτ.* hæc est:

ἁγνὸν χρὴ, νηοῖο θυώδεος ἐντὸς ἰόντα,
ἔμμεναι ——— ——— ———

Oraculorum versus sententiosi — Similia multa alia ab Apolline verè & ſapienter ſunt edita; qvibus hominibus hanc brevem de moribus & pietate doctrinam ſtuduit commendare: qvalia ſunt hæc ſeqventia:

Oraculum Dodonæum reſpondit Athenienſibus de Exulibus & pauperibus amicè tractandis:

Μήθ' ἱκέτας ἀδικεῖν, ἱκέται ἱεροί τε καὶ ἁγνοί

extat hic verſus apud Pauſaniam *lib.* 7. *Deſcript. Græc.*

Oraculum Serapidis reſpondit Thulidi Regi Ægyptio, cum de Deo vero & ſe potentiore ſciſcitaretur:

Πρῶτα θεὸς, μετέπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς

extat hic verſus apud Svidam *in Thulide.*

Oraculum Delphicum reſpondit Cræſo, Regi Lydorum, cùm qværeret qvomodo vitam perpetuò beatam exigeret:

Σαυτὸν γινώσκων εὐδαίμων Κροῖσε περάσεις

extat hic verſus apud Xenephont. *lib.* 7. *Cyropæd.* & apud Herodotum *lib.* 1.

Alia Similia multa ſparſim apud Svidam, Stephanum de Urbibus, Pindari Scholaſten, Ælianum, *lib.* 3. *var. hiſtor,* Pauſaniam *lib.* 4. & alios leguntur.

Libri continentes oracula Sibyllina — Oraculorum qvoq; & Sibyllarum voces, Epigrammata, Symbola, monumentorum, templorum ac ædium inſcriptiones Epithaphia Sententioſa & hujusmodi (deperdito plerumq; temporis injuriâ ipſo opere integro) leguntur apud Philoſophos, Ariſtotelem, Platonem, Xenophontem præcipuè autem in libris qvatuor de dictis & factis Socratis, item in Luciani 170 opuſculis; & apud Latinos, Senecam & Apuleium: apud Rhetores, Demoſthenem, Ariſtidem, Dionem, Chryſoſtomum, & qvos in uno volumine Aldus Venetiis olim conjunctos edidit, Lycurgum, Antiphontem, Lyſiam; & apud Latinos Ciceronem, Qvintilianum & Plinium: apud Hiſtoricos Herodotum, Thucydidem, Diodorum Siculum, Zonaram, Nicetam Choniatam, Joſephum, Dionem Caſſium Nicæum, Pauſaniam Philoſtratum, Strabonem, Heliodorum; & qvi Latinè ſcripſerunt, Svetonium & cœteros, qvi Cæſarum vitas conſiderunt, qvos Eraſmus conjunctos edidit: apud Medicos etiam, inter qvos Principatum tenet cum Hippocrate Galenus: apud Philologos, Athenæum, Plutarchum, Svidam, Stobæum, Ælianum, Laërtium, Pollucem, Stephanum, & in opere illo Epigrammatum Græcorum amplo & egregio; & inter Latinos Gellium cum

[Margin notes: 1. Philoſophici Græci & Latini. 2. Rhetorici Græci & Latini 3. Hiſtorici Græci & Latini 4 Medici. 5. Philologi.]

Ma-

Macrobio; quibus addimus qvi Proverbia exposuerunt, sc. Zenodotum, Apostolium Byzantium, Diogenianum, & in his principem Erasmum; ex recentioribus Cœlium Rhodiginum, Augustinum Steuchum & Pierium: apud Grammaticos & autorum maximè Poëtarum interpretes qvales sunt; Phurnutus, Maximus Tyrius, Heraclides Ponticus, Proclus Lycius: ii item qvi in Homerum, ut Eustathius, commentaria scripserunt, & qvi exposuerunt Pindarum, Theocritum, Lycophronem, Apollonium, Aristophanem, Aratum, Hesiodum, atq; Dionysii orbis descriptionem; & de Latinis sunt, Priscianus, Charisius, Sopater, Nonius Marcellus, Festus Pompejus, Marcus Varro; & qvi de veteribus commentariis exposuerunt Terentium, Virgilium & Horatium, sc: Donatus Servius, Acron, & Porphyrion: apud Theologos etiam Græcos, Clementem Alexandrinum, Iustinum, Philonem, Synesium, Eusebium, Theodoritum & Theophilum.

6. Grammatici

7. Theologi Græci.

Παραδειγματική (ɔ: exemplaris) ratio docendi est, qvæ præcepta exemplis propositis illustrat, ut fit in Historiis, Tragœdiis, Comœdiis, poëmatis heroicis Homeri, Parabolis, Apologis sive fabulis, Ænigmatibus, Tabulis hieroglyphicis, Symbolis & Emblematibus.

II. ratio docendi Ethicam qvæ est παραδειγματική.

Nam cùm bellis & mutationibus regnorum, qvæ crebræ erant, mores hominum deteriores fierent, nec amplius nudis præceptis & sententiis flecti ad virtutem possent, Sapientes apud Ethnicos in positis spectaculis scenicis animos hominum ad modestiam & reliqva virtutum officia flectere conati sunt.

Origo hujus rationis.

In his spectaculis graves sententiæ de moribus Iambico carmine, qvod proximè accedit ad usitatam loqvendi formam, comprehensæ, insigni grandiloqventiâ & mirâ gestuum varietate recitatæ sunt & horribilia exempla pœnarum contemptæ pietatis & justitiæ, ex historiis Regum & magnorum Ducum desumpta, proposita sunt; qvas Tragœdias nominarunt, qvæ aliis fabulis longè sunt vetustiores, *ut Aristoteles & cum hoc Donatus scribunt*; qvarum autorem esse Epigenem Sicyonium (*à qvo Thespis decimus sextus extiterit*) docet Svidas. Tales Tragædiæ sunt Æschili, Euripidis, Sophoclis, L: Annei Senecæ, Gvilielmi van den Nieu Landt, Lævini Brechti, Melchi. Daelhemii, Nicolai Vernulæi, Petreii Tiaræ, Petri Lanssellii, Petri Philicini, Petri Scriverii, Phili. Bosqvieri, Rochi Honardii, Ioa. Angeli, Ioa. Avianii, Mart. Bellici, Geor. Buchmanni, Geor. Calamini, Tobiæ Coberi, Lud. Crucii, Mart. Anto. Delrii, And. Fabricii, Ioa. Forsteri, Hugonis Grotii, Heinr.

Tragœdiæ.

Tragœdiarum scriptores.

Hittzwigii, And. Hoii, Georg. Holonii, Mich. Hospeinii, Ioa. Iacomoti, Sam. Iunii, Leodii, Geor. Macreopedii, Corn. à Marca, Coriolani Martirani, Bern. Molleri, Tho. Naogeorgii, Franc. Pigri, Ioa. Franc. Qvintiani, Franc-Sartoris, And. Saurii, Iosephi Scaligeri, Ioa. Scholvini, Iac. Schopperi, Bernardini Stephani, Anto. Thylessii, Andr. Wunsti, Hier. Ziegleri & aliorum.

Comoediæ. Magis verò ad voluptatem audientium comparatæ fuerunt Comœdiæ (qvarum repertor est Phormus cum Epicarmo, *teste Svida*) qvæ erant privatorum hominum ludi, in qvibus Parentes, liberi, servi, mulierculæ, lenones introducebantur & in horum factis & sermonibus, tum vitæ communis imago proponebatur in periculis & casibus inexspectatis, qvorum tamen exitus plerumq; læti erant; sicuti contra Tragœdiarum qvidem principia læta, exitus verò tristes atq; horrendi proponebantur. Tales comœdiæ sunt Aristophanis, Menandri, Iac. Hertelii, Plauti, Terentii, Lazari, Iani Hauteni, Iodoci Scollardi, Melchioris Daelhemii, Petri Papæi, Petri Vladevacci, Polycarp. de Hertoghe, Corneli Schonæi, Ioa. Aviani, Franc. Beucii, Barth. Cimbriaci, Hen. Knaustii, Alex. Conniberti, Mich. Crameri, Dan. Crameri, Corn. Croci, Balth. Crusiii, Petri Diesthemii, And. Dietheri, Franc. Emoli, Ioa. Fori, Ioa. Foxi, Iac. Frachæi, Nicod. Frischlini, Gui. Gazæi, Gui. Gnaphæ, Rud. Gvaltheri, Mart. Hayneccii, Eli. Herlichii, Ioa. Hildebrandi, Ægid. Hunnii, Corn. Laurmanni, Alb. Leonini, Ioa. Lorichii, Geor. Macropedii, Coriolani Martirani, Justi Meieri, Ioa. Ment, Georg Mylii, Geor. Pontani, Ioan. Reuchlini, Theod. Rhodii, Ioa. Sapidi, Abrah. Saurii, Corn. Sconæi, Materni Steindorfer, Christ. Stumelii, Iac. Vivarii, Alber. Wighgrevii, Barth. Zamberti, & aliorum.

Comoediarum scriptores.

Tragicomœdiarum scriptores. Tragicomœdias scripserunt Gabriel Janseni⁹, Phil. Morus, Hermannus Kirchnerus, Hiero. Zieglerus, Iacob. Schopperus, Ioa. Avianius, Ioa. Carbonirosa, Gvilhel. Grapheus, Mich. Hiltprandus, Herman. Kirchnerus, Ioa. Lucienbergius, Corn. Schultingus, Nicol. Grimoaldus & alii.

De Comœdiarum utilitate Cicero præclarè inqvit in Orat. pro Roscio Amar: *Hæc conficta arbitror à Poëtis esse ut afflictos nostros mores in alienis personis, expressamq; imaginem nostram vitæ qvotidianæ videremus.* De Comœdiarum differentiis cùm alii multi, tum inprimis Aristoteles, Gyraldus, Erasmus, Polyd. Virgilius, & alii scripserunt: qva de re etiam extat fragmentum Græcum Platonis ab Hertelio Latinè redditum inter sententias Hertelii statim in initio.

In-

Inter exemplorum ſcriptores alij particularem qvendam titulum enarrarunt ut qvi de rerum inventoribus, de claris Oratoribus, de Poëtis, de Grammaticis, de claris mulieribus, de viris bellica virtute illuſtribus ſcripſerunt; qvorum catalogum ex Bibliotheca Conr. Geſneri Studioſi petere poſſunt: alii omnis generis exempla collegerunt, ut puta Ælianus, Parthenius, Val. Maximus, Plinius, Polyenus, Sex. Iul. Frontinus, Cornel. Nepos, L. Domitius Bruſonius IC., Lucanus, Alex. ab Alexandro IC., Nic. Hanapius, Nic. Ericeus, Ioa. à S. Geminiano, Marulus Spalatenſis, Ioan. Bapt. Campofulgoſus, M. Ant. Sabellicus, Ioa. Bapt. Egnatius, Gvido Biturienſis, Ioa. Raviſius Textor, Bartholo. Amantius IC., And. Eborenſis, And. Hondorf, Henr. Caniſius, Magdeburgenſes Theologi, Speculum Mancinelli, Matt. Caſtritius, & Geo. Fabricius, Gvilh. Peraldus, Adri. Vanderborchius, Sparanus, Paulus Frich, Fran. Schottus & alii. Exemplorum ſcriptores.

His addi poſſunt Joa. Boccacii Decameron, Petr. Meſſiæ ſylva variarum lectionum, noctes Franc. Straparolæ, facetiæ Poggii, & Bebelii, Iocoſeria Germanica Ioa. Pauli Monach. Columbarienſis.

Poſt holce exempla omnium ferè, qvæ in hominem cadere poſſunt, bonorum aut malorum hiſtorica, Ethices præceptis accommodata, collegit primò Conr. Lychoſtenes; Poſtea Theod. Zvingerus qvi omnes exemplorum Rhapſodos & copia & diſpoſitione ſuperat. Nam omnium Rhapſodorum, qvi ad ejus ætatem ſcripſerunt, exempla in ſuos locos artificioſè digeſſit, & præterea qvæ ab aliis intacta fuerunt, ex optimorum Hiſtoricorum ſcriptis deprompta in hoc ejus theatro reperiuntur; qvod collectum eſt ex Hiſtoricis, Rhapſodis, qvi exempla ex Hiſtoricis variis collegerunt, ex Comicis, Tragicis, Poëtis, Fabulis: Ita ut in hoc Theatro non tantùm vera exempla ſed ficta qvoq; & fabuloſa occurrant. Sunt in hoc Theatro etiam exempla religioſa qvorum maxima pars deſumpta eſt ex Marcilo.

Vetuſtiſſimi autores præcepta de moribus & Republica tradere ſolebant per comparationes, ſive plenas, qvas Rhetores propriè παραβολὰς vocant; ſive decurtatas, easq; ſumptas aut à rebus planè fabuloſis, qvalis eſt illa de arboribus, oliva, vite, carduo, *Lib. 1. Judic. 8, v. 8.* & de Paliuro & Cedro, 2. *Paralip. 25. v. 18.* de Accipitre & Luſcinia apud Heſiodum, Demoſthenis de lupis, canibus & ovibus; Menenii de membris humani corporis: aut à rebus veriſimilibus; qvalis illa Nathanis ad Davidem, & pleræq; Chriſti parabolæ. Parabolæ.

Has comparationes decurtatas Antiqvi vocabant αἴνες; postea Apologi dici cœperunt: Et qvia contracta fabella fit παροιμία, ideo per abusionem, qvas alii Evangelii scriptores παραβολὰς vocant, *Johannes cap.* 10. *v.* 6. *cap.* 16. *v.* 25. & 29. vocavit παροιμίας. Contra apud Matthæum *cap.* 15. *v.* 16. vocatur παραβολή, qvæ revera est παροιμία Ab hoc freqvente comparationum & fabellarum usu omnis sermo à vulgari recedens apud Hebræos משל dici cœpit, *ut Ezech. cap.* 20. *v.* 49: Neq; verò figurata tantùm oratio, sed & simplex, qvæ modò præceptum aliqvod utile contineret. Hinc Hebræis משלי & Græcis παραβολαὶ inscribitur liber, qvi proverbia Salomonis continet: Et Hellenistæ (*qvi ad Hebræum sermonem; qvàm proximè accedere malunt, qvàm Græci sermonis elegantiam seqvi*) vocem משל *lib,* 1. *Sam. cap.* 24. *v.* 14. vertunt παραβολὴν; dum Latini interpretes vertunt Sententiam,& Avus meus p. m. Ioh. Paul. Resenius Danice Ordsprock ɔ: proverbium, dictum proverbiale.

Parabolarum genus duplex.

Præterea parabolarum genus est duplex: unum δημῶδες, qvod tritas & vulgares similitudines complectitur: Alterum ἱερὸν ɔ: sacrum, hoc est è sanctiori qvadam & magis arcana doctrina depromptum. Tales sunt parabolæ sacræ, qvæ continentur libro Causini, *qvi inscribitur Polyhistor Symbolicus:*

Hæc non est nova scribendi ratio, qva illustres aliqvot historiæ rebus moralibus accommodantur. Auctores habet gravissimos, Platonem,Dionem Prusæum,Maximum Tyrium & cœteros, qvorum oratio his Parabolarum illuminata stellulis longè majus habet aucupium svavitatis. Sancti qvoq; Patres, ut Basilius & Ambrosius in Hexameris, sæpe res naturales efformant in Ethica Symbola, qvæ ad vitam instituendam, moresq; regendos pertinent. Plenissimè hoc argumentum professus est divus Epiphanius in suo Physiologo sive interpretationibus, qvas cum Clementis Alexandrini Symbolis conjunxit Causinus in sua Symbolica Ægyptiorum sapientia, qvi qvoq; Epiphanii vestigiis insistens duodecim Parabolarum historicarum libros pertexit, *sub Titulo Polyhistoris Symbolici*; qvos adjunxit suis observationibus in Hori Hieroglyphica.

Parabolarum usus.

Clemens Alexandrinus *lib.* 5. *Stromat.* de Parabolarum dignitate, fructu, jucunditate sic paucis verbis censuit: *Utilissima est symbolicæ interpretationis forma ad res permultas: Nam juvat & ad rectam Theologiam, & ad Pietatem, & ad demonstrativi generis orationes, ad brevitatis deniq; exercitationem specimenq; sapientiæ.* Hæc ille. S. Augustinus. *Epist.* 119. de Parabolis historicis ita judicavit: *Si qva autem figura similitudinem non tantùm de cœlo, & de sideribus, sed etiam de inferiori*

riori creatura ducantur ad dispensationem Sacramentorum, eloqventia qvædam est doctrinæ salutaris movendo affectui discentium accommodata à visibilibus ad visibilia à corporalibus ad spiritualia, à temporalibus ad æterna.

Parabolarum nomen. De Nomine Parabolarum vide Salazar. qvi interpretatus est parabolas seu Proverbia Salomonis.

Parabolarum sive similitudinum scriptores Græci, Latini & Hebraici. Parabolas Biblicas & Sacras collegerunt Otth. Brunfelsius, Lævinus Lemnius, Joh. Zechnerus, Joach. Zechnerus, Adrian. Wandarburchius, Anton. Archiepiscopus Florentinus, Alardus Amstelodamus, Joa. Goncalerus, Joa. à S: Geminiano: qvibus addi debet Joan. Dadræus, qvi similia ex omni propemodum antiqvitate tam sacra, qvam profana conscripsit; Item Henr. Sommalius. Sic qvoq; ex Philosophia Alanus de Insulis, ex Veteribus Poëtis Alexand. Candidus, & ex Lipsio Nic. Stochius similitudines collegerunt. Similia etiam ab Erasm. Roterodamo collecta sunt, (ex qvibus præstantiora selegit Georgius Major, & in hæc eadem annotationes & indicem scripsit Joa. Artopæus); deinceps à Lychostene magna accessione aucta & in ordinem alphabeticum redacta, unàcum Theod. Zvingeri methodo similitudinum. Librum unum Parabolarum scripsit Aristoteles, teste Laërtio in vita Aristot. qvi libet hodiè non extat. In Bibliotheca Medicea reperitur Zenobii epitome similitudinum collectarum ex Didymo & Tarrato juxta Alphabetum impress. Florentiæ in 4to Græcè. Libri parabolarum Hebraici extant seqventes: אִימָּה כַנַּד גָלוֹת Ajumah chanidgaloth, auctore R. Isaac Onkinira; מִשְׁלֵי סַנְדְּרָאבָר Mischle sandravar; מִשְׁלֵי שׁוּעָלִים Mischlè schualim, parabolæ seu fabulæ vulpium, Auctore R. Berachia Ben-Natronai.

Odo etiam Aurelianensis scripsit Parabolas, qvæ MSS. olim Antuerpiæ ad S. Michaëlem extabant, ut notat Bunderius in Indice.

Fabularum origo. Veteres Fabulis & picturis, qvibus omnia involuit antiqvitas, ad considerationem & explicationem rerum, qvæ proponebantur, exuscitare voluerunt: *ὅτι τοιαῦτα χειραγωγεῖ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τὸ θαυμάζεσθαι καὶ ζητεῖν, ut scripsit Maximus Tyrius.* Hinc aliæ fabulæ ex Physicis qvibusdam rationibus; aliæ ex historiis sunt desumptæ atq; confictæ; *qvemadmodum id demonstrant Macrobius, Lactantius, ipsorũ etiam Poëtarũ, (ut Homeri, Calabri, Pindari, Apollonii, Lycophronis, Theocratii,) narrationes ac horum interpretũ expositiones;* Nonnullæ sunt ex Sac: Script: petitæ: Sic Pterelæ fabula ex Samsonis historia facta esse videtur. Apud Lycophronem est qvædam nomine Comætho, filia Pterelæ de Pelopidarum familiâ, qvem Pterelam Neptunus inexpugnabilem.

ſem fecerat, qvamdiu in capite coma illius aurea, qvam ipſi dono dederat, non abraderetur: qvam Comam filia Comœtho, amore hoſtis flagrans, cum abraſiſſet, Patrem Pterelam hoſtibus prodidit. Tryphiodorus in Poëmate de excidio Trojæ facit hanc filiam Tydæi, ejusq; Comæthonis Maritum Ægialeum & ejus Camæthonis filium Cyanippum. Ita qvoq; immolatio Iphigeniæ ex Biblica hiſtoria deſumpta eſt. Agamemnonem in Aulide filiam ſuam Iphigeniam mactâſſe ſcribit Euripides, ut & Dianam placaret & mare Græcis navigabile efficeret. Sic Ethnici è ſacris literis Abrahami hiſtoriam ad vaniſſimas nugas detraxerunt, *ut animadvertit Interpres Anonymus Pindari.* Nam pro Abrahamo Agamemnonem, pro Iſaaco Iphigeniam, pro ariete cervam ſubſtituerunt: Vel fortè illa immolatio Iphigeniæ deſumpta eſt ex hiſtoria illa ſacra, qvæ eſt de eo qvi votum fecit, ſe velle offerre Deo eam rem qvæ ipſi occurrebat, & factum eſt, ut eum exceperit Filia ejus. De fabularum & earum differentiis vide Petrum Menenium.

Fabularum ſcriptores, Græci, Latini, Hebraici, Arabici, Germanici, Danici.

Earum verò originem ab Æſopo Phrygio & ab Heſiodo de Luſcinia atq; Accipitre retulit M. Fabius. Fabulas ſive Apologos Æſopi (qvos pueri apud Veteres ediſcebant) Maximus Planudes Monachus Conſtantinopolitanus collegit; qvos carmine Græco expreſſit Socrates, *teſte Plutarcho & Laertio in vita Ariſtotelis*, carmine elegiaco reddiderunt Luc. Loſſius & Caro. Vtenhovius, Carmine hexametro expreſſit Hier. Oſius, Carmine v. Latino ſed antiqvo & incerto autore redditos edidit Jun. Chriſto. Verpelius, oratione ſolutâ explicavit Joach. Camerarius & verſibus Gabr. Faernus. E Lingva Græca ſeu Arabica in Hebræam traductæ ſunt fabulæ Æſopi, Auctore Anonymo, dictæ חידות איזופיטו *Chidoth Ezopito* ɔ: ænigmata Æſopi. Apologos etiam ſcripſerunt Cyrillus, Euſtathius, Gab. Janſenius, Eilhardus Lubinus, Nonnus, Nic. Berbanius, Tho. Bonius, Eraſm. Albertius, Joh. Walchrius & alii. Hiſce adduntur Mythologiarum ſcriptores Græci veteres: ſc: Heſiodus, Apollodorus, Phurnutus, Palæphatus, Ant. Liberales & alii: item Latini, Hyginus, Planciades, Fulgentius, Firmicus, Jac. Braſſica & alii. Natales etiam Comes in libris decem Latinè ſcriptis omnia propè naturalis & moralis Philoſophiæ dogmata ſub antiqvorum fabulis contenta fuiſſe demonſtravit. Mythologia Muſarum à Geofredo Linocrerio facta eſt, ſicut Deorum à Burchardo Pylade. Theſaurum propemodum omnium fabularum Poëticarum conſcripſit Fauſtus Sabæus. Phœdri fabulas cum animadverſionibus edidit Joa. Meurſius. Lo-

Locmannus Doctor & Propheta Mahomedicus (*de qvo videri potest Surata Alcorani 31*) conscripsit Arabicè fabulas Æsopicis non dissimiles, qvas unà cum interpretatione Latinâ Tho. Erpenius edidit. R. Isaac Ben Salomonis (qvi obiit An. Chr. 1268) librum Proverbiorum & Fabularum veterum Rabbinorum collegit, qvi vocatur מְשַׁל הַקַּדְמוֹנִי *Maschal hakkadmoni*. Talis qvoq; liber extat Germanicus, dictus Reinicke Foß / plenus fabulis & exemplis notatu dignis sub historiâ Vulpis, qvem in Danicam lingvam transtulit civis qvidam Hafniensis, nomine Hermannus Weiger/eumq; cum figuris in 4to edi curavit Lubecæ An. 1555. Aliàs fabulæ Vulpium numero 107. excusæ Mantuæ in 8vo leguntur in libro מִשְׁלֵי שׁוּעָלִים Mischle Scualim, autore R. Berachia Ben-Natronai. De fabula Teumessiæ Vulpis vide Camer. *in proœm. Chronol. Nicephori pag. 22.*

Ænigmatum inventio, griphorumq; lusus magnam habent an- Ænigmatum inventio.
tiqvitatis commendationem, ut qvi penè cum ipsis antiqvæ sapientiæ incunabulis cœpêre. In eo genere celebris fuit Cleobulina, sive Eumetis Cleobuli filia, cujus etiam scirpi fluxuosis ambagibus intorti ad Ægyptiorum Regem & sapientes deferebantur.

Multi Gryphum cum Ænigmate confundunt. Julius tamen Pol- Inter Ænigma & Gryphum differentia.
lux *in Onomastico*, postqvam qvæstiones convivales in duas partes distribuit, sc: in Ænigma & Gryphum, ita scribit: καὶ εἶχε τὸ αἴνιγμα παιδιάν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν: qvibus verbis innuit Pollux Ænigma jocosum fuisse, Griphum v. præter jocos res etiam serias habuisse. Sed hæc levi fundamento dicuntur: Nam Clearchus apud Athenæum cum griphum definiret, statim initio definitionis dixit γρῖφον λόγον εἶναι παιστικόν. i: *Griphum jocosum esse sermonem.*

Rectè ergo utrumq; definitur δινὸς καὶ σκολιδνὸς λόγος i: *sermo im-* Ænigmatis definitio.
plexus & obscurus; cujus varia sunt genera.

Primum genus Ænigmatum sive Griphorum fuit in verbis sim- Ænigmatum 4 genera
plicibus. Sic Philideus Comicus ænigmaticè Aërem expressit per 1
nomen βέδυ,

ἕλκειν τὸ βέδυ σωτήριον προσεύχομαι:

Simias Rodius Mare nominat ζάψ, & Cleanthes Philosophus Solem appellavit Plectrum.

Secundum genus Ænigmatum est eorum, qvæ versantur in lite- 2
rarum ac syllabarum tenuiculis qvibusdam & puerilibus aucupiis; ut si pronunciare jubeamus Piscis aut Plantæ nomen qvod incipiat ab Æ; vel recitari versum, qvi unam qvandam literam aut

habeat, aut non habeat, (tales ſunt qvos ἀσίγμυς griphos vocant); ſi petamus dictionem verſibus accommodatam, cujus initium ſit βα; ut βασιλεὺς; aut cujus finis ſit ναξ, ut Καλλιάναξ; aut dividamus nomen in varios ſenſus: ut vaſtus in vas & tus.

3 Tertium erat fermé Dialecticum, in flexuoſis contrariarũ propoſitionum ambagibus: qvale eſt illud Piſcatorum de Pediculis:

ὅσ᾽ ἕλομεν λιπόμεσθ᾽ ὅσ᾽ οὐχ ἕλομεν φερόμεσθα.

4 Qvartum & certè gravius ænigmatum genus eſt, rei alicujus obſcura & figurata deſcriptio; qvale eſt illud de Cinara;

Εγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ εἰμὶ ἢ χλωρὴ
Αυχένος ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.
Σφαίρη δ᾽ ὡς ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι. ἢν δε μυστεύσῃς,
Ενδὸν ἐμῶν λαγόνων μητρὸς ἔχω πατέρα.
Nullum mi caput eſt, cerebrum tamen alta virentem
E Terra cervix ſurgere ſponte facit,
Ut globus in teretri conſiſto ſtipite, qvare
Matris habent in ſe viſcera noſtra Patrem.

Ænigmatum uſus apud Veteres & Danos.

Ita fuit uſitatum veteribus, ludere hujusmodi ænigmatibus & qvæſtionibus in conviviis recitatione etiam verſuum, in qvibus ſeu ſigma nullum, ſeu alia qvæcunq; litera ab ipſo nominata, non ineſſet; ſeu ut qvam in literam verſus deſiiſſet, ab eadem incipiens alius verſus recitaretur; qvem morem etiam hodie à maximis doctiſſimisq; viris obſervari qvandoq; novimus in deambulationibus aut peregrinationibus, ne ullum tempus malè ipſis pereat; imò ante paucos annos eundem morem ſervavêre in Schola Hafnienſi, inprimis in ſexta ejus Scholæ claſſe, ſingulis annis die S. Thomæ, qvo ita verſibus hujusmodi certaverint, ut qvi victus tandem fuerit creatus ſit Lufe-Konge / idq; non ſine magna contumelia. Exercebantur qvoq; magni Reges hujusmodi ænigmaticis qvæſtionibus, qvas inter ſe invicem mittebant aliis ſolvendas alii, propoſitis præmiis, mulctâq; ſi qvi non ſolviſſet; *ut patet ex Athenæo lib. 10, Heſychio in dictione γρῖφοι, Theophilo. lib. 3. contra gentes, Joſeph. de antiqv. Judæ. contra Appion, Joſepho Judæo lib. 8. ἀρχαιολογίας, Planu in vita Æſopi, & Plutarcho lib. qvi ſeptem ſapientum convivium inſcribitur.*

Ænigmatum Scriptores Græci, Latini, Hebræi, Gallici, Hiſpanici & Scandici.

Ænigmata ſacra ſcripſerunt Joa. Bohemus & Sim. Rhotus: Profana verò Joa. Lauterbachius, Jul. Cæſ. Scaliger, Eobanus Heſſus, Adr. Junius, Joa Lorichius, Joa. Pincierus, Nic. Reuſnerus JC. & Melch. Stalſchmid'. Sacra & profana Joa. Heidfeldius. Hiſce addi poſſunt centum ænigmata Latina Sympoſii qvæ reperiun-

untur in Caussini Symbolica Ægyptiorum sententia *pag.* 219 *ad pag.* 237: Item ænigmata Adr. Junii, Alex. Sylvani, Eckeberti, Jacobi Eyndii, & aliorum. Extat etiam Liber ænigmatum Lil. Greg. Gyraldi, in qvo tum pleraq; veterum Græcorum ænigmata à se exposita referuntur, tum alia etiam à jam citatis Autoribus non diversa commemorantur. Ænigmata Gallica & Hispanica conscripsit Alex. Sylvanus. Inter Hebræos libri ænigmatici seqventes extant: סוֹד יְשָׁרִים *Sod Jescharim* *i:* *Secretum rectorum*, auctore R. Juda Mutinate; חָזוֹן אוֹ סֵפֶר חָזוֹן *Chazon seu Sepher Chazon* *i:* *visio sive liber visionis*, aut. R. Iacob. Ben Iudæ; יְצִירָה *Jetzirah*, Liber, qvi Abrahamo Patriarchæ à nonnullis tribuitur, ab aliis verò R. Akiuæ paulò post Massoretharum tempora. Islandica qvoq; Ænigmata 30 qvæ Odinus enucleanda fertur olim Regi Danorum Heidrico proposuisse, unà cum versione Latinâ, item alia 40 Islandicè & Latinè scripta, à Cl. Wilh. Wormio hodiè possidentur.

Symbolicæ Hieroglyphicorum scientiæ prima semina ab Hebræis profecta sunt. Nam Alexander in Historiâ Judaicâ ait: Abraham in Heliopoli cum Sacerdotibus Ægyptis vixit, à qvo illi Astrologiam didicerunt, qvam se ab Henoch longa annorum successione propagatam accepisse profitebatur. Hinc credibile est cœterarum qvoq; scientiarum semina per Abrahamum sparsa, Velis Symbolorum & Ænigmatum, qvibus omnis antiqvorum sapientia adumbrata fuit, non caruisse. Accedit qvòd Deus hunc Mundum ex tot creaturarum varietate coagmentatum, qvasi Scenam, variis imaginibus distinctam primorum hominum oculis objecerit, ut per creaturas, velut per nubeculam, intermicantes Divinitatis radios intuerentur. Hinc Epictetus dixit ϛ Θεȣ̃ σύμβολα inesse animis hominû, qvæ Deus nobis hominib' per tot objectas sui species inurit. Hieroglyphicorum origo ab Hebræis.

Primi hominum post Hebræos Ægyptii Hieroglyphicorum scientiam præter cœteros impensiùs excoluerunt, & per varias disciplinas pervagati se exqvisitis ingenii inventis nobilitarunt. Hæc n. scientia apud ipsos inter arcanas numerata est disciplinas, & paucis iisq; nobilibus Sacerdotum ingeniis celebrata, eâq; Moses apud Ægyptios ipsos imbutus fuit, cùm illum *Act.* 7. *v.* 22. eruditum omni sapientiâ Ægyptiorum Sacræ dicant Literæ: qvam rem plenius explicat Philo *in lib. de vita Moysis*; Vide etiam Clementem Alexandrinum, qvi totam hanc Sapientum & Sacerdotum Ægyptiorum seriem disertissimè tradit *Stromat lib.* 6. *pag.* 456. Hieroglyphicorum propagatio ad Ægyptios.

Plato in Philæbo literarum Ægyptiorum inventionem tribuit Theuto sive Taauto, qvem hujus generis primum Doctorem facit Philobiblius, qvi Sachoniatonis authoris antiqvissimi accuratissimâ, *ut ait Eusebius lib. 1. de Præparat. Evangeli cap. 11.*, curâ Græcè translatus est.

2 ad Græcos. Græcos postea his Ægyptiorum disciplinis excultos ingenuè fatetur Plato *in Epinomide*; nec dissimulat Orpheus *in Argonauticis*, ubi narrat se Ægyptum lustrasse hisce verbis:

Ηδ᾽ ὅσον Αἰγυπτίων ἱερὸν λόχον ἐξελόχευσα
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας, ἱερᾶς τε πόληας

Solon, qvoq;, *referente Proclo*, apud Ægyptios in Sai audivit Sacerdotem, nomine Partanit, qvi in Heliopoli dicebatur Oclapi, in Sebemyto verò Ethimon: á qvibus Ægyptiis non dubium est qvin hanc Symbolicam Sapientiam acceperit. Hujus qvoq; Sapientiæ vestigia in suis sententiis figuratis reliqvêre Græci Sapientes & inprimis Pythagoras, cum Ænopheum Heliopolitam Præceptorem habuisset, qvi qvam ab eo acceperat hieroglyphicorum solertiam in suis qvoq; Symbolis apud Græcos propagavit.

3 ad Æthiopes. Celebrata hæc scientia freqventiùs apud Ægyptios, latè deinde in alias Gentes manavit. Æthiopum literæ variis animantibus extremitatibusq; hominum, sed præcipuè instrumentis fabrilibus persimiles fuere, teste Theodor. Bibl. hist. lib. 3. cap. 2.

4 ad Scythas. Scythas hac ænigmatũ solertiâ delectatos licet conjicere ex eorum Rege Idanthura, qvi, *ut auctor est Pherecydes* Syrius *apud Clementem Alexandrinum*, Dario bellum minanti pro Literis misit Murem, Avem, Jaculum, Aratrum.

5 ad Septentrionales populos. Hanc qvoq; scribendi normam Septentrionalibus populis non fuisse ignotam discimus ex Olao Magno, qvi *lib. 1. cap. 21.* scribit: Nonnulli pro privatis computis, instar Ægyptiorum, variis animalium figuris pro literis utebantur.

Differentia inter Hieroglyphicum, Symbolũ, Ænigma, Emblema, Parabolas, & Apologos. Celebrantur in ista Imaginum scientia, Symbolum, Ænigma, Emblema, Apologus, Parabola, & Hieroglyphicum: qvæ inter se affinia sunt, differunt tamen nonnihil.

Symboli significatio 1. Symbolum sumitur 1. latissimè pro Nota & Signo rei animo conceptæ. Ita tesseræ hospitales, militares, theatrales, & collationes convivarum, sive collatio illa sit Annulus, sive nummus, sive cibus, vocantur Symbola. Aliàs Casaubonus lib. 3. cap. 31. reprehendens Dalecampium, qvod nullum discrimen statuerit inter συμβολὴν & σύμβολον, cum agitur de convivii Symbolo, docet qvòd συμβολὴ sit collatio eranistæ ad convivium; qvisq; enim qvod ad manum erat conferebat: Eæ partes dictæ Συμβολαὶ & convivi-

um

um hujusmodi ἔρανος vel δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν. Mutato verò genere Symbolum vocabant Annulum, vel qvidvis aliud Arrhæ loco solitum dari, & Sodalium, qvi jubebatur cœnam parare. Hæc Casaubonus.

2 Symbolum qvoq; hodie vocatur sententia qvædam, qvâ omnes, inprimis viri docti, utuntur partim loqvendo, partim verò scribendo; qvæ Sententia inscribitur viri jam demortui Epitaphio, qvam aliàs vivus in Albis scripsit. 2

3 In hoc argumento, qvod tractamus; propriè pro Signo rei occultæ, sive etiam, ut vult Budæus, pro similitudinibus & qvibusdam naturæ communitatibus. Hinc fit ut vox Symboli, si fusè sumatur, omnium penè similium rationem complectatur; si verò propriè, ea dicantur Symbola, qvæ rem, in qva inest aliqvid obscuritatis, figuratè significant: Unde Emblemata, Parabolæ, Apologi & alia hujusmodi possunt communi nomine appellari Symbola. 3

Hieroglyphica v. de qvibus nunc à nobis institutus est sermo, propriè sunt Imagines & Figuræ ad aliqvid significandum ex hominum arbitrio determinatæ, qvibus, literarum vice, Ægyptiorum sapientes inprimis utebantur. *Hieroglyphicorum definitio.*

Hieroglyphica scripserunt Horus Apollo, Pierius, Joa. de Monas, Joa. Georg. Horward, Baruch Loth Romelius, Hen. Schvalenberg, Gvil. Onselius, Caussinus, Kircherus, & Tho. Bangius: item Bern. Vincentius, Joa. Mercerus, & Da. Hoeschelius, qvi in Horum notas conscripsêre: qvibus addi potest la novissima iconologia del Cesare Ripa. *Hieroglyphicorum scriptores*

Symbola ediderunt Joach. Camerarius, Joa. Fungerus, Hen. Kitschius, Simon Ogerius, Laur. Pecenstenius, Nic. Reusnerus, Jacobus Typotus, Claud. Paradinus & Gab. Simeon, Maximil. Sandæus, ut & alii. Symbola variorum Principum excusa sunt Francof. 1603. in Fol. De Symbolo D. Maximiliani II. Romanor. Imperat. Dominus providebit (qvo eodem hodiè utitur Rex noster serenissimus Fridericus III.) scripti sunt duo libri à Joa. Hautschmanno. *Symbolorum scriptores. Symbolum Maximiliani II. Imp. Rom. & Friderici III. Reg. Dan.*

Emblema licèt cum qvarto genere ænigmatum in Symboli ratione conveniat, differt tamen, qvòd rem sublatis ænigmatum velis purius liqvidiusq; proponat. *Emblema.*

Emblema n. propriè est Symbolum aliqvod ingeniosum, svave, & moratum, ex Pictura & lemmate constans, qvo aliqva gravior sententia indicari solet. Si velis significare Patientiã rebus adversis illustrari, tunc depingas Ceauniã gemmã, qvã ajũt in

locis duntaxat fulmine ictis inveniri inter fulgura,cœliq; tumultus svaviter emicantem,& addas fulmine crevit, efficies Emblema.

Emblematum scriptores. Emblemata sacra ex libris Mosis collegit Aug. Callizus IC; è præcipuis verò utriusq; Testamenti libris compilavit Bernh. Sellius: cui adjunguntur emblemata Christiana Georgiæ Montaneæ Nobilis fœminæ Gallicæ: Profana v. nobis dederunt And. Alciatus, Jo. Sambucus, Diony. Lebeus Batilius, Levin. Hulsius, Joach. Camerarius, Georg. Camerarius, Barthol. Anulus, Theod. Cornhertius, Ott. Vænius, Hor. Flaccus, Ach. Bocchius, Nic. Taurellus, Seraphinus Ecclesianus, Joa. Cuur. Ropeius, Ant. Fayus, Dion. Leddeus, Joa. Hagius, Jac. à Bruck, Nic. Reusnerus, Hadr. Junius, Pet. Iselburg, Flor. Schoonhovius, Matth. Holtzwart, Joh. Huttenus, Joh. de Brunes IC., Petrus Rollos/ Ioa. Pierius, Rich. Lubbæus, Albius Tibullus, Damasius Blienburgius, Achilles Tatius, Mar. Boxhornius, Io. Cats & alii.

Tabula Cebetis. Hisce omnibus adjungitur Tabula Cebetis, qvâ vitæ humanæ prudenter instituendæ ratio continetur, cujus diversæ extant editiones: Bononiensis Latina Anni 1497, Coloniensis Græco-Latina An. 1596, Lugdunensis Græco-Latina An. 1640.

Tabulæ Cebetis editiones.

Tabulæ Cebetis versiones Latinæ. Tabula Cebetis è Græca in Latinam lingvam conversa est à Ludov. Odaxio Patavino, Hier. Wolfio Oetingensi, Theod. Adamæo & Anonymo.

Tab. Ceb. versio Danica. Eam vero Danicam nobis dedit nobilissima & eruditissima Matrona Danica Brigitta Tott, editam Hauniæ 1661.

Tab. Ceb. paraphrasis Arabica. Paraphrasin Tabulæ Cebetis Arabicam excerpsit Iohannes Elichmannus è Codice Bibliothecæ Leidensis Arabico, ante sexcentos Annos scripto & compilato ex variis Authoribus Indicis, Persicis, Arabicis & Græcis, qvem ex Oriente retulit Orientalium in Leidensi Academia Lingvarum Professor celeberrimus Iacobus Golius. Hanc Paraphrasin Latinam fecit idem Elichmannus, qvam unà cum Paraphrasi Arabica post mortem Elichmanni edi curavit Salmasius Anno 1640.

Tab. Cebet. commentatores. Tabellam hanc notis illustraverunt Wolfius, Caselius, Anonymus qvidam, Iustus Vulsius, & August. Mascardus qvi in eam Italicè scripsit discursus morales editas Venetiis 1653. Elichmannus Tabulam Cebetis & ejus paraphrasin Arabicam notis & animadversionibus plurimis iisq; doctissimis illustrare cogitabat; sed præmaturo ejus obitu eas perdidimus, teste Salmasio *in Pref. ad Tab. Ceb. pag.* 4.

Fabula Platonica. Cum hac Tabulâ Cebetis bellè convenit Fabula illa Platonica de

de ſortione animarum ex Eris Pamphylii narratione, *qvæ extat lib. 10. Politicorum Platonis*, qvam Ioachimus Camerarius Latinè interpretatus eſt. Innuit illa Fabula eligendam eſſe optimam vitæ rationem, qvam & jucundam & facilem redditura eſt conſvetudo.

de ſortione animarum ex Eris Pamphylii narratione.

Hiſce fabulis & Cebetis & Platonis addi poſſunt ob ſimilitudinem 1 Hercules Prodici ex Xenophontis lib. ἀπομνημονευμ. Σωκράτους, continens deſcriptionem virtutis & voluptatis, qvem G. Budæus Latinè interpretatus eſt *in libello de ſtudio inſtituendo*, nec non Levenclavius: Mich. verò Neander Notis Grammaticis illuſtravit. Deſcriptionem a. hanc voluptatis & virtutis ex Xenophonte deſumptam Silius Italicus *lib XV.* ab Hercule in Scipionem (Aphricanum minorem qvi Carthaginem delevit) tranſtulit. 2 Narratio qvæ in Luciani vitâ eſt, ad imitationem fortè Herculis Prodici confiċta. 3 Dionis Chryſoſtomi Oratio I. de regno; ubi Hercules à Mercurio ducitur in montem excelſum, ibiq; ipſi puero adhuc oſtendit duas mulieres, Divam Baſileidam & Tyrannidem. 4 Qvæ recitat Nazianzenus in carminibus de ſomnio ſuo, cujus bis meminit, in qvo vidit Sanċtimoniā & Temperantiā ſibi loqventes: Item Narratio Nazianzeni de tribus vitæ ordinibus, qvæ ibidem extat. 5. Qvæ Stobæus recitat *Sermon.* 89. ex libris Teletis de comparatione divitiarum & virtutis, ubi virtus & Deus divitiarum inter ſe committuntur. 6. Qvæ apud Philoſtratum *lib. 6. de Vita Appollonii* ipſe Apollonius refert Ægyptiis de Philoſophia, qvæ ſibi apperuerat cum univerſis ſuis opinionibus. qvibus ſingulis ſuum qvendam ornatum & ſermonem tribuerat. 7. Hippocratis Epiſtola ad Damagetum. 8. Qvæ leguntur apud Galenum in lib. qvi ad bonas artes continet adhortationem Mercurium & Fortunam ſeqventibus. 9. Qvæ occurrunt apud Philonem Iudæum *lib.* 35. de duabus uxoribus, qvas unusqvisq; habet in ſuo contubernio ſc: Voluptate & Virture. Apud alios qvoq; autores aliæ iſtis ſimiles narrationes reperiuntur. Svidas in Prodico ſcribit Prodicum veterem Sophiſtam librum edidiſſe, qvi inſcribitur ὧραι, in qvo finxit, Herculem virtuti & voluptati congreſſum & utraq; adhortante (voluptate otium deliciasq; offerente, virtute v. triſtitiam & Laborem promittente) tandem à virtute perſvaſum, alteram ſpreviſſe. Meminit hujus narrationis Prodici, præter Xenophontem, etiam Cicero *lib. 1. Officior.*; Baſilius Magnus *in Oratione, qvomodo legendi Græci autores*; Iuſtinus Martyr *Apologia I. pro Chriſtianis*; & Clemens Alexandrinus *lib. 2. Stromat.*: Nazianzenus qvoq; in lib. carminum ſuorum eam imitatus eſt.

Hercules Prodici.
Narratio Luciani.
Dio. Chryſoſtomi oratio 1. de Regno.
Nazianzeni ſomnium; item narratio de tribus vitæ ordinibus.
Libri Teleſtis.
Apollonius de Philoſophia.
Hippocratis epiſt. ad Damagetum
Galeni liber.
Philo de duabus uxoribus.
Prodici ὧραι.

Anp-

III. Ratio docendi Ethicam qvæ est ἀποδεικτική.

Ἀποδεικτικὴ (i: demonstrativa) ratio docendi, est omnium præstantissima & eruditissima, in qva non recitantur præcepta, aut exempla, sed accuratè investigantur propriæ causæ, & effectus, ac demonstrationes methodo certâ colligunrur. Hic hæc docendi ratio, à Theod. Zvingero *in præf: Schol. in Eth. Arist.* Ethologia vocatur. Hæc exqvisitior de moribus consideratio ex causis deducta, in Scholis potissimum, in qvibus Philosophi docebant, usurpari cœpit.

1. *Pythagoræ*

Pythagoras in hac accuratiore de moribus doctrinâ inprimis excelluisse intelligi potest ex fragmentis Pythagoræorum Philosophorum, qvæ Stobæi curâ ab interitu vindicata supersunt; qvi sicut omnia numeris & magna obscuritate tegebant, de moribus singularia prorsus præcepta tradiderunt. Pythagoræorum n. qvorundam veterum doctissimorum Philosophorum *sc: Hippodami, Thurii, Euriphanti, Hipparchi, Archytæ Tarentini, Metopi, Cliniæ, Critonis, Poli & Theagis* fragmenta de præcipuis Philosophiæ Ethicæ capitibus (qvibus Aristotelica Philosophia non minus illustratur, qvàm confirmatur) à Ioa. Stobæo & Claud. Auberio conversa & conservata sunt; qvæ G vil. Canterus qvoad Græcam scripturam, qvæ non leviter erat vitiata, felicissimè correxit & restituit, qvibus in locis à Conr. Gesnero non fuerat emendata, addens ad Margines varias Lectiones aliqvot, inprimis Gesneri, ut & suas emendationes. Extant qvoq; hæc fragmenta in Diog. Laërt: *edito ex Typograph. Henr. Stephan. An.* 1594. Iamblichus Chalcid. scripsit etiam libros 2, qvorum prior vitam Pythagoræ & nonnulla de Secta Pythagorica; alter Pythagoricorum commentariorum orationes complectitur.

Pythagoræorum Philosophorum fragmenta & scripta.

2. *Socratis.*

Sed cùm Pythagoræi acroamaticè suis discipulis doctrinam moralem traderent, exotericis verò præter gnomas sive aurea dicta & Symbola nihil communicarent, Socrates primus glaciem fregit, & qvi utilitati publicæ, non Sectæ alicui privatæ se natum sciebat, sua ætate non tantùm discipulis sed etiam populo Ethicam à Scholis Pythagoræorum commendare & Sermonibus exqvisitis inculcare cœpit.

Antiqviores, sc: Parmenides, Melissus, Anaxagoras, Democritus, Empedocles, Hippocrates, toti fuerunt in natura rerum excutienda; qvod patet ex Scipione Aqviliano qvi scripsit tr. de placitis Philosophorum qvi ante Aristotelis tempora floruerunt:

Socrates cur dictus καλός.

Socrates v. primus animum seriò appulit ad mores & vitam instituendam; qvi quidem fuit simus, ventricosus, cadaverosâ facie

co-

colore mustellino, unô verbô, monstrum hominis; interim tamen à Platone *in Epistol. 2. ad Dionysi:*, Athenæo *in fine Deipnos:* & Xenoph. *epist. Socratic. 15. circ. fin.* vocatur καλὸς ɔ: pulcher. Cœterùm Ficinus, Serranus, Dalecampius & alii explicant vocem καλὸν apud Platonem per virtute clarum: Leo v. Allatius *in not. ad epist. Socrat. 15.* vult Xenophontem vocasse eum καλὸν, qvòd inter formosos cum formosis versaretur, venustatis ac pulchritudinis admirator.

Qvicqvid sit, hic Socrates non solùm Delphici Oraculi testimonio, ut patet ex Epistola Socratis 15 *pag.* 38, Platone *in Apologia*, Cicerone *lib. I. Acade: Qvæst: & de Amicit.*, Plin. *lib. 7. cap. 31. & 34.* Libanio *in apol. Socrat.* Dion. Chrys. *Orat. de fuga*, Laërtio *in vita Socra.* Valer. Maxim. *lib. 3. cap. 4. & lib. 7. cap. 2.* Themistio *Orat. 14.*, Justino Martyre *Orat. Paneg. ad Gent.*, Theodoreto *de curat. Græco. Affe. Serm. 2.*; Verùm etiam intelligentissimorum sui temporis hominum consentiente judiciô sapientissimus omnium mortalium habitus est, *ut scribunt Laërtius in Socrat. & Valer. lib. 2. cap. 8.*: qvod duabus potissimùm de causis factum esse arbitror; qvarum causarum una illa est, qvòd olim, multis sapientiam profitentibus & gloriosè jactantibus, sed specie ac professione eâ honores & lucra ingentia sibi conciliantibus, Socrates contra tantum aberat, ut tale 1.
præconium sibi faceret fieriq; vellet, ut potiùs contrà sæpè palàm profiteretur, εἰδέναι μὲν μηδὲν πλὴν τῦτο εἰδέναι ɔ: *hoc unum se scire, qvod nihil sciret.* Altera causa, ni fallor, illa fuit, qvòd cùm alii Philoso- 2.
phi ferè tantùm invigilarent scientiis theoreticis, ipse Socrates id princeps curare cœpit, ut studia hominum revocaret ad mores ac vitam suam rectè conformandam in usurpatione actionum laudabilium & honestarum ad se arq; alios. Socrates igitur primus inter Græcos suô seculô Philosophiam tanqvam devocavit à cœlo, & in urbibus collocavit & in domos etiam introduxit, & coëgit de vita & moribus, rebusq; bonis & malis qværere, *ut scribit Cicero lib. 5. Tuscul.* non tam ad acutè & captiosè disserendum, disputandumve, qvàm ad rectè & benè vivendum; qvi qvoq; hac de re meliùs pleráq; disseruit, qvàm Pythogoras. Thaletem itaq; naturalis Philosophiæ Principem fuisse; Socratem verò circa mores occupatum naturæ contemplationem neglexisse, Aristoteles *lib. I. Metaphys:* scriptum reliqvit.

Præceptores habuit Damonem insignem Musicum, *de qvo Plat:* Socratis Præceptores.
in Lache, Libanius in Apologia Socratis, *Plutarchus in vita Aristidis & Laertius in Socrate scribunt*, & Connum, nobilissimum fidicinem, *Cicer. in*

Epist. ad familia., *Epistol. Socratic.* 14 *pag.* 31., & alios qvos Maximus Tyrius in unum veluti fascem collegit Differtat. 22.

Socratis scripta. E Socratis scriptis hodie nulla extant, nisi septem Epistolæ Græcæ inter qvas sex ultimæ scriptæ sunt ad Xenophontem, qvi ejus fuit discipulus. Hasce ejus Epistolas unà cum seqventium Socraticorum (sc: Antistenis, Aristippi, Simonis Coriacii, Xenophontis, Æschinis, Platonis & Phædr.) Epistolis primus græcè vulgavit Leo Allatius, qvi eas omnes Latinè reddidit, notis illustravit & dialogum de scriptis Socratis præfixit, easq; Româ transmisit ad Parisienses Typographos, qvi eas ediderunt in 4to An. 1637. Aliàs Socratis Liber secundus κτηλικῶν citatur à Zenobio *Centuria* 5. *Adag*. De Socrate sive de doctrina & moribus Socratis lege orationem Dan. Heinsii.

Socratis effigies. Effigies ejus invenitur in Physiognomia Ioa. Baptistæ Italicè versa & edita Venetiis 1652. pag. 176. 240. & 252.

3. *Platonis Principis Philosopho-Academicorum.* E Socratis Schola prodiére tandem tres illi Philosophorum summi ordines, omniumq; celeberrimi, qvorum videlicet singuli autores ipsius Socratis auditores fuerunt, vel ejus auditorum discipuli.

Primo ordo Philosophorum. Academici qvi? Gymnasia Atheniensia tria. Primus ordo fuit Academicorum, qvorum summus Magister fuit Plato (qvem Aldus *in dedicat. Volum. V. oper. Aristot.* vocat Principem Academicorum), Socratis discipulus, è cujus doctrinâ deflectentes Arcesilaus & Lacydes, hic qvidem novæ, ille mediæ Academiæ antesignanus, nihil scire posse contenderunt. Tria n. Athenis erant Gymnasia: Academia, Lyceum & Cynosarges.

1. Academia, Academia (ἀκαδημία & ἀκαδήμεια, qvorum hoc extat apud Stephanum sive Hermolaum Byzantium, unde Micyllus *lib.* 2. *de re metr:* penultimam vocis Academiæ pro diversitate scriptionis corripi & produci posse ait) erat Gymnasium suburbanum & nemorosum ab Athenis mille passus distans, ubi Plato morabatur & docebat, *ut scribunt* Svidas, *Laertius in vita* Platon. *& Mich: Apostolius adag.* 31. *cent.* 2., imo tandem sepultus est, *teste Laertio*. Hinc Methridates Persa Platonis statuam in Academia locavit, *ut in prim. comment. tradit Phavorinus*, ita inscriptam: Μιθραδάτης ὁ Ροδοβάτε Πέρσης, Μούσαις εἰκόνα ἀνέθηκε Πλάτωνος, ἣν Σιλανίων ἐποίησε: i: *Methridates, Rodobati filius, Musis imaginem Platonis dicavit, Silanionis opus.* Academia dicta est ab Heroë nomine Academo (autore hujus Gymnasii, *ut scribit Hesychius*)

Ex hoc loco aliis etiam locis, in qvæ homines literis celebres concurrunt & disputant aut de studiis tractant, Academiæ nomen tri-

tributum est. Sic Apollonius Tyanæus, *ut de co tradit Philostratus lib. 1. cap. 10*, jam sui juris effectus ob Patris obitum & amplum insuper patrimonium consecutus, Ægis Academiam & Lycæum instituit. Villa qvoq; ab Averno lacu Puteolos tendenti in posita littori, *ut Plinius lib. 31. cap. 2. autor est*, vocata fuit Academia à Cicerone ab exemplo Athenarum, ubi Cicero suas Academicas qvæstiones composuit.

Lyceum (λύκειον ita forte dictum à λύκει@,qvod erat cognomentum Apollinis, à λύκ@ ɔ: *lupus*, qvod Apollini lupus sit dicatus) fuit Athenis Gymnasium, in qvo Aristoteles docuit, Xenocrate per id tempus Academiam obtinente, compluresq; sua disciplina clarissimos in Lycæo Viros effecit, idq; tredecim annis. Lyceum fuit etiam gymnasium Ciceronis in Tusculano, à nomine Scholæ Aristotelicæ, *de qvo Cic. lib. I. de divinat.* 14. 2. Lyceum.

Cynosarges dictus est à κύων ɔ: *canis* & ἀργὸς ɔ: *albus*, forte qvia sine dubio Stoici in hoc Gymnasio docuêre, inter qvos fuit Diogenes Cynicus. 3. Cynosarges.

Qvi igitur post Platonem Platonis Academiam secuti sunt, è loci vocabulo nomen habuerunt, *teste Cicerone Acad. 1. & in princ. lib. 5. de finib.* & Platonis æmuli sectatoresq;, Academici nominati sunt, *teste Svida*, (sicut Areopagitæ ab Areopago,) qvorum alii veteres alii novi dicebantur. Academici unde dicti.

Veteres Academici numerantur à Platone ad Archesilaum: *sc. Speusippus, Xenocrates, Polemo, Crates, Crantor* qvi in Academiâ decreta Platonis, qvædam sua tradebant, omissâ penè vetere differendi Philosophandiq; modestiâ. Academici Veteres qvi.

Novi verò Academici à Crantore usq; ad Ciceronis ætatem vixerunt; *sc: Archiselas, Lacydes, Evander, Egesinus, Carneadas, Clitomachus, Pluto, Cicero.* Hi novi Academici, Sectas illas servitutis Academiæ veteris aspernati, libertatis Scholam tenuerunt, in qva liberum esset de omnibus rebus, nullâ adhibitâ cujusq; auctoritatis persvasione, judicare. Academici novi qvi.

Academicis novis duplex differendi ratio proposita fuit; una de rebus propositis in contrarias partes, *qvalis est Ciceronis de finibus bonorum & malorum, de natura Deorum, de divinatione*: Altera doctrinæ cujusdam & artis via progreditur, cùm ea qvæ probabilia videntur, perpetuis præceptis explicant; *qvod differendi genus Cicero in disputatione officiorum secutus est.* Academicis novis duplex differendi ratio.

Inter dialogos Platonis reperiuntur hi seqventes Ethici: Ἀπολογία Σωκράτης ɔ: *defensio Socratis*; Κρίτων ἢ περὶ πρακτέ, ɔ: *de eo qvod agen-* Platonis scripta Ethica.

agendum est, seu de vera opinione, vel de justo; φιλίβ@ ἢ περὶ ἡδονῆς *ɔ: de voluptate sive de summo bono*; Μένων ἢ περὶ ἀρετῆς *ɔ: de virtute*; Ἀλκιβιάδης πρῶτ@ ἢ περὶ φύσεως ἀνθρώπε. *Alcibiades primus, sive, de natura hominis*; Ἀλκιβιάδης δεύτερ@ ἢ περὶ σωφροσύνης *ɔ: de voto seu humana precatione*; χαρμίδης ἢ περὶ σωφροσύνης *ɔ: charmides sive de temperantia vel modestia*; λάχης ἢ περὶ Ἀνδρείας *ɔ: Laches sive de fortitudine*; λύσις ἢ περὶ φιλίας *ɔ: Lysis sive de amicitia*; Ἱππάρχ@ ἢ φιλοκερδὴς *Hipparchus, sive lucri cupidus, vel de lucri cupiditate*. Hisce addi possunt hi seqventes Platonis Dialogi: ὀνοθδυομένοι ɔ: *qvi pro Notis habentur*; περὶ δικαίε *ɔ: de justo sive de justitia*; περὶ ἀρετῆς εἰ διδακτόν *ɔ: de virtute an doceri potest*; ἐρυξίας ἢ περὶ τοῦ πλέτε *ɔ: Eryxias vel de divitiis*; Κλειτοφῶν ἢ προτρεπτικὸς *ɔ: Clitopho vel exhortatorius*; Ὅροι ɔ: definitiones; item epistolæ Platonis.

Platonis operum editiones. Hi Dialogi & Epistolæ Platonis reperiuntur inter opera Platonis qvæ hodiè extant, qvorum seqventes sunt editiones: Aldina, Basiliensis, Lovaniensis, Lugdunensis & Stephaniana sive Serrana, *de qvibus alibi dicendum est*.

Platonis interpretes Latini. Plato etiam habet suos interpretes Latinos, Marsilium Ficinum & Serranum.

Platonis commentatores. Præter verborum interpretationem conati sunt multi qvoq; rebus ipsis adferre lucem. Annotationibus n. dialogos sive opera Platonis illustravére Serranus, Henr. Stephanus, Gvil. Læmarius, & ante illos Mar. Ficinus. Proclus qvoq; Plutarchi discipulus, in Platonem & Hesiodum cummentaria scripsit. Speusippus, *teste Laërtio de vit: Plato*: scripsit in librum Platonis, qvi inscribitur, περὶ δείπνε *ɔ: de cœna*. Themistius scripsit ἐξήγησιν operum Platonis, *teste Photio in Bibliotheca*. Franciscus Victorius Bergonias annotationibus omnia Platonis opera fecit clariora. Felix Accorambonus in Platonem Platonisq; sententias difficiliores notas promisit *in Epist. dedicat. ad annotat: suas in oper: Aristot.* Platonis argumenta conscripsit Mart. Micronius, qvæ cum Latinis Galeni operibus excusa sunt Basileæ 1594.

Platonicæ Philosophiæ scriptores. De Philosophia Platonica scripserunt Alcinous, Maximus Tyrius, Mich. Boschius, Procius Lycius, Erasm: Rudingerus, Seb. Foxius, Iac. Mazonius, Albinus & Georg. Acanthius.

Platonis defensores. Solidam luculentamq; defensionem de Platonis Philosophia, contra eos qvi Platonem putidis calumniis traducunt, conscripsére Bessarion, Joan. Sturmius; & post eos Ioan. Serranus in Præfat. ad Lector. Tom. I. oper. Platon. ferè per tot. Aliàs de Platone cautè legendo scripsit volumen Ioh. Bapt. Crispus.

Pla-

Platonis vitam descripsére Diog. Laërtius & Augustinus *de Civitat. Dei lib.* 8. *cap.* 4. De Platonis in Italiam profectione & cum Dionysio, Siculorum Tyranno, familiaritate & gloria singulari scripsit Laërtius in ejus vita, Ælianus, Athenæus, Cicero & alii, & præsertim ipse Plato in Epistolis suis nec non in Epistol. Socratic. 22. Platonis vitam qvis nam scripsére.

Plato coætaneos habuit Hippocratem & Euclidem: Et hi tres fuere tempore Mardochei & Estheræ circa annum mundi 4401. *uti scribit Juchasin pag.* 13. *& ex eo. R. David Ganz in Chronol. Sacr. & profan. pag.* 175. At secundum alios hic Plato vixit tempore Ieremiæ Prophetæ circa annum mundi 4300. *uti scribit Aben Jachaii in libro* Schalschelet *Kabala pag.* 101. *& ex eo R. David Ganz in Chronol. Sac. & Prof. pag.* 171. Platonis coëtanei.

Plato duos habuit summos Sapientiæ Magistros Philonem Hebræum & Mercurium Trismegistum: qvorum prior in Chaldaica, posterior in Ægyptiaca sapientia Princeps fuisse dicitur. Qvantum ex Philone *Plato* fuerit edoctus, illud apud Græcos jactatum declarat proverbium, ἢ πλάτων φιλονίζει, ἢ φιλὼν πλατονίζει. Ex Mercurio autem Trismegisto desumptum esse qvicqvid in Platone admiramur, qvi antiqvorum monimenta excusserunt testes sunt nobis locupletissimi. Platonis Præceptores, Philo & Mercurius Trismegistus.

Plato Πλάτων cognominatus est ab Aristone Argio Palæstrita, apud qvem exercitatus fuit, propter egregium corporis habitum, qvum prius Aristocles ex Avi nomine vocatus esset, *ut in successionibus tradit Alexander.* Sunt qvi διὰ τὴν πλατότητα τῆς ἑρμηνείας ɔ: *ob orationis ubertatem & miram latitudinem*, sic appellatum putent; sive ὅτι πλατὺς ἦν τὸ μέτωπον, qvod ampla fuerit fronte, *ut Neantes scribit, teste Laert: de vit: Plat.* Plato unde dicitur.

Fuit & alius Plato Philosophus Rhodius Panatii discipulus, Poëta Atheniensis veteris comœdiæ, qvi circa LXXX. Olympiad. claruisse dicitur & ab Eusebio celebris habitus est. Teste Svida composuit fabulas XXVIII, Athenæus tres adjicit. Galenus Platonis hujus versus in medium adducit in suis scriptis. Citatur tum apud alios, tum inprimis apud Plutarchum in Alcibiade, Antonio & Pericle, apud Clem. Alexandrinum, Svidam, Pollucem & Athenæum. Nonnullæ hujus Platonis Comici sententiæ reperiuntur inter qvinqvaginta Comicorum Græcorum sententias, collectore Iacobo Hertelio. Plato alius.

Effigies Platonis extat in Physiognom. Ioann. Baptist. pag. 109 130. Platonis Effigies.

De

Platonis sigillum.

De Platonis sigillo ita docet Emanuel fol. 93. col. 2. אָמְרוּ כִּי נִמְצָא כָתוּב עַל חוֹתַם הֶחָכָם אַפְלָטוֹן כִּי הַמִּנְהָא עִם הֶהָרְגֵל נִמְצָא עַל כָּל דָּבָר שַׁלְטוֹן׃ *dicunt sigillo Platonis inventum fuisse hoc inscriptum: Consvetudinem & usum super omnes res esse Dominum.*

Secundus Ordo Philosophorum.

Secundus Ordo, fuit Stoicorum (à ϛοᾶς: *portico ubi docebat Zeno*; dictorum), qvorum dux fuit Zeno Citticus *de qvo vide Themistii Orat. 2. & 14.* Discipulus Cratetis Thebani; qvi Crates Arcesilai etiam præceptor fuit & Diogeni Cynico succeslit: Diogenes a. Cynicus successit Antisteni Cynicæ Sectæ parenti, qvi Socratis fuit Auditor.

4 *Zenonis, Principis Philosophorum Stoicorum.*

Zenonis discipulus fuit Cleantes Stoicus Chrysippi (*cujus mentionem facit Epictet: in Enchir: cap. 72.*) Magister, cujus statuam admirabilem, in viri ejus honorem dedicatam, magnificentiæ Senatus Romani specimen, in ipsa Asso vidit Simplicius, *sicut fatetur in Commen. ad cap. 78. Enchir. Epictet.*

Philosophiæ Stoicæ apud Romanos penè unicus Antistes fuit Seneca.

Stoica Philosophia qvalis.

Gellius *lib. 1. cap. 2.* disciplinam Stoicam vocat sanctissimam disciplinam. Hieronymus Stoicam disciplinam simillimam dicit Christianæ Religioni. Paulum Apostolum fuisse Sectâ Pharisæum, ex ipso scimus: Pharisæos autem cum Stoicis, qvoad opinionem de moribus, in plurimis convenisse Iosephus testatur. Dan. Heinsius *in Præfation. ad Enchirid. Epictet.* ponit Epictetum inter Sapientiæ Professores. Professores verò Sapientiæ vocat Salmasius *in Præf. ad Simplic. Enchir. Epictet.* Stoicos, qvos ibidem appellat Sapientiæ (*subintellige humanæ*) Magistros: Nam ut Apostoli & Prophetæ sunt divinæ sapientiæ Professores & Magistri; sic Stoici verè proclamari possunt humanæ sapientiæ Professores. Hominem in Schola Christi natum & educatum cruciare potest lectio scriptorum Stoicorum, cùm videat se vitiis scatere, seq; hominem meliore Christi disciplina imbutum, ea amare qvæ Stoici, homines Christi ignari, & solo naturali lumine præditi, tantoperè aversati sunt, qvi non solùm contenti fuerunt vitiorum intra se concepisse odium, verùm etiam vitia odiosa aliis ac invisa reddere efficacissimis suis scriptis tentaverunt, *qva de re legi potest Plutarchus in tr. qvo describit Stoicos ut ad mirabiliora locutos, qvàm Poëtas: Item Lucanus lib. 2. de Catone Uticensi, Stoicæ Philosophiæ Studioso.*

Stoicæ Philosophiæ scriptores.

De Stoica Philosophia scripserunt Dan. Heinsius, Just. Lipsius & Casp. Scioppius.

Ter-

Tertius fuit Peripateticorum, qvorum Coriphæus extitit Aristoteles, Platonis qvidem per viginti annos discipulus, sed qvi prius Socratis per triennium integrum auditor fuerat, *teste Philopono de vita Aristotelis.* 5.

Tertius Ordo Philosophorum.

Aristoteles verò inambulans plerumq; docebat auditorum turbâ circumfusus, ex qvo ipse, sectatoresq; ejus Peripatetici Philosophi nuncupati sunt, *teste Gvarino Veronens. de vit. Arist.* Sunt qvi tradunt Aristotelem elegisse περίπατον *deambulatorium*, qvod in Lyceo erat & illic usq; ad horam, qvæ Unctori erat dicata, deambulando cum discipulis Philosophari solitum. Itaq; ut Academici & Stoici à loco sunt dicti, sic etiam Peripatetici de loco ipso cognomentum susceperunt, *teste Gvarino & Laertio de vit. Arist.*

Aristotelis Principis Philosophorum Peripateticorum.

Peripatetici unde dicti.

Est verò Secta Peripatetica ex uno præsertim Aristotele tanqvam ex Principe æstimanda; ac perdiscenda tum ex Theophrasto (*cui Aristoteles Scholam reliqvit teste Strabone lib. 13*) Alexandro Aphrodisiensi, Themistio, Averroë (qvi κατ' ἐξοχὴν dictus est commentator), D. Thoma, Simplicio, Philopono, Cæsare Scaligero, tum ex aliis primæ notæ interpretibus.

Aristotelici sive Peripatetici scriptores.

Aristoteles (qvi inter omnes Platonis discipulos maximè excelluit *teste Xenophonte, Laertio & D. Augustino*), sicut in cœteris Philosophiæ partibus, ita etiam in Ethica doctrina tradenda exqvisitissima methodo totam de virtutibus doctrinam ex veris fontibus haustam inclusit qvi divino ingenio & admirabili methodo aliorum inventa examinavit, correxit, excoluit, præcepta hinc inde sparsa ex publicis tabulis, ex trivialibus Statuis, ex Epigrammatis, ex Scholis deniq & scriptis Philosophorum in unum veluti corpus & qvasi systema collegit & redegit, animâq; donavit, ordine sc: & methodo, ut porrò ex causis Philosophia Practica doceri posset & cognosci.

Aristoteles qvid in Ethica doctrina præstitit.

Duas maximas res ad Socratis & Platonis inventa de suo addidit; primùm qvòd, ut jam dictum est, sagacissimè illa, qvæ Plato disjecta proposuerat, convocavit in ordinem: deinde qvòd, qvæ aliter qvàm pro usu vitæ humanæ vel Plato vel Socrates tradiderant, correxit feliciter, ad usumq; vitæ humanæ accommodavit.

Aristoteles duas res addidit ad Socratis & Platonis inventa.

Platonis v. & Aristotelis capita Ethicæ in qvibus tum inter se, tum verò qvàm maximè cum Religione nostra consentire, & dissentire videntur, attingit Th. Zvingerus *in Præfat. ad Ethic. Arist. pag. 11 lin. 21. ab ultima*, diductiùsq; explicat in præfatione ad opera Catenei *pag. 3. lin. 27. ad pag. 5. & 6.* Aliàs Simplicius, *teste Gesnero in suâ Bibliothecâ*, Platonem contra Aristotelem in suis scri-

Aristotelis & Platonis Ethicæ convenientia & differentia in Religione Christiana.

ptis.

ptis defendit aut saltem conciliare nititur, aut differentias opinionum simpliciter ostendit. Post Simplicium præcipuarum controversiarum Aristotelis & Platonis conciliationem scripsit Gab. Buratellus, sicut Platonicæ & Aristotelicæ Philosophiæ differentiam ediderunt Bernardinus Donatus & Geor. Gemistius.

Aristotelis Præceptores tres: Proxenus, Socrates & Plato.

Habuit Aristoteles hosce tres Præceptores, in Patria Proxenum Atarnensem; Athenis verò Socratem & Platonem.

Aristoteles unde dicitur.

Aristoteles Ἀριστοτέλης appellatur qvasi ἄριστον τέλος, qvia egregiè de fine optimo sive beatitudine humana Philosophatur in libris Ethicorum ad Nicomachum, Magnorum Moralium & alibi passim.

Aristotelis vitam qvi Græcè scripsere.

Vitam hujus Aristotelis Græcè scripsit Dio. Laërtius, qvi ex unde qvadraginta autoribus vetustissimis vitam Aristotelis diligenter conscripsit: Præter Diogenem vitam Aristotelis nobis brevissimè dederunt Joa. Grammaticus & Philoponus Alexand (*ut volunt Prosperus Cyriacus, Aldus & Bagolinus*) sive Ammonius (*ut vult Gvil. du Val.* In vitam Aristotelis notas scripsit Joan. Munnetius, qvi in ea magnam esse ἀνιστορησίαν tradit. Hermippus qvoq;, *teste Laërtio de vita Aristot.* scripsit Librum de Aristotele. Nonnulla etiam de eo scripsere Timotheus Atheniensis *in libro de vitis*, Demetrius Magnes *in libris de Poëtis scriptoribus æqvivocis*, Aristippus *de antiqvis deliciis*, Phavorinus *in omnigena historia*, Eumolus *in libr. 5. Historiarum*, Apollodorus *in Chronicis*, Theocritus Chius & Timon, *teste Laërt. in Vit. Aristot.* Dionys. Halicarnasseus, Strabo *de libris Aristotelis*, Plutarchus *in Sylla*.

Aristotelis vitam qvi Latinè scripserunt.

Latinè verò vitam Aristotelis elegantissimè descripserunt Patricius *lib. 1. Tom. prim. dis. Peripatet.*, Gvarinus Veronensis, & Gvilh. du Vall. *in synopsi analytica doctr. Peripatet. in præfat. dissert. XI.*

Aristotelis effigies.

Effigies Aristotelis videri potest in Eustratii explanationibus in Ethicam Aristot. Latinitate donatis à Feliciano; item è Bibliotheca Lugduno-Batavâ in Paraphrasi Ethicorum Aristotelis incerto Autore, editâ à Dan. Heinsio; nec non in Titulo operum Aristot., Gvil. du Val.; ut & in Physiogno. Jo. Bapt. Italicè scripta & editâ Venetiis Anno 1652. pag. 331. Tandem ex antiqvo marmore Join. Rhodii Dani, Viri celeberrimi & eruditissimi (qvi Patavii Anno 1659. 24 Febr. diem suum obiit) Joa. Georgius effigiem Aristotelis delineavit & sculpsit, cum inscriptione ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ.

Aristoteles alius cognomento Rhodius.

Fuit qvoq; alius Aristoteles cognomento Rhodius, de qvo Aristoteles *lib. 2. Oeconom.* scribit, qvi Phocæam imperio obtinuit.

Ali-

Aliàs Laertius *de vita Aristot. in fine* recenset octo, qvi Aristotelis nomine vocati sunt; inter qvos primus est noster Stagirita. Alii octo qui Aristotelis nomine vocati sunt.

Operum Aristotelis editionem accuratam præclari aliqvot viri promiserunt; verùm partim nonnullorum cunctatione, partim aliorum timiditate factum est, ut intra octogesimum annum Aristoteles nec in Italia, nec in Gallia, nec in Germania, Græcè sit editus, ac vix ii libri, qvi præ cœteris teri in Scholis solent, inveniri potuerint. Tandem And. Wechelii hæredes, Typographi Francofurtenses, de perseqvendâ Aristotelis editione consilium ceperunt, cujus rei cura ab ipsis devoluta fuit ad Frid. Sylburgium qvi optimam ipsis operam præstitit. Aristotelis operum editio.

Aristoteles suam Bibliothecam Theophrasto suo discipulo sive auditori tradidit, qvam unà cum Theophrasti Bibliotheca successione nactus est Neleus, Scepsius Socraticus, Corisci Socratici filius, auditor Aristotelis & Theophrasti. Hic libros Scepsin translatos posteris suis reliqvit, à cujus hærede ad rudes & sordidos homines pervenerunt, qvi incuriosè positos sub clavibus retinuerunt; & cùm Attalicorum Regum, qvibus Scepsis parebat, studium intellexissent, conqvirentium libros ad instituendam Pergami Bibliothecam, suos sub terra in fossa qvadam occultaverunt. Ibi ab humore & blattis vitiatos, tandem qvi ex ea erant stirpe Aristotelis & Theophrasti libros magnâ pecuniâ Apelliconti Tejo vendiderunt, qvi erosarum particularum qværens instaurationem, libros in nova transtulit exemplaria lacunas non rectè implens, ediditq; libros mendorum plenos, *teste Strabone lib. 13*. Sylla à morte Apellicontis, cùm Athenas cepisset, Apellicontis Teji Bibliothecam sibi exemit, in qva pleriq; Aristotelis & Theophrasti habebantur libri, eô tempore planè vulgo incogniti. Tandem fertur, Bibliothecâ Romam perlatâ, Tyrannionem Grammaticum, hominem Aristotelis studiosum, plerosq; Aristotelis libros compilasse & Andronicum Rhodium à Tyrannione adeptum exemplaria in medium protulisse & edidisse ea qvæ hodie circumferuntur volumina. In Bibliothecâ à Ptolomæo Philadelpho in Ægypto instructâ etiam repertos fuisse Aristotelis libros non dubitat Jac. Carpentarius *in Præf. ad libros Arist. de divin. sap. secundum Ægyptios*. Cæterùm ante Apellicontis Teji & Rhodii tempora non fuisse edita opera Aristotelis & Theophrasti apparet tum ex jam dictis, tum qvoq; non solùm ex Strabone *libro supra allegato*, verùm etiam à Plutarcho *in Sylla*, ubi fatetur paucos accuratè legisse libros Aristotelis & Theophrasti, idq; qvòd hi à Nelei hærede ad ineruditos & sordidos ho- Aristotelis Bibliotheca.

mines perveniſſent. Aliàs ab Anamonico Ariſtotelis libri ſunt publicati eô tempore, qvô vixit Cicero.

Ariſtotelis oper. editio. Inter varias Operum Ariſtotelis editiones optimæ ſunt hæ ſeqventes. 1. Editio merè Græca Aldi Pii Manutii Romani, è cujus

I. Aldina. Typographia Ariſtoteles ut doctrinâ primus, ita primò impreſſus prodiit emendatiſſimus in Folio, conſtans qvinq; Voluminibus editis Venetiis An. Chr. M. IIL. D. Libris Ariſtotelis addidit Aldus Theophraſti libros, qvi colligendis corrigendisq; accuratè omnibus Ariſtotelis & Theophraſti operibus nulli pepercit impenſæ, ita ut tandem pleraq; omnia Ariſtotelis & Theophraſti excuſa typis ſuis nobis & poſteris reliqverit. Ariſtotelis verò opera, qvæ in ea editione legenda nobis dedit, multùm certè elaboravit, ut tum qværendis optimis & antiqvis libris atq; eadem in re multiplicibus, tum etiam conferendis caſtigandisq; exemplaribus, in manus

Aldi teſtes. hominum venirent emendatiſſima. Id ita ſit nec ne, ſunt Aldo graviſſimi teſtes in tota fere Italia & præcipuè Venetiis Thom. Anglicus, Gabriel Braſſicellæ natus, & Juſtinus Corcyræus, viri erudi-tiſſimi. Sunt etiam alii teſtes qvorum mentionem nunc faciam. Ferrariæ eodem tempore vixêre Nic. Leonicenus, & Laur. Majolus, qvorum alter optimus, & incomparabilis Philoſophus, librorum Ariſtotelis qvos ipſe habuit Aldo copiam fecit; alter præſtanti vir ingeniô & maturô judiciô, atq; omnibus bonis artibus præditus, omnes propè Ariſtotelis libros ſummâ curâ ſummoq; ſtudio

Aldi coadjutores. contulit cum libris Leoniceni rogatu Aldi. In hac præterea editione, ut in aliis aliorum Græcorum autorum editionibus, complures coadjutores Viros doctiſſimos habuit qvorum auxiliô Libri Aldi exivére in manus hominum emendatiſſimi. Inter qvos ipſe Aldus numerat Alex. Bondinum, Artium & Medicinæ Doctorem egregium ac doctiſſimum literarum Græcarum. Hoc Aldi ſtudium opibus adjuvit Albertus Pius Princeps Carporum, qvem à teneris ungviculis Aldus educavit, & cui opera Ariſtotelis à ſe edita dicavit, *ut patet ex dedicat. Volum. 2, oper. Ariſt.*, item ex Andreæ Aſulani *præf. ad com.* Simplicii *in lib. Ariſtotel. de*

Aldi coætanei. *cælo*. Habuit adhuc alios Coætaneos viros doctiſſimos & celeberrimos, ſc: Picum Mirandulanum, Avunculum Alberti Pii Princicipis Carpenſis, Hermolaum Barbarum & Angelum Politianum.

Aldinarum editionum varia genera. Hæc operum Ariſtotelis editio eſt ipſius Aldi. Editiones n. Aldi ſunt vel 1. ipſius Aldi, qvales ſunt omnes, qvæ ex ejus typographia prodiére ad Annum ferè 1514. 2. Herculis Gyrlandi; 3. Andræ Aſulani; 4. Franci. Aſulani; 5. Victoris Trincavel-

li

li Medici. 6. Pauli Manutii Aldi filii, *cui debemus Eustratium, Mich. Ephesium & Aspasium in Nichomachea Aristotelis.* 7. Friderici Turresani, sive de Turrisanis. 8. Aldi Manutii, qvi fuit Pauli Manutii filius, Aldi Nepos, & edidit Nicolai Clenardi institutiones lingvæ Græcæ Anno 1578: in qvo libro effigies Aldi senioris videtur. Aldi senioris effigies.

2. Editio Latina Veneta cum Commentariis Averrois. Hanc merè Latinam editionem ex commentariis Averrois & Levi Gersonidis in lucem emittere destinavit Joa. Bapt. Bagolinus, qvi in eum finem varia qvidem exemplaria Aristotelis interpretum undiq; conqvisivit, ex qvibus omnibus Theod. Gazam elegit, Nic. Tomæum, Gevallam, Alex. Chamaillardum, Leon. Aretinum, Bern. Donatum, Ge. Trapezuntium, Fran. Philelphum, Alex. Pacium, Bessarionem, Gvil. Budæum, Sim. Portium, Dominicum Montesavium, Juli. Martianum Rotam, Joannemq; Bern. Felicianum, viros omnes egregios; omisit a. Argyropilum, hoc tamen nomine qvòd cum Paraphrasten potiùs qvàm interpretem crederet; castigavit nonnullas depravatas translationes librorum nonnullorum Physicorum, atq; alias super aliis libris editiones; Invenit ignotos antea libros, qvos in Latinum sermonem referendos curavit, indistinctos in capita sejunxit, qvicqvid in illius capitibus ageretur patefecit; loco eorum qvæ prius erant, alia vel plura vel pauciora, pro ut sibi rectius videbatur, capita constituit; in cujus libri initio breves qvasdam summas intentionem explicantes apposuit, nonnulla etiam in marginibus Scholia, qvæ prius non aderant, statuit; mirum etiam novumq; ordinem librorum Aristotelis, tum Aristotelis autoritate, tum ratione nixus excogitavit, qvi librorum ordo non retinetur à Gvilh. du Vall. in Parisiensi editione, verùm alius ibi habetur, ut patet ex collatione duarum illarum editionum. Sed eô mortuô ea in lucem edidit Marcus de Odis Patavinus impensis atq; typis Tho. & Joa. Mariæ fratrum Junctæ Venetiis 1552. in fol. in XI. Voluminibus distincta, qvæ postmodum edita sunt in 8vo Venetiis 1560, item 1562; & tandem 1575, unà cum indice sub titulo Tabulæ Zimariæ super Aristotelem & Averroem. 2. Veneta cum Commentariis Averrois.

Est adhuc alia editio Latina Operum Aristotelis sc: Basiliensis. Joannes n. Hervagus, vir præter cœteras virtutes antiqvitatis prudens admirator atq; ad antiqvorum monumenta restituenda in lucemq; proferenda mirificè propensus, opera Aristotelis edere destinavit, usus operâ & consilio viri doctiss. Prosperi Cyriaci, qvi ex Latinis interpretibus hos seqventes selegit (sc: Joac. Perionium, Basiliensis sive Hervagiana. Aristotelis Interpretes Latini.

 Nic,

Nic. Grouchium, M. Antonium Majoragium, Franc. Philelphum, Pet. Victorium, Leonar. Aretinum, Vitum Amerpachium, Jacob. Fabrum Stapulensem, Alexand. Chamaillardum, Pet. Alcyonium, Theod. Gazam, Sim. Portium, Nic. Leonicenum) librosq; aliqvot nunqvam antea editos adjecit, non magnos qvidem illos, sed alicujus tamen momenti: Præterea in ordinem novum & naturalem libros Aristotelis digessit, librosq; in capita divisit, collectis undiq; eruditorum virorum (sc: Ange. Politani, Raphae. Volaterrani, Ni. Grouchii, Franc. Philelphi, Pet. Victorii, Joac. Petionii, Simplicii, Philoponi, Alexandri, Nicolai Leonici,) argumentis novisq; additis. Hanc igitur editionem habemus in Folio Basileæ ex officina Hervagiana Anno 1563.

3. Lugdunensis sive Casauboni.

3. Editio Græco-Latina Lugdunensis in Fol. ex Bibliotheca Isaaci Casauboni Ann. M. D. XC. Est adhuc alia editio Græco-Latina Lugdnnensis in Fol. Ann. M. D. C. V. qvâ usus est Gvilh. du Vall. in sua editione operum Aristotelis.

4. Parisiensis sive Gvilhelmi du Val.

4. Editio Græco-Latina Parisiensis cum commentariis & synopsi Analytica doctrinæ Peripateticæ Antonii Stephani, constans 2. voluminibus, in qvibus hi operum Aristotelis interpretes Latini continentur: sc: Julius Pacius à Beriga, Joan. Argyropilus, Franc. Vatablus, Gvil. Budæus, Nic. Leonicus, Theod. Gaza, Jul. Cæsar Scaliger, Adr. Turnebus, Cælius Calcagninus, Julius Martianus Rota, Jac. Scheckius, Joan. Bernardus Felicianus, Dio. Lambinus, Geor. Valla, Simon Grynæus, Ioach. Camerarius, Anton. Riccobonus, Franc. Philelphus, Bessarion, & Iac. Carpentarius. Præter horum Interpretum versiones Latinas, nec non varias lectiones in margine scriptas, varii tractatus reperiuntur, qvi nec in Aldi nec in Prosperi editione occurrunt.

Fatetur Isa. Casaubonus *in Præf. ad Opera Arist.*, qvòd Patrum memoriâ fuerit in Anglia à tribus viris, Latomero, Stocinio, & Thoma Linacro institutum ut ad illustrandam Aristotelis Philosophiam & vertendos denuò ejus libros societatem jucundissimi & fructuosissimi laboris inirent, sed irritò conatu.

Henr. Stephanus *in Præf. ad I. Tom. Operum Platonis* promisit etiam suos in edendo post Platonem Aristotele conatus.

Aristotelis commentatores Græci. Aristotelis Commentatores Græci & Latini.

Græci commentatores sunt Ammonius, Simplicius, Porphyrius, Alex. Aphrodisæus, Philoponus, Mich. Ephesius, Eustratius & Themistius paraphrastes; Aliàs Catalogum & Græcorum & Latinorum Commentatorum Aristotelis ex Gesneri Bibliothecâ collegit Paschalis Gallus, cujus collectanea auxit Gvilhelmus du Val.

no-

nobisq; insignem & veterum & recentiorum commentatorum Aristotelis Catalogum ordine alphabeticô digestum dedit, qvô ante indicem rerum & verborum opera Aristotelis à se edita clausit. Hisce addi debet Felix Accorambonus, qvi in omnia Aristotelis opera eruditissimam scripsit explanationem editam Romæ in Folio 1604.

Inter edita Aristotelis opera, Aristoteles qvonam modo se qvisq; optimè regat, triplici editione docet; nempe libris Ethicorum Nicomacheorum, Ethicorum Magnorum, Ethicorum ad Eudemium; qvibus addi debet liber de virtutibus & vitiis. Aristotelis scripta Ethica qvatuor.

I.

Libri Ethicorum Nicomacheorum Aristotelis sunt decem: qvorum primus, omnium interpretum consensu, est difficillimus. Libri sua habent capita; qvæ tamen divisio non est antiqva. Nicomachea & eorum methodus accidentalis.

Titulus sive Inscriptio libri, ut in vetustissimis exemplaribus reperitur, talis esse apparet. Ἀριστοτέλους ἠθικὰ Νικομάχεια ι: *Aristotelis moralia Nicomachea*: In recentioribus exemplaribus additur nomini Aristotelis Stagirites: qvo qvidem Titulo 1. Autor libri, 2. Materies libri, & 3. cujus gratiâ est scriptus, significatur. Stagirites verò nuncupatur Aristoteles à Patria urbeq; Stagira. Nicomacheorum inscriptio.

Moralia appellari ob id manifestissimè constat, qvia hæc doctrina nostros instruit mores, & hominem secundum rectam rationem vivere docet. Ἠθικὸν esse verum hujus operis indicem confirmari potest tum ex libris veteribus, tum ex interpretibus, tum ex rebus ipsis (de moribus enim in toto opere agitur) tum deniq; ex ipso Aristot. qvi *lib. 7. Politicorum cap. 13. & alibi passim* hunc titulum agnoscit.

Nicomachea dicuntur à Nicomacho filio Aristotelis: de qvo Eusebius *lib. 15. Præparation. Evangel.* qvædam ex Aristotele repetit. Aristoteles v. hunc suum filium vocavit Nicomachum, sine dubio in renovationem memoriæ sui Patris & Avi. Nam ut Nicomachus erat filius Aristotelis, ita Aristoteles fuit filius Nicomachi, qvi Nicomachus Pater Aristotelis à Nicomacho filio Machaonis filii Æsculapii originem duxit, *teste Laertio, Gvarino, & Philopono*. Alius adhuc fuit Nicomachus Gerasenus Pythagoricus, priscæ Pythagoricorum Musicæ autor unicus, autor non tantùm magnæ vetustatis, sed & ab omnibus seculis autoritatis summæ. Hujus Enchiridion à se Latinè redditum inter septem antiqvæ Musicæ scriptores edidit Marc. Meibomius: Cujus etiam Arithmetica (qvæ hodie non extat edita, in qvam Commentarium scripsit Jamblichus) MS. apud prædictum Meibomium custoditur. Sic qvoq; Cicero Nicomachea dicuntur à Nicomacho filio Aristotelis. Qvatuor verò nomine Nicomachi insignitï leguntur.

 li-

libros de officiis Marco filio scripsit, & Basilius Imperator scripsit paræneses sive capitula moralia ad Leonem filium suum.

Sunt nonnulli qvi tradunt Aristotelem libros illos decem Ethicorum misisse ad Nicomachum qvendam Amicum suum, *teste Camerario in Proœm. explicat. Ethicor.*; secundum alios additum est Νικομάχειον non ab Aristotele sed ab aliis, ut distingverentur hi libri Aristotelis à reliqvis Aristotelicis Ethicis, sc: Eudemiis & Magnis; sive *ut Cicero in 2. Orat. & alij*, qvòd non Aristotelis sed Nicomachi Aristotelis filii viderentur esse. Alii putant Nicomachum filium Aristotelis hosce Libros conscripsisse, qvasi à Patre doctrinam priùs acceperit, postea ipse collegerit, ac in unum volumen redegerit.

Aristotelis autem esse libros non solùm urgent Veteres interpretes Græci & Latini, nec non Acciajolus, Giphanius, Camerarius, Zvingerus, Piccolomineus, Riccobonus, Simplicius, Al. Aphrodisæus, Eustatius, Aspasius, Trygophorus & alii viri sapientiâ illustres, qvod idem Plutarchi testimonium evincit; Verùm etiam Peripatetici & Platonici ferè omnes fatentur: imo ipse qvoq; Aristoteles hujus operis qvibusdam in locis & in Politicis (qvæ ab omnib⁹ Aristoteli tribuuntur) ut proprii meminit *lib. 7. Polit. cap. 13.*

Nicomacheorum methodus essentialis. De methodo qva usus est Aristoteles in Nicomacheis (prætermissis ea de re aliorum sententiis) Acciajolus *in proœm. ad Eth. Arist.* & Simon Simonius *in Ethic. Aristot.* volunt esse partim Analyticam, partim demonstrativam non à priori sed à posteriori.

Nicomacheorum editio Græca. Aristotelis ad Nicomachum Græcum contextum ex doctissimis virorum Petr. Victorii, Adria. Turnebi & Dio. Lambini castigationibus correctissimum nobis dedit Theod. Zvingerus *inter annotationes in Ethicam Aristotelis.* Ante Zvingerum libros hosce typis Regiis aliqvantò emendatiores edidit Turnebus, partim ex Petri Victorii observationibus, partim ex vetustis aliqvot exemplaribus.

Nicomacheorum Veteres ac recentiores interpretes Latini. Libri ad Nicomachum conversi sunt de Græco in sermonem Latinum ab Argyropilo, Aretino, Ficentino qvodam, Feliciano, Perionio, Turnebo, Gruchio, Lambino, Bergio, Strigelio, Giphanio, Bilio, Victorio & Riccobono. Nicomacheorum versio antiqva. Præter hasce versiones est antiqva qvædam versio per capita & numeros, qvam vacant aliàs veterem: Hanc & Argyropili nec non Leonardi versiones uno Volumine comprehensas & diligentissimè recognitas habemus studiô & operâ Jacobi Stapulensis, sumptibus vero & diligentiâ Henrici Stephani. Sunt qvi aliqvot tantùm libros verterunt sc: Muretus, Petrus Martyr, Simonius & Camerarius.

In

In lingvam Hebræam conversi sunt à R. Magno Don. Meir, Medico Regis Castiliensis in Hispania, idq; Anno mundi 6165: Anno v. Christi 1405, secundum R. David Ganz *in Chron. sacr. & Prof. pag.* 147., qvem librum Buxtorfius & Morinus sæpius citant, utpote qvi res accuratiùs describit, qvàm cœteri Hebræorum Chronologi: Hanc v. versionem Hebraicam postea commentariô illustravit R. Joseph Ben-Schem Tof, *teste Joan. Plantavitio in Bibl. sua Rabbi. pag.* 589. *nu.* 324. Nicomacheorum versio Hebræa.

Italico sermone vidit Ob. Giphanius duas versiones: alteram Figucii paraphrasticam, alteram Florentini cujusdam ad verbum. Aliàs Felix Figlinecius scripsit de Philosophia morali tr. in lib 10. Aristot, Italicè, *teste Gvilh. du Val. in indice autorum &c.* Nicomacheorum versiones Italicæ.

Alii, qvi Aristotelem olim sunt interpretati, aliam viam & rationem sunt secuti. Qvod igitur olim Themistius Euphrades in 8. libros Aristotelis de auscultatione; & in tres de Anima, & alios nonnullos fecit, idem in decem libros Aristotelis Nicomacheos præstitit Paraphrastes Græcus Andronicus Rhodius, à Dan. Heinsio inventus, editus Lugduni Batavorum Anno 1607. in 4to & Mstus in Bibliotheca publica Lugduno Batava iterum repositus; cujus tanta est perspicuitas, tanta in hoc interpretationis genere simplicitas, tam accommodata rebus ipsis ἑρμηνεία & Sermonis proprietas, ut metuendum sit, ne nos satis intricati esse videamur illis, qvi in obscuritate Aristotelica spem omnem reponunt. Postea editus est hic paraphrastes à prædicto Heinsio Lugduni Batavorum 1617. in 8vo. Paraphrasin in Ethicam Aristotelis scripserunt Georg. Pachymerius, Jac. Faber Stapulensis, Heliodorus, Prusensis, *teste Gvil. du Val. in Indice Auctor.* Cœlius qvoq; Calcagninus Paraphrasin primi libri emisit, & Joannes Corata Cuzenus Imperator Constantinopolitanus scripsit Græcam Paraphrasin in 5. libros Ethicorum Atistotelis. Erasmus Rudigerus, Gener Joach. Camerarii, Libros Ethicos Aristotelis accutatissimâ Paraphrasi persecutus est, *teste Jacobo Monav in præf: ad Ethic. Arist. Vict.* Strigelii *pag.* 29. *lin.* 6. *ab ult.* Nicomacheorum Paraphrasis Græca.

Alii nudam & meram sententiam Aristotelis diligenter exqvisiverunt & indicârunt. Aristoteles qvanqvam in doctrinarum dispositione mirè doctus, pressior tamen ac difficilior videbatur, ideoq; diu non ille qvidem contemptus est, sed & obscurus & inaccessus ac hisce indigens delituit. Verùm simul ac ambitiosa & inutilis illa sublimium verborum pompa subsedit, & diligentiùs cœpit res ipsa perpendi, aliqvot seculis post Eudemium & Theophrastum Nicomacheorum Commentatores Græci.

Ari-

Ariſtotelis Sectatores, Alex. Aphrodiſæus, apprimè ſubtilis & ingenioſus interpres, temporibus Severi & Antonii in tantum honorem Peripateticam doctrinam & ſententias Ariſtotelis adduxit, ut tum primùm ſolo Philoſophi nomine Ariſtoteles vocari cœperit: qvem certatim ſecuti Ammonius Alexandrinus, Themiſtius, Simplicius, Philoponus & Olympiodorus, omnes ingenii nervos eò intenderunt, ut Ariſtotelem ſuis commentariis redderent clariorem, qvod ex parte longè maxima præſtiterunt. Qvod igitur Porphyrius Tyrias *editô in Categorias libellô*, Ammonius Alexandrinus (*qvem ex Ariſtotel. interpretibus omnes admirantur, qvoniam veterem Academiam cum nova contulit, & in ipſo Ariſtotele Platonis myſteria latere oſtendit*), Herminius, Alexander Aphrodiſæus, aliiq; complures, in varios Ariſtotelis libros fecêre; Idem in hoſce Nicomacheos fecerunt 1. Græcè Euſtratius, Aſpaſius, Mich. Epheſius nonnulliq; alii Græci inſignes Peripatetici, item Themiſtius: 2. Latinè Acciajolus, Ob. Giphanius, Tho. Zvingerus, Be. Senenſis, Gva. Burleus, Chry. Javellus. Ger. Odonis, Gvil. Becchus, Jac. Schegkius, Joa. Baccontorpe, Jodocus Glichthoneus, Joa. Dedecus, Joa. Erigena, Joa. de Fabriano, Joa. Witthon, Auguſtus Michael Schotus Mathematicus cognomine, Mich Angrianus, Nic. Ciſnerus Masbachius, Nic. Dorbellus aliàs Orbaus, Otto Caſmannus, Pet. de Vena, Pet. de Scura, Pet. Martyr. And. Hyperius, Pet. Tartoretus, Pet. Victorius, Phil. Melanchthon, Rob. Chrouche ſive Cruccius, Rug. Bachon, Hen. de Frimaria, Tho. de Aqvina, Audo. Talæus, Pet. Gilkenius, Joach. Camerarius, Dion Lambinus, Jac. Faber Stapulenſis, Felix Accorambonus, Anto. Muretus, Evar. Brerevood, Andr. Aidius, Læl. Peregrinus, Rob. Balforeus, Tarqvin. Gallutius, Henr. Loen, Virgil. Wellendorffer, Anto. Riccobonus, Pet. Victorius, Simon Simonius, Figliuccius, Albert. Magnus, Victo. Strigelius, & Nannus Staurienſis. Hen. qvoq; Gorcomius ſcripſit Comment. MSS. non ſolùm in Phyſic. Ariſtot. verùm etiam in Libros Eth. ejusdem: Commentaria in X. lib. Ariſt. Nicoma. paulò ante mortem prelo deſtinavit Matth. Bergius, qvæ Conr. Rittershuſius nobis promiſit, ſed necdum ea habemus. Franc. Cataneus Diatetius Ariſtotel. Ethicos libros Florentiæ publicè interpretatus eſt, *qvod ejus præfatio in libros Ariſtot. de Moribus ſatis indicat*; Ejus tamen commentarii ad nos non pervenerunt. Analyſin librorum Ethicorum Ariſtotel. pollicitus eſt Joa. à Felde *in Præf. ad analyſ. librorum Politicorum Ariſt* ſed eam necdum vidi. Kyriacus Stroza Patricius Florentinus Orationes ſive introductiones in qvatuor Ethicorum Ariſtot. libros ſcripſit. 3. Ara-

2. Latini.

3. Arabicè Averroes (vel, ut ab aliis nominatur, Aboolit Ben-roist), & Avu Chemed. 3. Arabici.

Averrois (qvi floruit circa Annum Ch. 1140.) Commentarii Arabici in lingvam Hebræam traducti nunqvam in lucem editi sunt, sed MS. extant in Bibliothecâ Hebraicâ Joa. Plantavitii, *teste Plantavitio in Bibl. Rabb. pag. 548. nu. 10.*

Avu Chemed insignis fuit apud Arabes Philosophus, qvi scripsit in Aristotelem amplum & celebrem commentarium, qvem longo pôst tempore R. Moses Ben-Tabbon Hebraicè traduxit, *ut scribit Plantavitius in Bibli. Rabb. pag. 547.*

In Ethicam Aristotelis discursus morales Italicè conscripsit And. Chioccus, editos Veronæ in 4to. 1612. 4. Italici.

Alii summa capita rerum, qvæ in Aristotele tractantur, enumeraverunt, eosq; Summistas vocârunt. Ita Nicomachea Aristotel., præter Zvingerum & Victorinum Strigelium, argumentis illustravit Joannes Herbetius Lotharingus. Nicomacheorum Summistæ.

Alii meras Qvæstiones agitabant, qvos Qvæstionarios vocabant. Sic qvemadmodum Plotinus, Boëthus, Apulejus, Nicostratus & alii nonnulli gravissimas qvasq; Aristotelis sententias explicavére: ita qvoq; hi seqventes Nicomacheos Aristotelis libros per Qvæstiones tractavére, sc: Alex. Aphrodisiæus, Conr. dictus Hensel, Conr. de Susata, Gvilh. Slade, Joa Buridanus, Tho. Campanella & alii. Nicomacheorum Qvæstionarii.

Alii scripsére synopsin in libros 10 Eth. Aristotelis, sc: Hermolaus Barvarus, Vogelius, & Gvil. du Val. Nicomacheorum Epitomatores.

Etsi hos Moralium Nicomacheorum libros, ex ultimis ferè Aristotelis Nicomacheorum verbis, Politicorum libri subseqvantur, *qvem ordinem secutus est Prosperus Cyriacus in editione Operum Aristotel. Basiliensi, nec non Aldus in sua editione Operum Arist.*, qvia tamen & alii sub Aristotelis nomine libri de Moribus pertractantes inveniuntur, ideò illos, (ne materiarum fieret interruptio,) ante illos de Repub. collocasse opportunum visum est Gvilhelmo du Val, qvi sine dubio secutus est hac in parte antiqvum ordinem librorum à Bagolino & aliis servatum. 11. Magna Moralia.

Magna hæc Moralia Aristotelis vocantur Græcè ab Aristotele ἠθικὰ μεγάλα, & à Zvingero ac aliis Ethica Magna; sed cur dicantur μεγάλα: Magna non video. Nam nec 1. qvoad crassitiem operis hæc Moralia majora sunt aut Nicomacheis aut Eudemiis: Nicomachea n. constant foliis 71. sive libris decem, Eudemia foliis 48. sive libris septem; at Magna Moralia constant solummodo Magna cur dicuntur.

 Fo-

foliis 25, sive libris duobus: nec 2. qvoad præstantiam, nam fermè eædem in Magnis Moralibus, atq; in Nicomacheis materiæ discutiuntur. Sed puto Aristoteli id contigisse *ut scribit Piccolomineus grad. 10. cap. 12.* qvod facile multis accidit qvi libros de re aliqva conscribentes, freqventer in ordine sibi non satisfaciunt, consilium mutant, variant scriptionem, sententiam aliqvam emendant, qvousq; demum opus unum ad votum perficiant, in qvo solo sibi satisfaciunt & si deberent librum edere, solum illum ederent combustis aliis: at evenit ut anteqvam id fiat morte præveniantur, & cùm omnes veniant in manus aliorum, ob famam Autoris servantur omnes, omnesq; circumferuntur. Videtur igitur mihi, qvod Aristoteles primò scripserit libros Morales ad Eudemium, qvi aliàs vocantur Parvi Morales; postea, illis à se non emendatis sed potius neglectis, Magnos Morales conscripserit; tandem libros Morales ad Nicomachum, ut absolutissimos & maximos, omnibus communicaverit.

Magnorum Moralium interpretes. Magna igitur hæc moralia ab Aristotele scripta Interpretem seu potiùs Metaphrasten Georgium Vallam Placentinum habet, qvi illa perspicua latinitate donavit, nec non Vitum Amerpachium.

Magnorum Moralium paraphrastes. Magnorum Moralium Paraphrasten & commentatorem hactenus vidi nullum.

Magnorum Moralium synopsis. Synopsin magnorum moralium scripsit Gvilhelmus du Val.

Magnorum moralium editiones. Magnorum Moralium editiones sunt diversæ: Editio Basiliensis, Isingyiniana, Walderiana, Veneta Manutii (sc: à Camotio adornata, qvæ aliàs Camotiana vocatur) & Wecheliana, sive Francofurtensis, in qvâ adhibuit Frid. Sylburgius priores omnes editiones, è qvibus diversis editionibus & Vallæ versione qvæsivit locis corruptis remedium, addiditq; in fine varias locorum lectiones, conqvisivitq; etiam, si qvid ex Nicomacheis Ethicis huc facere meminisset: Privatô judiciô ac conjecturâ nihil mutavit, nisi manifestus esset error; imò plerumq; si qvid mutationis ab ipso factum est, ejus seorsim in fine libri rationem reddidit. Aliàs inter opera Aristotelis ab Aldo & Gvilhelmo du Val. edita reperiuntur qvoq; Magna Moralia.

III. Moralia Eudemia. Libri Ethicorum Eudemiorum ab Aristotele vocantur ἠθικὰ εὐδήμια, i: *Moralia Eudemia*, sive ut nonnulli vocant, *Moralia ad Eudemium*, ab Eudemio Cypro Aristotelis Amico & familiari, ad qvem hos scripsit. A Leonardo v: Aretino *in suo dialogo de Moribus* appellantur libri parvorum Moralium ad Eudemium. Præter hunc

hunc Eudemium inter eos autores, qvi composuē: e Svidæ librum, primus numeratur Eudemus Rhetor. Theophrastus *lib. 9. de hist. Plant. cap. 18.* meminit cujusdam Eudemii, qvi consvetudine venenorum adeò sibi callum obduxerat, ut cùm Helleborum biberet non purgaretur. Eudemii nomine tres vocati.

Hi libri ad Eudemium ejusdem sunt argumenti ac instituti cum Nicomacheis, & Magnis Moralibus: nam non tantum diversa, aliave, qvæ in Nicomacheis non extant, tractant Eudemii, sed & eadem iisdem ferè verbis de rebus iisdem sæpius repetunt documenta. Eudemiorum materia.

Hinc commentatorem Eudemii obtinent nullum nullumq; Metaphrasten. Eudemiorum commentatores.

Unum habent Eudemii, qvi eos Latinos fecit sc: Anonymum, fortè Basiliensem, editum Basileæ, virum doctum & in Aristotelis lectione non parùm exercitatum. Eudemiorum versio Latina.

Sunt nonnulli inter qvos est Frider. Sylburgius, qvi volunt hanc Eudemiorum versionem non esse Anonymi cujusdam sed Leonardi Aretini: Cæterùm contrarium facilè tum ex versionis ratione & Stylo colligi potest, tum qvoq; ex temporis ratione.

Summam rerum qvæ in Eudemiis continentur, fecit Gvil. du Vall. in Synopsi sua Peripateticæ doctrinæ; docens breviter & clarè qvid in singulis singulorum librorum capitibus contineatur. Alias Leonardus Aretinus scripsit Introductorium de Moribus Dialogum ad Galeotum Amicum respondentem libris Aristotelis ad Eudemium; in qvo Dialogo interlocutores sunt Leonardus & Marcellius familiaris Leonardi Aretini, *qvi reperitur inter Comm. Fabri Stapulensis in Ethic. Arist. pag. 123. & seq. Edition. Anni 1510. & in Bagolini Operibus Arist. & Averrois Volum. 3. Fol. 95. & seq.* Eudemiorum Summa.

Libri Aristotelis ad Eudemium sunt septem, at secundùm Gvarinum Veronensem in vitâ Aristotelis sunt octo. Eudemiorum divisio.

Eudemiorum variæ sunt editiones: Isingviniana, Camotiana (qvæ binæ editiones passim mendosæ & mutilæ sunt) & Wecheliana, qvam Frid. Sylburgius Anno 1584. Francofurti ex Isingviniano exemplari & Camotiano correctam nobis dedit; additis in fine variis locorum lectionibus & explicationibus. Est etiam Aldina editio, qvæ inter opera Aristotelis ab Aldo edita reperitur, qvæ offendit (ipso Aldo id fatente) nonnunqvam doctissimas aures, qvia Aldus unum duntaxat exemplar Moralium ad Eudemium habere potuit Eudemiorum editiones.

IV.

Nunc ad Aristotelis libellum de Virtutibus & Vitiis (qvi potiùs catalogus seriesq; brevissima, qvam liber Virtutum & Vitiorum Aristotelis libellus de virtutibus & vitiis.

rum dici poteſt) qvorum ſummas definitiones & officia propria ex iis qvæ uberrimè dicta ſunt in libris Nicomacheis, Magnis & Eudemiis, ſummatim & veluti per qvandam ἀνακεφαλαίωσιν collegit & retexuit Ariſtoteles; ſub finem tamen obſervat eleganter virtutem inducere in animum pulcherrimam qvandam Harmoniam ex compoſitis motibus & in modum probè redactis, ita ut ex illa Virtutis diathesi & temperamento animus fiat optimæ Reipubl. ſimillimus.

Libelli ejus editiones.

Ejus libelli editiones habemus tres, præter eas qvæ inter omnia opera Ariſtotelis reperiuntur: Iſingvinianam, Camotianam, & Wechelianam ſc: Sylburgii, qvi ex editionibus Iſingviniana & Camotiana, & ab Interprete Leon. Aretino, qvæſivit locis corruptis remedium. Aliàs hic libellus Græcè & Latinè integer reperitur in Stobæô editô curâ Geſneri An. 1543: at in Stobæi editionibus publicatis curâ ejusdem Geſneri Anno 1549. & Anno 1559. pro argumento in diverſos locos à Geſnero eſt diviſus.

Libelli hujus verſiones.

Libellum hunc tranſtulerunt Alexand. Chamaillardus, Georg. Valla, Simon Grynæus (qvi exactiorem qvandam de Virtutibus diviſionem adjecit), Conradus Geſnerus, Leonardus Aretinus & Andr. Lacuna, qvi eum Hiſpanicè tranſtulit & Scholiis illuſtravit.

Libelli hujus commentatores.

Commentariis hunc librum illuſtravit Juſtus Velſius. Gvilhelmus du. Vall breviſſimo argumento in Synopſi ſua Peripateticæ doctrinæ eum perſtrinxit.

IV. Ratio docendi Ethicam, qvæ eſt χαρακτηριστική.

Sapientes Græci Veteres non ſolùm prædictis modis, qvibus uſi ſunt Socrates, Plato & Ariſtoteles doctrinam morum tradiderunt: verùm etiam aliud adhuc genus tractandæ diſciplinæ morum habuerunt, qvod à re χαρακτηριστικὸν nominarunt, qvô nota morum & forma exprimitur.

Origo hujus rationis. Tales ſcriptores ſuut

A veteribus Criticis obſervatum eſt Homerum hujusmodi deſcriptionum morum primum autorem fuiſſe. Nam *Iliad lib. XII.* dat nobis Characterem fortis & ignavi viri hiſce verbis:

1. Homerus.

Ενθ' ὅ τε δειλὸς ἀνὴρ ὅς τ' ἄλκιμος ἐξεφαάνθη
Τοῦ μὲν &c. usq; ad verſum octavum.

Sunt & apud alios Græcæ & Latinæ lingvæ ſcriptores ſimilem in modum accuratæ morum deſcriptiones. Apud Græcos Satyrus antiqviſſimus Peripateticus, & apud Romanos doctiſſimus Varro, libros non diſſimilis argumenti ediderunt, qvos tamen non χαρακτῆρες, ſed περὶ χαρακτήρων inſcripſerunt. Hujus item generis ſunt illæ deſcriptiones morum, qvas Libanius & alii Sophiſtæ appellarunt ἠθοποιίας ἠθικὰς δηλ. τὸ μόνον ἦθος εἰς φέρειν. In his olim

2. Satyrus. 3. Varro. 4. Libanius.

di-

dicendi Magiſtri ſuos diſcipulos magno cum fructu ſoliti ſunt exercere.

Aliàs volunt nonnulli hunc doctrinam tractandi modum primum Theophraſtum Evreſium Peripateticum inveniſſe, qvi ſenex fuit facundiſſimi oris Ariſtotelis diſcipulus, & felici illo ſeculo vixit, qvod tulit Socratem, Platonem vidit, Ariſtotelem generi humano dedit. 5. Theophraſtus.

Veteres autem qvidam, qvi poſt Theophraſtum tractarunt μικρὸν παρεγκλίνοντες, hujusmodi tractatus χαρακτηρισμοὺς vocarunt, qvos Theophraſtus χαρακτῆρας. Qvidam ſimilium ſcriptorum non diſſimiles titulos ſunt commenti, *ut patet ex Seneca XCVI. Epi. ad Lucilium.* 6. Alii poſt Theophraſtum.

De genere orationis deſcriptionibus hujusmodi accommodatæ ita ſcribit Theon: Sophiſta ſive Libanius: *uteris in deſcriptionibus morum charactere perſpicuo, brevi, florido, ſoluto, à qvo abſit omne involucrum ſive artificium curioſius & figura.* Genus orationis hiſce deſcriptionibus accommodatæ.

Ab hac formâ dicendi non longè abit Character Theophraſti in libello, cujus titulus eſt Θεοφράστου ἠθικοὶ χαρακτῆρες ɔ: (ſecundum Sylburgium) *Ethici Characteres*, (ſecundum Auberium) *Characteres Morum ſive Morales*, (ſecundum Caſaubonum) *Theophraſti Morum ſive Morales deſcriptiones, ſive Morum notationes.* Theophraſti χαρακτῆρες.

Hic libellus aureolus Theophraſti qvamvis non integer ad nos pervenerit, ejus tamen fragmenta habemus. Hujus n. Theophraſti libri editiones ſunt hæ ſeqventes, 1. Henrici Stephani, 2. Camotiana, 3. Oporiniana, 4. Wecheliana ſive Francofurtenſis, 5. Augeriana ſive Baſilienſis. 6. Caſauboni ſive Lugdunenſis. Theophraſti editiones.

Habuit hic liber interpretes (præter Anonymum qvendam & Geſnerum) Augerium & Iſaacum Caſaubonum, qvi non ſolum eum Latine reddidêre, verùm etiam ſcholiis & commentariis illuſtravêre. Theophraſti interpretes.

Notas in hunc librum præter hoſce etiam ſcripſit Frider. Sylburgius. Ante Augerium & Caſaubonum Maximus Planus expoſitionem in Theophraſti characteres conſcripſit, qvæ Græca reperitur in qvibusdam Italiæ Bibliothecis. Theophraſti commentatores.

De hiſce qvatuor rationibus docendi Ethicam, & de prædictorum ut & aliorum ferè infinitorum Ethicorum Autorum ſcriptis, vitis, variis interpretibus, commentatoribus, editionibus, autoritate & utilitate, partim in meis in hâc Regiâ Academiâ habitis prælectionibus longè diductiùs egi, partim poſthac diductiſſimè acturus ſum; qvas, ſi Deus mihi vitam & valetudinem dederit, intra

paucos annos publicas facturus ſum, ſub titulo de origine & propagatione Ethices usq; ad noſtra tempora per Scriptores Hebræos, Arabicos, Græcos, Latinos, Italicos, Hiſpanicos, Gallicos, Germanicos, Anglicos, Danicos & Iſlandicos.

Antiqvos v. Danos, Norvegos & Iſlandos uſos fuiſſe binis prioribus rationibus docendi Ethicam manifeſtiſſimum eſt ex Eddâ antiqviſſimâ Sæmundi, & ex hâc Eddâ Snorronis, qvam penè latentem, & in Bibliopolarum officinis nunqvam exiſtentem, modò utilitati publicæ prelis ſuppoſui.

Prodit itaq; nunc, Rex potentiſſime, in lucem tamdiu expetitum deſideratumq; opus ſub Tui Auguſtiſſimi nominis tutelâ & umbrâ, ut ſub eâ deliteſcat ſicut Teucer Homericus ſub Ajacis clypeo. Tuæ ideoq; Serenitati, maxime Daniæ & Norvegiæ Rex, opus hoc ſiſtere ac ſacrum vovere lubens meritoq; volui, debui, non qvidem ut munus Majeſtate Regiâ ſatis dignum, aut pro beneficiis immortalibus à Tua Serenitate in me meosq; derivatis ſufficiens, ſed ut ſacrum cultum optimo Principi poſt Deum hôc modô ſolvendum, qvo ipſo mentem T. Serenit. æternùm devotam conſervarem.

Faxit Deus immortalis ut cuncta qvæ facis, qvæq; facturus es, feliciter cedant Tibi, Imperio Danico & Norvegico, Subditis. Vive Monarcha auguſtiſſime, vive, impera & vince. Havniæ VII. Non. Febr. M. DC. LXV.

Pe-

Petri Joh. Resenii
Præfatio
ad
Lectorem benevolum & candidum
de
Eddæ editione.

Cùm in foro causas dicentibus nefas, ut ita dixerim, videatur esse, nullâ præfatione factâ, Judicirem exponere, mihi librum hunc promulgaturo & edituro multò magis inconveniens esset, origine non repetitâ, atq; illotis manibus protinus materiam hanc aggredi; non qvia velim verbosas facere præfationes, sed ut ii, in qvorum manus Edda veniet, libentius ad ejus lectionem producantur.

Qvoniam v. cognitionem nominum seqvitur cognitio rerum, ὃς ἂν τὰ ὀνόματα εἰδῇ εἴσεται καὶ τὰ πράγματα *Plato in Gorgia, Scal. exerc.* 1., *Scip: Gentilis lib. sing. de origin. in pr.* & ut sapiens Epictetus vere & sapienter docet ἀρχὴ παιδεύσεως ἡ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις, *h. e. principium eruditionis est nominum trutinatio*; ICtis nostris meritò turpe visum fuit, prius determinare, qvam terminum intelligere *l.* 1. *D. de reb. credit. l.* 1. *in pr. D. de I. & I. Matth. Stephan. lib. I. de jurisd. c. I. nu.* 8. *&* 9, *Georg. Obrecht. lib. I. de jurisdict. c. I. nu.* 2. *& seqq*, *Joa. Nevizan. in Sylv. nupt. lib. I. n.*170., *Prosp. Farinac. l. I. prax. & theor. crim. tit.* 5. *de Indi. & tort*. Idcirco inter omnia evolvendum est Eddæ vocabulum, & par esse arbitror de ipsâ primùm appellatione tractare, illiusq; intellectum distingvere, ut nihil prorsus nos lateat eorum, qvæ qværi solent. *Joa Gœdd. de V. S. in pri. & Dd. Comm. in l. ambiguis D. de reb. dub. Rutg. Ruland. part. I. de comm'ss & commiss. cap.* 2. *n.* 1.

Edda est vox originis Latinæ, ab **edo** :: *compono, meditor*; qvia Poëtæ Islandi ex Edda suas Fabulas & appellationes desumunt, carminaq; componunt, *ut vult Magnus Olai Islandus*: At secundùm Gudmundum Andr æ Islandum (*cujus Lexicon Islandicum MS. in publicâ auctione heic à me comparatum intra annum Deo volente publici ju-* *ris*

Edda unde dicta.

ris facturus sum) Edda derivata est à voce Græca τίτθη ɔ: *nutrix*. Joh. Paul. Resenius meus p. m. Avus, qvondam Episcopus Selandiæ, *in Etymolog: Danic. necdum edito* de hac voce ita scribit: Edda, Edde, ætte ab atta Pater; qs: Avia. Aliàs Ede in lingva Anglo-Saxonica antiqva idem est ac grex: Sic Ede bergren ɔ: *grex porcorum*, ut docet Joannes de Laet *in Lexic. Anglo-Saxon. qvod nondum lucem vidit.*

Eddæ significationes tres. Notat etiam literatissimus Gudmundus variam Eddæ significationem, cui. I. Aviam majorem seu proaviam videtur significare;

1. veluti ex Synonymis Eddicis Snorronis Sturlæ probatur, ubi ita habetur: Moder heitir Eida/Øñer Amma/ Edda enn thridja ɔ: *mater (poëtice) vocatur Eida (forsan ab Eva); deinde Amma ɔ: secunda mater, mater major sc: Avia; tertiò Edda ɔ: Avia major, Proavia, vel Abavia.* Idem ferè in Eddæ Sæmundi Rigsthått occurrit, nimirum Jöd öl Edda ɔ: *partum enixa est Edda* ɔ: (*sc: servilis prosapia*) *Abavia.*

2. 2. Nomen libri peculiaris, qvi Mythologiam Arctoæ Gentis vel Nationis Poëticam in lingvâ Islandicâ tradit: ita dicta qvasi matrix & origo Poëseos, atq; prima Mater vel Atavia verborum copiæ & paraphrasium. Hæc significatio est hujus loci.

3. 3. Nomen proprium Mulieris seu Virginis Amazoniæ, veluti ex historia Sigvardi Ring/ Sveonum Regis, constat: Etsi qvidam scriptores, inter qvos est Saxo Grammaticus, eam Hetham malint vocare. Hanc qvidam scriptores in fabulis Mythologicis insigniter peritam fuisse asserunt, adeoq; ejusmodi fabulas post se reliqvisse plurimas. Præterea in Holsatiâ, Prussiâ & Pomeraniâ Mulieres sic proprio nomine appellari autor est Helvaderus *in Onomat. Etymol.*

Edda duplex; una Sæmundi, altera Snorronis. Edda est duplex: antiqvior sive genuina illa Rhythmica; altera recentior sive vulgatior.

Edda Sæmundi qvænam. Eddæ antiqvioris autor dicitur Sæmundus Sigfusonius, vulgò Frode dictus, constans meris Rhythmis obscuris adeò fabulis involutis, ut vix jam intelligatur à recentioribus Poëtis Islandis, apud qvos prisca Islandica lingva jam paulatim depravata est, & alienis vocibus corrupta.

Sæmundus qvis. Sæmundus hic in Papatu vixit & Pastor fuit Oddensis, *ut putat Stephanus Olai in Notis ad Voluſp. Stroph. 9. lit. n.*

Frode significatio. Frode est vox Islandica, qvæ Arngrimo *in Epist. ad Wormium jam jam citandâ*, item Gudmundo Andreæ Islando *in Lexic. Island.* idem est ac eruditus; Stephano Stephanio *in Not. ad Saxon. Grammatic. pag. 136. lit. B* sapiens; Eidem *ibidem p. 93. lit. F.* Polyhistor; Stephano Olai *in Not. ad Voluſp. Stroph. 8. lit. n.* multiscius.

Frode

Frode verò est à Frodur peritus, eruditus; inde Frodleicke ɔ: peritia, eruditio. Radix vero est eg frœda ɔ: erudio, instituo, certiorem & gnarum facio: Hinc Frœde erudita institutio, documentum, eruditum opus; Frœden in plur. num. vulgò pro Catechismo usurpatum est, *ut scribit prædictus Gudmundus in Lexic. Island.* Aliàs sex sunt Reges Daniæ nomine Frothonis, Danicè Frode/insigniti, qvorum primus (è qvo cœteri sua habuerunt nomina) fuit sapiens, prudens & fortis, qvi Draconem thesauro incubantem interfecit, Tranonis naves perforavit, Rutenos vicit, Rotalum occupavit, Handuvani urbem cepit, Frisiam & mox Britanniam bellô tentavit, Lundoniam Angliæ oppidum astu intercepit. Frode unde.

Edda hæc pluribus constat capitibus, qvorum qvodvis cantilena est, diversis metri generibus exarata. Eddæ Sæmundi partes.

Eddæ hujus caput primum vocatur Voluspa. 1. Voluspa.

Voluspa vox composita est à Völa ɔ: Sibylla & Spå sive Spaa ɔ: Vaticinium, prophetia; ita ut Voluspa idem sit qvod Sibyllæ Vaticinium, sive Sibyllini versus. Voluspa unde dicta.

Spå & Spådomer Islandicè idem est, sed Spå est fœminini generis, Spådomer verò est masc: gen. Spå er Spacks geta (sive gåta) ɔ: *Vaticinium est sapientis divinatio.* Spaa vero non semper vaticinium de futuris, sed & prophetiam (ceu in Bibliis libro Regum & apud Paulum Apostolum), nempe magnalium Dei professionem vel profundam sapientiam significat. Hinc Spakur adject: 1. ɔ: divinus, fatidicus, sapiens, præscius; qvô, ut cognomine, usi sunt multi viri sapientes; ut: Thorarin Spake/Tholleifer Spake: unde Spake fœm. gen. sapientia, scientia fatidica, peritia, divinatio: item Spekingur ɔ: Sapiens, Sophista, Philosophus. Spaa significatio. Spakur significatio. 1.

2. Modestus, qvietus, pacificus: unde Spekt fœm. gen. ɔ: temperantia. Spåmadur ɔ: Vates, Propheta. Spåför divinatio, auguratio. Spåfarar monu ɔ: divinatores, augures illiciti. 2.

Spå verò vaticinum est à radice at Spå ɔ: Vaticinor, divino, propheto. Prædictus Joh. Paul. Resenius *in suo Etym. Danico* Spaa derivat ab Hebræo צָפָה ɔ: speculatus est. Sicqvoq; in lingvâ hodiernâ Danicâ at spaa est vaticinari: Spaadom ɔ: Vaticinium: Spaamand ɔ: Vates à Spaa ɔ: vaticinari & mand ɔ: vir, qs. vaticinans vir. Spaa unde.

Vola fuit Sibylla in Asia, dicta Erythræa, ut docent Decimator *in Sylva Nom. Proprior.* & Peucerus *in* Θεομαντείᾳ. Vola est Sibylla Erythræa.

Strabo duas ponit Erythræas Sibyllas, unam priscam, aliam recentiorem. Erythrææ Sibyllæ duæ.

h Ery-

Erythræa prisca fuit omnium Sibyllarum nobilissima & antiqvissima, qvæ mulierum prima cecinit Oracula, & Sibyllæ nomen primùm accepit: dicta aliàs Herophile, qvam communis opinio est fuisse ante excidium Trojanum circa annum ante Christum natum millesimum centesimum octogesimum secundum: At Eusebius *in Chronicis* in primam ætatem urbis Romæ regnumq; Romuli refert, à qva opinione non admodum recedit Augustinus. Volaterranus a. hanc Erythræam Tarqvinio Regi Romanorum (qvi ad minimum qvingentis sexaginta octo annis post excidium Trojæ regnare cœpit) libros qvosdam Sibyllinos vendidisse nugatur: Nam Cumana Sibylla libros Oraculorum novem Tarqvinio Prisco, regnanti Anno ante Christum 578, obtulit, & exustis sex, superstites tres ipsi vendidit, *ut Gellius lib. 1. c. 9. & Lactantius* ex Varrone *referunt.* Plinius v. Servius & alii hoc de Tarqvinio Superbo, regnanto Anno ante Christum 531, commemorant.

Erythræa carmina. Hujus Erythrææ versuum plurimos operi suo Homerum inseruisse creditum fuit, & Solinus cap. 8. affirmat: Cui etiam maximam partem vaticiniorum Sibyllinorum *præcipuè de Christo & AntiChristo, sceleribus Romæ, Antichristi interitu, extremo judicio & similibus* tribuit Erasmus Schmidius *circ. fin. lib. 1. de Sibyllis.* Huic etiam Sibyllæ Eusebius *serm. de convent. Sanct. pag.* 229. *ἀκρόστιχιν* illam tribuit, cujus versus initiales has dictiones constituunt ΙΗΣΟΥΣ. ΧΡΙΣΤΟΣ ΘΕΟΥ ΥΙΟΣ ΣΩΤΗΡ. ΣΤΑΥΡΟΣ: Qvam *ἀκρόστιχιν* Ciceronem, sive in Asia sive Romæ vidisse & legisse (qvod Eusebius & Augustinus statuunt) non planè verò est absimile; cui propter *ἀκροστιχίδας* suspecti fuére versus Sibyllini, *ut ex lib. 2. de divinatione patet.*

Erythræa unde dicta & ubi nata? Erythræa v. dicta est qvòd in loco Erythrarum, qvi Batti appellabatur, nata fuerit, qvi locus in urbis modum postea exædificatus, nomen Erythres accepit, *ut docet Svidas*; in qvo postea habitavit: unde Apollodorus Erythræus eam popularem suam fuisse gratulatur. Lactantius verò Sibyllam Erythræam Babylone natam esse ait, & sese Erythræam appellari maluisse: *secundum Halicarnasseum lib. 3. antiq. Rom.* hæc Sibylla origine Babylonicâ fuit, Nurus Nohæ, unà cum Nohâ in arcâ conservata, uxor Japheti, qvi post diluvium & confusionem lingvarum insulas gentium seu Europam occupavit.

Erythræa recentior, nomine Athenais, Alexandri tempore floruit, *teste Strabone.*

De Erythræa qvi scripsére. De Erythræa nobilissima illa Sibylla legi potest lib. 10. Pausaniæ, lib. 14.

lib. 14. Strabonis, Eusebii serm. de conventu Sanctorum, Lactantius, Augustinus & alii.

Sibyllæ qvæ nam?

Sibyllæ (qvas Chaldæi Sambethas appellarunt) dicebantur Vates, sive Vaticinatrices, qvæ Dei consilia homini revelârunt: vel mulieres Deô plenæ, qvæ vaticinabantur, *testibus Varrone in libr. rer. divin. I. Diodor. Sicul. lib. 5. & Lactant. libr. I. divin. Inst. cap. 6.* in qvibus divinitas & qvædam Cœlitum Societas nobilissima fuit, *ut scribit Plinius lib. 7. cap. 33.*: vel Fœminæ qvæ fuére τῆς μεγάλης θεότητος ἐλαυνόμεναι βελεέεσι *ut docet Nazianzenus.*

Sibyllæ qvæ de re scripsére.

Sibyllas in iis qvæ de Christo aut aliis ad humanam salutem spectantibus sunt vaticinatæ probabile habet Augustinus, seu bonæ fuerint seu malæ, à Deo esse inspiratas: Nam prophetiæ donum bonis est commune ac malis, sicut etiam gratiæ aliæ sunt gratìs datæ. Hinc cum notamus qvid certum & indubitatum ob certitudinem & infallibilitatem qvæ in Oraculis hisce Sibyllinis semper fuit inventa, dicimus Sibyllæ folium est. *Munster. Cosmograph. libr. 2.* Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.

Sibylla qvibus modis Deum concipiebat vaticinatura.

Sibylla verò qvibus modis Deum concipiebat vaticinatura docet Jamblichus *lib. de Mysteriis*: *Sibylla* inqvit, *in Delphis duobus modis suscipiebat Deum, vel per Spiritum qvendam tenuem igneumq; qvi erumpebat alicubi ex ore antri cujusdam, vel sedens in adito super sedem æneam, habentem tres aut qvatuor pedes & Deo dicatam & utrobiq; divino se spiritui exponebat, unde divini ignis radio illustrabatur.*

Sibylla secundum Eddam qvænam.

De Sibylla ita in prolog. Eddæ cap. 3. traditur: *In plaga Septentrionali fœmina qvædam erat fatidica seu Sibylla, nomine Sif; ejus nemo progeniem noverat. Filius ejus erat Lorrithi; ejus filius erat Hemrede; ejus Vingithor, ejus Vingener, ejus filius Moda; ejus filius Mage, ejus filius Sephsmeg, ejus filius Bedvig, ejus filius Atra, qvem nos vocamus Annan, ejus filius Itrman, ejus filius Hermoder, ejus filius Skialdun, qvem nos vocamus Skiold, ejus filius Biaf qvem nos vocamus Baur, ejus filius Jat, ejus filius Gudolf, ejus filius Fin, ejus filius Frialaf qvem nos vocamus Fridlevum. Hic filium habebat, qvem vocant Voden, qvem nos Oden seu Othin vocamus &c.*

Sibylla unde dicta?

Nomen Sibyllæ Svidas Romanum esse contendit. Petrus Galatinus *lib. I. cap. 6. de Cathol. verit. arcan.* & Reuchlinus *lib. I. de Cabala* Hebraicum esse volunt à קִבֵּל *qvod significat ex traditione majorum aliqvid accipere*; qvia Sibyllæ Oracula divinitus acceperunt, & postea hominibus revelarunt: à qva sententia non admodum recedit Peucerus *in Theomantia.* Cœlius Rhodiginus *Lect. antiqv. lib. 14. cap. I.* ex Arriano scribit Dardanum ex Samo profectum Teucrorum Regis filias duxisse uxores Νησὼ καὶ Βάτειαν *Naso & Batiam.* E

priore natam illi filiam Vaticinam, nomine Sibyllam, ex qva in Vaticinatrices omnes ſit propagatum nomen ob Theophoriæ cognationem qvandam. Cæterùm nomen hoc eſt Græcum & qvidem Doricum Æolicumq; : Sibyllæ n. qs. Sibullæ dictæ ſunt à Σιὸς ɔ: Deus & βȣλὴ ɔ: conſilium: qvia Sibyllæ Dei conſilia mortalibus enunciabant, *ut Lactantius, Varro & Servius ſuper 4. Æneid. tradunt.* Æoles n. & Dores pro Θεὸς dixerunt Σιὸς (qvod & Lacedæmonii imitati fuére) & pro βȣλὴ ſcripſerunt βȣλλα. Sic qvoq; Σίσοφος idem eſt, qvod Θεόσοφος & ἐγέῤῥω idem qvod ἐγείρω. Hieronymus contra Jovianum inqvit; *qvod ſi Æolici ſermonis genere Sibylla Θεοβȣλη appellatur, rectè conſilium Dei ſola ſcribitur noſſe virginitas.* Hæc ille. Σιβύλλα, itaq; idem eſt qvod Θεοβȣλη.

Vola unde dicta?

Ab hac voce Sibylla (Sibula) vocatam eſſe Volam (utpote Erythræam, qvæ prima nomen Sibyllæ accepit) videtur veriſimile; & non à βȣλὴ, ut putat Gudmannus Andreæ Iſlandus *in ſuis Notis ad Voluſp:* niſi forte Vola ſit dicta vel à Babylone, ubi Sibylla Erythræa nata traditur: vel à nomine proprio Erythrææ, qvod fuit Herophile.

Sibyllæ qvot?

De Sibyllis qvinam ſcripſére.

Qvæ a., qvot, qvibusve temporibus aut locis Sibyllæ fuerint, magna inter veteres ſcriptores diſſenſio eſt. Alii unam, alii duas, alii qvatuor, alii decem, alii adhuc plures Sibyllas fuiſſe dixére; qva de re legi poteſt Onuphrii Panvin. Veron. liber de Sibyllis, & Carminibus Sibyllinis; item Eraſmi Schmidii tr. de Sibyllis, Sibyllinis libris, earumq; autoritate. Conſcripſerunt etiam ex Græcis Philemon Athenienſis opus περὶ παντοδαπῶν χρησμείων, Oenomaus Philoſophus de vanitate oraculorum, Porphyrius περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας: E Latinis Cornelius Labeo librum, cui titulum fecit de Oraculo Apollinis Clarii: ſed hos omnes hactenus ſaltem deſiderare licuit.

Voluſpa duplex.

Voluſpas, ſeu Volæ gnomas, fuiſſe duplices docet Gudmundus Andreæ: ſc: Voluſpaa en meire ɔ: Voluſpa major, & Voluſpaa hin Skemre ɔ: Voluſpa minor. Minorem tantùm habemus, in qvâ è priori multa reperiuntur citata.

Voluſpa qvibus de rebus agit.

Sibyllini verſus, Voluſpa dicti, ferè perpetuum rerum ordinem ſervant. Agunt, n. 1. de mundi creatione. 2. de Satyrorum creatione. 3. de primorum hominum creatione. 4. de Parcarum nominibus & muneribus. 5. de Loconis ſupplicio. 6. de Inferno. 7. de Seculis noviſſimis. 8. de mundi fine. 9. de Terra nova. 10. de loco beatorum.

Voluſpa citata à Wormio.

De Voluſpa Cl. Olaus Wormius *in literat: Runic. cap. 3*, ita ſcribit:

bit: Fœminas qvoq; Eddicè Runas dictas fuisse, sunt qvi probant ex Volusp. Stroph. 37. v. 3. ubi hæc ita Latinè reddita leguntur: *Qvi alterius vellicat aurem conjugis*. Ubi ii notantur qvi verbis lascivis aliorum uxores ad adulterium sollicitant. In hoc eodem versu triplex hominum flagitiosorum genus, qvibus præ reliqvis certò imminere crediderant Ethnici cruciatus infernales: sc. periuri, sicarii & adulteri, qvâ de re plura vide in Not. Steph. Olai ad prædictam Stroph. 37. Idem Wormius ibidem *cap.* 20. docet Fymbultyri etiam fieri mentionem in Volusp. Stroph. 54, ubi consilium Deorum de rebus habitum proponitur hisce verbis: *Et de Fymbulturi vetustis Runis &c.* Fymbultur v. hic fuit unus ex inventoribus Runarum, teste Eddâ Sæmundi Cap. Runi. Erat a. Scriba & Propheta Asarum, & vocatur à Sæmundo Cap. Runi. Fimbulthulur. Proprium ejus nomen est Fimbul, reliqva ambo agnomina: Tyr n. significat Asam, Thulur vetulum, *ut scribit Stephanus Olai in not. ad prædict. Stroph.* Aliàs Gudmundus Andreæ Islandus *in Lexic. Islandic.* observavit Fimbul vel Fymbull esse vocem obsoletam & peregrini sensus, & ter in Eddâ legi 1 in Havamaal: Runer thær Reginn kunnu giærdu Ginregin/thet fàde fymbul thulur. Heic fabularum enarrator Odinum nominat Fymbul thul seu ipsum Jovem. Thulur ɔ: enarrator, orator vel cantator, & fymbul ɔ: grande qvid. Thulur & Fymbulthulur ɔ: orator referendarius. Thulur v. est à thyl ɔ: enarro. Thula ɔ: continua & longa narratio (inde forte Danicum Tale ɔ: Oratio). 2. in Eddæ apologo vm Ragnaroder seu extremo interitu totius universi: Tha fara thryr veter famian/ so eckert er sumar å mille/ ɔ: tres venient continuæ hyemes, qvas inter nulla æstas erit: thær veter kalla menn fymbul vetur ɔ: illam hyemem (sc. è tribus continuam) vocant homines grandem hyemem seu monstrosam. 3. in Havamaal: Balbus & Bambalio vocatur fymbulfoembe/ qs: vehemens & ingens fatuus; à φημι ɔ: loqvor. Fimbul insuper fluvius averni in Edda, ita dictus à vehementiâ.

Tres Voluspæ Codices à variis accepi. E literario Regis nostri Augustissimi penu Codices bini antiqvissimi deprompti sunt, qvi, ut antiqvitatis Islandicæ studiosissimus, in colligendis veterum Islandorum libris sedulam navavit operam, rarissimosq; obtinuit: Tertium v. recentiorem, ex antiqvo, ut videtur, Codice exscriptum mihi lubentissimè communicavit Christ. Noldius, SS. Theol. in Regia Acad Havn. Professor Publ. & p. t. Rector. Hisce, qvos reperire potui, Codicibus MSS. collatis & inter se comparatis, nul- Voluspæ Codices Islandici, versio latina, notæ & editio.

 lum

lum inveni Codice Regiô primô antiqviorem & meliorem. Itaq; in hâc Voluſpâ edendâ hanc adhibui operam, ut emendatiſſimè cuderetur, collatis priùs prædictis optimæ notæ Codicibus manu exaratis, notatis ad marginem variis Codicum lectionibus: Tum deniq; ut hoc operis omnibus uſui eſſe poſſet, Iſlandicis Latinam perpetuò verſionem, factam Anno 1644 à Stephano Olai Iſlando (tunc temporis Ola. Wormii diſcipulo, nunc v. Eccleſiæ Wallanæſenſium in Orientali Iſlandia Paſtore) Iſlandico textui adjeci, ejusdemq; notas (qvibus Magnum Olai & Biornonem Jonæ Skardſaënſem, maximum inter Iſlandos antiqvarium, refutare conatus eſt) item notas Gudmundi Andreæ Iſlandi (qvibus in interpretationem Latinam Stephani animadvertit) addidi, qvas in gratiam Virorum doctorum Iſlandorum, qvi de iis judicia ferre poſſunt, publicavi.

II. Haavamaal unde compoſita.

Eddæ hujus caput ſecundum vocatur Haavamaal / qvæ eſt vox Iſlandica, compoſita à Genitivo Haava / qvod in Nominativo eſt Haar / ſive Haave ɔ: celſus, & maal ɔ: ſermo.

Haar ſignificationes tres.

Haar / Haa / Haatt / ɔ: *celſus, celſa, celſum, altus, ſublimis, procerus.* Hinc Hæd. *fæm. gen. altitudo, æther, eminentia, proceritas*; Hædkar ɔ: *in altum creſcit, aut vergit* (indè forte Danica vox Græskar ɔ: *cucurbita ventricoſa*, qvia in altum creſcit); Haar / Hærre / Hædſta ɔ: altus, altior, celſiſſimus.

1\.

2\. 2. Haar & Haav / Har / vel Haava in Genitivo eſt Odini epitheton ſeu agnomen perſonatum in Gylvamine in Eddæ Myth. 2. ɔ: *celſus ſublimis*: ubi Trinitatem inter obſervari faſcinabat 1. Hår. 2. Jafnhår. 3. Thryhår. ɔ: Odinus, qs. ter maxim⁹, Triſmegiſtus, Hoc nomine Odin⁹ non ſolùm ſe, verùm & ſuos collaterales appellavit, cùm apud Gilvum Svecorũ Regẽ hoſpitaretur, & tunc etiam hanc Ethicam & res ſuas geſtas, tanqvam pro feſtivo delectamento & doctrinali, ſolenni in convivio recitatas fuiſſe Edda commemorat ut appareat Odinum fuiſſe ejus Autorem. Sicqvoq; Odinus in Voluſp. Stroph. 30. v. 5. vocatur Herian ab Her ɔ: exercitu.

3\. 3. Hare / hodiè Harra / Gallicè Sire ɔ: *Dominus*, Armen. Thear, Germanicè ein Herr / Saxon. de Here / Belg. Heer / Heern / Danicè Herre ɔ: *Dominus*, item Rex à celſitudine, ab הר ɔ: 1. mons 2. Princeps, Rex. Huc ἥρως, Herus Heros, Chald. חוֹר hör nobilis, חוֹרִים albati, veſtibus albis ornati, candidi; Principes, Magnates, Primates; qvòd aulici Proceres olim candidis veſtirentur. Avo meo in ſuo Etymolog. Danic. Herre ɔ: Dominus eſt vel à Græco ὄρος ɔ: mons (affine eſt הר mons) qvia Domi-

minus eminet super reliqvum populum, qvemadmodum mons super terræ planitiem; vel qvia in montibus ædificavit; vel à voce Danica Har ɔ: exercitus, unde Herremand ɔ: Nobilis qs: exercitus vir; vel ab Hebr. שַׂר ɔ: Princeps, Dominus, 2. Reg. 4. שַׂר הַצָּבָא ɔ: Princeps militiæ: Hæc Avus. Vox Danica Herre, 1. Dominus, Deus. 2. Princeps vel Dominus alicujus Provinciæ, vel Territorii. 3. Vir Nobilis Herremand. 4. Eqves Nobilis. 5. Verbi Dei minister. 6. Dominus habens servum. Sic etiam viri virtute præstantes olim propter virtutes in Deos relati sunt. Veterum Dii ex hominibus fiebant, *teste Plin. & Lactantio*; Ideoq; apud Xenophontem *in Cyropæd.* Cyrus post Deos semper qvoq; invocat, & placat cujusq; terræ Heroas: qvod & Plato jubet *lib. 4. de Legib.* & usitatum id fuisse veteribus Pausanias testatur *lib. 4. Græciæ.* Hinc duo priora Pythagoræ carmina inter aurea illa sunt hæc:

ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὡς διάκειται,
τίμα, καὶ σέβου ὅρκον ἔπειθ᾽ ἥρωας ἀγαυούς.
ɔ: *Primum Deos immortales, ut lege sancitum est,*
Cole, & venerare jusjurandum, deinde Heroas inclytos.

Ab Haar adjectivo multa formantur composita & denominativa Islandica, sc: Haaleitur ɔ: *venerabilis, summæ spectabilis majestatis*; ut Deus, divinæ, Sacro-Sanctæ: Haasæte ɔ: *thronus*, Danicè Høysæde / ɔ: *celsa, sublimis sedes*: Haatid / Danicè Høytid / ɔ: *festum*, qs. celsum, sublime tempus: Haamæle ɔ: *divulgatus sermo.* Haatige ɔ: *Majestas*: Havade ɔ: *susurrus veluti aqvarum*: Haatalad ɔ: *grandiloqvus*: Haarryste ɔ: *tumultus*, ut Danicum Høyrøsted. 4. Haar neutr. gen. *crinis*; θρίξ, coma, cæsaries, capillus; Danicè Haar; Germanicè Haar; Belgicè Hayr / Haer; Saxon. Haer; Angli. Haire vel Heare (qvam vocem Minschæjus in Lexic. Angl. derivat à Græco ἔριον ɔ: lana); Hebraice שֵׂעָר crinis; Arabice Scahar, Scahare; Saracenicè Shar; Malthensibus Schiaar.

Maal vox Islandica, *neut. gen. est sermo, loqvela* à mæle / 1. ɔ: *loqvor, dico*; Hinc mælska *eloqventia*; mælstur ɔ: *eloqvens*; mælugur / ɔ: *dicax*; mælaus ɔ: *mutus*; mælge *fœm. gen.* ɔ: *dicacitas*; almæle *n. g. divulgatus sermo, omnium sermo*; item mælt er / ɔ: *fertur, dicitur.* Ed: thad er maal manna / ad faat mun liótt à Baldre ɔ: *sermo vulgaris est, in Baldero nihil esse turpe*, 2. *metior, mensuro*; Hinc mæler; *masc. gen.* ɔ: *mensura*; mæling; ɔ: *mensuratio*: mâl ɔ: *dimensio*; um mâls ɔ: *in circumferentia*; mæleferalld ɔ: *modius.* Sic qvoq; in lingvâ Danicâ Maal significat. 1. *sermonem, loqvelam* (qvam vocem Danicam Avus meus in Etymol. Maal significationes duæ.

Da-

Danic. derivat à מצל ɔ: *mentitus est*:) 2. *mensuram.* Lingva Anglo Saxonica mæl adjicit qvantitatibus, e. g. coicler mael ɔ: *tria coclearia*. Sic Belgis qvoq; Drymael ɔ: *ter*, Germ. dreimael atq; ita in omnibus numeris. Mælde verò in lingva Anglo-Saxonica significat 1. *concionem*. 2. *verbum* e. g. Genes. paraphr. corlum en mælde ɔ: *in Nobilium conventu vel concione*. Idem ibidem: Godes tha dum mælde ɔ: *Dei verba loqvebatur*: ut scribit Joan. de Laet in Lexic. Anglo-Saxonic. cujus exemplar MS. possideo.

Haavamaals autor est Odinus.

Autor Haavamál putatur Odinus (sive Othinus) vir eloqventissimus & formosissimus, qvi Vates erat. Hinc illustre sibi peperit nomen, adeò ut in plagâ Septentrionali postmodum omnium Regum celeberrimus fuerit. Incessit ipsi cupido primùm Turciam relinqvendi, unde secum duxit magnum exercitum juvenum, virorum, mulierum, cum ingenti thesauro: Qvocunq; pervenit, multa præclara de ipso relata fuerunt, ut similior videretur Diis qvàm hominibus; Nec priùs sedem fixit, qvàm in Saxoniam pervenisset. Ibi per aliqvod temporis spatium commoratus est, & ejus territorii magnam partem in suam redegit potestatem, sibiq; asseruit & vindicavit, ibiq; tres suos filios Vegder, Beldeg, & Hengir constituit Præfectos. Tunc Odinus iter Septentrionem versus direxit & venit in Cimbriam, sibiq; totam illam terram pro lubitu subjugavit, Huic præfecit filium Skiold dictum; unde orta est familia Skioldungorum, qvi sunt Regum Danorum. Hinc Septentrionem versus migravit in Sveciam; ibi erat Rex dictus Gylfus, ubi percepit is adventum Asianorum, qvi vocabantur Æsar, eis obviam factus obtulit Odino, ut Regno suo pro lubitu uteretur. Hoc pactum prosperè adeò successit, ut qvocunq; pervenirent, & ubicunq; commorarentur, fertilitas & pax abundaret. Hæc Regio visa est Odino commodissima. Elegit igitur sibi locum civitati extruendæ idoneum, qvem vocabat de filii sui nomine Sigtum, sibiq; Regis titulum assumpsit & vocabatur Niordur. In Annalibus namq; extat, qvòd primus Rex Svecorum dictus sit Niordur, successorum omnium maximus.

De Odino qvinam scripsére.

De hoc Odino ut & de cœteris vetustissimis Danorum Numinibus legi possunt non solùm antiqviora monumenta, sc. Sax. Grammatic. histor. Danic. lib. I. *in histor. Hadingi pag*. 13. & lib. 6. *in hist. Frothonis IV. pag*. 103. (ubi de industria de Diis borealium nationum agit), Prologi Eddæ Snorronis caput 3, Chronicon Norvegicum, *pag*. 2. *usq; ad pag*. 9. *cujus autor putatur Snorro Sturlæsonius Danicè edi-*

tus

tus Anno 1633 *studiô Ol. Wormii*; verùm etiam inferioris ævi scriptores, nempe Olaus Magnus Svecus *lib. 3. hist. cap.* 3., Johannes Svaningius Danus, Serenissimi Regis Daniæ Divi Friderici II. qvondam historiographus *lib. 3. comment. prior. de reb. gestis Danorum* (*qvi libri de rebus Danicis MSS. etiamnum asservantur in Bibliothecâ Regiâ Academiæ Havniensis, Caps. Tertul. ordin. 2. nu. 13. 14. 15. unde Stephanus multa notatu dignissima excerpsit & in Notas suas ad Saxonem Grammaticum retulit, ut ipse ingenuè fatetur in Not: ad Saxonem pag. 16. lit. B.*), Olaus Wormius *lib. 1. Monum. Danic. cap. IV*, Joannis Vastorii Gothi collectanea de Idolis Borealibus *in præfat. operis de vitis Sanctorum præfixa*, Arngrimi Crymogæ. *lib.* 1. *cap.* 4. & 7, ejusdem epistola ad Stephanum Stephan. scripta Anno 1632, & tandem Stephani Stephanii Not. in Saxon. Grammat. *pag.* 134. *col.* 2. *lit. F.* ad *pag.* 144. *col.* 1. *lit. F.*

M. Brynolfus Svenonius, vir raræ & reconditæ eruditionis, in collectaneis suis ad Saxon. Grammatic. statuit duos tresve fuisse Odinos hisce verbis: *Atqvi prius unoculum illum Odini similem genium asseruimus, cujus nos eqvidem sententiæ nondum pœnitet, qvi arbitramur ut minimùm duos Odinos, si non plures, extitisse. Primum Asianum, Thoro Asiano antiqviorem, qvi priscus dicitur, à Trojanis Regibus, à Saturno Cretensi originem traxisse; si fides est Genealogiæ vetustæ membranis inscriptæ, qvam inter frivola Templi Cathedralis Scalholtini superiore anno erui. Hunc Europam vidisse arbitror; ideoq; illum* Odin hin gamla / *hoc est priscum, qvi discrimem perpenderunt, nominant. Alterum* Upsalinum, *hunc credam cujus numen in Sveonia & Septentrione eximiè cultum est (cujus mentio fit in Saxon. Gramm. lib. 1. histor. Danic. in histor. Hadingi pag. 13.) Norvegiam non accenseo, qvæ licet Odinum coluit, non videtur illi tamen, sed Thoro, tanqvam tutelæ, præcipuos honores detulisse. Verum enimverò aucta superstitione miserorum hominum, & Dæmonum astutiâ superbiam ex vanitate aggerante; utriusq; numen in unum confusum puto, & in commune, qvod singulis prius erat proprium, collatum. Qvin imò tertium ex his Saxonis verbis elicere videor, cujus secessu Mithothin qvidam præstigiis celeberrimus dictus à suis, Odinus; verùm qvia in Odini prioris numen cultumq; irruperat, Mid-Odinus, id est, Medius Odinus, ad differentiam dictus, cùm confusus ille commistusq;, ut opinor, è prisco Asiano, & posteriore Asiano qvidem etiam illo, sed profugo Europæo, & Upsalense facto, ante Mid-Othinum religiosè cultus sit, & postea etiam ab exilio regressus, omnes qvi per vim aut malam fraudem, nomen & numen hoc usurarium obtinuerunt, velut tenebras supervenientе numinis sui fulgore discusserit, ut Saxo loqvitur. Atqvi cùm Mith-* Odini tres.

Othinum in Fioniam, jam nunc, ut puto, in ordinem redactum, ut lateret, dicat secessisse: videant Fioni, an suam Othoniam ab illo Præstigiatore, an ab illo altero Archimago, denominatam malint. Hæc Brynolfus. Auctor v. hic noster erit Odinus Upsalinus.

Haavamaal qva de re agit.

Haavamaal continet præcepta Ethica & sana consilia præsertim circa divertentium hospitia; ubi Odinus etiam suum iter, uti successerit, obliqvè enarrat & historiæ partem immiscet.

De Haavamaal judicium Wormii.

De hoc tale est Ol. Wormii judicium *in literat. Runic. cap. 3.*: Elegantissimus est hic tractatus Haavamaal dictus, præceptis Ethicis & Politicis refertus, dignus qvi non solùm lingvâ Runicâ sed & Romanâ legatur.

Ex Haavamaal observatum apud Danos olim Collegia Runarum fuisse.

Ex hoc Haavamaal olim apud Danos fuisse Collegia Runarum (*in qvibus aliqvis præsidebat & ex Cathedra docebat auscultantibus aliis*) observavit Wormius *liter. Run. cap. 3.* ubi ait: Qvinimo integra, qvibusdam in locis, Runarum Collegia extitisse haud obscurè innuit Haavamaal/ ubi Stroph. 100. & 101. de ejusmodi Collegiis Runarum disserit hâc verborum formâ: *Tempus est, ut cessem loqvi in Cathedra qvæ sita est ad fontem Urdur, vidi & tacui, vidi & annotavi, auscultavi qvid loqveretur, qvi præfuit sacris monumentis Runarum, qvi etiam solis consilia dedit in aula sublimi, & sic dixit.*

Ex Haavamaal videtur varias esse vocis Runæ significationes.

Ex hoc eodem Haavamaal varias esse vocis Runæ significationes etiam observavit Vormius. d. cap. ubi ait: In Haavamaal hin gamle &c.

III. Runa Capitule.

Eddæ hujus caput tertium appellatur Runa Capitule, qvod est de Magia Odini, in qvo octodecim enumerantur genera Runarum Magicarum, qvarum mirandi qvoq; recensentur effectus.

Runarum vocis significationes duæ.

Vox Runar *fœm. gen. plur. num.* significat 1. *Literaturam veterum, qvæ etiamnum passim extat.* 2. *Magiam Runis expeditam.* Run secundùm Gudmundum Andreæ habet duas significationes, qvarum 1. est *Runa* ɔ: *litera Runica* 2. *Runa* ɔ: Uxor. In Haavamaal Stroph. 104. mentio fit Runarum, ubi Run est Litera Magica, ligno per stylum vel cultellum exarata, qs: Ruinn per Syncopen Run ɔ: eruta; Rya ɔ: eruere, evellere; Runing vel Ryning ɔ: evulsio. Aliàs de voce Runer legi potest Literat. Runic. Worm. cap. 1. 2. & 3. In Lexico Anglo-Saxon. Joannis de Laet Runstter ɔ: mysticè: item Run ɔ: scriptura. Paraphr. Bibl. MS. de Balthasare; et misten arædan run cræftige men de scriptura ad parietem.

Runicarum literarum genera duo.

Runicarum literarum duo etiam sunt genera; Unum earum, qvibus ad animi sensa exprimenda, res gestas consignandas, Heroum fortia facta prædicanda; aliaq; necessaria utebantur Runæ, atqe.

atq; in hoc genere literati: Ab hisce Runis lingva Danica antiqvitùs Runamaali appellata est. Alterum genus qvibusdam Magicis incantationibus cumprimis deditis familiare extitit. Hosce characteres Ramruner (ɔ: Runas amaras & acerbas) vocarunt, eò qvòd molestias, dolores, morbosq; aliáq; perniciosa hisce infligere inimicis soliti sint Magi. Runæ istæ Magicæ in Glossario priscæ lingvæ Islandicæ (*qvod MS. penes Stephanum Stephanium erat, ut ipse in Notis ad Saxon. pag.116.lit.B. fatetur, qvodq; ab ipso ibidem citatur pa.98. A. 116. B. 117. B. 146. E. 154. F. 156. F. 193. D. 226. A.*), nec non in Historiâ Sigurdi Jofnis bana (*qvi Aslogiæ secundæ conjugis Ragn Lodbroci pater erat*) in septem seqventes species dispescuntur 1. Sigrunet ɔ: *Runas Victoriales*, 2. Brunnruner ɔ: *Runas fontanas.* 3. Målruner ɔ: *Logo Runas.* 4. Aulruner ɔ: *Runas cerevisiarias*; 5. Biargruner ɔ: *Runas auxiliatrices*, 6. Limruner ɔ: *Runas arboreas*; 7. Hugruner ɔ: *Runas cordiales.* De singularum harum Runarum Magicarum usu nec non de aliis ad Runas veterum Danorum & Magiam Runicam spectantibus vide Notas Stephan. *in Saxonem Grammat: pag.* 45. & 46; item Ol. Wormii Lexic. Runicum *pag.* 108. 109. 110. 111; item ejusdem literat. Runic. *cap.* 5. ubi citat Run. Capit. Stroph. 5. Hujus Runo-Magiæ periti fuerunt Viri magni, qvam etiam pro occasione exercuerunt, *ut patet ex historiâ Egilli Scallagrimi Islandi pugilis fortissimi.* De hujusmodi Runis Magicis est hic tractatus dictus Islandicè Runa Capitule. Runarum Magicarum species septem.

Capitule est masc. gen. significans 1. caput sive capitulum libri, 2. Calabriam, Curiam. Capitule significationes duæ.

Cicero *lib.* 2. *de divinatione* scribit, neminem Persarum Regem esse potuisse qvi non antè Magorum disciplinam scientiamq; percepisset. Tanto in honore & admiratione habebantur præcepta Magica. Qvid a. veterum Magia & qvi Magi fuerint, è Platone, Xenophonte, Strabone, Plutarcho, Luciano, Cicerone & aliis infinitis cuiq; repetere licet. Ut breviter dicam, Magi Theologiam simul cum Physiologia tractabant apud Persas, Sacas & Medos, qvemadmodum Brachmanni & Gymnosophistæ apud Indos, Chaldæi apud Assyrios, *ἱερογραμματεῖς* apud Ægyptios, Levitæ apud Judæos, Rabbini apud Hebræos, Ereobutadæ apud Athenienses, Etrusci apud Romanos, Druides (qvos Gesnerus in Mithridate p. 33. à Runis derivat, qs. die Runende ɔ: Philosophiam & Magiam naturalem tractantes) apud Gallos & Germanos, Aggripæi item Arii & Calvi apud Scythas, Ariumphæi apud Hyperboreos, Turdetani apud Hispanos, & Runæ apud Danos. Magi olim qvales. Rabbini apud Hebræos.

Edda Snorronis qvænam.
Eddæ recentioris auctor statuitur Snorro Sturlæsonius (sive Sturlonius) qvi hanc Eddam ex priore priscâ Sæmundinâ congessit, eamq; interpolavit, certóq, consiliô ad Poësin accommodavit.

Eddæ appendix est Scalda.
Edda plerumq; adjunctam sibi tanqvam individuam assestricem habet Scaldam, Danicæ poëseos vetustissimæ ingeniosum promptuarium.

Scalda qvæ.
Scalda metrorum & Rhythmorum leges continet.

Scaldri qvi.
A Scalda vetustissimi Danorum Poëtæ olim dicti sunt Scaldri, qvi carminibus seu Rhythmis res gestas sui seculi Heroumq; illustria facta complexi sunt. Hinc Poëtæ veteres eo loco apud Reges & Principes antiqvitùs fuerunt, qvo jam Consiliarii, Literati aliiq; prudentiâ & rerum usu præstantes. Unde Magnates res prudenter à se gestas Rhythmis ejusmodi Poëticis (Wiſer o: *Sapientum opera* dictis), tanqvam sapientiæ qvibusdam flosculis conspergi & ad posteros propagari operosè studebant. Ac qvò qvis laudis & æternitatis amore ardentiùs flagrabat, eò plures ac præstantiores in hoc genere sibi devinxit, secumq; domi forisq; tam pacis qvàm belli tempore circumduxit ut res gestæ meliùs ab illis describi possent. Rhythmi numerô 62 veterum Danorum & Norvegorum tam Principum qvàm aliorum Magnatum & celebrium Scaldrorum, collecti partim ex historia Ragnari, partim ex historiâ Haraldi Sigurdi, partim ex relationibus Comitum Orchadensium, partim è navigatione Ragvaldi Comitis in terram Sanctam, Islandicè & Danicè extant in Biblioth. Wilh. Wormii.

Scaldæ γνώμη de literis Danicis.
Scaldæ autor (qvi secundùm Arngrimum *Crymog. lib.* 1. circa Ann. Chr. 1216. vixit) Valdemarum secundum Daniæ Regem (dictum Sejer) literas Danicas, recentioribus jam notis adauctas, hac γνώμῃ comprehensum esse refert: Sprengt manes høg ſtydi tunt Boll. Voces verò hæ hoc volunt: *Ruptum Viri mentum, aversatus idcirco pilam;* & indicant pilæ ludo qvempiam mento vulneratum fuisse. De pilæ lusu vide Arngr: *lib.* 1. *Crymog. cap.* 6.

Scalda citatur à Wormio.
Scalda aliàs sæpissimè citatur à solertissimo & felicissimo antiqvitatum Danicarum vindice Olao Wormio *in literat. Runic. cap.* 13. 14. 17. & 24. unde varia ad literaturam Runicam pertinentia probat & illustrat.

Scaldrorum catalogus.
Scaldrorum celebriorum, qvi in Daniâ, Norvegiâ, & Sveciâ olim floruerunt, catalogus in veteri qvodam Codice membraneo MS. lingva antiqva Danica consignatus sed in lingvam Latinam à Cl. Ol. Wormio translatus, extat in appendice literat. Runic.

nic. *à pag.* 219. *ad p.* 227. qvò Lectorem remitto. Nonnulli etiam partim à Magno Olai in discursu de Poësi recensentur, qvi legi possunt *in d. lit. Run. pag.* 180. *&* 181; partim à Stephano Stephanio *in Not. ad Saxon. Gramm. pag.* 12. *&* 13.

De Eddâ & Scaldâ Arngrimus Jonas *in Epist. ad Doct. Ola. Wormium scriptâ, mihiq; à filio Doct. Wilh. Wormio communicata* ita differit: *Scalda est liber de arte Poëtica Islandorum, qvi est qvasi praxis Eddæ, ut Edda inventionem, Scalda usum vel artem adjuvet.* Hæc ille. Eddæ & Scaldæ descriptiones breves.

Summatim ut dicam; Edda est Mythologia Poëtica Veterum Islandorum: Scalda verò Metrica sive de ratione Metrorum variisq; carminum generibus.

Edda Snorronis est fons & fundamentum fabulosum, unde Veteres Islandicæ gentis Rhythmistæ (dicti Scaldrer) obscuras rerum appellationes & copiosos poëticæ elegantiæ modos extraxerunt. *Vel*: Edda est ars ex antiqvissimis ingeniosorum hominum fabellis, variè adinventis rerum appellationibus, docens Danicam Poësin antiqvam, vulgo obscuram, sapientibus auditu jucundam & artificiosam exercere & exhibere, qvæ instar jugis fontis veteres suggerit & novas semper gignit voces ad rem Rhythmicam facientes, omnibus insignibus Poëtis utilis, qvi illam dextrè volunt scrutari. Eddæ Snorronis descriptio prolixior.

Prisca Danica Lingva præter dialectos, qvas regionum & locorum diversitas vicinorum qvoq; commercia peperisse videntur, peculiarem qvandam habuit Poëtis & Rhythmistis solùm familiarem, qvam (cùm Tropis, Allegoriis, Mythologiis aliisq; Emblematis fuerit refertissima) non qvivis è vulgò capiebat, sed ii solùm qvi Poeticô afflati erant spiritu & ingenio acriori. Hujus specimen in Epicedio Regneri Lodbrogi Regis victoriosissimi (qvod ipse morti jam vicinus circa Annum Chr. DCCCLVII, Imperatore Ludovico II, cecinit) exhibetur ab Ol. Wormio *in append. Liter. Runic. à pag.* 182. *lin.* 6. *ad. p.* 207. Tot Poesis antiqva Danica & Islandica peculiares sibi habet orationis flosculos, figuratas formulas, appellationes rerum diversas, ab antiqvis fabulis venustè, variè, obscurè deductas, ut in illa lingva peregrinus eas explicare non possit. Ipsi Islandi Poëtico non afflati spiritu, veterum Rhythmos aut etiam recentiores, ex Eddico fundamento compositos, non percipiunt. Ejusmodi Rhythmicum à communi remotum sermonem antiqvi Islandi & Dani Asamal *i. e. Asiaticum, vel Asarum sermonem* appellarunt, qvòd eum ex Asiâ Odinus secum in Daniam, Norve-

giam, Sveciam aliasq; Regiones Septentrionales invexerit, *de qvo Edda cap. 3. Prologi circa fin.* Hæc a. lingva fuit nonnihil à communi illa remota, qvæ nuſpiam in Septentrione purior adhuc aſſervatur qvàm in Iſlandiâ, Daniæ Inſulâ famoſiſſimâ.

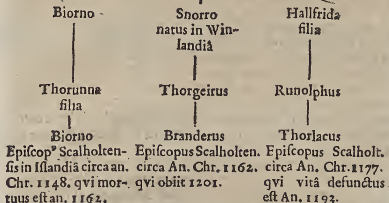
Snorro his qvis? Snorro hic filius Sturlæ, fuit vir eximius, prudens, eloqvens & ob ſingulares virtutes atq; authoritatem ſummam bis Iſlandiæ Nomophylax (ſc. An. Chr. 1215. & 1222, *teſte Arngrimo in Crymog. lib. 1. cap. 8.*). Is inter antiqvos primarios Poëtas Iſlandicos numeratur, qvi tempore qvatuor Norvegiæ Regum (ſc. Sverronis, Ingebardi, Hageni Hageni F. & Hageni cognomento Galin)/ item tempore Ducis (dicti Skule)/ Poëtam egit. In hujus Snorronis poteſtate magna Iſlandiæ pars fuit, qvam fratris ejus gnatus, nomine Tordkakali/ Regi Hagenio poſtea ſubjecit. Anno v. 1219. valida Navi ad Norvegiam delatus, publica Iſlandorum negotia, qvæ ſuſcepit, benè adminiſtravit & confecit, idq; tantâ prudentiâ, ut anno ſeqventi 1220. ab Hageno Hageni Rege miſſus ſit legatus cum authoritate de transactione facienda inter Regem & Iſlandos.

Anno 1238. in aula Ducis, nomine Skule/ ut Poëta Iſlandus, inter alia carmen qvoddam de Odino cecinit, qvod Duci prædicto ita placuit, ut inſtructâ & ornatâ ipſius Ducis nave à Norvegia domum advectus ſit, qvi anno 1240, Anno imperii Regis Hageni 25. à Giſzor filio Torvaldi in loco qvodam, Rogchole dicto, interfectus eſt, relictô unô filiô cujus nomen erat Wracke/ qvi anno ſeqventi ad Regem Norvegiæ exul venit; *qvâ de re diductius agitur in hiſtoriâ Regis Hageni.*

Snorro alius. Eſt adhuc alius Snorro filius Torfinni Iſlandi, Karſeffne cognominati, qvem Thorfinno in Winlandiâ uxor Sigrida fœmina Grönlandica peperit. Thorfinno huic aliàs primùm nupſit Gutrida vidua relicta Thorſteini (qvi fuit tertius Erici Ruffi filius, Leifi & Thorvaldi frater), cum qvâ uxore Thorfinnus LX. Socios aſciſcens in Winlandia (in qva frater Leifus non ſolùm tabernas poſſedit, verùm & tandem obiit), ſedes fixas ponere decrevit, Winlandiamq; etiam ſalvus contigit. Exactô v. trienniô, in patriam, Iſlandiam nempe, variis illius terræ proventuum copiis onuſtus rediit. Grönlandiam qvoq; perluſtravit, Norvegiam inviſit & tandem ex Winlandia, Grönlandia & Norvegia in patriam reverſus, prædium Iſlandiæ Septentrionalis Glombæ in Provincia Skagafiord emit, ibidemq; mortuo ſucceſſit filius prædictus Snorro. Hic ædem ſacram in Gloumbæenſi villâ extruxit, cujus poſteri hi memorantur.

Thor-

Thorfinnus Karlzeffne Islandus
& Sigrida fœmina Grönlandica.

De hôc Thorfinnô plura extant in Arngrimi tr. de Grönlandiâ *cap.* 10. *&* 11. qvæ brevitatis causâ heic omitto.

Præter Eddam & Scaldam, Anno 1215. Islandicè scriptam, conscripsit eâdem linguâ (post primum Norvagicum Chronicon, Kongbogen vocatum) Regum Norvagorum Chronologiam lectu dignissimam, dictam ex initialibus illius libri verbis Kringlu Heimslens/ collectam partim ex antiqvorum Poëtarum carminibus, partim ex traditionibus sapientum, partim etiam ex iis, qvas ipse vivus observavit & annotavit. Hanc ex Islandicâ lingva in Danicam hodiernam anno 1599 (id volente Axilio Gyldenstern) translatam à Domino Petro Claudii, qvondam Pastore Undalensi, Canonico Stavangriensi & Præposito Ecclesiarum Listeleihn/ Olaus Wormius studiosissimus antiqvitatum Patriæ conservator Anno 1633. in 4to, egregio publico in lucem edidit. Snorronis scripta.

Sed lubet non majoris lucis gratiâ sed curiositatis ergò de hac Edda Snorronis judicium Reverendi & Cl. Viri Arngrimi Jonæ Ecclesiarum Borealis Islandiæ Inspectoris fidelissimi, qvod datis ad Celeb. Olaum Wormium literis de Eddâ & Scaldâ perscripsit, subjicere: *Liber de arte Poëtica Islandorum*, inqvit, *Scalda dictus, est qvasi praxis alterius Eddæ, ut Edda inventionem, Scalda usum vel artem adjuvet, modò in his qvidem exemplis ars insit, & non potiùs Labyrinthus ingenii nescio cujus ostentandi gratiâ excogitatus. De qvo Labyrintho Rhythmico meritò* De Edda Snorronis judicium Arngrimi.

vitò statuam, qvod de Cretico olim Plinius sic scribens; Vesanam illam fuisse dementiam, qvæsivisse gloriam impendio nulli profuturo. *Nihilominus hæc nostri qvidem Rhythmistæ, qvorum ingenium nobiliori scientiâ ali non potest, pro Oraculo habent.* Eadem Epistola Autorem Eddæ statuit Sæmundum Frode ɔ: *eruditum*, cùm tamen in Crymogæa *loc. cit.* dicat esse Snorronem Sturlæ filium; qvod etiam asseruit prædictus Wormius *in Præfatione Chronici Norvegici editi in 4to. Danicè 1633.* Stephan. in Notis ad Saxon. Gramm: *p. 136. lit. B.* de autore Eddæ ita scribit: Eddæ libri de re Poëtica vetustissimi autorem faciunt nonnulli Snorronem Sturlæsonium, alii Sæmundum Frode.

Arngrimi scripta: I. Commentarius de Islandia. Arngrimi (qvi optimè de patriæ suæ antiqvitatibus meritus seniôq; tandem confectus diem suum obiit An. 1649) scripta sunt hæc seqventia. 1. brevis commentarius de Islandia scriptus contra Germanum nomine Gregorium Peerse, & excusus Havniæ in 8vo, An. 1592.

2. Crymogæa. 2. Crymogæa sive rerum Islandicarum libri tres editi Hamburgi in 4to, An. 1609. 20 Augusti, typis Philippi ab Ohr; & Anno 1610. typis Henrici Carstens: hâc tamen differentiâ, qvòd in prima editione extet Tabula de Dania ejusq; partibus (sc. Cismarina, intermarina & transmarina) qvæ in secunda ejus editione non reperitur. Conscriptus v. fuit hic tractatus An. 1603. qvo cum eum Historico Regni & cum Avo meo Johanne Pauli Resenio, eo tempore Academiæ Havniensis Rectore, communicavit, *ut patet ex Epist. dedic. ad Crymog.* Editio v. ad Annum 1609. delata est.

3. Anatome Blefkeniana. 3. Anatome Blefkeniana scripta in Islandiâ Boreali contra Dithmarum Blefkenium Germanum An. 1611. qvæ edita est in 4to Hamburgi ex officina Henrici Carstens 1613. & dicata illustribus Hollandiæ & Westfrisiæ Ordinibus.

4. Liber de Grönlandia necdum editus. 4. Liber de Grönlandia, in Crymog. pag. 149. & seqventi citatus, sed necdum editus, qvi MS. inter Codices MSS. Avi mei (p. m. Johannis Pauli Resenii qvondam Episcopi Sielandiæ) repertus hodie in instructissima & verè Regia Regis nostri Friderici III. Bibliothecâ extat unà cum novâ Grönlandiæ tabulâ An. Chr. 1606 manu propriâ Episcopi Island. Dn. Gudbrandi Thorlacii delineatâ

In hoc tractatu aliorum sententias, qvi in suis Insularum descriptionibus etiam Grönlandiam attigerunt, solicitè passim obvia non conqvisivit, in qvorum manibus Saxo Grammaticus Munsterus, Crantzius, Mercatoris Mappa, Frisius, Ziglerus, Reinholdus, Neander, Myritius, & alii scriptores versati sunt: sed ea summatim collegit, qvæ in Islandica Gente historiarum studi-

diosi de Grönlandiâ sua lingva memoriæ tradiderunt, qvæ in hoc genere perqvàm exigua sunt & rara.

Tractatus hic XI capitibus constat, qvorum 1. Grønlandiæ Geographiam aliqvalem continet. 2. Grönlandiæ Topographiam habitabilem & Natalem. 3. Grönlandorum Reipubl. formam. 4. Grönlandorum Religionem. 5. Actus aliqvot diversos, qvibus res Grønlandiæ nonnihil attinguntur & illustrantur. 6. Nonnulla de Tormodo qvodam Islando, olim Regis Norvegiæ Olai Crassi aulico. 7. Ruffi cujusdam Islandi gesta in Grønlandia. 8. Gesta in Grønlandia ab An. 1120. ad An. 1131. 9. qvædã de Hellulandia, Marklandia & Winlandia. 10. Agit de Grønlandis qvi Winlandiam secundùm petunt. 11. Relationis Grønlandiæ & Winlandiæ autores complectitur. Libri de Grönlandia XI capita.

5. Judicium de divisione vocalium, qvod extat in Literat. Runic. Ol. Wormii pag. 92. 5. Judicium de divisione vocalium.

Discursus de Literis Runicis, qvi legi potest in Liter. Run. Wormii pag. 37. ad pag. 42. 6. Discursus.

Logogryphus generis Drottqvætt attmælt / qvi in appendice literat. Runic. Wormii reperitur à pag. 173. ad pag. 177. lin. 18. 7. Logogryphus.

Epistola ad Stephanum Stephanium An. Chr. 1632. scripta, continens catalogum Numinum Ethnicorum orbis Arctöi, qvæ extat in Stephan. Stephan. notis ad Saxonem pag. 141 & 142. 8. Epistola.

Codices hujus generis rari sunt & non ubivis obvii. Eddam Sæmundi è latebris circa annum 1640 eruisse præ se fert Vir plurimum Reverendus & Clarissimæ doctrinæ M. Brynolfus Svenonius, Episcopus Scalholtensis in Islandiâ australi dignissimus, *teste Stephano in Notis ad Saxon. Grammatic. pag. 93*, qvi scripsit eruditissima in Saxonem collectanea *teste Wormio in literat. Run. pag. 26.* (qvæ MS. extant hodie in Bibliothecâ Cl. Wilh. Wormii, mihi perhumaniter communicata, qvæq; à Stephano Stephanio in notis ad Saxonem Grammaticum sæpissimè ad testimonium citantur) qvi etiam in Autoribus Islandicis raris hactenus non editis, sed in Archivis qvorundam Doctorum in Islandia MSS. latitantibus, edendis fuit, & adhuc, quatenus ex ipsis Islandis percepimus, occupatissimus, *fatente hoc etiam ipso Ol. Wormio in Præfat. ad Lexic. Runic.* Eddæ Sæmundi & Snorronis Codices MSS.

Horum librorum Regi nostro Clementissimo antiqvissima sunt exemplaria in membrana, literis antiqvis exarata, qvæ vetustatem insignem præ se ferunt qvoad literarum figuras & scriptionis normam. Hinc ex illis Codicib⁹ lingvâ Islandicâ planè ac plenè in membranâ exaratis, nonnulla qvæ infra textũ in hac meâ editione exhibentur, adjicienda duxi.

 Ho-

Horum etiam librorum Viro diffusæ eruditionis & antiqvitatum Danicarum peritissimo Olao Wormio elegans fuit exemplar in folio, in membrana antiqvis literis scriptum, qvod donô prædicti Dn. Arngrimi Jonæ possedit, qvodq; celeberrimus celeberrimi Viri Filius Wilhel. Wormius Regius Regiæ Academiæ Havniensis Professor dignissimus mihi benevolè communicavit.

Eddæ Snorronis partes. Eddæ Snorronis partes, ut formam aliqvam artis habere possit, duas constituit Magnus Olai Islandus, sc: Mythologiam, & Appellationes rerum multiplices & obscuras, qvæ ex illa Mythologiâ sunt enatæ.

Voce Mythologiæ heic utitur Magn' Olai pro fabulis nō explicatis.

Mythologia habet Prologum, Fabulas 78 & Epilogum.

Prologi caput tertium & fabulæ in Codicibus antiqvissimis reperiuntur; Prologi vero cap. 1. & 2. item Epilogus ibi non extant, qvorum autor, ut mihi persvadeo, fuit Magnus Olai.

Fabulæ sunt depromptæ vel ex illusione Gylfi (qvi Regnum tenuit, qvod nunc Svecia dicitur) sive mendacio Haari; ut 49 priores fabulæ: vel ex fabulis qvas Bragus Ægerus in convivio Asarum retulit, ut 16 seqventes: vel ex aliis deinceps fabulis, qvibus, ut creditur, veræ aliqvot admiscentur historiolæ; ut ultimæ Sedecim Mythologiæ, desumptæ ex Hrolfo Krakio Rege Daniæ, (*cujus mentio fit in Edd. Mythol. 63 & in Saxon. histor. Danic. lib. 2. in histor. Rolvonis pag. 31.*, ex Holgo Rege (*ex qvo Provincia Norvegica Halogia nomen accepit*), ex Frodero Fridleifi filiô Rege Daniæ, ex Hogna Rege ejusq; filia Hilda, & ex aliis.

Hoc verò benè notandum est, qvod Eddæ Autor imitatus sit modum scribendi qvô usus est Plato, & delusionem Gylfi pluribus exeqvatur per qvæstiones Gangleri & responsiones trium seqventium, sc: Haari (*qvi nominatur in lingvâ Islandicâ Alphodur*) Jafn-Haari, & Tridie (ɔ: tertii). In hoc autem dialogo per Ganglerum intelligitur Gylfus. Magnus v. Olai Mythologias numeris ita distinxit, ut cujuslibet Mythologiæ argumentum seu titulus sit ipsius Gangleri qvæstio. Inde faciliùs potest videri, unde qvædam rerum appellationes originem habeant, de qvibus in secunda Eddæ hujus parte agitur.

Plato primus dialogos introduxit, *teste Phavorino lib. 8, omnium. histor. item Laërtio de vita Platon*: At in commentariis tradit Phavorinus, sicut & Aristoteles *lib. 1. de Poet.*, Alexamenum Styreum sive Tejum dialogos primùm scripsisse: Alii ferunt Leonem Fleatem. Cæterùm Plato, judiciô Laertii, id genus expolivit adhuc alio-

qvin

qvin rude, atq; perfecit: cùm non dubium sit qvin alii ante Platonem dialogos nobis dederint, ita ut non solùm ornatæ & expolitæ orationis, verùm & ipsius inventionis dignissimè sibi primatum vendicet. Est a. dialogus ex interrogatione & responsione compositus de eâ re qvæ vel Philosophiam vel Reipubl. partes attingit cum decenti & congruâ expressione personarum, qvæ assumuntur, accuratâq; compositione verborum.

Has Fabulas prisci Rhythmistæ in gratiam eorum composuerunt, qvi sermonem Poeticum discere cupiunt, copiamq; verborum ex antiqvissimis rerum nominibus sibi comparare annituntur, & obscuriùs editas & conditas cantilenas intelligere volunt. Etsi v. Asiatici res gestas ad Trojam depravarint, & fabulis involverint, ut gentes, ad qvas migrârunt, crederent illos Deos esse: Nemo tamen istas narrationes ita despiciat, ut ex Poësi veteres appellationes remotas velit, qvas usurpare placuerit Poëtarum Coryphæis & qvæ rei Rhythmicæ sint fundamenta, qvæq; ex hisce mythologiis variè & artificiosè deducuntur, ut ex posteriore hujus Eddæ parte qvodammodo apparet. Eddæ Snorronis finis & usus.

Utilitas hujus Eddæ non solùm ad Poësin se extendit, verùm etiam ad Philologiam, Historias & antiqvitates tum Danicas, tum etiam aliarum nationum. Islandi enim sunt optimi historici, & peritissimi antiqvitatum Septentrionalium & aliarum gentium, qvod Saxo Grammaticus in Præfat. Historiar. Danic. hisce verbis manifestè declarat: *Nec Tylensium (ɔ: Islandorum) industria silentio obliteranda: qvi ob nativam soli sterilitatem luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ sobrietatis exerceant, omniaq; vitæ momenta ad excolendam alienorum operum notitiam conferre soleant, inopiam ingenio pensant. Cunctarum qvippe nationum res gestas cognoscere, memoriæq; mandare, voluptatis loco reputant, non minoris gloriæ indicantes alienas virtutes disserere, qvàm proprias exhibere; qvorum thesauros historicarum rerum pignoribus refertos curiosiùs consulens, haud parvam præsentis operis partem ex eorum relationis imitatione contexui, nec arbitros habere contempsi, qvos tanta vetustatis peritia callére cognovi.* Nec minus *Absalonis asserta sectando qvæ vel ipse gessit, vel ab aliis gesta perdidicit, docili animo styloq; complecti curæ habui; venerandæ ejus narrationis documentum proinde ac divinum aliqvod magisterium amplexatus.* Hæc Saxo. Unde liqvet non solùm Islandos habuisse olim innumeras variarum gentium historias, à se & ab aliis conscriptas, (qvarum tamen maxima pars injuriâ temporis intercidit), verùm etiam ex Eddâ & Scaldâ emanâsse qvicqvid apud Saxonem tanqvam fabulosum tantoperè à multis culpatur, ita ut ita-

tuere liceat, ea qvæ de mirandis qvibusdam narrat figmenta non esse Saxonis, sed fabulosæ antiqvitatis asserta. Eum n. hisce in contexenda historiâ suâ Danicâ usum esse ipse fatetur in Præfat. histor. Danic. hisce verbis: *nec ignotum volo, Danorum antiqviores conspicuæ fortitudinis operibus editis, gloriæ æmulatione suffusos, Romani styli imitatione, non solum rerum a se magnifice gestarum titulos exqvisito contextus genere, veluti Poëtico qvodam opere, perstrinxisse, verum etiam &c.* &c. paulo pôst: *qvorum vestigiis seu qvibusdam antiqvitatis voluminibus inhærens tenoremq; veris translationis passibus æmulatus metra metris reddenda curavi, qvibus scribendorum series subnixa non tantùm recenter conflata qvàm antiqvitus edita cognoscatur* &c.

Eddâ, Scaldâ & aliis monumentis Islandicis usus est Saxo Grammaticus.

Qvemadmodum Fionia Daniæ insula dicitur à veteri Danicâ lingvâ Fion qvæ separationem denotat, qs: seperata terra; qvia à Jutia separata est freto Medel-farsund, à Selandia freto Beltis-sund: ut scribit Magnus Olai; aut ut vult Gudmundus Andreæ à Fynn/ fyn/fynt ɔ: venusta, eximia: Sic Selandia in Edd. Mytth I. vocatur bis Sælund qs: maris lucus, (qvæ Saxonibus & veteribus Sialandia scribitur ab antiqvo Siá vel Sió, qvod nunc dicimus Søe ɔ: mare vel Oceanus), de cujus Insulæ orgine ibidem docetur. Hinc in veteribus MSS. Selandia Danorum passim vocatur Sælundur. De eâdem hac Selandiæ appellatione ita scribit M. Brynolfus Svenonius Islandus Episcopus Scalholtensis in collectaneis ad Saxon. Grammaticum: *Constantissimè Danici regni Insulam florentissimam & de me optimè meritam SIALANDIAM, non modò Saxo per hoc Opus universum, verùm omnes antiqva membranæ, non SÆLANDIAM, scribunt. Qvarum non paucissimas, fortè cum viderim, varias Historias complexas, omnes in tantâ rerum varietate de nomine insulæ SIALANDIÆ consensum servant. Prædonum Julinensium Historia, qvam Jomſvijkinga bardaga nos vocamus, in plurali numero, Sialönde/ & antiqviora alia monumenta nominant: qvo Sveno Tiufskeggi Piratas istos invitavit & magnificè habuit ubi illos per vinum ad conjurationem Norvegianam compulit. Posteà verò lingvæ puritate inclinante, SÆLANDIA pro SIALANDIA scripta est; eâdem nominis tamen notatione conservatâ videlicet à circumfluis maris, cui velut immersa regio jacet, viciniâ, & incolarum à maritimis negotijs, piscatu, mercatura, prædationibus, præceptis commodis, deductâ nominatione. Qvam penitùs adulterarunt nonnulli, dum SÆLANDIAM à frugum proventu sic dictam, quasi SÆDLANDIAM, maluerunt, contrà Antiqvitatis, ut modò nunc diximus, fidem, qvæ constanter SIALANDIAM, qvasi dicas χῶραν πάραλον maritimam regionem, & vocavit & scripsit. Neq; tàm licenter literam d extrivisset, atq; novitij crediderunt, si SÆDLANDIAM* un-

unquam nominassent. Quare Codicum omnium (dicere audebo) fide subnixus, & Analogiæ probabilitate, & incolarum studio, quod antiquitus splendidius longè habitum est, si prædationibus & incursionibus navalibus insumeretur, quàm si in agricultura, re nimiùm ab illis moribus ob innocentiam & quietem alienâ despectâq;, collocaretur, nostram hanc sententiam affirmare non verebor. Quod dum facio, dilectissimæ nobis Insulæ sua bona à felici terræ proventu nequaquam invideo; sed militiæ, præsertim navalis, negotiationis laudem, atq; studium piraticæ rei illis temporibus laudatissimæ, nobilitatem illi asserere videbor. Hactenus Brynolfus. Hanc qvoq; Insulam Daniæ famosissimam, dictam Selandiam, non solùm *lucum* maris, verùm lucum totius Daniæ esse indicat Saxo Gram. in Præfat. histor. Danic. hisce verbis: *Post Jutiam Insula ad orientem versus Fionia reperitur, quam à continenti angusti admodum æquoris interjectus abrumpit. Hæc sicut ab occasu Jutiam, ita ab ortu Sialandiam prospectat, conspicuâ necessariarum rerum ubertate laudandam, quæ Insula, amœnitate cunctas nostræ regionis provincias antecedens, medium Daniæ locum obtinere putatur, ab extimæ remotionis limite pari spaciorum intercapedine disparata.*

Saxo Grammaticus *lib. I. histor. Danic.* tradit à Skioldo qvarto Danorum Rege cœteros Daniæ Reges communi qvodam vocabulo Skioldungos nuncupatos esse. Edda v. *in Prolog. cap. 3. circa fin.* aliam appellationis hujus originem adducit, qvod Reges Daniæ dicti sint Skioldungi ex Skioldo Odini filio, idq; hisce verbis: *tum iter Odinus à parte Saxoniæ Boreali suscipiens, pervenit in terram, tunc dictam Reidgotaland, ubi omnia ex voto & animi sententia successerunt. Huic regioni præfecit filium suum Skioldum, cui filius fuit Fridleifus. Ab ipso genus & prosapia Skioldungorum profluxit, hoc est, Regum Daniæ. Jutia autem nunc appellatur, quæ tum Reidgotorum terra dicebatur.* Hactenus Edda. Arngrimus v. *in epist. ad Doct. Ola. Wormiū* aliam hujus vocis rationem dat; *Vox* Skioldur *Clypeum sonat: unde* Skioldunger/ *quasi Clypeatus: nomenclatura Regibus solis Synecdochicè data & debita, quod hi clypeo & armis præ reliquis pollerent. Dicti ita præcipuè Daniæ Reges. Inde ad alios etiam Reges appellatio à Rhythmistis extendi cœpit.* Hactenus Arngrimus. Huc pertinet observatio Brynolfi Svenonii de Schioldungis, qvam conjectanea ipsius in Saxonem nobis suppeditant: *Moris videlicet tunc erat, ut insignem ab aliquâ virtute Principem cùm celebrarent, Poëtæ inprimis: etiam posteris ejus nomen, quo visi erant ipsum honorasse, tribuerent. Sic à Budlone, Brynhildæ Atlonisq; patre, Budlungi; à Giukone, Sigurdi Fanesbani Socero Giukungi; à Scatone, Rege liberali quivis liberaliores, Skatnar dicebantur. Verùm Poëtica ista fu-*

erunt & elogia & Epitheta. Ità per Synechdochen speciei Reges omnes à Gramo, Skioldi filio, denominati: quod ipse Saxo postea docet, & plenæ sunt horum novæ juxtà ac veteres Cantiones.

Saxo Gramm. *lib. I. histor. Danic.* docet qvod in vetustissimis Danorum carminibus Gram, Regis V. Daniæ, vocabulo Regia nobilitas censeatur. Hoc probatur ex Edda, ubi de Regum Synonymis agens, trium Poetarum sc: Arneri Skald, Ottari Nigri & Halfrodi auctoritates citat, in qvibus pro Rege ponitur Gram.

Arnerus Skald de Barone Thorfin hæc cecinit:

Nemi drot hur Sia Sotti
Snarlindur Kongur Jarla
Ei draut vid egi
Of vagian gram begia.

a: *Observet cohors quæ spectatum venit*
Generosum Regem Baronum,
Non defecisse ad littus
Acerrimo Regi resistere.

Ex Ottaro Nigro hæc adducuntur:

Godmennes darf eg gunar
Gud briotanda ad mota
Har er alnemen ini
In drot med Gram Svinum.

a; *Perito opus habeo ô viri*
Intercessore.
Milites bellicosi intus sunt
Satellitesq; apud Regem celebrem.

Halfrodi versus sunt:

Grams Runi Letur glymia
Gunrikur hin er huot Likar
Hogni hamri flegnar
Heipt bradur um fik vader.

a: *Regis aulicos excitat strepitum*
Guncricus ubi receptui canitur,
Hugonis malleo diverberatos
Iracundus invadit.

In Epinicio qvoq; Egilli Scallagrimi duo habemus exempla; qvorum primum est in Stropha 5:

Var at villustadar
Vafur Daradar
Of Grams gladar

Gei-

Geir vangs radar
Dars i Blode
I brimle mode
Flaustur of drunde
Vad um glumde

ɔ: *Pergebat avii loci*	*Ubi in cruore*
Tela Darads	*In mari*
Per Regis lata	*Navis pernavitavit*
Cadavera	*Vulnus circumsonuit.*

Alterum in 2 Stropha conclusionis:

Var eg Deingils Lof
A dagna rof
Kan eg mæla miot
I manna fiot
Or blaira ham
Hrodur ber eg Gram
So for dat fram
Ad flestur opnam.

ɔ: *Protuli Regis laudes*	*Ex risu exsuviis*
In silentii ruptura	*Encomiasticon fero* Regi.
Novi *loqvi in medio*	*Ita processit*
Ut plurimi exciperent.	*Ut plurimi exciperent.*

Odinum altero orbum oculo describit Saxo *lib. 1. 2. & 7. histor. Danic.* Tali namq; schemate, nempe unoculi cujusdam Polyphemi & capularis senis, plerumq; apparuit, qvoties evanida imaginarii hujus Dei majestas sese fascinato officiis suis vulgo spectandam exhibere dignata est. Causam v. hujus in Odino μονοφθαλμίας edocere nos videtur Edda. Fingit n. Odinum venisse aliqvando ad Mimerum, fontis sapientiæ possessorem, atq; haustum expetisse; qvem cùm impetrare haud potuit, oculum suum oppignoravit. Concessâ facultate ubi bibit, sapientiâ & intellectu eximio ornatus est. Qvum igitur unum oculum Odinus oppignoraverat, qvem fortè nunqvam receperat, haud adeò mirandum, qvòd uno destitutus oculo toties apparuerit. Hac de re ita scribit Brynolfus Svenonius in conjectaneis ad Saxonem: *Magorum omnium unus instar Odinus posteris fidem fecerat, opem laturum se suis, cùm in periculis constituti auxilium postularent. Cujus rei eventus, post illius excessum, non rarò miseros mortales delusit, sæpius enim conspectus est vario indutu: lana plerumq; talari, nunc versicolore, ut Sigùmundo naviganti; nunc cæruleâ, ut cùm ad nuptias venit, atq; ensem ligno impegit, ac tacitus discessit, quem nemo*

mo postea præter Volsungum extrahere potuit. Qvum autem sæpius appareret, semper ab hâc, qvam Saxo narrat, formâ cognitus est, canitie venerandâ, luminis orbitate, qvod scilicet vendidisse dicitur Saxicolæ cuidam fatalis mulsi potu, qui inexhaustam sapientiam attulit, ut Eddam volventibus notum est.

Balderum corporis firmitatem ne ferro qvidem cedere perhibet Saxo *lib. 3. histor. Danic. in hist. Hotheri.* At non ferrô tantùm sed ne ullo qvidem telorum genere lædi potuisse sacrosanctum Balderi corpus testis est Edda *Myth.* 43 Interim tamen Balderum ab Hothero tandem vulneratum esse & qvidem lethaliter asserit Saxo *lib. cit.* Causam hujus rei docet utraq; Edda sc: Sæmundi & Snorronis, qvæ est hæc: Balderus non adeò inviolabili corporis firmitate præditus fuit, qvin lædi potuerit tenui & speciosâ spinâ, sive arbusculâ Mistiltein dictâ, qvam nonnulli *viscum qvercinum (qvo nihil sacratius olim apud veteres Druidas fuit teste Plinio)* alii *tiliam* interpretantur. *Hac de re legi potest Volusp.* Stroph. 31. 32 *& Mytholog.* 43. Dani verò Balderi fortunam publico mærore prosecuti sunt teste Saxone *lib. cit.*: At secundum Eddæ *Myth.* 43. 44. 45. non solùm homines fatum Balderi deploraverunt, sed & res ferè omnes aliæ etiamnum lachrymis cordolium testati sunt, cùm repentè ex hyberno frigore in vaporarium illatæ sudant.

Thoronem inusitatô clavæ libratu cuncta clypeorum obstacula lacerasse scribit Saxo *lib. 3. hist. Danic. in histor. Hotheri.* Sic malleum, Miølner dictum, Islandicæ antiqvitates Thoroni tribuunt, qvò nihil non creditus est minuere posse qvantæcunq; duritiei foret; unde etiam dictus est Miølner ɔ: *comminutor* Mylia ɔ: *terere & in frustilla comminuere.* Hinc Edda *Myth.* 19.: *Possidet Thoro clenodia tria; Malleum videlicet* Miølner *dictum, qvem Hrymthussi & cyclopes vibratum sentiunt: Deinde Baltheum fortitudinis &c.: Manicas deniq; ferreas &c.* Item *Mytholog.* 59. *Malleo Thorum donavit (Lokus) dicens; eum ad pulsandum gigantes valere, nec projectum in ictu deceptum iri reversurumq; dicto celerius in manum jacientis, etsi instar catapultæ longissimè avolâris: Et si quis velit tam parvum futurum, ut in perâ servari possit. Esse a. vitium qvod procapulum videretur breviusculum. Hoc v. judicium erat Asarum, malleum harum rerum esse optimum &c.*

De Odino ita scribit Saxo Grammatic. lib. 3. hist. Danic.: *At Odinus nihil amantium studiis perseverantiæ robore efficacius expertus, qvanqvam geminæ repulsæ ignominiâ effectus fuisset, tertiò Regem priori specie confusa, perfectissimam rei militaris industriam professus accessit. Eundem*

dem in hanc curam non voluptas modò, sed etiam demendæ ignominiæ cupido perduxerat. Ità præstigiarum peritis versili vultu varios habitus præ se ferendi promptissima qvondam potestas incesserat. Qvippe præter naturalem corporis speciem, cujuslibet ætatis statum simulare callebant. Ideo senex jucundum professionis suæ spectaculum editurus, inter promptissimos insolentiùs obeqvitare solebat. Nec eo qvidem officii genere puellæ vigor inflecti potuit. Sic Odinus insignis architectus omnium præstigiarum extitit, qvi nunc ut accipiter, nunc aqvila, nunc serpens apparuit, *teste Edda Myth. 51. & alibi.* Ità & Locas, anus, eqva, esox, salmo, & nihil non, qvoties placeret, esse potuit, *eâdem teste Mythol. 46. 47. 59. 69. & alibi.* Itaq; prisci venefici non solùm homines pro arbitratu exprimebant, ut patet è Saxon. *l. c.* qvod *at skiffta litum* ɔ: *colores mutare* dixerunt: verùm etiam bestiarum formas assumserunt; qvales artifices *Hamsleypur* ɔ: *cute vel corpore excurrentes ac velut desultores qvidam* vocati erant.

Qvæ Saxo *lib. 6. hist. Dan. circa finem historiæ Fridlevi* de Parcarum Oraculis & ternis Nympharum sedibus ac responsis in medium affert, ea omnia eum ex Eddæ Myth. 15. deprompsisse manifestum est. De Parcis ita cecinit magnanimus Regnerus *Lodbrog* morti jam vicinus, *ut liqvet ex ejus epicedio:*

Hitt siunist mier ranvar
At forlogum fylgium
Far geingur um Skop Norna
ɔ: *Hoc videtur mihi revera,*
Qvòd fata seqvimur;
Rarus transgreditur fata Parcarum.

Ugarthiloci mentionem qvoq; faciunt Saxo *lib. 8. hist. Danic. circa finem histor. Gormonis* & Edda *Myth. 39. 40. 41.*: Edda verò omnia fere attribuit cuidam Achuthoro seu Asathoro, qvæ Saxo de Torkillo commemorat. Hanc narrationem nonnulli exponunt de itinere à Torkillo, jussu Gormonis Regis Daniæ, suscepto vel in extremâ Biarmiâ, dictam Danicè Troldboternes Land (cujus incolæ olim non solùm erant Idololatræ, verùm etiã magi ac venefici, unde ab iis tot præstigiæ, *qvarum meminit Saxo*, Torkillo sociisq; objectæ fuerunt; de qvo itinere factô tempore Gormonis Regis Daniæ, qvi imperavit ab An. Ch. 715. ad Annum Ch. 764, legi possunt Saxo Grammaticus à Stephano editus *lib. 8. hist. Danic à pag. 160 ad pag. 166*, Arnold. Hvitfeld. *histor. Danic. Tom. I. in Fol. pag. 16.* Claud. Lyschandr. Chronicon Grönland. *editum Danicè Havn. in 8vo 1608, pag. 16, numeratâ à Titulo libri*, ejusdem synopsis historiar. Da-

nic. *dicta* Danske Kongers Slectebog *pag.* 175, & Joh. Jani Svaningii Chronol. Danic. *pag* 60. 6.) vel in aliam qvandam Insulam longè dissitam, forte Island am vel Grönlandiam, ubi tale Ugarthilochi idolum colebatur. Alii sub hâc Mythologiâ veram historiam religionis Christianæ primùm in Daniâ per Torkillum introductæ latere putant; qvippe qvi per varias Regiones, Ethnicismi tenebris densâq; caligine adhuc oppressas, longinqvâ peregrinatione susceptâ, tandem in Germaniam Christianis tunc sacris initiatam, *ut ait Saxo l. c.* appulit, & apud ejus populum divini cultus rudimenta percepit, qvæ mox domum reversus, in Patriâ sc: Daniâ propagavit.

Historici Islandici. Qvantô v. studiô cognoscendis aliarum nationum rebus gestis incubuerint Islandi, colligere licet ex illis, qvæ hodiè superant monumentis magnoq; in pretio in Islandia habentur. Talia sunt Grettha (*historia Gretteri Asmundii, qvæ allegatur à Stephan. Stephan. in Not. ad* Sax. *Gramm. pag.* 48. *lit. F. & pag.* 114 *lit. D. E.*) Niala, Olafs Saga (*historia S. Olai Regis qvæ MS. extat in Bibliothecâ Wilh. Wormii*), Egla (*historia Egilli Scallagrimi Islandi, qvæ citatur à Stephano Stephanio in not. ad Saxon Grammati. pag.* 116. *B. C. D. E, cujus genealogia extat in* Crymog. *Arngrimi lib.* 2. *pag.* 120 *ubi ejus vita describitur usq; ad pag.* 136. *Ejus qvoq; elegans & celebre carmen, (in Epinicio in laudem Regis Erici Blodoxe, cujus filium trucidaverat) ex tempore decantatum in Appendic. literat. Runic à pag.* 207. *ad pag.* 218. *Wormius explicat; qvo carmine Egillus tantum obtinuit, ut jam capite plectendus, vitâ & libertate donatus sit. Ejusdem Epinicii duæ Strophæ allegantur à Stephano Stephanio in Not. ad Saxon. Gramm. pag.* 33. *item pag.* 70. *F.*), Qvæda Egla (*Relatio Egilli*), Jarla Saga, Bica Saga, Isfyrdinga Saga, Bardamanna Saga, Halfrodar Saga (*Halfrodi historia*), Olafs Tryggvarsons Saga, Rauds dettur (*historia Raudonis qvæ est particula historiæ Olai Sancti*), Eyrbyggja (*historia, memorans qvo pacto occidentalis Islandiæ tractus primò ab incolis sit occupatus*), Rögvalds dettur, Orkunsaga (*Orcadensium historia*), Orms Saga, Ragnars Saga, (*Regneri Lodbrog Regis historia, cujus Epicedium, qvod sibi ipse, morti jam vicinus, cecinit in Angliâ Anno Christi DCCCLVII, Imperatore Ludovico II, extat explicatū ab Olao Wormio in appendice lit. Run. à p.* 182 *ad p.* 207), Arnon Skald, Knitlinga Saga (*historia qvorundam Regum Daniæ à Svenone Estritio filio Baronis Wlff ad obitum Woldemari Canuti filii*, qvæ Islandicè & Latinè MS. extat in Biblioth. Wilh. Wormii), Kröka refs Saga (*Refi historia, qvi fuit Islandus, & in Grönlandia primùm vixit, sed cùm propria manu in Grönlandia crudelem infamiam cæde qvinq; virorum ultus, solum*

ver-

vertere coactus esset, Norvegiam cum uxore & tribus filiis tempore Regis Haraldi cognomento crudelis, inq; viciniam domus Regiæ, qvæ Nidrosiæ erat, propria navi vectus sese contulit, & solitariam domum (Skiemmu dictam) ad inhabitandum conducens, nomine mutato ac facie, barbam candentem alligans, caniciem simulavit, cæruleo indutus pallio, corioq; cinctus pro peregrino mercatore habitus, Narvum se vocavit; de qvo Refo memorabile aliqvid legitur in Lexico Runico Wormii à pag. 134. ad p. 140. Nomen v. ejus proprium fuit Refur 9: vulpes, (sicut hodie nonnulli vocantur Fos/qvod Germanis Vulpem sonat). qvod cognomine prolongavit ut diceretur Króka Refur) Sigurdur Skald, Viglunder (*sive Wigaglums*) Saga, Hafvisbani (*sive Hafnsbana*) Saga, Aurvar Oddus, Bua Saga, Starf sama (*historia Sturlaugi, sive laboriosi Wadiz dala*) historia Braderi Snefelsaas (*constans 20 capitibus, qvæ MS. in Biblioth. Wilh. Wormii asservatur*), Raudölfs Thettur (*tractatus ad historiam Olai Sancti pertinens, qvem prædictus Wilh. Wormius possidet*), & id genus alia, qvorum plurima passim citantur in Lexico Runico Wormii, passim etiam in Stephani not. ad Saxon. Gramm., inprimis pag 16. lit. D. Qvin a. Saxo Grammaticus plura suo tempore viderit & versaverit antiqvitatum Islandicarum volumina, qvàm quæ hodiè extant vel reperiri possunt, nullum est dubium.

Præterea Saxonem aliam Eddã antiqviorem scilicet & fabulosis narrationibus instructiorem Eddâ aut Sæmundi aut Snorronis habuisse dubitari non potest. Talem Eddam omnino qvondam extitisse fatetur Magnus Olai verbis hisce: *Ex veterum Rhythmis, ut etiam appellationibus Asarum nonnullis ac inprimis Odini & aliarum deniq; rerum, apparet, aliam fuisse Eddam antiqviorem, aut volumen fabularum ab ipsis Asis confectum aut eorum Nepotibus, qvod interierit, & cujus hæc nostra Edda aliqvale sit compendium; qvia nominum paucissimorum, quæ Odino ex variis casibus indita sunt plurima, ut Edda profitetur, ex ejus fabulis reddi potest ratio, nec etiam plurium, quæ ibi occurrunt appellationum.* Hactenus Magnus Olai. Hac de re consentit etiam cum Magno Olai M. Brynolfus Svenonius, Episcopus Scalholtensis in Islandia australi, in Epistolâ ad Stephanum Stephanium An. 1642. scriptâ, cujus verba sunt hæc: *Ut n. Norvegorum, Danorum, Svecorumq; hominum acta infinitam materiam ex rebus domi forisq; fortissimè prudentissimeq; gestis præteream, ipsa velut collapsæ Sapientiæ rudera rerum Normannicarum Lectoribus semet spectanda exhibent, quæ tamen paucissima de pluribus supersunt. Ubi n. ingentes thesauri totius humanæ Sapientiæ conscriptæ à Sæmundo Sapiente? & inprimis nobilissima illa Edda, cujus vix millesimam partem reliqvam, nunc præter nomen habemus? atq; id ip-*

 sum

ſum quod habemus omnino fuiſſet deperditum, niſi Snorronis Sturlonii Epitome umbram potius & veſtigia, quàm verum corpus Eddæ illius antiquæ reliqua feciſſet. Ubi verò ingens volumen hiſtoriarum ab Odino ad ſua tempora contextum ab Ario Polyhiſtore dicto? ubi præſtantiſſima Gunlögi Monachi ſcripta? ubi regionum per totum arctoum orbem Poëtarum admiranda carmina? nolo Ethnicos alios & in paganiſmo viventes nominare, Thorallum de Sido, ejusq; vaticinia, Ericum Ruffum ejusq; poſteros, & qui navigationes eorum in occidentem periculoſiſſimas annotarunt. Hæc Brynolfus.

Codices Legum Iſlandicaru n, Grönlandicarum, Norvegicarum & Danicarum.

Extant qvoq; antiqui legum Iſlandicarum Codices; de qvibus agam in Chronologia Juris Civilis & Eccleſiaſtici non ſolùm Danici, & Norvagici, verùm etiam Iſlandici & Grönlandici, ad imitationem Chronologiæ juris Civilis & Canonici Romani à Freymonio, Contio, Giphanio & tandem Frehero conſcriptæ, à me jam ferè abſolutâ.

Eddæ Snorronis verſiones Latinæ. I. Magni Olai.

Eddam hanc primùm in ſermonem Latinum tranſtulit Magnus Olai (olim Scholæ Holenſis moderator, poſtea Eccleſiæ Lauſanienſis in Boreali Iſlandiâ Paſtor doctiſſimus, Poeta in Latinâ & Iſlandicâ lingvâ feliciſſimus) idq; Anno 1629 juſſu viri Reverendi & Doctiſſimi, olim Clariſſ. Wormii diſcipuli Chariſſimi, Dni. Thorlaci Sculonii, Diœceſeos Holenſis in Iſlandiâ Boreali Epiſcopi vigilantiſſimi, & de Eccleſiis ac Scholis Iſlandiæ Borealis optimè meriti, cujus mentionem facit Wormius in tr. de Literat. Runic. cap. 7. pag. 51., & in appendic. Literat. Runic. ſtatim in pr., nec non in præfati. Lexic. Runic.

Hoc patet ex ſubſeqventi carmine, qvod in Codice Regio MS. reperi, qvodq; in cœteris Codicibus MSS., qvos habui, non extabat.

DOMINO THORLACO SCULONIO Epiſcopo Holenſi digniſſimo à teneris ejus ad ultimum vitæ meæ halitum mihi dilectiſſimo.

THORLACE Holiacæ colende ſedis
Antiſtes Clarii jubar theatri
Terræ delicium, decusq; noſtræ,
Te nugas licet Eddicas jubente
Ex uligine noctis Aſianæ
Hic deducere in alveum Latinum
Tentarim, vereor tamen rudi ne
Littus vomere ceſpitans ararim
Nam cernens peregrinus iſta, dicet:
Ranarum lituis inaniores
Tradunt materias hiulca verba!

Nec

Nec mirum! perit ocyus qvod ex se
Fundo innititur imbecilliori;
Intermissa diu styli Latini
Cujus cognitio levis vigebat
Dum vernans mihi subveniret ætas
In vili carie scatet suppellex:
Ter denis etenim remotus annis
A doctis, totidem Latina verba
Vix nostram puto protulisse lingvam,
Aut connexa gravem notâsse dextram,
Sed tantùm mihi res rudisq; sermo
Cum turbâ fuit imperitiore
Aures detinuit subinde nostras
Multum vaniloqvi Coax pepelli
Cordi prospera cui Salus verendi
Vix est aut mala plaga Prisciani.
Ergò sit tibi promptior voluntas
Pro facto minus efficace, qvæso
Et patrocinio tuo ruere
Umbras displicet hasce qvod legenti
Cures deniq; qvod senecioni
Conducat, cataplasma, lancinato.

T. T.
MAGNUS OLAI.
Laufasii Kal. Jul. Anno 1629.

Stephanus v. Stephanius *in Notis ad Saxonem pag.* 16 *lit.* E docet Eddam Latinâ civitate à Magno Olai donatam esse in gratiam perillustris Cancellarii Christiani Frisii τȣ̃ *μακαρίτȣ*.

Magnum a. Olai nolentem volentem hanc Snorronis Eddam fecisse Latinam colligere licet ex propriis ipsis verbis quæ extant in ejus discursu de Poesi Islandica: *Ipsi Islandi, poëtico non afflati spiritu, veterum Rhythmos, aut etiam recentiores, ex Eddico compositos fundamento, non percipiunt. Et ejusmodi Rhythmicum à communi remotum sermonem antiqvitas nostra Asamal, id est Asiaticum vel Asarum sermonem appellarat, qui tamen noster est: sed obscurior & vulgi minus obvius intellectui. Hæc causa est quòd viris magnis & eruditis (quibus lingva nostra ignota est, interim tamen qvid Edda nostra Poëseos aliquale fundamentum tractet, inquirere non dedignantur,) in illius translatione uti debemus, gratificari facilè non possumus. Etsi enim formulæ Eddicæ appellationes rerum multiplices & longè petitæ, quodam modo describi & Latinè nominari queant; vocum ta-*

men splendor, elegantia grandis, & genuina proprietas, prout in lingvâ nostrâ sonat, exhiberi & ostendi neqvaqvam potest; dulcius hic ex ipso fonte bibuntur aquæ. Est enim Edda tantum conscripta in usum nostræ lingvæ, & maximè ad illius donum singulare Poëseos, quo illam præ aliis quàm plurimis ornatam puto, accommodata. Hæc ille.

Magni Olai scripta.

1. Discursus de Poësi Islandica.

Hic idem Magnus Olai non injucundum de Poësi Islandicâ scripsit discursum, ex qvo qvanti sit artificii, qvantiq; ingenii condere doctum secundùm Leges Poëtarum Islandorum carmen liqvidò patebit, simulq; qvanto olim in pretio Islandi Poëtæ Regibus & Principibus Norvegiæ, Daniæ, Sveciæ & Angliæ extiterint elucebit: qvem qvi legere desiderat, legat Appendicem literat. Runic. Wormii à pag. 177. ad pag. 182. Hunc nostrum Magnum Olai subindè consuluit antiqvitatum Danicarum, ut solus ita peritissimus Mysta Ol: Wormius, cui per aliqvot annos jam unam, jam aliam partem Lexici Runici in solius prædicti Wormii usum elaborati, indigestam tamen & interpretatione fidâ indigentem transmisit. Qvas Magni Olai Schedas post ejus obitum Wormius collegit, omnia in ordinem redegit, auxit, collocupletavit, & qvæ interpretatione Latinâ indigere videbantur, togâ Romanâ donavit, ediq; curavit Havniæ in Fol. An. 1650. sub titulo SPECIMEN LEXICI RUNICI. Hoc autem vocum omnium priscarum, completum non est Lexicon (qvod alii in Islandiâ tentaverunt), sed solummodò maximè obscurarum poëticarum, & talium in qvibus ipsi Islandi, antiqvitatum imperiti, aliqvando hærent, & continet non solùm vocabula verùm etiam res, qvæ in priscis Historiis & Poëtis Islandis, raris, non editis, & in archivis qvorundam doctorum in Islandia MSS. latitantibus, occurrunt.

2. Lexicon Runicum.

II. Stephani Olai.

Post Magnum Olai Stephanus Olai Islandus, hodie Ecclesiæ Wallanesensium in Orientali Islandia Pastor, Anno 1646 dum Havniæ studiorum gratiâ est commoratus, Præceptore celeberrimo Doct: Olao Wormio, nactus à Wormio Codicem Eddæ Islandicum MS. qvem ex donatione Arngrimi habuit, Eddam fecit Latinam: qvam versionem, ut versione Magni Olai accuratiorem, manu propriâ noster Wormius exscripsit, eamq; filius Wilh. Wormius mihi sponte communicavit. Ex hâc versione, sepositis iis qvæ cum Magni Olai versione planè conveniunt, ea saltem, qvæ manifestam varietatem & discrepantiam ostendunt, infra textum annotavi.

III. Tolmodi Torfæi.

Cùm a. Magnus Olai & Stephanus Olai Mythologias 68 priores tantùm Latinas reddiderint, Tolmodus Torfæus Islandus, Regis nostri clementissimi interpres seqventes in lingvam Latinam transtulit.

Eddæ

Eddæ Snorronis versionem Danicam manu propriâ Stephani Stephanii, olim Historiographi Regii & antiqvioris literaturæ Vindicis scriptam, mihi Vir celeberrimus Affinis optimus Vitus Beringius, summus ætatis nostræ Latinus Poeta, Historiographus Regius & Assessor Collegii Ærarii pro ea, qvâ me solitus est proseqvi humanitate, lubenter concessit. Eddæ Snorronis versio Danica.

Edda Snorronis sæpissimè citatur & nonnunqvam explicatur à Cl. Ola. Wormio *in Literat. Runic. edita Hafn.* 1651. *idq; inprimis p.* 15. *lin.* 2 ., *pag.* 21. *lin.* 4. & *pag.* 99. *lin.* 25, *pag.* 101. *lin.* 15. 26. *pa.* 134. *lin.* 3. *ab ult. pag.* 142. *lin.* 5. *pag* 160 *lin.* 1. 4. 7. *pag.* 171. *lin.* 4. *ab ult. pag.* 172. *lin.* 6. *ab ult. pag,* 194 *lin.* 3 *pag.* 212 *lin.* 9. *pag.* 214. *lin. ult. pag.* 216 *lin.* 4. *ab ult.* Hanc qvoq; sæpè allegavit illustravitq; Stephanus Stephanius *in not. ad Saxon. Grammaticum, sc: pag.* 14. *B. C. pag.* 16. *D. E. pag.* 17. *C. D. E. pag.* 19. *D pag.* 31. *E. p.* 47. *D. pag.* 70. *F. pag.* 73. *C. pag.* 78. *B. pag* 88. *D. E pag.* 89 *D. E pag* 93. *F. pag.* 95. *C. pag.* 96. *C. pag.* 97. *C. pag.* 134. *F. pag.* 136 *A. B. p* 185. *F.* Edda Snorronis citatur & aliqvando illustratur ab Olao Wormio & Stephano Stephanio.

Absolutis ergo hisce finem præfationi imponam, ubi eorum nomina publicabo qvi suam operam ad hanc editionem contulerunt. Qvid enim in ipsâ præstitum sit, ex aliarum collatione dici malo, qvàm ex prædicatione fortassis suspectâ. In hac editione illud potissimum mihi propositum fuit, ut inter plures variosq; nec non contemnendæ vetustatis Codices MSS. unius Codicis scripturam curarem exprimi. Itaq; Eddam Snorronis ex optimo Codice MS. manu propriâ Stephani Stephanii viri Clarissimi, Historiographi Regii (An. 1650. Soræ cū dolore literarū vitâ defuncti) Islandicè, Danicè & Latinè literis nitidis scripto, mihiq; à prædicto Affine Beringio pro veteri amicitiæ nostræ jure & singulari humanitate, qvâ præditus est, communicato bonâ fide edidi, ne mutatis qvidem iis qvæ in versione Latinâ Magni Olai & versione Danicâ Anonymi facilè emendari poterant. Usus etiam sum duobus aliis venerandæ antiqvitatis Codicibus MSS. Islandicis, qvi planè inter se conveniebant; unô integrô, alterô verò primâ parte Prologi mancô. Integrum pro suo erga studia publica favore mihi concessit celeberrimus celeberrimi Olai Wormii filius Wilhelmus Wormius, Regiæ Academiæ Havniens. Professor dignissimus: Mancum eumq; omnium, qvæ in mundo extant, vetustissimum & optimum (favente id Episcopo Scalhontensi Islandiæ meritissimo & eruditissimo M. Brunolpho Svenonio) suppeditavit Regia Friderici III. Regis Daniæ & Norvegiæ Augustissimi Bibliotheca. Ex hisce binis Codicibus, uno Regis, altero Wormii, γραφὰς διαφόρους Eddæ Snorronis Codices qvibus usus sum in hac editione.

à me

à me excerptas ſubjunxi. Latini etiam Interpretis Magni Olai tranſlationem adjunximus ex tribus Codd. MSS. uno Regis, altero Wormii & tertio Stephani Stephanii, qvorum uſum Regis Interpretis Iſlandi Tormodi Torfæi, prædicti Wilhelmi Wormii & Viti Beringii beneficio acceptum referre par eſt. Subjunxi v. Stephani Olai Iſlandi verſionem Latinam, ubi illa à Magni Olai verſione differebat. Notas deniq; & obſervationes qvasdam viſum eſt adjicere, qvæ potiſſimùm ad lingvam & antiqvitatem Islandicam pertinent, qvarum qvædam ſunt Magni Olai, qvædam v. à me conſcriptæ, plura eqvidem notaturus, ſi per temporis & otii anguſtias licuiſſet: Superſunt multa qvibus illuſtrandis feliciora ingenia non deerunt. Hæc ſunt, Chriſtiane Lector, qvæ à me, horis ſucciſivis inter varias & difficillimas officii & muneris impoſiti occupationes, exiguo temporis curriculo, præſtita ſunt, utinam tam magno tuo fructu, qvàm mea moleſtiâ, benè an malè, tuo judicio & arbitratui relinqvo: qvæ redundant expunge, qvæ deſiderantur, ſi ita tibi videtur, reſtitue; ſi in his, qvæ à me afferuntur, hæſitas, inqvire diligentiùs, donec verum inveneris: ſi qvid in verſione Latinâ & Danicâ offendes, qvod tuas apprimè purgatas aures non demulceat, tua condonabit humanitas, haud ignara, humanum eſſe errare, divinum autem ignoſcere. Benè vale, mi Lector, Eddamq; hanc ſic ama, ut etiam Reſenium tuum ames propter Eddam. Iterum vale & fave. Havniæ.

DE NOTARUM RATIONE.

Varias variorum Codicum Lectiones, Stephani Olai verſionem Latinam, & Notas ad finem *cujusvis* Mythologiæ vel paginæ ſubjecimus. Variæ Lectiones è Codicibus Regiis deſumptæ literis majuſculis C. R. indigitantur; aliæ è Codicibus Olai Wormii depromptæ C. W. notantur; Reliqvæ in Codice Chriſtierni Noldii repertæ literis C. N. ſignantur: Tandem *Ste.* indicatur verſio Latina Stephani Olai, qvatenus à verſione Magni Olai diſcrepat; qvod fecimus, ne opus magis excreſceret qvàm neceſſitas ferret, neq; ſemel dicta repeteremus.

ADDENDA

In qvibus aliqva Islandica ex Codice Noldii MS. (cujus mentionem feci in præfatione ad Lectorem) meliùs & diductiùs dicuntur; aliqva verò adduntur ad ea, qvæ in eadem præfatione ut & dedicatione exposui, magis firmanda vel illustranda, desumpta partim ex Annalibus Islandicis MSS. ex Boreali Islandiâ transmissis per Arngrimum Jonam, partim ex aliis Annalibus Islandicis MSS. ex australi Islandiâ transmissis per Gislaum Otthonis olim Episcopum Islandiæ Schalholtensem, qvos post editum hoc opus præfationesq; typis excusas mihi Wilh. Wormius impertitus est, partim ex aliis.

Dedication. pag. 32. lin. 27.] Plures Philosophiæ Pythagoricæ Scriptores enumerantur in eruditissimô de naturâ & constitutione Philosophiæ Italicæ sive Pythagoricæ librô, conscriptô & editô Upsaliæ in 8vo. An. 1664 à Joanne Schefferô Argentoratensi Professore Upsalensi celeberrimo, qvi jussu Serenissimæ Christinæ, Reginæ qvondam Sveciæ, dispersa Philosophiæ Pythagoricæ per omne Scriptorum genus membra primus collegit & in corpus justum composuit. Pythagoræ v. & Jamblichi vita describitur à Jano Jacobi Boissardo in tr. posthumo de Divinatione & Magicis præstigiis *pag. 293. ad pag. 300. item pag. 349. ad pag. 359.* Pythagoricæ Philosophiæ scriptores.

Præfat. ad Lector. pag. 2. lin. 6. ab ult.] Sæmundus Frode natus in Islandiâ Anno Christi 1057 (*qvô ordinatus est ab Adalberto Bremensi primus Schalholtiæ Episcopus Isleifus, filius Gyssuri Huyta i: albi*) floruit Anno 1077, obiit verò Pastor Oddensis An. 1133, *qvô Thorlacus Runolphi filius, tertius Episcopus Schalholtensis, vitâ emigravit, & natus est Sanctus Thorlacus, fundatumq; cœnobium Islandiæ Thingeiris.* Sæmundus Frode pastor Oddensis, qvando natus & denatus est.

Odde est sedes pastoralis in parte Islandiæ Meridionali, Diœcesi Schalholtensi, Provinciâ Rångarvalla Syssu/sita inter duos amnes, qvorum uterq; Rangå nuncupatur, unde etiam nominis traxit originem. Odde enim Isthmum significat, qvem ad formam trianguli duo amnes conficiunt. In hâc verò sede pastorali hodie Odde qvalis sedes & ubi.

 con-

cónfidet vir Doctiſſimus Dominus Thorleifus Jonæ, Paſtor & Præpoſitus.

Sæmundus hic inter alia aſſerit An. 1048. hyemem intentiſſimis glomeratam fuiſſe pruinis, tantumq; gelu, ut Feræ inter Norvegiam & Daniam per glaciem tranſcurrerint, *ſicuti patet ex Annal. Island. Gislai.*

Sæmundi hujus filius ſine dubio eſt Ejulfus Sacerdos, qvi vitâ exceſſit An. 1159, *qvô apparuerunt tres Soles in Occidente, qvorum duo evanuerunt, tertius v. qvi intermedius fuit, apparuit usq; ad Occaſum Solis. Eôdem etiam Annô exceſſit Adrianus Papa, qvô mortuô, factum eſt diſſidium inter Romanos de eligendo Papa, adeò ut Cardinales in duas ſcinderentur claſſes, elegerintq; duos Pontifices Maximos, qvorum unus fuit Rolandus Cancellarius, & vocatus fuit Alexander Papa, alter verò Octavianus dictus eſt; cui ſuffragium præſtiterunt tum Cæſar Henricus, tum Epiſcopi, qvi ab illius ſteterunt partibus, illumq; appellaverunt Victorium. Papa v. Alexandro ſuffragati ſunt Ludovicus Rex Galliæ & Henricus Rex Angliæ, qvi eum primarium ſtatuerunt Pontificem: Eccleſia qvoq; Romana Alexandrum ſibi elegit Patrem & Pontificem. Octavianus v. Papa, honore Papali privatus, & cum dedecore expulſus, tandem excommunicatus eſt.*

Sæmundi nomen habuére ſeqventes.

1. 1. Eſt adhuc alius Sæmundus Jonæ filius, qvi natus eſt in Iſlandiâ An. 1154 (*qvô Valdemarus Canuti filius adeptus eſt nomen Regis in Daniâ, geſtatioq; armorum interdicta in forô Islandiæ anniverſariô.* Is unà cum Thorvaldo An. 1215 taxavit merces Mercatorum Orientalium, & An. 1217 res poſſeſſas ad trium aſſium Iſlandorum valorem abſtulit.

2. 2. Sæmundus Philippi filius aqvis obrutus eſt anno 1251, (*qvô flammis abſumptum eſt cœnobium Tamroenſe*). Hunc Ottho Anno 1250 aggreſſus qvidem eſt, ſed nihilominus fugam dedit.

3. 3. Sæmundus Ormeri filius ejusq; frater Gudmundus occiſi ſunt eôdem Annô, (ſc: 1252,) *qvô vitâ ſpolitus eſt Abel Rex Danorum, cui ſucceſſit Chriſtophorus ipſius frater.*

4. 4. Sæmundus Stephani filius Anno 1390 interfecit Marcum Thorſteini filium, cujus gener fuit. Hic An. 1391 in Cœnobiô Thyc-Kabæenſi captus, latâ ſententiâ capite plexus eſt.

5. 5. Sæmundus Thorſteini filius vixit An. 1393.

Areta Frode qvis?

Præfat. ad Lector. pag. 3. lin. 11.] In Iſlandiâ olim qvoq; celebris fuit qvidam, dictus Areta Frode/ Thorchilli filius, natus An. 1068, qvi Verbi Divini Miniſter obiit An. 1148 eodem ferè tem-

tempore, qvô Vilmundus Abbas Thingeyrensis vitâ defunctus est, eodemq; Anno incendiô consumpta est Villa Hitadarlensis, in qvâ combustus est Episcopus Schalholtensis Magnus, postridie Festi omnium Sanctorum ibi convivans, & cum eo LXXII viri.

Hic Areta ob eruditionem, qvâ præ reliqvis suis consortibus pollebat, cognomen Frode o: *docti seu Philosophi* accepit, & scripsit librum de literatura Runicâ idiomate Islandicô qvi tamen jam intercidit, *ut scribit Arngrimus Jonas in margine Annalium Islandicorum ex Boreali Islandiâ transmissorum.* Aretæ tractatus Islandicus de literaturâ Runicâ.

Præfat: ad Lect. pag. 6. lin. 24. ad hæc verba: earumq; autoritate] qvibus additur Jani Jacobi Boissardi tractatus posthumus in Fol. de Divinatione & Magicis præstigiis; item Specimen Scriptorum Ecclesiasticorum primi à nato Salvatore Seculi, confectum & promulgatum An. 1633 in 4to. à Casparo Erasmi Brochmanno Episcopo & Theologo Daniæ famosissimo, ubi Sectione VI agitur de carminibus Sibyllinis. De Sibyllis qvinam scripsére.

Præfat. ad Lector. pag. 11. lin. 14.] Præter hæc legi possunt consultissimi & celeberrimi Viri Joh. Loccenii antiqvit. Sueo-Goth. *lib. 1 cap 3*: ejusdem historia Svecica An. 1662 edita *pag. 2.*; Cl. Olai Verelii notæ in histor. Gothrici & Hrolfi *pag. 35. ad p. 67*; item Chronici Svetici à Messenio editi autor, qvi vitam Odini fusè describit. De Odino qvinam scripsére.

Præfat. ad Lector. pag. 12. lin. 4.] Plures fuisse Odinos Joh. Schefferus, Professor Eloqventiæ Upsalensis, Upsaliæ capit. 7. prolixè ostendit. Eandem fovet sententiam Olaus Verelius in notis ad Histor. Gothrici & Hrolfi pag. 40. Odini tres.

Præfat. ad Lector. pag. 12. lin. 7. ab ult. ad hæc verba: *Literat. Runic. Wormii cap. 1. 2. & 3.*] item cap. XIV lib. 2. antiqv. Sueo-Goth. Joh. Loccenii.

Præfat. ad Lector. pag. 15. lin. 4.] partim à Joh. Loccenio in antiqv. Sueo-Goth. *lib. 2. cap. 15 pag. 89. 90. editi. secund.* Runarum vocis significatio.

Præfat. ad Lector. pag. 16. lin. 25.] Snorro Sturlæ filius natus est An. Chr. 1179 (*qvô cecidit in bello Erlingus Schacha Islandus, qvi unà cum Rogvaldo* Jarl [*o: Barone*] *Ann. 1152 peregrinatus est ex Islandia in terram Sanctam, cui qvoq; Anno 1166 à Waldemarô Rege Daniæ datum est nomen* Jarl) fuit Legislator An. 1215. item An. 1222. (*qvo Sol sangvineum repræsentavit colorem, visus est Cometa, qvartaq; ignis evomitio montis Heclæ facta est, qvalis prima fuit An. 1104 qvo* Snorro Sturlæ filius, autor Eddæ, qvando natus & denatus est.

m 2 vi-

visus est sangvis è pane emanare): Anno v. 1218 iter fecit in Norvegiam, qvi ab Aqvino Rege Norvegiæ patriæ restitutus est anno 1220, anteqvam in Islandiam reverteretur. An. 1233 Magnus Episcopus & Snorro Sturlæ filius pactum fecerunt. Snorroni verò insidiæ factæ sunt anno seqventi, qvi An. Christi 1241, an. ætatis 62, unà cum Ilthurgo occisus est eôdem Annô, qvô morte occubuit Waldemarus Ratui, dictus raucus, Rex Danorum.

Ante & post hunc Snorronem varii in Islandia nomine Snorronis insigniti sunt.

Snorronis nomine vocati sunt seqventes.

1. 1. Snorro Thorfinni filius, natus in Winlandiâ, Patre Thorfinnô Karlsefne Islandô, Matre Sigvidâ fœminâ Grönlandicâ *de qvo egi in præfation. ad Lector. pag. 16 lin. 15. ab ult ad pag. seqv. lin 13.*

2. 2. Snorro Thorgrimi filius, cognomento Gode (ɔ: bon'), fuit Nomophylax & vitam cum morte commutavit An 1031. Filium habuit Heliodorum Signiferũ Haraldi Sigvardi Regis Norvegi, qvi floruit circa An. Ch. 1047, *de cujus genealogiâ & vitâ legi potest Crymogæa Arngrimi* lib. 2. p. 166 ad p. 173. Hujus qvoq; Snorronis filia fuit Thorida Prophetissa, qvæ mortua est An. Ch. 1112, *ut patet ex Annalib. Islandic.*

3. 3. Snorro Bernhardi filius obiit An. Chr. 1151, *eôdem qvô vulneratus est Waldemarus Roëschildiæ; incendio tunc temporis ardebat Trolladingium (ita appellantur tumuli qvidam sive colles in Islandia, qvos monstra incolere creduntur).* Hujus v. filius Haldorus interfectus est Anno 1163 in conflictu, qvi fuit eo tempore in forô anniversariô.

4. 4. Snorro Sacerdos exspiravit An. 1170, *qvô baptizatus est Jarismarius & regeneratus Waldemarus senex.*

5. 5. Snorro Chalfi filius animam efflavit anno 1175, cujus filius Chalfus vitâ concessit Anno 1198, *qvô reliqviæ Sancti Thorlaci Episcopi, An. 1193 XII Cal. Mai. mortui, in thecâ pretiosissimâ servari cœptæ sunt, ejusdemq; Sancti festi celebratio communi consensu constabilita est Anno 1199, & Anno 1237 vulgo recepta.*

6. 6. Snorro Grymeri filius trucidatus est An. 1208 regnante in Sveciâ Erico Rege.

7. 7. Snorro Titi filius floruit in Islandiâ Anno 1211, *qvô fuit terræ motus in meridionali Islandiâ, in qvo XVIII homines interierunt; item eruptio ignis è mari facta est.*

8. 8. Snorro Magni filius obiit Diaconus An. 1226.

9. 9. Snorro Thorleifi filius peregrinatus est An. 1226, rediit v. unà cum Urækino, Torleifo & Magno Sacerdote An. 1239.

10. Snor-

10. Snorro Ingemundi filius ex Islandiâ iter fecit Ann. 1299 10.
(qvô 8. idus Julij morte extremum diem confecit Ericus Rex Norvegiæ, Magni Regis filius, eôdemq; annô Petrus Episcopus de Scaurum, Tiorfo Sacerdos, Runolfus Abbas Thingeyrensis & Bernardus Abbas Widieyensis vitâ emigrârunt. Qvando moriebatur Bernardus Abbas visa est lux totum Monasterium circumfulgere, auditaq; sunt Campanæ sponte sua sonare. Animâ v. efflavit Snorro Ingemundi filius An. 1301. *qvô apparuit Cometa in totâ Islandiâ, Mercatoresq; viderunt Cometam in æqvore circa festum Michaelis, qvi reliqvis stellis major erat & caudam habuit deorsum tendentem, motuq; est motu inverso ab Oriente videlicet in Aqvilonem. In meridionali Islandia etiam Cometa visus est ab ingressu hyemis usq; ad hyemem dimidiatam. Apparuit qvoq; Cometa Bergis in Norvegiâ ante tempus Bachanaliorum; Romæ verò ante festum Pascha. Hôc eôdem Annô Islandi fidelitatis juramentum præstiterunt Regi Aqvino, Codicemq; Legum tàm ipsi Regi, qvàm Optimatibus corrigendum concrediderunt.*

11. Snorro Marci filius An. 1301 fuit Nomophylax, qvi numeratur inter illos tres qvi unà salutabantur in Foro anniversario Nomophylaces, de tributo Regi dando tres invicem sententias diversas proponentes, qvorum nomina sunt Haucus, Snorro, Gudmundus. Hôc Annô Fora Provincialia inchoata sunt in Occidentali Islandiâ in Westfiordum & in Boreali Islandiâ, Celebrabantur autem in duabus illis Islandiæ partibus bina Provincialia, nec istæ duæ Regionis partes Forum publicum celebrârunt. 11.

12. Snorro Sturlæ *(qvi obiit Ann. 1302)* filius mortuus est Anno 1306, *qvô annô Clemens Papa attentavit transnavigare mare ad baptizandum Regem Tartarorum, cujus Legati eôdem Annô Romæ sacrô fonte abluti fuerunt. Hôc Annô tam intensum gelu in Germania fuit & in Gallia, qvàm qvod in Norvegia fuit intensissimum, adeò ut homines Rostochio in Daniam iter facturi fretum* Eyrasund *dictum, per glaciem qvindecim ulnarum transcurrerint, ut docent Annal. Island. Gislai.* Heic v. per Eyrasund intelligendum est fretum Danicum, qvod veteres Scaldri appellârunt Eyrersunde/ nos v. hodiè Øresund vocamus, *teste Stephano Stephanio in notis ad Saxonem p 21 lit. E F.* Nam vox Danica Øresund est ab Islandicâ Eyrasund vel Eyrersund/ qvæ est composita ab Eyra Neutr. Gen. ɔ: auris, & Sund etiam Neutr. gen. significante 1. Natationem 2. Fretum. Ab Eyra est vox Islandica Eyre fœm. gen. ɔ: ora vel margo terræ plana & sabulosa, ad mare vel aqvas sita; item verbum ad Eya ɔ: acqviescere, pacisci, placatum esse. 12.

Øresund fretum Danicum unde dictum est.

13. 13. Snorro Narferi filius Nomophylax unà cum Arnero Episcopo & Domino Chetello ex Islandiâ in Norvegiam se contulit An. 1319, rediitq; cum illis annô seqventi. Hic Snorro An. 1330 suspensus est ab officiô, & Dominus Grymerus de Stafholt constitutus est Nomophylax. Lethô autem periit An. 1332. 6. idus Martii qvô *Annô Thorleifus internecioni dedit Thorbiornonem Pastorem, in Festo Michaëlis, palliô sacrô indutum & ad altare stantem; qvô facinore perpetratô & ipse sibimetipsi manus intulit.*

14. 14. Snorro dictus Fotur, cujus navis fracta est an. 1343, ipseq; cum nautis qvinq; periit.

15. 15. Snorro Dalur supremum vitæ diem obiit An. 1341, *qvô fœmina qvædam venefica combusta est in Islandiâ in prædiô Kyrkiubæ/ cui nomen Christina; sacramentum n. ipsa, datô Chirographô, dixerat Diabolo, & abusa corpore Dominicô Deo renunciaverat, & proprium corpus luxuriosè & libidinosè prostituerat.*

16. 16. Snorro Chetelli filius peregrinatus est An. 1347, in qvâ peregrinatione obiit.

17. 17. Snorro Tholeici filius crudelissimâ morte mactatus est An. 1361.

18. 18. Snorro, qvi fuit An. 1367. Officialis Cathedræ Schalholtensis, vitâ decessit An. 1377, *qvô tanta hyemis fuit asperitas, ut pecudes & armenta macie confecta essent initio Bacchanaliorum. Voverunt ergo votum Borealis Islandiæ inhabitatores de cultu λατρείας Gudmundo Holensi qvondam Episcopo præstandô, non sine consensu Jona Episcopi: qvod ut procederet, omnes & singuli de singulis assibus Islandicis unicam pretii ulnam Cathedræ Papali addendam unanimiter promiserunt. Qvô factô hyemis rigor actutùm mitigatus est, adeoq; nec pecudes, nec armenta interierunt.* Hôc eôdem annô obiit prædictus Snorro; *item Biorno de Clopha Nomophylax.*

19. 19. Snorro Oxafôter (ɔ: Tauripes) Anno 1375 necavit Villicum qvendam nomine Thorsteinum: *qvô annô apparuit Cometa.* Est qvidam alius Thorsteinus etiam cognomento Oxafôter (ɔ: *Tauripes*) qvi in Aula Olai Triggonis Regis Norvegiæ (*nati An. Chr. 967 & denati An. 1000*) vixit. Is à Tauri Victoria cognomentum hoc Rege imponente sortitus est, *qvâ de re legi potest Crymogæa Arngrimi lib. 2. pag. 144 145.*

Snotra] qvænam? Aliàs *in historia Gothrici & Hrolfi Westrogothiæ Regum cap. 1.* legitur Snotra, nomen fœminæ Asiaticæ cum Odino in Sveciam commigrantis. Edda; Snotra er vitr og latprud/aff hennar heitt er kollud

Snotr

Snotr kona: ɔ: *Snotra sapiens est & alacris ingenii; eô nomine postea vocatæ sunt comptæ & rei domesticæ peritæ fœminæ.*

In Annalibus Islandicis ex Boreali Islandiâ transmissis per Arngrimum Jonam, incipientibus ab An. Chr. 636, nec non in annalibus Islandicis ex Australi Islandiâ transmissis per Gislaum Otthonis Episcopum Schalholtensem, inchoantibus ab Anno 1046, nulla fit mentio Sturlæ ante illum Sturlam qvi dictus est Sturla Huamensis sive Huamm Sturla, filius Theodori, natus An. 1114, qvi habitavit, qvamdiu vixit, Huamm: unde Sturlungar vocati sunt. Obiit v. anno 1183, *qvô vitâ defunctus est Waldemarus Rex Daniæ.* Sturla Pater Snorronis, autoris Eddæ, qvisnam.

Hunc Sturlam fuisse Patrem nostri Snorronis, Autoris Eddæ, mihi certè persvadeo, qvi sexagesimum qvintum annum agens, qvatuor annis ante obitum, Snorronem generavit. Sunt n. nonnulli robusti validiq; Senes qvibus adolescentia continenter atq; moderatè transacta est, qvi ad septuagesimum annum fœcundi sunt, & in peragendo concubitu viriliter subsistunt, qvorum multa exempla Brabanti, Gothi & Sveci suppeditant, *teste Levino Lemnio lib. 4. cap. 24 de occult. natur. miracul.* Inauditum non est, sed propemodum vulgare octoginta annorum viros, virgines non admodum annosas in conjugii societatem asciscere atq; ex iis prolem excitare. Nam qvosdam viros post octogesimum sextum, nonnullos octogesimo completô & ad centesimum usq; liberos procreâsse observavit Joan. Schenchius *lib. 4. Observationum Medicinalium Observ 124.* Hujus rei exemplum habemus in Jona cognomento Lærder ɔ: *docto*, qvi in parte Islandiæ orientali ante sex ferè annos octogenarius puerum genuit, annoq; 1663 morte occubuit, *ut mihi retulit Nepos Stephani Olai, Eddæ interpretis, nomine Haldorus Erici, qvi Studiorum gratiâ in Academia Havniensi hodiè vivit.* Imò Aunum sive Anum Jornundi filium Regem Sveciæ confecisse annos bis centum & decem *(qvi regnavit circa illa tempora, qvibus Frotho pacificus tenuit imperium Danicum & Christus natus est)* patet ex Chronicô Norvegicô Snorronis Sturlæsonii *à Wormio Danicè 1633 in 4to. edita pag. 19.* item ex Chronicô Norvegicô *Danicè typis excusô in 8vo. 1594 per Mag. Janum Martini, Pastorem Slangerupensem.*

Post Sturlam Huamensem pluribus aliis viris Islandis hoc fuit nomen. Sturlæ nomine insigniti seqventes.

1. Sturla qvidam investigavit An. 1211 Insulas, dictas Eldøiar/ sitas inter Islandiam & Grönlandiam.

2. Stur-

2\. 2. Sturla Sigvaldi filius, ejus Pater Sigvaldus, ut & Thorvaldus Gitzuri filius citati sunt à Petro Archiepiscopo Nidrosiensi Ann. 1226. (*qvô erupit ignis è mari juxta promontorium Reykianense, tenebræ extitêre in meridie, fundatumq; est Cœnobium in Insula Widó*). Hic Sturla annosequenti Theodorum Sturlæ filium in Villa Huamm impetebat, præsente ibi Gudmundo Episcopo, *cujus anni sicuti etiam Anni 1105. hyeme pluebat arena:* Cæterùm Sturla & Theodorus pactum egerunt An. 1230, *qvô Ericus Rex Sveciæ fugit in Daniam*, pactôq; inter Gudmundum, Sigvaldum & Sturlam Sigvaldi filium An 1233 factô, Sturla hic eodem Anno se Romam contulit, Româq; cum absolutione patris sui redit An. 1235: Anno v. 1237 impetebat Thorleifum, cujus filio à Sturlâ retento, Sturlam aggressi sunt Gitzurus & Colbanus, stipati mille ducentis viris armatis. Sturla fuit in sinu Gilsfiord qvingentis tribus viris armaris instructus; conflictat q; fuitOrlogstadis: in qvo conflictu strati sunt Sigvatus cum filiis suis qvatuor, ex Bellatoribus Sturlæ LX viri; ex Gitzuri v. & Colbani pugnatoribus tantùm qvinqve viri. Hôc eôdem annô nullus fuit Episcopus in Islandiâ, nullumq; Forum anniversarium celebratum est; qvorum duorum exemplum extitit prius nullum: eruptio qvoq; ignis juxta promontorium Reikianense eodem anno facta est.

3\. 3. Sturla Theodori filius electus est An. 1250 Nomophylax, qvi An. 1257 in Dôlum pactum egit cum Torgillô, Schardâ, Raffnerô, & Otthone. De hujus Sturlæ peregrinatione factâ An. 1263. memorant Annales Islandici, (*qvô Anno habitatores Islandiæ meridionalis, qvi terram à parte fluminis Thiotsâ Orientali inhabitant, fidem dederunt de tributo Regi annuatim solvendo*). Magnus verò Rex Norvegiæ ablegavit Ann. 1271 Thorvardum Therarini filium & Sturlam Theodori filium in Islandiam & Indridam (Aungul) cum Codice Legum; qvâ occasione homagium præstitum fuit ab Islandis Regi Norvegiæ & receptus est titulus Codicis legum Tingfarar Balchur / qvi de Fori judicialis constitutione tractat, item duæ sectiones tituli Codicis Legum Erbat Fatter / qvi agit de hæreditate liberorum & legitimè natorum & adoptivorum. Totus verò Codex legum, qvem Magnus Rex Norvegiæ miserat in Islandiam, præter titulum de hæreditatibus (exceptis duobus capitibus jam dictis) communibus suffragiis approbatus est anno seqventi 1272. Anno v. 1273 in Festo Martini approbatus est ab Islandis titulus Codicis Legum de hæreditatibus, qvem antea miserat

Islan

Iſlandis Magnus Rex Norvegiæ cum Raffnerô Otthonis & Sturlâ Nomophylace. Anno v. 1277 peregrinatio Raffneri Otthonis, Thorvaldi Thorarini & Sturlæ Nomophylacis ab Iſlandis obſervata eſt: *qvo anno Magnus Rex Norvegiæ viros Nobiles in Norvegia titulo Baronum & Dominorum ornavit; Armigeros v. titulo Eqvitum & Dominorum.* Rediit v. Sturla Nomophylax An. 1278, qvi inter vivos agere deſiit 1284, *eodem anno qvo de vitâ exiêre Martinus Papa, Carolus Rex Poloniæ, Petrus Epiſcopus Orchadum & Magnus Baro Orchadenſis.*

4. Sturla Raffneri filius floruit An. 1262, *qvô Islandi juramento ſanciverunt Regibus Norvegiæ Aqvino & Magno Homagium ſeu Clientelaris officii ſponſionem & annui cenſus exſolutionem, tum in Meridionali, tum in Boreali & Occidentali Iſlandia.* 4.

5. Sturla Jonæ filius vixit An. 1296, peregrinatusq; eſt, ſociis Domino Thorlaco & Jona Einari filio Anno 1300, *qvô venit ex Germaniâ fœmina qvadam, qvæ confeſſa eſt ſe eſſe filiam Regis Erici & Margaretæ, filiæ Alexandri Regis Scotorum, addiditq; ſe ab Ingebiorga Erlingi filiâ, Erici Regis ex Sorore Nepti venundatam fuiſſe Jonæ Magni filio Baroni Orchadenſi: ſed illa anno ſeqventi combuſta eſt, qvæ dicere non erubuit ſe filiam eſſe Erici Regis, decollatusq; eſt ipſius maritus.* Fato deceſſit hic Sturla An. 1302, *qvo dirutum eſt templum Holtenſe juxta Ejafiöllum.* 5.

6. Sturla Snorrónis Narferi filius aqvis merſus eſt Anno 1332, qvi fortè filium genuit nomine Ormerum, de qvo ſeqvens decantatum eſt Poëma, cujus genus eſt Runhnet.

1.	1.
Miøg egg thun øx	Securis valde acuta
J Jardaføx	In jubâ terræ (ſeu in ſuperficẽ terræ)
Sueik lijda liif	Stravit fallaciter virorum vitã (ſeu vi-
Dreif hrotta hregg	Sed fidit (ſeu fregit) Scuta [ros vivos)
Vm heila vegg	Pluebat gladiorum nimbus
Gaff ei hvyldar hlid	Per parietem cerebri (ſeu per craniũ)
Hardſeingiad lid	Non indulſerunt qvietis ſpacium
	Viri bellicoſi.
2.	**2.**
Sonur Colbnins Slitt	Colbani filius
Sverd reide fritt	Exercuit ſeu uſus eſt ſuo gladio liberè,
Var Thorſteins Vigur	Enſis Thorſtani
Vel langur og Digur	Erat & benè ſpiſſus & longus

Med huorjum hann
Hugar thrnde vann
Ast Skorte ei
J Ørsa they

3.

Fra Eng Stæla Storm
Miøg Sturla. Orm.
Thar er kyste kyr
Kirkiu Dyr
Kuad hann thurfa thes
Ad thylta ves
Tho er bænin best
Honum byrgde mest

4.

Jon skreiddist sliott
Skraveisa sliott.
Kamars Augat ut:
Vid ærna sut.
Su liota leid
Ledist virt um greid
Thein er fylgde thann
Trecklausann mann.

5.

Smidur vardist vel.
Fieck virdum Hel
Hans braudurinu breidur
Tha er bardist reidur
Honum fylger fast
J sleina kast
Sveit huorge hrædd
Hring Serkium kladd.

6.

Kylfu heirde hang,
Hial gridur rang
Vel huøs og hrein
Reitt holld Seinbein
Med thunga thraut.
Thegn falla hlaut:
Hier neit hagur
Hier fellur brogur.

Qvo (sc: Ense)
Generosum explevit animum:
Ille non defecit viribus
In bello.

3.

Inaudivi Ormerum Sturlæ filium:
Intendere bellum
Ubi tranqvillè osculatus est.
Fores templi
Ille dixit opus esse
Carmen dictare
Attamen precatio est optima
Qvæ illum potissimùm conservavit.

4.

Jonas Skraveisa.
Citò exivit
Per fenestram domûs
Orto magno tumultu
Via turpissima *(sc: mortis)*.
Patebat latè viris
Iis qvi concomitabantur istum:
Imbecillum virum

5.

Smidus defendit se masculè.
Cujus latus gladius
Conscivit viris mortem
Ubi irâ percitus pugnavit:
Intrepida cohors
Induta armaturis
Locat illi suam sedulo operam
In jactu horum *(seu in bello)*.

6.

Audita est clavarum *(seu macherarum)*
Bellica Securis (vibratio
Acuta & bene sublisa collimavit
Directè & carnem & ossa, (dolore
Cum gravi & improbo sudore, labore,
Bellator iste *(sc: Smidus)* coactus est ca-
Sic nihil prodest (dere.
Hic finis est cantilenæ.

Hic

Hic verò conflictus factus est An. 1362, cujus occasio fuit hæc: Anno 1361 tempore autumnali insurrexit Thorstanus Helleri filius contra Jonam Holensem Episcopum, effecitq; ut omnes Presbyteri, inter sinum Oxonadal & sinum Reikiadal habitantes, obedientiam ipsi stipulatâ manu sponderent. Qvô factô, Holam confluxerunt in festivitate Divæ Catharinæ, Episcopoq; obedientiam renunciaverunt; imò tam Laici qvàm Presbyteri omnes eum Grönlandiæ Episcopum contumeliosè nominarunt. Smidus verò & Arnerus Theodori convenerunt, mutuamq; amicitiam juramento sanciverunt. Anno verò seqventi celebratus est conventus Presbyterii & Laicorum Holis in festo Tiburtii, veneruntq; Officialis Cathedræ Schalholtensis & Smid⁹ Satrapes, nec poterant partes diffidentes reconciliare. Post hæc peregrè profecti sunt Stephanus & Gudmundus Pastores; Laici v. Thorstanus Eiolfi & Olaus Petri Eyfiordensis navigiô Thorstani Halleri usi sunt. Appellentes a. ad Hollagiam, capti sunt à Præside una cum navi & mercibus, captiviq; ad Regem adducti. Obiit autem Thorstanus & omnes ejus comites; Conflagravitq; templum Haukadalense cum tota suppellectile. Smidus Andreæ f. Satrapes captum tenuit Arnerum Theodori, ob causam Barchadensem. Arnerus appellavit ad Regem: Maluit n. in Norvegiam vinctus abduci, qvàm sententiam de se definitivam, à Smido isto latam, pati. Verùm perniciosus & iniqvus iste Satrapes, appellanti subscribere recusans, Arnerum capite plexit in Insulâ Lambey 24 Junii. Funus v. Arneri advectum fuit Schalholtiam, ibidemq; terræ mandatum. Finitô a. Foro magno Smidus aliqvot meridionalis Islandiæ inhabitatoribus comitatus in Borealem eqvitavit Islandiam. Eyfiordenses v., ipsius adventu per speculatores cognito, fraudes veriti, obviam Smido iverunt, eumq; bello sunt adorti in pago Eyfiordense *Grund* dicto. In qvo conflictu cæsus fuit Smidus & cum eo Ionas Gutormi Skraveifa, Jarpus Johannis, Jonas Longus, Bernhardus Magni, Gudmundus Andreæ & Thorvaldus Helgonis Islandiæ meridionalis Incolæ: ex adversâ verò parte, cæsi fuerunt Andreas Ormeri, Steno Brinjulfi, Magnus, Biorno Theodori, Gudmundus Haldori, & Einarus. Summa cæsorum 14 viri. Ortus a. est conflictus iste horâ sextâ antemeridianâ, finitus verò horâ octavâ. Ormerus Sturlæ f. & Torgeirus Egilli, cum suis comitibus vitâ sunt donati. Ormerus verò cæsorum arma & reliqva eqvitatum concernentia secum abduxit. De hujus conflictus victoribus tàm cruentis, qvàm non cruentis hoc decantatum poëma reliqvit Poëta qvidam nomine Sniolfus.

7. Sturla Bodvari filius supremum diem exp'evit Anno 1392.

Edda citatur ab Olao Verelio. Præfat. ad Lector. pag. penult. lin. 16.] Olaus qvoq; Verelius in notis suis ad historiam Gothrici & Hroifi pag. 2. & 3. ex Edda probat Odini & Asiaticorum immigratione veterem lingvam Islandicam insigniter mutatam esse. Eddæ qvoq; mentionem facit ibidem pag. 34. ut & aliis in locis.

Eddæ codex MS. Præfat. ad Lector. pag. ultim. lin. 1. post illa verba: *à me excerptas subjunxi:*] Præter hosce Codices alius adhuc MS. extat in Sveciâ, & est illustrissimi R. Cancellarii Comitis Magni de la Gardie Bibliothecæ, qvem citat Joh. Loccenius *in notis historicis ad Histor. Svecic. pag. 3.*

Svecia dicta Svithiod. Cap. 3. Prolog. Lit. C. 3. lin. 14.] Svecia cur dicta est Svithiod vide Olai Verelii notas in historiam Gothrici & Hrolphi *pag 9. 10. 11.*; item Joh. Loccenii antiqvit. Sveo-Goth. *lib. 1. cap. 1. pag 10. & 11. edition. secund.*

Mytholog. 1. Island. lin. 1.] Gylve ried: lege Gylve Kongur ried. C. N.

Ibidem lin. 7.] Thad Land ut um Haffed. Lege. Thad Land ut og vestur um Haffed. C. N.

Mytholog. 2. Island. Lin. 13.] Sumt med leikum / sumer med Vapnum. Lege. Sumt med Leikum/ sumt med Dreikju/ sumer med Vapnum C. N.

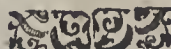
Mytholog. 23. lin. ult.] Og er hann ein hentur sydann. Lege. Og er hann ein heintur sydann / og eki kalladur til sættar manna. C. N.

Mythol. 28. lin. 7.] Hel kastada hann i Nifilheim. Lege. Hel kastade hann i Nifilheim / og gaf henne valld yfver uynuda heime / ad hun skilldi skipta øllum vistum med theim er til hennar voru sender / enn thad eru / og øllum etc. C. N.

Mythol. 38. lin. 7.] Kasta/Thiálfe. Lege. Kasta / og skadda theim ein Thiálfe 2c. C. N.

Mythol. 39. lin. 12.] Borg Søn hennar ganga their / og verda / á vøllum nockrum til Grind. Lege. Standa á vøllum nockrum ganga their til Borgarenne/ og var Grind. C. N.

Myth. 41. lin. ult.] Thrudvanga. Lege. Thrudvanga. Een thad er satt ad sniga / ad haffda hann raaded ad leida til eff samannmatte berafunde theirra og Midgards Orms sem sydar vard. C. N.

In editionem Eddæ

à

Consultissimo Viro

D. PETRO RESENIO

Icto, Professore

& Consule

procuratam

I.

ᛂᚦᚦᛆ ᚼᚢᛁᛚᛰᚦ ᚢᚿᚦᛂᚱ ᛒᛂᚿᛧᚴᛂ
ᚢᚦᛁ ᛘᛰᚱᛧᚴᛂ ᛚᛆᚴᛐ ᛁ ᛋᚴᛦᛚ
ᛁᚿᚴᛂᚿ ᚴᚢᚿᚦᛰ ᚦᛂᚱᛒᛆᛆ ᛐᛂᚿᛧᚴᛂ
ᛆᛐ ᚠᛆᚱᛆᚿᚦᚱᛂ ᛚᛦᛧᚴᛂᚿᛋ ᛁᛦᛚ
ᛋᛂᛘᚢᚿᚦ ᛋᚴᚱᛂᚠ ᛆᛧ ᛋᚿᛆᚱᚱᛂ ᛘᛂᚱᛂ
ᚱᛂᛋᛂᚿ ᛐᛂᚿᚦᛂ ᚼᛂᚿᚦᛁᛋ ᛚᛦᛋ
ᚦᛂᚿᚿᛂᛘ ᛒᛰᚱᛰᚱ ᚱᚢᚿᛆ ᛅᚱᛂ
ᚱᛂᛋᛂᚿ ᚴᛁᚠᚠᚢᛂᛋ ᚦᛆᛒᛒᛂᛚᛐ ᛒᚱᛁᛁᛋ

H. e.

Edda hviled under Bencke
Vdi Mørcke lagt i Skyl /
Ingen kunde derpaa tencke
At forandre Lyckens Jyl
Sæmund skreff oc Snorre mere /
Resen tende hendis Lys /
Dennem bærer Runa Ære /
Resen giffvis dobbelt Priis.

II. RE-

II.

ᚱᛂᛋᛂᚿ

Anagr.

ᛋᛂᚿᛂᚱ.

ᛂᚦᚦᛆ ᛋᚯᚵᛐᛂ ᚼᛂᛚᛒ ᚼᚮᛋ ᚠᛂᚿᚿᛂᚱ
ᛋᛐᛦᚱᚴᛂ ᚠᚮᚱ ᚦᛂᚿ ᛋᚢᛆᚵᛂ ᚴᚱᚮᛒ
ᚼᛆᚠᚦ ᛂᛦ ᚱᛂᛋᛂᚿ ᛐᛁᛚᛋᛆᛐ ᛋᛂᚿᛂᚱ
ᛆᛚᚦᚱᛁᚵ ᚼᛆᚠᚦ ᚼᚢᚿ ᚱᛂᛁᛋᛐ ᛋᛁᚵ ᚮᛒ.

H.e.

Resen

Anagr.

Sener

Edda søgte Hielp hos Venner /
Styrcke for den svage Krop;
Haffd ey Resen tilsat Sener /
Aldrig haffd hun reist sig op.

III. Car-

III.

Carmina qvæ niveis incluſerat Hecla favillis ,

Merſerat aut tenebris ultima Thule ſuis:

Qvicqvid *Sæmundus*, *Snorro Sturlæus*, & ipſa

Vel falſis, veris vel dedit *Edda* modis;

Omnia complexus docto RESENIUS orbi

Aſſerit , & patriæ vindicat ille ſuæ.

Sint licet hæc fictis vicina poemata; vera

Qvæ Juris Conſul dictitat eſſe puta.

Ita

Magno Collegæ & Affini

gratulatur

Thomas Bartholinus.

Fyrste Capitule.

Huad Edda Sie?

Edda er Jthrøt (a) aff Forndictudum Frödra (b) Manna Dæmesøgum (c) og margfundnum heitum Hlutanna/ Kiennande Norrænann Skalldskap/ [Fyrer Althijdu myrckvedinn / enn fyrer Vitrum Monnum Lijstkvedenn] ad yrkia og Semia. Huor Jthröt sem ei throtnandi Vatns Brunnur/ færer fornar Kienningar / og fæder æ Nyar till Kvedskaparins ollum merkiskälldum er hana Vilia med Jdne grunda / og giegnd rettri vid hafa / hvar aff hun einnen sit Naffn hloted hefur. Thui Edda dregst aff Orde Latinsku Edo ɔ: Jeg yrke edur dikta.

Første Capitel.

Huad Edda er?

Edda er Konst udaff Fordum dictede kloge Mænds Fabeler oc mangelunde paafundne Tings Naffne/ lærendis Norsk Poëterj (som er for gemeene Folck mørck dicted / men for kloge Mænd artig dictet) at forarbeyde oc sammensætte. Huilcken Konst ligesom u-tømmendis Vands Brynd (d) fremfører gamle Naffngifter / oc føder altjd Ny til Poëterjet / alle merckelige Poëter som hende ville med Flitighed begrunde / oc med Forstand bruge. Huor aff hun ocsaa sit Naffn bekommet haffver. Thi Edda uddragis aff Latinske Ord Edo ɔ: Jeg forarbeyder eller dicter.

CAP. I.

Quid sit Edda?

EDDA est ars ex antiquissimis ingeniosorum hominum Fabellis, varié adinventis rerûm appellationibus, docens Norvagicam poësin vulgo obscuram, sapientibus auditu jucundam & artificiosam, exercere & exhibere, quæ ut fons jugi veteres suggerit & novas semper gignit voces ad rem Rythmicam facientes omnibus insignibus Poëtis, qui illam dextrè volunt scrutari. Unde EDDA ab edo, ɔ: Compono, meditor, nomen accepisse videtur.

 Cap. II. Par-

(a) Jthrøt ɔ: ars, à verbo Eg threite ɔ: exerceo, contendo. Inde Danicum Jdræt ɔ: exercitium.

(b) Frødur ɔ: eruditus, multæ lectionis. Inde Fræde ɔ: rudimenta, &, per excellentiam, Catechesis sic vocatur lingva norvegica. Ad Fræda ɔ: erudire.

c) Saga est historia vel fabula, a verbo Eg seige ɔ: dico. Dæmi ɔ: Exemplum; inde Dæmesaga ɔ: Historia vel fabula, ex qua in exemplum trahi potest; vel brevius, fabula exemplaris.

(d) Inexhaustus fons,

Cap. II.

PArtar Eddu eru Tueir / Dæmesøgur og kienningar (e). Dæmesøgur thessar kallast Gylva Gynning eda Hårslyge / aff theim Rokum / sem Litlu Sydar skal hrært werda. Og Byriast med theim Formåla sem efftertiemur.

Cap. II.

EDde Parter ere to / Fabeler oc Naffngiffter. Disse Fabeler kaldis Gylves Beskuelse / eller Hars Løgn: for den Aarsags skyld / som stacked her efter skal berøre bliffve / oc begyndis med denne Fortale / som efterfølger.

CAP. II.

De Partibus Eddæ.

PArtes EDDÆ, ut formam aliquam artis habere possit, duæ constituuntur; MYTHEOLOGIÆ (f), & inde enatæ multiplices & obscuræ rerum APPELLATIONES. Mytheologiæ ex illusione Gylfæ seu mendacio Haari inprimis, & alijs deinceps fabulis conflatæ sunt: quibus etiam, ut creditur, veræ aliquot admiscentur Historiolæ. Incipit autem nostra EDDA ab hoc prologo qui sequitur.

CAP. III.

ALmåttugur Gud Skapade i Wpphafe Himen og Jørd / og alla thaa hlute er theim filgia / og Siidast Menn thå thuo / er / ætter eru frå komnar / Adam og Evu / oc fiølgadest theirra kinslód / og dreifdest vmm (g) heim allann. Enn er framm lidu Stunder / (h) O Jafnadest Mannfolked / voru sumer Gøder og Rettruader / enn Myklu fleire snerust tha efter gyrndum heimsins / oc (i) orækttu Guds Bodord / (k) thui dreckte Gud heim enum i (l) Noa Flóde / og ollum (m) Kvikendum heimsins. Nema theim i Ørkenne voru med Nóa. Efter Nóa Flód liffdu atta Menn / their er heimen bigdu / og komu frå theim ætter. Og vard Sem fyrr / ad tha er fiølmennlest og bygdest Verølldenn / tha vard thad (n) meste fiølde Mannfólks sem elskade Agyrnd fiår og Metnadar. Enn afførækte Guds hlydne / og suo mijked giørdest ad thi / ad their ecke villdu nefna Gud! (o) og suo kom ad their tijndu Guds Nafne / og vijdast vmm verølldena fannst så ei Madur er deile Kinne å Skapara Sijnum. En ei ad Sijdur / veitte Gud theim Jardlegar Gifter fe og sælu / er their skildu vid vera i heimenum. Midlade hann og spektenne / so ad their skildu alla Jardlega hlute / og allar Greiner thær er sjå måtte Loptsins og Jardarennar. Thad huxudu their og vndrudust (p) huorju thad munde gegna / er Jørden / Dyrenn / og Fuglarner / høfdu saman edle i sumum hlutum / og eru tho (q) ólyk ad hætte. Thad

(e) Kienningar ɔ: Naffngiffter ɔ: tropicæ rerum nomenclaturæ. (f) Voce mythologiæ hic utitur Magn9 Olai pro fabulis non explicatis (g) hæm. C. W (h) Ujafnadest. C. W. (i) Wrætu. (k) og fyrer thi. C. W. (l) siøfargange. C. W. (m) Kykuendum C. W. (n) Allur. C. W. (o) En huor munde tha fråseigia sonum theirra frå Guds Stórmerkium. C. W. (p) Huy, C. W, (q) Wlyt C. W.

Thad var (r) eitt edle/ Jørdenn var gráfenn J Hám̃ stack tindum/ og spratt thar vatn vpp/ og thurfte thar ei lengra ad (s) grafa til Vatnz/ enn i Diupum Dølum. Suo er (t) um Dyr og (v) Fugla/ ad Jafnlángt er til blódz J Høfde og Fótum.

Onnur Náttura er su Jardar / ad á huorju Are vex á Jørdunne Gras oc Blóm / og á sama Are fellur thad allt og følnar / suo vex á Dyrum og Fuglum hár og Fiadrer/ og fellur af á huor iu Are.

Thad er hin thridia Náttura Jardar tha (x) hun er opnud og grafenn / tha grær gras á thessare Molldu er efst er. (y) Biørg oc Steina thijddu their á móte tønnum og Beinum kvikinda / af thessu skildu their (z) ad Jørdenn være kvik/ og hefde Lyf med nockrum̃ hætte / og vissu their ad hun var furduliga Gømul ad alldar tali/ og Máttug J Edle/ hun fædde øll (a) kvikinde/ og eignadest alt thad er dó. Fyrer tha søk gáfu their henne Nafn/ og tøldu Ætt sijna til hennar. Thad sáma spurdu their af Gømlum frændum sijnum/ ad sydan̄ talenn voru morg hundrud (b) Ara / var gángur himentungla ó jafn/ attu sum lengra gáng enn sum. Af thuilykum hlutum grunade tha/ ad Nockur munde (c) Stiørnare himentunglana / sá er stilla munde gáng theira ad vilia synum siálfs / oc Munde sá vera Rykur og Máttugur / og thess væntu their/ fyrst hann Riede fyrer høfudskepnunum/ hann Munde fyrr vered hafa en himentunglenn/ og thad sáu their/ ef hann Riede gange himentungla. (d) tha munde hann og Rade Skine Sólar/ Døggu Himens / og Avoxt Jardar / vindum Loptsins og Straumum Siáfarens. (e) Enn thad vissu their ei / huad fyrer Kong hann var / Trudu tho hann vyst vera. En̄ til thess ad helldur mætte frá segia/ (f) tha gafu their Nafn med siálfum sier/ og hefur thesse átrunadur á marga lund Breist/ suo sem thiódernar Skiptust/ og tungurnar greindust (g). J Elle sinne Skipte Noe heimenum med Sonum sijnum/ Ætlade ham Cam Westur alfu/ enn Japheth Nordur Alfu/ Sem Sudur Alfu. (h)

J thann Tyma (i) oflgadest thegar agyrne til fiár og (k) Metnadar/ thui tha kendust thær margar Lister/ sem ádur høfdu ei fundnar vered/ og hóf sig huor efter sinne Jthrótt/ og so lángt færdest sá Metnadur/ ad their Africani kommer af Cam heriudu A (l) Affspreinge Sems, enn Sem their høfdu tha yfervnned/ thótte theim sier ei nægiast heimurenn/ og Smydudu eyrn Stópul med Tygl og Grióť/ thann er vin̄a stillde til himens á theim velle er kallast (m) Sinear og tha er thad

(r) Ætt C. W. (s) grava C. W. (t) oc. (v) Fuglar. C. W (x) hon. C. W. (y) á Molldunne. C W. (z) Sua. C. W. (a) Rykuende. C. W. (b) Wetra ɔ: hyemum. C. W. (c) Wera C. W. (d) At hann Mun. C. W. (e) That vissu their ecke huar hans Ryke var Enn thui trudu their at hann Ried óllum Lutum á Jørdu og J Lopti himins og Himentunglana sjøfar og Wedrana. C. W. (f) edur J Minne festa C. W. (g) War efnad thad Smyde er mest heffur vered J Verslldinne C. W. (h) Med theirre Parteran sem sydar greiner J thridiung ga skipti heimsins/ C. W. (i) sem syner thessara Manna vozu J Verolldenne C. W (k) Mannmitnadar C. W (l) J thann Lut Verallder sem bygde aff Spreyngur Sems Frænda theirra C. W. (m) Sennaar. C. W.

Smyde var so myked orded / ad thad tôk vpp vr Wedrenu / oc ei høfdu their (n) minne fyse smydenu framm ad hallda (o) [tha lægde Gud theirra ofsa J thann mâta] ad eingenn theirra skilde huad annar talade/og enige theirra visse huad eirn baud Ødrum/ og Braut thad Annar Nidur Sem Annar villde vppreisa: thar til their Stryddust a siâlfer/ og so hindradest støpul smyded.

Så fremstur var hiet Zoroastres / hann hlô fyrr enn griet/ er hann kom i Verølldena: En Forsmider voru siotyge og tveir / og so margar Tungur hafa sijdann dreifst vm verølldena. (p) En sem Tungna skifted var orded/tha fiølgudu so Nøfn Mannanna og Annara Hluta.

Greindur Zoroastres haffde morg Nøffn / og tho hanns offse være lægdur aff sagdre smyd / thå færde hann sig tho framm til veralldlegs Metnadar/ og liet taka sig thil Kongs yfer mørgum thiodum Assyriorum aff hønum hofft sturgoda villa. Og sem hann var Blôtadur / var hann kalladur Ball thad køllum vier Bel / hann haffde og mørg Nøffn. En sem Nøffnenn fiølgudust/ tha tijndest med thi sannleikurenn. J fyrstu villu Blôtade huor Madur epterkomande/ sinn Formeistara/ Dyr eda Fugla (q) Loptsins/Himentunglinn og Jmislega Dauda hlute/thar til thisse villa gieck vm allann heim/og so vandlega tijndu their sannleikanum / ad einginn visse skapara sinn / vtann their einer er Ebresca Tungu tøludu. (r)

Werølden var greind J thriar Alfur / frå Sudre Westur og Jnn ad Midjardar Siåff / sa hlute var kalladur Africa, En hinn Sidre hlutur theirrar deilldar er heitur og Brunnen aff Sølu. Annar hlute fra Westre og til Nordurs og inn til Haffsins er sa kalladar Europa (s), hin Nyrdre hlute er so kaldur/ad ei vex gras/ og ei ma Byggia. Frå Nordre og vm Austur Alfur/ allt til Sudurs/ thad er kallad Asia. J theim hlutum veralldar er øll fegurd og Pryde/ og eign Jardar åvaxtar/ Gull og Gimsteniar. thar er og Mid verolldenn/ og so sem thar er Jørden fegre/ oc betre kostum enn i Ødrum Stødum/ so var og Mannfôlked thar mest tijgnad aff øllum Giftum/ Spekinne/Aflenu/Fegurdenne og allre kumåttu.

Nærre Midre Werolldu war giort thad Hus og Herberge er ågiætast hefur giørt Wered/ er køllud war Troiu Borg (t) thar voru Tolff Kôngdômar / og

Eirn

(n) at. C.W. (o) Og sem Gud sier huersu theirra opsi Gæisar hått / thå sier hann ad hann Verdur med Enshueriu nidur ad slåa sante Gud/sem alls er Volldugur og allt theirra Verck måtte å Enu Augabragde nidursla Enn tha Sialfa Lata vera ad dupte. Tha vilde hann tho helldur med thi, eida theirra fyrer ætlan ad their mætte kennast vid sinn Lytelleik med thuy. C,w. (p) Epter thuy sem Nisar ner Skiplust sijdann til Landa / oc thiødernar fiel gudust / J thessum sama Stad var giord ein hin Ågiætast a Borg / og dregid aff Naffne Støpulsins og kollud Babilon. C.W. (q) Loptn. C.W. (r) Tha sem gieck fyrer Støpulsmidena og thô tyndu their ecki lykamlegum giptum er theim voru Veittar / oc thuy skilldu their alla Lute Jardlegre Skilningu/at theim var ecke giffenn Andleg Spektin. Sua skilldu du their ad aller Luter være Smydader aff nockru efne.C,w.(s)edur Enea C,w.(t)Thar sem vier køllum Tyrckland.C.W.

Eirn yfer Kön:ur/og Lágu Mörg thiód lønd til huors Köngdóms. Thar voru J Borgenne Tólff Høffudinungumal. Thesser Hoffdingiar hafa vered umm framm Alla Menn i Werølldu umm Manndómlega hlute. (v) Thil theirra te-lia Aller fornmenn Nordur álfunnar sijnar Ætter/og Setia tha J Guda tølu alla er formenn voru Stadarens. Stálfann Priamum settu their fyrer (x) Odenn/ Má thad ei undarlegt kallast/ thuiad Priamus var komenn aff Saturno, thañ sem Nordurálfann trude Langann Tymastálfann Gud vered hafa. Thes-se Saturnus vox Wpp J Ey theirre J Gricklands Haffe/ er krye heiter/hann var meir sterkur og frydare en Adrer Menn/og so bar Witurleikur hanns aff øllum Monnum sem adrar Náttura giafer. Hann fann Margar Lister (y) sem Adur høffdu ei fundar vered/ hann var Mykell á tha Jthrót er Phytons Anda List er kollud/ad hand visse fyrer ó-ordna hlute/hañ fann og Rauda thann i Jordu/ er hañ Blies af Gull. Aff Thessum hlutum vard hañ stiótt Rijkur. Hañ sagde og fyrer Ar frede/og Marga Adra Leinda hlute/aff Slyku og Mørgu ødru toku their hann til Høfdingia yfer Eyna/og sem hann hafde Litla hryd henne styrt/ tha var thar Stiót Nóg allrahanda Argiæska/ thar gieck og eingenn Pentingur/nema Gullpeningur. Suo var thar Nóg ad tho Hallære wære i Ødrum Londum/tha kom thar alldre (z) ó-ár/Mátte aff thui thangad sækia Alla tha hlute sem their thurftu ad hafa. Aff Thessum og mørgum ødrum (a) krafftagiørningum trudu their hañ Gud wera (b) og er Saturnus sinnur huorsu Myken Styrk Menn thykiast aff honum hafa/tha setter hann sig Gud vera/og Stiórnara Himens oc Jardar.

Eirn Tyma fór hann á Skipe til Grichlands thui thar var Kongs Dótter sem hann haffde hug A/ hann fieck med thi náð henne/ ad eirn Dag sem hun var vte med thionustu konum sijnumm/ tha Brá hann yfer sig Lyke Gridungs eins/ og lá fyrer henne i Skógnum/ og var fagur Gulls Litur á huoru háre. Og sem Kongs Dótter sier hann/tha klappar hun vmm Granernar/ hann sprettur vpp og bra aff sier Gradungs Lykenu/ tók hana i fáng sier/ Bar til Skips og Flutte hana heim J Kryt. Ad thessu sinnur Juno Kona hanns/ hann Brá henne J Kvygu Lyke/og sende hana (c) langt J burt og liet hana geima thræl sinn/ sem hiet Argulus/ thar var hun J Tólff Mánnede (d). Marga hlute giørde hann thessum Lyka/og vndarlegre.

Saturnus Atte thriá Syne/hiet eirn Jupiter, annar Neptunus, thridie Pluto, their voru aller adgiørfes Meñ hiner Mestu. Og var Jupiter langt fyrer theim (e) hann var listugur sem Fader hanns/og brá á sig Jmislegra dyra Lyke/ med

 thui

Thesse Stadur var myklu meire giør enn adrer/ og med Meyra hagleik á Margaland/med kostnade oc fongum er thar voru C.w. (v) Leickur thad syst á tuy mæle/ huor frædemadur sem frá thein heffur sagt C.W. (x) Wodin. C.W. (y) thær. C.W (z) W-áran. C.w. (a) og W-synelegumm. C.W. (b) Og aff th[illegible] f[illegible] höffst Ønnur villa nullum krutar Manna og Macedoni-orum sua sem hañ fyrre medal Assyrios og Chaldæos aff Zoroastre C. w. (c) austur i Elf-sur kvyslar. C w. (d) thar til hann skipade aptur. (e) hann var Strydsmadur oc vann mørg Kongariyke. C.w.

thui kom hann mørgu framm sem Manndömenum er ömøgulegt ad giøra / aff Slyku og Ødru hrædduſt hann allar thioder/thui kallaſt hann å Norrænu Thör. (f) Saturnus liet vppgiøra i Kryt Siøtyge oc tuær Borger / og sem hann thykeſt fullkommen i Ryke synu/tha ſkipter hann thui med Sonum synum (g) Gaff Jupiter Himna Rike. Neptuno Siåfar Ryke / en Plutoni Helvyte / og thötte honum så hlute ökiørlegaſtur/thui gaff hann honum Hund ſinn/thann er hañ kallade Cerberum thil theſs ad Geyma Helvytes. Thenna Cerberum seigia Gricker Hercules hafe dreiged vr Helvyte og å Jardryke.

Nu tho Saturnus hafe ſtifft Juppiter Himna Ryke/tha gyrneſt hann ei ad sydur ad eignaſt Jardryke/ og heriar thui vppa Ryke Fødur ſijns/og suo seigeſt ad hann liete taka hann og giellda hann / fyrer soddann Störvirke seiger hann ſig Gud vera/og thad seigia Macedonii, ad hann liete taka Skøpenn/ og kaſta vt i Siö/ og thui trudu their långa Æfe /thar aff heffde vorded Kona ſu / er Venus kallaſt/ og thui er Venus alla Æfe sydann kollud Aſtar Gidia og sett i Guda tølu / ad their trudu ad hun mætte thljda allra Manna hiørtu til Aſtar / Karla og Kvenna. Sem Saturnus var Geltur aff syne Synum Jupiter, tha flyde hann Auſtan vr Kryt/og hyngad i Italiam, thar Bigdu tha theſs håttar thiöder sem ecke Erfidudu / og liffdu vid Akarn og vid Grøs / og lagu i Hellrum og Jardar holumm/ og sem Saturnus kom thar/ tha ſkipte hann Nøfnum og kallade ſig Niørd/ sacker theſs ad hann hugde ad Iupiter Son hanns munde Sydur fretta hann vpp / hann kende thar firſtur Manna ad plægia og planta Vyngarda / thar var göd Jørd og Hrå/og giørdeſt thar kiøtt ar myked / töku their hann til Høffdingia/ og ſo eignadeſt hann øll theſs håttar Ryke. (h)

Iupiter atte marga Syne / sem ætter eru frå komnar/ (i) frå hönum var hiñ Siøtte Madur Priamus Hofud Köngur Troiu Borgar. Priamus åtte marga Syne / eirn aff thenn Ector Agiætaſtur allra Manna i Werølldu ad afle og vexte ad giørfe og øllum Manndömlegum liſtum Riddara Legrar Slechtar. Og thad finnſt Skrifad tha Grickiar og allur Styrkur Nordur og Auſtur ålfu borduſt vid Troiu Menn/ tha heffde their alldrei ſigrader orded/ nema Gricker heffdu heited å Gudenn/ (k) og ekert Mannlegt edle heffde ſigrad thå/nema their hefde suikuer orded aff Siålfs Syns Mönnum/ huad ed og giørdeſt/ og aff theirra fræad gåfu effterkomande Menn ſier theirra Virdijnga Nøffn. (l)

Romveriar hafa næſt geniged Troiu Mönnum ad ågiæte / og their vendudu Synum Sidum og Løgmåli sem næſt mættu their komaſt effter thui sem Troiu Menn höfdu hafft/ og ſo mykell krafftur fylgde theſſum Monnum/ad MørgumØlldrum Sydar tha Pompejus eirn Höffdinge Romveria Heriade i Auſturalfuna/

(f) ſua sem allar Ovættur hrædduſt hann C.w. (g) sem hann sette ſig fyrer Gud C.w. (h)og liet thar giøra Margar Borger. C w. (i) Hanns Son var Dardanus/ hanns Son Hericun hans Son Laomedon/Fader PriamiC.w. (k) og genigu ſuo fretter ad etc. C. w. (l)og einkanlega ſua sem Romveriar er Agiætaſter Menn haffa vered ad Morgum Lutum effter theirra Daga. C. w.

funa/flyde Odenn Wtan vr Asia hijngad i Norduralfuna / ogtha gaff hann sier og synum Monnum theirra Gömlu Troiu Manna Nöffn. Priamus Kongur var sem ädur er sagt kalladur Oden en Drottning hans Frygg/aff thui tök Ryked sydann Naffn oc kallas Phrygia thar sem Borgen stöd.

Og huort er Odin sagde thad til Metnadar edur fordilldar vid sig edur thad haffe suo vered med Skipte Tungnanna/ thä haffa t ö marger frædemenn hafft thad fyrer sannenda sögu / og thad var leinge Wffe effter / at huar sem Mykell Höffdinge var/ tok sier thar dæme effter.

Eirn Kongur i Troja hiet Munon edur Mennon, Hann atte Döttur Höffud Kongs Priami su hiet Troan / thau ättu Son/ sä het Tros, thann köllum Thoor. Hann var i vppfædslu i Thracia med theim Hertoga er neffndur er Loricus, enn er hann var X Vetra tha tök hann vid Vapnum Fodur siins/sua var hann fagur älitum er hann kom med Ordrum Monnum/ sem tha er Fylsbein er graffed i Eik / Har hans var fegra enn Gull. Thä er hann var Tolff Wetra haffde hann fult Affl/ tha lipte hann aff Jördu Bjarnstockunum ollum senn/ og tha drap hann Loricum Hertuga Fostra sinn og konu hanns Lora edur Glora og Eignade sier Ryke Trana/ thad kollum vier Thrudheim / thä för hann vijda vm̃ Lond og kannade heims Alffur / og Sigrade eirnsaman alla Berserki / og alla Risa/og eirn enn mesta dreka og morg Dyr. J Nordur alffu Heimsins fann hañ Späkonu/thä er Sybil hiet er vier kollum Siff og fieck hennar/enge kann seigia ætt Siffiar/Hun var allra Kvenna fegurst Haar hennar var sem Gull/Theirra Son var Loride er Lykur var fodur synum/ Hans Son var Henrede/ Hans Son Wyngethor/ Hans Son Wingener / Hans Son Möda / Hans Son Maze Hans Son Cesfheth, Hans Son Lieding / Hans Son Athra er vier köllum Annann. Hans Son Vimann/ Hans Son hiet Modar/ Hans Son Skialdun/er vier böllum Skiold/Hans Son Biaff er vier köllum Bjar/ Hans Son Jat Hans Son Gudolff/Hans Son Finn/ Hans Son Friallaff er vier kölum Fridlieff / Hann ätte thann Son er neffndur var Vodin Thann köllum vier Odinn / Hann var ägiætur madur ad specke og allre Atgerffe / Kona hanns hiet Frigida er vier köllum Frigg C. R.

Oden haffde Spädöm og so Kona hanns / og aff theim vysendum fann hann thad / ad Naffn hanns munde vppe vera hellst i Norduralfu Heimsins/ og tygnad vmmframm All Konga. Fyrer thä sök fyrst hann ad Byria ferd syna aff Türcklande/og hafde med sier myken fiolda Lids Vnga Menn oc Gamla/Karla og Konur / og höffdu med sier marga Gersemelega hlüte / en huar sem their föru yfer Land/thä var ägiæte mæked af Theim sagt/ so their thöttu lykare (m) Gudum enn Mönnum / og their gefa ei Stad ferd sinne / fyrr enn their koma Nordur i Thad Land er nu er kallad Sax-Land/ thar dualde Odenn Länga Hryd/og eignadest Vyda thad Land. (n) Sem Odenn hafde skipt thui Lande med Sonum synum/

(m) Godum, C, R, (n) Thar Setur Odenn til Landgiæslu thria Sonu Syna/ er eirn

synum / tha Byriade hann ferd syna Nordur / og kom i thad Land er their kalla Reidgotaland / og eignadest i thui Lande alt thader hann vilde / og sette thar til Landrådanda Son sinn er Skiøldur hiet / hanns Son var Fridleifur / thadann er su ættkommen er Skiöldungar heita / thad eru Dana Köngar / oc thad heiter nu Jotland er tha var kallad Reidgotaland / effter thad för hann Nordur thar sem nu heiter Suythiød thar var så Kongur er Gilffe er Nefndur / enn er hann spyr til ferda theirra Asiæ Manna / er Æser voru kallader / för hand möte theim og Baud ad Odenn skilde slyke vallo hafa i hans Ryke / sem hand vilde siålfur / sa Tyme filgde ferd theirra / ad hvar sem their duøloust i Londum / tha var thar Ar og fridur / og trudu aller ad their være theß Rådande / thui thad Såu (o) Menn / ad their voru ölyker ødrum Mønnum theim er their høfdu sied / ad fegurd og vite. Thar thötte Odenn göder Landkoster / og kaus sier thar Borgar Stad / sem nu heiter Sigtun. (p) (Thad var aff hanns Nafne / og gaff sier Köngdöm / og kalladest sydann Niordur /) og thui finnst skrifad i fræde Bokum / ad Niørdur hafe heited hinn fyrste Suya Köngur / er thad til theß ad Ødenn hefur wered thar Gøffgastur.

Odenn skipade thar Hoffdingium i thå lyking sem vered haffde i Troia, sette Tolff Hofudmenn i Stadnum ad dæma Landsløg / og (q) tha skipade hann Riettum øllum / sem fyrr høffdu vered i Troia / og Tyrkiar voru vaner. Effter thad för hann Nordur thar til er siår tök vid (r) så er their hugdu læge vmm øll Lønd / og sette thar Son sinn til Theß Rykes er nu heiter Norvegur / så hiet Sæmingur / og telia thar Noregs Kongar synar Ættar til hanns / so og Jarlar og Adrer Rykesmenn. (s) Their Æser töku sier kuonfång thar Innannlands enn sumer sonum synum / og vrdu thessar ætter fiølmennar / so ad vmm Saxland / og alle thadann vmm Nord uralfur dreiffdest / so ad theirra Tunga Asiæ Manna var eigen tunga vmm øll thesse Lønd. (t)

Cap. 3.

Nefundur Wegdek / Hann var Rykur Kongur og Riede fyrer Austur Saxalande / hans Son var Viturgils / hans Syner woru their Flte / Fader Heingets og eigar Fader Suepdek / er vær køllum Svipdag. Annar Sonur Odens hiet Bøldek / er vier køllum Balldur / hann åtte thad Land / er vær køllum Vestphal / Hans Son var Brandur / Hans Son var Odigar / er vier køllum Froda / Hanns Son var Frevin / Hanns Son Purg / Hanns Son Geiter er vier køllum Gavo. En thridie Son Odins var neffndur Sigge / Hanns Son Igrir. Theirlangfedgar Riedu thar fyrer / er nu er kallad Frakland / og er thar su Æt komenn er kollud er Wolsungar. Frå ollvm thessum eru Störar ætter komnar og Margar. C.R. (o) Rykersmen (p) Parenthesi inclusa non leguntur in Codice Regio. (q) Sua. (r) Honum (s) Suo sem seiger i Halcíginga tale / enn Oden haffde med sier thadan Son sinn / er Ingve ernefndur / og Kongur var i Suy thiødu / og eru fra Honum komnar thær ætter / er Inglingar eru kallader. C. R. (t) Og thad tykiast menn skynia meiga / aff thui ad skrifud eru Langfedga Nøfn theirra / ad thau Nøfn hafa filgt thessare Tungu / og their Æser hafa hafft Tunguna Nordur hiingad i Heim. J Noreg og i Suythiød / og i Danmørk og i Saxland. Og i Einglandi eru fern Lands heite og Stada heite thau er skilia ma ad aff annare Tungu eru gefinn enn thesse. C. R.

DEn Almæctige GUD skabte i Begyndelsen Himmel oc Jord/oc alle de Ting som dennem følge/ oc allersidst de to Mennisker/ som Slect ere frakomne/ Adam oc Eva/ oc bleff deris Kiøn mangfoldig/ oc adspredis om Verden gandske. Men som fremgick Tiden/bleff u-lig Mandkiøned / vare somme gode oc Rettroede/ men meget fleere henvendis da effter Verdsens Begierlighed/ oc forsømte Guds Bud/ derfor drucknede Gud Verden udi Noæ Vandflod oc alle lefvendis Verdsens Creaturer/undertagendis de som vare udi Arcken med Noa. Effter Noæ Vandflod leffde otte Mænd som Verden bygde/ oc komme fra dem Slecter. Oc skede da som før/ at den Tid der Mandkiøned bleff mangfoldig oc Verden bygdis / da vaar den største Hob aff Mandkiøned / som elskte Begierlighed til Pendinge oc Ypperlighed / men forsømte GUDs Lydactighed. Oc saa meget giordis derpaa/at de icke vilde nefne Gud: Oc saa kom/at de glemte Guds Naffn / oc i meste Part udi Verden fantis icke den Mand som haffde Kundskab om sin Skabere.

Men icke diß mindre unte Gud dem Jordiske Gaffver / Gods oc gode Dage/ som de skulle opholdis ved udi Verden. Hand meddeelte os Vißdom / saa at de forstode sig paa alle Jordiske Ting / oc paa alle de atskillige slags Ting som kand sees udi Luften oc paa Jorden. Det betænckte de oc forundrede sig paa/ huor det kom at Jorden oc Diurene oc Fuglene hafde samme Natur udi somme Stycker/ oc ere dog u-lige udi deris Qvalitet.

Det er den ene Natur / Jorden bleff opgrafven paa de høye Biergenes Spitze/ oc sprang der Vand op / oc giordis der icke behoff dybere at graffve til Vandet/ end som udi dybe Daler. Saaledis haffver det sig med Diur oc Fugle / at lige dybt er til Blodet paa Hoffvedet som paa Fødderne.

Den anden Jordens Natur er den / at huer Aar voxer paa Jorden Græß oc Blomster/ oc paa samme Aar falder det alt oc falmer. Ligesaa voxer paa Diurene oc Fuglene Haar oc Feder/ oc falder aff huert Aar.

Det er den tredie Jordens Natur / naar hun er aabnet oc graffven / da groer Græß paa den Jordklimpe som yderst er. Klippe oc Steene lignede de imod leffvendis Creaturers Tænder oc Been. Udaff dette forstode de at Jorden var leffvendis / oc haffde i nogen maade en Liffs Aande / oc viste de hun var meget gammel paa Aars Tal/ oc mæctig udi Naturen at hun fostrede alle Diur eene / oc tilegnede sig alt det som døde. For den Aarsags skyld gaffve de hende it Naffn/ oc regnede deris Stamme till hende. Det samme finge de oc at vide udaff sine gamle Frender / at for mange hundrede Aar siden paa at regne vaare Stiernernis Gang u-jæffn / somme haffde lenger Gang end somme. Udaff saa den Ting giorde de sig Tancke om/ at der maatte nogen være Himmelsliusernis Regentere/ som skilled deris Gang effter sin egen Villie / oc maatte den være rjg oc mæctig:

oc der til forsaae de sig/at efftersi hand raadde for de store Creaturer/hand maatte jo før haffve været til end Himmels-Liusene / oc det saae de at om hand raadde for Himmels-Liusenes Gang/da maatte hand oc raade for Solens Skin/Himmelens Dug oc Jordens Fruct/ Lufftens Vinde oc Strømmene udi Søen. Men det viste de ey huad for Konge hand var / troede dog hannem vist at være til (a). Mens paadet diß heller maatte aff hannem sigis/da gaff de hañem sin egne Naffn. Oc hafver den Religion mangelunde forandrits/ efftersom Folcket var atskillig/ oc Tungemaalet disligest. (b)

Udi sin Alderdom skifted Noe Verden med sine Sønner: Tilskickede hand Cham Vestendeelen/ men Japhet Nordendeelen/ Sem Synderparten.

Paa den Tjd fick ofverhaand allerede Begierlighed til Gods oc Ære. Thi da lærdis de mange Konster / som tilforne icke haffde værit paafundne / oc ophøyet sig enhuer aff sin Konst / oc saa vjt kom den Hoffærdighed / at de Africaner opkundne aff Cham førde Krjg paa Sems Affkom. Men som de haffde dennem offvervundet/ tyckte dem de kunde icke nøyes med Verden / oc opbygte it Taarn aff Tegl oc Steene / huilcken som skulde naa op til Himmelen paa den Marck / som kaldis Sinear. Oc som den Bygning var bleffven saa stor / at hun strecket op ofver Lufften / oc ey haffde de end diß mindre Begiering Bygningen frem at holde/da neddempede Gud (c) deris Stolthed i saa maader/ at ingen aff dennem forstod huad den anden snackede/ oc ingen aff dennem viste huad en befalede den anden / oc brød den eene ned/ som den anden vilde opbygge / indtil de sloges indbyrdis/ oc saaledis forhindredes Taarnets Opbyggelse.

Den som fornemste var hede Zoroastres, hand loe før hand græd / den Tjd hand kom til Verden: Men de øffverste Bygmestere vare 72 oc saa mange Tungemaal hafver siden været udspred ofver den gandske Verden (d). Men som Forandring var kommen paa Tungemaalerne/ da mangfoldedis saaledis Menniskernis Naffn/saa vel som andre Tingers Naffn.)

Forbemelte Zoroastres haffde mange Naffn / oc endog hans Stolthed var neddemped udi forbemelte Bygning / da ophøyed hand sig dog til Verdslig Dignitet, oc lod tage sig til en Konge offver mange Assyriorum Folck / udaff hannem begyntis Affgudernis Vildfarelse / oc som hannem bleff offred / bleff hand kaldt Bal: Det kalder vi Bel. Hand haffde oc mange Naffn/ men lige som Nafnene mangfoldedis / da tabtes der med Sandheden.

Udi første Vildfarelse offrede huer Mand aff Effterkommerne til sin Mester som for hannem haffde været / til Diur eller Lufftens Fugle / til Himmel-Liusene oc atskillige døde Ting: Indtil den Vildfarelse gick offver den gandske Verden. Oc saa gandske forglemte de Sandheden/at ingen viste af sin Skaber at sige / undertagendis de allene som Ebraiske Tungemaal talede.

(c) Verden er skifft udi tre Deeler / fra Synden Vester oc indtil den Søe som ligger mit udi Verden / den Part vgt kaldet Africa.

Men

Men den Synderste Part udaff denne Deel er heed oc forbrendt aff Solen. Den anden Deel fra Vesten til Nord oc indtill samme Haff er kaldet Europa. Den Part aff Europa som ligger lengst hen imod Norden / er saa kaald / at der icke kand voxe Græs/ oc ey kand der heller nogen boe. Fra Norden oc ald Østerdeelen alt til Synden / det er kaldet Asia. Udi den Verdsens Deel er alt Faufverhed oc Skønhed oc i Jordens Fructers Deelactighed/ Guld oc Edelestecne. Det er oc mit i Verden oc lige som i Jorden er der fafvere oc bedre udi Kostelighed end som paa andre Steder: Saa var ocsaa Folcket der sammestedes mest beprydet af alle Gafver/Visdom/Styrcke/Deilighed oc alle slags Konster.

Nær mit udi Verden / var bygt det Huus oc Festning / som ypperligst haffver værit bygt nogen Tid/ huilcket bleff kaldet Trojeborg (f). Der i vaare tolff Kongerjger/oc en Ofver-Kong/ oc laa mange heele Nationer eller Land til huer Kongerige. Der vaar udi Byen tolff besynderlig Tungemaal / disse Høffdinger haffver været de ypperste frem for alle Mænd udi Verden/belangende Menniskelige Ting. Til dennem opregne alle de gamle Kiemper som værit haffver udi Europa, deris Slect / oc regne dem iblant Guderne alle saa mange som de Øffverste vaare udi Staden. Selff Priamum satte de udi Steden for Oden: Maa det icke kaldis under / efftersi Priamus var aff Saturni Affkom / huilcken som Europa troede i langsommelig Tid at haffve været Gud selff (g).

Denne Saturnus opvoxede i den Øe udi det Græckiske Haff/ som heder Creta. Hand var sterckere oc deyligere end som andre Mænd/ oc saa gick hans Vijsdom offver alle Mænd som andre hans naturlige Gaffver. Hand fandt paa mange Konster / som tilforne icke haffde været paafundne / hand var meget forfaren i den Konst / som heder Spaa-Konst / saa at hand tilforne viste tilkommendis Ting. Hand fant oc den røde Materie udi Jorden/ som hand smæltet Guld aff. Udaf disse Ting blef hand hasteligen rjg. Hand spaadde oc Foraaringer oc mange andre forborgen Ting. Udaff saadant oc andet fleere / toge de hannem til Høffding offver Øen. Oc som hand haffde en kort Tid hende regieret/ da vaar der strat nock aff allehaande Aarsens Grøde. Der var ingen anden Pending giengse/ end som Guldpending. Saa var der offverflødig/ at endog Hunger oc dyr Tid var udi andre Lande/ kom der aldrig haarde Aaringe/ maatte derfor der fra hente alle de Ting som de haffde behoff at bruge. Her udaff / oc for mange andre underlige Gierningers skyld/ troede de hannem Gud at være. Oc som Saturnus befinder huad stor Hielp Folcked tocktis aff hannem at haffve / da siger hand sig Gud at være/oc en Regenter offver Himmel oc Jord oc alle Ting.

En gang reiste hand til Skibs til Græckeland/thi der vaar en Kongis Daatter som hand haffde Behagelighed til. Hand fangede hende med saadan en List at een Dag der hun var udgaaen med sin Tieniste Quinde / da forvende hand sig i en Tyurs Ligneise / oc laa paa hendis Vey udi Skoven / oc var en faur Guldfarffve paa huer hans Haar. Oc som Kongens Daatter seer ham/ da klapper

 hun

hun paa Mulen paa hannem. Hand sprang op/ oc kaste aff sig Tyurens Skickelse/ tog hende paa sine Arme/ bar hende til Skibs/ oc førde hende hiem til Cretam. Dette lastede Juno hans Qvinde aff hannem; Hand forvendte derfor hende i en Qvigis Lignelse/ oc sende hende langt hen/ oc lod sin Tienere vocte hende som heede Argulus: Der var hun paa tolff Maaneders Tjd. Mange andre Ting giorde hand lig ved disse/ oc endda underligere.

Saturnus haffde tre Sønner/ den eene heed Jupiter, den anden Neptunus, den tredie Pluto, de vare alle tapper Helt/ oc de fortreffligste Mænd. Oc gick dog Jupiter ofver dem alle/ hand var en Krigsmand oc vant mange Kongeriger. Hand var konstig/ ligesom hans Fader/ oc tog paa sig atskillige Diurs Lignelser/ der med bragte hand til Veye mange Ting som Mennisklige Natur er umueligt at udrette. For saadant oc andet meere / fryctede sig for hannem alle Nationer. Thi kaldtis Jupiter paa Norsk Tungemaal Thor / som betyder Driftighed. Saturnus lod opbygge udi Creta 72 Kiøbstæder / oc som hand tycktis fuld bestyrcked at være / da stifftede hand det med sine Sønner. Gaff hand Jupiter Himmelrige/ Neptuno Regiment udi Haffvet / men Plutoni Helffvede/ oc tycktis hannem den Deel den ringeste/ derfor gaff hand hannem sin Hund/ den som hand kaldede Cerberum, til at tage vare paa Helffvede. Den samme Cerberum siger Græckerne Herculem at haffve slæbet ud aff Helffvede paa Jorderiget.

Nu uanseet Saturnus haffde afflagt Jupiter med Himmerigis Rige / da begærdis hand icke dismindre egnis Jorderiget/ oc stormede der for paa sin Faders Rige. Oc saa sigis at hand lod fange hannem oc gilde hannem. For saadan store Gierninger siger hand sig Gud at være Oc det siger Macedonii, at hand lod tage hans hemmelig Ting/ oc kaste i Stranden: Oc det troede de i langsommelig Tjd/ at der udaff skulde haffve bleffvet skabt en Quinde / som kaldis Venus. Oc derfor er Venus altjd siden kaldet Kierligheds Gudinde / oc regnet iblant Guderne / at de troede hende at kunde bevege alle Mennisckers Hierter til Kierlighed baade Karlfolckis oc Quindfolckis. Som Saturnus var nu gildet aff sin Søn Jupiter, da flyde hand Østen aff Creta, oc hid ind i Italien, der boede den Tjd det slags Folck som icke arbeydede/ oc leffde ved Agerne oc ved Urter/ oc laa udi Steenhuler oc Jordhuler. Oc som Saturnus kom der / da stiffted hand om sit Naffn oc kaldet sig Niord / for den Aarsagis skyld / hand meente at sin Søn Jupiter skulde spørge sig op. Hand var den første Mand der lærte dennem at pløye oc plante Vjn-Gaarde. Der var god Jord oc vedskactig / oc giordis der brat en stor Afle/ toge de hannem derfor til en Høffding / oc saaledis komme udi hans Værie alle det slags Riger (h).

Jupiter haffde mange Sønner/ som Slecter fra kommen. Fra hannem var Priamus den sivende Mand/ som var den øffverste Konge udi Trojeborg. Priamus haffde mange Sønner / en aff dem Hector var den fornemmeste iblant alle Mænd udi Verden / belangende Styrcke oc Storhed / Kostelighed / oc alle

Rid-

Ridderlig Sleetes Mandellge Konster. Oc det findis strefvet at den Tid Græckerne oc all Europæ oc Asiæ Mact krjgede imod Trojaner, da haffde de aldrig bleffven offvervunden/haffde icke Græckerne tilsagt Guderne at ville offre: Oc ingen Mandelig Natur haffde offvervundet dennem / uden ved Bedrægerj aff deris egen Mænd/ huilcket oc steede. Oc formedelst deris Berømmelse/ gaffve deris Effterkommere sig deris dignitetiske Naffn.

De Rommere haffver gaaed Trojaner næst effter udi Kostelighed / oc de laffvede deris Skick oc Lov det allermeeste de kunde komme til/ effersom de Trojaner deris Forfædre hafde haft. Oc saa stor Fryhed følgede disse Mænd/ at mange Mænds Alder der effter (den Tid Pompejus en Rommerske Høffding krjgede paa Østerdeelen aff Verden) rømte hissel Odin udaff Asia oc hid i Europam. Oc den Tid gaff hand baade sig oc sine Mænd de gamle Trojaners Naffne. Kong Priamus var / som før er berørt/kaldet Odin/men hans Dronning Frygg. Oc der aff tog Riget siden Nafn oc kaldis Phrygia, der som Byen stod (i).

Odin haffde Spaadom oc hans Quinde dissligest / oc aff den Vidst-b fant hand det/ at hans Naffn skulde storligen bliffve affholt udi Norde Deel aff Verden / oc berømt for alle Konger. For den Aarsage fick hand Attraa til at fange sin Reise an fra Tyrckeland/ oc tog med sig stor Mangfoldighed aff Krigsfolck / unge Mænd oc gamle / Karlfolck oc Quindfolck / oc toge med sig mange dyrebare Ting / men huor som heldst de reiste offver Landene / der bleffve de storligen berømt / saa at de tycktis at være ligere Guder end Mænd/ oc de stedde icke deris Reise / før end de komme Nord i det Land / som nu er kaldet Saxland (eller Tydskland) der tøffvede Odin en Tid lang / oc tog under sin Ejedom mangesteds det Land (k). Efter Oden hafde udskiftet det Land iblant sine Sønner (l). Da begynte hand sin Reise lenger hen imod Nord/oc kom i det Land som nu kaldis Reidgotoland/ oc tog under sin Eyedom alt saa meget aff det Land som hand vilde / oc satte der til Lands Regent sin Søn/ som heed Skiolld/ hans Søn var Fridleiff/ der fra er den Stamm kommen/som Siolldunger heede/det ere danske Konger/oc det kaldis nu Judland/som den Tid bleff kaldet Reidgoteland. Der effter reiste hand til Nord det som nu kaldis Suer-Ryge / der vaar den Konge / som heede Gylve. Men som hand fick Kundskab om de Asiatiske Mænds Reise/ som vare kaldet Æser / drog hand ud imod dennem / oc tilbød / at Oden skulde saa stor Mact haffve udi sit Rige / som hand selff vilde begiere.

Saadan Tid fulde med deris Reise/at huor som heldst de fortøffvede udi Landene/ da var der got Aar oc Fred. Oc troede alle at de vare mæctige offver saadan Tid/ thi det saae mand at de vare ulige andre Mænd/ dennem som de haffde seet/ut Faffverhed oc Vißdom.

Der tyckte Odin at være gode Lands Leylighed / oc udvalde sig der en Platz at bygge en Stad paa/ som nu heder Sigtun / aff hans eget Naffn / oc tog sig en

Kongelig Titel til / oc kaldis siden Niørd. Oc derfor befindis beskreffvet udi gamle documenter, at den første Suerrigis Konge haffver hedt Niørt/oc er der for den Aarsags skyld / at Odin haffver værit der den fornemmiste oc berømmeligste.

Odin skickede der Høffdinger effter den Skick som haffde værit udi Troja / satte Tolff Hoffvitzmænd udi Byen/ til at dømme Lands Lov/ oc saaletis skickede hand all Rettergang/ som førre haffde været brugelig udi Troja / oc Teveri vaare vaan. Der effter reiste hand hen imod Norden / indtil det vilde Haff tog ved / huilcket som de meente skulde ligge runden omkring alle Lande / oc satte der sin Søn til det Rige/ som nu heder Norge / den heede Sæming/ oc opregner Norgis Konger deris Slect til hannem / saa vel som ocsaa Friherrer oc andre Rigismænd. De Asianer befriede sig der inden Lands med somme sine Sønner/oc blefve disse Slecter mangfoldige/saa at de udspreddis om Tydskland/oc alt der fra om Nordlandene: Saa at de Asianers Tungemaal var eget Sprog udi alle disse Lande.

(a) Men huor hans Rige var/ viste de icke: Dog imidlertid troede de at hand regierede alle Jordiske oc Himmelske Ting / saa vel som oc Haffvet oc Vindene. (b) Fra den Tid Bygningen begyntis / huilcken var den allerstørste i all Verden. (c) Der hand saae deris Stolthed være saa stor / at den endelige motte dempis. End skiønt hand / en Allmæctig Gud/ kunde vel haffve nedkast all deris Bygning i et Øyeblick/ oc ødet Folckene: Dog alligevel vilde hand icke paa den Maade forhindre dette deris Forsæt/paa det at de skulde kiende deris egen Skrøbelighed/ men giorde det at ingen aff dennem forstod &c. (d) Ligesom Kiemperne toge Landene ind/ oc Folckene formeredis. Paa samme Sted er opbygt en meget berømmelig Stad som aff Taarnet er kaldet Babylon. (e) Huilcket var i Brug førend Taarnet bleff bygt. Dog alligevel feilede dennem icke Legemens Gaffver/huilcke de haffde aff Naturen / men forstod alting effter den naturlige Forstand / feilendis dennem den Aandelige Visdom: Huorudoffver de meenede at alle Ting vare giorde aff noget. (f) Huilcken vi kalder Tyrckiet. Denne Stad var konstigere oc præctigere opbygt/ end nogen anden/ oc var udi den stor Rigdom. (g) Huor aff begyntis imellem de Creteuser oc Macedonier en anden Vildfarelse som var icke mindre end den forige Vildfarelse / huilcken Zoroastres førte de Assyrier oc Chaldæer paa. (h) oc bygte hand paa de Steder mange Byer. (i) Men end skiønt mand icke veed om Odin har giort det til sin Ære / eller oc om Tungemaalernis Forandring det har udkreffvet/ dog alligevel har mange skreffvet det for vist/ oc er befient/at langt der effter har en hver mæctig Mand efterfølget denne Gierning. Memnon en Trojanske Konge/ giftede sig med den ypperste Kong Priami Daatter/som heede Troa/met huilcken hand aflede en Søn huis Naffn var Tror (paa voris Maal Thor). Hand bleff opfødt i Tracia hos en Første/ huis Naffn var, Loricus oc var hand tj Aar gammel der hannem bleff giffven hans Faders Vaaben. Hand gick de andre offver i Deylighed / ligesom Elphenben offvergaar Bøeg i Glands/naar det i Bøgen indskæres/efftersom hans Haar skinnede meere end Guld. Den Tid hand var tolff Aar gammel / var hand mandig oc stærck / at hand kunde letteligen opløffte fra Jorden tj Biørnehude paa en gang. Herforuden slog hand Førsten Loricum sin egen Opforster ihiel tilljge med hans Hustru Lora (eller Glora)/ laa under sig Traciæ Rige (som kaldis hos os Trudheim/) reiste i mange Lande/ oc besaae all Verden / alle (Berserki) Kemper slog hand ene ihiel ; nock en gruelige Drage / saa oc mange vilde Diur. J de Nordiske Lande opspurte hand en Spaaquinde ved Naffn Sybil/ som vi kalder Siff huilcken

hand

hand tog til sin Hustru. Der er ingen som veed denne Siffs (eller Sybillæ) Sleet. Hun haffde it Haar som Guld / oc gicf hun alle Qvinder / som da leffvede / offver i Dyligbed. Med hende ficf hand en Søn som heede Lorde hvilcken var Faderen lig / huis Søn var Hen-rede / huis Søn var Vingether / hans Søn var Vingerer / hans Søn Möda / huis Søn Mage / hans Søn Cespbet / hans Søn Lirding / hans Søn Athea (hvilcken vi kalder Annan) / hans Søn Ueman / hans Søn heed Modar / hans Søn Skioldun (hvilcken vi kalder Skiold) hans Søn Bieff (eller Biar) hans Søn Jat / hans Søn Gudolff / hans Sønn Finn / hans Søn Frialaff (eller Fridleff) som aftlede en Søn ved Naffn Vodin / hvilcken vi kalder Odin. Hand var vjt berømt for sin Vißdom oc mange andre Gaffver / hans Hustru heed Frigida / hvilcken vi kalder Frygg (k). Dette Land deelte Odin imellem sine tre Sønner / aff hvilcke den eene heed Wegdeck / som siden var en rig Konge oc Regentere i Oster Saxen. Hand haffde en Søn ved Naffn Viturgils / huis Sønner vare Fite / Fader Heingets saa oc Sigar Suepdecks (hvilcken vi kalder Svipdag) Fader. Den anden Odins Son var Boldeck / (hvilcken vi kalder Balldur). Hand fick det Land som nu kaldis Vestphal / oc haffde en Søn som heede Brand / hvilcken affløde Odigar / (som vi kalder Frode) huis Søn Frevin / Purgs Fader / haffde en Søn ved Naffn Geiter som vi kalder Gave. Den tredie Odins Søn Sigge haffde en Søn som heede Igrit / hvilcke begge regierede offver Franciam / aff hvilcke komde som kaldedis Wolfunger. Aff alle de andre ere komne mange oc store Slecter. (l) Saa at hans Søn Vegdeg fick Oster Saxen / den anden Søn Begdeg fick Vestphalen / oc den tredie Søn Sigo bekom Franciam. (m) Men Odin beholt sin Søn Ygve hos sig / huor aff kom den Stamme som kalledis Inglinger. (n) Nemlig Norske / Svenske / Danske / Engelske &c. Det bekreffter de gamle Asianers Naffne / hvilcke de Asianer hâr tillige med dette Sprock indført i de Nordiske Lande / Norge / Sverrig / Dannemarck oc Saxenland. I Engeland ere oc saa atskillige Steders oc Byers gamle Naffne / hvilcke ere aff it langt andet Sprock / end der nu brugis.

CAP. III.

DEus Omnipotens in principio Cœlum & Terram creavit, omnesq; in iis res contentas, & postremùm homines duos, ex quibus Generationes descenderunt, Adamum & Evam, qvorum progenies multiplicata per mundum dispersa est universum. Verum temporis progressu maxima inter homines eluxit inæqualitas. Erant quidam boni & rectè credentes, sed multũ plures ad seculares conversi sunt cupiditates, præcepta Domini negligentes: Ideoq; Deus mundum, & omnia in eo degentia animalia, universali diluvio perdidit: exceptis iis, quæ in Arca cum Noacho evaserunt. Post diluvium octo homines vixerunt, qui Mundum incolerent, & ex quibus iterum augeretur Genus humanum: rediit autem res in priorem (*a*) statum, qvum numero hominum crescente Mundus latè cœpit inhabitari.

Maxima enim pars Mortalium avaritiam, fastum & honores mundanos dilexit, Deum neglexit, eiq; obedire renuit; & sic demum impietas illa excrevit, ut Deum homines nominare dedignarentur, (*b*) tandemq; Divini nominis prorsus obliviscerentur, & rarus in mundo esset, cui de creato-

re:

(*a*) Pristinum. Ste. (*b*) Quis igitur quæso eorum filiis Dei stupenda facta expone-

re ſuo aliquid conſtaret. Nihilominus terrena bona, opes, & in mundo vitam beatam Deus illis abundè largitus eſt, dona etiam in illos contulit ſapientiæ & intellectus, ut res naturales intelligerent, & cœli terræq; conditionem, quantum fieri potuit, perſpicerent. Id vero in primis meditabantur qvod Terram, Animalia & Volucres ſimilis in quibusdam naturæ eſſe viderent, etſi diſparis conditionis.

Hæc una ab illis obſervata erat (c) conformitas. Qvum terra in altiſſimis montium cacuminibus effoderetur, aqva ebulliit, nec ibi profundiore opus erat foſſa ad eandem eliciendam, quam in depreſſis vallibus. Sic in animalibus Terræ & avibus Cœli æqvè profundum eſſe ad ſangvinem in capite & calce deprehenderunt.

Aliam hanc naturam Terræ animadverterunt, (d) quod in illa quotannis herbæ creſcerent, iterumq; marceſſentes deciderent, ſicut in animalibus pili, & in avibus plumæ.

Hoc tertium conſiderarunt, (e) qvum Terra aperiretur, quod ex effoſſo pulvere & ſupremè jacente, gramen produceretur. Simile qvid in carne animalium fieri obſervarunt; qvorum etiam oſſibus dentibusq; ſaxa & lapides compararunt. Ex hiſce intelligebant Terram aliqua ratione vivere, valde antiqvam eſſe & naturâ potentem, qvumq; omnia paſceret animalia omniaq; ſibi vendicaret morientia, nomen illi dederunt, genusq; ſuum ad illam retulerunt. Hoc præterea à majoribus ſuis ab aliquot centenis annis obſervatum perceperant, curſum inæqvalem eſſe Syderum, quem alia longiore, alia breviore temporis intervallo conficerent: Hinc ſuſpicabantur aliquem eſſe cœleſtium orbium & aſtrorum directorem, qui illorum motum ad arbitrium ſuum moderaretur, quiq; procul dubio dives eſſet ac præpotens. Id quoq; ſtatuerunt, qvum regeret aſtra, prius illum qvam iſta extitiſſe: Viderunt & hoc, ſiqvidem curſum diſponeret Syderum, quod etiam lumen ſolis, pluvias cæli, ventum ætheris, æſtum maris & fructus terræ gubernaret. Qvisnam vero ille Rex eſſet, ignorarunt, quem tamen aliquem eſſe crediderunt. (f)

Sed ut certi quid poſſet referri (g) nomen ipſi commenti ſunt, & Religionem, quæ mutationem ſubiit variam, prout diviſæ gentes ſunt & diſcretæ lingvæ. (h)

In ſenectute ſuâ Noachus orbem Terrarum cum filiis dividens, Chamo occidentem; Japheto Septentrionalem (i), Semo Auſtralem plagam attribuit; eâ nempe partitione, de qua in tricotomia Mundi refertur.

In

ret? unde tandem divini nominis obliviſcebantur &. Steph (c) 1. Conformitas. (d) 2. Conformitas. (e) 3 Conformitas. (f) Ubinam v illius eſſet regnum ignorarunt, credentes nihilominus ipſum res omnes terreſtres & cœleſtes, ut & mare ac ventos dirigere. Steph. (g) & memoriæ mandari, Steph. (h) ab illo tempore quo cœpta eſt ædificatio, quæ maxima in mundo fuerat, Steph. (i) Septentrionem. Steph.

In illis temporibus vehementer crevit amor nummorum, ambitio & dominandi libido. Tunc enim multæ antea non inventæ artes docebantur, qvilibet autem juxta suam artem se efferebat, & eousq; processit insana ambitio, ut Chami progenies, Africani scilicet, bellum moverent (*k*) posteris Semi; qvibus devictis Mundum sibi non sufficere arbitrati, Turrim ex lapide & bitumine ædificarunt, quæ in cœlum usq; pertingeret in campo qui Sinear appellatur. Qvumq; hoc opus in tantam productum esset altitudinem, ut supra aëris regionem emineret, illi vero de fervore continuandi laboris nihil remitterent (*l*); (Deus illorum superbiam hoc modo repressit, ut nullus alterum loqventem intelligeret) nec sciret unus quid mandaret alius, destrueretq; hic, quicquid extruere vellet iste, donec ipse inter se pugnarent, & sic impedita est turris illius famosæ ædificatio. Ædificantium antesignanus Zoroastres nominatus, prius risum quam lachrymas in mundum natus edidit. Architecti reliqui LXXII fuere, totidemq; lingvæ per orbem terræ postea sunt dispertitæ (*n*). Lingvis autem mutatis, multiplicata etiam sunt nomina hominum & rerum aliarum. Hic Zoroastres multa accepit nomina, nam etsi superbia ejus & audax conatus in ædificatione turris dissiparetur, ad mundanos tamen proruit honores, & Regem se constituit super multas gentes Assyriorum: Ab illo ortum traxit Idololatria. Qvumq; insignis esset idololatra, (*o*) Baal dictus est; hunc nos Belum appellamus. Plures insuper alias obtinuit appellationes, quæ cum sic augerentur, multarum rerum perdita est veritas. Verum ex primo illo errore qvilibet posterorum alicui ex proavis divinos exhibuit honores; item animalibus, volucribus cæli, astris, variis deniq; rebus caducis, donec hæc insania totum orbem pervagaretur (*p*) & homines sic veritatem negligerent, ut creatorem suum nulli scirent, præter illos tantum, qui Hebræa utebantur lingva. (*q*)

Divisus erat mundus in partes tres: ex Meridie versus Occidentem usq; ad mare Mediterraneum, & hæc Africa dicta est, cujus australis pars torrida est & adusta Sole. Alia ex Occidente Aqvilonem versus porrecta est usq; ad æqvor, quæ Europa sive Ænea appellatur: Cujus borealior pars adeo est frigida, ut gramina illic nec crescrant, nec incoli possit. Ex Aqvilone tertia

 ex-

(*k*) Inferrent. Steph. (*l*) Videretq; Deus tantopere ipsorum temeritatem sese efferre, ut omnino esset aliquo modo deprimenda. Ille inquam Deus omnipotens quamvis universam hancillorum fabricam in oculi momento dejicere posset, ipsos verò in pulverem redigere; noluit tamen alio modo eorum propositum impedire, ut eo melius propriam infirmitatem agnoscerent, quam ut nullus alterum loquentem intelligeret, nec sciret &c. Steph. (*n*) prout gigantes singulas regiones occuparunt, & gentes multiplicatæ sunt. In eodem hoc loco extructa est quædam celeberrima civitas & ex turri Babylon denominata. Steph. (*o*) cumq, ipsi divini deferrentur honores. Steph. (*p*) peragraretur Steph. (*q*) Quæ ante turris ædificationem viguit; non tamen dotibus corporis, quibus

extenditur per Orientem usq; ad Meridiem, quæ Asia nuncupatur. In hac parte orbis omnis pulchritudo, omnis ornatus, præstantissimi terræ fructus, aurum, gemmæ, & pretiotissima quæq; continentur. Ibi etiam medius est Mundus, utq; illic terra est amœnior, melior & fœcundior quàm aliis in locis; sic illic etiam populi cunctis donis scientiæ, roboris & pulchritudinis præ reliquis nobilitati sunt.

In medio ferè orbis terreni (r) domus ædificata est seu Regia omnium splendidissima Troja nominata in (s), ibi duodecim erant Regna totidemq; Reguli & unus Rex generalis. Singulis hisce Regnis multæ provinciæ & populi tributarii subjacebant. In hac etiam urbe XII primariæ colebantur lingvæ. Hi Principes omni heroica virtute & præstantia reliquos in mundo homines (t) antecelluerant, ad qvos omnes Magnates aquilonis suum referunt genus, & in numero Deorum collocant, eos qui Domini fuerunt civitatis illius. Ipsum Priamum pro Odino (v) ponunt; nec mirum qvum stirpem suam à Saturno derivaret, qvem Europei longo tempore ipsum Deum fuisse crediderunt. (x)

Hic Saturnus in Creta insulà Maris Græciæ educatus, erat formosior, fortior, sapientior, cunctis naturæ dotibus clarior cæteris hominibus, multa reperit prius ignota. In arte, quæ Pythonica dicitur, plurimum valuit, futura præscivit, rubricam (y) quandam materiam in terra invenit, ex qua aurum conflavit, unde subito opulentus evasit. Annonam qualis futura esset prædixit, & multa alia occulta manifestavit. Hinc factum est, ut Insulæ Dynasta constitueretur, quam qvum non diu gubernasset, ubertimus se rerum omnium proventus obtulit & annona copiosissima, nec illo principante aliâ monetâ quam aureâ utebantur insulani, tantaq; illic erat rerum omnium abundantia, ut qvamvis alias terras penuria, & fames premerent, illi nihilominus absq; ullo defectu beatè viverent, & ab illis necessaria accipere peregrini indigentes opus haberent. Ob hanc invisibilem virtutem & alia multa Saturnum Deum esse crediderunt. Et ipse Saturnus qvum tantum sibi à subditis & aliis tribui animadverteret, se Deum esse gubernatorem cœli & terræ omniumq; rerum asseruit. Tempore quodam in Græciam navigavit, quod illic virgo esset Regia quam ambivit, hanc tali cæpit astu. Qvum animi gratia pedisequis comitata exspaciatum iret, in Taurum se con-

ver-

natura erant instructi, destituebantur, sed intellexerunt res omnes intelligentia carnali, spirituali sapientia destituti, unde omnes res ex aliqua materia factas esse statuebant. Steph. (r) Terrarum Steph. (s) quam nos Turciam nominamus. Hæc civitas multo artificiosius, magnificentiusq; extructa quam ulla alia, maximis opibus abundabat. Ste. (t) antecelluisse omnes scriptores consentiunt. Ste (v) Hic in vetustissimo Exemplari pro Oden scribitur Wóden. (x) Unde alter error inter Cretenses & Macedonios sumsit initium, priori illo non minor, qui apud Assyrios & Chaldæos mediante Zoroastre viguit. Ste. (y) Rubram Steph.

vertens ante illam in Sylva jacebat, visu adeo pulcher, ut pilus quilibet aureo niteret colore. Cujus caput cum Virgo manu palpitaret, (z) ille ocyus surrexit, & abjecta tauri forma in gremium illam recepit, ad navem illam portavit & (*a*) in Cretam avexit. Quod cum uxor ejus Juno ægre ferret, puellam Saturnus in juvencam transmutavit & in locum remotissimum Elvarhyssler (*b*) dictũ ablegavit, custodẽ illi adjungens Servũ, qui Argus vocabatur, ubi menses XII exegit (*c*). Multa his similia & adhuc mirabiliora effecit.

Saturno tres erant filii 1. Jupiter, 2. Neptunus, 3. Pluto, quibus tamen longè præstabat Jupiter (*d*). Præstigiorum artificio instar patris, varias assumendo animalium species ludebat, multas mirabiles produxit effectiones, (*e*) quæ humanam excedere videbantur potentiam, quare illum omnes gentes formidabant Ideoq; pro Thoro ponitur (*f*). In Creta Saturnus LXXII. condidit urbes, qvumq; in regno perfectus videretur, illud inter filios suos divisit; (*g*) Jovi Cœlum, Neptuno mare, Plutoni Infernum attribuit, quæ pars cum indignissima videretur, canem suum Cerberum Plutoni dedit, qui Orci esset janitor; qvem, ut Græci referunt, Hercules ab Inferis in Terras catenâ traxit.

Qvamvis autem Saturnus Jovi Cœlum (*h*) distribuisset, terram nihilominus affectavit; idcirco regnum paternum hostiliter invadens occupavit, membraq; virilia (*i*) patri amputari (*k*) & in mare projici (*l*) curavit, unde mulier nata creditur Venus dicta, & DEA amorum (*m*). Cæterum ubi Saturnus à filio Jove castratus esset, ex Creta in Italiam aufugit, ubi tunc ejusmodi degebant Gentes, quæ nihil laborabant, sed ex fructibus & herbis victitabant, antra & Terræ Speluncas inhabitantes. Qvò qvum pervenisset Saturnus, mutato nomine Niordum se vocabat, ut filius Jupiter incertior fieret ubinam loci degeret. Primus ibi homines arare & vineas plantare docuit. Qvoniam vero in illis locis terra erat miré fertilis, proventum copiosissimum citò dedit. Incolæ autem Niordum hunc Principem sibi delegerunt, & sic omnia illa regna in suam redegit possessionem (*n*).

(*o*) Jupiter (*p*) multos habuit filios posteritatis celeberrimæ autores.

 Ab

(z) Qvem cum videret virgo, caput manu palpitavit Ste. (*a*) ad suos Penates Ste. (*b*) Elvar Hyssler locus aliquis est in Svecia, ut puto. (*c*) priusquam ab illo pristinæ formæ restitueretur. Ste (*d*) fuit n. miles fortissimus & multa vicit regna. Ste. (*e*) multa mirabilia perpetravit, quæ humanam excedere videntur potentiam. Ste (*f*) quem omnia monstra metuebant. Ste. (*g*) & quia se pro Deo venditarat. Ste. (*h*) cœleste regnum. (*i*) ut aiunt. Ste. (*k*) hoc ipso se divinum nomen mereri existimans. Ste. (*l*) ipsius jussu, ut referunt Macedonii. Ste. (*m*) unde mulierem natam esse per multa secula creditum est, quam Venerem nuncuparunt. Dicta a. est ab eo tempore Venus Dea amorum, eo quod à Priscis crederetur tam Virorum quam mulierum corda ad amorem flectere posse. Steph. (*n*) multasq́ ibidem loci civitates exstruxit Ste. (*o*) Ejus filius Steph. (*p*) qui erat Pater Dardani Patris Eriehaliomi, Patris Laomedontis, cujus filius erat Priamus, Ste.

Ab illo ſeptimus erat Priamus Archi Rex Trojanorum, qui etiam plurimos genuit filios, ſed horum præſtantiſſimus erat Hector, fortitudine & militari gloria cum nullis in mundo conferendus. Hoc in Hiſtoriis invenitur, quando Græcorum univerſa potentia confœderatorum, ex oriente & occidente cum Trojanis pugnabat, quod nunquam illos deviciſſent Græci (ut pote nullâ humanâ arte expugnabiles) niſi Diis vota voviſſent & à ſuis proditi fuiſſent, quod ſic factum eſt; ob quam famæ celebritatem, poſteri illorum honoratiora ſibi indiderunt nomina. Romani poſt hos clariſſimi propter virtutes & res ſtrenue geſtas, mores, leges, & Reip: formam ad exemplum veterum Trojanorum, majorum nempe ſuorum, quàm proximè compoſuerunt. Tanta inerat generoſitas illius ſtirpis hominibus, ut multis poſt ſeculis (qvum Pompejus quidam princeps Romanorum expeditionem in Orientem ſuſciperet) ut Odinus ex Aſia in Regiones ſeptentrionis profugeret, ne peregrino imperio parere cogeretur, qui tunc ſibi & comitibus ea tribuit nomina, quæ prius geſſerant Trojani, referens Priamum Odinum nuncupatum fuiſſe, & Reginam ipſius Friggam, à qua regnum, ubi urbs ſita erat Frigiæ nomen obtinuit. (*q*)

Hic Odinus fatidicus erat, ut & ejus conjunx, unde nomen ſuum in Septentrione præ cunctis Regibus maximè celebratum iri cognovit & prævidit. Hac motus cauſa ex Aſia (*r*) iter molitus eſt, adjuncto ſibi magno nume-

---

(*q*) Quamvis autem non conſtet an Odinus iſta ſibi in honorem fecerit, an v, lingvarum varietas ita expoſtulaverit, nihil ominus ſcriptores haud pauci hæc pro certo tradiderunt, & conſtat diu poſtea quemvis potentem hoc factum fuiſſe imitatum. Rex quidam Trojanus, nomine Memnon, Archi Regis Priami filiam Troan Uxorem habuit, cum qua filium Tror dictum (noſtra lingva Thor) ſuſcepit. Hic in Tracia apud Ducem quendam nomine Loricum educatus, decimo ætatis anno armis paternis donabatur. Ita cœteros anteibat pulchritudine, ut ebur fagum ſplendore, cum eidem inſculpitur, ſiquidem capillus ſupra aurum nitebat. Annum habens duodecimũ in tam perfectum viri robur adoleverat, ut decem pelles urſinas uno impetu à terra facile allevaret. Ducẽ prætera Loricũ, propriũ nutritiũ, una cum Uxore Lora (vel Glora) interemit, ſibiq; regnũ Traciæ (nobis Trudheim) ſubjecit, multas deniq; Regiones peragrans, mundiq; plagas perluſtrans, Centaurus omnes & gigantes ſolus proſtravit. Ad hæc Draconem immanem multasq; feras trucidavit. In ſeptentrionali mundi plaga fatidicam mulierem inveſtigavit, nomine SIF, eandemq; in uxorem accepit. Nemo eſt, qui hujus SIF ſive Sibyllæ generationem noverit. Capillo erat auro ſimili, ſuperavitq: forma omnes, qui tunc erant, mulieres. Cum hac filium habuit Londum Patri ſimilem, cujus filius erat Henredo Pater Vingethori, Patris Vingereri, Patris Modæ, Patris Mogonis, Patris Ceſpheti, Patris Liedingi, Patris Athræ (nos vocamus Æundum) Patris Urmanni, Patris Hermodi, Patris Schioldunni (nobis Schioldur), Patris Biaferi (nobis Biar), Patris Jatonis, Patris Gudolphi, Patris Finni, Patris Frialafi (nos Fridlef dicimus,) qui filium ſuſcepit nomine Voden, quem nos Odinum vocamus Is erat vir ob ſapientiam & multa alia dona celeberrimus, uxorem habens Frigidam, nobis Frig dictam, Steph. (*r*) Turcia. Steph.

mero militum, Juvenum & Seniorum utriusq; sexus, qui vim ingentem (auri, argenti) & pretiosissimarum rerum secum vexerunt. Qvascunq; autem terras peragrarant, miris efferebantur encomiis, Diis quam hominibus similiores ab universis judicati, nec prius substiterunt, quam terram Aquilonis ingressi essent: quæ nunc Saxonia appellatur, ubi per annos multos Odinus vixit, istamq; (s) Regionem latè possedit, quam (t) cum distribuisset inter filios, ita ut Vegdeggo orientalem Saxoniam, Begdego Vestphaliam, Siggo Franciam determinavit: ipse in aliam migravit Regionem, (v) quæ tunc Reidgotolandia (x) dicebatur, & quicquid ibi placuit, sibi vendicavit. Huic terræ præfecit filium Skiólldum, ex quo Fridleifus genitus est, cujus posteri Skiolldungar sive Skiolldiades nominantur, à qua stirpe Daniæ Reges descenderunt. Ista Reidgotolandia nunc Jutlandia appellatur.

Porro illuc sedes movit, ubi nunc Svithiod (y) dicitur, ibi tunc erat Rex Gylfus quidam, qui cum certior fieret de itinere Asiaticorum, quos Edda Asas appellat, obviam illis processit, Odino offerens imperium quantum ipse vellet in regno suo habere. (z) Asas vero tanta comitabatur fortuna, ut ubicunq; commorarentur, pax vigeret & omnis prosperitas. Et hæc bona ab illis provenire, cuncti sibi persvasum habuerunt. Hoc enim omnes movit, quod dissimiles essent reliquis hominibus, quos unquam conspexissent, quoad scientiam, formam, fortitudinem & præstantiam corporis singularem (a). Terram hanc Odinus floridam esse & fertilem animadvertit, ergo locum illic civitati extruendæ elegit, ubi nunc de ejus nomine Sigtunum (b) vocatur, Regiaq; gaudens dignitate Niørdum se nominavit: Idcirco in annalibus veterum invenitur primum Regem Suecorum Niordum dictum esse, quod Odinus illic Rex fuerit magnificentissimus; (quamvis ante illum ad-

 reg-

(s) Istic. Steph. (t) Eandem ditionem Odinus hic inter tres suos filios distribuit, quorum unius nominatus est Vegdeg, quid potenter postea in Saxonia regnavit, Filium habuit Viturgils, qui Eituin suscepit; Patrem Heingesti & Sigarum Patrem Svebdegi, quem nos Svipdag vocamus. Alter Odini filius erat Beldeg (nobis Baldur): hic terram adeptus est, hodie Vestphal dictam: filium habuit Brandum, qui progenuit Odigarum, (nos Frodam vocamus) cujus filius Frevin, Pater Purg, qui filium habuit Gevisum, quem nos Gave nuncupamus. Tertius Odini filius nomine erat Sigo, filium habens Rerernm, uterq; Franciæ hodie sic vocatæ imperavit, à quibus Volsungi sie dicti descenderunt. Reliqui præterea omnes Prosapiarum magnarum multarumq; authores exstiterunt. Steph. (v) Suscepit deinde Odinus iter perrexitq; aqvilonem versus ac devenit in Regionem qvæ tunc &c. Ste. (x) Redgotalandia Ste. sunt autem Reidgoti, equites strenui qvi fortè mutato nomine Iotnar, id est Giganthei homines, postea appellati sunt, & terra ipsa Iotlandia, sicut in antiquitatibus nostris scribitur. (y) ɔ. Svecia. M. O & Ste. (z) Qui Asiæ appellabantur. Ste Asar, Æsar. M O (a) quoad præstantiam formæ atq; scientiam Ste (b) Siguanum. Ste. Aliàs Siggi, nomen unum est Odini, & tun, ɔ; campus inde sigtun.

regni istius gubernacula aliquot sederint (c). In urbe Sigtunensi Odinus Principes constituit XII ad imitationem Trojæ, qui leges tuerentur & Judicia exercerent secundum consvetudines Turcicas. Adhuc ulterius versus Septentrionem progressus est, donec illum exciperet Oceanus, quem omnes terras cingere putabat, ibiq; filio Semingo Regnum destinavit, ubi nunc Norvegur (d) dicitur. Ab hoc Semingo genus suum numerant Reges Norvegici, ut etiam Duces, Barones & alii optimates (e). Ex indigenis ibi Asiæ uxores sibi & filiis suis delegerunt, ut hæ familiæ intra breve tempus per Saxoniam & omnem orbem Arctoum dispergerentur, & Lingva Asianorum facta esset (f) propria & communis omnibus has terras incolentibus. (g)

(c) Hæc non extant in Steph. (d) Noregur. Steph. ɔ: Aquilonis tractus. Sic in masculina voce prisci Norvegiam appellarunt. (e) ut videre est in Haleya tale. Filium v. Ygvonem apud se detinuit Odinus qui postea Patri in regno successit, autor prosapiæ quæ Yngligorum nuncupatur. Ste. (f) est. Ste (g) ɔ: Norvegis, Svecis, Danis, Anglis &c Quod confirmant literis mandata, Priscorum Asiaticorum nomina propria, quæ una cum hac lingva Asiæ in Septentrionalia hac regna, Norvegiam, Sveciam, Daniam & Saxoniam transtulerunt. Occurrunt etiam in Anglia locorum & Urbium vetusta nomina, quæ alia lingva, quàm ibi jam viget, videntur indita. Ste.

Nota in Sequentibus.

Edda Hominibus Monstrosæ magnitudinis & virium prodigiosarum, quatuor indidit nomina Rise/ Bergrise/ Jotun/ Thurs. Quæ an idem significent an diversa vix discerno, sed tamen in hac qualicunq; translatione mihi Rise erit Gigas, Bergrise/ Cyclops, Jotun/ Centaurus, Thurs/ ficto nomine Thussus, quod nomen propriè sangvisugam notare puto. In vulgari lingva Islandica fatuum quemvis Thussa appellamus.

Hactenus Prologus fuit, incipiunt FABULÆ

FABULA I.

Gylvaginning

SYlve ried thar Londum/ er nu heiter Swythiød/ fra honum er thad sagt/ hann gaf eirnre farande Konu ad Launum Skimtunar sinnar eit Plögs Land i Ryke synu/ thad er fiorer Oxn drægie vpp Dag og Nott/ su Konu var ein aff Asa Ett/ (a) og hiet Gesion/ hun tök fiøgur Oxn/ Nordan vr Jøtun heimum/ enn thad voru Syner Jøtuns Nockurs og hennar/ og sette tha fyrer Plög/ enn Plöguren gick sø breitt og diupt/ ad vpp leiste Landed/ og drögu Wxarner thad Land ut um Hafed/ og namu stadar i Sunde nockru/ thar sette Gesion Landed/ gaff Nafn og kallade Selund. Enn thar sem Landet hafde uppgeinget thar var efter Watn/ thad er nu Løgurenn kalladur i Suythiöd/ og liggia so Vykur i Leigenum/ sem Nes i Selunde.

(a) Hön er uefnd. C. R.

Gylvis Beskuffelse

Gylve regierede der Lande/ som nu heder Suerige. Aff hannem er det sagt/ at hand gaff en veyfarendis Quinde til Løn for hendis lystig Sang et Pløy-Land udi sit Rige/ saa stor som fire Øxen kunde pløye op en Dag oc Nat. Den Quinde var en aff de Asianers Slect/ oc heede Gefion, hun tog fire Øxen Norden aff Jotenheimum/ men det var en Kiempis Sønner oc hendis/ oc spente dennem for Plog: Men Plogen gick saa breet oc dybt (ned i Jorden) at Landet oprøcktis / oc droge Øxerne det Land ud om Haffvet / oc holte stille udi noget Sund / der fested Gefion Landet/ gaff det Naffn / oc kaldede det Selund. Men der som Landet hafde oppelt/ der vaar Vand: Efter det kaldis nu Laugern udi Suerige / oc ligger saadanne Wyger udi (den ferske Sø) Laugeren / som Reffler paa Selund.

Mythologia I.

GYLVI ILLUSIO. HARI MENDACIUM.

GYlfus Regnum tenuit, ubi nunc Svecia dicitur. De illo refertur, quod mulierculæ cuidam peregrinæ, sed cantatrici præstantissimæ, quod svavissimè cantando ipsum exhilararet, pro mercede in Regno suo arvum tribuerit, quantum die ac nocte tauri quatuor arare possent. Fuit mulier hæc ex genere Asarum nomine (*a*) Gefiona; illa vero adduxit ex Borealibus Jotunheimis (*b*) tauros quatuor, qui erant Centauri cujusdã & ipsius filii; hos aratro junxit. Vomer autem adeo lautum & profundum fecit sulcum, ut Regio haud contemnenda exsolveretur, quam tauri meridiem versus per æquor traxerunt, constitueruntq; in Ponto quodam, ubi hanc terram (*c*) Gefiona collocavit & nomen indidit Sælund (*d*). Verum ubi eruta fuerat Regio Lacus remansit (thad er nu Logurem (*e*) i Suythiod.) Svecicus hodie appellatus & Sinus in Lacu sic jacent, ut Isthmi in Sælundo.

Hac de re Bragi (*f*) antiqui Rhytmus extat.

Giefion dro frå Gylfa / glød diuprødul (*g*) Ødla
So ad aff renne rauknum / rauk Danmerkur auke (*b*) /
Båru Øxn og Atta / ennt tungl thar ed geingu
Fyrer (*i*) Wyneya vidre / Walrøff stozur høfud (*k*).

(*k*) Rhyt-

(*a*) Gefion. C. W. (*b*) Jothunheimar C. W. (*c*) Gefion. C. W. (*d*) Sælund quasi marinus lucus: Id nunc Selandia est in Dania. (*e*) Est autem Løgur magnarum aquarum collectio (*f*) Brage gamle vetustissimus Rhytmista. (*g*) Notetur quod Rhytmista terram amœnam vocet Diuprødul o: Solem profundi, quod aquæ profundo insideat, ut sol cælo. (*h*) auka. C. R. (*i*) Winayia. C. R.

(*k*) Rhytmi hic est sensus: Abstraxit Gylfo solum Gefiona profundi
Augmentum, ut Daniæ curvum sequeretur aratrum.
Portarunt tauri capita ardua quatuor illi
Et frontes lunas octo, qui pondus amœni
Præcessere soli per fractas æquoris undas.

FABULA II.
Huornenn Gylfe ward margra Hluta wys.

GYlfe thesse var Madur fiølkunnigur / hann undradest thad/ ad Asa Fölck var so kunnigt / ad aller hluter giordust ad theirra villa / og huxade hann huort thad munde vera af edle theirra/eda munde thui vallda Gudmøgn er their blötudu. Hann Byrjade ferd syna til Aßgards / før med (a) leynd / og brå å sig gamalls Manns Lyke / og (b) dualdest suo. Enn Æser voru vysare / (c) og såu fyrer ferd hanns fyrr enn hann kom / og giørdu möt hønum Stönhuerfingar/og er hann kom i Borgina så hann Håfa Holl/ suo valla måtte siå yfer hana/thak hennar var lagt gilltum Skiølldum (d). Gylfe saa Mann i Hallardyrum / liek ad Hand Søxum / og haffde siø senn å Loffte / så spurde hann fyrr ad Naffne/ hann nefndest Gånglere/ og komenn aff Refels Stigum/ hann beidest ad Sækia thar til Nåttstadar (e) og snerest Madurenn fyrer hønum inn i Høllena. Gånglere giek å effter / og thegar laukst Hurdenn å Hæla hønum/ thar saa hann mørg Gölff og margt Fölck/ sume med Leikum/ sumer med vapnum og børdust / (f) og thötte hønum marger hluter ötruleger their er hann saa. (g) Thar så hann thriu Håsæte huort upp frå Ødru / og sat sinn Madur i huoriu / og spurde hann huort Naffn Høffdingia theirra være / så suarar er hann leidde inn ad så er i hinu Nedsta Håsæte situr / var Köngur / og hiet Hår /:(h) enn så effarst er hiet Thridie. H. Thå spyr Hår Komandann huad fleira sie Erenda hanns / enn heimell er Matur og drickur thier seiger hann / (i) sem øllum hier i (k) Walhøll / hann suarar / ad fyrst vill hann vita eff nockur er fröður Madur inne. Hår seiger hann kome ei (l) heill vt / nema hann sie fröðare / og stattu framme sagde hann medan thu (m) fregnar/sitia skal så er

---

(a) Laun (b) duldest (c) ad their høffdu Spådöm alii Spanthak (d) suo sem Spönthak: suo seiger Thiödolfur en Huinverske. At Valhøll var Skiølldum thøkt. A Bake lietu Bliekia Barder voru Griþte suåfnes Salnefre segge hyggande (e) og spurde huor Høllena Ætte/ hann suarar ad thad var Köngur theirra en filgia må eg thier ad siä hann skalltu thä sialfur spyrja hans Naffns. (f) thä litadest hann vm (g) Thä mælte hann / Gåtter allar ådur gange framm / umm skignast skile / thuiad övyst er ad vita / huar Oviner sitia å fleti fyrer. (h) Enn så er næst er hiet Jaffnhår. (i) Hønum (k) Håfa Høll (l) Hæll. (m) fregn.

er seiger. [Nam tha Gylfe / huor ed tha neffndest Gänglere ad Spurningum aff thremur ådurgrenidum Håsätiendum efftersilgiande Dæmesøgur (n)]

(n) Parenthesi inclusa non extant in C. R. & C. W.

2. Fabel.

Huordan Gylfe (Kong) bleff mange Ting vijs.

Denne Gylfe vaar en forfaren Mand udi den sorte Konst / hand undrede sig der paa / at det Asianske Folck var saa konstig at alle Ting giordis efter deris Villie / oc tenckte hand med sig / enten det maatte være udaff Natur deris selffs / eller maatte det volde Gudernis Krafft som de offrede. Hand begynte sin Reyse til Aßgard (a) foer hemmeligen / oc tog paa sig en gammel Mands Skickelse / oc forskiulte sig saa. Men de Asianske vare klogere oc saae tilforne hans Tilkommelse førend hand kom / oc giorde imod hannem Koglerie. Oc som hand kom ind i Staden / saae hand en høy Pallatz / saa mand kunde neppeligen see offver hende. Hendis Tag var belagt med forgylte Skiolde. Gylfe saae en Mand udi Pallatzens Dør / som leegte med Kaardlaffer / oc hafde siuff i Lofftet ad gangen / (oc ingen aff dem falt ned paa Jorden): Den spurde Gylfe først om hans Naffn; Hand kaldte sig Gänglere / oc sagde sig at være kommen aff Alfarvey; Hand begierdis at maa søge der Herberge om Natten / oc vende sig Manden for hannem ind i Pallatzet. Gangler gick bag effter oc knap lucktis Døren i paa Hælerne paa hannem. Der saae hand mange Loft oc mange Folck: Somme leegte / somme drack / somme var op med Verge at fectis / oc tøckte hannem mange de Ting u-trolig / som hand der saae. Der saae hand tre Kongelige Stole / en offver den anden / oc sad en Mand udi huer. Da spurde hand huad Naffn de Høffdinger haffde / den suarede som hannem leedde ind / at den som udi den nederste Stoel sidder / er en Konge oc heder Haar: Men den øffverste heede Tridie. Da spør Haar Gesten / huad fleere hans Ærinde er / men frit staar dig for Mad oc Dricke siger hand / saa vel som alle andre her ud i Walhall. Hand suarer / ad først vil hand vjde om nogen lærd Mand er der inde. Haar siger hand icke kommer der beholden ud / undtagen hand lærer noget. Oc stat du ickun frem / sagde hand / mens du spør: Sidde skal denne der siger (ɔ: den som Spørßmaalet forklarer). Lærdte den Tid Gylfe (som da nefnte sig Ganglere) udi Spørßmaal vijs / aff tre fornefnde Høytdsidendis Førster efterfølgende Fabeler.

(a) Aßgard er den Borg som de Asianske Mænd haffde bygt oc boed udi.

MYTHOLOGIA II.

Ut Gylfus de multis rebus instruitur.

GYlfus hic Magiæ erat peritus, & admiratus est singularem fortunam & felicitatem Asianorum, (a) quod ad illorum arbitrium & nutum

D res

(a) Asarum. Steph.

res omnes caderent, ſecum ratiocinans, (*b*) hocne ipſorum naturæ an Deorum quos colerent virtuti & potentiæ adſcribendum eſſet. Iter ergo Aſgardium (*c*) ingreſſus eſt ut privatus aliquis in forma viri Senis ſeſe occultans. Aſi (*d*) vero adhuc cautiores de ejus itinere omnia cognôrunt priusquam adveniret. Præſtigiis ergò hominum ex ceperunt, apparentiaq; earum rerum, quæ non erant, deluſerunt. Ille autem urbem in trans aulam conſpexit tantæ altitudinis, ut viſu vix poſſit comprehendi, cui tectum ex auratis (*e*) clypeis erat inductum (*f*). In hujus aulæ atrio Gylfus hominem vidit machæras manuarias alternatim prænſitando, ludentem, & ſeptem pariter ſurſum projectas habentem (Hann llek ad hand ſoxum/og hafde ſenn Sio å Lopte). Hic advenientem de nomine prior interrogavit, Gylfus ſe Ganglerum appellari reſpondit, & veniſſe ex Refil-Stigum (*g*) petiitq; ut illic per noctem hoſpitio exciperetur (*h*). Domeſticus itaq; converſus aulam intravit, quem pone ſecutus eſt Ganglerus, ad cujus calces ſubito clauſa eſt janua. Ibi pavimenta multa, hominumq; ſtupendam cernebat multitudinem diverſis intentam exercitiis: hi ludebant, illi poculis indulgebant, iſti palæſtram exercebant, alii alia agebant, plurimaq; illic incredibilia conſpicere videbatur (*i*). Inter cætera tria ſedilia quorum unum ſupra aliud ordine diſpoſitum erat, & ſingulis ſingulos homines inſidentes vidit; Quærit ergo quod nomen gerat Princeps eorum. Reſpondet is, qui eum antea introduxerat, quod ille qui infimum ſolium occupabat Rex eſſet & Haar (*k*) nuncuparetur; qui ſuperius Jafn haar; qui ſupremum Thridie. Ab advena Haar deniq; ipſe quærit, quænam plura in negociis habeat: Sed liber, inquit, erit tibi cibus & potus ut omnibus aliis hic in Valhøll (*l*). Ganglerus contra affirmat ſe velle ſcire, an aliquis intus ſit vir ſapiens? Reſpondit Haar

Sal-

(*b*) ruminans. Steph. (*c*) Aaſgardum. C. W. Aſgardum Steph. Aaſgardur eſt civitus Aſarum. (*d*) Aſæ. Ste. (*e*) aureis: Ste. (*f*) quod hoc Rythmo teſtatur Thiodolphus Hvinverlchi.

Curaverunt micare
Auro nitente tectis
Umbonibus lacunar
Aſæ ſagaciores. Steph.

(*g*) ɔ: ex tractu Ravennenſi ut conjicio, Italum forte ſe confinxit. Aliàs Neſilſtigum. Ste (*h*) ſimulq; inter rogavit quis aulæ præſideret? Rex noſter inquit alter, ad quem cum te adduxero, poteris ipſe de nomine quærere Ste. (*i*) hos ludentes, illos poculis indulgentes, iſtos palæſtram exercentes, plurima illic incredibilia videbatur conſpicere, unde in hæc ſolutus eſt verba:

Per qvaſcunq fores intuleris pedem
Circumqvaq; juvat lumina flectere
Eſt ſcita quoninm difficile omnibus
Hoſtes quo lateat cautas in Angulo.

(*k*) Haar ɔ; excelſus. (*l*) Sic etiam curia Aſarum vocatur. Stephanus legit Hava Høll.

Salvum illum non exire, nisi sit ipse sapientior: & stabit, ait, interrogans; Sedebit autem Respondens. Gylfus hic Ganglere dictus per quæstiones à tribus prædictis Sessoribus sequentia didicit Mysteria (*m*).

(*m*) Verius mendacia. M. O.

Nota hanc Gylfi delusionem Edda pluribus exsequitur, per Quæstiones Gangleri, & responsiones trium illorum per vices. Sed ego in Mythologias numeris distingvo, sic, ut cujuslibet Mythologia Argumentum seu titulus sit ipsius Gangleri Qvæstio. Ita facilius potest videri, unde quædam rerum appellationes Originem habeant, de quibus in parte secunda agitur.

FABULA III. Edur Dæmesaga.

Huor ædstur og ellstur sie allra Guda.

Så er ellstur er allra (a) Guda hiet (b) Alfader/enn i Aßgarde/hinum forna atte hann tôlff Nøffn. 1. Alfader / edur Aldfader. 2. Herrann edur Herian. 3. Hnikari edur Nikar. 4. Nikur edur Hnikudur. 5. Fiølner. 6. Ome. 7. Ofte. 8. Biflide (c). 9. (d) Widrer / 10. Svidrer. 11. (e) Svidor. 12. (f) Jâlkur. (g) Liffer så Gud vmm Allder / oc Stiørnar øllu Ryke synu / og rædur øllumm hlutum Stórum og Småm. (h) Hann smydade Himen og Jørd / Lofftet og alla eign theirra / (i) og hite thad mest er / hann giørde Mannenn / og gaff hønum Ønd / thå er Liffa skillde og alldrei Tynast / thótt Lykame fune til Molldar eda Brenne til Øsku/og skulu aller Menn liffa their riett eru sidader/ og wera med hønum siålfum/ thar sem heiter Gimle edur Wyngôlff / enn wonder Menn fara til Heliar/og Thadan i Nifheimn (k)/ thad er nidur i thann nyunda Heim. Enn ådur enn Himen og Jørd var giør / tha var hann med Hrymthussum.

(a) Goda. (b) Alfodur ad voru male. (c) Edur Biflinde. (d) Gudar (e) Widrer. (f) edur Jålg. (g) tha spyr Gånglere huor er så Gud / og huat må hann/ og huat hefir hann vnned Framaverka? Hår seiger (h) thå mælte Jafnhår (i) thå mælte Thridie. (k) J Nifflhel.

3. Fabel.

Huilcken der er ypperst oc eldst iblant Guderne.

Den der er eldst iblant alle Guder heder Allefader / men udi den gamle Asianernis Stad (udi Troja) haffde hand tolff Naffne. 1 Allefader / eller Tidens Fader 2 Herren / eller Herian. 3 Hnikare / eller Nikar. 4 Nikust / eller Hnikedur. 5 Fioluer. 6 Ome. 7 Osie. 8 Biflide. 9 Widrer. 10 Svidrer. 11 Svidor. 12 Jalkur. Den Gud leffver evindelig / oc regierer alt sit Rige/oc raader for alle Ting store oc smaa. Hand bygte Himmel oc Jord/ Lufften oc alle deris Eyedom/ (ɔ: alt huis de indholder)/ oc det andet som mest er (at) hand skabte Manden oc gaff hannem Siæl / den som leffve skal oc aldrig tabis: Endog Legemet forraadner til Støff / eller brender til Aske. Oc skulle alle

Mænd lefve de som retteligen hafver skicket sig/ oc være med hannem selff/ der som heder Gimle eller Wyngölff (a) / men onde Mænd fare til Hell / oc der fra udi Miffheim / det er neder i den niende Verden. Men før end Himmel oc Jord bleff skabt/ da var hand hos Frost-Trollene.

(a) Wyngölff ɔ: gode Venners Gulff / eller Venners Pallatz.

MYTHOLOGIA III.

(*a*) Quisnam supremus & antiquissimus sit Omnium Deorum.

(*b*) ANtiquissimus omnium Deorum Alfader. (ɔ: omnium Pater) appellatur: Sed in Asgardo Veteri (*c*) 12 obtinuit nomina, quæ sic recensentur. I. Alfødur (ɔ: Pantopater). II. Herran sive Hertan (ɔ: Dominus). III. Hnikar sive Nikar (*d*). IV. Nikur sive Hnikudur (monstrum aqvatile in varias se commutans formas hoc nomen denotat). V. Fiølner (ɔ: plurimarum rerum gnarus). VI. Ome. (ɔ: sonans). VII. Oske. (ɔ: optator). VIII. Biflide (*e*) (ɔ: agilis). IX. Widrer. (ɔ: lignator). X. Svidrer. (ɔ: depopulator). XI. Svidor. (ɔ: ustulator). XII. Jalk seu Jålkur (sic eqvum appellamus, qui annum duodecimum excessit). (*f*) Hic Deus per secula vivit & regnum suum gubernat, omnia regens magna & minima, summa & ima. (*g*) Is cœlum terram & aërem condidit, omnemq; eorum possessionem, & quod maximum est, (*h*) hominem fecit, cui animam tribuit semper victuram, nunquam interituram, & si corpus putrescens in pulverem terræ, aut per ignem in cinerem redigatur, viventq; omnes homines bene morati, & erunt cum ipso in loco, qui Gimle sive Wingulf dicitur (*i*): Sed mali ad Helam (*k*) (ɔ: Deam Inferni) abibunt, & inde in Nifflheimum (*l*). (ɔ: in mundum nonum). Sed priusquam cœlum & terra extarent, hic Deus erat cum Hrymthussis (ɔ: pruinæ gigantibus). (*m*)

(*a*) Ganglerus hunc in modum sermonem suum exorsus est. *S*te. (*b*) Respondit Haar, nominatur in nostra lingva Alphodur. *S*te. (*c*) ɔ: Troja. (*d*) à Græco forte *νικη* ɔ: victoria deductum: qvod fieri potest, quia in antiqua lingva nostra aliquot voces in veniuntur Græcæ originis. (*e*) Biflidi vel Biblindi. *S*te. (*f*) Quærit Ganglerus ubinam ille Deus est, quid potest, aut qvarum est virium? Respondet Haar, per secula vivit. &. Steph (*g*) Dixit a. Iafuhaar. (*h*) inquit Thridie. Ste (*i*) Vingulf est amicorum palatium. (*k*) Hell. (*l*) Niflehel. Steph. (*m*) Hæc ultima periodus non extat in *S*teph.

IV. Dæmesaga.

Huorsu Hösst. Og huad Ædur war.

Suo seiger i Wølu Spaa.

(a) Ar war allda / thad ecke var varad/
Sandur Nie: står / Nie sualar wnner /

Jord

(a) J. år var halda/ tat er ete var/ vara Sandur ne sær ne Salar uner/ Jord fanst ecke/

Jørd fannst Æfa / Nie vpp Himen
Gap var Ginnunga / enn Gras ecke.

Nyrr var thad mørgum Ølldumm enn Jord være køpud / er Nifflheimur var giør / og i honum (b) liggur Brunnur så er Huergelmer heiter / og thadan aff falla thær ar / er suo heita (c) Sud / Gunnthra / Fion (d). Fimbul / Thul / Slidur / Kridur / Sylgur / Ylgur / Wyd / Leifftur. Giøll er næst Helgrindum.

Først var så Heimur i Sudur halffu er Mußpell heiter / hann er liós og heitur / Logande og Brennande / og ofær theim thar eru Vtlender / og ei eigu thar Odol. Så er Surtur neffndur er thar Situr å Lands Enda. (e) Hann heffur Logande Suerd / og i Enda Weralldar mun hann fara oc heria / og Sigra oll Gudenn og Brenna allann heim med Ellde. Ar thar sem kallast Elevagar / thegar thær voru komnar so langt frå Vppsprettu / ad Eiturkvika su i theim var hardnade / (f) tha vard thad Js. Og sem su kvika (g) nam Stadar og Rann ecke / (h) tha fraus ad hryme vr thad er aff Stod Eitrinu / og Jók huort Hrymed yffer annad allt i Gynnungagap. Ginnungagap thad sem visse til Nordurs fyllest med thunga og Høffugleik Jß oc Hryms. (i) Enn hinn Sydre Partur Gynnungagaps / hettest af gnystum oc sium theim er flugu vr Mußpells heime. Og suo sem kallt stód aff Nifflheime / og aller hluter grimmer / suo var allt thad er visse nåmunda Mußpells Heime heitt og Lioss. Ginnungagap var so liet (k) sem Lopt Vindlaust / og thar er mætte hrymenu blær hitans / so ad brådnade og dranp / (l) tha kviknudu Droparner aff krapte theß er til sende hitann / og var Manns lykníde / og er så neffndur Ymer. (m) So seiger i Volu-Spå hinne Skømmu.

Eru Wólur allar frå Widolfe
(n) Witkar aller frå Wilmeide
(o) Enn Seidberendur frå Suarthoffda
Sunt Sybillæ omnes à Vidolpho
Philoſophi omnes à Vilmeido,
Sed incantamenta ferentes à Svarthofdo.

Ecke trudest Yme thesse Gud / Jllur var hann og aller hanns Ættmenn / their kallast Hrymthussar. Enn so er sagt ad tha er hann Suaff / fieck hann Sueita.

 Thå

ne vpp Himen / gap var Ginnunga / enn Gras ecke. C. W. Codex v. Regius sic habet: Ar var Alda thå er Jmer Bigde / vara Sandur ne sær / ne Sualar vnn. Jørd fanst efa ne vp Himen / Gap var Ginnunga / en Gras huerge. (b) Midium. (c) Suøl. (d) J Form (e) til Landvarnar. (f) So sem sindur thad er Remur or Elldenum. (g) Js gaff (h) Tha helde Yfer thannig og å thad er aff Stod Eitrinu. (i) Enn inn Yjser vr og Gustur. (k) Hlætt. (l) og aff theim kvitu dropum (m) Enn Hrymthussar kalla hann Aurgelme / og eru thadann komner Hrymthussar. (n) Witlykar. (o) Aller Jotnar frå Yme komner. Enn hier seiger so Varpthruduer Jotun. Seigdu thad hid eina ef thitt Ede Duger / og thu varp thrudner viter. Huadann Aurgelmer kom med Jøtnasonum fyrst hinn fróde Jøtun?

Thå vàr under vinstre Hende hanns Madur og Kona/ og annar Fötur hanns gat Son vid Ødrum/ enn thadanaff Konu ætter / thad era Hrymthussar kallader. Hinn gamle Hrymthuß er Yme.

Or Elevagum stucku Eitur dropar / sua ox unst vard or Iøtun thar eru Orar ætter tomnar allar samann / thuj er that æ alt til ätalt.

4. Fabel.

Huorledis (alting) begyntis/ oc huad udi Begyndelsen var.

Saa sigis udi Sybillæ Spaadom:

Annus erat Seculorum
Cam non existeret
Harena nec mare
Nec — — — (a)
Terra fixa valde
Nec supernum cælum
Hiatus erat abyssi
Et gramen nullum.

Det var mange Alder førre end Jorden var stabt/at Helfvedis Bollg blef giort/oc udi hannem ligger den Brynd som Huergelmer heder/oc der udaff flyder de Aaer som saaledis heede. Sud/Gunnthraa/ Fion/Fimbul/ Thul/ Slider/ Hryder / Sylgur/ Ylgur/ Wid/ Leiptur. Gioll flyder næst op til Helffvedis Sprinckelverck.

Først var den Stad hen mod Synden / som Mußpel heder: Den er lius oc heed/ gloendis oc brendendis/ oc u-bevandrelig (for) dennem som der ere Udlendiske / oc icke hyffver der hiemme. Den er Surter neffnt som der sidder yderst paa Lands Enden. Hand haffver gloendis Suerd / oc paa Verdsens Yderste skal hand gaa til oc krige/ oc ofvervinde alle Guderne/ oc opbrænde ganoske Verden med Ild.

De Aaer som kaldis Elivagar / den Tidde vare komne saa langt fra Vands udsprungen/at Edersaften som udi dennem var blefven haar/da blef det Jis/oc som den Materie stiltis oc flød icke (meere) da frøß til Rimfrost. Den Fuct som stod udaff Forgifften/ oc forøgtis huer Rimfrost offven paa det andet alt ind i Affgrunds Suellet. Affgrunds Suellet som var imod Nord fyltis med Tynge oc Højhed udaf Jis oc Rimfrost. Men den Synderpart udaf Afgrunds Suellet bleff læt aff de Gnister oc Funcker som fløye udaff Mußpellsheim. Oc lige som kaalt stack udaff Nifheim oc alle Ting grumme: Ligesaa vare altingest aff det som grentzede nær op til Mußpel heede oc liust.

Affgrunds Suelget var saa læt som Lufft foruden Vind / oc der som møttis Rimfrosten oc Vindens Heede / saa at smæltis oc drøb / da bleffve de Dra ber leff-

(a) Verba quæ desiderantur intellectu difficilia sunt.

leffvende udaff hans Kraffe som tilsendee Heeden / oc bleff Mands Lignelse / oc er den Mand nefful Ymer. Saa sigis udi Sybillæ Spaadom.

Ere Sybiller alle fra Widolff.
Wise Mænd alle fra Wilmeid.
Men Troldmænd fra Sorthøffde. (b)

Icke actedis (denne) Yme (at være) Gud. Ond var hand/oc all hans Slect / de kaldis Rijm-Trolde. Men saa sigis at den Tid som hand soff/fick hand Suede/da var under hans venstre Haand Mands oc Quindis Person/oc det ene hans Been fødde en Søn aff det andet / oc der aff ere Slect udkomne / de ere kaldet Frost-Trolde. Den ældste Frost-Trold er Yme.

(b) Ita dicto à nigro capite.

MYTHOLOGIA IV.

(a) Quomodo cuncta cœperint, & quid antea fuerit.

(b) Sic dicitur in Vaticinio Volæ (c).

Continuus fine vere fuit, fine partibus Annus.
Non mare, non fluvii, non terra aut æther, arena.
Non erat, aut gramen, vacui sed grandis hiatus.

(d) Multis seculis ante terram conditam factus est Niflheimus: in illius medio fons est Hvergelmer (e) dictus, ex qvo omnes hi profluunt: Svol (ɔ: refrigerans); Gunthra (ɔ: gaudii remora); Fimbul (ɔ: qvinq; alvei); Thul (ɔ: placido agmine (f) labens); Slidur (ɔ: Vagina) (g); Hrid (h) (ab impetuoso cursu); Ylgur (ideo fortassis hoc nomen habet,quod apri vocem sese exonerando imitetur: Ylgur enim aper est); Sylgur ɔ: absorbens; Wid/ à latitudine; Leiptur ɔ: Splendor; Gioll ɔ: Sonans: proximus Cancellis inferni hic amnis est (Styx). Prius tamen extitit mundus ille versus meridiem, qui Mußpell vocatur, qui lucidus est & calidus, flagrans & torridus, omnibus extraneis accessu intolerabilis, (i) inquilinis tantum idoneus; Surtur ɔ: Niger (k) Hic in fine mundi expeditionem suscipiet, superabitq; cunctos Deos & res omnes igne depopulabitur. (l) Ut in Volæ Vaticinio dicitur:

Surter fer Sunnann / med Sviga Lævi. (m)
Skyn aff Suerde / sôl valtiva

Griôt

(a) Ganglerus quærit; quid fecit ante cœlum & terram creavit? Haar respondet, tum erat cum Hrimtussis. Ganglerus quærit, qvomodo cuncta &. Ste (b) Haar respondet. Steph. (c) ɔ: in Wølu Spá. (d) Jafn. Steph. (e) (omnibus inhians). (f) murmure. (g) ab augusto fortassis alveo. (h) fridur. C. W. (i) his etiam qui ibidem fundos & domos non possident Ste. (k) Non possum conjicere ex lingva Islandica, Etymologiam vocis Mußpell quæ sit Surtur vero est niger appellatur, qui illic ad fines tuendos præsidet, fulgente utens gladio. (l) Mundum omnem depopulabitur. Steph. (m) Leife. C. R.

Grlôt biorg gnata / enn gifur rata
Troda Haler helveg / en Himen Kloffnar.

Senſus eſt talis: Magnifico prodit comitatu Surtur ab auſtro
Flammeus & radios, Phœbi inſtar diſſipat enſe
Saxa crepant, juga celſa ruunt, gens plurima Lethi
Calcat ubiq; viam, vaſtus diffinditur orbis.

(n) Amnes qui Elivagi (o) appellantur, qvum à ſcaturigine tam procul abeſſent, ut veneni mobilitas quæ illos comitata eſt obrigeret & indureſceret (p) inſtar ſcoriæ ex igne ſcintillantis, in glacem converſa eſt, quæ glacies qvum conſiſteret, ſuperfuſa eſt jugiter veneni exhalatio, quæ in pruinam congelata eſt, & ſic una ad aliam accrevit pruina, usq; in Ginnungagapium (q). Ginnungagapium (r) Septentrionem ſpectans pondere & gravitate oppletum eſt glaciei & pruinæ, ſed introrſus aura & nebula (s). Pars autem Ginnungagapii Auſtro oppoſita contra ſcintillas & fulgetra ex Muſpellsheime volantia allevata eſt (t). Nam ut ex Niſſlheimo frigus & omnia ferocia ſpirabant, ita quicquid Muspellium ſpectabat, calidum erat & lucidum.

Erat autem Ginnungagapium leve ut æther ſine vento. Qvumq; aura caloris ab eo latere tangeret, congelata pruina in guttas reſoluta eſt vividas, ex quibus decidentibus, per virtutem ejus, qvi calorem miſit, homo factus eſt nomine Ymer / quem Hrymthuſſi Aurgelme (v) vocant, & hinc originem Hrymthuſſi ducunt, ſicut dicitur in Vaticinio Volæ (x):

Eru wølur allar	frå Widólfe
Witkar aller	frå Wilmeide
Enn Seidberendur	frå Svarthøffda
Jøtnar aller	frå Yme komner.
Sunt Volæ omnes	à Vindolfo
Venere Sophi	à Vilmeido
Sunt Magi	à Suarthoffdo
Omnes Centauri	ab Ymero.

(y) Non hic Ymer Deus erat: malus enim erat & tota ejus progenies. Sic autem refertur, quod dormiens ſudorem emiſerit ſub ala ſiniſtra, unde Mas &

(n) Gangl. Quomodo cuncta ſe habuerunt antequam homines eſſent & multiplicarentur? Haar: Amnes &c. Steph. (o) Elvagar C. W & Ste. (p) obdureſceret Ste. (q) Ginnungagap. C. W. & Ste Hac voce denotatur vacuum illud, in quo poſtea terra collocata eſt, Ovidio Chaos. Significabat autem patulum Chaſma vel avidum hiatum. Ginnungur ɔ: hians & gap ɔ: rictus. (r) Magnns Olai utitur voce Eddica cum de ſignificatione ejus non conſtet. (s) Ginnungagap thad er viſſetil Nordurâttur fylleſt med Tunga og Hoffugleik Js og Hryms. Inn i frå vr guſtur og Thoka. (t) Enn hinn Sydre Hlutur Ginnanga gaps lietteſt móte gneiſtum og Sium theinn er Flugu vr Muſpellsheime (v) Aurgelum. Ste (x) Quod breve vocatur. Ste. (y) Dicit præterea heic Vaftrudner centaurus, unde Aurgelmer cum centaurorum filiũ ortum traxit ſa-

& fœmina nati sint, & quod pes ejus unus ex alio filium genuerit. Hinc genus Hrymthussorum (z) descendit, quorum primus extitit Ymerus (a).

piens centaurus? Ex Elivagum volarunt veneni guttæ, accreveruntq; donec inde evaderet centaurus. Hinc nostræ familiæ descenderant universæ. Unde hæc infallibilia sunt omnia. Gangl. quomodo multiplicatæ sunt familiæ? pluresne sunt simul creati? vel hunc quem modo nominasti (sc: Ymerum) Deum esse creditis? Haar respondet: Nequaquam Deum esse credimus, malus n. erat, &c. Ste. (z) Hrymthussi dicuntur quasi ex pruina geniti Cyclopes, quod author generis hujus ex pruina resoluta natus sit. (a) Quorum antiquissimum nos Ymerum vocamus. Ste.

V. Dæmesaga.

Um Ymes Fædu og Kuna Audumblu.

NÆst var thad/ er Hrymed thidnade og draup/ ad thar vard aff Kyr/ su er Audumbla hiet/ og fiörar Miölkur Aar Runnu vr spenum hennar/ og thar å fæddest Yme/ enn fæde Kyrennar var thad/ ad hun sleikte Hrymsteina er sallter voru. Og hinn fyrsta Dag er hun sleikte Steinana/ kom vr Steinunum ad kuollde Manns Haar. Annann Dag Manns Hofud/ thridia Dag var thad allur Madur/ så er neffndur Bure/ (a) Hann gat Son thann er Bor er neffndur. Hann fieck theirrar Konu er Belsta er neffnd/ Dötter Bergthörers Jotuns/ og gåtu thaug thriå Sonu/ hiet eirn Odenn/ annar Wile/ thridie We. Så Odenn og hanns Bradur voru Stiornendur halldner Himens og Jardar. (b)

(a) Hann var fagur å litum mykell oc mattugur. C. W. (b) Thad ætlum vier ad hann mune suo heita/ suo heiter så Madur er vier vitum mestan og agiætastan/ og vel meigu their lata han suo heita. C. W.

5. Fabel.

Om Ymes Spise/ oc den Ko Audumble.

DErnæst fleede det/ den Tid Rimfrosten toddis oc drob/ at der aff flabtis en Ko/ den som Audumble heede/ oc fire Melckestrømme (eller Aae) flød udaff hendis Patter/ oc der aff bespisødis Yme. Men Koens Føde var den/ at hun slickede de Steene som Rimfrosten laa paa/ oc vare salte: Oc den første Dag som hun slickede Steene/ kom udaff Steenene/ it Mands Haar/ den anden Dag it Mands Hoffvet/ den tredie Dag bleff der it fuld kommet Mennifte: Den er neffnt Bure/ hand var Fader til den Søn/ som Bør er neffnt/ hand fick til Ecte den Quinde som Belsta heede/ Bølthores Kempis Daatter/ oc føde hun tre Sønner: Den eene heed Odin/ den anden Wile/ den tredie We. Denne Odin oc hans Brødre vare holdne for Himmels oc Jordens Regentere.

MYTHOLOGIA V.

(*a*) De Victu Ymeris quisnam fuerit & de Vacca Audumbla.

DEinde ubi pruina ſtillabat, vacca fiebat nomine Audumbla, ex cujus ubere quatuor. Amnes lactei profluxerunt, hæc Ymerem (*b*) pavit: Pabulum autem Vaccæ erat, quod Lapides linxit pruina & ſalſugine obductos. Prima die qvum lingeret, conſpecti ſunt ex iis ad Veſperas crines humani provenire: Die ſecunda caput hominis: Tertia v: totus homo prodiit, qui Bure (*c*) appellatus eſt (*d*). Is filium genuit Bor/ qui uxorem duxit Belſtam Berthorm (*e*) gigantis filiam, quæ tres illi filios peperit, (*f*) quibus nomina indita ſunt, (*g*) Odin, Vite, (*h*) Ve (*i*).

(*a*) Ganglerus interrogavit, ubinam vixit Ymerus, aut quo medio vitam ſuſtentavit. Ste (*b*) Ymerum Ste (*c*) Bor. Ste. (*d*) formoſus erat aſpectu, potens, & robuſtus valde. (*e*) Beſtlam Bolthorni. Ste. (*f*) quorum primus Odinus, ſecundus Viti, tertius autem Ve nominabatur. Et hæc eſt fidei meæ confeſſio, quod Odinum cum fratribus directorem eſſe credam cœli & terræ quodq; id proprium ipſius nomen ſit, ſiquidem is ita vocatur, quem omnium novimus maximum: convenit a. ut vos idem hac in re nobiſcum ſtatuatis. Ste. (*g*) Odin à fortitudine. C. R. (*h*) Viti, C. W. Viti à ſapientia. C. R. (*i*) Ve à pace nomen habet. Hinc Vebond. C. R.

VI. Dæmeſaga.

Um Børs Syne / og umm Sköpun Himens og Jardar.

SYner Bo:s dråpu Yme Jotun / enn ſo myked Blöd hliöp vr Sårum hanns er hann fiell / ad med thui dreckteſt øll ætt Hrymthuſſa/nema eirn komſt vndann med ſynu Hiſke / thann kalla Jøtnar Bergelmer / hann før å (a) Båt ſinn / og Kona hanns og hiellſt thar / og eru aff hönum komnar Hrymthuſſa Ætter. (b) Bør Syner tøku tha Yme Jøtun/og fluttu hann mitt i Ginnunga gap / og giørdu aff Hræe hanns Jørdena / enn aff Blöde hanns Sæenn / og Wøtnenn. Jorden var giør aff Holldinu Biörgen aff Beinum/ Grjöt og Vrd aff Tønnum og Jøxlum og Beinum er brotenn voru (c) / aff Haus hanns giørdu their Himen/ og ſettu hann vpp yffer Jørdena med fiörum (d) Hornum / og under huort Horn ſettu their Duerg / their heita ſo: Auſtre/ Weſtre/ Sudre/ Nordre. Thå töku their Siur og Neiſta tha/ er (e) kaſtad hafde v: Muſpellsheime/ og ſettu å (f) Himen bæde offan og nedan/ thil ad lyſa Himen

(a) Ludur (b) ſuo ſem hier ſeiger. Or ofi vetra adur være Jørd off Skopud (Skopud) thå var Bergelmer borenn Thad ec fyrſt offman / er ſå hinn frodi Jotun / a var Ludur oflagdur. (c) Aff thuy Blode er vr Sarum rann og lauſt för thar aff gierdu their ſia thann er their girdu og feſtuſamann Jordena / og lagdu thann ſiå i hrjng vtan vm hana / og mun thad flestum Manne vfæra thitſa ad komaſt thar yffer. (d) Skautum. (e) Lauſer foru og (f) Midjan Ginnunga Himen.

men og Jørd. Their gåffu og Stad øllum Elldingum/ sumum å Himne / sumar fóru lausar under Himne / settu theim tho Stad / og Skøpudu gaungu. Suo er sagt i fornum Vysindum / ad thadanaff voru Dægur greind og Ara tal. J Wølu Spå.

Sól thad ne wisse	Huad hann Megnes åtte/
Huar hun Sale åtte/	Stiørnur thad ne vissu
Maane thad ne visse	Huar thær Stade attu (g)

Kringlótt er Jørd / og thar vtanvmm liggur hin diupe Siór / og med theirre Siáfarstrøndu / gåffu their Land til bigda Jotna Ættumm. Enn fyrer Innann å Jørdunne giørdu their Borg vmmhuerffes heim fyrer ófride Jótna / enn til theirrar Borgar høffdu their Brår Ymes Jótnus/ og kølludu thå Borg Midgard. Tóku their og Heila hanns og køstudu i Lofft/og giørdu aff Skyenn/ so sem hier seiger.

Wrmes Ymes (h) Høffde	Enn vr Brăm hanns
Er Jørd (i) skopud/	Giørdu Blyd (l) Godinn
Enn vr Sveita Siór/	Midgar Manna Sonum
Biørg vr Beinum	Enn vr hanns Heila (m)
(k) Vedur vr Haare	Øll sky skøpud.
Enn vr Hause Himen	

(g) Suo var adur enn thetta være. (h) Hollde (i) of. (k) Vadmur (l) Reigean. (m) Woru thau Hardmódgu Sky øll off skopud.

VI. Fabel.

Om Bør Sønner / oc om Himmels oc Jordens Skabelse.

BØrs Sønner ihielsloge Yme Kiempe: Men saa meget Blod løb der ud aff hans Saar / den Tid hand bleff ihielslagen / at der udi drucknedis all Frost-Trolderens Slect / undtagen en (som) undslydde med sit gandske Huuß / den kalde Kiemperne Bergelme. Hand steg ud i sin Baad oc hans Quinde / oc bleff der beholden / oc ere udaff hannem komne Frost-Troldernes Slect. Børs Sønner toge siden Yme Kempe/flytte hannem mit udi Afgrunds Suelget/ oc giorde udaff hans døde Krop Jorden / men aff hans Blod Søen oc Vandet / Jorden bleff giort aff Kiødet / Biergene udaff Beenene / Steene oc Klipper udaff Tænderne oc de Beene som vaare slagen i Stycker: Vdaff hans Hoffvet giorde de Himmelen/oc satte hand offven offver Jorden med fire Kanter / oc under huer Kant (a) sætte de en Duerg / de heeder saa / Østen / Vesten / Synden / Norden. Siden toge de de Funcker oc Gnister som haffde udspreede sig udaff Mußpellsheime / oc satte (dem) paa Himmelen baade offven oc neden til at oplyse Himmel oc Jord: De gaffve oc viß Plaz all Liunet / somme paa Him-

(a) ɔ: Cardinem,

Himmelen / somme foerløß under Himmelen / stickede dem dog Sted oc skabte (dem) gange. Saasigis udi forige Documenter ad effter den Tid bleff Dag oc Nat distingveret oc Aars Tallet. I Sybillæ Spaadom.

Solen det huercken viste	Huad hand for Krafft haffde
Huor hun Platzer eigede	Stiernerne det icke heller viste
Maanen det icke heller viste	Huor de Steder haffde.

Jorden er rund/ oc der uden om hin dybe Søe/ oc (alt) med den Søkant (eller Strand) gaff de Landet til at boe paa Kiempeslecterne; Men inden for paa Jorden giorde de en Stad runden om Verden imod Kiempernis Ufred / men til den Borg (at bygge) brugte de Ymis Øyenbryn/oc kallede den Borg Midgaard. De toge oc hans Hierne/ oc kastede op i Lufften/ oc giorde der aff Skyerne: Effter som her sigis.

Udaff Ymes Kiød	Men udaff hans Øyenbryn
Er Jorden skabt /	Giorde de milde Guder
Men aff hans (Sved) Hafvet	Midgaard / til Mennniskens
Bierge udaff Beenene	Sønner
Græß udaff Haaret	Men aff hans Hierne
Men aff Hoffvedet Himmelen	(ere) alle Skyerne skabte.

MYTHOLOGIA VI.

(*a*) De filiis Bori & de Creatione Cœli & Terræ.

Filii Bori Ymerem (*b*) gigantem occiderunt. Tantus autem ex vulneribus cadentis effusus est cruor, ut hoc diluvio universum genus Hrymthussorum submergeretur, præter unum, quem gigantes Bergelmerum (*c*) vocant, qui cum uxore & familia molam suam ascendens vitam ibi conservavit. [Hann fór uppa bodur sinn og Kona hanns / og hiellst thar]. Ab illo posteriores Hrymthussi ortum trahunt (*d*). Filii vero Bori (vel Borsonii) Ymerem (*e*) in medium avehentes Ginnungagapium ex illo terram formarunt. Ex sangvine ejus mare & flumina exstiterunt, ex carne tellus, grandia saxa ex ossibus lapides & ligna ex dentibus minoribus & molaribus ut etiam ex ossium fragmentis. (*f*) Ex capite ejus cœlum fabricati sunt

(*a*) Gangl. vigebatne inter hos & Ymerum amicitia & potentia æqualis: Haar respondet: Filii Bori. &. Steph. (*b*) Ymerum. C. W. & Ste. (*c*) Bergelmer secundus pater gigantum. C. R. (*d*) ut hic dicitur:

Antequam essent hyemes	Hujus ego inprimis memini,
Et ante terram creatam	Cum sapiens ille gigas
Tunc Bergelmer natus est,	Erat molæ impositus,

Gangl. Quid interea egerunt filii Bori, siquidem Deos illos esse credis? Haar respondet: Arduum satis est ita enarrare. (*e*) Ymerum C. W. & Ste. (*f*) Jafn. Ex illo sangvine qui extra vulnera effusus hinc inde manavit oceanum crearunt quo terram cingebant, & coarctarunt, ac veluti circulo complexi sunt; hunc pleriq. mortalium invium scio judicabunt, Thridi, Steph.

ſunt, quod ſupra terram collocarunt, quatuor autem angulis totidem Nanos ſubjecerunt, qui cœli compagem ſuſtinerent; quorum hæc ſunt Nomina. Auſtre / Weſtre / Sudre / Nordre. Acceperunt deinceps faces & ſcintillas (*g*) ex Muſpellsheimo (*h*) projectas, cœloq; impoſuerunt ſupernè & infernè ad mundi fabricam illuminandam (*i*). Locum præterea omnibus conſtituerunt ignibus, aliis in cœlo, aliis ſub cælo ſolutè currentibus, quos tamen certis circumdederunt metis & motuum terminis; inde dies ſunt diſcreti, & anni numerati (*k*). (*l*) Rotunda eſt terra, qvam profundum cingit mare, ad cujus littora Cyclopum generi colonias attribuerunt. Interius vero in terra urbem condiderunt totum orbem terrarum ambientem, ne mortalibus gigantes bellum inferre poſſent (*m*): ad quod ædificium Ymeris uſi ſunt ſuperciliis. Urbem vero Midgardum (*n*) appellarunt, ex cujus cerebro in aërem projecto nubes fecerunt ut in Vaticinio Volæ de creatione Mundi dicitur. Or Ymes hollde var Jord offſkøpud / enn vr ſvetta Siør / Biørg vr Beinumm / Badmur vr Haare / vr Hauſe himen / enn vr hanns Bråm giørdu Blyd Reigenn Midgard Manna Sonum / enn vr hans hella voru thau hardmodgu Sky / øll offſkøpud. Id eſt. Ex carne Ymeris eſt condita tellus, ex ſudore ſalſum mare, ex oſſibus aſpera ſaxa, campeſtres ex crinibus herbæ, ex ſuperciliis ſepsêre Dii mortalib' Meſo villam, ſunt & nubes ex cerebro factæ (*o*).

(*g*) vagabundus, &. Ste. (*h*) Muſpellsheimur ɔ: regio ignis vel ſphæra ignis C. R. (*i*) ad illuminandum cœlum & terram. Ste. (*k*) Ut eſt in carminibus Sibyllæ;

Sol ignorabat ſua palatia
Luna vires ſuas neſciebat
Stellæ ſedes ſuas haut noverunt.

Sic erat ante hanc creationem C. W. & Steph. (*l*) Gangl. ſtupenda ſunt quæ nunc audio: admirabilis eſt talis fabrica, ac extremo producta artificio, ſed quænam erat terræ figura? Haar reſpondet: (*m*) ne eis gigantes vim inferrent. Ste. (*n*) Midgardur, C. R. Migardur. Ste. Midgardr. C. W. Midgardum, ɔ: medio villam.

(*o*) Ex Ymeri carne creata eſt terra, ex ſudore mare,
Montes ex oſſibus, ex crinibus gramina lex ex capite cœlum,
Ex ſuperciliis manſveti Dei fabricarunt
Midgardum filiis hominum,
Sed ex cerebro crudeles nubes ſunt creatæ.

VII. Dæmeſaga.

Huadan Mennerne komu their ed Heim byggia.

BØrs Syner geingu med Slåffar Strøndu og fundu tuo Trie / tőku vpp Tren / og skøpudu aff Menn / gaff enn fyrſte Ønd og Lyff / annar Wit og Hræring / thridie Aſiőnu / Mål / heirn og ſiőn / gåfu theim Klæde og Nøfn / hiet Kallmadurenn Aſkur enn Konann Embla / og ølſt thadan aff (a) Mann ki-

(a) Mannkindinn.

ned (b) su er bigdenn var gefinn i Midgarde. Tharnæst giørdu theirsier Borg i Midum heime/ er kølluð var Aßgardur/ thad er Troja. Thar bygdu Gudenn og Ætter theirra / og giorðust thadanaff morg tydende (c) bæde á Jørdu og i Lofte. Thar i Borgenne er eirn Stadur er Hlidskálf heiter/ og thá er Odinn settest thar i Há Sæte / sá hann um alla Heima og huors Manns Athæfe/og visse alla hlute thá er hann sá/ Kona hans hiet Frygg Fiørgvins Dötter / og aff theirra ætt er su kynslöð komenn / er vier Køllum Asa Ætter / (d) og er thad allt gödkunnig Ætt / og fyrer thui má hann heita Allfader / ad hann er Fader allra Gudanna/ Mannanna/og alls theß er aff hans Krafte var fullgiørt. Jordenn var Dötter hanns og Kona hanns / aff henne giørde hann hinn fyrsta Son / thad er Asa-Thör/ hønumm fylgde Affl og Styrkleike/ thar aff sigrar hann øll Kvikende.

(b) theim. (c) Greiner. (d) er bygt hafa Aßgard hinn forna og thau Rijke er thar liggia til.

7. Fabel.

Hueden Menniskerne ere komne som bygde i Verden.

BOrs Sønner ginge med Stranden/oc fant 10 Træer: (De) toge op Træerne/oc skabte der aff Mænd. Gaf den første Siæl oc Lif; Den anden Fornufft oc Rørelse; Den tredie Ansict/ Maal/ Hørelse oc Siun: Gaff dem Klæder oc Naffn/ Manden heede Asker/ men Quinden Emble / oc føddis der aff Menniskerne/dem som Bolig bleff giffven udi Midgaard. Dernæst bygde de sig en Borg / mit udi Verden / som var kaldet Aßgaard / det er Troja/ der boede Guderne oc deris Slect / oc giordis der effter mange Tijdender baade paa Jorden oc udi Lufften. Der udi Borgen er en Platz/ som heder Lydskiálff / oc naar som heldst Odin satte sig der udi sit Kongelige Sæde / saae hand ud offver alle Londe / oc huer Menniskis Bedrifft / oc forstod alle de Ting som hand saae. Hans Quinde heede Frygg/Fiørgvins Daatter/oc aff deris Affkom/er en Slect udkommen/som vi kalder den Asianske Slect: Oc er det alt aff det gode berømt Slect/ oc derfor maa hand heede Allis Fader/ at hand er Fader til alle Guderne/ Menniskerne / oc alt det som formedelst hans Krafft var fuldgiort. Jorden vaar hans Daatter / oc hans Quinde; Aff hende fødde hand den første Søn / det er Ase Thör/ (ɔ: Asianske Thor). Hannem følgede Styrcke oc Førlighed / derfore offvervinder hand alle Diur.

MYTHOLOGIA VII.

(a) Unde homines venerint qui mundum incolunt

BOrsonii (b) ad littus maris deambulantes, duo ligna invenerunt, quæ in manus sumpserunt, hominesq; inde formarunt. Primus animam & vitam

(a) Gangl. Magnam fateor partem absolverunt, cum terram & cœlum crearunt, soli & astris certa loca destinarunt ac discreverunt dies. Sed unde homines venerunt, qui mundnm incolunt? Haar respo. cum Bori filii ad littus maris &. Ste. (b) Bori filii, C. W. & Steph.

tam dedit; Secundus motum & Scientiam; tertius faciem, sermonem, auditum & visum dederunt & amictum ut & nomina Marem Askum (*c*) fœminam Emblam (*d*) vocantes, unde genus humanum propagatum est, cui intra Mediogardum (*e*) Colonias ducere concessum est. Deinde in orbe medio urbem condiderunt Borsonii, (*f*) Asgardum (*g*) (seu Asoburgum) dictam. Hæc Troja erat. Ibi Dii habitarunt eorumq; progenies, quare multa inde prodigiosa Cœlum & Terram concernentia referuntur. In urbe erat locus Hlidskiälfium (*h*) appellatus, ubi qvum Solium Conscenderet Odinus, tanquam ex generali specula totum mundum intuebatur (*i*), omniumq; hominum facta vidit, visaq; intellexit. Ejus uxor erat Friga Fiørgvini filia; hinc orta est familia (quam Asarum appellamus familiam, Asa Ætt) quæ Asgardum veterem habitaverat & in apotheosin relata est. Quare Odinus rectè appellatur Omnium pater, (*k*) quia pater est Deorum, hominumq; & omnium rerum, quæ ejus virtute perficiebantur. Terra filia ejus erat & conjux, ex qua filium genuit Asathorum (*l*), tanto præditum robore, ut omnia superet viventia.

(*c*) Astur ɔ: fraxinus. (*d*) Embla/ ulnus, alvus. (*e*) Misgardr. C. W. Midgardum Ste. (*f*) Bori filij. C. W. & Ste. (*g*) Asgardur C. W. (*h*) Hlidskialf. Ste. (*i*) speculabatur C. R. (*k*) Alfader (*l*) Asachorum. Steph.

VIII. Dæmesaga.

Aff Niørfa Jøtne.

(a) NJørfe edur Narffe hiet Jøtun er bygde i Jøtun Heimum / hann åtte Dottur er Nøtt hiet / hun var svørt og døck sem hun åtte Ætt til / hun var gifft fyrst theim Manne / er Naglfare hiet / theirra Son hiet Autur / thuinæst var hun gifft theim er Anar hiet / (b) Sydast åtte hana Dellingur. og var hann Asa Ættar / var theirra Son Dagur / var hann liôs og fagur effter Faderne Synu. Thå tôk Allfader Nôtt og Dag son hennar / og gaff theim tuo Hesta / og tuær Kerrur / og sende vppa Himen / ad thau skilldu Rijda å huorium tueimur Dægrumm vmmhuerffes Jørdena. Rydur Nôtt fyrre theim Heste er kallast Hrymfaxe / og ad Morgne huorium døggvar hañ Jördena med (c) Meldropum Synum. Så Hestur er dagur å heiter Skinfaxe / og lyser allt Lofft og Jordena aff Faxe hanns.

(a) Norsi (b) Jørd hiet theirra Dottur (c) Mel ɔ: lupatum & droppi ɔ: gutta, ɔ: stillis quæ cadunt ex spuma circa lupatum.

8. Fabel.

Vdaff Niørfe Kiempe.

NJørffe eller Narffe heede en Kiempe / som boede udi Kiempe-Land. Hand haffde een Daatter som heede Nat / hun var sort oc blacket / som hendis Are

var

var til. Hun bleff gifft først med den Mand / som Naglfare heede / deris Søn heede Aud. Dernæst bleff hun gifft med den Mand/som heede Anar/ sidst haffde hende Delling/ oc vaar hand aff Asianske Slect; Deris Søn vaar Dag/hand var liuß oc faffver effter hans Fæderne Slect. Da tog All fader Nat oc Dag hendis Søn/ oc gaff dennem to Heste/ oc to Kerrer/ oc sendte dem paa Himmelen / paa det de skulde ride huert it Maal runden omkring Jorden. Natten ider førre paa den Hest som kaldis Sorte-Mann/oc huer Morgen ofverdugger hand Jorden aff sin Mundstickis Draaber. Den Hest som Dagens er/heeder Skinfaxe/ oc liuser all Lufften/ oc Jorden aff hans Mann.

MYTHOLOGIA VIII.

De Norfo (*a*) Centauro.

NOrvus seu Narvus Centaurus erat in Jotunheimis (*b*). Hic filiam habuit, quæ Nött (ↄ: Nox) vocabatur, nigram & fuscam instar generis sui, quæ viro nupsit, nomine Naglfari. Horum filius Audus (*c*) erat. Deinde matrimonio juncta est Anaro(*d*),(illorum filia Jord ↄ:Terra) erat. Postremò elocata est Dellingo (*e*) ex genere Asaium. Horum autem filius erat Dagur (ↄ: Dies) lucidus & formosus, paterno generi similis. Nottam & filium ejus Dagum Pantopater ad se recepit,attribuens illis equos duos & totidem currus in Cœlum misit, ut singulis 24 horis totum terræ orbem circum equitarent. Notta præcedens equo insidet qui Hrimfaxe (*f*) dicitur. Hic mane quolibet spuma decidente ex Jupatis terram rigat. Eqvus Dagi Skinfaxi (g) vocatur; cujus Jubis Cœlum & terra illuminantur.

(*a*) Norfa. C. w. Norvo. C. R. (*b*) Jotumchimum Ste. Jothunheim C. w. Jotun, in centaurorum mundis. C. R. (*c*) Audur. C. R. C. w. & Steph. (*d*) Anar. C. R. C. w. & Steph. (*e*) Dellingur. (*f*) Hrymfaxe C. W. Hrymfaxi. C. R. ↄ: pruina jubatus. Rymfaxe ↄ: nigræ jubæ, Sortemann. (*g* Skinfaxe. C. R. & C. w. ↄ: jubare jubatus.

IX. Dæmesaga.

Wm Gångstiörn Sólar og Tungls.

Så Madur er neffndur Mundilfare / er åtte tuo Børn / so føgur og frýd/ ad hann kallade Son sinn Maana/ enn Dóttur syna Sól/ og gypte hana theim Manne er Glanur hiet / enn Gudenn reiddust thessu offdrambe / og tóku thaug Systin/ settu vpp å Himen/ lietu Sól keira tha Hesta/er drogu Kerru Sólarennar / theirrar er Gudenn høffdu skapad til ad lysa Heimana / (a) their Hestar heita so/ Alsvidur og Arvakur enn under Bógum hestanna settu Gudenn tuo Win-belge ad kiæla tha / i sumum frædum er thad kallad Jsarnkol. Máne styrer gaungu Tungls / og rædur Nyum og Nidumm / hann tók Børn tuo aff Jor-

(a) Aff theirre siu er flaugor Mußpellsheime.

Jordunne er so heita / Bil / og Hiuke / er thaug geingu frá Brunne / theim er Byrger heiter/og Baru á Øxlum sier sá/er Sægur heiter enn Staungenn heiter Simul. Widfinnur er neffndur Fader Barna theirra / og thaug filgia Jaffnann Mána/ so sem siá má aff Jordu.

9. Fabel.

Huorledis Solens oc Maanens Løb styris

DEn Mand er neffnt Mundilfare/ som hafde to Børn/ saa fafver oc deylig/ at hand kalde Sønnen sin Maane/ men Daatteren sin Soel/ oc gifte hende med den Mand/som heede Glaner : Men Guderne bleffve vrede for saadan Hoffmod / oc toge disse Søskende / satte (dem) paa Himmelen / lod Soel kiøre de Heste som drog Soelens Kerre / huilcken som Guderne haffde Fabi til at liuse Himmelen. De Heste heede saa/Alsvidir oc Arvaker/men under Bugen paa Hestene satte Guderne to Pußter/ til at kiølle dennem. Udi somn e documenter er det kaldet Ysekull. Maane styrer Maanens Løb / oc raader for Ny oc Neye. Hand tog to Børn op aff Jorden / som saaledis heeder / Bil oc Hiuke: (Oc det skeede den Tjd) der de gick fra den Brynd som heeder Byrger/ oc bare paa sine Axeler den Saae som Sæger heeder; Men Stangen (udi Saaen) heeder Simul. Widfinn heeder Faderen til de Børn / oc de følge altjd Maanen / efftersom mand kand det see aff Jorden.

MYTHOLOGIA IX.

(*a*) De Sole & Luna.

HOmo quidam Mundilfare nominatus duos genuit liberos,tam splendidæ formæ,ut filiũ Manam (*b*),filiam vero Sunnam (*c*) appellaret, quam nuptum dedit Viro qui Glemur (*d*) vocatur. Ob hanc arrogantiam Dii irati sunt, arreptisq; fratre & Sorore, eos in Cœlo collocarunt, ut Sunna equos agitaret currum Solis trahentes, quem Dii creaverant (*e*) ex facibus & fulgetris illis, quæ ex Muspellio volabant, ut lumen mundo præberet. Horum equorum nomina sunt Alsvidur (*f*) & Arvakur (*g*). Sed sub armis equorum Dii utres posuerunt duos, ad refrigerandum illos, aura inde existens. In quibusdam vetustissimis libris Jsarnkull / (ɔ: aurula matutina) dicitur. Mana cursum regit Lunæ, ejusq; silentia & novilunia. Is de terra duos parvulos rapuit, quorum nomina fuêre (*h*) Bil & (*i*) Hiuke / qui à fonte quodam Birger dicto reversi sunt, Hydriam intet se portantes cui no-

 me-

(*a*) Gangl Quomodo dies cursum sol:s & Lunæ moderatur; Haar: Homo quidam &c. Steph. (*b*) Mana ɔ: Luna (*c*) Sunna ɔ: Sol. (*d*) ɔ: gaudium. (*e*) ut lumen mundo præberet ex facibus & fulgetris ex Muspellis volantibus. Horum &c Steph. (*f*) Alsu: dur. C W Alsvidur ɔ: omnia urens. (*g*) maturus, manè evigilans. (*h*) Bil ɔ: intervallum (*i*) Hiuke ɔ: refocillator.

men erat Sægur / (*k*) & furcæ : ũnde hydria pendebat Simul. Istorum liberorum pater Vidfinnus vocabatur, illi semper Lunam comitantur, ut etiamnum ex terra conspicitur. (*l*)

(*k*) Sægur ɔ: Urna aquaria. (*l*) Maculæ in Luna.

X. Dæmesaga.

Thui Sölenn huate Gaungu sinne og fare skiött / sem sie hun hrædd / og öttest Ofrid epter sier.

Eige er Undarlegt tho Sölenn fare akaflega / thui så er nær er hana sæker / og aungvann vtveg å hun / nema ad renna vngann / thad eru tueir Ulfar / og heiter så Skoll er epter henne fer / og hann hrædest hun / ad hann mune taka hana. Enn så heiter Hate Hrödvitnisson er fyrer henne hleipur / og hann vill taka Tunglid / og so mun verda. Ætt er Ulfanna thesse. Gygur eirn byr fyrer Austann Midgard / i theim Sköge er Jårnvidur heiter (a) thar byggia thær Trollkvinnur er Jarnvidiur heita. Enn gamle Gygur fæder ad Sonum Marga Jötna / og alla i Vargs lykium / og thadan eru komner thesser Ulfar / og so er sagt / ad aff Ættenne verdur saa eirn Måtkastur / er kalladur er Mannagarmur / hann fyllest med fiørfse allra theirra Manna er deya / hann gleiper Tungl / og stokver Blöde Himen og Loft öll / (b) og Windar eru tha ökyrrer / og gnya hiedan og handann. (c)

(a) Jtheim Stöge. (b) Thadan (af) tyner söl skyne synu. (c) Suo seiger i Wolu Spå : Austur byr hin Alldna i Jarnvidi / og fæder thar Fenriskinder. Verdur oth theim ollom eyna nockor / Tungls tiugare i Trollshami. Fyllis fiorfue / feigra Manna. Ridur Ragna fiøt Raudum dreyra / Suart (Sort) var tha Sölskin off Sumor effter / vedur øll Valynd (Valund) Witu thier enn / eda huad ?

10. Fabel.

Huorfore Solen skynder sin Gang / oc gaar hasteligen / ligesom hun var ræd / oc frycter U-fred bag effter sig.

Ekke er det Vnder / endog Soelen gaar immerfort ; Thi den er nær / som hende forfølger / oc ingen (anden) Gen-Vey eiger hun / end at rende lige frem. Det er to Ulffve / oc heeder den eene Skoll som effter hende jager / oc den fryetter hun (sig for) at hand skal tage hende hen : Men den anden heeder Hate Hrodwitnes Søn / som for hende løber / oc hand vil tage Maanen hen / oc saa skal skee. Ulfvenis Slect er denne. Troldkiempe nogen boer Østen fo- Midgard udi den Skow der Jernvidie heeder. Der boer oc de Troldquinder som heeder Jernlencker : Men den gamle Troldkiempe er Fader til mange Kiemper / oc alle udi Vesters Lignelse / oc der fra ere komne disse Ulffve / oc saa sigis at iblant Slecten bliffver den eene allermectigst / som kaldet er Maanegarm : Hand fyldis udaff alle de Mands Liff som dø / hand sluger Maanen / oc offversprenger Himmel-

melen med Blod/ oc all Lufften/ oc der udaff miſter Solen ſit Skin/ oc Vindene ere den Tid u-rolige/ oc bruſe heden oc deden.

MYTHOLOGIA X.

(*a*) Cur Sol adeo, ut aliquem ſequentem metuat, properet,

NOn mirum eſt, quod ſol adeo properanti ruat curſu, non procul abeſt, qui eum perſequitur, nec aliter poteſt quam fugere. Sunt lupi duo, ille Skoll vocatur qui ſolem ſequitur, quem timet, qui & illum tandem capiet. Alter vero Hate Hrodvitneri (*b*) filius dicitur qui præcurrit, & lunam vult devorare, quod etiam continget. (*c*) Origo horum luporum talis eſt. In ſylva quadam extra Medio gardum, quæ Jarnvidur (ɔ: ferrea virgulta) dicitur, verſus ortum Gyges (*d*) quædam habitat, ut & plures mulieres giganteæ Jarnvidur (ɔ: ferri compedes) appellatæ, quarum illa princeps eſt, & antiquiſſima, hæc multos parit Centauros, omnes forma truculentiſſimarum ferarum, & ab illa hi etiam prognati ſunt lupi. Ex eadem v: progenie qui potentiſſimus naſcitur Managarmur (*e*) dicitur, & omnium hominum morientium ſaturatur vita. Is devorat Lunam, aſpergitq; ſangvine cœlum & aërem omnem; unde Ecclipſes fiunt Solis & Lunæ & venti tum ſunt inſtabiles hinc inde ſpirantes (*f*).

(*a*) Gangl. Adeo celeri curſu fertur ſol, ut videatur aliquem metuere nec poſſit magis properare ſi vita eſſet in diſcrimine. Haar: Non mirum &. Steph. (*b*) Hrati. Ste. Hate ɔ: oſor. Hrodvitner ɔ: vanus teſtis. (*c*) Gangl. Unde oriundi ſunt? Haar: In Sylva. &c. Steph. (*d*) Gijgur. Troldkonur/Trolkone. Edda primariam quamqve mulierem giganteam Gigur appellat, procul dubio à Gigas, quam ego ficto nomine Gygem voco, licet nomen proprium ſit gigantis apud Ovidium, Centimanumq́ Gigem. Reliquas inferiores ob prodigioſam magnitudinem Trollkonur appellant Iſlandi, & Dani Trolkoner ſive Trolqvinder quas ego Sagas apello, licet improprie; quia vox hæc de veneticis potiſſimum uſurpari ſolet. (*e*) hominum Heluo. (*f*) Sic n. habet vaticinium Volæ:

Verſus ortum ſedet priſca illa in Larnvidi,
Ibiq́, parit Fenris filios,
E quibus omnibus unus evadit potentiſſimus,
Qui Lunam eſt devoraturus giganteis indutus exuviis,
Saturatur vita, morti vaticinorum hominum
Ac aſpergit Deorum exercitium rubro ſangvine
Nigreſcit lumen ſolare ſequenti æſtate
Fiuntq; omnes venti maligni. Intelligitis adhuc nonne? Steph.

XI. Dæmeſaga.

Umm Bifrauſt og Leid til Himens.

GUdenn giørdu Bru aff Jørdu thil Himens/ er heiter Biffrauſt/ ſumer kalla Regnboga/hun er med thremur litum/og miøg ſterck (a) thad er raute ſieſt

(a) Og giørd med Liſt og kunn aſtu meir en adrar Smyder.

fieſt i Boganum/er elldur brennande. Wppa Himen mundu gånga Bergriſar/ være aullum fært er fara villa vmm Biffrauſt. Enn ſuo ſterck ſem ſu Bru er/ thå mun hun brotna/ thå er Mußpells Syner fara ad herja og ryda hana/ og munu Heſtar theirra ſueima yffer ſtórar Aar/thui eingenn hlutur er ſå i theſſum Heime er ſier meige trei ſta/ tha er Mußpells Syner herja.

11. Fabel.

Om Regnbuen oc Vey til Himmelen.

Guderne giorde en Broe fra Jorden til Himmelen/ ſom heeder Bifrauſt. Somme kalder (den) Regnbue/hun er med tre Farffver/ oc meget ſterck/ det ſom rød ſiunis udi Regenbuen er brændendis Ild. Paa Himmelen ſkulde ellers gaa Bierge-Trolde/ der ſom (den Vey) var for alle Reiſende ſom vilde reiſe offver Regnbuen. Men i huor ſterck ſom den Bro er/ da ſkal hun brydis ſønder/ naar Mußpells Sønner gaa til at krige/ oc ride offver Hender/ oc ſkulle deris Heſte ſuømme offver ſtore Vandſtrømme. Thi ingen Ting er udi denne Verden/ ſom maa ſig lade tycke at kunde bliffve beſtandig/naar Mußpells Sønner krjge.

MYTHOLOGIA XI.

(*a*) De Bifrøſta & Via in Cœlum.

Dii pontem extruxerunt à Terra in Cœlum,Bifrøſtam dictum (*b*) (alii iridem appellant) tricolorem & valdè firmum. Rubrum quod conſpicitur,flagrans ignis eſt. Cœlum alias Cyclopes,ſi omnibus illa via permeabilis eſſet, conſcenderent: Quamvis v: firmiſſimus ſit pons iſte, frangetur tamen, quando Muſpellſonii illum ineqvitabunt (*c*). Nulla (*d*) enim in mundo res eſt, quæ ſibi confidere poſſit, quando illi expeditionem ſuſcipiunt.

(*a*) Gangl. Quæ via ducit ad cœlum è terra? Reſpondit Haar & ſubriſit dicens, inſipienter quæris,nonne audiviſti Deos pontem extruxiſſe à terra in cœlum. &c,Ste. (*b*) hunc profectò videras, ac Iridem forte vocas, tricolor eſt & valde firmus tantoq; factus artificio, quanto nulla res alia. Quamvis vero firmiſſimus. &. Ste. (*c*) Quorum equi tunc amnes magnos trajicient. Ste. (*d*) Gangl. Haud bona fide Dii mihi viſi ſunt pontem hunc extruxiſſe, ſiquidem frangi poterit cum tantæ ſint potentiæ, ut quicquid velint faciant. Haar: non ſunt Dii ob hoc opus vituperio digni. Eſt quidem Bifroſta pons validiſſimus, ſed nulla res in mundo talis occurrit,qui ſibi confidere poſſit, quando Muſpelſonii expeditionem ſuſcipient. Ste.

XII. Dæmeſaga.

Huad Allfader haffdeſt ad/ er giør war.

Aßgardur.

Wyppha ffe ſette Allfader Stiørnar Menn i Sæte / og beldde tha ad dæma med ſier Ørløg Manna / og raada vmm Skipun Borgarennar / thad var thar ſem hiet Jda-Wøllur i Midre Borginne. War thad hid fyrſta theirra Verck / ad giøra Hoff thad / er ſæte theirra tolff Stæde i / annad enn Hä ſæted thad er Allfader å / thad Hus er beſt giørt å Jørdu / og meſt: Allt er thad vtann og innan ſem Gull / (a) i theim Stad kalla menn Gladsheim. Annann Sal giørdu their (b) er Gidiurnar aattu / og var hann All fagurt Hus / thad kalla menn Wyngólff. Tharnæſt løgdu their Afla / og giørdu Hamar / Taung og Stedia / og thadanaf øll ønnur tól / og tharnæſt ſmydudu their Málm / (c) er Gull heiter / og aull Bußgøgn / og Reidgøgn høffdu their aff Gulle / og er ſu Ølld kølluð Gullalldur / Huor ådur var ſpillt aff tilkomu Kvenna / er komu vr Jøtun Heimum.

(a) Eitt (b) Thad var Horgur (c) Og Stein og Tre / og ſuo gnoglega thann malm.

12. Fabel.

Huad Allfader tog ſig til / efter Aßgaard (ↄ: Troja) bleff opbyget.

Begyndelſen ſætte Alfader (a) Guberneter udi Sæde / oc bad dem at dømme (ſamptligen) med ſig om Menniſkernis Skebne / oc raade for huad der ſkulle giøris oc ladis udi Borgen. Det ſtede der ſom heeder Jda-Marck / mit udi Byen. Saa vaar det den førſte deris Gierning / at de giorde den Hofgaard / ſom deris 12 Sæde ſkulde ſtaa udi / foruden det Førſtelige Sæde / ſom Alfader tilhører. Det Huus er allerkoſteligſt bygt paa Verdſens Jord / oc ſtørſt; Det er gandſke uden oc inden (at ſee) ſom Guld. Den Sted kaldte mand Gladsheim. En anden Hofgaard giorde de ſom Gudinderne tilhørde / oc vaar det it meget ſkiønt Huus: Det kaldtis Wyngolff. Derneſt lagde de ned Smide-belle / oc det der til hører / oc giorde Hammer / Tang oc Ambolt / oc ſaa ſiden alle andre Smidie Tøye; Oc dernæſt ſmidede de Metal, Steen oc Træ / diſligeſt ocſaa offverfløđeligen den Metal ſom Guld heeder / oc all Boehaff oc Ridetøy haffde de aff Guld: Oc er den Tid kaldet Guldtid / huilcken tilforne vaar forderffvet formedelſt Quindfolckis Tilkommelſe / ſom komme udaff Kiempelandene.

(a) Saturnus dictus, quaſi omnium Pater.

MYTHOLOGIA XII.

(a) Quid egerit Odinus poſtquam ædificatum eſſet Aſgardum?

IN primis rectores Pantopater in ſedes collocavit, qui ſecum fata hominum judicarent & diſpenſarent, deq; civitatis ſtatu & privilegiis conſulta-

(a) Gangl. Quid egit Odinus poſtquã ædificatũ eſt Aſgardum; Haar: In primis &c. Ste;.

rent. In eo loco mediæ urbis, qui dicitur Idu-Wøllur (ɔ: Idæ campus) primum illorum opus erat, quod curiam ædificarent, in qua sedilia erecta sunt illorum XII, præter Solium, quod Pantopatris erat. Hæc Domus in terra extructa fuerat maxima & ornatissima, intrinsecus, & extrinsecus, auro purissimo tota resplendens; illum locum appellant Gladsheim (*b*). Aliam fecerunt Domum, quam possidebant Deæ. Id delubrum erat pulcherrimum, quod Wyngólff (*c*) dicitur; deinde fornacem (*d*) disposuerunt, malleum, forcipem, incudem & reliqva instrumenta fabrilia produxerunt, æs, ferrum, lapides & ligna fabricati sunt: Et tam copiose metallum, quod aurum dicitur, ut omnem suppellectilem domesticam & eqvorum phaleras ex auro puro haberent, ideoq; illa ætas aurea dicta est, donec corrumperetur ex adventu mulierum, qvæ ex Jøtunheimis (*e*) advenerunt (*f*).

(*b*) Gladsheimur ɔ; gaudii mundus, habitatio, vel locus lætitiæ: (*c*) Wingólff ɔ: amicum pavimentum: item amicorum locus vel pavimentum. (*d*) Afl. ɔ: fistula illa, quæ flabra ex follibus excipit, inque ignem ut ac cendatur ex sibilat. (*e*) Jøtunheimur Kiempeland / sunt juxta fabularum harum documenta extremæ oræ terrarum extra orbem habitabilem. (*f*) origo mulierum ex Cyclopocosmis.

XIII. Dæmes.

Umm Kviknan Dverga.

THarnæst settust Gudenn i Haasæte / og myntust huadann Duergar hofdu kviknad / i Molldenne og nidre i Jørdenne so sem madkar i hollde. Dvergarner hoffdu skipast fyrst og teked Kviknan i Hollde Ymes / og voru tha Madkar / enn aff Adkvæde Gudanna vrdu their vitande Mannvits / og haffa Mannslyke / og bua tho i Jørdu og Steinum. Mödsogner var ædstur og annar Durenn. (a) Nøffn theirra må lesa i Kenningum hia Duerga heitum.

(a) Sua seiger i Wølu Spå. Thå geingu Reigen øl la Rogstóla / Ginnheilog God / og um thad gettus / huer skillde Duerga drott aff Skepia. Or Brimi Blödgo (or Brymes Blöde) og or blåm leggiom. Thar Mannlykun morg offgiorduſt / Duergar i Jørdum (or Jordu) sem Duren sagde / og thesse seiger hun noffn Theirra. Nye og Nidi / Nordri og Sudri / Austri og Vestri / Althiöffur Dualenn. Når Nåin / Nippingur Dainn / Bifur / Bavor / Bombur / Nøre / Ore Onar / Ai Miodvitnir / Wygur og Gandalfur / Vindalffur Thorin. Fili / Kili / Fundinn / Wali / Thror / Throinn / Theckur / Litur og Vitur / Nyr Nyradar / Reckur / Radsvidur. Enn thesser eru og Duergar / og Bua i Steinum enn Inir fyrre i Molldu / Draupner / Dolgthuare / Haur / Hugstare / Hleidjolffur / Glåinn / Döri / Ori / Duffur / Andvari Hefte / Fili / Haar / Suyar (Siar) enn thesser komu frå Suarens hauge til Orvanga å Jorruvøllu / og er thadann komenn Loffar / thesse eru Noffn theirra. Skirvir Wirvir / Skavidur / Ai / Alffur / Ingi / Eikinskialldi / Falur / Froste / Fidur / Gimar.

13. Fabel.

Om Duergernis Skabelse.

Der,

Dernæst satte Guderne sig udi sin høye Thron / oc kom ihu / huor udaff Duergene vare bleffne leffvendis udi Mulden / oc ned udi Jorden / ligervjs som Madicker udi Kiød. Duergene haffde først faaet Skabning / oc annammet liffactig Rørelse udi Ymes Kiød / oc vaare den Tjd Madicker ; men formedelst Gudernis Befalning / bleffve de fornufftige aff Mands Fornufft / oc finge Mands Lignelse / oc boe dog udi Jorden oc Steenene. Modsøguer var den ypperste (iblant Duergene) oc den anden Durin : Deris fleere Naffne maa læsis udi Naffngløerne hos Duergenaffner (ɔ: in libro secundo).

MYTHOLOGIA XIII.

DE NANIS.

Sedes deniq; Regias conscendentibus Diis, considerarunt, ut orti fuerint Nani, in pulvere intra terram, sicut vermes in cadavere. Illi namq; initium & motum ex humore in carne Ymeris ceperant, & tunc vermes erant; Sed jussu Deorum humanæ scientiæ, ut & similitudinis compotes reddebantur, intra tamen terram & in saxis habitant. Modsognerus supremus erat illorum: *Secundus Durinus (a). Nomina horum recensentur* plura in parte secunda.

(*a*) Ut habetur in vaticinio Volæ:
Tunc occuparunt Dii Solia desipientis sanctitatis Deastri,
Et Considerârunt,
Quinam creare deberet nanos numerosos
Ex calido sangvineo & ossibus luridis:
Unde humana formâ creabantur multi
Nani in terra secundum Durini effata.

Ista v. illorum recenset nomina: Nyi & Nidi, Nordri & Sudri, Austri & Vestri, Althiafur, Dvalin, Nar, Nain, Nipingur, Dain, Bifur, Bavor, Bombur, Nori, Ori, Onar, Ai, Miødrittair, Vigur, & Gandalfur, Vindalfur, Thorin, Fili, Chili, Fundin, Vali, Thrør, Thron, Theckur, Littur, & Vittur, Nyr, Nyradur, Rekkur, Radsvidrur: Hi pulveri inhabitant: Sequentes v. saxa, Straupner, Dolgthvari, Haur, Hagstari, Hledi, Iltur, Gloin, Dori, Ori, Dafur, Andrari, Hefti, Feli, Haar, Svia. Qui a. jam seqvuntur, proficiscebantur a Spharinx Haugi ad locum Orvanga, qui est in Joru, Vøllum, unde etiam Lofar venit; eorum hæc sunt nomina: Skirvir, Virvir, Skafidur, Ai, Alfur, Ingi, Eikin, Skialdi, Falur, Frosti, Fidur, Ginnar. &c.

XIV. Dæmesaga.

Om Høfud-Stad og Helge-Stad Gudanna / og Ast Ygdrasils.

AD Ygdrasils eiau Gudenn Dôma sijna huorn Dag. Askurenn er allra Triâ mestur og bestur / Limar hanns dreiffast vmm heim allann / og standa yffer Himne. Thriar eru Ratur Triesins / (a) og standa æffa breit / ein er

(a) Hallda thuy vpp.

er med Asium / Ønnur med Hrymthussum / thar sem fordum var Ginnungagap. Enn thridia stendur yffer Nifflheime / og vnder theirre Röt er Huergelmer / enn Nydhøggur (b) nagar nedann Rötena. Enn vnder theirre Röt er til Hrymthussa horffer er Mymesbrunnur / er spekt og Mannvit er i fölged / og heiter sá Mymer er á Brunnen/ hann er fullur aff Wysendumm/fyrer thui ad hann dreckur vr Brennenum huorn Morgun (c). Thar kom Allfader og Beiddest eins Dryckiar / vr Brunnenum / enn hann fieck ey / fyrr enn hann lagde Auga sitt ad Vede. (d) Thridia Röt Askfins stendur á Himne / og vnder theirre Röt er Brunnr sá er miøg er heilagur og heiter Wrdar Brunnur / thar eigu Guden. (e) Dömstól sinu. Huoru Dag Ridu Æser thángad vpp vm Bruna Bifrøst/ hun heiter og Aßbru. Hestar Aasanna heita so/ 1. Sleipner/hann er besiur/hann á Odinn/ hann er Attfættur. 2. Gladur. 3. Gyller. 4. Glener. 5. Skeidbrymer. 6. Silfrintoppur. 7. Syner. 8. Gisl. 9. Fallhoffner. 10. Gulltoppur. 11. Liettfete. Ballders Hestur var brendur med honumm. Enn Thór geingur til Dömsins og Vedur Aar / er suo heita: Kormt / og Ormt og Kierlaugar tuær / thær skal Thór vada huorn Dag er til döma geingur ad Aske ygdrasils. (f) Margt er enn fleira Störmerkta ad seigia frá Askinum. Aurn einn situr i limum Askins / og er hann margs vitande / enn imillum augna honum situr Haukur saa er heiter Wedurfolgner. (g) Ormur lytell;er heiter Ráta toskur rennur vpp og nidur efter Askinum/og ber Øfundar ord á millum.(h) Arnarinnar og Nydhøggs/enn fiörer Hyrter renna i Limum Askins/og byta bar/ Their heita suo/Dainn/Dualinn/Dunæir/ Dyrathror. Enn suo marger Ormar eru i Huergelme med Nydhøgg ad einginn Tunga má telia. (i) so sem sagt er.

Ormar fleire
Liggia under Aske Ygdrasils /
Enn thad offhigge huor
Øsvidra Affa
Goen og Moen

Their eru Graffvitnis Syner
Gråbakur og Gråvølludur
Offner og Suaffner/
Hrygg eg æ Mune
Meids kvistum må.

Enn er thad sagt ad Norner thær er byggia vid Wrdarbrunn/taka huorn Dag vatn i Brunnenum / og ausa vpp yffer Askinn / til theß ad ei skule limer hanns triena/ eda funa/ enn thad vatn er so heilagt/ ad aller hluter their ed koma i Brunenn verda suo huyter / sem hinna su er Skiall heiter / er innann liggur vmm Egg. (k) Skurm. Su dögg er thadan aff theim kvistum fellur. (l) kallast Hunangs

(b) Gnagar. (c) Aff Hornenu Giallar Horne. (d) Sua seiger i Woluspå: Allt veit ec Odin huar thu Auga falt / i (vr) enum mæra Mymer Brunne. Dreckur miod Mymer Morgen huerjan / aff Wede Valfaudurs / Witu ther enn eda huad. (e) Domstad. (f) Th vyad Aßbru brennur oll loga / Heiløg votn Hlöa. (g) Ikorni ɔ: Sciurus: Steph. (h) Arnarins in Masc: (i) Askur Igdrasils dryger Erffide/ meir enn menn vite Hiortur bytur offan/ ennå Hlidu funar/ skerder nydhoggur nedan. (k) Skurn. (l) á Jordina.

nangs fall / og thár aff fødast Byflugur. Fuglar tueir fødast i Vrdar Brunne / their heita Suaner / aff theim Fuglum er komed thad Fuglakin er so heiter.

14. Fabel.

Om Gudernis Hoffved-Stad oc Hellig-Stad / oc om Ygdrasels Asketræ.

Hos Ygdrasel holde Guderne deris Ting (eller Dom) huer Dag. Asken er iblant alle Træ størst oc best. Hans Greener udstreckis offver all Verden oc staa offver Himmelen. Tre ere Rødderne paa Træit/oc de staa meget vit fra hin anden. Den (eene Rod) er hos de Asianer; den anden hos Frost-Troldene/ der som fordum var Affgrunds Suelget: Men den tredie staar offver Helffvede / oc under den Rod ere Huergelmer. Men Nydhøggur gnaffver neden paa Roden/ men under den Rod som vender til Frost-Troldene / er Mymis Brynd / som Vißhed oc Kloghed er udi forborgen / oc heder den Mymer som Brynden tilhører. Hand er fuld udaff Vißdom / fordi at hand dricker udaff Brynden huer Morgen. Der kom Allfader (en gang) oc bad at (hand) matte faae en Drick udaff Brynden; men hand fick det icke førend hand satte sit Øye i Pant. Den tredie Askens Rod staar paa Himmelen / oc under den Rod er en Brynd/ den som er meget hellig / oc heeder Wrdar Brynd? Der haffve Guderne deris Dom-Stoel. Huer Dag rider Asianerne did op paa den Broc Regnbuen: Hun heeder oc den Asianske Broe. Asianernis Heste heede saaledis. Sleipner / hand er den allerypperligste / hand hører Oden til / hand haffver otte Fødder. 2 Gladur. 3 Gyller. 4 Glener. 5 Skeidbrymer. 6 Sylferintopp. 7 Syner. 8 Gißl. 9 Folsoffner. 10 Gultopp. 11 Letfoed. Ballders Hest blef brendt med hannem selff: Men Thor (naar hand) gaar til Tings/ da vader hand offver de Aaer som saa heeder: Kormt oc Ormt oc to Kerloyer. Dennem skal Thor vade offver huer Dag saa tit som hand gaar til Ting/ hen til Ygdrasils Asketræ.

Mange ere endnu fleere selsom Ting / som sigis maa om Asketræit. En Ørn sidder paa Askens Greene/ oc er hand mange Ting vidende/ men imellem Øyene paa hannem sidder en Høg / som heeder Wederfolgner.

En liden Orm som heer er Ratethaff kryber op oc ned paa Asketræit/oc bær Afvinds Ord imellem Ørnen oc Mordhugger: Men fire Hiorter løbe udi Greenene oc paa Asketræit/ oc æde Knopper/ de heede saa Dain/ Dnalin/ Dunær/ Dyrethror. Men saa mange Slanger ere udi Huergelme hos Mordsticker (eller Mordhugger) at ingen Tunge kand det udsige: Ligervis som sagt er (i efterfølgendis Rijm).

Serpentes plures	Hi sunt filii Grafvitneri
Jacent sub fraxino Ygdrasilli,	Grabakur & Grafvolludur
Quam quod cogitando	Ofner & Svofner
Exuperet quis, &c.	— — — — —
Goen & Moen	— — — — —

Fremdeelis sigis der / at Tjmens Gudinder (Parcæ) de som boe hos Vrder Brynd / hente huer Dag Vand udaff Brynden / oc offverstencke der med Aske Træit /paa det at h ns G eene icke skulle formeget torris (eller forordnis). Men det Vand er saa helligt at alle de Ting som kommer udi den Brynd bliffver saa huide som den Hinne som Skiall kaldis/som ligger inden om Eggeskalen. Den Dugg som deden aff de Greener falder / kaldis Honnings Regn / oc der aff opholdis Byerne. Tuende Fugle fødis udi Vrder Brynd / de heede Suaner. Vdaff de Fugle haffver sin Vdsprung det Fugle-Kiøn som saa heeder (det er Suaner).

MYTHOLOGIA XIV.

De locis consecratis & asylis Deorum & de fraxino Ygdrasili.

(*a*) SUb fraxino Ygdrasili Dii qvotidiè sua exercent judicia. Fraxinus hæc omnium arborum maxima est & optima, cujus rami per totum mundum diffunduntur, etiam cœlo imminent. Tres radices arborem detinent sustentantq; valdè latè patentes; una inter Asas est, altera cum Hrymthussis ubi olim erat Ginnungagapium, tertia super Nifleheimum extenditur, & sub illa radice Huergelmer (*b*) (fons est de quo supra), sed Nidhøggur (*c*) radicem subtus mordendo arrodit. Sub radice ad Hrymthussos extensa etiam fons Mimis est, in quo sapientia absconditur. Hujus fontis Dominus Mymer appellatur, omni scientiæ genere abundè instructus, quod mane quolibet fontis aqvam ex cornu Giallæ delibet. Illuc etiam venit Pantopater, unum aquæ haustum expetens, sed impetrare prius non potuit, quam oculum suum pignori daret (*d*). Tertia ligni (*e*) radix supra cœlum eminet, sub qua deniq; fons situs multum sacer, Wrdar Brunnur (*f*) dictus. Ibi locum judiciorum suorum Dii habent, quo Asliquotidie equitant per pontem Bifrøstam (*g*) qui & Asopons (*h*) dicitur. Equi Asarum sic nominantur. 1. Sleipner (Lubricus) optimus octo pedum, quem Odinus possidet. 2 Gladur (ɔ: løstig/tripudians). 3 Gyllar (ɔ: auratus aureus). 4 Glenur (ɔ: cursu se extendens, politus, comptus). 5 Skeidbryme (ɔ: cursu fervidus, currendo instar ig-

(*a*) Gangl. Quænam est metropolis, vel sanctissima urbs Deorum? Haar: Subfraxino Ygdrasilli, ubi Dii sua quotidie exercent judicia. Gangl. Quid de hoc loco refertur amplius? Jafn. Fraxinus &c. Ste. (*b*) Huergelmer ɔ: Stygiæ paludes. (*c*) Nidhugger: ɔ: Mordhugger/Mordere ɔ: Diabolus, sicarius, serpens pessimus. (*d*) ut est in Vaticiniis Volæ:

Omnino novi Odine, ubi oculum abdidisti.
In recenti illo fonte Mimeri,
Libat mulsum Mimmerus mane quolibet
Quod in se continet Odini pignus.

Intelligitis adhuc nonne; Ste. (*e*) arboris Ste. (*f*) ɔ: fons præteriti temporis. (*g*) Iridem. (*h*) Asbru. Ste.

ignis flagrantis). 6 Silfrintoppur (ɔ: argenteis capronis sive jubis). 7 Sinner (ɔ: moriger, visum delectans) 8 Gisl (ɔ: obses. Arrha). 9 Falhoffner (ɔ: cursum glomerans, pallida Uggula). 10 Gulltoppur (ɔ: aureis capronis sive jubis) 11 Liettfeti (*i*) ɔ: (levipes, agiliter vestigia ferens). Eqvus Balldri una cum ipso crematus est. Thorus vero pedes ad judicia proficiscitur, amnesq; qvotidie transvadat sic appellatos; Kormt, Ormt & Kierlaugas (*k*) duas (*l*). Multa adhuc sunt prodigiosa, quæ de fraxino hac referuntur. Aqvila qvædam ramis ejus insidet multarum gnara rerum, sed inter oculos Aquilæ Accipiter sedet, qui Wedurfolnar (ɔ: ventum abscondens) vocatur. Sciurus præterea qvidam nomine Ratathoscur fraxinum ascendendo & descendendo percursitans verbum invidiæ portat, inter Aquilam & Nydhoggum colubrum. Quatuor deniq; Cervi per frondes pervagantur, arboris foliis dactylisq; vescentes. Nomina Cervorum istorum sic recensentur: Dain (ɔ: mortuus), Dualin (ɔ: remoratus), Duneir (ɔ: plumeum mare), Dyrathroe (ɔ: ferarum vigor). In Huergelmero autem tot jacent serpentes (*m*) & solifugæ, ut nulla mortalium lingva id effari queat (*n*). Ex innumeris hi nominantur, Goin, Moin (*o*), filii Grafvitneri, Grabakur, Grafvolludur, Ofner & Svofner.

 (*p*) Por-

(*i*) At feta ɔ: lentè incedere, vel pedibus metiri. (*k*) Berlaugar C.W. (*l*) Hos Thor vadabit diebus singulis, quibus judicatum est ad fraxinum Ygdraxilli. Nam Asbru totus ardet flamma, aqua verò sacra tepescunt. GANGL. Ardetne ignis super Bifrostam? HAAR. Rubrum quod in iride conspicis est ignis ardens; ascenderent enim per Bifrostam Cyclopes cœlum, si hic pons cuivis ituro esset pervius, multæ sunt in cœlo urbes amœnæ & amnes illarum munitionis divinæ. Primo sub fraxino est sita, eximiæ pulchritudinis, ex qua tres prodeunt virgines, quæ sic nominantur: Urdur, Verdaudi Skul. Has Norner fatidicas seu Parcas vocamus, quæ hominum ætates dispensant. Sunt adhuc plures tales Nornæ ad hominem quemlibet in mundum natum venientes, ut dies illi determinent, harum quædam sunt divinæ, quædam ex Favnorum, quædam ex Nanorum genere, sic ut dicitur.

Diversæ natas dico Nymphas
Non commune capiunt genus,
Quædam sunt ex his orunda
Quædam & Favnis, quædam filiæ Dvalini.

GANGL: Si hujusmodi Nornæ hominum fata in sua habent potestate, imparinimis modo videntur fata ista distribuere, cum quidam feliciter & lautè vivant, quosdam verò paupertas & adversitates urgeant, hi longævi sint, illi immatura morte abripiantur HAAR. Nornæ bonæ felicem tribuunt vitam, sed si quis sinistris premitur fatis, hoc malè efficiunt. GANGL. Habesne plura de fraxino mirabilia? HAAR. Multa. Aquila quædam ramis &c. (*m*) cum Nidhaago. Steph. (*n*) sicut dicitur;

Fraxinus Ygdrasilli plura patitur
Quam ullus sciat mortalium;
Cervus cacumen depascitur,
Circa tatera putrescit
Suptus Niohoggur arrodit.

(*p*). Porro dicitur quod Nymphæ (*q*) circa fontem Urdensem (*r*) habitent, quæ inde quotidiè aqvam hauriant, quâ una cum luto ibi collecto fraxinum irrigent, ne unqvam rami ejus arescant aut putrescant. Est autem aqua illa adeo sacra, ut omnes res huic fonti immersæ candidæ fiant, instar membranulæ, quæ intra putamen ovi conspicitur, & (*s*) Skiall dicitur; Sicut de hac re vetustissimum extat elogium Rhytmicum.

Ast weit eg Ausenn	Ego fraxinum scio,
Heiter Ygdrasill	Ygdrasil dictam,
Hårbadmur Heilagur	Sacram comas,
Hnytum Aure	Et irrigatam albo luto:
Thadann koma døggvar	Unde in Valles
Thær i dale falla	Imbres cadunt,
Stendur æ yffer Grænn	Stat semper virens (*t*)
Wrdar brunne	Supra Litho-fontem.

Pluviam inde decidentem in terram Hunangs Fall / (id est mellis rorem) appellant (*v*). Hinc apes pascuntur, Aves præterea duæ nutriuntur in fonte Urdensi, quæ Cygni nominantur, à quibus hoc genus volucrum prognatum est.

Et Paulò post:

Serpentes plures fraxino Ydrasilli subjacent
Quam insipientium quis credat,
Goen & Moen hi sunt Grafidneri filii
Grabachur & Grafevoludur
Ofnerum & Svafnerum assiduè credo
Caudicis brachia consumere. (*o*) Goen & Moen. C. W.

(*p*) Svefner. C. W. (*q*) Nonner. C. R. (*r*) Yrdarbrun. (*s*) inde & halla hupt ɔ: vehementur album. (*t*) Urdarbrunnum Ste. (*v*) forte idem quod Manna.

XV. Dæmesaga.

Wmm Stade å Himnumm.

MArger Stader eru å Himnum fagrer / og er thar allt Gullig vorn fyrer. Thar stendur Salur eirn fagur under Askinumm vid Brunnenn / og vr theim Sal koma thar (a) Meyar. Thær er so heita / Wrd / Verande / Skulld. Thessar Meyar skapa Monnum Alldur / thær kollum vier Norner.

Enn eru fleire Norner thær er koma til huors Barns er bored verdur / og skapa alldur / og eru Thessar fyrstu Gödkunnigar / enn adrar Alfa ættar / Hinar Thridiu Duerga Ættar / suo sem hier seiger.

Sundur bornar Miøg	Sumar eru Askungar /
Seige eg ad Norner sie	Sumar Alfungar /
Eigu thær ei Ætt saman.	Sumar Dualens Dætur.

Gö-

(a) Mæyiar.

Gödar Norner skapa gödann alldur / enn their Menn er fyrer östøpum verda / thå vallda thui Jllar Norner. Så er eirn Stadur thar er kallast Alfheimur / thar bygger thad Fölck sem Liøsalfar heita / enn Døckalfar / bua nidur i Jørdu / og ero their ölyker theim sijnum og reindum. Liösalfar eru fegre enn Söl synumm / enn Døckålfar eru suartare Bike.

Thar er enn så Stadur er kallast Breidablick (b) thar er og så er Glitner heiter. Wegger hans stoder allar og Siölper eru aff Rauda Gulle / enn thak hanns aff Silffre. Thar er enn saa Stadur er Himenbiørg heita / så stendur å Himens Enda vid Bruar spord thar er Biffrøst kemur til Himens. Thar er enn Mykell Stadur er Walaskiålff heiter / thann Stad å Odinn / thann giørdu Gudeñ / og thoktu af Skyra Silfri. Thar er thad Håsæte er Hlidskiålf heiter / og thå er Allfader situr i thui Sæte / tha sier hann vm̃ alla Heima / sem fyrr seiger.

A Sunnannverdum Himens Enda er så Salur er allra er fegurstur / og Biärtare enn Sölenn er Gimle heiter / hann skal standa thå bæde heffur farest Himen og Jord / og byggia thann Stad göder Menn og Rietlåter vmm allar Allder. Suo seiger i Wølu Spaa.

Sal veit eg Standa	Thann skulu dyggvar
Sölu fegra	Drötter byggia.
Gulle thaktann	Og vm Alldurdaga
A Gimli.	Yndes Niöta.

Theim Stad grandar ei er suarta Loge brenner Himen og Jord. Suo er sagt ad annar Heimur sie sudur og vpp fra thessum og heiter saa Andlangur. Eñ thridie Heimur sie enn vpp f å theim / og heite så Widbläenn / og å theim Heime er hugad ad thesse Stadur Sie. Enn Liösalfar einer byggia nu tha Stade / ad Haar Hnade.

(a) Og Eingin Stadur fegre.

15. Fabel.

Om (atskillige) Steder paa Himmelen.

Mange Stæder ere paa Himmelen fastre / oc ere de med Guddommelig Krigshær beslyckede. Der staar en faffver Sal under Askettræt hos Brynden / oc udaff den Sal komme tre Møer / huilcke som saa heder ; Weret / Waffer / Werendes / den der kommendis vorder. Disse Møer determinerer Menniskens Liffs Dage / dennem kalde vi Parcas.

Der ere endda fleere Parcæ, de som komme til huer Barn som bliffver fød / til at besticke Skebne / oc ere disse første aff Godhed vel bekiendt : Men de andre ere aff Nisse-Slect : Det tredie aff Duerge-Slect efftersom her sigis.

Diverso genere prognatus valde	Somme ere fød aff Askettræt
Dico ego Parcas esse,	Somme fød aff Nisser
De ere icke i Slect sammen.	Somme ere Dualens Døttre.

So

Gode Parcæ tilfører god Lifs Vilkor / (eller Lycke): Men de Mænd som geråder udi B·lycke/ da volde det Onde Parcæ.

Der er (iblant andre) den Stad (paa Himmelen) som kaldis Nissernis Land. Der boer det slags Folck/ som heede de huide Nisser: Men de sorte Nisser bo ned udi Jorden/ oc ere disse dennem ulige b·ade til siune oc Sandhed. De huide Nisser ere meere end Solen tilsiune: Men de sorte Nisser ere sortere end Beg.

Der er end her foruden den Stad som kaldis de Brede Blege Straler: Der er ocsaa den som heeder Glatt: Hans Vegge/ Stolper oc Stotter ere alle af hin røde Guld/ men hans Tag udaf Sølff. Nock er den Steed yderst paa Himmelen ved Broens Ende / dersom Regnbuen kommer til Himmelen / som kaldis Himmels Bierge. Der er endda en veldig stor Stad / som heeder Walestialff. Den Steed hører Oden til: Den tilrede Guderne / oc teckede med p·art Sølff. Der er det Kongelige Sæde (eller Throne) som heeder Hlidskialff / oc naar som heldst Alfader sidder udi det Sæde / da seer hand u· om alle Land/ som før er bemeldt.

Syden paa Himmelen alleryderst er den Sal som er allermeest fafver/ oc klarere (eller liusere) end Solen; Den kaldis Gimle. Hand skal staa endda naar baade Himmel oc Jord er forgangen. Oc boe udi den Steed gode Mænd oc retferdige udi all Evighed. Saaledis findis udi Sibyllæ Spaadom:

En Sal veed jeg staa
Meere faffver end Solen /
Tecket med Guld
Paa Gimli Sted.

Den skulle dydige
Folck udi bygge.
Oc udi Evig Tid
Lycksalighed nyde

Den Steed skader intet/ naar den sorte Lue opbrender Himmel oc Jord. Saa er sagt at en anden Verden er offver denne / hen imod Syden: Oc den heeder Andlang. Oc den tredie Himmel skulde endda være offven offv·r den / ved Nafn Widblaenn/ oc p·a den Himmel meenis der / at den fornemste Stad skulde være. Men de huide N·sser alleene boe nu udi de Steder / efftersom Haar meente.

MYTHOLOGIA XV.

De Urbibus in Cœlo.

(a) MUltæ sunt in cœlo urbes amœnæ, & omnes illarum munitionis divinæ. Prima sita est regia eximiæ pulchritudinis sub fraxino, ex qua tres prodeunt virgines quæ sic nominantur: Urd/ Werande/ Skulld (b). Has Norner (c) ɔ: fatidicas (d) vocam', quæ hominum ætates

(a) Gangl. Multa equidem sunt & stupenda quæ de cœlo refers, sed quæ sunt ibi præterea urbes insigniores; Haar: Multæ sunt in cœlo &c. Steph. (b Ordar præterita, Verdande præsens, Skulld futura. C. W. (c) Nonner C. R. (d) Seu Parcas, Parcarum nomina sunt Clotho, Lachesis, Atropos.

tes dispensant. Sunt adhuc plures tales Nornæ / ad hominum quemlibet in mundum natum venientes, ut dies illi determinent: harum quædam sunt divinæ, quædam ex Faunorum, quædam ex Nanorum genere, sicut dicitur.

Diversæ natas dico Nymphas,	Sunt Fraxineides, Fauneides,
Non commune capiunt genus;	Et filiæ Dvalini (*d*)

Nornæ bonæ felicē tribuunt vitam, sed si quis sinistris premitur fatis, hoc malæ efficiunt. Hinc dicimus Nornakey (ɔ: parcarum fata). Alia illic urbs Alfheimur vocatur (ɔ: Faunorum mundus) quam incolunt illi, qui Liósalfar (ɔ: Lucidi fauni) appellantur, sed Dockálfar (ɔ: nigri fauni) viscera terræ inferiora tenent, & sunt prioribus illis valde dissimiles re & aspectu (*e*) Liosalfi sunt sole clariores: Dockalfi pice nigriores. Tertia illic urbs est Breidablick (ɔ: Latus splendor). Qvarta Glitner dicitur (ɔ: rutilans) cujus omnes parietes & columnæ sunt ex auro obrizo sed tecta ex argento. Quinta Himinbiorg (ɔ: cœli saxa); hæc sita est in extremo olympi ad finem pontis, ubi Bifrøsta cœlum attingit. Sexta est urbs magna Walaskialf (ɔ: falconum tremor), quam Odinus possidet, quamq; Dii ex clarissimo ædificarunt argento: ibi thronus est Regius qui Hlidskialf (ɔ: porta tremens) dicitur, in quo qvum sedet Pantopater omnes intuetur mundos, ut prius dictum est.

In australi cœli cardine curia stat omnium ornatissima, & sole lucidior, quæ vocatur Gimle (*f*). hæc stabit cum perierint cœlum & terra, ibiq; viri & boni & justi habitabunt per omnia secula: Sicut in Vaticinio Volæ dicitur (de statu hominum post hanc vitam).

Curia Stat, Clarior Sole,	Integri vitæ Illam colent
Auro tecta In Gimlo	Et omne per ævum bonis fruentur.

(*g*) Illi (sc: Curiæ) non nocebit nigra flamma cœlum & terram exustura. Supra hoc cœlum versus austrum, aliud esse dicitur, quod Andlangur vocetur (*h*). Rursus supra hoc tertium, qvod Vindbláni (*i*) appellatur, in quo cœlo hæc urbs sita esse creditur, sed jam tantum illic habitant [Liós Alfar] fauni lucidi.

(*d*) Id nomen Nani est. (*e*) Hic intelligit Angelos bonos & malos. (*f*) Gimle ab antiquitate dicitur, inde sine dubio Hamle. Alias Gimle est quasi locus gemmatus. (*g*) Gangl. Quid conservabit hanc curiam, cum nigra flamma cœlum juxta ac terram exuret? Haar: supra hoc cœlum &c Ste. (*h*) Andlangur / ɔ: in longitudinem patens. (*i*) Vidbláenn / ɔ: cærula capacitas.

XVI. Dæmesaga.

Huadann Windur kemur? Hann er sterkur / må thó ei siást / hann hræer stór Høff og Wser Elld.

A Nor-

Nordannverdum Himens Enda / situr Jötun så / er Hræsuelgur heiter/ hann hefur Arnar ham / enn er hann beiner flug/thå standa vndan Wängiumm hanns Vindar / sem hier seiger.

Hræsuelgur heiter
Er situr å Himens Enda
Jötun i Arnar Ham.
Aff hanns Wängium
Kveð eg Wind koma
Alla Menn yffer.

16. Fabel.

Huorfra Vinden kommer/den er sterck/oc kand dog icke sees / den oprører hin store Haff / oc optænder Ild?

Hen imod Norden / yderst paa Himmelen sidder den Trold - Kiempe som heeder Asensluger. Hand haffver en Ørns Skickelse/oc naar hand hastelligen fløyer/ da staar ud fra hans Vinger Vinden/ efftersom her sigis:

Asensluger heeder /
Den der sidder paa Himmelens Ende
Troldkiempe udi Ørns Lignelse
Vd aff hans Vinger
Siger jeg Vinden at komme
Offver alle Mænd

MYTHOLOGIA XVI.

Unde Ventus veniat qvi fortis est magnas concutiens ædes & ignem incitans nec tamen videri possit?

(a) IN boreali Cæli fine Centaurus desidet,qui Hræsvelgur (ɔ: cadaverum vorator) nuncupatur,exuviis indutus Aqvilæ.Hic qvum volatum intendit, alis suis ventum efficit, juxta illud:

Assidet exuviis Aqvilæ Hræsvelgus amictus
Ingens Centaurus Boreali in cardine cœli.
Ut perhibent hujus venti sparguntur ab alis,
Qvi super humanum vario genus ordine spirant.

(a) Gangler, unde ventus venit, qui adeo fortis est, ut magnum agitet mare, & ignem incitet, nec tamen potest ullo modo conspici, licet validissimum comperiamur, unde miraculo non caret ejus creatio. Haar: in boreali &c. Ste.

XVII. Dæmesaga.

Huy so myked Skille / ad Sumar sie heitt enn Wetur kalldur.

SVasudur heiter så er Fader Sumars er/og er hann sell ysfur/so aff hanns heite er thad kall ad Suasligt er blytt er / enn Fader Wetrar er ymest kalladur Vindliön eda Windsualur/hann er Wasadar Son / og voru theirr (a) Ættingiar hanns Grimmer / og Sualbriöstadur / og hefur Wetur theirra Skaplinde.

(a) Agtur.

17. Fabel.

Hui der er saa meget forskiel paa at Sommeren er varm/ men Vinteren kaald?

Svasød heeder den som er Fader til Sommeren/ oc hand er meget lycksalig/ derfor er det udaff hans Naffn kaldet Suaslig Ting/ som er saa mild som mand vil ønske. Men Vinterens Fader kaldis undertiden Vindløffve/ somme Tid Kaaldblæsendis. Hand er Urolighedс Søn/ oc vare hans Slectinge Grymm oc Kaaldbrysted/oc slecter Vinteren effter deris Natur.

MYTHOLOGIA XVII.

(a) Unde tanta existat diversitas, quod æstas calida sit, hyems frigida.

SVasudur vocatur qui pater est æstatis (delicatus & blandus): ab ejus nomine Svasligt dicitur (quicquid delicatum est & gratum). Sed pater hyemis interdum Windlion (ↄ: Venti Leo), interdum etiam Vindsvalur (ↄ: frigidum spirans) appellatur. Ille Vasadar (b) (ↄ: frigidus & imbres passus) filius est: Erant autem homines illi crudelis & frigidi affectus, qvorum ingenium hyems imitatur.

(a) Gangl: Unde tantum discrimen oritur, quod æstas calida, hyems v: frigida sit? Haar. Non ita quæreret sapiens hæc n: sunt in ore omnium, Verum si usq; adeò es insipiens, ut ista non audiveris, interpretabor benignè, quod semel, licet fatuè quæras: quam earum rerum, quas sciri oportet, ultrà ignarus maneas. (b) Svabrioftadur.

XVIII. Dæmesaga.

Huorier Æsar sieu/ sem skillt er å ad Truna.

Tölff eru Æser gödkunnigir/ og ei eru Asintur öhelgare/ og ei megu thær Synninna: Odinn er ædstur og ellstur Asanna/ hann rædur øllum hlutumm/ og so sem Ønnur Godinn eru måttug/ tha thiöna honum øll/ so sem Børn fødur. Enn Frygg er Kona hanns/veit hun og øll Orlog Manna/ thött hun seige ecke spaar (a). Odinn heiter Allfader thui hann er Fader allra Guda. Hann heiter og Walfader/ thui hanns öska Syner eru aller their er i Val falla. Theim Skipar hann Walhøll og Wingolff/ og heita their thå Einhertar. Odinn hefur geise mørg heite aff ymsum at burdumm/ og standa thau i Asa kenningum (b).

H 18. Fa-

(a) Sem hier er sagt/ ad Odin mællte sialfur vid thann Aas er Loke heiter. Ør ertu Loke og Aurvite/ huy ne leg skadu. R. Leßkattu A. er thu ndra telur/ Liota Leidstafie/ Orlog Frygga hygg er auli viti thot hun sialffgi seige. Steph: Ver: Ut ex hoc Rhytmo planum est in quo ipse Odinus Asam Lokonem alloquitur hoc modo. Delirum Loko te, imo mente captum dico, qvo modo fata clausa noscas, horum nihil potis est latere Frygam, nullis licet ista recludat unquam. (b) Hann heiter og Hanga Gud og Hapta Gud/

Huilcke de Asianer ere / som mand bør at tro paa.

Tolff ere de Asianer udeff Godhed beromte/oc icke ere de Asianske Quinder mindre hellige (end de selff). Odin er den ypperste oc ældste iblant de Asianer; Hand raader for alle Ting / oc udi huad de andre Guder ere krafftige/ da tiene de hannem alle/ ligesom Børn sin Fader. Men Frygg er hans Qvinde: Hun veed oc (tilforne alle) Mennisters Skebne / alligevel hun spaar icke. Odin heeder Allfader / thi hand er Fader til alle Guder. Hand heeder ocsaa Walfader; Thi hans udkorne Sønner ere alle de/ som udi Slactning oc Krig ihielslais / dennem beskicker hand den Himmelske Sal Wingulff oc Walhall (deris Hofgaard som ere død for Suerd / eller i Krig). Odin haffver en heelhaab Naffne/ som hand haffver faaet aff atskillige Hendelser/oc de staa udi den anden Bog.

MYTHOLOGIA XVIII.

(a) Qui sunt Asæ, in quos jure credendum est.

Duodecim sunt Asæ divinis afficiendi honoribus, nec minus Asyniæ (b) sanctæ sunt, aut minoris potentiæ. Odinus supremus est & antiquissimus Asarum & Aboriginum pater, omnesq; res gubernat. Proinde licet Dii cæteri potentes sint, ipsi tamen omnes ut liberi suo parenti parent & serviunt. Ejus uxor Frygga est, cui omnium hominum fata perspecta sunt, & si vaticinetur (c). Odinus, ut supra commemoratum, Allfødur

FarmaGud/og enn heffir hann nefnst å fleyre vega/thå er var komum til Geirraudar Kongs. Herteitur/ Grymur. Gånglate/ Herian/ Hialmbere/Theckur/ Thridie/Thudrudur Helblinde/ Hår/ Sadur/ Snipull/ Sanngetall/ Herteitur/ Hnikar/ Bylægur / Bolvertur / Fiolner/ Grimne/ Glapsuidur/ Fiollvidur/ Sydhotiur / Sydskeggur / Sigfødur/ Hnikudur/ Alfødur/ Atrydur/ Farmatyr / Oski / Omi / Jafnhår / Biblinde / Bondli / Harbardur / Sindur/ Jåikur/ Kialar/ Widur/ Thrör/ Yggur/ Thundur/ Vakur / Skilmyngur/ Wafødur / Hroptatyr / Gautur / Beratyr. Thå mællte Ganglere Geysem erg heite haffa their geffed honum / og thad veit Trua Myn ad thetta mun vera Mykell Frodleikur / så er haffa kann skyn og dæme/huerier Adburder haffa orded til huors thessa Naffns. Thå seiger Haar/ Mykel Skynsemi er ad Riffia thad Vandlega vpp enn thö er thier thad skiót ad seigia / ad flest heite haffa vered geffenn aff theim atburdum / ad so margar Tungur sem Gånaa i Verolldenne/thå thykiast allar thiöder thurffa ad breita Nafne hanns til huorrar Tungu til åkalls og bæna fyrer siálffumm sier / enn sumer atburder til thessara heita haffa giorst aff giordum hans/og er thad fært i fråsagner og munu æ meiga fröder madur heita/ ef thu skallt æ kunna fra seigia theim Störtydindum.

(a) Gangl. qui sunt Asæ in qvos jure credendum est? Haar: XII sunt Asæ divinis afficiendi honoribus. Jafn: Nec minus &c. Ste. (b) Asiniæ, Asiminar C.W. (c) ut ex hoc rythmo planum est, in quo ipse Odinus Alam Loconem alloquitur hoc modo:

Delirum loco te, imo mente captum	Hornm nihil potis est latere Friggam
Dico, quomodo fata clausa noscas?	Nullis licet ista recludat unqvam, Ste.

dur (ɔ: Pantopater) vocatur, quia Pater est omnium Deorum, & Valfødur (ɔ: Stragis pater (*d*)), quia illius filii delecti sunt omnes in præliis cadentes, quos ad se in Valhallam & Vingolfium recipit, ubi tum Einheriar ɔ: Monoheroës dicuntur. Odinus diversa habet Nomina ex variis casibus, quæ in appellationibus Asarum recensentur (*e*).

(*d*) Cœsorum in bello pater. C. W. Valur in antiqua lingva Islandica dicitur strages, & cæsorum cadavera in campo pugnæ jacentia. Hinc illud Nomen Odini Valfeder quasi cæsorum in prælio pater; & ... ejus Valhøll ɔ: interfectorum aula, qvod quod in illam recipiantur. (*e*) Vocatur itidem Odinus Hanga-Gud & Hapta-Gud, plura insuper sortitus nomina, cum ad Regem Geirraadum proficisceretur. Sunt autem hæc Grimur, Ganglari, Herian, Hialmberi, Thekkur, Thridi, Thudrudur, Helblindi, Har, Sadur, Svipal, Sanngetall, Herteitur, Hnikar, Bileigur, Baleigur, Bolverkur, Fiølner, Grimmur, Glapsvidur, Fiolsvidur, Sidhøttur, Sidskeggur, Sigtodur, Hnikudur, Alfodur, Alridur, Farmatyr, Oski, Omi, Jafnhar, Biblindi, Gangleri, Harbardur, Svidur, Svidrir, Jalkur, Kialar, Vidur, Thor, Yggur, Thundur, Vakur, Skilvingur, Valfodur, Hroptatyr, Gautur, Beratyr. Gangl. Varia fateor sortitus est Odinus Nomina, unde non mediocri sapientia imbutum esse hunc oportet, qui harum appellationum qvamlibet noverit occasionem recensere Haar. Istarum omnium meminisse magna quidem est eruditio. Sed ut quod res est dicam, fuerat hæc dictæ nomenclationis causa facile princeps, quod omnes quicunq; tandem in mundo fuerant populi, ob debitam adorationem & vota pro salute propria ipsi nuncupanda, necesse habuerint ejus nomen in suam quamlibet lingvam transferre. Quædam v: nomina ex variis casibus, qui in ipsius profectionibus contigerant, ortum trahunt: quæ prodigia nisi potueris omnia explicare, sapiens minime nuncupaberis.

XIX. Dæmesaga.

Umm Thór Son Odins.

Thór er hinna Asanna framastur / sa er kalladur Asathór edur Aukathór / hann er sterkastur allra Guda og Manna / hann á thad Ryke / er Thrudvangar heiter/enn Høll hans heiter Bilskermer / i theim Sal eru 540 Gólfa / thad er Hus mest / so Menn haffe giørt (a).

Thór a Haffra thuo er suo heita/Tannaniostur og Tanngrißner/og Reid tha er hann ekur i/enn Haffrarner draga Reidena/ thui er hann kalladur Aukuthór. Hann á og thriá kostgripe / eirn er Hamarenn Miølner er Hrymthussar og Bergrisar kenna er hann kemur á Loffe. Annar er Meigengiørdernar / og er hann spenner theim umm sig / tha vex honumm Meigen hálfu. Enn i tdia hlut á hann thann/ er mykill Gripur er i / thad eru Járnglóar theirra má hann ei missa vid Hamarskafted/enn einginn er so fródur ad telia meige øll Stórmerke Thórs. Tho mun nockra seirna i Dæmesøgumm minnst verda.

(a) Suo seiger i Grimnesmálum / Fim hundrud Golfa og fiorum tigum / suo hygg eg Bilskerne med Bugum / Ranna theirra er eg Rept Vita / Mins veit eg mest magar.

Om Thor Odens Søn.

THor er iblant alle de andre Asi ner den fornemste. Hand er kalder den Asianske Thor/eller den agendis Thor. Hand er den sterckiste iblant alle Guder oc Mænd/hand eyer det Rige som Thrudvagar heeder: Men hans Hofgaard heeder Bilskirmer. Udi den Sal ere 540 Loste. Det er det størsie Hus som Mennisker haffver nogen Tid bygt.

Thor eyer to Gedebucker som saaledis heede: Tanngnielsser oc Tannskerer. (Hand eyer) oc den Vogn som hand ager udi; Men Gedebuckene drage Vognen: Derfor er hand kaldet den agendis Thor. Hand eyer ocsaa tre besynderlig Ting; Den eene den Stridshammer Miølner/ huilcken Frost-Troldene oc Bierge-Troldene kiende/ naar hand kommer paa Gang. Den anden Ting er Suerd-bolte/ oc naar hand der med omgiorder sig/ da voxer hannem en gang saa stor Styrcke som hand ellers haffde. Den tredie Ting eyer hand/ den som dyrbarer/ det er Staalhandsker/ dem kand hand icke undvære at holde paa Hammer-skafftet med. Men der er ingen saa vjs eller forfaren/ at hand kand fortælle alle Thors underlige Gierninger. Dog alligevel skal vi udi nogle fremdelis Fabeler (der om) paamindis.

MYTHOLOGIA XIX.

(*a*) De Thoro filio Odini.

THor præcipuus est cæterorum Asarum, qui idcirco Asathor, & à carpento suo Økuthor dicitur. Hic fortissimus est Deorum Hominumq;, & regnum possidet ubi Thrudwangar appellantur (*b*). Sed aula ejus Bilstermer (*c*) vocatur, in qua qvingenta & qvinquaginta sunt pavimenta. Illa domus ab hominibus ædificata fuit maxima (*d*). Thorus duos habet capros, quorum nomina sunt Tanngniostur (ɔ: dentibus stridens) & Tanngrisner (ɔ: dentibus rarus); & carpentum quo vehitur, quod & capri isti trahunt, unde Økuthor (*e*) nominatur. Possidet insuper Clenodia tria; Malleum videlicet Miølner dictum, quem Hrymthussi & Cyclopes vibratum sentiunt (*f*). Deinde Baltheum fortitudinis (Meigen(*g*)giarder) quo cum cingitur duplici perfunditur robore; Manicas deniq; ferreas, quibus ad premen-

(*a*) Quænam sunt Asarum reliquorum nomina, qvæve obeunt munia? Nulla ne facinora memorabilia perpetrarunt? Haar: Thor præcipuus &c. *Ste.* (*b*) ɔ: virgineæ genæ. (*c*) terroris præsidium. (*d*) Hoc n: habetur in Grimismalum (sermonibus odini);

Qvingenta & quinquaginta pavimenta
In Bilskinero sunt sinuoso
Inter domos quas extructus novi:
Mei puto maximam nati. *Steph.*

(*e*) Akutor. Ste; (*f*) Mulner. Ste. (*g*) Meingingiarder. Ste.

mendum mallei capulum carere non poteſt (*b*): Nemo autem eſt ſic rerum peritus, ut omnia Thori referri poſſit facinora, (*i*) aliquot tamen intra numerantur.

(*b*) Sunt a. hæ valde pretioſæ. Ste. (*i*) nihilominus tot ego tibi referre poſſum, ut verear tempus prius deficere, quam omnia quorum ego memini ſunt explicata. Ste

XX. Dæmeſaga.

Umm Balldur.

ANnar Sonur Odins var Balldur / hann er beſtur / og hann loffa aller / hann er ſo fagur álitum og biartur / ad lyſer af honum. Hann er vitraſtur Aſa/ fegurſt taladur/ og lyknſamaſtur/ enn ſu Náttura fylger honum/ ad einginn má hallaſt Domur hanns / hann byr thar ſem heiter Breidablik á Himne. J theim ma ecke vera óhreint/ ſuo ſem hier ſeiger.

Breidablik heita
Thar er Balldur hefur
Sier ryppgiort ſa Sale.

A thui Lande
Er eg liggia weit/
Fæſta feikn Staffe.

20. Fabel.

Om Ballder.

DEn anden Odens Søn var Ballder / hand er den beſte / oc hannem berømmer alle (Mænd): Hand er ſaa deylig i ſiune oc faffver/ at det liuſer aff hannem: Hand er den viſeſte iblant de Aſianer / beſt talendis oc barmhiertigſte. Den Natur følger hannem/ at ingen hans Dom maa bøye fra Sandhed. Hand boer der ſom heeder Bredeblick paa Himmelen. Udi det (Platz) maa icke være nogen Ting ureen; Efterſom her ſigis:

Bredeblick heeder
Derſom Balder hafver til ſig
Opbygte Saler

Paa det Platz /
Som jeg ligge ved
Faa ureene Straler.

MYTHOLOGIA XX.

De Balldro ſive Ballduro.

(*a*) ALter filius Odini Balldur eſt, quem omnes laudibus evehunt & optimum prædicant. Is tanta præditus eſt formæ Majeſtate, ut ex ejus vultu ſplendor emicet (& herba quædam candidiſſima illius comparanda ſupercilio Balldurs Brá (*b*) (ɔ: Balldri ſupercilium) dicatur. Balldrus omnium Aſarum ſapientiſſimus, eloquentiſſimus & benig-

 niſ-

(*a*) Gangl. de reliqvis Aſis plura diſcupio audire, Haar: alter filius &c, Steph.
(*b*) Chamemelum Baldurs brá appellamus.

n'ſſimus eſt: Sed hæc naturæ illius conditio eſt ut nulla ejus inflecti poſſint judicia. Sedem in cœlo habet, ubi Breidablik nominatur: in hac civitate nihil impuri manere poteſt (c).

Nuncupatur Breidablikia / ubi Balldrus ædes fixit.
Hac jacere in humo novi pauciſſima peripſemata.

(c) juxta illud:

Ingens curia Breidablik vocatur
Sedem Baldus ubi ſuam locavit
In terra ſcio quam litam beata
Haud ullus penetrare quo character
Audebit Magicæ dicatus arti. Steph.

XXI. Dæmeſ.

Umm Niørd og Skada.

NJørdur byr å Himne/ thar ſem heiter Nôatun/ hann rædur fyrer Gaungu Vinds / ſtiller Siô og Elld / å hann ſkal heita til Sæfara og til Weida. Hann er ſo audigur og fieſæll / ad hann må giefa theim Aud Landz og Lauſafiår er å hann heita. Ei er Niørdur Aſa ættar/ hann var vppfæddur i Wanaheime / enn Vaner gyſlu hann Gudunumm / og tôku i môt ad gyſlyngu thann er Hæner heiter/ hann vard ad ſætt med Gudumm og Vønum. Niørdur å thå Konu er Skade heiter / Dôtter Thiaſſa Jøtuns. Skade vill haffa Buſtad thann er åtte hafde Fader hennar/ thad er å Fiøllum nockrum/(a). Enn Niørdur vill vera nær Sio. Thau ſættaſt å thad ad thaug ſkilldu vera Nyu Nætur vpp å Fiøllunumm/ enn tha thriår ad Nôatune. Enn er Niørdur kom aftur til Nôatuna aff Fiallenu/ thå kuad hann thetta.

Leid erumk Fiøll
Warka ek Leinge a
Nætur Einar Nyu
Wlfa thytur
Mier Jllur Thôtte
Wera hiå Saungve Suana.

Skade kuad thetta aptur

Soffa eg ei maatta
Ståfar Bedumm a.
Fugls Jarme fyrer
Så mig vekur
Er aff Vyde kemur
Morgun huerjånn Maar.

Thå fôr Skade vppa Fiall og bygde thar / og ſer hun miøg å Skydumm / og med Boga/ og ſkytur Dyr. Hun kallaſt (b) Øndurdys. (c))

21. Fa-

(a) Thar ſem heiter Trymheimur (b) Øndurgud eda Øndurdys. (c) Sua er ſagt. Thrymheimur heiter er Thiaſſe så henn Almattke Jøtun/ en nu Skade Bygger Skijr brudur Guda fornar tofter fødur. Steph. Thrymheimur vocatur ubi Thiaſſo habitavit potentiſſimus ille Centaurus, nunc vero Skadi incolit diſerta Deorum Nympha vetuſtam patris Villam.

21. Fabel.

Om Niørd oc Skade.

NJord boer paa Himmelen / der som heeder Noethun. Hand raader for Vindens Gang. (eller brusen): Hand stiller Haffvet oc Ilden: Hannem skal mand paakalde / at vel maa lyckis Søfare / Jact oc Fisteri: Hand er saa rig oc lyckfulig aff Gods / at hand kand giffve dennem Gods baade i Jord oc Penninge som hannem dyrcke. Icke er Niord noaff Asianske Slect / hand bleff opdragen udi Vaneland: Men de Vaner gaff hannem Guderne til Gissel/oc toge igien til Gissel den som heeder Hæner / formedelst hannem forligtis Guderne med de Vaner. Niørd haffver den Quinde som heeder Skade / som er Thiasse Kempis Daatter. Skade vil beholde den Boltg / som hendis Fader haffde hafft / det er paa nogle Bierge; Men Niord vil bo nær ved Søkanten. De forligtis (derfore) saaledis der om / at de skal bo nj Nætter paa Biergene/ oc saa tre Nætter igien paa Noethun. Men som Niørd kom igien til Noethun ned aff Biergene/ da dictede hand dette Rijm.

Vias per montes	Novem, Luporum ululatus
Pedibus metior ego diu.	Mihi visus est dirus valde
De noctibus tantum	Præ ut est cantus cygnorum.

Skade giorde dette Rijm igien.

Dormire ego non qvivi	Ille me excitat
Maritimo in toro.	Qvi de silva venit
Avium propter querelas	Diluculo qvovis mergus

Siden henreiste Skade paa Klipperne / oc boede der / oc render hun meget hastig paa Skider / oc bruger med Bue / oc skiuder Diur. Hun kaldis Øndurdys.

MYTHOLOGIA XXI.

De Niordo & Skade.

(a) NIord' in cælo habitat ubi (b) Noethun (ɔ: Noæcampi) vocantur. Ipse flatum venti regit, mare & ignem cohibet: proinde invocandus est, ne damna ab iisdem mortalibus inferantur. Præterea locuples est & fortunatus, adeo ut fixa & mobilia bona abundè largiri possit eis qui pro his obtinendis ipsum devotè colunt. Verum Niordus ex Asarum genere non est, sed in Vanheimo (c) educatus. Nam Vaner (d) eum Diis obsidem dederunt, & ab illis alium Hænerem nomine receperunt: & sic per illos inter Deos & Vanos reconciliatio facta est. Niordus uxorem accepit Skaden, Thiazi Centauri filiam, quæ villam incolere volebat paternam

(a) Tertius Asa Niordus appellatur, qui in cœlo habitat &c. Ste. b) Noathon. C. W. (c) Vanheimi. Ste. Vanheimar ɔ: spes mundi. (d) Vaner, incolæ istius loci.

tiam in montibus quibusdam sitam, ubi Thrymheimur (e) vocatur. Niordus verò maris accola maluit esse. Sic tamen inter illos convenit, ut novem noctes Thrymheimi degerent, trinoctium autem Noathunis, quò cum à montanis (f) reverteretur Niordus, hanc edidit cantilenam.

Mihi ingrata sunt montana
Longæ fuerunt noctes novem.
Ululatum ego Luporum
Censui malũ præ cygnorũ cantu (g).

Skade sic contra.

In neq; stratis ego qvievi maris
Dormire ab avis balatum,
Somnum excussit à salo
Mane quolibet mergus veniens (h).

Verum ad Montana tandem Skade rediit. Thrymheimiq; tantum habitavit. Illa ligneis soleis multum proficiscitur, arcum pharetramq; portans (instar Dianæ) feras jaculatur, appellaturq; (i) Øndurdis (k).

(e) Thrymur. C. W. (f) Naatunis. Ste.

(g) Montana tellus odi,
Illic novem moratus
Noctes solum: cruentis
Ululatibus Luporum
Nam prætuli svave
Cygni melos canori. Ste.

(h) Dormire ego non quivi
Maritimo in toro
Avium propter querelas;
Ille me excitat
Qvi de silva venit
Diluculo quovis mergus
Sive: Ob alitum querelas
Dormire nec marino
Quivi in thoro: vocalis
Nam mane mergus amni
Lingvens salum; soporem
Reddebat inquietum Ste.

(i) Oligdurgud vel Ongdurdis, Ste. i. e. lignearum solearum Nympha, quia soleæ tales Øndrur in antiqua lingva Islandica vocantur: unde verbũ ad Andra i. e. molliter, leviterq; incedere, & Øndr sive Øndrur in Plur: Num: Asseres sunt oblongi, & antrorsum sublevati; vel ad summum 7 ulnarum longitudine, latitudine verò plantam transversam non excedentes: his etiamnum inductis pedibus, Islandi per superficiem profundissimarum nivium & infirmæ glaciei, si alias corporis humani pondus non sustineant ingrediuntur. Usi etiam sunt veteres Norvagi in terra plana est nuda ejusmodi xylosoleis, subjectis rotulis, & sic plus itineris una die, quam absq; illis tribus confici potuit, habitusq; est hic modus proficiscendi inter præcipuas agilitatis artes. An tales soleas noverit Cicero 2 de Divin: (ubi ait soleas ligneas in pedes inducere) incertus sum. (k) juxta illud:

Thrynheimur vocatur
Ubi Thiasso habitavit,
Potentissimus ille centaurus
Nunc verò Skade incolit
Diserta Deorum Nympha
Vetustam patris villam. Ste.

XXII. Dæmesaga.

Um Frey.

NJørdur i Noátune gat sydann tuo Børn/ hietu Freyr/ og Freya/ thaug voru føgur ad álitum og Máttug. Freir er hinn Agiætaste off Asum/ hann rædur fyrer Regne og skine Sólar/ og thar med Avexte Jardar/ og á hann er gott ad heita til Ars og fridar/ hann rædur og fiesælu Manna. Enn

Freya

Freya er ägiætuſt aff Aſinjum. Hun å thann bæ å Himnum er Fölckvangur heiter/ og hvar ſem hun rydur til Vygs/ tha å hun halffann val/enn halffann Odinn (a). Salur hennar er mykell og fagur/ og er hun fer/ tha ekur hun Kottum tveimur/og ſitur i Reid. Hun er näkvæmuſt Mönnumm til Aheita/og aff hennar Naffne er thad eignar Naffn er rykes Konur eru kalladar Frur. Henne lykade vel Mannſaungur / å hana er gott ad heita til Aſta.

(a) Suo ſem hier ſeiger Folkuangur heiter enn thar Freya rædur/ ſkiſſa koſium i Sal/ halffann val hun kys hverjan Dag/enn halffann Odinn a.

22. Fabel.

Om Frey.

NJørd paa Noethun afflede ſiden to Børn ſom heede Freyr/ oc Freye. De vaare deylige tilſiune oc krafftige. Freyr er hin beſte iblant de Aſianer / hand raader for Regn oc Solſkin/oc til med for Jordens Fruct (oc Grøde)/ oc hannem er got at dyrke hvem der vil haffve god Tid. Hand raader oc for hvem der ſkal bliffve rig. Men Freye er den beſte iblant de Aſianske Quinder. Hun eyer den Stad paa Himmelen ſom Folckvanger heeder / oc hvor ſom heldſt hun reyſer til Slactning / da hør er hende til halffparten aff de ihielſlagne; Men Odin halffparten. Hendis Sal er ſtor oc ſuffver / oc naar hun reyſer/ da ſpenner hun for to Katte oc ſidder i en Kerre. Hun er Menniſkene meeſt bevaagen / de ſom ſøge Biſtand hos hende / oc aff hendis Naffn kömmer det / at rige Quinder kaldis Fruer. Hende befaller vel Sanglyſt/ hende er got at dyrcke til at bekomme lyckelig Kierlighed.

MYTHOLOGIA XXII.

De Freyero.

NIørdus de Noathunis duos poſtea genuit liberos, Freyerum & Freyam, forma elegantes & virtute potentes. Freyerus humaniſſimus eſt Aſarüm, pluvias gubernat, ſplendoremq; ſolis & terra naſcentia pro annona, pace & felici lucro invocari debet. Freya inter Aſynias benigniſſima eſt, villam poſſidet quæ Folkvangria (*a*) dicitur; Ubicunq; in pugnam eqvitat, mediam ſibi partem cæſorum vendicat: Odino vero altera cedit (*b*). Ejus palatium Seßrumner (*c*) (ɔ: laxa ſeſſio) vocatur, magnificum & ſplendidum. Proficiſcens rheda utitur, quam duo Catti ducunt (*d*). Hæc

(*a*) Folkvangur ɔ: populi concurſus. (*b*) ſicut dicitur:

Folkvangur domus alta nuncupatur
In qua Freya tenet ſediliorum
Ius: unam ſibi vendicatq; partem
Horum qui rigido cadunt ab enſe
In bello: Altera cedit alt Odino.
Steph.

(*c*) Seſrum Ste.

(*d*). Hæc hominum vota placidissimè acceptat & ab illa hic dignitatis titulus est, quod Matronæ divites & honoratæ Fruer appellentur. Carmina approbat amatoria, ideoq; ipsi pro amore vota facere bonum est.

(*d*) trahunt, Ste.

XXIII. Dæmesaga.

Umm Tyr.

Så er eirn As er Tyr heiter / hann er dlarfastur og best hugadur / hann rædur miog sigre i Orustumm, å hann er gott ad heita Hretske Mønnumm. Thad er Ordtak / ad så er Tyr hraustur er ümframm er adra Menn / og ecke siest fyrer / hann er og vitur / svo ad thad er og mællt / ad så er Tyr spakur / er vitrastur er / thad er eitt Mark umm Diarfleika hanns / ad tha Æser lockudu Fenres Ulff til thess / ad leggia fiøturenn sem hiet gleipne å hann / tha trude hann theim ei ad their munde leisa hann / fyrr enn their legde honum ad Wede hønd Tyrs i Munn hanns / enn thå er Æserner villdu ei leisa hann / tha beit hann Høndena aff / thar er nu heiter Ulfflidur / og er hann ein hendur sydann.

23. Fabel.

Om Tyr.

Er eren Asianske Mand / som heeder Tyr / hand er meest drisftig oc frimodig / hand raader meget for Seyr udi Kryg oc Orlog. Hannem ergot at paakalde / for mectige Krigs Kiemper. Det er Ordsprock / at den er saa fær som Tyr / som langt offverg:ar andre Mænd / oc icke vorder hvad hand begynder. Hand er oc vjs / saa at der sigis ocsaa / at den er saa vjs som Tyr / hvilcken som der er vjseste. Dette er it Tegn om hans Drifftighed / at den Tjd de Asianer lockede Fenres Ulff der til / at legge dette Baand (som kaldis) Gleipner paa sig selff / da vilde hand icke tro dennem der til / at de skulde ville løse hannem igien / med mindre de lagde hannem udi Pant Tyrs Haand udi hans Mund: Oc den Tjd at Asianerne (siden) icke vilde løse hannem / da beed hand Haanden slet aff / der som nu kaldis (paa Norsk) Ulflid / oc haffver hand icken en Haand siden.

MYTHOLOGIA XXIII.

De Tyro.

(*a*) TYr unus est ex Asis audacissimus. Is victoriam in bellis multum promovet, quare illi gladiatores sacra faciunt. Hinc sermo ille fluxit, ut di-

(*a*) Gangl. Magni quidem mihi videntur hi Asæ, nec mirum si vos eximia virtute polleatis, cum discrimen inter omnes Deos noveritis exactè, sciatis etiam, cui de quolibet re supplicandum fuerit. Pluresne sunt Dii? Haar: Est præterea is inter Asas unus qui Thyr appellatur, hic audacissimus est omnium & victoriam in bellis multum promovet, quare illi gladiores sacra faciunt. Hinc sermo ille &c. Ste.

dicatur Tyrhraustur (ɔ: instar Tyri audax) qui præ cæteris animosus est, nihilq; metuit: Qvia etiam sapientia præditus est notabili. Vulgo dicitur Tyrspakur (ɔ: instar Tyri sapiens) qui maximè sapit. Unum hoc exemplum audaciæ ejus est. Qvū Asæ Fenris Ulfum (*b*) allectarent, ut Gleipnere, sic dicta compede, ab illis se ligari permitteret, credere noluit quod ipsum essent soluturi, priusquam manum Tyri, rictui suo incertam, sibi oppignorarent. Sed qvum Asæ illum non solverent, manum ejus morsu præscidit, ubi carpo jungitur, ideoq; ibi Ulfflidur dicitur (*c*) (ɔ: Lupinus artus): (*d*) propterea Tyrus monochiros est, nec ad reconsiliandum homines advocatur.

(*b*) ɔ: Bestiam illam, de qua infra fabula 29. (*c*) Ulfliðu ɔ: articulus jungens lacertum cum palma. (*d*) postea Ste.

XXIV. Dæmesaga.

Umm Braga.

Brage hiet einn As/ hann er Agiætastur ad specke/ og mest aff Målsmillld og Ordsime/ hann kann mest ad Ståldskap/ og aff honum er Ståldskapur kalladur Bragur (a). Hanns Kona er Ydun/ hun geymer i Eske synn Eple thau er Gudenn skulu abyta/tha er t aung elldast/og verda tha aller unger/og suo mun fara til Ragnaröckurs/og eigu Gudenn allmyked under (b) giætsku og Tunode Ydun-r. Mær sagde thad ofæru eitt sinn/ sem sydar seiger.

(a) Karla edur Kuenna er Ordsnilld hefstur framar en Adrar Konur eda kallmadur.
(b) giætslu.

24. Fabel.

Om Brage.

Brage heed een aff Asianerne/hand er den synderligste/saa meget som Fornufftighed vedkommer/ oc besynderlig udaff Veltalenhed/ oc Ordens ny Paafindelse. Hand kand mest Poëterj/oc udaff hans Nafn kaldis Rijm (eller Poëterj) Bragur. Hans Quinde er Ydun. Hun forvarer u i sin Eske de Eble/ som Guderne skulle bide paa/naar de begynder at blifve gammel/ oc vorder de saa le us alle unge. Oc saa skal det gaa til indtil Ragnemo ck; Oc (dersor) ligger Guderne stor Macht paa Ydims Fromhed oc Troskab. Der udaff vaar saa nær foraarsaget stor Ulejlighed en gang/ som siden skal sigis.

MYTHOLOGIA XXIV.

De Brago.

Bragus unus vocatur ex Asis, mansuetus, sapiens, eloqvens, promptus & poeseos maximè gnarus. Ab illo res Poetica Bragur dicitur. (*a*) Ejus uxor Iduna est, in pyxide poma custodiens, quæ Dii senescen-

(*a*) Is etiam Bragur vocatur sive fuerit mas sive fœmina, qui eloquentia præ reliquis pollet. Ste.

ſcentes guſtabunt, ut rejuveneſcant. Quod ſic usq; ad Ragnårockur (ɔ: finem mundi) continuabitur, (b) & permultum certe Diis ſitum eſt ſub cuſtodia & fide Idunæ, unde ſemel diſcrimen ingruit præſentiſſimum.

(b) Gangl. Permultum, ut mihi quidem videtur, ſitum eſt ſub cuſtodia & fide Idunæ. Haar ſubridens in hunc modum reſpondit: Adferunt hinc Dii diſcrimen ſemel præſentiſſimum quod tibi ſi placeret poſſem explicare: Sed primo audies reliquornm Aſarum nomina. Heimdalur Aſa eſt candidus &c. Ste.

XXV. Dæmeſaga.

Umm Heimdall.

Heimdallur hiet eirn Aß / hann er mykill og heilagur / hann båru ad ſyne Nyu Meyar / oc allar Syſtur / ſem hann ſialfur ſeiger.

Eg Em Medra
Møgur Nyu /
Og Syſtra Sonur.

Hann heiter og Halenſkide / og Gullintanni. Tenn hans voru aff Gulle. Heſtur hanns heiter Gulltoppur / hann byr thar er heita Himenbiorg vid Bifroſt / hann er vordur Guda / og ſeteur thar vid Himens Enda / ad Giæta Bruarinnar fyrer Bergriſumm. Hann tharff minna Sueffn enn Fugl / hann ſier ſafnt Nõtt ſem Dag hundrad Grådur frå ſier / hann heyrar og thad / ad Gras vex å Jordu / og Ull å Sau umm / og allt thad er hærra lætur. Hann hefur Ludur thann er Giallarhorn heiter / og heyrer Blåſtur hans i alla Heima. Heimdalls Suerd er kallad Høffud / thui hann var loſten i Hel med Manns Hoffde. (a)

(a) Thad er ſagt. Himenbiørg heita enn thar Heimdall vedu / vall davrom thar vordur Guda dreckur i vero Ranne / Gladur hinn Gôda Miod.

25. Fabel.

Om Heimdall.

Heimdall heed een aff Aſianerne. Hand er ypperlig oc hellig / hannem føde til Verden nj Jomfruer / oc de vaare alle Syſtre / efftersom hand ſelff ſiger:

Sum ego Matrum
Filius Novem
Earumq; ſororum verus.

Hand heder oc ſaa Hallenſtide oc Guldtand. Hans Tænder vare udaf Guld. Hans Heſt heder Guldmann. Hand haffver der ſin Bolig / ſom heeder Himmelbierge / nær op til Regnbuens Broe. Hand er Gudernis Vecter / oc er forordnet at være der ved Himmelens Ende / at tage vare paa Broen / at Biergtroldene

dene icke kommer der paa. Hand haffver mindre Søffn behoff / end som en Fugl. Hand seer lige skarpt Nat som Dag saa vjt som hundrede Grader fra sig. Hand hører oc saa det / naar Græß groer paa Jorden / oc Uld paa Faar / oc alt det andet som høyere relonerer. Hand haffver det Krumhorn / som Giallerhorn heeder / oc høris / naar hand blæser der udi ud om gandske Land. Heimdalles Suerd kaldis Hoffvedet; Thi hand (Heimdall) bleff slagen ihiel med Mands-Hoffvet.

MYTHOLOGIA XXV.
De Heimdallo.

Heimdallus Asa candidus (Hvyte Aß) appellatur. Ipse magnus & sanctus est, quem novem pepererunt Virgines, inter se Sorores (ut ipse) de se affirmat:

Matrum novem sum filius
Gnatus sororum sum novem (a).

Vocatur (b) Gulltannerus, quod aureos haberet dentes. Eqvus ejus Gulltopperus ab aureis capronis dicitur. Habitat verò ubi Himenbiørg nominatur ad finem Bifrostæ, custos ibi constitutus Deorum, (in extremo cælo) ne Cyclopes pontem invadant. Hic minore quam avis somno indiget, visu tam acri præditus est, ut noctu æquè ac interdiu ultra Levcas (c) centum se extendat. Herbam audit crescentem, & in ovibus lanam, omniaq; deinceps altius sonantia. Tubam præterea habet Gallarhorn dictam, qvam qvum inflat, vox ejus per omnes auditur mundos (d). In Rhytmis, Heimdalli gladius caput vocatur, quod capite humano ad mortem percussus sit.

(a) Sum ego matrum
Filius novem } C. W.
Earumq: sororum verus.

(b) vocatur etiam Halin Nidi & Gallingtanni, quod aureos &c. Ste. (c) Rasta, Rost / in antiquitatibus nostris legi Rast gradum cælestem explicar. Respondet autem unus gradus 15. milliaribus Germ: Est ergo Rosti spatium 15. milliarium in terra, quam vocem, licet impropriè levcam verto. (d) Gladius Heimdalli hond (ɔ: caput) appellatur, percussus n. est capite humano. De Heimdallo hic Rythmus:

Himminbierg vocantur	Deorum hic custos
Ubi Heimdallum ajunt	In Domo tranquilla
Assylis imperare	bibit

Hilarishornum mulsum. Præterea de se ipse in Heimdalur Galdri (ɔ: Heimdali Magia) affirmat:

Novem ego sum matribus natus
Novem ego sum sororum filius. Ste.

XXVI. Dæmesaga.
Umm Hød / Widar / Wila / Ull og Forseta.

Hódur heiter eirn Asinn / hann er blindur / æred er hann sterkur / enn willa mundu Gudinn/ad thennann As thyrffte ecke ad neffna/thui hanns Handaverck munu lelnge høffd vera ad Minnumm med Gudumm og Mønnum. Widar heiter eirn hinn thøgle As / (a) hann er sterkur / næst thui sem Thór / aff hønumm haffa Gudenn myked traust i allar thrauter. Wile edur Wale heiter eirn Son Odins og Rindar / hann er diarfur i Orustumm / og miøg Happ Skeytur. Wllur heiter eirn Son Syffiar / Stiups Son Thors / hann er Bogmadur so góour og Skydfar / ad einginn má vid hann keppast. Hann er fagur álitum / og hefur Hermanns Atgiørffue. A hann er heited i Einvijgumm.

Forsete heiter Son Balldurs og Nønnu Neffs Dotter / hann á thann Sal á Himne er heiter Glitner. Enn aller er til hans Kona med Sakar Wandrade/ thá fara aller Sátter i Burtu. Sá er Dómstadur bestur med Gudumm og Mønnum / suo sem seiger.

Glitner heiter Salur	Thann forsete bygger
Hanner Gulle Studdur	Flestann Dag
Og Silffre thaktur	Og svæffer allar Saker.

(a) Heffur hann Stó Thyckvan ɔ: Cothurnum habet spissißimum.

26. Fabel.

Om Hød / Widar / Wile / Wll / oc Forsete.

Hoder heeder een aff Asianerne. Hand er blind / hand er fortreffligen sterck: Men (vel) skulde Guderne ønske / at denne Asians Naffn giordis icke behoff at neffnis; thi hans Hænders Gierninger skulle lenge bliffve varactige / udi Gudernis oc Menniskernis Ihukommelse. Vidar heeder en Asianer den tiendis / hand er sterck hart ad lige som Thor. Til hannem hoffver Guderne stor Tilljd udi all Fare. Wile eller Wale heeder een Odens oc Rindis Søn; Hand er dristig udi Krig oc Orlog / oc skiuder meget vist. Wll er heeder een (aff den) Syffies Søn / Thors Stiff-Søn; Hand er saa god Skytte med Bue / oc kand saa vel med Skeiter / at der hører ingen op med hannem / hand er skiøn tilsiune oc haffver alle de Ting som en Krigs-Mand bør at haffve. Hannem paakalder mand udi den Kamp som imellem tuende bliffver holdne.

Forsette heeder Ballders oc Nonnis Neffs Daatters Søn. Hand eyer den Sal paa Himmelen / som heeder Glitner. Men saa mange som til hannem komme med Sagernis Vanskeligheder / da udgaar de alle forligte fra hannem. Den er den beste Domsted / som der er nogen Tjd til baade hos Guder oc Mænd / effter som her sigis.

Glytner appellatur Curia	Hanc Forsetus inhabitat
Qvæ auro est suffulta	Plurimos dies
Et argento tecta.	Et consopit omnes controversias.

MY-

MYTHOLOGIA XXVI.

De Hødero, Vidaro, Vilo, Ullo & Forseto.

HØderus inter Asas octavus, est cœcus sed valdè robustus, vellentq; Dii ne hunc nominare opus esset (*a*). Vidarus nonus est, qui taciturnus appellatur. Ipse Cothurnum habet spississimum miræ naturæ, quo per aerem & aqvas incedere potest, fortitudinis laude Thoro proximus est; Hinc Dii in necessitatibus illi plurimum confidunt. Vilus seu Valus decimus appellatur (*b*) filius Odini & Rindæ, audax in præliis, & dexteritate pollens sagittandi (*c*). Ullus undecimus est Asa, unus filiorum Sifiæ, & privignus Thori. Is arte sagittandi, & xylosoleis currendi (*d*) adeo præcellit, ut nullus illi possit comparari. Formosus est & heroicus; illi proinde in Monomachiis vota fiunt. Forsetus duodecimus numeratur filius Balldri, & Noni Nevi filia (*e*), qui aulum in cælo habet Glitner appellatam. Quicunq; ad hunc causas deferunt, etiam maximè dubias, reconciliati omnes discedunt. Is optimus est judiciorum locus inter Deos & homines; Sicut dicitur:

Glitner vocatur grandis aula	Quam incolit per omnes dies
Auro fulta, argento tecta	Forsetus, causas soporans cunctas.

(*a*) Nam factorum ejus memoria remanet apud Deos & homines diuturna. (*b*) Alii seu Vali Asis quoq; annumeratur filius Odini &c. Ste. (*c*) Sagittaria. Ste. (*d*) ligneis soleis currens. Ste. (*e*) filius Baldi & Nannæ Nefifilia. Ste.

XXVII. Dæmesaga.

Umm Loka.

Så er kalldur med Asum er sumer kalla Roogbera Asana/ og frumkueda flærdanna/ og Wømm allra Guda og Manna / så er nefndur Loke eda Loptur/ Sonur farbauta Jøtuns. Moder hanns heiter Lauffey edur Naal/ Brædur hanns eru their Bileistur og Helblinde. Loke er fridur og fagur Synum/ illur i Skaplinde og miøg fiølbreitenn ad hättumm/ hann haffde thå speckevmmfram adra Menn er Slægd heiter / og vælar til allra hluta. Hann kom Asum Jaffnann i fullt vandræde / og opt leiste hann tha med Vielrædum. Kona hans hiet Signi/ Son theirra Nare edegar Narffe/ enn åtte Loke fleire Børn. Angurbode hiet Gygur i Jotunheimum / vid henne gat loke thriu Børn. Eitt var Fenris Wiffve / Annad Jormungandur / thad er Midgards Ormur/ thridea er Hel.

27. Fabel.

Om Loke.

Den

DEn regnis ocsaa iblant Asianerne som somme kalde Asianernis Forførere / oc første Paafindere Vnderfundigheds oc Vanæres/iblant baade Guder oc Menniſker. Den kaldis Loke eller Lopter Farbautis Kiempis Søn. Hans Moder heeder Lauffey eller Naal. Hans Brødre ere disse: Bileiſter oc Helblind.

Loke er deylig oc kiøn paa ſinne/ ond udi Gemyt / meget ſelſom udi Lader: Hand haffde den Klogbed (at omgaais med) frem for andre Mænd / ſom Vnderfundighed kaldis/ oc Bedragerj udi alle Ting. Hand førde Asianerne tjt oc offte udi fuld ſtor Fare / oc tjt befrjede hand dem med Vnderfundighed. Hans Quinde heed Signi. Deris Søn var Nare eller Narve. Endda haffde Loke fleere Børn / Angerbode heed en Troldkiempinne udi Kiempeland: Med hende afflede hand tre Børn; Det eene var Fenris Vlffven / det andet Jormengander (det er Midgaarts Ormen)/ det tredie er Hell.

MYTHOLOGIA XXVII.

De Loco.

INter Aſas numeratur, quem aliqvi calumniatorem Aſarum, coriphæum fraudum,& dedecus omnium Deorum hominumq; nominant: Lokus nempe ſeu Loptus. Forbauti Centauri & Laufeyæ ſeu Nalæ filius, Fratres habet Biſleiſtum & Helblindum. Forma eſt pulcher,ingenio malus, mor bus varius,nullus illi divinos impendit honores. Singulari ſcientia,quæ perfidia & dolus ad res agendas dicitur,omnes mortales ſuperat. Aſas ſummis ſæpe intricavit difficultatibus, eosdemq; rurſus technis & fraudibus ſuis extricavit. Ejus uxor Signia eſt,eorumq; filius Narius ſive Narvus. Præter hunc Locus plures liberos procreavit: Angurboda (*a*) (ɔ: angoris nuntia) Gyges (*b*) quædam in Jotunheimis nominatur, ex qua Lokus tria genuit monſtra verius quam liberos. Unum Lupus erat Fenres Wlffur (*c*) dictus. Secundum Jormungandus,ɔ: Miſovillanus Angvis: Midgards Ormur. Tertium Hela, qvam etiam Hecaten placet appellare.

(*a*) Angurbodi (*b*) Gygur. (*c*) q: centauri Lupus: fenris n: centauri nomen eſt.

XXVIII. Dæmeſaga.

Umm Jörmungand og Hel.

EN er Gudenn wiſſu ad thau thriu Sifkin fæduſt upp i Jotunheimum / og Gudinn røktu thar til Spádóma / ad aff theſſum Syſkinum munde theim myk.d óhapp ſtanda / og thótte Ills aff von / fyrſt aff Móderne og enn verr aff Faderne / thui ſende Allfader til Gudinn ad taka Børnen og færa ſier/ og er thau komu til hanns/ tha kaſtade hann Orminum i hinn diupa Siá/ er liggur umm øll Lønd / og er ſá Ormur ſo / ad hann liggur i Midiu haffinu um Lønd øll / og Bytur i Spord ſier. Hel kaſtade hann i Niflheim/ og øllum ſótt-

dau-

daudum Mønnum med og Elledaudum / hun á that mykla Vélstade / og era Gardar hennar forkonar haffer og grindur stórar. Eliud ver helter Salur hennar / Hungur Diskur / Sultur Knyffur / Ganglate heiter hennar Thræll / Gangløt Ambatt. Fallande forrad Throskulldur / Kør Sæng / Blikande bøl Arsale hennar / hun er blá halff / enn halff med Hørunds Lit / thui er hun audkiend / Helldur gnupleit og Grimleit.

28. Fabel.

Om Jormengand oc Hel.

NV som Guderne viste / at de tre Søskende bleffve opdragen udi Kiempeland / oc Guderne fandt Spaadom der om (liudendis) / at aff disse Søskende skulle dem stor Vølycke ofverhenge / dem oc tockte ond Forhaabning om dem at være / først aff deris Møderne / oc endda være aff deris Fæderne Slect: Derfore sende Allfader Guderne hen / oc befalede dem at tage Børnene oc føre dem hen til sig / oc som de kom til hannem / da kaste hand Ormen hen i hin dybe Haf / som ligger runden om alle Lande / oc voxte den Snog saa / at hand ligger uden om alle Land mit udi Haffvet / oc bider i Rumpen paa sig. Hel kaste hand hen udi Helffvede / oc med hende alle de Mænd som døde udaff Siugdom oc Alderdom. Hun hafver der vjtbegreben Bolig / oc ere hendis Hofgaarde meget høye / oc store Plancker eller Sprinckelverck uden om. Døde Bolig heeder Gemack; Hendis Bord Hunger; hendis Kniff Sult; Seentgaaendis hendis Træl; Sactgaaendis hendis Tienerinde; Hendis Dørtærsk Aarsag til Fald; hendis Seng langvarendis Siugdom; hendis Huußholdere den bleeggiørendis Genvordighed. Hun er halffparten blaa / men halff med Legems sædvanlig Farffve / derfore er hun god at kiende / meget groff oc bister i Ansictet.

MYTHOLOGIA XXVIII.

De Jormungando & Hela.

CÆterum ubi Diis constaret fratres illos cum sorore in Jotunheimis educari, & oracula multa ab illis sinistra in Asas redundatura ominarentur; mala deniq; de materno, sed peior de paterno genere spes videretur. Pantopater Deos ablegavit, qui hos sibi adducerent liberos. Quod cum factum esset, Jormungandum angvem in profundum abjecit Oceani, orbem cingentis terrestrem, inq; tantam inibi excrevit longitudinem, ut in æqvore jacens omnem terram circumdet, & ore caudam apprehendat. Helam (*a*) verò seu Hecaten in Nifflheimum demisit, imperiumq; dedit super mundos novem, ut mansiones inter eos, qui ad ipsum mittuntur distribuat: hoc sunt omnes ex morbis & senio mortui homines. Multas ibi villas habet præaltas, cancellosq; grandes & fortes. Ejus palatium Eliudus

K sive

(*a*) Hel morta sive mors.

sive Olunda (*b*) vocatur. Patina ejus Hungur (ɔ: fames); Cultellus Sulltur (ɔ: Esuries); Servus Ganglate (ɔ: segniter ambulans); Ancilla Gangløt (ɔ: tardigrada); Limen Fallande forråd (ɔ: præceps interitus), Lectus Kør. (ɔ: diuturnus marcor & ægritudo); Stragula Blikandebøl (ɔ: micans maledictio). Hela una sui parte cærulea est, altera media colorem retinet pellis humanæ, torva & truculenta, quare facile dignosci potest.

(*b*) ɔ: Continua molestia.

XXIX. Dæmesaga.

Um Fenris Ulff.

Wlfinn fæddu Æser heima / og haffde Tyr eirn Diarffleik til ad gefa honum Mat. Enn er Gudenn såu huorsu myked hann ox huorn Dag/og allar Spaar søgdu hann munde vera lagdur til Skada theim / tha feingu Æser thad Råd their giørdu fiøtur allsterkann er their kølludu Læding / og båru hann til Wlffsins/ og bådu hann ad Reina Afl sitt vid fiøturenn/ enn Wlffinum thötte sier thad ecke offureffle / og liet tha fara med sem their villdu/ enn fyrsta sinn sem Wlffuren spyrndest vid / Brotnade så fiøtur og Wlffurenn leistest. Annan fiøtur hålffu sterkare giørdu Æser / thann kølludu their Dröma / og bådu Wlffinn Reina sig vid hann/ (a) enn med thui hann huxade ad sier heffde Affl vaxed sydann er hann braut thaug fyrstu fiøtur / tha liet hann siålffvilliuglega binda sig med thessumm Dröma / enn er Æser tølduft buner / tha hriste Wlffurenn sig / og laust fiøturenn å Jørdena: Knudest fast og spyrndest vid/og braut fiøturenn so fiærre flugu Brotenn / effter thad öttudust Æser ad their mundu ei faa bunded Wlffin afftur. Tha sende Allfader thann er Skyrner hiet/Sendemann Freis offan i Svartalfsheima til Duerga Nockra / og liet giøra fiøtur thann er Gleipner heiter/ hann var giør aff sex hlutum / aff Dyn Kattarins / aff Skiegge Konunnar/ aff Rötum Bergsins/aff Sinum Biarnarins/aff Anda Fiskfins/og aff Fugls hråcka / (b) fiøturenn var slettur og Blautur sem Silke Ræma/thar med traustur og sterkur. Tha fiøturenn var færdur Åsum/ thøcku du their vel Sendemanne sitt Erende. Tha føru Æser vt J thad vatn / er Amsvartner heiter i Hölma eirn Lytenn er Lynge er kalladur / tøku med sier Wlffin/ syndu honum Silkebanded / og badu hann slyta / og søgdu vera nockud traustara enn lykinde være til fyrer Digurleiks Saker/og sellde huor Ødrum/og treistu med handaffle / enn tho kuådu their Wlffinn slyta mundu/ tha svarade Wlffurenn / suo lyst mier å thennan Dreigil/sem aungua frægd mune eg aff hliöta / tho ad eg slyte i sundur so miött band / enn eff thad er giørt med List og Viel/ tho thad synest ly-

(a) Og toldu hann mundu Agiætann mioc aff Affle / eff Slykt Storsinnyde mætte ecke hallda honum. (b) Og thott thu viter ecke adur thesse tydende / tha mattu finna hier Sønn dæme ad ecke er loged ad thier/sied muntu haffa ad Kona heffur ecke Skegg/og einge Dynur verdur aff hlaupe kattarens / og ecke eru Rætur vnder Bergenu / og thad veit trua Myn ad Jafn satt er thad allt er eg hefe sagt thier/tho ad thar sieu sumer hlyter er tha matt ecke Reyna.

syted / tha klemmur thad band el å mynar fætur. Thå suorudu Æser hann munde sliött slyta miött Silkeband / er hann kaffde fyrr broted stora fiotra / enn eff hann ei feinge slited thetta Band / tha munde hann ecke Gudenn hræda meiga og still- du theit thå leisa hann. Wlffurenn suarade / Eff thier binded mig suo jeg fæ mig ecke leist / tha munu thier so til ætla / ad mier skule seint ad taka aff ydur hiålp / Ø- fus er eg ad låta thetta Band å mig leggia / enn helldur enn thier fryed mier hu- gar / tha legge eirn ydar Hønd syna i Munn mier / ad thetta sie falslaust giørt. Enn huor Asanna så til Annars / og thötte å vera tuo Wandræde / og villde eing- ginn syna Hønd fram sella / fyrr enn Tyr liet framm hægre Hønd syna / og leg- gur i Munn Wlffinum. Enn er Wlffurin spyrner tha harnade banded / og thui harðaa sem hann braust vmm / thui starpara var banded. Tha hlöu aller nema Tyr / thui hann vard ad missa hønd syna / thå Æser såu ad Wlffurinn var bun- dinn til fulls / tha töku their festena er la vr fiøturnum / hun heiter Gelgia / og drou hana i gegnum hellu mykla. Su heiter Giøll / og fiellu Helluna langt i Jord nidur / thå töku their störann Stein / og stuttu enn lengra nidur i Jordena / hann høsfdu their fyrer festarhælenn / så heiter thuite / og festu Rambiggelega. Wlf- furinn gapte åkaflega og fieck sig vmm miøg / og villde byta tha / their stuttu i Munn hønum sverde nockrn / nema hiølltenn vid nedra göm / enn i Efra göme Blödref- illenn / thad er Gömsparr hans / hann greniar Illelega / og Slesfa rennur vr Munne hans / thad er A su er Won heiter. Thar liggur hann til Ragna Rø- ckurs / so furdu Illa Barneign gat Loke. Enn so myktls virdu Godin Ve syn og Grida Stade syna / ad ei villdu thau saurga tha med Blode Vlffsins. Thött suo seige Spårnar hann mune Odni ad bana verda.

29. Fabel.

Om Fenres Vlffven.

Vlffven opfødde de Asianer hiemme (hos sig) / oc haffde Tyr alleenisse Dristighed til at giffve hannem Spise. Men naar Guderne saae / huor meget hand voxte dagligen / oc alle Spaadommer formeldede / at hand skul- de være fød dennem til Skade / da finge Asianerne dette Raad. De giorde Fo- debaand meget sterck / hvilcket de kallede Lædinus / oc bare det til Vlffven oc bade hannem om at forsøge sin Styrcke paa Baandet. Men Vlffven tøckte det icke være sig umueligt / oc lod dem handle der med effter som de vilde. Men det aller- første som Vlffven sparckede (med Fødderne) / gick Foedbaandet i Stycker / oc Vlffven bleff løß. Et andet Baand en gang saa sterck giorde Asianerne / det kaldte de Droma / oc bade Vlffven ville forsøge sin Styrcke der paa / oc effterdi hand tenckte sig at haffve voxed Styrcke oc Norlighed / siden hand i sønder ryckte det første Foedbaand / da lod hand med Frivillighed binde sig med forneffnte Drome. Nu som de Asianer saae is at være ferdig (der med) / da rystede Vlffven sig / oc slog Foedbaandet imod Jorden / strebede hart / oc sprellede med Bee- ne /

ne / oc sted (saaledis) Baandet / saa at langt hen fløy Styckerne. Der effter fryctede sig te Asianer/ at de skulde icke faa bundet Vlffven igien. Da sende Allfader den (Mand)/ som Skyrner heed/ Freyrs Sendebud / ned udi sorte Alffers Land/ til nogle Dverger/ oc lod giøre it Foedbaand / det som Glepner heeder. Det samme var giort aff sex Ting / aff den Smack som Kattens Fødder giøre naar hun gaar paa Jorden/ aff Quindis Skegg/ aff Klippenis Rødder / aff Biørnens Sene / aff Fistens Aande / aff Fuglenis Spytte. Baandet vaar slet / oc bløð som en Silckerem/ til med usldelig oc sterck. Der einen bleff ført Asianerne til hende / tackede de storligen Sendebudet for hans Vdretning. Da ginge Asianerne udi den ferske Sø/ som Amsvartner heeder/ udi en lille Øe / som Lingi er kaldet/ de toge med sig Vlffven/ vijste hannem Silckebaandet/ oc bade hannem rycke det i sønder / oc sagde det at være noget sterckere end troligt kunde være for Tyckhedens skyld / oc antvordede huer fra sig til hin anden / oc ryckte paa det med Haande-stiyrcke: Men dog sagde de Vlffven skulde det letteligen slide. Da suarede Vlffven/saaledis synis mig paa denne Strimmel/ som ingen Berømmelse skal ieg der aff mig indlegge/ enddoq ieg isønder rycker saa smalt it Baand: Men der som det er giort med Svig./ oc bedrægeri / enddog det synis lidet at være / da kommer det Baand icke paa mine Fødder. Da suarede Asianerne at hand skulde vel brat sønderrycke it smalt Silckebaand / der hand haffde tilforne brøt hin suare Foedbaand. Men der som hand ey kunde slide dette Baand/da skulde hand icke (der effter) kunde Guderne forfærde: Oc (dersom det saa vaar) skulde de løse hannem. Vlfven suarede/der som i binder mig saa/at jeg faar mig icke self løs/ da er (uden twifl) aff eder saa besluttet / at jeg skal seent bekomme hos eder Hielp. Vggierne gaar jeg e l oc lader dette Baand paa mig legge; Men heller end i skulle bryde mig om Vdristighed/ da legger ickun en aff eder sin Haand udi min Mund/ til Sickerhed / at dette er forvden Svig giort. Men enhver aff Asianerne saae til hin anden / oc tøckte for Haanden at være to besverlige Vilkor / oc vaar ingen som vilde sin Haand frem lade/førend Tyr lagde frem sin høyre Haand/oc lagde hende udi Munden paa Vlffven. Nu som Vlffven sprœller med Beenene/da knyttis Baandet jo haardere / oc jo meere hand færdtis jo skarpere bleff Baandet. Da loe alle saa nær som Tyr / thi hand maatte miste sin Haand i Løbet. Den Tid Asianerne saae / at Vlffven vaar bunden til fulde / da toge de den løse Ende som laa fra Foedbaandet/hun kaldtis Gelgia / oc droge hende igiennem en slet Steen meget stor/den heeder Giøll oc feste den slette Steen langt ned i Jorden: Siden toge de en stor Steen oc skiøde ham end lenger ned i Jorden / den brugte de til at binde den løse Ende om / den heeder Thuite/oc fested saa / den aldrig kunde løsis. Vlffven gabte hefftteligen oc rumsterede meget oc vilde bide dennem / de kaste udi hans Mund it Sverd / udi hans nederste Gumme naaer Fested / men udi den øffverste Gumme staar (Blodbladen) Klingen: Det er hans Gamsprd. Hand tuder grummeligen/ oc Frode rinder udaff hans Mund/ det

er

er den Aae som Won heeder / der ligger hand ind til Ragnemørk: Saa meget om Affkomst fødde Loke. Men saa meget actede Guderne deris Tingstæde/ oc Frihæds Stæder / at de ey vilde vanhellige dem med Ulffvenis Blod / uanseet / saa linder Spaadommerne/ at hand skal Odens Skadsmand blifve.

MYTHOLOGIA XXIX.

De Lupo seu Fenris Ulfo.

LUpum Asæ domi suæ enutrierunt, cui solus Tyrus escam porrigere ausus fuit: Sed qvum Dii viderent, quantum in dies cresceret, & omnia innuerent vaticinia, bestiam hanc Asis in damnum positam esse, consiliis in commune collatis, compedem fecerunt fortissimam, quam Lædingum appellarunt, eamq; ad Lupum proferentes rogabant, ut vires suas in hac rumpenda experiretur. Sed qvum intelligeret id sibi possibile esse, se constringi sivit, prout placuit Asis. *Constrictus vero quam primum* distenderet artus, compes fracta est, & sic ex Lædingo solutus est Lupus. Aliam adhuc compedem Asæ præparabant duplo fortiorem, Dromo (*a*) appellatam, petieruntq; denuo, ut robur suum in illa tentaret, at qvum sentiret vires sibi accrevisse, postqvam Lædingum fregisset, iterum semet compediendum permisit (*b*). Qvod cum ab Asis peractum esset, Lupus se concutit, volutat, membra fortiter extendit, ad terram compedem allidit, & tandem confringit, (*c*) ut fragmenta late dissiparentur, & sic ex Droma se excussit, unde hæc promanavit Parœmia (At leise vr Lædinge / og drepe ur Droma. ɔ: solvitur ex Lædingo, excutitur ex Droma); Qvum res aliqva vehementer & instanter urgetur. Posthæc Asæ metuebant, ne lupum unqvam ligare possent; quare Pantopater qvendam Skirnerum Freyeri legatum in Alfheimos nigros (*d*) misit, ad Nanos quosdam & ab illis nervum fieri procuravit, nomine Gleipnerum (*e*): ex sex rebus confectum, strepitu nimirum pedum felis, barba mulieris, saxi radicibus, nervis ursi, spiritu piscis & sputo avis, (*f*) eratq; compeda isthæc plana & mollis, ut ligula, nihilominus firma & for-

 tis,

(*a*) ɔ: constringens. (*b*) cogitabat namq; magnum & memorabile facinus fieri non posse sine periculo. *Ste.* (*c*) adeo impetuosè. Ste. (*d*) in *S*vart-Alphorum, nigrorum Faunorum mundum. Ste. (*e*) Gleipner ɔ: deceptor. (*f*) Quod quamvis antea non audivisti (inquit ad Ganglerum Haar), veram tamen esse narrationem immota evincunt argumenta. Animadverteras proculdubio mulierem barbam non habere, ex felis cursu strepitum non excitari, saxa etiam radicibus carere, & jurare ausim, ut hæc quæ nunc dico, ita reliqua quæ hactenus retuleram; vera esse omnia, licet multa occurrant, quæ non possis experiri. Gangl: Certa hæc esse quæ jam retulisti exempla modo abs te adducta satis arguunt. Sed dic quæso, quomodo fiebat hoc vinculum? Haar. Id facilè explicabitur: Erant hæ compedes planæ ac molles, ut ligula ex serico confecta, nihilominus ferreæ & fortes, ut nunc audies. Cum compedes Asis allatæ essent gratias legato egerunt, &c, *Ste.*

tis, qvæ qvum Afis allata esset, gratias legato egerunt, Lupumq; secum avocarunt in Insulam lacus alicujus, hujus erat nomen Amsvartner (ɔ: odiosè niger): illius v: lingvæ (ab Erica) & funem ostenderunt rogaruntq; adhuc, ut disrumperet, paulo fortiorem affirmantes, qvam crassitudo præ se ferat. (*g*) Talis inquit lupus hæc mihi apparet corrigia, ut nullam reputem laudem, & si illam tenuem disrumpere qveam ligulam, sed si ex arte & dolo confecta est, qvamvis subtilis videatur, meos pedes hoc vinculum nunquam tanget. Asæ vero instantes ajebant posse eum sine magno negotio, sericam ligulam, eamq; tenuem rumpere, qvum antea robustas compedes comminuerit, sin v: nequiverit Diis eum formidini nequaquam futurum, ideóq; se illum solvere velle promiserunt: Respondit Lupus, si me ligaveritis, ut ipse me expedire nequeam, sic procul dubio vobis deliberatum est, ut sero vestrum impetrare debeam auxilium. Illubens hoc vinculo constringi me patior, ne vero timiditatem mihi objiciatis, unus vestrum ori meo manum inferat, si res absq; dolo peragetur. Quo audito Asæ mutuo sese respicientes geminam oboriri difficultatem censebant (*h*), nec ullus eorum manum exponere voluit, donec Tyr dextram suam rictui bestiæ ingereret. Qvum jam Lupum Asæ Grepnere constrictum haberent, ille ut prius se acriter porrigebat, omneq; robur intendit; Qvanto autem se fortius assurgendo movit, tanto ligamen constrictius, firmiusq; reddebatur. Tum omnes in risum soluti præter Tyr, qui dexteram in ore Lupi reliqvit. Cæterum Asæ Lupum cernentes inextricabiliter compeditum, funem Gelgia dictum, & ex compede dependentem per foramen ingentis petræ duxerunt, quæ Giøll appellatur eamq; (*i*) in terram projecerunt, finemq; compedæ in lapide uno fixerunt, quem adhuc altius in terram projecerunt. Nomen Lapidis est (*k*) Thulte (ɔ: duriter projectus). Lup9 rictum vehementer expandit & corpus concussit, Asas mordere volens, illi vero in os ejus ensem miserunt transversum, ita ut capulum inferius, cuspis (*l*) superius atringat palatum. Is truculenter ululans, spumam, sordidamq; pituitam ex ore emittit, quæ amnem efficit, qui Won (ɔ: Spes) dicitur, ibiq; constrictus jacebit hic lupus usq; ad Ragna Rockur (*m*). Tam prodigiosos liberos genuit Lokus (*n*) & tanti fecerunt Dii pacem & Asyla sua, ut ea sangvine lupi tædare noluerint & si vaticiniis proditum sit eum Odino exitio futurum.

XXX. Da=

(*g*) Porrexeruntq, simul alter alteri, ut manibus tentarent dicentes invicem Lupum facile rupturum. Talis inquit, &c. Stedhan. (*h*) Lupum auribus tenere videbantur. (*i*) in profundum terræ dimiserunt, magno addito lapide, finemq; compedum in eo fixerunt Stephan. (*k*) Toiti. C. W. (*l*) mucro. Stephan. (*m*) hoc est tenebras in quibus fractus illabetur mundus. (*n*) Ganglerus sed quia malum sibi à Lupo sperant Asæ, quare eundem non interfecerunt; Haar. Tanti fecerunt &c. Steph.

XXX. Dæmesaga.

Wm Asinnurnar.

Frygg er ædst aff Asinnum. Hun å thann Bæ er Fænsaler heita (a). Onnur er (b) Saga/hun byr å Sockuabecke. Thridia er Eyr/hun er Lækner bestur. Fiörda er Geffion / hun er Mær / og henne thiona thær er Meyar Audast. Fimta er Fulla/ hun er enn Mær/(c) hun ber Eski Friggiar og giæter Skökleda hennar/ og veit Launraad med henne. Freya er tygnust med Frygg/. hun giptest theim Manne er Odur heiter / theirra Dotter er Hnos / hun er suo føgur/ ad aff hennar Naffne eru Hnosser kalladar thad er fagurt er og gerseme legt. Odur för langar leider Burt/enn Freya græter effter/ enn tår hennar eru Gullraud/ Freya å mørg Nøffn og er su søk til thess / ad hun gaff sier Imis heite / er hun för med ökunnum thiödum / ad leita Ods / hun heiter Mardøll / (d) Horn/ Geffn/ Syr/ hun heiter og Wanadys.

Siøtta heiter Siøfn/ hun giæter miog ad snua hugum Manna til Asta/Karla og Kvenna/aff hennar Nafne er Elstugen kalladur Siaffn. Attunda Løfn/ hun er suo milld og göd til åheita / ad hun fær leiffe aff Allfødur edur Frygg til Manna samgangs kalla og Kvenna thött adur sie bannad / eda thuerteked thike/ aff hennar Nafne er Loff kallad/thui hun er loffud miøg aff Mønnum. Nyunda heiter War / hun hlyder å Eida Manna og Einkamål er vita syn å millum Konur og Kallar/ hun heffner å theim er brigda eru. Tyundu heiter Wør/hun er Witur og Spurul/so einginn hlut må hana leina/thui er thad Ordtak/ad Kona verde vor thess / sem hun verdur Wys. Ellefta heiter Syn / hun giæter dyra i Høllunne/ og lykur afftur fyrer theim er ecke skulu innganga/hun er sett til Varnar å Thingum/ fyrer thaug Mal er Mann vill ö sanna / thui er thad Ordtak/ ad syn sie fyrer sett tha madur Neitar. Tolffta heiter Hlyn/hun er sett til giæslu yffer theim Mønnum er Frygg vill forda vid haska Nockrum / thadan er thad Ordtak/ ad så er fordast hleiner. Threttanda Snotra / hun er vitur og Låtprud/ aff hennar heite er Snotur kalladur Kall edur Kona thad hößflått er. Fiörtanda Gna / hana sender Frygg i ymsa heima ad Erendum synum / hun å thann Hest er renner Lopt og Løg og heiter Hoffvarpner. (e) Aff Gnar Naffne er suo kallad/ ad thad gnæffer sem hått fer. Söl og Bil eru taldar med Asinnum/ enn sagt er fyrr edle theirra.

(a) Og er hann allvegligur (b) Saga (c) og fer laus hår og Gullband ad hoffde / (d) Horn (e) That var ætt sin er hon reid / at Vaner Nockorer sa reid hennar i Loptino / tha mellti æin. Huat thar flygur / huat thar fer æ at Lopti Lidur / hen suarar. Ne ec flyg tho ec fer/ og at Lopti Lidur. A Hoffvapnt theim er Hamskerper / Gat vid Gardroffo.

30. Fabel.

Om Asianernis Quinder.

Frygg er ypperst iblant Asianinderne/hun eyer den Bolig som Fensall heeder. Den anden er Saga / hun boer paa Sockurbecke. Den tredie er Eyr/ hun er den beste Lægemester. Den fierde er Geffion hun er Møe/ oc hende tiene de Piger som bortdø. Den femte er Fulla / hun er ocsaa Mø / hun bær den Eske som Frygg eyer/ oc varter paa henois Hoser oc Sko / oc veed hemmelig Raad med hende. Freya er ypperst med Frygg / hun blef gifft med den Mand / som Odur heeder. Deris Datter er Hnoß/ hun er saa deylig at aff hendis Nafn er Noß kaldet/ det som skiønt er oc dyrebar. Odur reiste lang Vey bort / oc Freye græder efter/ men hendis Taare ere saa røde som Guld. Freye haffver mange Naffne / oc er det Aarsag der til/ at hun gaff sig atskillige Naffne/der hun reiste iblant ubekiendte Folck/ at leede op Odur. Hun heeder Mardøll/ Forn/ Geffn/ Syr/ hun heeder ocsaa Wnadys.

Den siufvende heeder Siøffn: Hun tager vare paa vindskibeligen/at omvende Menniskernis Hu oc Sind til Kierlighed/(baade) Karlfolckis oc Quindfolckis/ oc aff hendis Naffn er Freyeren kaldet Siøffn.

Den ottende (heed) Løffn / hun er saa gunstig oc god at paakalde at hun forhuerffver Loff hos Allfader/ eller Frygg til indbiurdis Yndist Mands oc Quindis/ enddog det er tilforne benectet/ eller kort aff sagt. Vdaff hendis Naffn dragis (dette Ord) Loff; Thi hun er meget loffvet iblant Menniskerne. Den niende heeder War/ hun lyder paa Menniskens Eeder/ oc besynderlige Sager som Karle oc Qvinder haffver imellem sig indbirdis: Hun heffnis oc paa huilcken Part der icke holder Tro oc Loffve. Den tiende heeder Wør / hun er vis oc spør om allting est/ saa ingen Ting er for hende forborgen / derfor er dette Ordsprock/ at Qvinde (Mand) bliffver det var / som hun (hand) faar Vidskab om. Den elleffte heeder Syn/hun tager vare paa Døren i Pallatzet/oc lucker i for dem/som icke skulde gaa ind: Hun er sat til Verie paa Tinge for de Sager som mand vil benecte; Derfor er Ordsprog/at Syn er sat for een Ting naar mand vil benecte noget.

Den tolffte heeder Hlyn / hun er skicket til Paavarelse paa de Mænd som Frygg vil tage vare for nogen Vaade: Der fra kommer det Ordsprock / at den som tager vare for noget/ hand hlyner. Den trettende (heeder) Snotre / hun er vis oc skickelig / aff hendis Naffn kaldis Snoter Karl eller Quinde den som er tuctig (eller beskedenlig). Den fiortende (heeder) Gna / hende sender Frygg paa atskillige Orter at udrette sin Verff oc Erinde: Hun eyer den Hest som render offver Veye oc Vand-Strømme / oc heeder Hoffvarpner. Vdaff Gnais Naffn sigis saaledis / at det gnæffver som strecker sig høyt op. Soel oc Bil er opregnede iblant de Asianske Qvinder / men deris Natur er før forklaret.

MYTHO-

MYTHOLOGIA XXX.

(a) De Afyniis.

FRygga præcipua eft Afyniarum, cujus Villa Fenſalur appellatur (b). Secunda eft (c) Saga/Sokva-Beckium (d) incolens. Tertia eft Eira/ quæ artis medicæ eft peritiffima. Qvarta Gefion; hæc virgo eft, & illi famulantur omnes, quæ virgines moriuntur. Qvinta Fulla, quæ etiam Virgo eft, pulchritudine crinium (e) & aureo capitali infignis. Illa pyxidem portat Fryggæ, calceamenta obfervat, & fecretorum ejus confcia eft. Sexta Freya fecundum Fryggam nobiliffima eft. Hæc virgo nupfit viro Odri nomine, horum filia Hnoſſa eft tantæ præftantiæ, ut pretiofiffima quæq; clenodia Hnoffer appellentur. Odrus in terras remotas abiit, Freya domi luget, lacrymæ vero ejus aurum funt obrizum. Multa habet nomina, qvia inter ignotas gentes maritum qværens varias fibi appellationes affinxit. Hinc Mardøll/Hørn (f)/Gefn/Syr vocatur, Freya lunulam poffedit auream Brysingamen dictam, & Vanadis (ɔ: Nympha fpei) vocatur. Septima Siøfna eft, illa valde curat amorem conciliari inter viros & mulieres; ex ejus nomine amator Siafne dicitur. Octava eft Løfn/ quæ adeo benigna eft & votis hominum accommoda, ut à Pantopatre & Frygga facultate impetrata, utriusq; fexus animos etiam diverfiffimos uniat, & in amoris perducat confenfum. Ex ejus nomine Løff (g) ɔ: Laus dicitur, quia maximè ab hominibus laudatur. Nona Wara eft, quæ juramenta & privata pacta pependit inter amantes; qvare pactiones illæ Warar nominantur; illa etiam in violantes animadvertit. Decima Wora eft fapiens & percontatrix, ut de nulla re posfit celari: hinc vulgo dicitur, ut Mulier ejus rei fiat Wor de qua certior fit. Undecima Syna nominatur: hæc janitrix eft aulæ foresq; non intromittendis occludit, & in judiciis illis caufis præficitur, quæ negari in firmariq; debent. Hinc in communi fermone Syn præpofita dicitur qvum res aliqua negatur (h). Duodecima Hlyn eft deftinata cuftodiæ eorum, qvos Frygga ab aliqvo periculo vult confervatos habere. Inde illa formula loquendi profluxit de illo qui fe abfcondit, hann hleiner ɔ: latet. Decima tertia Snotra: illa fciens eft & fcitè morata: Ex ejus nomine Snotur dicitur mas aut fœmina, modeftis & benè compofitis moribus. Decima qvarta Gnå eft, qvam Frygga negotiorum fuorum gratia in varios mundos ablegat. Illa eqvum poffidet aërem & aqvam transcurrentem Hofvarpneren (i) appellatum (k).

Ex

(a) Gangl. Qvænam funt Afiniæ reliqvæ. Haar: Frygga præcipua &c. Ste (b) valdè celebris. Ste. (c) Saga. Ste. (d) ingentem urbem. Ste (e) crinibus in humeros demiffis. Ste. (f) horn. C. W. (g) Lov. C. W (h) Hinc proverbicum Danicum. Syn gaar for Sagen. (i) Hoffvarpner ɔ: ex ungula projiciens. (k) Hanc fauni quidem equitantem aliquando confpexerunt, intèr qvos unus dixit:

Ibi quis volat; ibi quis ambulat
Arit per aërem vehitur!

Ex Gna nomine dicitur de eo quod sublime est: Thad gnæffer ɔ: eminet. Sól & Bil etiam numerantur inter Asynias de quarum natura supra traditum est.

Respondet Gna.

Haud ego volo, attamen incido	Insidens Hofvarpnero quem Ham
Et per aërem vehor,	Ex Gardrofa genuit.

XXXI. Dæmesaga.

Umm adrar Meyar i Walhøll.

EN eru thær Meyar er thiona skulu i Walhøll / bera dryckiu / og giæta Bord bunadar / oc Ølgagna / so eru thær neffndar i Grymnismálum. Hrist og Mist vil eg ad mier thione og horn bere / Skeggiølld og Skøgull Hilldur og Thrudur / Hlock og Herfiøtur / Gøll og Geyra / Hod / Ranngrid / Radgrid og Reyenliff / thær bera Einhueriium Øl / Thessar heita Walkyriur. Thær sender Odinn til huorar Orustu/thær kiósa feigd á Menn og rada Sigre. Gudur og Rota og Norn en Yngsta er Skuld heiter ryda iaffnan ad kiósa Wal og raada Wygum Jørd Moder Thórs og Rindur Móder Wala eru taldar med Asinium.

31. Fabel.

Om andre Møer udi Walhall.

HEr foruden ere end ocsaa de Møer som skulle tiene udi Walhall / bære Øll oc tage vare paa Fadeburs-Tøyg / oc Dricke-Kare / saaledis ere de neffnte paa Grymnes Tungemaal: Hrist oc Mist vil jeg mig skulle tiene/oc bære (mig) Horn / Skegøll d oc Skogull / Hillder oc Thruder / Lock oc Herfiøter / Gøll oc Geire/ Hød/ Ranngrid/ Raadgrid oc Reingenleiff / de bære huem de vil Øll. Disse heede Valkyrier/ den udsender Odin til enhuer Slactning / de tilfører Mænd stacked Liffs Dage oc raade for Seyr: Gudur oc Rota oc Tymens Gudinde den yngste som Skulld heeder / rider jeffnligen hen at keyse dem som skulle ihielslais Krig/ oc raadde for Mandslag. Jord Thors Moder / Rinder Vales Moder ere oc opregnete iblant Asianernis Quindfolck.

MYTHOLOGIA XXXI.

De aliis in Valhalla Virginibus.

ADhæc aliæ sunt virgines in Valhalla (a) ministrantes, quæ potum inferunt, mensarumq; curant suppellectilem & pocula (b) promunt monoheroibus (c); Harum hæc recensentur nomina Hrist / Mist / Skg-

(a) Valsal ɔ: Aula eorum, qui in bello occiduntur. Valur ɔ: Strages. b) horn. cornibus taurinis veteres utebantur in symposiis loco poculornm, ut etiam hodiè utuntur Islandi, (c) Ita vocantur in Grimmis-malum (ɔ: Odini rythmis, Hrist & Mist.

Skeggiolld/ Skogull/ Hilldur/ Thrudur/ Hlock/ Herfiøtta. (d)/ Goll/ Geira/ Hød/ Raungrid/ Raadgiørd & Reignilleiff. Hæ Valkiriur (e) (ɔ: Cæsorum buccinæ) appellantur, qvas Odinus ad omnia prælia mittit, ut interficiendos deligant, & victoriam quo velint inclinent (f). Jord ɔ: terra, mater Thori, ut & Rinda quæ itidem terram significat mater Valæ numerantur inter Asynias.

Cornua mihi porrigant volo	Hlekk & Herfiøtur
Skeggiold & Skogul,	Gaull & Geirra, Hod,
Hildur & Thrudur,	Rangrid & Radgerdur & Reginleif.

Hæc pocula promant Monheroibus. Vocantur etiam Vakyriur, quia ab Odino ad omnia prælia mittuntur, ut interficiendos eligant &c. Ste.

(d) Herfiotur. (e) Valkyria ɔ: destinans ad stragem, à valur ɔ: strages & Kior ɔ: electio. (f) Gadur & Rota & Nympha natu minima, quæ Skuld dicitur, ordinarie ad hos equitant, qui in bello sunt interficiendi & præsunt cædi. Ste.

XXXII. Dæmes.

Um Frey / Gerde og Skyrner.

Skymer hiet Madur/ enn Kona hans Aurboda/ hun var Bergrisa Ættar/ Dóttur theirra er Gerdur / er allra Kvenna er fegurst. Thad var eirn Dag ad Freir gieck i Hlidskiálff/ ad siá umm heima. Enn er hann leit i Nordurätt/ tha sá hann á Bæ einum myked Hus og fagurt/ og til theß Huß geck ein Kona/ og er hun tók upp hondunumm og lauk hurd fyrer sier/ tha lyste aff hondum hennar bæde umm Lopt og Laug og aller heimar byrtust aff henne. Og suo heffndest hønum thad Mykellæte er hann haffde sest i thad helga sæte / ad hann gieck i burtu fullur aff harme. Og er hann kom heim / mællte hann ecke / ecke helldur suaff hann / edur drack / og eingenn thorde kreffia hann Málsins. Tha liet Niordur kalla til syn Skyrne Skósvein Freys / og bad hann ganga til Freys og bidia hann Ordra / og spyria huorium hann være suo reidur ad hann mællte ecke vid Menn / enn Skyrner liest ganga Munde / og ey Fús / Og kuad illra svara vera von ad hønum. Enn er hann kom til Freys / tha spurde hann thui Freyr være suo hnipenn og mællte ei vid Menn. Tha suarade Freyr ad hann heffde sied Konu fagra / og hennar vegna være hann suo harmfullur / ad ei munde hann leinge liffa eff ei næde henne / og nu skalltu fara og bidia hennar mier til handa og haffa hana hijngad (a) / skal eg thad vel launa thier (seiger hann). Skyrner sagdest munde fara/ enn Freyr skillde fá hønum Sverd sitt/ enn Freyr liet thad ecke til skorta / og gaff hønum Sverded. Tha fór Skyrner og bad hønum Konunnar / og fieck hann hennar / og nyu Nóttum sijdar skillde hun thar

 koma

(a) Huort Fader hennar vill edur ecke.

koma er Baren heiter / og ganga thä ad Brullupe med Frey. Enn er Skyrner kom og sagde Frey erended/ tha kuad hann.

Laug er Nött	Threia thridiu:
Laug er Onnur	Opt Manndur
Hue meiga eg	Minne thötte.

Thesse er Sök thui Freyr var Wopnlaus er hann bardest vid (a) Bila/ og thetrar Giafar munde Freyr tha ydrast/og enn mun hønum thikia verra vid koma ad hann misser Sverdsins tha Mußpells Syner heria.

(a) Bela/ og drap hann med hiartar horne.

32. Fabel.

Om Frey/ Gerde oc Skyrner.

Gymer heede en Mand/men hans Quinde Aurbode. Hun var aff Bierg-troldenis Slect/ deris Daatter er Gerder/ huilcken iblant alle Quinder var deyligst. Det hendte sig en Dag at Freyr gick udi Hlidskiälf / at see offver alle Land / oc som hand saae hen imod Nord / da saae hand paa en By et meget stort Huus oc skiønt/ oc til det Huus gick en Quinde / oc i det samme hun løfftet Haanden i Veyret/ oc luckte op Dørren for sig / da skinte aff hendis Hænder baade om Lufften oc Stranden / oc alle Lande oplinstes aff hende. Oc saaledis straffedis hand for den Hoffart/ at hand haffde sat sig udi det hellige Sæde/ at hand gick der fra fuld aff Sorg. Oc som hand kom til Huus talde hand icke(it Ord)/ icke heller soff hand eller drack / oc ingen vofvede at tale til hannem. Da lod Niørd kalde for sig Skyrne/ (som var) Freyes Skovacter/ oc bad hand skulde gaa til Frey/ oc bede hannem hand vilde snacke oc spørge paa huem hand var saa vred at hand icke (vilde) tale med Folck. Men Skyrner lod som hand vilde vel gaa/men dog icke gierne/ oc sagde/ Ond Beskeden var at forvente hos hannem. Nu som hand kom til Frey da spurte hand hui Frey var saa bedrøfvet oc taite icke med Folck. Da suarede Freyr at hand hafde faait Siun paa it saa kiønt Quindfolck/ oc paa hendis vegne var hand saa bange/ at hand ey skulde lenge leffve/ om hand icke bleff hende mæctig. Oc skal du nu siger hand gaa hen / oc frie til hende paa mine vegne / oc tage hende hid (med) / saa skal jeg det vel forskylde med dig. Skyrner sagde (sig) at skulle gaa / men Freyr skulde lade hannem faae hans eget Sverd. Mens Freyr lod det icke fattis oc gaff hannem Sverdet. Da gick Skyrner hen oc fridde til Quinden paa hans vegne/ oc fick Ja / oc nj Nætter der effter skulde hun være kommen der som Barøe heeder / oc holde der Bryllup med Freyr. Men den Tid Skyrner kom (igien) oc sagde Frey sin Vdretning / da dictet Freyr dette Rijm.

Lang er Nat /	Holde mig for Lengsel den tredie:
Lang er den anden	Tit haffver en Maaned
Huar skulde jeg kunde	Tøct kortere (mig) være.

Dette

Denne er Aarsag hvorfore Freyr var foruden Verie der hand klempede med Bila/ oc forneffnte Gaffve monne Frejr den Tid haffve fortrødt/ oc endda ſt. h hannem tocke det ubeqvemmeliger at være/ at hand haffver miſt Sverdet/ naar Mußpells Sønner krige.

MYTHOLOGIA XXXII.

De Freyero, Gerda & Skyrnero.

(a) GYmerus nomen viro erat, cujus uxor Aurboda vocabatur ex genere Cyclopum; Horum filia Gerda fuit, omnium mulierum formoſiſſima. Accidit autem die quodam, qvum Freyerus ad contemplandum mundos Hlidſkialfium (b) ingrederetur, ut ſeptentrionem verſus ſpectans villam quandam cerneret & in ea domum magnificè ornatam, mulieremq; intrare volentem, quæ cum manus ad januam aperiendam attolleret, rutilans ex illis ſplendor emicabat; adeo ut inde aër, aqvæ, & & omnes mundi illuminarentur. Hac viſione ſic afficiebatur ſanctam illam ſedem occupans, ut triſtiſſimus inde deſcederet, domumq; reverſus, nec loqueretur, nec dormiret nec biberet, nec eſſet qvi compellare illum auderet. Tandem Niordus accerſito Sbyrnero, Freyeri cubiculario, eum rogabat, ut domino ſuo verba faciens, ſciſcitaretur cuinam mortalium adeo eſſet infenſus, ut neminem in colloqvium admitteret, (c) quod Skyrnerus ſe facturum promiſit Freyerumq; accedens, audacter cauſam inqvirebat ejus taciturnitatis & triſtitiæ. Reſpondit demum Freyerus, conſpectam ſibi mulierem admodum elegantem & formoſam, qua ſi non frueretur, diu vivere ſe poſſe negabat, & hanc ſui mæroris cauſam eſſe affirmabat. Illam nunc inquit conjugem mihi impetratum abibis, hucq; adduces, mercedis loco, quicqvid optaveris, feres. Skyrnerus hoc ſe expediturum promiſit, ſi modo gladium ſuum Freyerus illi concederet adeo bonum ut ſponte ſua glomeraretur, qvem, ne hoc obſtaret, illi dono dedit. Skyrnerus vero iter ingreſſus mulierem

 hanc:

(a) Erat vir quidam nomine Gymerus qui uxorem habuit Aurbodam è Cyclopibus oriundam, filiam v: Gerdam, virgines, quæ tum erant, formâ ſuperantem. Accidit v: die quodam, quod Freyero, Hlid, Skialfam conſcenderet, qui omnem cum inde mundum ſpecularetur, viſum forte flectebat Aquilonem verſus, ſimulq; vidit in villa quadam domum ingenti magnitudine & ſplendore inſolito eoq; pergentem virginem quæ cum manus ad januam aperiendam &c. Ste. (b) Hlidſkialff erat locus unde Odinus oculis luſtrare potuit univerſum mundum & omnia quæcunq; in qvovis mundi angulo ſive erant ſive agebantur. (c) Ait Skirnerus ſe mandata exſecuturum, veruntamen iuvitum, quia ſiniſtra tantum verba ſint ab eo exſpectanda. Convenit nihilominus Freyronem, & ſciſcitatur cur tam triſtis ſit, & præter modum taciturnus? Qui virginem vidiſſe ſe inquit præſtantiſſimam, atq; inde illum eſſe dolorem tam gravem & mœſtitiam, ut ſi ea non potiatur, ſit in vitæ diſcrimine. Abi igitur, inquit, & hanc mihi in matrimonium poſce, vel ipſis parentibus invitis fac deducas, & reportabis a nobis præmia factis haud indigna. Reſpondet Skirnerus ſe ea lege profectionem ſuſcepturum, ut ſuum ſibi gladium concedat, cui tanta inerat virtus, ut ſua ſponte juben-

hanc impetravit, quæ post noctes novem secutura erat, nuptiasq; cum Freyero celebratura in loco ubi Barey (*d*) dicitur. Sed qvum legatus negotii successum aperiret, Freyerus hæc verba protulit:

Longa nox est una,	Sæpè brevior mihi men-
Longa est altera	sis est
Ut tertiam transigam.	Qvam media nox illa.

Hæc causa erat quod Freyerus esset inermis cum Bela confligens, quando eum ensis donati in primis pœnituit, sed multò maximè qvum Muspellsonii pugnatum venient.

---

te possessore, stragem ederet Freyerus ei annuens gladio donavit. Quo accepto ad virginem contendit, ac exorat ut fidem det, se novem noctibus præterlapsis Bareyæ cum Feyrone nuptias celebraturam spopondit. Verum Freyero hac de re per Skirmerum certior factus, moræ tantillæ impatiens, hujusmodi carmen cecinit:

Una est longa satis nox, & satis altera longa:
Tertia qui nobis toleretur sæpius isthac
Quavis dimidia fuerat brevior mihi mensis.

Hæc causa erat, quod Freyero esset inermis cum Bela confligens ipsumq; cornu cervino interficiens. Gangl. Mirum mihi videtur Freyronem tantum Heroem proprium gladium alteri dare voluisse, ut æqve præstantem non retineret, magnum oportet incommodum inde senserit, quando cum Bela congressus est, & ausim juramento confirmare, eum tunc ensis donati in primis pœnituisse. Haar. Non erat hic congressus valde insignis, occidere enim potuisset Freyro Belam pugno, si voluisset, tempore a: illo quo Muspelsonii pugnatum venient omnium maximè gladium hunc desiderabit.
(*d*) ɔ: undarum insula.

XXXIII. Dæmesaga.

Hvad Odinn fær Einherium ad Wistum.

Med thui ad aller Menn / sem frå heims Upphaffe i Orustu falled haffa / koma til Odins i Walhöll / thå mun thad all myked fiølmenne / enn allore er so mykell Mann fiølde i Walhöll / ad ei melge theim endast flest Galltar theß er Serimner heiter / hann er sodenn huorn Dag / og heill ad aptne. Audhrimner heiter Steikarinn / enn Elldhrimner / Ketellinn. Suo er sagt.

Audhrimner lætur /	J Elldhrimne
Sehrimne — —	Sodinn
Flesta best	Enn faaer vito /
Wid huad	Einheriar alast.

33. Fabel.

Hvad Othen skaffer Enherrerne til Føde.

Efftersi at alle de Mænd som fra Verdsens Begyndelse udi Krig ihielslagne ere / komme til Othen udi Walhall / da maa det vist være it store Antal Folck. Men aldrig er saa stor Antal Folck udi Walhall / at (io) icke kand

til

ellrecke til dennem Fleſt aff den Galt ſom Serimner heeder. Hand bliffver ſoden huer Dag oc heel igien imod Afften. Audhrimner heeder Kocken/men Eldhrimner Kedelen. Saa ſigis udi Rijmer:

Audhrimner legger | Udi Eldhrimner
Sehrimner — — — Sodett
Beſt aff alle Fleſt / Men faae vide /
Ved huad Einherrer opholdis.

MYTHOLOGIA XXXIII.

De victu quem Monoheroibus Odinus adminiſtrat.

(a) QVum omnes homines ab initio Mundi in bellis cæſi Valhallam ad Odinum veniant, copioſa oportet ſit turba, & pauci norunt unde paſcantur Monoheroes. Sed nunquam Valhallæ tanta eſt hominum multitudo, qvin ſufficere illis queat Lardum apri, qui Serimner vocatur. Is qvotidiè elixatur ſed veſpere integer remanet (b). Audhrimner cocus appellatur, Eldhrimner cacabus quo perna iſthæc coctiratur. (c)

(a) Gangl: Cum dixeris omnes homines ab initio mundi in bello cæſos Valhallam ad Odinum venire, qualem quæſo illis victum præbet, exiſtimo enim illic copioſam turbam eſſe congregatam. Haar. Verum eſt quod dicis, numeroſiſſimus illic eſt populus, qui tamen in immenſum adhuc multiplicabitur, ſed optabunt Aſæ multo numeroſiorem eſſe cum Lupus adventat. Quamvis autem hæc ita ſe habeant, nunquam tamen Valhallæ tanta eſt hominum multitudo &c. Ste. (b) Mihi vero ſit veriſimile paucos inveniri, qui hanc rem, de qua nunc agimus, recte ſatis poſſit explicare. (c) ut dictum eſt:

AUDHRIMER jacet in ELDHRIMER
SEHRIMER coquatur,
Lardorum optimum, ſed pauci norunt,
Unde victitent Monheroes, Ste.

XXXIV. Dæmeſaga.

Umm Bordhalld Odins.

EY heffur Odinn ſama Bordhalld og Einheriar. Thå viſt er å hanns Borde ſtendur geffur hann Tveimur Ulffum er ſuo heita / Gere oc Freke. Enn Einga viſt tharff hann / Wijn er honum bæde dryckur og matur (a). Hraffnar tveir ſitia å Øxlum hans/og ſeigia i Eyru honum øll tydende thang er their heyra og ſiå/ their heita ſuo/ Huginn og Muninn. Thå ſender hann umm Daga ad ſliuga umm heim allann og koma their affiur ad (b) Dagverr-

(a) Sua ſeiger hier/ Gera og Frecka ſedur Genntamidur/ Hrodigur Herja Fødur/ en vid Vijn Eitt Vapngoffigur Odinn æ Liffer. (b) Dagur darmåle. C. R.

werdarmaale/thar aff verdur hann margra Tydenda vijs/thui kalla Menn hann Hraffna Gud. (c)

(c) Huginn og Muunin fliuga hworjan Dag/ Jormungrund yfier/ Offnis ec Huginn at hann aptur ne kome tho Sttamuz meir umm Maninn.

34. Fabel.

Huorledis Otthen holder Bord.

Ete hafver Otthen samme Spijsning som Enherrerne. De Ratter/ som paa hans Bord staa/ giffver hand to Ulfve som saa heede: Gere oc Freke. Men ingen Spijse hafver hand behoff. Wjn er hannem baade Drick oc Spise. To Raffne sidde paa hans Axel/ oc huiske hannem udi Ørnen alle de Tidender som de høre oc seer; de hafve disse Nafne: Huginn oc Munnen. Dennem udsender hand om Dagen at fløye ud om gandske Verden/ oc komme de igien til om Middags Maaltijds Tjme. Der udaff bliffver hand mange Tidender vjs/ thi kaldte mand hannem Raffne-Gud.

MYTHOLOGIA XXXIV.

De Mensa & Victu Odini

(*a*) Mensâ eadem cum Monheroibus Odinus non utitur, appositam sibi escam duobus lupis distribuit, quorum nomina sunt (*b*) Geri & Freki (*c*). Ipse nullo indiget victu, sed vinum illi potus & cibus est (*d*). Corvi duo ejus insidentes humeris, in aures illi susurrant omnia quæcunq; nova vident & audiunt, qui Hugin (ↄ: animus) & Muninn (ↄ: memor) appellantur. Hos quotidie diluculo emittit Odinus, ut totum pervolent mundum & circa tempus prandii revertantur: hinc de multis certior redditur Odinus, ideoq; Hrafnagud (ↄ: Corvorum Deus) appellatur (*e*).

(*a*) Gangl. Utitur ne eadem mensa cum Mon-Heroibus Odinus; Haar. Escam sibi appotsiam duobus Lupis &c. Ste. (*b*) Gert/ ↄ: cibi avidus. (*c*) Frekt/ ↄ: liguritor. (*d*) juxta illud:

Geronem & Freconem
Saturat bellis asvetus
Atq; celebris exercituum Pater

Sed solo vino ipse armipotens
Odinus vitam semper sustentat. *Ste.*

(*e*) de quo rhythmus:

Huginn & Muninn
Pervolant quotidie
Mundum universum

Metuo ne Hugin
Unquam redeat
Magis tamen de Muninn sollicitor.

XXXV. Twmesaga.

Umm Dryck Einheria / huor theim endest Jaffnnogalega sem W. sten.

Geit

Eit ſu'er Heldrun heiter ſtendur vppa Walhøll / og bijtur bar aff Limum trįes theß (a) er Leradur heiter/enn vr Speuum hennar rennur Miødur/ ſá er vppfiller (b) Kier thad huorn Dag / er ſo myked / ad aller Einheriar verda fulldrucкner aff.

Enn er meira mark (c) vmm Hiørtenn Eikthirme er ſtendur á Valhøll og bijtur aff Limum theß ſama trees. Thui aff Hornum hans rennur ſuo ſtór Drope / ad Nidur kemur i Huergelme / og thadan aff falla thar år er ſuo heita. Sider/ Wider/ Sekinn/ Ekinn/ Suøl/ Gunnthra/ Fiørm/ Fimbul / Thul / Gypur / Gøpul / Gømul / Gierrumul / theſſar falla vmm Aſa Bygder. Enneru theſſar neffndar: Thyn/ Wyn/ Tøl/ Høll/ Grad/ Gunnthrøm/ Nyt/ Naut/ Naunn/ Hrønn/ Wina/ Weg/ Svinn/ Thiódnuma. Fimhundrud Dyr og ſtórutnu eru á Walhøll / 800. Einheria ganga ſenn vr Einum Dyrum / tha their fara vt Witne ad Wega. Skemtan Einheria tha their drecka ei/ er theſſe/ huorn Dag er their haffa klædſt/ tha (d) Herveda their ſig / ganga vt i Gardenn og beriaſt og feller huor annan/ thad er leikur theirra. Enn er lydur ad Dagverdarmale/ tha ryda their heim til Hallarennar/ og ſetiaſt til Dryckiu/ (e) thui er Odinn mykill Herra/ ad hann ſtyrer ſuo myklu fiølmenne / ſuo ſem ſeigeſt i Ordum Aſanna.

Askur Ygdraſils	Enn Jóra (f) Sleipner
Er Ædſtur Wida /	Biffrøſt Brua
Enn Skydbladner	Enn Brage Skallda
Skipa	Håbrók Hauka
Odinn Aſa	Enn hunda Garmur.

(a) Ermløg er naffnfrægt C. R. (b) Skapker. C.R. Skapker. C.W. (c) of. (d) Herværda. C. W. (e) So ſem hier ſeiger. Aller Einheriar / Odinſtunum i høggvaſt huerjan Dag/ val their kióſa/og rida vþge frá / ſitia meir vmm ſatter ſaman. (f) Jóa.

35. Fabel.

Om Enherrernis Drick / hvilcken dennem kand endis jo ſaa lenge ſom Maden.

En Geed ſom Hedrun heeder ſtaar ofven paa Valhall/oc bider Knopper udaff Greenene paa det Træ ſom Leradur heeder: Men udaff hendis Patter udflyder Mød / hvilcken opfylder det Kar huer Dag ſom er ſaa ſtort / at alle Enherrerne bliffver vel beſt encket der aff.

End er noget meere ſynderligt at aete om Hiorten Eigthirme ſom ſtaar paa Valhall / oc bider aff bemeldte Træts Greener. Thi udaff hans Horn udflyder ſaa ſtor Draabe / at hun nedfalder udi Huergelme / oc deden falde de Aaer ſom ſaaledis heede: Sider/ Vider/ Sekin/ Ekin/ Svol/ Gunnthra/ Fiørn/ Fimbul/ Thul/ Gyper / Gøpul / Gømul / Gierrumul. Diſſe fremflyde om Aſianernis Lande. Noch ere diſſe neffnte: Thyn / Vin / Tøl / Høl/ Grad/ Gunnthrøm / Nyt/ Naut/ Naum/ Hrønn/ Vina/ Veg/ Svinn / Thiødnuma. Fem hun-

M er

drede Dørre oc fyrretiuffve ere paa Valhall / 800 Enherrer (kunde) gaa paa en gang udaff huer Dør / naar de gaa ud at ficte. Enherrernis Tids Fordriff er denne / naar de icke dricke: Huer Dag som de haffver draget sig i Klæderne / da udruste de sig/ (oc) gaar udi Gaarden oc kiempis/oc nedlegger huer (saaledis) hin anden/det er deris Lyst. Men naar det lacker ad Middags Maaltids Time/da ride de hiem til Hoffgaarden / oc sætte sig til at dricke/ thi er Odhen en stor Herre at hand biuder offver saa stort it Antal Folck: Effter som der sigis udi disse Asianernis Ord.

Asketræ Ygdrasils
Er ypperst (iblant) Træerne.
Men Skydbladner (iblant) Skibene /
Odhin (iblant) de Asianer

Men (iblant) Heste Sleipner/
Regnbuen (iblant) Broerne/
Men Brage (iblant) Poëter,
Habrog (iblant) Havene /
Men (iblant) Hundene Garm.

MYTHOLOGIA XXXV.

De Potu Monheroum, qui æque ac victus abunde illis administratur.

(a) CApra quædam Heidrun (b) dicta supra Valhallam stat, folia carpens arboris, quæ Leradur vocatur. Ex ejus ubere Medo tam copiosè profluit, ut quotidie capulam impleat, tam vastam ut omnibus Einheriis plenè inebriandis sufficiat. (c)

Majus adhuc prodigium refertur de cervo Eikthirne / qui etiam Valhallæ insistit, & in ramis ejusdem arboris pascitur, (d) nam ejus cornua (e) tam uberem desudant guttam, ut in fontem Huergelme (f) descendat, amnesq; faciat, qui sic appellantur: Sid/ Wid/ Sekin/ Ekin/ Svøl/ Gunthra/ Fiørn/ Fimbul/ Thul/ Gipul/ Gøpul/ Gømul/ Gierrumul. Amnes hi Asarum permeant colonias. Nominantur præterea hi: Thyn/ Win/ Thøl/ Høl/ Grad/ Gunnthørm/ Nyt/ Naut/ Naum/ Hrønn/ Wina/ Weg/ Svinna/ (g)/ (Thidnuma).

(h) Valhalla qvingentas & quadraginta fores habet, tam amplas, ut per singulas octingenti simul Monheroës egredi & ingredi facile possint. Recre-

(a) Quærit ulterius Ganglerus unde habent potium Monheroes, qui illis tam abunde ac lardum sufficiat, aquam Valhalla bibitur? Haar. Nimis insipienter qværis. Quis unquam crederet Pantipatrem Reges, Duces, aut alios Magnates, ad se invitatos, aqua sola potare? & multi profecto Valhallam veniunt, qui non injuria viderentur sibi aquæ haustum carè satis emisse, ut pote vulnera & acerbos cruciatus ante mortem passi, si uberius gaudium ibi non perciperent: aliter sane rem se habere nunc audies. Capra &c. Ste. (b) (ɔ: tesqua petens). (c) Gangl. commodam valde illis hanc capram judico; oportet hanc arborem mira virtute esse præditam, cujus folia carpit. Haar. Majus &c. Ste. (d) & ramos ejusdem arboris depascitur Ste. (e) ubera. Ste. f (ɔ: inferni lacus, Affgrunds Dybe. (g) Sunin. Ste. (h) Gangl. Prodigiosa hæc sunt quæ retu-

creatio autem Monheroum quotidiana hæc est, qvum poculis non indulgent, vestiti omnes armantur, in xystum progrediuntur, & mutuis sternuntur cædibus: hic illorum ludus est. Instante vero prandii tempore omnes incolumes in aulam eqvitant (*i*) & ad potandum confident. Est ergo Odinus magnus Dominus, qvum tam innumerabili præsit hominum multitudini, ut in elogiis dicitur ipsorum Asarum:

Fraxinus Ygdrasill	Suprema est arborum
Skidbladner navium	Odinus Asarum,
Sleipner eqvorum,	*Bifrøsta* pontium,
Bragus Poetarum,	Habrocus falconum
Garmus canum — — — — — —	

listi, magna domus est Valhala, ante cujus ostium ob hominum multitudinem pugnam de loco subinde oriri necessum est. Haar. Cur non quæris quot & quam magnas fores habeat hæc aula, qua de re si fieres certior, ipse incredibile judicabis si liber satis exitus & introitus ibi cuivis non pateat, sed ut quod res est dicam, scias non esse difficilius sedilia in illa occupare, qvā per fores ingredi, juxta illud ex Grimnismalum:

Quingentas portas	Boo Mon Heroes per singulas
Et quadraginta	Simul egrediuntur
In Valhalla esse puto:	In publico pugnaturi.

Gangler: Numerosus populus incolit Valhallam. Est ne veritas, Odinus magnus Heros, cum tam innumerabili præsit exercitui. Sed quæ est Mon Heroum recreatio, cum poculis non indulgent? Haar. Qvolibet die cum vestes induerunt, omnes armantur, in Xystam progrediuntur, &c. Ste. (*i*) & convivantur, ut est in hoc rhytmo:

Omnes Mon-Heroes	Resurgunt sponte
In area Odini	Ac reversi à cæde (citiam.
Mutuo quotidie sternuntur	Fragilem: confidentes colunt ami-

Sed verum est fateor quod antea dixisti, magnus est Odinus, quod multis testimòniis potest comprobari, ut in elogiis ipsorum Asarum dicitur &c. Ste.

XXXVI. Dæmesaga.

Um Hestin Sleipner / og aff huorium Atburdumm hann er komenn.

(a) SMidur Nockur kom til Aasa / og baud ad gøra theim Borg á thrim Misserum / suo trausta (b) / ad (c) ørugg skillde wera fyrer Bergrisum og Hrymthussum thott their kiæme inn um Midgard / enn hann mællte sier thad til Kaups / ad hann skillde eignast Freyu / og haffa vilde hann Sól og Mana / (d) var thad Kaup fullgiørt aff Asum vid Smiden / (e) eff hinn feinge giørt Borgena á einum Wetre / enn hinn fyrsta Sumarsdag eff nockur

 hlu-

(a) That var Sueinma i Ardverda tygd Godanna tha er Godin hausdo sett Midgard ok giort Valhaull tha kom thar Smidur Nockor. C.R. (b) goda. C. R. (c) tru og ørugg &c. C. R (d) tha geingu Æsirner a tal ok redo radom Sinom / og var thad &c. C. R. (e) at hann skylldi eignast that er hann mællti til eff hann &c. C. R.

hlutur være ózlør aff Borginne / tha ſkillde hann aff Kaupenu. Hann ſkillde aff Aungvum Manne lid thiggia til Wercksins / (f) nema aff Heſte ſinum er Svadilfare hiet/og thui ried Loke ad thad var tillagt vid hann. Hann tók til fyrſta Wetrardag ad giøra Borgina/ enn vmm (g) Nætur dró hann til griot á Heſtinum. Enn thad thótte Aſum mykil vndur/ huorſu ſtór Biørg ſá Heſtur dró / og halfu Meira threkvirke giørde Heſturinn enn Smidurinn / enn ad Kaupe theirra voru ſterk Vitne og Mørg ſære / (h) enn er Leid á Weturinn / Sóktiſt miøg borgar ſmyded (i)/ og var hun ſuo haa og ſterk/ad ey mátte á hana leita/og tha er thrijr Dagar voru til Sumars/tha var komid miøg ad borgarhlide. Tha (k) leitudu (l) Gudin Ráda / og ſpurde huor annann ad / huor thui heffde raded ad gifſta Freyu i Jøtunheima / eda ſpilla Loptinu eda Himnenum ſuo / ad taka thadan Sól og Tungl / og geffa Jøtne / enn thad kom áſamt / ad theſſu munde haffa ráded (m) Loke Lauffeiar Son/og ſøgdu hann Werdugann Ills dauda eff ei hitte hann Ráa til/ ad Smidurinn være aff Kaupenu (n). Enn er Loke vard hræddur ſór (o) Sór hañ Eida ad hañ ſkillde ſuo til haga/ad Smidureñ være aff Kaupenn / huad ſem hann koſtade til. Og hid ſama Kvølld er Smidurenn ók vt effter Griótenu med Heſtinn Svadilfara/tha hlióp vr Skoge Nockrum Mer ad Heſtinum og Hrein vid / enn er Heſturenn kiende Hroſſed / (p) tha æddeſt hann og ſleit ſundur reiped og hlióp (q) á Skógin/enn hun Wndann/enn Smidurenn effter/og vill taka Heſtinn/enn theſſe (r) hlaupa alla Natt/ og duelſt ſmyded tha Nótt / og effterá vmm Dagenn/ vard ecke ſmydad / ſem vant (s) var / og tha Smidurenn ſier ad ei mune loked verda Werkinu / tha færeſt Smidurenn i Jøtunmód. Enn er Æſerner ſáu thad til viſſ / ad thar var Bergriſe komenn / tha vard ei Tyrmt eidnum/ og kölludu á Thor/ og Jaffnſnart (t) kom (v) Thor i Høllina og gallt ſmydar kaupid og (x) lauſt hid fyrſta høgg á Hauſin Smidſins med Hamrenum Miølner/ ſuo ad Hauſenn brotnade i ſmá Mola / og ſendiſt hann nidur vnder Niflheim.(y) Enn Loki haffde tha ferd haft til Svadelfara ad Nockru ſydar bar hann Fyl/thad (z) hafde Atta fætur/ og er ſá Heſtur (a) beſtur med Gudum og Mønnum. (b) 36. Fa-

(f) Ok ſem their ſaugdo honom theſſa koſte/tha beiddiſt hann their ſkylldo lofa hefdi lid aff Heſti ſinom er Sødulfari hiet. C. R. (g) of. C. R. (h) (firir thui at iotnum thotti ekki trygt at vera med aaſum gridalauſt eff Thor kæmi heim enn tha var hann faren i auſtur vega at beria trøll. (k) Tha ſettuſt Gudin a Domſtola ſina og Leitudu Ráda. Ita legitur in C. W. (i) geord. C. W. (m) (ſa er eſſſtu illu rædur). (l) Settus Gudinn a Domſtola ſina. C.R. (n) ok veitto Loka ad gaungo. C. R. (o) Suarth: C.R. (p) huat hroſſi thetta var. C. R. (q) til merarinnar enn hon vndann a ſkoginn. C. R. (r) roſſ. C. R. (s) fyrr haffdi ordit. C.R. (t) Jaffnſkiott. C. R. (v) hann og thui næſt for a lopt Hamarinn Miølner. C. R. (x) og ecke Sol og Tungl helldur ſynia di hann honom at byggia Jøtunheimom / og lauſt &c. C. R. (y) Nifflhel. (z) var gratt og haffde &c. C.R. (a) baſtur. C. W. (b) Sua ſegier i Wølo Spá: Tha gengu regin øll a røkſtola ginn hellug god og um that gættus huer heffdi lofft alt lævi blandit edur atte jotuns Ods mey gefna. Ag einguſt eidar ord og Særi Mal øll meiginleg er a medal foro. C. R. Thor eirn thar vgthrunginn modi / han ſiall dan ſitur er han ſlickt offregn &c. C. R. & C. W.

Om Hesten (som kaldis) Sleipner/ oc aff huilcke Hendelser hand er til kommen.

Bygen Bygmester kom til de Asianer / oc bad at hand vilde bygge dem en Borg/paa tre halff Aars Tid/saa sterck/at det u-ryggelig kunde være for Biergetrolde oc Frosttrolde / enddog de kom inden for Midgaard / men hand ynskede sig dette til Løn / at hand maatte tage Freye til Ecte / oc til med vilde hand haffve Soel oc Maane. Dette Kiøb bleff fuld besluttet imellem Asianerne/ oc Bygmesteren / der som hand kunde faae Borgen byg paa en Vinters Tid ; Men det allerførste Sommeren (kom) om da noget var u-byget paa Borgen/ da skulde hand (aldeelis være) fra Kiøbet. Hand skulde aff slet ingen Mennisken Hielp bekomme til Arbeydet/undertagen (alleeniske) aff sin Hest / som heede Svadelfare / oc det voldte Loke at den bleff hannem tillagt (bevilget). Hand begyndte den første Vinters Dag / at bygge Borgen / men om Natterne sanckede hand Steene til sig paa Hesten: Men det gaff Asianerne stort Vnder/huor store Klipper den Hest kunde slæbe / oc engang saa meget stort Arbeyd kom Hesten aff sted / som Bygmesteren selff. Men til denne deris Contract vare stercke (u-ryggelige) Vidnißbyrder/ oc mange Eeder Sorne. Men nu som lackede ad sidste Part Vinterens/bleff meesten Part færdig aff Borgens Bygning/ oc var hun saa høy oc fast at icke var mueligt hende nogensteds at anfalde. Oc den Tid at tre Dage var ickun i fad til Sommeren / da var Bygningen giort færdig saa nær som Porten. Saa søgte da Guderne Raad / oc tilspurde huer hin anden / huem det haffde voldet / at giffte (den Gudinde) Frey hen udi Troldkiempeland / eller at forderffve Lufften eller Himmelen saaledis/at tage der fra Soel oc Maane / oc giffve det en Troldkiempe. Men det besluttedis / at det skulde haffve voldt Loke Lauffeiarson / oc sagde hannem at være vel værd en V-død / der som hand ey fandt paa (noget) Raad/ saa at Bygmesteren (maatte) være fra Kiøbet (miste Lønnen). Men som Loke bleff forferdet / soer hand en Eed / at hand saaledis skulde tillaffve det at Bygmesteren skulde miste Lønnen / hvad hand skulde voffve der paa. Oc den selffsamme Afften som Bygmesteren aag ud at hente Steene paa Hesten Svadelffare/ da løb der udaff nogle Skoffve en Mær til Hesten/ oc hvjnede ad hannem : Men strax som Hesten bleff Mæren vaar/da bleff hand løbsk oc sled Tøyet sønder / oc løb hen ad Skoffven: Men hun (Mæren) for/oc Bygmesteren bag effter / oc vilde tage fat paa Hesten ; Men de løb den gandske Nat / oc saaledis forhindredis Bygningen den Nat / oc om Dagen der effter kunde icke byggis som ellers var vant. Oc som Bygmesteren seer at Arbeydet ey alldeelis kunde bliffve færdigt / da forandredis hand udi Troldts Skickelse. Men der Asianerne det saae aabenbarligen/ at det var en Biergetrold/ (som var) kommen/da bleff icke acted Eeden/ oc kaldte strax paa Thor/ oc i den samme

 Stund

Stund kom Thor ind i Haaben / oc betalte Arbeyds-Lønnen / oc slog det første Slag paa Hoffvedet aff Bygmesteren/ med Strjdshammeren Miølner/saa at Hoffvedet slogis i smaa Stycker/oc henvjstis hand hen under Nifflheim. Men Loke haffde giort saadan en Reyse til Svadelfara / at føye Tid der effter fødde hand it Føll/ huilcket som haffde otte Been: Oc er den Hest den ypperligste baade hos Guder oc Mænd (at finde).

MYTHOLOGIA XXXVI.

De Equo SLEPNERE, & unde provenerit.

(*a*) FAber quidam ad Asas venit, qvi ad civitatem illis ædificandam sesqui anni spatio se obrulit, tam munitam, ut tuta esset ab incursibus Cyclopum & Hrimthussorum, si maximè per Midgardium irrumperent, præmium autem laboris Freyam esse voluit, solem item & Lunam. Hunc contractum cum fabro (*b*) perfectè transigunt Asæ, sed hac conditione, ut unica saltim hyeme talem, qualem pollicitus est, urbem conderet,& si quid infectum restaret prima æstatis die, mercede excideret, nec ullum haberet operis administrum (*c*) præter eqvum suum Suadelfarum nomine, quod consilio Loki permissum tulit. Res Juramentis sancita est. Prima itaq; hyemis die, opus aggressus noctu per Eqvum lapides attraxit. Id vero Asæ multum admirabantur quàm ingentia Saxa eqvus trahere posset; ita ut duplo majorem ille qvam faber laboris molem sustineret (d). Procedente hyeme, & jam ad finem inclinante, ædificatio ad perfectionem urbis in-expugnabilis tendebat: Qvumq; tres tantum ad æstatem superessent dies,ad portas ferè civitatis perductum opus fuit. Consilium ergo ineunt Dii,inquirentes quo potissimum suadente factum sit,ut Freya in Jötunheimos elocari,cælum & aër sole & luna privari centaurusq; illis donari debeat. Convenit autem inter illos (*e*) Loki Lauseyæ filii consilia hujus mali causam esse,affirmaruntq; mala dignum morte, nisi rationem inveniret, quâ mercede frustraretur faber. Lokus (*f*) perterrefactus juramento promisit se id effecturum, quic-

---

(*a*) Quærit ulterius Gangl: Quis eqvum Sleipner possidet, aut quid de illo habes? Haar. Non est Sleipner tui captus, nec prodigiosum illius ortum nosti, estq; ideo, vel te judice dignus qui referatur. In principio cum habitare cœperunt Dii, disposueruntq; Medgardum & ædificarunt Valhallam faber quidam &c. *Ste.* (*b*) post longam deliberationem. *Ste.* (*c*) Qvam cum ex ipsis audiret conditionem, rogabat, ut sibi liceret eqvum suum Svadilfarum coadiutorem habere: Quod consilio Loki &c. Ste. (*d*) Contractui a: testes interfuere invicti, sancitus etiam erat juramentis multis, non n: alias spondere sibi ausi sunt Cyclopes tutam inter Asas mentionem, præsertim si Thor adveniret, qui tunc in plagam orientalem profectus erat Gigantes debellandi gratia. Procedente a: hyeme &c. Ste. (*e*) ut reliquorum malorum ita & hujus Lokonis Laufeyæ filii consilii causam esse &c, Ste. (*f*) Lokus captus, timore multo perculsus est ac juramento &c, Ste.

quicquid tandem impenderet. Eadem vespera qvum faber more solito cum Svadilfaro advectum saxa egrederetur, ex vicina sylva eqva prosiliit, Equo adhinniens; qvam qvum conspiceret in furorem actus funes rupit, Equamq; præeuntem in sylvam secutus est, Eqvum faber, & noctem illam totam currendo consumpserunt, dilata estq; fabrica urbis ad diei seqventis vesperam. Faber autem qvum opus alias absolvi non posse cognosceret, Cyclopicum assumpsit animum & agendi modum. Qvod ubi cernerent Asæ (*g*), neglectis Juramentis Thorum vocabant qui protinus aderat, (*b*) & fabro stipendium solvens (*i*) unico ictu Mallei Miölnerus caput ejus minutim confregit, eumq; Niflheimo (ɔ: orco) demisit. Lokus vero cum Svadilfaro excurrens hoc reportavit prodigii, ut paulo post eqvuleum pareret, octo habentem pedes (qvem Sleipnerem nominavit), & qui præstantissimus est eqvus inter Deos & homines (*k*).

(*g*) verè cyclopem ibi adesse. (*b*) malleum Miolnerem elevavit, *Ste*. (*i*) (aliud tamen quam Solem & Lunam;) ulteriorem ipsi Jotunheimis mansionem denegavit unico ictu &c. Ste. (*k*) ut est in Vaticinio Volæ:

Tunc occuparunt Dii omnes	Aut Cyclopum prosapiæ
Solia	Odi virginem elocasset
Sanctuli Deastri	Thoro solus cœdem ibi commisit,
Et inqvisiverunt	Ira turgidus
Quinam aërem universum	Qui raro sedet
Mari miscuisset,	Cum tales rumores audit. Ste.

XXXVII. Dæmesaga.

Wm Skiped Skydbladner.

Skydbladner er bestur Skipa / og med mestum Hagleik giørt. Enn Naglfare er mest Skip / (a) Dvergar nockrer Syner Yvallda giørdu Skydbladner og gaffu Frey Skiped / hann er so mykill ad aller Æser megu skipa med Wopnum og Herbunade / og heffur hann byr strax sem Segl er uppdreiged hvort fara skal. Tha ei skal med hann å Siő fara / er hann (b) med so mykillere Lyst giør / ad hann må veffia samann sem Duk / og haffa i Punge sijnum.

(a) that er a Mußpell. C. R. (b) (af sua morgum Lutum).

37. Fabel.

Om det Skib Skydbladner.

Skydbladner er det beste iblant alle Skib / oc med største Konst giort / men Naglfare er det største Skib. Noale Dverge Yffaldis Sønner bygte Skydbladner / oc forærede Freye Skibet. Det er saa stort / at alle Asia-

nerne

nerne kunde være inden Bords med sine Vaaben oc Krigs Rystning: De hafver samme Skib Vind saa snart som Seyl er opdragen, ihuort det skal hen. Naar hun icke skal bruges til Seils / er hun med saa stor en Konst giort / at hun kand beydis sammen som en Dug / oc stoppis udi en Pung (eller Taske).

MYTHOLOGIA XXXVII.

De Navi Skidbladnere.

(a) SKidbladner navium est præstantissima & subtilissima arte fabricata. Naglfarus vero omnium maxima. Navi quidam filii Yvalldi Skidbladnerem moliti sunt Freyeroq; dederunt. Navis hæc tam magna est, ut omnes Asas armatos vehere possit; velisq; suspensis ventum secundum statim nanciscitur, qvocunq; navigandum sit: Qvando vero uti necesse non est, instar mappulæ complicari potest, & in pera servari.

(a) Gangl. Quid de Skidbladnere habes dicere, estne hæc inter naves optima? nulline illam navis adæqvet. Haar Skialdbladner navium &c. ste.

XXXVIII. Dæmesaga.

Ad thött Thór være mattugur / ramur og sterkur / tha fann hann tho fyrer sier Ofurefle fyrer Aflis Saker og fiøl kynge.

Og fyrst um Skrymner.

THad er Upphaff thessa Måls ad Aukuthor för med Haffra sijna og Reid / og med honum så As er Loke heiter / koma their ad Kvellde til eins Bonda / og få thar ad Nättstad / um Kvølldid tök Thor Haffra sijna og skar båda / flö og saud / enn tha Sodid var settest Thór til Nättverdar (a) / og baud til Matar Bönda / Konu hans og Børnum. Sonur Bonda hiet Thialffe / enn Røskva Dötter. Tha lagde Thor Haffurstøkurnar utan fra Elldinum og mællte / ad aller skilldu thangad beinum kasta / Thiálffe Son Bonda helt å Lærleggi Haffursins / og sprette å Knyff sijnum og Braut til Mergiar. Thor dualdest thar umm Nöttena / enn i ottu fyrer Dag klæddest hann sig / tök hamarenn Miølner / brå upp og vygde Haffurstøkurnar / stödu thå upp Haffrarner / var tha annar halltur å Afturfæte. Thad så Thor / og talde ad Hußbonde inn og hanns hion munde ei skinsamlega haffa fared med Beinenn (b). Og kienner ad brotenn sie Lærleggurinn / Thå liet Thór syga Brynnar offanfyrer Augun / enn thad er så Augnanna / tha hugdest Bondinn falla munde fyrer syn einnre / hann keirdi ur henni ur ad Hamarskafftenu / suo hvijtt nudu hnuffarner. Enn Bönde var Hrædd dur og giørde sem von var og allt hans Hyske / bad sier frydar / og baud til ysterbö.

(a) Dysthen lagsmenn (b) Dajorfens C. R.

bötar allt huad hann åtte/ enn er Thôr ſå hrædſlu theirrà/gieck aff hønumm Mô-durinn og ſeffadeſt / og tôk aff hiônum i ſætt Børn theirra Thialffa og Røſkuo/ og giørduſt thaug tha ſkillda thiônuſtu Menn hans / og fylgia thaug hønum jaff-nan ſydan / liet hann thar effter Haffra ſyna / og byriade ferdina Auſtur i Iø-tunheima allt til Haffſins. Thå fôr hann vt yffer Haffed thad ed (c) diupara/ enn er hann kom til Lands tha gieck vpp med hønumm Loke Thialffe og Røſkua og vard fyrer hønum Mørck ſtôr / geingu thau thann Dag allt til Myrkurs. Thialffe var allra Manna fôthuataſtur/ hann bar Kyl Thôrs/ (d) og tha myrkt var ordid / leitudu their til Nåttſtadar / og fundu fyrer ſier ſkåla nockurn miøg mykin/ voru dyr å enda og Jaffnbreidar Skalanum/ tha leitudu their ſier Nått-bô.s ; Enn vm Midia Nôtt vard Landſkiålffte mykill/ gieck Jørdin vnder Skri-ckium/og ſkalff huſid/ thå ſtôd Thôr vpp og hiet å Lagsmenn ſijna/og leituduſt fy-rer/og fundu aff hus til hægri handar i midium Skalanum/og geingu thangad/ ſetteſt Thor i Dyrnar / enn hin ønnur voru innar i frå hønum (e). Thor hiellt Hamarſkaptinu og hugde ad veria ſig/ tha heyrdu thau Ym mykinn og gny / enn er kom ad Døgun / thå gieck thôr vt og ſå huar Madur lå ſkamt frå hønum / i Skôginum / og var ſå ei Lytill / hann ſuaff og hraut ſierckliga / thå thotteſt Thôr ſkilia huada Læte vered heffde vmm Nôttina. Hann ſpente ſig Meigingiørdum/ og Ox hønum Aſmeigin. Enn i thui bile vaknade ſå Madur / og ſtod vpp ſkiôtt. Enn tha er ſagt ad Thôr vard bilt (f) ad ſlå hann med Hamrinum / og ſpurde hann ad N.ffne/ ſå neffndeſt Skrymner / enn ei tharff eg ad ſpyria thig ad Naff-ne (ſagde hann) kenne eg thu ert Aſathôr/ enn huort heffur thu dreiged å burt han-ſka Minn / ſeilldiſt til og tôk vpp hanſkann / ſier Thor tha / ad thad haffde hann hafft fyrer Skåla vm Nôttena / enn (g) vthuſid var (h) thumallinn hanſkans. Skrymner ſpurde eff Thor villde haffa førunéite hans / enn Thôr Jåtade thuy. (i) Skrymner baud ad their legdu Møtuneite ſit / og batt neſt theirra allt i eirn Bagga/ og lagde å Bak ſier / og gieck fyrer vmm Dagenn / og ſteig hell dur ſtô-rum. Enn ſyd ad Kuøllde / leitade Skrymner theim Nått ſtadar vnder eirner Eik Mykillre/og mællte til Thôrs/ ad hann vill leggi.ſt nidur og ſoffa/ enn thier taked Neſtbaggan ſeiger hann og bued til Nåttverdar Ydur / thuinæſt ſoffnar Skrymner/ og hraut faſt/ enn er Thôr ſkal leiſa Neſtbaggan fieck hann aungvan ôlar enda hrært/ ſo tha være lauſare enn ådur / og er hann ſier ad thetta Verk må ei nytaſt/ tha verdur hann reidur/ grypur Hamarenn Mielner tueim Høndum/ (k) og lyſter i Høffud Skrymner / enn hann vaknar og ſpyr huort Lauffsblad fall.i høffud hønum/ eda huort their haffe thå mataſt/ og ſieu buner til Reckna/ Thôr ſeiger ad their mune tha ſoffa. Ganga the.r tha vnder adra Eik. (l) Enn

ad

(c) Diupa (d) enn til viſi.a var ei gott. (e) og vero thau hrædd. (f) einuſinne. (g) af-huſed. (h) thumlungur. (i) tha tok Skrymner og Leyſti neſt-bagga ſinn og bioſt til at eta Dagverd enn Thor i ødrum Stad og hans ſelagar. (k) og ſtøig fram ødrum fæti at thar er Skrymner la. (l) og er ther ſatt at ſegia/ at ecki var tha otta lauſt at ſofa.

ad Midre Nött helter Thor ad Skrimner hraut fast / so ad dundi i Skögum / Thör gieck tha til hans / og reider Hamarenn hart og tytt / og lister i midiann huirfil honum / hann kenner ad hamars munnen søckur diupt i høffuded. Enn i thui bile vaknar Skrimner / og seiger / huad er nu ? fiell (m) Korn nockurt i høfud mier / eda huad er tijc vm thig Thör. Enn Thör gieck afftur Skindelega og sagdest vera tha Nyvaknadur og thå var Midnött. (n) Sofnar Skrimner i thridia sinn oc hrytur / enn er Thör Heyrer thad / stendur hann vpp og hleipur ad honum og reider Hamaren aff øllu affle / og liste å thunn vangann sem vpp visse / søckur Hamarenn vpp ad Skaptinu. Enn er Skrimner sest vpp Straukt hann vm vangan og mællte / huort munu Fuglar nockrer sitia i Trienu / yffer mier ? Mig grunade er eg vaknade / ad Tros nockud vr kvistunum fielli i hofud mier / huort vaker thu Thor ? Maal mun nu vera / ad standa vpp og klædast: Tho eige thier nu ecke långa leid framm til (o) Wtgards. Mykill thycke eg ydur Wexte / enn stå munu thier stærre Menn / er thier komed i Wtgard / nu mun eg rada ydur heilræde. Låte thier ecke störlega yffer ydur / ecke munu hyrd menn Wtgarda Loka vel thola thuij lijkum Køgursveinum kopuryrde. Enn ad Ødrum koste huerfed afftur / og thann ætla eg ydur betra aff ad taka. Enn eff thier villed framm fara / tha steffne thier i Austur enn eg å nu Nordur leid til fialla theirra er thier meiged nu stå. Teknr Skrimner Nestbaggan / kastar å Bak sier / og snyr thuers i Skögenn frå theim. (p)

(m) Akarn. (n) og enn væri maal at soffa / tha hugade Thör thad eff hann kvæme sva i fære / ad slå hann it thridia høgg / ad alldrei skillde hann slå sig sijdann / liggur nu og glæter eff Skrimner soffnade fast (o) (borggarenar er kølludh er). (p) og er theß getid at æserner beitid-di tha heila hittas.

38. Fabel.

At u-anseet Thor var veldig / føer oc sterck / da fandt hand dog den som hannem gick offver for Førligheds skyld / oc Trylleries:

Oc for det første om Skrymner.

DEtte er Begyndelse paa efterfølgendis Sagn / at den agendis Thor begaff sig paa en Reyse udi sin Vogn / oc spendte Geedebuckene fore / oc med hannem (reiste) den udaff Asianerne / som heed Loke. De kom om Afftenen til en Bonde / oc finge Herberge den Nat offver. Om Afftenen tog Thor sine Gedebucker oc slactede dem begge / flaadde dem oc sød (dem). Men der Kiødet var søden / satte Thor sig ned til Afftens Maaltjd / oc bød til Giest Bonden / hans Quinde oc Børn / Bondens Søn heed Thialffe / men Roskve Daatteren. Da lagde Thor Gede-Skindene paa hin Side Ilden / oc sagde at alle skulle did kaste Beenene. Thialfe Bondens Søn holt paa Laarbeened aff Gedebucken /

oc

oc pickede paa med sin Kniff oc brød i sønder / paa det hand kunde komme til Marffven. Thor bleff der om Natten. Men om Morgenen for Dag / førte hand sig i Klæderne / tog fat paa Stridshammeren Miølner / hoddede ham op/ oc vigede Gede-Skindene / da stode op Gedebuckene / oc var da den eene lam paa det bageste Been. Det saae Thor oc sagde at Huus-verten oc hans Huußgesinde haffde vist icke forsicteligen handlet med Beenene / oc fornemmer at Laarbeenet er gaait i Stöcker. Da lod Thor siuncke sine Øyenbrÿn neden for Øyen/men det lille som kom til siune udaff Øynene. Da tænckte Bonden (ved sig) hand skulde døe alleeniste aff den (bister) Paasiun. Thor kryster med Hænderne paa Skafftet aff Hammeren/saa at Knoglerne paa hans Haand bleffve hvide/men Bonden var ræd/ oc giorde efftersom mand kand vel tæncke/ oc all hans Hæste/ bad om Naade / oc frembød til Forligelsemaal / alt huis hand eiede. Men der Thor fornam deris Rædsel/ forsvandt hans Vrede/ oc stiltis til Freds/oc tog aff hannem til Forligelsemaal deris Børn Thialffe oc Roskve/ oc bleffve de da hans plictige Tienistefolck/oc efterfulde hannem altid siden. Lod hand der være effter (sig) sine Geedebucker / oc anfangede en Rey[se] udi Troldkiempeland / alt indtil Haffvet. Der effter reiste hand ofver Hafvet det som var dybere: Men den Tid hand kom til Land/ da gick op paa Land med hannem / Loke / Thialffe og Roskve/ oc haffde de der lige for sig (en) meget stor Marck/ginge de saa den gandske Dag/ indtil det bleff mørck. Thialffe kunde frem for alle (andre) Mænd fast gaa paa sine Fødder/ hand bar Thors Braag/ oc naar det var bleffvet mørckt/ saae de sig om / huor de kunde faa Herberge om Natten / oc fandt for sig en Hytte / meget stor. Døren var paa den Ende/ oc lige saa vied som Hytten var breed til / siden saa søgte de op den Sted som de kunde soffve paa om Natten. Men om Midnats Tid begyndtis der store Jordskelff / oc gick Jorden under dennem som hun gyngede oc Huused røstede. Da stod Thor op/ oc raabte paa sine Stallbrødre/ oc følde oc for sig/indtil de fandt it særdeelis Kammer for sig/ til den høyre Haand mit udaff Hytten/ oc ginge dit. Satte Thor sig i Døren/ men de andre vare inden for (langt fra) hannem Thor holt paa Hammerskafted oc meente hand vilde verie sig: Da hørde de store Bulder oc Lyd / den Tid det lackede imod Dagningen/da gick Thor ud/oc saae huor en Mand laa/stacked fra hannem udi Skofven/ oc var den ingenlunde liden/ (udi hans Ver)/hand soff oc snorckede fast/da tøcktis Thor at forstaa huor fra den Bulder var kommen / hand haffde hørt om Natten / oc spente om sig sit Soerebelte (som gaff hannem Styrcke) oc formeeredis hannem saa stor Førlighed som en Asianske Gud elles sædvanligen hafde. Men i samme Øyeblick voffvede den samme Mand/oc stod op med Hast. Men da sigis der/at Thor voffvede icke at sla hannem med Srjdshammeren/ oc spurde hannem til huad hans Naffn var: Hand neffnte sig Skrymner/men icke hafver jeg behoff at spørge dig om dit Nafn sagde hand/jeg veed du est den Asianske Thor: Men huor hafver du slebt hen min Handske/ buckede sig oc tog Handsken op. Da

saae Thor/ at den haffde hand brugt for Sofffammerom Natten/ men det sær-deelis lille Kammer var Tommelfingeren paa Wanten. Skrymner spør Thor til/ om hand vil at hand skal giøre hannem Selskab. Men Thor sagde ja der til. Skrymner befalte at de skulle legge frem deris Madpose / oc bandt deris Viaticum alt sammen udi en Bøtte / oc lagde paa sin Ryg / gick for dem den gandske Dag oc skræffvede meget vjt. Men silde om Afftenen/ søgte Skrymner dennem op Natsted under it meget stor Træ / oc sagde til Thor at hand vil legge sig til at soffve/ men i tager Madposen (siger hand) oc reeder til Maderete for eder. Der ef-ter faldt Skrymner udi Søffn oc snorckede hart: Men nu som Thor skulde løse Madposen fick hand ingen Knude oplost/ oc ingen Ende aff Tasted rørt aff sted/ saa der siden kunde være meere løst end tilforne. Oc som hand seer at dette hans Arbeyd var alt forgieffvis/ da bleff hand vred / greb til Strjdshammeren Miølner/ med begge Henderne/ oc slar til Hoffvedet paa Skrymner. Men hand bliffver vogen / oc spør om it Blad aff Træit haffver faldet ned paa sit Hoffvet / oc om de haffver da faait Mad / oc ere ferdig at gaa til Seng. Thor siger at de vilde soffve. Ginge de da under it andet Træ: Men om Midnat hører Thor at Skrymner snorckede høyt / saa at det rumlede i Skoffven. Thor gick da til hannem/ oc høddede op med Hammeren mandeligen oc tjt/ oc slog mit i Issen paa hannem: Hand fandt at Nebbet paa Hammeren sanck dybt ned i Hofvedet/men i det samme bliffver Skrimner vaagen/oc siger/huad nu? faldt der noget Korn paa mit Hoffvet? eller huorledis er det fat med dig Thor? Men Thor gick tilbage med Hast/ oc sagde sig at være da nys vogen/oc den Tid var Midnat. Skrimner falder i Søffn tredie gang oc snorcker / men som Thor det hører / staar hand op / løber i fuld hu til hannem oc hødder med Hammeren aff all Formuffve / oc slog paa den Kindbacke som op vendte: Sanck da Hammeren alt op til Skaffted. Men nu som Skrymner reiste sig op / følte hand paa Kindbacken / oc sagde / monne jeg skal tro nogle Fugle sidde udi Træit offver mig? Mig tøckte der jeg bleff vogen / som noget Muß udaff Greenene falt ned i Hoffvedet paa mig. Monne du være vogen Thor eller ey? Tid skal være at reise sig op oc drage sig i Klæderne / efftersom i haffver nu icke lang Vey hen til Wtgarda. I tøckis vel at jeg er groff i Vext / men i skulde see større Mænd / naar som heldst i kommer hen i Wtgard. Nu skal jeg raade eder it got Raad / holder icke alt formeget udaff eder: Icke skulde Wtgarde Lokes Hoff-Tienere vel fordrage aff saadanne Keldrings Drenge store Ord; Eller for andet/ (da) vender tilbage igien/ oc det Raad meener jeg best for eder at udvæle. Men der som i vil forfølge Reisen/ da sætter eders Kaaß imod Østen: Men min Vey som jeg haffver for haanden/ ligger imod Norden / hen til de Klipper som som i nu kunde see. Tager Skrymner Madposen / kastede hannem paa sin Ryg / oc vender sig til Side hen i Skoffven for dennem.

MY2

Quamvis Thorus potens esset & fortis, superiores tamen invenit viribus & præstigiis:

In primis de SKRYMNERO.

(a) HOc Initium est hujus fabulæ; Økuthorus cum capris & carpento suo, Lokum comitem habens, iter ingressus: Prima vespera ad Rusticum quendam divertit; ibiq; capros ambos mactavit, elixavit, cœnam instruxit, & Rusticum cum conjuge & liberis Thialfo filio, & filia Roskva, ut unà cœnarent, invitavit. Præcepitq; ut in pelles caprinas non procul à foco in pavimento stratas ossa cuncti projicerent. Thialfus coxendicem capri tenens, crus cutello fregit, ut medulla frueretur. Hic Thorus per noctem quievit, sed summo manè amictus Miölnerem vibrans, pelles consectavit, surrexeruntq; capri ambo, quorum alter posteriote pede claudicabat. Qvod videns Thorus Rusticum incusavit afferens ab ejus familia inconsideratè tractata esse caprorum ossa; & re inquisita coxam fractam deprehendit. Hic Thorus supercilia demittere, torvè Rusticum intueri, manubrium Miölnerus premere, ut albescerent condyli. Rusticus cum suis trepidare, pacem suppliciter petere, sua omnia pro reconsiliatione offerre. Thorus tantam perspiciens formidinem, placatus est: Thialfumq; & Roskvam sibi mancipata pro crimine admisso recepit: qui deinceps semper illum comitantur. Thorus ibi capris relictis viam in orientales Jotunhei-

M 3

(a) Gangl: Præstantem fateor esse navem Skidbladner, nihilominus magica arte eaq; efficaci ad producendam rem tam miram, omnino opus esse statuo, sed incideratne in ullum locum. Thorus tam potentem, tam arduum, ut se superiorem inveniret viribus aut præstigiis. Haar. Paucos existere puto hujus rei conscios, & si vel maximè exempla benè multa possent adferri, res non paucas ipsi arduas, satis visas fuisse; imò tam potentes ac validas fuisse, ut Thori robur penitus superaverint, non tamen sunt hæc palam confitenda, cum singuli credere debeant, Thorum potentissimum esse omnium. Gangl: Videor mihi jam ea de re quæsivisse, cui explicandæ nemo vestrum sufficiat. Jafnhaar. Audiveramus quidam cos rumores qui nobis videntur incredibiles, fidem vix mereri, sed non procul abest, qui nos in hisce potest informare; Tu v: tibi persuadebis, illum nunc primo falsa non relaturum, qui antea nunquam mentitus est. Gaugl: Hic ego adstans auscultabo, si qui detur explicatio, sin v: ad rogata nequiveritis respondere, vos victos pronunciabo. Thridie. Compertum satis habeo, hujus illum rei cognoscendi desiderio teneri, quæ auribus indigna nobis videtur. Hoc hujus fabulæ est initium profectus quodam tempore Akuturus, capros quos habebat duos currui trahendo præfecit, comitatus itaq. uno ex Asis quem Lokonem nominarunt, ad villam quandam vesperi divertit, ubi eodem vespere capros suos apprehensos mactavit, excoriavit, & in cacabo coxit. Coctis itaq; capris cœnaturus concedit, ac Patrem familias cum uxoro & liberis ad cœnam invitavit, Erat a; nomen filio Patris fa-

heimos ducentem ingressus est, usq; ad æquor. Quod ubi cum Loko, Thialfo, & Roskva transiisset in campos amplissimos pervenerunt, rotamq; diem ambulando usq; ad tenebras traduxerunt. Thialfus omnium hominum erat velocissimus, is manticam portavit Thori. Ingruente verò nocte de loco quietis circumspientes, ingentem nacti sunt domum, fores in fine habentem, latitudine ipsi domui pares, & in hoc diversorio pernoctare decreverunt. Media nocte vehemens factus est terræ motus, cæpitq; domus tremere, concuti & sursum deorsumq; ferri. Surrexit ergo Thorus comites advocans, ut de tutiore sibi prospicerent loco. Cubiculum itaq; pererrantes, ad dextrum ejus latus domunculam inveniunt, quam ingrediuntur Socii. Ipse vero Thorus in foribus sedens Miølnerum tenet, ad defensionem paratus. Prope diluculum terribilis audiebatur sonitus, qualis est ingentium cataractarum. Tum Thorus egrediens hominum conspexit satis vasti corporis, non procul ab illis in sylva dormientem, ronchosquè fortiter ducentem, videbaturq; intelligere nocturnas territationes ab illo injectas esse: se igitur Meigingiardis seu roboris Baltheo protinus cingens, duplices conseqvitur vires. Sed in ipso hoc momento evigilat, & ocyus surgit Polyphemus ille; & ibi semel

---

miliasThialphus, filiæ v: Roskua. Sepositis ergo juxta focum pellibus caprinis, Thorus Patrem familias cum familia admonuit ut singuli caprinis pellibus ossa injicerent. Thialfus Patrisfamilias filius femur caprinum, quod manu tenuit, enucleandæ medullæ gratia, cultello fregit. Cœnatus Thorus ibidem pernoctavit. Summo a: mane expergefactus vestes induit & malleum Miolni arreptum elevavit quo elevato caprinas pelles initiabat, quo facto capri resurgebant, quorum alter posteriorum pedum claudicabat altero. Quod cum videret Thorus asseruit villicum aut ejus familiam caprorum ossa imprudenter contrectesse. Cognovit itaq, alterum capri femur fractum esse. Quid multis? Cuivis colligere licituin est quanto villicus metu fuerit perculsus, cum videret corrugata Thorum fronte supercilium demittere, quantum enim collegit ex Thori intuitu existimavit semetipsum solo visu exanimatum iri. Torqvebat præterea ad motis adeo malleum manibus ut digitorum condyli albescereut. Hinc villicus non sine causa exanimis & familia universa pacem cum magno ejulatu supplex petebat ac promisit sanctè, possessionem se universam ob delictum admissum in Thori potestatem daturum. Cognita a: familiæ formidine placabatur, & liberos tantum conjugum Thialfum & Roskvam secum abduxit, ex quo servitium ipsi præstare jure tenebantur, eumq; perpetuè comitari. Relictis ibidem capris in Lothumheimo, iterincœptum renovavit, & ad oceanum usq, tetendit, deinde profundum illud mare trajecit, ad terram a: pertingens cum Lokone, Thialfo & Roskva ascendit, undè paulùm progressi in magnam pervenerunt vastitatem, quam eandem per illum diem ad crepusculum usq; peragrarunt. Thialfus hominum velocissimus crumenam Thori gestabat. difficile a· erat cibum acquirere. Ingruentibus tenebris hospitium anxiè quæsiverunt, & cubiculum magnum satis offenderunt, cujus fores ipsam domum latitudine æquabant, in quò pernoctandi locum percontebantur, media v: nocte factus est terræ motus vehementior, concussa est terra & contremuit cubiculum. Surgens ergo Thorus socios suos convocavit, qui percontanti in medio cubiculi, secessum quendum invenerunt, in quē cū confluxissent, in forib9 Thorus consedit, reliqvi vero interius in se-

mel tantum de Thoro dicitur, quod metu perculsus malleo illum ferire cunctatus sit; Sed de nomine ipsum interrogarit, qui se Skrymnerum appellavit. At non est, inqvit, quod tuum nomen inquiram, novi te Asathorum esse, an tu, ait, chiro techam meam abstraxisti? Seq; inclinans eam ad se recepit; Vidit ergo Thorus se illâ pro diversorio per noctem usum esse, domuncula autem ad latus quam intrârant, pollicis erat vagina. Porro quærit Skrymnerus, an commune secum iter habere velint? affirmat Thorus. Schrymnerus itaq; utrumq; conjungit viaticum, peramq; viatoriam colligans, humeris imponit, magnisq; per diem præcedit passibus, tandemq; sub noctem quiescendi elegit locum sub arbore quadam ingenti, dicitq; Thoro se dormire velle; Ille interim manticam solvant & cænam præparent. Ad somnum deinde se Skrymnerus componit, & mox altum stertit: Thorus autem manticam soluturus nullum extricare nodum potest. Quod cum impossibile cerneret, iratus Miøllnerem ambabus manibus in caput Schrymneri stertentis adigit. Ille excitatus, quærit an folia ex arbore in caput sibi deci-

---

cessu latitabant, sed non sine timore. Thorus v: mallei manubrium manu torquens propugnationem meditatus, strepitum permagnum audivit. Illucente a: die Thorus exivit ac prodigiosæ staturæ virum non procul illic in silva recubantem conspexit, is dormivit, duxitq; Rhonchos assiduos. Unde Thorus intellexit quænam fuisset nocturnæ inquietis causa potissima. Præcingit igitur se baltheo roboris, quo Asianum robur ipsi accrevit. Interea temporis excitatus à somno vir ille confestim surrexit. Fama a: est tunc semel non ausum esse Thorum homini isti malleo verber infligere, sed de nomine eum interrogâsse, eum verò respondisse Skrymnerum se vocari ac adjecisse præterea hac verba: non est quod te de nomine interrogem, novi n: quod tu sis Asa Thorus, quonam a: meam detraxisti chyrothecam? quam extensa manu humo sustulit. Cognovit igitur Thorus se eadem ista Chirotheca per noctem pro cubiculo usum, secessum v: pollicis thecam fuisse. Interrogavit Thorum Schrymnerus num vellet suum comitatum, cui cum Thorus consentiret, cibum capturus Skrimnerus crumenam suam explicavit, qvod idem & Thorus, cum suis comitibus fecit. Skrimnerus obtulit ut conjungerent crumenas, qvod cum affirmaret Thorus utramq in unum calligatam fasciculum humeris imposuit, præcedensq; per integrum illum diem gressus nimium quam protendit sub vesperam a: Skrimnerus selegit sub procera quadam arbore locum, in quo pernoctarent. Allocutus ergo Skrimnerus Thorum, inquit, mox dormiturus decumbo, vos v: crumenas accipitote, & cœnam instruite. Dormiente & sterpente Skirmero, Thorus crumenas dissoluturus accepit verum, ut rem fatear, quæ tamen forsitam incredibilis videtur, nullum omnino nodum solvere, nullumve corrigiarum finem movere potuit, ut inde laxiores quàm antea erant, apparerent. Videns igitur hunc conatum non succedere, commotus malleum Miølne ambabus arripuit manibus, promotoq ad Skrimnerum pede malleo ipsius caput percussit. Evigilans Skrimnerus, quid? inqvit, foliumne ex arbore in caput meam decidit? cœnati ne estis & ad quiescendum parati? Respondit Thòrus, nunc ituri sumus cubitum. Recubuerunt igitur sub alia arbore. Sed ut quod res est, dicam eadem ipsa nocte securè non est dormitum. Cæterum media nocte audiens Thorus, quod dormiret & sterteret Skrimnerus, adeo ut sylva reboaret, surrexit, ipsum Skrimnerum accessit, vibratoq;

ciderint, an cibum cæperint, an quieti se tradiderint? Respondet Thorus jam paratos esse ad lectos; & sic sub aliam secedunt arborem. Media verò nocte Thorus audiens Schrymnerum alte ronchos ducentem, ut tota reboaret sylva, iterum surgit, tacitoq; accedens gradu, totis viribus Miolnerem in medium Schrymneri verticem vibrat, comperitq; os mallei in caput ejus profundè demergi. Experrectus adhuc Schrymner, quærit an aceris aliquid in caput suum deciderit, ut tecum, inquit Thore agitur? Thorus repente ad suos rediens, se nuper evigilasse, & mediam jam esse noctem refert. Dormit tertio Schrymnerus quod animadvertens Thorus accurrit, genamq; ejus sursum spectantem, quâ potest alacritate, percutit, ita ut Malleus manubrio tenus conderetur. Erigit se Schrymnerus genamq; palpitat, an, inquit, aviculæ quædam arbori insidentes quisquilias ex ramis in caput mihi conspergunt, nam tale quid evigilans præsentire videbar. Vigilas Thore? Tempus nunc erit surgendi, tamen vobis Utgardas longa non superest via. Magnus quidem vobis videor, majores longe ibi videbitis viros: Consilium autem vobis sanum dabo, ne magnificè vos extollatis quando Utgardas veneritis, talium pusionum jactantiam non benè sufferunt aulici Utgarde-Loki; Sed consultissimum vobis puto, ut remeetis; Si vero decretum est progredi, in ortum flectite, mihi septentrionem versus via est, ad montes quos cernitis; fasciculoq; humeris ijnecto Schrymnerus transversè in sylvam ab illis digreditur.

XXXIX. De-

---

acriter & fortiter malleo, verticem Gigantis percussit. Quo facto Thorus profundum malleo vulnus capiti ejus inflictum fuisse cognovit. Hoc ipso excitatus momentô Skrimnerus. Quid rei est? inquit, nonne granata capiti meo incidunt? utve tecum agitur Thore? Tunc retrocedens properanter Thorus respondit, se nuperrimè a somno exitatum, adhuc mediam noctem & insuper dormiendi tempus superesse. Cogitavit a: Thorus, si modo occasio infligendi tertium verber concederetur, facturum, ut se amplius non videret. Quare iterum decumbens attente observat, si Skrimnerus denuo dormire incipiat, & paulo post ante diluculum Skrimnerum somno esse correptum audit. Surgens itaq; accurrit, & vibrato maximis quibus pollebat viribus malleo, tempora ad cœlum spectantia percussit, quibus cum malleus capulo tenus esset abditus surrexit Skrimnerus, ac manu tempora contrectans, inquit, an aviculæ insident arbori super caput meum? Excitatas existimavi paleas quasdam ex arboris ramis in caput meum decidere, tune Thore evigilasti? surgendi tempus est. Interim tamen non est longum iter ad urbem quæ Utgardur nuncupatur. Audivi quia susurrastis inter vos, quod ego sim non parvæ staturæ homo, verum si Utgardum veniatis, majoris staturæ homines videbitis. Nunc vobis salutaria do consilia, ubi eo veneritis, cavete ne magna de vobis promittatis. Existimo n: aulicos Utgardalokii in ejusmodi homuncionibus sesquipedalia verba ægrè passuros, deinde vobis author sum ut revertamini, quod & consultius existimo. Verum si eo contendere velitis, illac ecce orientem versus tendite, meum autem iter aquilonem versus ducit, ad montes silices quos nunc cernere potestis, apprehensamq; Skrymnerus crumenam humeris imposuit, ac transversum ab illis in sylvam iter instituit.

XXXIX. Dæmesaga.

Huornenn Thor kom til Wtgarda og vm Jthroott Loka.

(a) THeir Fielagar geingu framann til Middags/ tha sia their Borg stann- hennar ganga their / og var da/ å vøllum nockrum / (b) til Grind fyrer Hlidum (c). Thor gieck å Grindena og fieck ei vppløked / og er their threitu ad komast i Borgina / smugu their mille Spalanna og komust so inn / sau tha Høll Mykla og geingu thangad / var hurd opin / geingu thar inn/ og sau Menn å tuo Becke marga og stóra/ thuij næst komu their fyrer Kongenn Wtgardaloka og kuøddu hann/ enn hann leit seint til theirra / glotte vid Tønn og mallte (d). Er thesse Sveinstaule Aukuthor/enn meire munu vera enn mier synest thu / eda huada Jthrótt er thad tyid fielagar thykist vid buner vera? Einginn er med oss seiger Loke så ecki kunne Nockurs Konar lyst vmmfram adra Menn (e)/ eg kann tha Jthrótt er eg mun buenn ad Reina/ ad einginn skal sk ó- tara eta Mat enn eg. Wtgardaloke (f) kallade Wtar å Bekum / og sagde ad så er Loge hiet skillde ganga å Gólff framm/og freista sijn å móte Loka. Tha var te- ked Trog eitt og borid inn å Hallargolffed/og fillt med Slåtur. Settest Loke ad Ødrum Enda/ enn Loge ad ødrum / og åt huoru tvegge sem tydast / og mættust i midiu troginu / haffde tha Loke eted Slatur allt aff Beinumm / enn Loge haffde eted allt Slåtur og Beinenn med / og suo Troged / og syndest nu ollum sem Loke heffde låted Leikinn.

(a) Thor suyr framm a leidina/ oc. C. W. (b) oc settu hnakkan a bak ser aptur adur their feingu sied yfer vpp. (c) oc Lokin aptur. (d) Seint erum langan veg ad spyrja tidinda edur er anan veg enn eg hygg. (e) Tha suarar sa er sidarst gekk er Loki heiter. (f) Sagde Jthrott er thad eff thu effner oc freista skal tha thessarar ithrottar.

39. Fabel.

Huorledis Thor kom til Vtgaard oc om Lokes Mesterstycke.

DIsse Stalbrødre ginge fra Morgen indtil Middagda saae de en Borge/ staaendis paa en slet Marck/til den ginge de/ oc var Trall verck for Porterne. Thør støtte paa Trallvercket/ oc kunde icke faae Døren op/ oc som de søgte alle Middel at komme ind i Borgen / krøbe de igiennem Hullerne paa Trallvercket oc slap de saaledis ind: Siden saae de en Hoffgaard meget stor oc gantze vid/ bleff Døren oplucht/ de ginge der ind/ oc saae Mænd paa begge Sider baade mange oc store. Dernest komme de for Kongen Vtgarde-Loke / oc hilsede hannem/ men hand saae silde til dennem / smilte ved/ oc sagde: Er denne her som Dreng den agendis Thor; Men raskere maa du være / end som mig siunis paa dig/ eller huad for merckelige Konster ere de / som i Stalbrødre tøckis best paa be- reed at være? Der er ingen (her) iblant os (siger Loke) der kand jo nogle Kon- ster / frem for andre Mænd. Jeg kand den Konst / huilcken jeg oc saa er redebon

 til

till at forsøge/nemblig at ingen skal snarere faa Mad end jeg. Begärde Loke raabte till dem der sade paa Bencken / oc sagde at den (iblant dem) som heed Lue skulde gaa frem paa Gulfvet / oc forsøge sin Konst imod Loke. Da bleff tagen et Trug oc sat ind paa Stuffvegulffvet oc offven fuldt med slactet Kiød. Loke satte sig hos den eene Ende/ men Lue hos den anden/ oc aad de baade to som allerfastist / oc mottist midt udi Truget. Loke haffde da opædt alt Kiødet indtil Beenene / men Lue haffde opædt alt Kiødet oc Beenene til med / oc Truget disligeste / oc tøckte en huer Mand / at Loke haffde tabt den Leeg.

MYTHOLOGIA XXXIX.

Quod Thorus Utgardas venerit: & de arte Loki.

(a) THorus & socii ad meridiem usq; iter continuant, donec in campis quibusdam urbem conspiciunt, ad quam tendunt. Porta Cancellis ferreis clausa erat, quos Thorus irruit, sed frustra, aperire non valebat, sed urbem cum ingredi anniterentur, inter clatra tandem irrepentes intrant, aulamq; satis magnificam contemplantur, qvam, quia patebat, ingrediuntur multosq; homines & magnos, ad utrumq; latus scamna occupantes, aspiciunt. Ipsum deniq; Regem Utgarda-Lokum accedentes reverenter salutant. Is verò sero ad illos respiciens, tandem subridens inquit: Num pumilio hic Økuthorus est, major fortassis es reverâ, quam mihi appares? Sed qvam novistis artem socii, quam parati sitis exercere? nemo inter nostros est, qui singulare quid præter alios homines non calleat. Respondet comes Thori Lokus, artem scio quam experiri volo; Nemo me citius cibum capiet. Tum Utgarda-Lokus (ars est si præstas) simulq; ut à scamno procedat Logus quidam jubet, qui cum Lokô certet edendo: deinde linter infertur carnium plena, inq; pavimento aulæ collocatur. Ibi

(a) Tunc Asas (Nymphas) ferunt in votis habuisse, ut incolumes iterum convenirent. Renovato ergo itinere cum comitibus ad meridianum usq; tempus proficiscitur. Tunc vident eminus in campestribus locis sitam civitatem, cujus altitudinem nisi capitibus retroflexis superare visu nequeunt, accedunt urbem, cujus portam occlusam crates consepit. Thorus impetum faciens in cratem aperire nequit, summo tamen conatu in boitum meditantes per cratis rimas tandem irrepunt. Ingressi ergo aulam vident permagnam, ad quam accedentes fores conspiciunt reclusas. Introeuntes in aulam, vident utrinq; multos homines, eorumq; plurimos magnæ perquam staturæ. Accedunt deinde ad Regem Utgardalokonem, ac civiliter ipsum salutant. Rex v: serò respiciens, distortis dentibus subrisit: Et serò est, inquit, de tam longo itinere rumores sciscitari, nisi me fallit opinio, hic homuncio Akuthorur est. Sed auguror te majorem esse quam mihi videris. Quænam v: sunt artes, in quibus sese exercitatos, tui opinantur comites? nemo hic nobis cum commorabitur, qui non aliquam callet artem, & reliquis hominibus aliqua re præstet. Respondet ordine ultimus Loko, callere se illam artem quam experiri sit paratus, nempe quod omnium qui illic essent, citissimè posset cibum consumere, Ad hoc Utgardalokus id ipsum artem esse censeo,

ſbi Locus ad finem unum aſſidet, ad alerum Logus, (*b*) uterq; ocyſſime vorat appoſita, & in media lintre conveniunt. Tum Lokus oſſa omnia carne nudaverat: Loge vero carnem, oſſa & una Lintrem abliguriverat; videbaturq; Lokus iſtum Ludum perdidiſſe.

ſi modo probatum dederis. Verum nos periculum in hac arte faciemus. Quare unum aulicorum, qui remotius in ſcamno ſedebat, Logum nomine accerſivit, præcepitq; ut in aula pavimentum prodiens cum Loko in arte prænominata certaret. Cœterum illata in aulam lintre quadam carnibus repleta ad unum lintris finem Lokus, ad alterum v: Logus conſedit, feſtinavitq; comedendo ad medium usq; Lintris uterq; ubi tandem quieverunt. Lokus a: omnem ſuæ portionis carnem, exceptis oſſibus abſumſerat. Logus v: tam carnem qvam oſſa, ut & ipſam lintrem conſumſerat, unde Lokum omnes arte inferiorem judicaverant. (*b*) Loge ɔ: ignis.

XL. Dæmeſaga.
Wmm Jthrótt Thiálfa.

Wtgardaloke ſpyr huad ſá hinn unge Madur kunne Leika. Enn Thialfe ſagdeſt freiſta munde ad Renna ſkeid vid thann er Wtgardaloke fær til. Wtgardaloke ſeiger thetta ſie góð Jthrótt/ og kallar (a) til ſijn ſveinſtaula Nockurn er neffndur er Huge / og bad hann ad renna i Kapp vid Thialfa/ tha thaka their hid fyrſta Skeid/og er huge thui framar/ ad hann ſnyſt aftur móte honum á Skeides Enda. (b) Thà taka their afftur annad Skeid / og tha er huge kemur til Skeids Enda og hann ſnereſt afftur / tha var langt (c) Ørſkot til Thialffa (d). Thridia ſinn taka their Skeid / rennur huge til Skeids enda og ſnyr afftur / er Thialffe ei tha komin á mitt Skeid / ſeigia thå aller ad Reint/ er vm thann Leik.

(a) Theß meiri von at hann er vel ac ſer buinn uni Skiotleikin eſt hann ſkal theſſa Jithrott inna enn tho lætur hann ſkiott ſkulu theſſa freiſta ſtendur vpp oc gengur ut oc var thar gott Skeid at renna i Kapp vid Thialfa/ tha kallar Vtgardaloke. (b) Tha mællti Vtgardaloke thurfa muntu Thialfi at leggia thik meir framm eſ thu ſkalt vinna leikinn en tho er that ſatt at ecki hafa her komit their menn at mer thikia fóthuatari. C W. (c) Kolſſkot pro Ørſkot. C. W. (d) Tha mællte Vtgardalote vel thiſter mier thid Renna Skeid. Enn ekke trur eg honum nu at hann vinne Leikenn. Enn nu mun reina er their renna annad Skeided. C. R.

40. Fabel.
Om Thialfis Konſt.

Vtgardeloke ſporger huad den unge Mand kand for en Konſt / men Thialffe ſagde ſig at ville forſøge Wedeløb i Kamp med den ſom Vtgaarde Loke kunde faae der til. Vtgarde Loke ſiger/ at dette er en god Konſt/ oc kalder for ſig en halffvoxen Dreng ſom kaldis Hve / oc bad hannem at løbe i Kamp med Thialfe. Siden begyndte de paa den førſte Løb / oc er Hve (kommen) ſaa vit for den anden/ at hand vente tilbage imod hannem paa Løbſens En-

de. Siden begyndte de igien et andet Løb: Oc der Hve kom til Løbſens Ende / oc hand vendte ſig tilbage igien / da var ſaa langt ſom mand kunde ſkyde med en Pjl til Thialſſe. Tredie gang begyndte de paa it Løb / løb Hve til Løbſens Ende / oc vender tilbage igien / var Thialffe icke den Tjd kommen paa Løbſens Platz: Da ſagde alle ſamptligen / at nock ſom er forſøgt om den Leeg.

MYTHOLOGIA XL.

De arte Thialfi.

(a) PОrro, inquit, Utgardalokus quanam arte juvenis ille valeat? Reſpondit Thialfus, ſe pedum levitate præſtare, ſtadiumq; decurrere velle cum aliquo, quem Rex eligeret. Præſtans, inquit Rex, hæc ars eſt, advocatoq; adoleſcentulo, cui Hugo nomen erat, mandat, ut cum Thialfo curſu contendat. In primo itaq; ſtadio currentibus, hoc prior, Hugo (b) erat, quod ſe in fine decurſorii facile converteret, priusquam metam attingere Thialfus poſſet. Secundo ſtadium ingredientibus illis Hugo ſcopum cæperat, qvum Thialfo vel baliſtæ jactus reſtaret. In tertia curſus decertatione ita ad terminum præcurrit Hugo, ibiq; ſe convertit, ut tum Thialfus medium non abſolverit ſtadium, acclamantq; omnes hunc ludum ſatis tentatum.

(a) Interroganti porro Utgardaloko quamnam alter juvenis vir artem calleret reſpondit Thialfus ſecum aliquo quem Utgardalokus eligeret currendo certaturum. Hanc artem bonam eſſe Utgardalokus affirmat, & addit, bonam ſe fovere ſpem de ejus celeritate, cum eam artem ut exerceret, jam ſit paratus: Quod an ita ſit nec ne absq; mora ſe periculum eſſe facturum. Surgens igitur foras prodiit, erat a: ibidem planities ad ſtadium currendum commodatiſſima. Accerſitum ergo Utgardalokus famulum ſuum nomine Hugum juſſit, ut curſu cum Thialfo certaret, qui ſtatim ſe in curſum præparant, primumq; perficiunt ſtadium, in quo Hugus Thialphum eo ſuperavit, quod antequam finiret ſtadium Thialfus, ad ipſum ſe converteret Hugus. Quod intuitus Utgardalokus oportet, inquit, ut magis Thialfe intendas nervos, ſi brabeum ſis accepturus: Interim fateor neminem huc veniſſe te celeritate ſuperiorem. Curre ergo ſecundum ſtadium, & cum Hugus ad metam perveniret & reſpiceret tantum, abfuit ab illo Thialfus, quantus eſt jactus ſpiculi. Tum Utgardalokus, videmini inquit mihi benè currere, ſed non credo, quod Thialfus victoriam ſit conſecuturus. Tertum ſtadium indicabit uter victor ſit evaſurus. Certant itaq; tertio, pervenit ad metam Hugus & revertitur, cum Thialfus nondum dimidi averat ſtadium. Hinc omnes qui adſtabant, proclamarunt, plus ſatis in illo ludo certatum eſſe. (b) Hugur o: animus. C. W.

XLI. Dœmeſaga.

Huornenn Aſa Thôr geingu ſijnar Jthrôtter.

UTgardaloke ſpyr Thor huorta Jthrott hann vill byrta (a) / Thôr kuadſt helſt vilia threita vm dryckiu / vid einhuorn Mann. Utgardaloki ſeiger thad meige vel vera / og ſkipar ad taka Wytishorn thad / er Hirdmenn

voru

voru vaner ad drecka aff. Thulnæst kemur framm Skutulsveirn med Hornenu og fær Thor i hønd. Thå mællte Vtgardalocke/aff Horne thessu thiker vel drucked eff i einum Dryck geingur/enn sumer drecka aff i tveimur / enn einginn er suo lytell Dryckiumadur ad ei gange aff i thremur. Thőr lytur å Horned og synest ecke myked/ og er tho helldur langt/ enn Thor er miøg tyrstur. Thekur hann thad og dreckur og svelger Stőrum / og higgur ad ei skal hann thurffa optar ad lyta i Horned/enn er hann thraut (b) Erffided/og hann laut ad Horninu/ (c) lyst hønum suo sem allytell munur mune vera ad nu sie lægra i Hornenu enn ådur/ (d) og setur Horned å Munn sier i Annad sinn / og threiter å dryckiuna sem hønumm vannst til Erffeded/ og enn sier hann ad Stickill Hornsins vill ey vpp so miøg sem hønum lykar. Og er hann tok Horned for Munne sier / lyst hønum sem minna haffe thuerrad enn i hinu fyrra sinne / er nu gott berande bord å Hornenu (e). Tha vard Thőr Reidur / setur Horned å Munn sier og dreckur sem å kaffligast/enn er hann så i Horned tha hafde nu hellst nockun mun (f) ageindged/ og tha bydur hann vpp Horned og vill ei drecka meira / tha mællte Vtgardaloke/ Audsied er nu ad Måttur thinn er ei so mykill sem vier hugdum: Eda villtu freista vm fleire Leika (g)? Thor suarar / freista må eg / enn vndarlega munde mier thikia tha eg var heima hiå Asum/ eff huijlyker Dryckier være suo litler kallader: Enn huada Leik vilie thier Bioda mier? Ta mællte Wtgardaloke. Thad giøra hier vnger Sveinar/ er lyted Werk mun thykia/ ad heffia aff Jørdu Køtt min/ enn ei munde eg mæla thuijlykt vid Asathor/ eff eg heffde ei sied / ad thu ert myklu minne fyrer thier enn eg hugda. Thuijnæst hliop framm Kőttur eirn graar å Hallargőlffed helldur mykill. Enn Thor gieck til tők hende sinne vnder midiann kvidenn / og lypte (h) vp høndena / enn er hann seildest suo langt vpp sem hann måtte sem leingst/ tha liette Kőtturinn einum fæte / og fieck Thor ei framed thennan Leik meir. Tha mællte Wtgardaloke / suo for thesse Leikur sem mig varde/ Køtturen er Mykill / enn Thor lågur og lijtell hia Stormenne thuy sem hier er. Tha mællte Thor / suo lytinn sem thier kalled mig / gange til einhuor og faest vid mig (i) / tha leit Wtgardaloke å Beckena og suarar / ei sie eg thann Mann hier inne ad ei mune lytelræde i thikia ad fåst vid thig/kalled mier hijngad sagde hann Kiellinguna főstru myna Elle og faaest Thor vid hana eff hann vill/fellt heffur

(a) Suo miklar saugur er menn hafa giørt um Storvirki hans. (b) Erendit pro Erffided. (c) Og sier huad leid Drickinumm. (d) Tha mællte Vtgardaloke vel er drucked / og ei til miked/ eige nunda ec trua eff mier være sagt fra / ad Asathőr munde ei meire Dryck drecka / og thå veit ec / ad thu munt vilja drecka aff i Odrumm Dryck. Thőr suarar Ongvo. (e) Tha mællte Wtgardoloke / huat er nu thor muntu nu ecki spara til eins dryckiar meira enn thier mun hagur a vera sva list mier a ef thu skallt nu drecka af horninu enn thridja drycken sem thesse mun mestur ætladur enn ecke munt thu meiga her heita med os sua mekill madur sem æser alla thik eff thu giorer ecke meira aff thierum adra Leika enn mier Lijst sem vmm thenna mun vera. (f) afeinged pro agringid. (g) Siå må nu ad ecke nyter thu her aff. (h) enn Kőtturin beygde kengin sva sem Thor reitti. (i) nu em ek reidur.

hun tha Meñer mier haffa ei synst öster klegre enn Thor/thuiſnæst kom i Hollina kelling nockur gømul. Tha mællte Wtgardaloke/ hun skal taka fang vid Asathor/ enn suo for fang thad/ ad thui hardara sem Thor knudest ad fanginu/ thui fastara stód Kelling/ tha tók hun ad leita til bragda og vard Thor tha laus á fötum/ og voru thær Sviptingar allhardar/ og ei leinge adur Thor fiell á knie Ødrum fæte/ tha bad Wtgardaloke thaug hætta/ og sagde Thor munde ei thurffa ad reina til vid fleyre Menn thar i hans hyrd. (k) Duelst Thor og hanns Felagar thar vm Nöttena/ enn ad Morgne/ sem Thor var til ferda buenn. (l) Og spyr Wtgardaloke huornenn Thor thike ferd siin ordenn/ (m) enn hann kuadst illa vid hana vna: Tha mællte Wtgardaloke. Nu skal eg seigia thier hid sanna thu ert vtkominn vr Borginne (n). Eff eg má ráda skalltu alldrei optar i hana koma/ og alldrei skillder thu haffa thangad komed/ heffde eg vitad thu heffder slykann Krafft haft med thier (o). Enn Siónhuerffingar heffe eg giørt thier. Fyrst á Skogenum kom eg til fundar vid ydur/ og thá er thu skillder leisa Nestbaagan/ hafde eg bunded hañ med Grestarne/enn thu fannst ei huar vpp skillde luka. Thuiſnæst laust thu mig med hamre thriu høgg/ var hid fyrsta minst og tho var thad suo mykid ad mier munde haffa endst til Lyfs (p) bana eff á hefde komed/enn thar er thu saast hia Borginne (q) thria dale ferskeitta/enn eirn diupastann/thad voru hamarspor thriu (r) set berginu brá eg fyrer høggenn/enn ei sástu thad. Suo var og vmm Leikana er thier threittud vid Hyrd myna. Loke var miøg solltinn og at tytt/ enn sá er Loge hiet/ thad var (s) Elldurinn/ og brende hann ei seirna trogid enn slatred. Enn er Thialffe threitte Rás vid thann er huge hiet/ thad var hugur Minn/ var Thialffa ei vænt ad threita Skotfære vid hann/ enn thad thu drackst aff hornenu og thotte thier seint lyda/ tha vele thad tru Myn/tha vard thad vndur/ er eg munde ei trua ad vera mætte/ annar ende (t) var vti Haffe enn thad sástu ei/ enn nu er thu kemur til siáffarins tha muntu sia meiga huorn thurd thu heffur drucki᷎ á Siónum (v)/ thad eru nu fiørur kalladar. Og ei thotte mier hitt Minna vera/ er thu lipter vpp Kettenum/ er thier satt ad seigia/ ad tha hrædduft aller er thu lipter vpp fætenum einum aff Jørdunne/ enn sá Köttur var ei sem thier syndest/thad var Midgards Ormur er liggur vmm øll Lønd/oc vann ſt hønum valla leingd til ad a Jørdena tæke spordur og høffud/ og suo langt seildest thu vpp/ ad skamt var tha til Himens. Hitt var og mykid vndur vmm fang er

thu

(k) var tha oc kon id at nott visade Wtgardaloke theim felogum til sætis. (l) Tha kem thar Wtgardaloke oc liet setia theim bord skorti tha eckt godan fagnad mat oc dryck oc er their hafa matast sunast their til ferdar/ Wtgardaloke filger theim ut geingur med theim brott oc borgini. Enn at skilnadi theira mælti Wtgardaloke til Thors. (m) edur huort hann heitur hiti rikara mann enn sik. Thor sagde at ecke mun hann that segia at ecki hafi hann mikla vsæmd farit i theira vid Skiptum enn tho veit ek at thier munud kalla mik Litinn mann fyrir mier oc uni ek thui illa. (n) at eff eg lifi. (o) oc thu hefdder sva nær hatt ros mikille oforu. (p) bana pro Lijffsbana (q) Setberg oc thar sastu ofan i. (r) thiu pro thriu. (s) villi ellbur pro elldurinn. (t) Hornsins. C. R. (v) Sænum. C. R.

thu stodst so leinge / og skellst ei nema å hinum Öðrum fæte / enn thu sieckst við Elle/ fyrer thui að eingenn hefftur så orðið/að ei kome Ellinn til falls/og er thad nu satt að seigia / að vier munum skilia (x). Tha greip Thor til Hamarsins og bregdur å loffte / Enn er hann skal framm reida / tha så hann huorge Wtgardaloka (y) ei så hann helldur Borgina / og ei vtan fagra og Wyda vollu. Snyst hann tha leid syna/ thar thil hann kom afftur til Thrudvanga.

(x) Oc mun tha betur huora tueggiu handar at thier tomid ecke optar mik at finna. Et mun enn annad sinn verja borg mina med thilikum velum edur odrum sva at ecki valld munat thier a mier fa. C. W. (y) ok tha snyst hann aptur til Borgarennar oc ætlast thad first at briota borgina. C. W.

41. Fabel.

Huorledis den Asianske Thor gick med sine Konster.

Wtgardeloke tilspør Thor/huad for Konst hand vil aabenbare? Thor sagde sig heldst vilde holde ud at dricke i Kamp med huem som hand vilde. Wtgardeloke siger / det maa vel saa være / oc befaler at hente det Horn/ som Hofmændene var vaan at dricke udaff (til Straff naar de forsaae sig nogenledis udi deris Selskab). Derneſt kom der frem en smaa Svend med Horned / oc antvordede Thor det til hende. Da sagde Wtgardeloke / med dette Horn tøckis vel giort Besteden / om det gaar udaff en Drick / men somme dricker det aff i to Dricker. Men ingen er saa suag en Drickebroder / at hand icke kand faa det aff i tre Dricker. Thor seer paa Hornet/oc tøckis det icke at være saa gandske stort ueanseet det er meget langt: Men Thor var saare tørstig/tager hand (Horned) oc dricker oc suelger store Kulcker/ oc tencker at hand skal icke haffve behoff tiere at see udi Horned; Men naar hand orckede icke meere/oc hand saae udi Horned/tøckte hannem som gandske liden Forskiel var enten nu mindre udi Horned end tilforne / oc sætter Horned paa sin Mund (anden gang) oc drack saa store Dricker som hand meest kunde orcke / oc endda seer hand at Spitzen paa Horned vil icke løfftis op i Veyret saa høyt som hand vilde / oc der hand tog Horned fra sin Mund / siunets hannem som mindre haffde gaaed ad i Horned / end den første gang / var der da saa meget affdrucket / at det icke aldeelis var smæck fuldt. Da bleff Thor vred/ sætter Horned for sin Mund / oc dricker heffteligen. Nu som hand saae i Horned / da haffde nu (den sidste gang) heldst noget gaaet ad/ oc antvorder da saa Hornet fra sig / oc vil icke dricke meere. Da sagde Wtgardeloke / det er got at see/at din Førlighed er ingenlunde saa stor/som vi tænckte: Eller viltu forsøge dig paa fleere Leeger? Thor suarer/jeg kand det forsøge/ men det haffde mig giffvet Vnder/ den Tid jeg var hiemme hos Asianerne at saadanne Dricker vare kaldet meget smaa/men huad for Jdræt vilde i byde mig til? Da suarede Wtgardeloke / det giøre unge Karle her / som ringe Gierning skal tøckis ad være / som er at løffte fra Jorden min Kat: Men icke skulde jeg sige saadant til den Asian-

anske Thor/ dersom jeg icke haffde seet/ at du est en meget suagere Mand/ end som jeg haffde tenckt. Dernest løb der frem en graa Kat paa Borgerstuegulffvet / forfærdelig stor: Men Thor gick til oc tog sine Hænder mit under Bugen oc løftede op: Men Katten kroggede Ryggen op / efftersom Thor racte Hænderne op/ som hand kunde allerlengst. Da løffts ickun Kattens det eene Been op fra Jorden / oc kunde Thor icke giøre der med videre. Da sagde Wgardeloke / saaledis gick denne Leeg aff / som jeg vel tenckte/ Katten er stor/ men Thor er en laug Karl/ oc liden at regne imod de store Mænd / som her ere. Da sagde Thor/ i huor liden i mon ie kalde mig/ gifve sig een aff eder til oc brydis med mig. Da saae Wgardeloke sig om paa Benckene oc suarede saa/ icke kand jeg see den Mand her inde/ som jo skal regne det for Børneleeg at brydis med dig. Kalder mig ickun hid/ sagde hand/ den gamle Kierling som mig haffver opfostred / ved Naffn Elde / (ɔ: Alderdom) oc skal saa Thor brydis med henne / om hand haffver der Lyst til. Hun haffver nedlagt de Mænd/ som mig haffver siunest aitid icke suagere at være end Thor: Dernest kom der ind udi Pallatzet en Kierling meget gammel. Da sagde Wgardeloke / hun skal brydis med den Asianske Thor: Men saaledis gick den Bryden aff/ at jo haardere Thor stræbede med all sin Mact jo fastere Kierlingen stod. Da begyndte hun oc ville sla Krogs / oc bleffve da Thors Fødder hart ad skreden fra hannem / oc drogis de da gandske hart / oc det varede icke lenge før end Thor falt i Knæ paa det eene Been. Da bød Wgardeloke at de skulde holde op/ oc sagde / at det icke skulde være bevendt for Thor / at forsøge sine Konster imod fleere Mænd der udi hans Hoff. Saa fortøffvede Thor oc hans Stalbrødre der om Natten. Men om Morgenen den Tid at Thor var reisefærdig/ adspørger Wgardeloke hannem/ huorledis hannem tocktis om sin Reyse / (om den var lyckeligen for sig gangen)? Men hand sagde den behagete hannem ilde. Da suarede Wgardeloke: Nu skal jeg so kynde dig bar Sandhed: Du est udkommen ud aff Borgen / oc der som jeg maa raade skal du aldrig her effter komme der ind meere/ oc aldrig skulde du heller haffve did kommen/ der som jeg haffde vist tilforne du haffde saadanne Styrcke med dig / men med Koglerí haffver jeg bestucket dig. Først udi Skoffven kom jeg til dig / oc den Tid du skulde til at løse Madposen op / da haffde jeg bundet hannem til med Jernbaand / men du kunde icke finde paa/ huor det skulde op øsis. Der efter slog du mig med Strjdshammeren tre Hugg / var det første det mindste / uanseet det var saa stort / at det haffde været nock til min Død / om det haffde ramt mig / men der som du kunde see hos Borgen dybt ned i tre Daler firekantede/ iblant huilcke det eene var dybest/ det var de tre Huller som Hammeren haffde giort. Klippen stød jeg under Huggen / huilcket du icke kunde see/ dissligeste oc saa om de Leege/ som i øffvede udi Kamp mod mine Hoffmænd. Loke var meget sulten (hungrig) oc aad vel hastig. Men den som kaldis Lue/ det var Ild/ oc opbrende hand jo saa snart Trugen som Kiødet. Men den som Thialffe løb Vædeløb med/ var en ved Naffn Hue/ det var min Hu/ oc

var

var u-mueligt for Thialffe at være saa snart oc hastig som hand er. Men der du drackst udaff Hornet / oc du lod dig tycke som det gick snar seent aff; Da paa min Sandhed / var det saa stor Vnder / som jeg icke haffde troed der kunde sig tildrage. Den eene Ende paa Hornet laa hissed henne udi Haffvet / huilcket du saaist icke / men nu som du kommer til Stranden / da skal du vel kunde see / huor meget du haffver drucket aff Haffvet. Det kaldis nu laug Vand (eller Ebbe) oc icke tockte mig det andet at være mindre vnder / der du løffte Katten op. Vdi Sandhed at sige da bleffve alle forfærdede / den Tid du løffted op det eene Kattens Been fra Jorden: Men den Kat var ingenlunde som du meente. Det var Midgaards Ormen / som ligger runden om alle Land: Oc kunde neppeligen hans Lengde tilrecke / at Hoffvedet oc Rumpen kunde naa ned til Jorden. Oc saa høyt løffte du den op (med Haanden) at stacked var fra den oc til Himmelen. Til med var oc saare stort Vnder om den Brydelse / som du holt saa lenge ud / oc falt i Knæ paa det eene Been / men du brøddis med Alderdommen. Thi ingen haffver der værit fød som Alderdommen jo kand omstøde: Oc udi Sandhed at sige / da skulle vi ret nu skillis fra hin anden. Da greb Thor til Strjdshammeren / oc hødde de ad hannem Men som hand skulde ramme til / da saae hand ingensteds huor Utgardeloke bleff aff / icke saae hand heller Borgen / oc icke andet end faugre oc vi t begrebne Marcker. Vender hand sig da paa sin Reyse igien / oc forfølger hende / indtil hand kom igien til Thrudvange.

MYTHOLOGIA XLI.

Quomodo Thoro suæ artes successerint.

(*a*) QVærit præterea Utgardalokus quod artis specimen Thorus ostendere velit? Is potando ait se certare velle cum aliquo Regis Satrapa: Quod Utgardalokus sic fieri posse affirmat, jubetq; cornu inferri, ex quo pro mulcta aulici bibere soleant contra mores aulæ delinquentes: Mox pincerna cornu promit & Thoro exhibet. Tum Utgardalokus, bene videtur bibere, qui unico haustu hoc poculum exinaniverit, quidam binis id faciunt, nemo autem tam imbellis est potator, qui trinis non exsorbear. Thorus magnitudinem intuiens poculi, nihil præter longitudinem admiratur, sitiensq; strenuè ingurgitat merum, dum permitteret spiritus, ne secundo haustu opus esset; sed ab ore cornu removens, paulo minus quam ad

 labra

(*a*) Cæterum Utgardalokus Thorum interrogat, quamnam artis peritiam spectatoribus sit probaturus, cum tanta hactenus stupendorum factorum famâ clareat. Respondet Thorus quod potando certare cum viro aliquo in primis eligat. Ait Utgardelokus libenter se videre hujus rei factum periculum, ac ingreditur palatium, Affertur deinde cornu expiatorium, quod exhaurire consveverunt aulici, proditq; in medium pocillator & poculum Thoro porrigit. Tum Utgardalokus, qui hoc, inquit, cornu uno exsiccant haustu, benè potare censentur: Quidam tamen iteratò bibunt, nemo a; adeo imbecillus est potator, qui tribus non exhauriat haustibus. Aspicit cornu

ſabra plenum videt. Secundò avidiſſimè helluans, nihil magis efficit. Tertiò labris poculum adhibens iratus vehementiſſimè enititur, quantum uno ſpiritu potare valet, & tum deſiſtens aliquid tandem ſubſidiſſe merum in poterio videt, nec ultra bibere volens, cornu recipiendum porrigit. Nunc facilè apparet, inquit Utgardalokus, te multo eſſe imbecilliorem quam putavimus; Sed lubet plura experirier? Lubet quidem (inquit Thorus) mirum verò diceretur ſi inter Aſas tales hauſtus exigui cenſerentur; Quem autem vultis offerre ludum? Eſt hic, Rex ait, aliquid levis momenti, in quo ſe pueri exercent, felem videlicet meum à terra levare, quod tecum non loquerer, niſi te longe quam diceris inferiorem vidiſſem. Deinde Catus coloris ferruginei in aulæ pavimentum proſilit. Thorus accedens medio ejus ventri manum ſubjicit, & in ſublimè quantum poteſt extendit, ſed Catus dorſum incurvans, uno tantum pede à ſolo elevatur, nec præterea Thorus hoc experiri voluit. Tum Rex, ſecundum meam opinionem hic ceſſit ludus. Felis magnus eſt, Thorus vero parvus reſpectu eorum qui hic ſunt virorum. Reſpondet Thorus, & ſi me parvum vocetis, aliquem producite qui mecum lucte-

---

Thor, videturq; non adeo ſtupendæ magnitudinis, quamvis alias benè longum ſit: premitur a: ipſe ſiti immodica, quocirca arrepto cornu avidè bibit, ne idem labiis admovere iterum cogatur, ubi v: ſpiritus reciprocatione opus habuit ac bibere deſiit, in cornu introſpexit, viditq; ſe parum profeciſſe, & exiguum cereviſiæ abſumſiſſe. Tum Utgardalokus, benè, inquit, bibiſti, non tamen multum, niſi vidiſſem non credidiſſem Aſathorum non plus uno haurire hauſtu. Interim nullus dubito ſecundariò te exſiccaturum. Thorus nihil reſpondens, Cornu ſecunda vice ori admovet, exiſtimans ſe nunc multo plus quam antea hauſturum: ſtrenuiſſimâ itaq; amyſtide ingurgitans, vidit quod poſterior extremitas cornu tantum nequeat exaltari, quantum ipſe in votis habet: ubi a: cornu à labris amovet, minus quam antea potum decreviſſe cognoſcit; tantum n: tunc effecerat, ut ſine periculo effuſionis cornu facilè fieri poſſet. Tunc Utgardalokus quid iſthoc rei eſt Thore? videns mihi inter potandum te tibi deeſſe, interim tamen nullus dubito, quin tertium qui reſtat hauſtum mediteris maximum. Cœterum ſi in reliquis ludis magis non præcellas, quam te in hoc potus certamine vidi, non poteris à nobis tanti, quanti ab Aſis, æſtimari. Unde magnopere commotus Thorus ſummo & ſupremo ingurgitat conatu. Inſpiciens deinde cornu, videt ſe nunc tandem paululum profeciſſe Quare ulteriorem ingurgitationem ſuſpenſurus, pocillatori cornu iterum porrigit. Tum Utgardalokus, manifeſtum eſt, inquit, te viribus tantum haud valere, quantum exiſtimavimus. Plurane adhuc tentare lubet? vides quod tibi hinc nihil cedat commodi aut victoriæ. Reſpondens Thorus ait, in pluribus adhuc ludis periculum ſum facturus, mirarer autem, ubi cum Aſis domi commorabar, ſi quis exiguos potus eſſe pronunciaret. Quodnam v: ludi genus vultis exerceam. Reſpondet Utgardalokus, parvi quidem momenti ludus eſt, quem hic exercere ſolent adoleſcentes, ſublevare ſc: Catum meum. Verum tale quid, ad Aſathorum loqui non auderem, niſi te minore quam putavi fortitudine præditum compertum haberem. Poſthæc procurrit in palatii pavimentum Catus quidam prægrandis & coloris cinerei. Accedens Thorus & manum medio felis ventri ſupponens, felem à terra exaltare incepit, quanto a; magis manum ſuſtulit, tanto etiam magis gyratum felis dorſum ſublimavit,

luctetur. Tum Utgardalokus circumſpiciens inquit, non hic virum video qui leve non exiſtimet tecum luctam exercere. Sed advocate mihi nutricem meam (*b*) Ellam, quæ cum Aſa Thoro in arenam deſcendat, ſtraverat hæc ut puto viros illo fortiores. Extemplò anus edentula ingreditur aulam: Hanc Thore, ait Rex, colluctatricem habebis; quæ palæſtra ſic ſucceſſit, ut poſt validiſſimas ab utraq; parte prehenſiones, mutuas concuſſiones & longam luctationem, Thorus in aliud genu prolaberetur. Tum Rex ut deſiſtant mandat, nec eſſe quod plurium in aula ſua vires Thorus deinceps experiatur. Poſt hæc per noctem ibi cum ſociis commoratur Thorus. Summo mane qvum jam ad viam parati eſſent, interrogat Thorum Utgardalokus, quam fauſtum illuc iter feciſſe videatur? Thorus ſe illo malè contentum refert. Nunc tibi, ait Utgardalokus, veritatem aperiam aula egreſſo, ad quam nunquam ſi penes me imperium fuerit, regreſſus tibi patebit, nec te unquam in eam admiſiſſem, modo noviſſem adeo prodigioſis te viribus imbutum eſſe, ſed præſtigiis te involvi. Primò in ſylva ubi convenimus, quando faſciculum viatorium ſolvere non potuiſti, quia illum ferro ſtramineo (*c*) colligaveram. Deinde malleo tribus me aggreſſus es ictibus. Primus leviſſimus erat, ad necem tamen ſufficiens, ſi me attigiſſet: Sed ubi extra meam urbem ingens ſaxum conſpexeris, & in iſto tres quadratas valles, & unam profundiſſimam, veſtigia id erant tui mallei, ſaxum prætendi ictibus quod

P 2 tu

& cum ſupremo conatu manum extenderet, unum tantum felis pedem ſuſpendit. Tantum potuit Thorus in hoc ludi genere præſtare. Tum Utgardalokus: Exitus hujus exercitii opinioni meæ reſpondit. Catus prægrandis, Thorus v: magnorum virorum, qui hic ſunt, reſpectu, parvus eſt, & perbrevis. Ait Thorus, cum parvus dicar, prodeat opto, qui mecum luctam exerceat, nunc n: ſum irâ percitus. Circumſpiciens Utgardalokus ait, neminem heic novi, qui non parvi pendat tecum luctam exercere; & addit, ſiſtite huc nutricem meam, anum Elli, ut cum illa Thorus luctam exerceat, ſi modo luctari ipſe non recuſet, ſtraverat n: illa viros, qui mihi viſi ſunt robore Thoro non inferiores. Prodit deinde in aulam anus quædam, quam Utgardalokus rogat, ut cum Aſathoro palæſtram verſet. Quid multis? quantò magis Thorus petebat, tantò immobilior anus perſtitit. Cum a: petere inciperet anus non potuit Thorus paſſu ſtare tenaci; erant enim hi impetus acerrimi: quare poſt modicum temporis in alterum genu prolapſus eſt. Accedens ergo ad ipſos Utgardalokus, rogavit, ut palæſtræ finem imponerent, dixitq;, non eſſe quod plures ex ſuis aulicis in certamen provocaret. Et quoniam nox appropinquavit, Utgardalokus advenas diſcumbere fecit. Cœterum hoſpites liberaliter excepit, lauteq; tractati ibidem ſecurè pernoctarunt. Summo a: mane ſurgentes ſodales veſtes induunt, & abitum minantur. Quo cognitö accedit hoſpites Utgardalokus, & inſtructis menſis convivium celebrat ſplendidum. Epulati hoſpites abeunt, quos paululum Utgardalokus comitatur extra civitatem. Antequam v: valedicant, allocutus Thorum Utgardalokus interrogat, quid de hujus ſui itineris ſucceſſu judicet? & an aliquem cognoſcat, qui Vtgardalokum amplitudine excellat? Reſpondens Thorus, non poſſum, inquit, negare, quin à tuo conventu inglorius redeam, interim nullus dubito, quin me homuncionem imbecillem ſitis pronun-

tu non vidisti. Sic etiam se res habet de certaminibus, cum meis institutis, Lokus famelicus erat, & escam strenuè vorabat. Lokus verò contra agens ignis fuit erraticus, qui lintrem & ossa haud tardius quam carnes absumpsit. Sed Hugo ille cum quo in stadio Thialfus maximâ pedum pernicitate contendit animus meus fuit, nec spes ulla quod ipsi velocitate cursus par esse possit. Quod ex cornu bibisti, tantum erat prodigium, quantum nunquam fieri posse putaram: alter enim finis ipsius æquor attigit, id tibi non apparuit. Sed qvum jam ad mare veneris cernes ad quantam diminutionem oceanum hauseris; id post hac maris recessus & littora appellantur. Nec aliud minoris erat momenti, quod Catum levasti, ut enim vera fatear, tunc omnes obstupuerunt & timore magno perculsi, quando uno pede catus à terra solveretur: Nam felis ille, qui talis tibi videbatur Angvis erat Midgardianus, totum ambiens terrarum orbem, & tam altè manum extulisti, ut parum ad cœlum superesset spatium, & angvi vix longitudo sufficeret, quâ caput ejus & cauda terram tangeret. Magnum etiam miraculum erat, quod luctans tam diu stetisti,

---

ciaturi, quod tamen ægerrimè sum laturus. Tum Vtgardalokus, nunc tibi ordine rem explicabo omnem, quoniam è civitate nostra es egressus in quam si vixero & rexero, nunquam iterum ingredieris. Ego fidem meam testor si te tanta potentia pollere & in tantum nos periculum propter te venturus esse præscivissem, nunquam te in hanc urbem intromisissem: verùm præstigiis tecum luseram, primo quidem in sylva ad vos veneram, & crumenam solvere voluisti; ego illam Herculeis catenis colligaveram, tu v: aperiens viam non invenisti. Deinde malleo meter ferire attentasti, primus quidem ictus licet levissimus tantus tamen fuit, ut nisi mihi ab eô præcavissem, interiissem. Ubi v: juxta urbem meam rupem vidisti, & in eadem rupe tres valles, illarumq; trium unam profundissimam. Hæ erant tui mallei vestigia. Idem etiam præstigiis usus sum, ubi cum aulicis meis certasti. Primum certamen instituit Lokus, fuit enim ille esuriens valde, & propterea præfestinatim ingurgitavitat; v: qui cum illo certavit Lokus ignis fuit erraticus, qui non tardius lintrem, quam carnem consumpsit. Hugus, cum quo certavit currendo Thialfus, fuit meus animus: non equidem possibile erat Thialfum animum meum celeritate æquare. Præterea tu cornu exsiccare allaborasti, fides mea testis est tum factum esse miraculum, quod nisi vidissem, fieri posse non credidissem. Alter cornu finis in æqvor usq; protensus est, quod neq; tu vidisti. Cœterum quam primum tu hinc ad mare perveneris, manifestè videbis, quantum maris exsiccaveris. Hanc exsiccationem nos maris secessus apellamus; & adhuc addit, nec illud factum minus est stupendum, cum sc: Catum sublevares: & ut quod res est dicam, cum felis unum pedem suspenderet, omnes intuentes metu sunt perculsi. Catus a: ille talis non erat, qualis tibi videbatur sed vermis Meditullii, qui omnes regiones circumcingit, cui sua longitudo vix suffecit, ut capite & cauda terram simul attingeret, tantopare tu manum sustulisti, ut à cœlo parum abesset. Maximum erat a: prodigium lucta illa, quam cum effata illa anu egisti, cui tam Herculeo robore reluctatus es, ut in alterum duntaxat genu prolabereris. Anus a: illa est senectus; nemo enim est, fuit aut futurus est, si modo senescat, quem senectus non prosternat. Verum quandoquidem nunc alter ab altero segregabimur, ab utraq; parte mihi consultissimum videtur, ne ulterius ad me veniatis. Futurum enim est ut his vel similibus

tisti, nec nisi alio demum pede in genu procubuisti, qvum tamen colluctatio tibi esset cum Elli, (idest senectute); quia nemo unquam fuit nec erit si annosus fiat, quem senectus tandem non prosternat: Et tibi hoc jam pro verissimo dico, quod hic disjungemur. Tum malleum extulit Thorus, sed Utgrdalokum ferire volens nusquam vidit, nec Civitatem ullam, sed campos tantum vastos & virides. Viam igitur repetens, non destitit, priusquam Thrudvangas (*d*) veniret.

præstigiis meam civitatem præmuniam, si modo iterum veniatis, ut in me nihil omnino possitis. Quo audito Thorus malleum vibravit. Verberaturus a: Vtgardilokum nusquam videt. Quare reversus ad urbem eam devastare meditatus est. Perveniens a: ad locum, in quo sita erat civitas, virides tantum & planos campos, nullam v: civitatem conspexit. Reversus igitur non quievit, priusquam Trudvangum perveniret. (*b*) Ellu ɔ: senectus. (*c*) med Gresiarne ɔ: nodo borgoneo. (*d*) Thrudvanga, locus in cælo ubi credebatur domicilium Thori seu Jovis.

XLII. Dæmesaga.

Ad Thőr rere å Siő med Yme Jøtun.

Thor gieck vt vm̃ Aßgard (a) sem vngur Dreingur/og kom eirn Aftan til Jøtuns eins/så hiet Ymer/Thor dualdest thar ad gisting vmm Nöttena. Enn i Døgun stőd Ymer vpp/klæddest og biøst ad Rőa å Siő til Fiskiar Thor var og vppe / og bad Ymer ad låta sig vera med / Ymer sagde ad lijtel lidsemd munde ad hønum / (b) og hann munde kala eff hann sæte suo leinge og Wtarlega sem hann var vanar. Enn Thor kuadst mundu Rőa meiga (c) / Thå spurde Thor huad their skilldu haffa ad beitum / enn Ymer bad hann få sier siälfann beitu. Tha snere Thor thangad er hann så Oxna flock er Ymer Aatte / og sleit høfud aff hinum mesta vxanum er Himenbriöttur er kalladur / og főr med til Siäffar / haffde tha Ymer vt skoted Nockuanum / Thor gieck å Skip og settist (d) Midskipa / tők tuær årar og rere / thőtte Ymer verda skyder ad Rődre hans / Ymer rere i hålsinum framm / og sőktist Rődurenn Sklőtt / seiger Ymer ad tha voru their komner å thær vaster er hann var vanur ad (e) draga (f) fiska enn Thor kuadst Rőa Myklu leingra / og toku their eun snerte Rődur. Tha sagde Ymer ei vænt leingra ad roa fyrer Midgards Orme / Thor kuadst Roa enn vmm hryd / og suo giørde hann / Ymer var tha allőkåtur. Enn tha er Thor lagde vpp Ararnar / giørde hann vt vad helldur sterkaun / og ei var Aungullinn minne / eda Oramnlegre / tha liet Thőr koma å Aungulinn vxa høffuded / og kastade fyrer bord og főr Aungullinn til Grunns / og er thad satt ad seigia / ad Thor gynte ef-

(a) Midgard. (b) er hann var litill og ung menni eitt. (c) firir thui langt fra Landi at ecke var vijst huort hann mundi fyr bridast at roa vtar og reidist Thor vid Jotuninn sua at tha var buid at hann mundi thegar lata hamarenn stella honum. Enn hann let thad vidberast firir thi at hann hugdi tha at reina affl sitt i odrum Stad. (d) i austrum pro midskipa. (e) Sitia og (f) flata.

minna Midgards Orminn/ enn Wegardaloke haffde spottad Thor/ tha er hann hõff Orminn vpp med hende sier. Midgards Ormurenn geyn yffer Wrahøffuded / enn Aungullinn vo i gom Ormsins. Enn er Ormuren kende / twa brã hann vid suo hart/ ad baader hneffar Thors skullu vt ã Bordinu / tha (g) spirnde Thor vid suo fast/ ad hann hliõp badum fõtum i gegnum Skiped/ og spirnde vid Grunne/ og dro tha Orminn vpp ad Borde/enn thad ma seigia/ad ei heffur õ ur legre siõn sien vered/enn su er Thor hueste Augun ã Orminn/enn Ormurin starde nedan i mot og blies Eitrinu / tha er sagt ad Jotuninn Yme giørdest litverpur/(h) er hann sã Orminn og siõrenn fiell vt og inn vmm Nøckuann/og i thui bile er Thõr greip hamarenn og færde ã Lofft / tha fãlmade Jotunen til Arnsax / og hiõ vad Thors a bordi/enn Ormurinn sockrist i Siõ/ tha kastade Thor Hamrinum effter honum/ og seigia menn ad hann lyste aff honum hoffuded / (i) enn hitt er sannara ad seigia ad Midgards Ormur liffer enn nu og liggur i Siã / Thõr setur hneffann vid hõffud Yme suo ad hann steipest fyrer Bord/ og sier i yljar honum/ enn Thor õd til Lands.

(g) vard Thor reidur og færdist i asmegin. (h) folnadi og ra dd:ß. (i) vid Grunninum.

42. Fabel.

Huorledis Thor roede ud paa Søen med Yme Kiempe.

Thor gick udaff Aßgaard/ udi en ung Drengs Stickelse/ oc kom en Afften silde til en Troldkiempe / som heede Ymer. Thor laa der til Herbergis om Natten ; Men hen imod Dagningen stod Ymer op oc drog sig i Klæderne/giorde sig færdig at roe ud paa Hafvet til Fiskerj. Thor var oc ope med/oc bad Ymer at hand maatte være med. Ymer sagde / at der skulde være liden Bistand at forvente aff hannem/ oc hand skulde fryse/ om hand sad saa lenge / oc saa langt ud paa Haffvet/som hand selff ellers var vaant. Men Thor sagde sig der fore vel kunde roe (forvare). Da spurde Thor huad de skulle hafve til Agen? Men Ymer bad hand skulde skaffe sig selff Agen. Da vende Thor sig did som hand saae en stor hob Øxen / som hørde Ymer til / oc vred Hoffvedet aff den Oxe som var størst / som kaldtis Hunelsbriõtur/ oc gick der med til Stranden/ da hafde Ymer udskiøt Skibet. Thor trinte ind i Skibet/oc satte sig mit i Skibet/tog en Aare udi huer Haand oc roede: Da tøckte Ymer stor Fart komme paa Skibet aff det hand roede. Ymer roede for udi Skibet/ oc blest Roedningen snart affgiort. Ymer siger at de (allerede) var kommen paa den Ort / som hand pleyede at fiske / men Thor sagde sig at ville roe meget lenger/ oc begyndte de end at roe it got tag. Da sagde Ymer at det var ey bevent at roe lenger frem / thi der var Midgards Ormen at befrycte. Thor sagde at ville roe endda it tag / huilcket hand oc giorde. Ymer var da gandske Sorrigfuld / men den Tjd Thor lagde Aarerne ind / kaste hand ud en Streng den som sterck var / oc icke var Krogen smærre eller suagere. Siden lod Thor komme paa Krogen Oxehoffvedet/ oc kaste saa ud en for Borded/ oc gick Krogen

saa

saa ned til Hafsbonden/oc i Sandhed at sige/da beskuffede Thor icke mindre Midgards Ormen/ end som Utgardaloke haffde bespottet Thor/ den Tid hand opheffvede Ormen med sin Haand. Midgarts Ormen gabte offver Oxens Hoffvet/ men Krogen stackis ind udi Ormens Mund: Men den Tid Ormen bleff det var/rumsterede hand saa hart/at begge Thors Knefver smack ud paa Skibsbord. Da strebede Thor imod med Fødderne saa fast / at begge hans Fødder ginge igiennem Skibet oc stode paa Hafsbonden / oc drog saa Ormen op til Skibsborde: Men der maa vel sigis for sant/at icke haff ver forfærdeligere Siun været nogen Tid seet end det var / den Tid at Thor saae bisterligen paa Ormen. Men Ormen gloede op imod hannem oc spyde Jlden. Da sagdis der at Troldkiempen Ymer begyndte at faae adskillige Farffver i Ansictet/den Tid hand saae Ormen/ oc at Søen gick ud oc ind om Skibet: Oc den Tid Thor greb til Hammeren/oc hoddede ham op/ da greb Troldkiempen til en Agn-Kniff oc hug i sønder Thors Streng paa Skibsbordet/men Ormen sanck i Hafvet. Da kaste Thor Stridshammeren bag efter hannem/oc sigis der at hand slog Hofvedet fra hannem med det samme. Men der tiere imod er sandere at sige (nemblig) at Midgards Ormen leffver endnu oc ligger i Haffvet. Thor kyller med sin knyt Neffve i Hoffvedet paa Troldkiempen Ymer/ saa at hand styrtis uden Bords / oc kunde mand see neden i Suellen paa hans Fødder. Men Thor vadet til Lands.

MYTHOLOGIA XLII.

De Thoro ad piscandum cum Hymero Centauro remigante

(*a*) THorus Asgardio profectus in forma Adolescentis ad Hymerem Centaurum (*b*) venit, (*c*) quem piscandi gratia in mare remigaturum (*d*) Thorus ut se comitem (*e*) reciperet, rogavit. Centaurus parvo illum futurum usui respondit, & (*f*) frigore periturum, si more suo altum teneret (*g*). Id se metuere Thorus negavit, (*h*) quæsivitq; de hamo quidnam

(*a*) Construerat a: Asathor, si occasio se offeret idonea, cum verme illo prænominato congredi, quod & postmodum factum est. Nunc existimo neminem existere, qui hanc Thori profectionem plenius queat explicare. Gangl. Ex hac narratione colligo magnam esse Utgardalokonis potentiam, quamvis in technis & præstigiis multus sit. Nec est minimum ejus potentiæ indicium, quod aulicos habeat per omnia magnos, sed contigerat nunquam Thoro hanc contumeliam ulcisci. Haar. Haud nobis ignotum est, licet hac in re scriptoribus destituamur, quomodo Thorus hanc profectionem restituit, non enim domi diu mansit, antequam Asgardio profectus in forma adolescentuli (absq, capris & omni comitatu) ad Ymerum &c. Ste. (*b*) quodam vespere Ste. (*c*) apud quem Thorus pernoctavit: Summo a: mane surrexit Ymer ac vestes induit piscandi &c. Ste. (*d*) remigaturus surgens iidem Thorus festinanter, ut &c. Ste. (*e*) & in remigando coadiutorem reciperet &c. Ste. (*f*) cum parvus esset valde ac puteo similis, frigore &c. Ste (*g*) & solitas sibi moras traheret Id &c Ste. (*h*) affirmavitq; incertum, uter prius portum repetere desideraturus esset; parum autem

nam suspendi deberet ad inescandum pisces. Hymerus ut ipse provideret jussit. Conversus igitur Thorus ad taurorum gregem, quem possedit Centaurus, & uni eorum, qui Himinbriótur (*i*) dictus est manu caput abrupit & ad cymbam tendens eam cum Hymere (*k*) ingressus est, & in jugis haustri considens, duos agitavit remos; Hymer in prora remigavit, viditq; remigante Thoro celerrimè peragi remigium, dixitq; ad loca ista de terris consignata jam ventum esse, ubi pisces planos extrahere soleret. Thorus multo longius procedendum affirmabat, acriterq; per tempus remigarunt, donec Hymer diceret eos ab angve Midgardiano tutos non fore, si ulterius tenderent. Thorus se adhuc progredi velle respondit, & benè diu invito (*l*) Centauro remos ducens tandem substitit, lineamq; piscatoriam satis robustas cum hamo non minus forti, cui caput tauri imponebat. explicuit & in mare projecit. Hamo autem fundum petente, Angvis capiti taurino inhians (*m*) & devorare volens, hamum simul in palato fixum habuit, quem ubi persentisceret, subito motu, ambos Thori pugnos inter Scalmio duriter impegit, ille verò (*n*) toto corpore tam fortiter annixus est, ut pedes ejus navigium penetrarent, & in ipso consisterent æquoris fundo, angvemq; ad latus traheret navis. Id autem dici non potest, quam horribile fuerit spectaculum, qvum Thorus in angvem oculos deorsum intenderet; ille verò contra venenum spirans sursum prospectaret, cœruleumq; per cymbam mare exiret & intraret, unde Hymer metu pallescens hoc ipso momento quo malleo anguem percutere vellet Thorus gladiolo piscario funē (*o*) ejus præscidit, Bestia in profundum redeunte. Dicitur Thorū post illum Miolnerem abjecisse, istiusq; illisu caput angvis in mediis confregisse fluctibus, sed aliud verius est, quod adhuc (*p*) vivat. Centaurum verò juxta aurem pugno percussit, ut præcedente capite & subrectis (*q*) pedibus in fluctus præceps ageretur. Thorus autem ad continentem vadavit.

abfuit, quin malleo centaurum, cui magnopere ob hæc verba succensuit, percuteret. Verum quia suum heic robur decrevit experiri, iram dissimulavit ac repressit, quæsivitq &c. Ste. *i*) Himinbriótur i. e. cœlum cornibus diruens (*k*) quam jam tum è navali adduxerat eamq ingressus est & in jugis haustri &c. Ste. *l*) & subtristi. (*m*) cui ut verum fatear Thorus non minus imposuit ac illusit quam Utgardalokus olim Thoro cùm angvem Midgardianum manu allevare tentavit, & devorare &c. Ste. (*n*) hinc iratus toto &c Ste. *o*) ad scalmū præscidit &c Ste. *p*) in mari quiescens Ste. (*q*) subjectis Ste.

XLIII. Dæmes.

Umm Balldur hinn góda.

Balldur hinn góda dreymde Drauma stoora / og hætteleaa um lyff sitt / enn er hann saqde Asunum Draumana / báru their saman Raad syn / og var thad giort ad beida grida Balldri fyre alls konar háska. (a) Frigg tók Suar-

(a) Og.

Snardaga til theß/ ad (b) Eira skillde Balldri Elldur / Watn Jarn / og all Ko-
nar Målmur/ Steinar/ Jordinn/ Widerner/ Sötternar/ Dyren/ Fuglarner/
Eytrid / Ormarnir. Enn er thetta var giort og vitad / tha var thad Skemtun
Balldurs og Asanna / ad hann skillde standa vpp å thingum / enn Asar sumer
skilldu skiöta å hann/ sumer hoggua til / sumer berta griöte / enn huad sem ad var
giørt/skadade hann ecke/og thötte øllum thetta mykill frami. Enn er thetta så Lo-
ke (c) Lauffeiarson tha lykade hønum illa (d). Hann gieck til (e) Fryggiar / og
bra sier i Konu Lyke / tha spyr Frygg eff su Kona visse huad Æser heffdust ad å
thijngum? Hun sagde ad aller Skutu ad Balldri/og thad hann sakade ecke. Tha
mællte Frygg / ei munu Vopn edur Wider granda Balldri / eida heffe eg tekid
aff øllum theim. (f) Wngvide eitt Wex fyrer Austann Walhøll er kallast Mi-
stilteinn / så thötte mier vngur ad kreffia Eidsins. Thuijnæst huarff Konann
burt. Enn Loke sleitt vpp Mistelteinenn og gieck til things / enn Hødur stod
Vtarlega i Mannhrynngnum thui hann var blindur. Thå mællte Loke/ thuy sky-
tur thu ecke ad Balldri/ hann suarar/ thui jeg sie ecke huar hann er/og thad annad
eg er Wopnlaus/ tha mællti Loki/giør J Lyking Annara Manna og giør Ball-
dri sæmd (g) eg mun vysa thier huar hann stendur/skiöt ad hønum vende thessum.
Hodur tök Misteltein og skaut ad Balldri aff tilvysan Loka/flaug stofid i gegnum
hann/og fiell Balldur daudur til Jardar / og heffur thad mest öhapp giørt vered
med Gudum og Mønnumm. Enn er Balldur var daudur/fiellust øllum Asum
ordtok og hendur ad taka til hans (h)/ og ei måttu their heffna thar var so mykill
gridastadur/(i) var tha hinn meste gråtur med Asum/enn Odinn bar theim mun
vest thennann Skada/ sem hann kunne mesta skyn / huorsu mykil afftaka og mis-
sa Asunum var i fråfalle Balldurs. Æserner toku Lyk Balldurs og fluttu til
siaffar/Hringhorne hiet Skip Balldurs/ allra Skipa mestur / hann villdu Gu-
dinn frammsetia / og giora thar å Bålfør Balldurs / enn Skiped gieck huorge
framm. Tha var sendt i Jøtunheima/efter Gye theirre er Hirrokinn er nefnd/
enn er hun kom og reid Wargi/ og haffde Hoggorm ad Taume/ tha hliop hun aff
Hestenum enn Odinn kallade til Berserke støra ad giæta Hestsins/ og feingu
theirei halldid / nema their felldu hann / tha gieck Hirrokinn å framm staffninn
(k) og hratt fram Nøckuanum i fyrsta vidbragde/ suo ad Elldur hraut vr hlun-
nunum / enn Lønd øll skulffu. Tha vard Thor reidur og greip Hamarinn / og
munde tha briöta høffud hennar / adur øll Gudinn bædu henne fridar. Tha var
borid vt å Skip Lyk Balldurs/ enn Nanna Neffs Dötter Kona hans sprack aff
harme/ og var hun borenn å Baled (l). Thå stod Thor ad og vijgde Båled med

Q Miøl-

(b) Eira. (c) Lauffæyiar. (d) ad Balldur sakade ecki. (e) Fensalar / til Fryggiar.
(f) Wex Widarteinungur eirn fyrer Westann Walhøll. (g) Sem adrer menn. (h) Og
så huor til Annars og voru med einum hug aller til theß sem vnned haffde verked. (i) Enn thå
er Æserner Vitkudust thå var thad fyrst ad Gråtur enn kom vpp / sua at ænge matte ødrum
segia frå synum Harme. (k) Nauckvans. (l) og sleigidi Elldi.

Miølne/ enn fyrer Fótum hønum rann Duergur Nockur er Litur er nefndur/ enn Thor spyrnde fæte sinnum á hann/og hratt hønum i Elldinn og brann hann. (m) Wid thess i Brennu var Odinn/ Frygg/ og Walkyriur og Hraffnar hans/ Freyr ók i Kerru og hafde svenc fyrer Gollt thann er Gullinbuste heiter / eda Slidrugtanne/ Heimdallur reid Heste theim er Gulltoppur heiter/ ennn Freya Kottum synum. Thar kemur og myked Fólk Hrymthussa og Bergrisa. Odinn lagde á Baled Gullhryng thann er Drupner heiter/ hønum fylger sydann su Náttura/ad hina Nyundu huoria Nott driupa aff hønum Atta Hryngar Jafnhøffger: Hestur Balldurs var leiddur á Baled med (n) hønum.

(a) Ad thesse Brennu Sótte margs konar thióð. (b) Paa Reide.

43. Fabel.

Om Balder hin Gode.

Balder den Gode drømte mange Drømme/ oc gruelige / anlangende om hans Liffsfare/hannem stod fore. Men der hand so talde Asianerne sine Drømme/ toge de Raad samptligen/ oc bleff beslutted at bede om Sickerhed paa Balders vegne/ for allehaande slags Fare. Frygga tog Eed aff alle Ting der om / at de icke skulde kunde giøre Balder nogen Skade aff Ilden / Vandet/ Jernet oc allehaande slags Metall/ Steenerne / Jorden / Træerne / Siugdommerne/ Diurene / Fuglene / Forgifften / Ormene. Men der dette var bestilt oc forkyndet/ da haffde baade Balder oc de andre Asianer Kortevil der aff / at hand skulde staa op udi deris Samquemme / mens somme aff Asianerne skulle skiude til hannem/ somme hugge til hannem/ somme kaste Steene til hannem/men huad som heldst de giorde/ sa skadde hannem dog slet intet / oc tockte alle Mænd det at være en berømmelig Ting. Men der Loke Lauffeyerson dette saae / da fortrød hannem det/ hand gick derfore til Frygga/oc forvendte sig udi en Quinds Skickelse. Da spør Frygg om denne Quinde viste huad Asianerne giorde paa deris Ting oc Samquemme? Hun suarede at alle skiude til Balder / oc hannem skader dog intet. Da sagde Frygga/ icke skulle Verget eller Træer giøre Balder nogen Skade / jeg haffver taget Eed aff dennem allesammen. Et nyplantet Træ voxer Østen for Walhall/ som kaldis Mistelteín/ den tockte mig for ung at kreffve Eeden udaff. Strax der effter forsvant Quinden. Men Loke rockte Mistelteinen op oc gick til Tinged / men Hoder stod langt uden i Kringen / thi hand var blind. Da sagde Loke til hannem / hui skyder du icke (ocsaa) til Balder? Hand suarede/ thi jeg seer icke huor hand staar / oc for det andet jeg haffver ingen Verge. Da sagde Loke/ igiør dig lig andre Mænd/ oc giør Balder nogen Ære/ jeg skal visse dig huor paa gang hand staar / skyd icun denne Kiep til hannem. Hoder tog Misteltenen oc skiød den til Balder/effter som Loke førte hannem an til/ (da) fløy Pilen igiennem hannem / oc Balder styrt død neder til Jorden/ oc haff-

haffver dette været den første Vglerning som er begangen baade hos Guder oc Mænd. Men nu som Balder var død/bleffve alle Asianerne saa tags/at de icke kunde tale it Ord/ oc saa selsom bleffve de at de sankede icke at tage imod Liget/oc icke maatte de heller hefne det/ der var i den Stad saa strengeligen holden Fred. Var da den Tid hin største Skrig oc Graad hos Asianerne: Men Othen gaff sig saa meget meere for den Skade/ som hand bedre viste huor stor Affbrect oc Skade Asianerne toge i Balders Død. Asianerne toge siden Balders Lig/ oc førde det til Stranden. Hringhorne heede Balders Skib/oc var det største frem for alle andre Skibe/det vilde Guderne fremstyde/oc brende der Balders Lig paa; Men Skibet kunde icke røckis aff Steden. Da bleff sendt Bud til Troldkiempeland/ effter en Troldkiempinde/ som heed Hirroken/ men der hun kom ridendis paa en Vlff oc brugte en Slange for Tømmen/ da steg hun aff Hesten: Men Othen kaldte til diß enisle fire Kiemper/ at tage vare paa hendis Hest/ oc kunde de icke holde hannem/ med mindre de lagde hannem ned paa Jorden. Da tog Hirroken fat paa den forrigste Part aff Skibet oc skiød det frem med det første Angreb saa at Jlden fløy udaff de Træ/ som vare under Kollen: Men alle Land beffrede der ved. Da bleff Thor vred oc greb til Stridshammeren/oc hafde i sinde at ville sla i Stycker hendis Hoffvet/ før end alle Guderne bade for hende. Siden bleff Balders Lig baarit ud paa Skibet; Men Nanna Neffs Daatter hans Hustru brosted udaff Sorrig oc blef baared ud paa Jlden. Da var Thor offver værendis oc viede Jlden med Stridshammeren; Men hos hans Fødder løb den Duerg som neffnis Litter/ men Thor spanckede til hannem med Fødderne oc støtte hannem ud paa Jlden/oc der brende hand op. Ved denne Jldebrand vare offver værendis Othin/Frygg oc (a) Walkyrier/oc hans (Othens) Rafner. Freyr aag udi en Vogn oc hafde spendt for dem det Svin som heed Gullenbørst eller Slidertann/ Heimdal reed paa den Hest som heede Guldtopp: Men Freya haffde spendt sine Katte for Vognen/der kom oc en stor hob Folck aff Frostroldene oc Biergetroldene. Othen lagde paa Jlden den Guldring som kaldtis Drupner: Hannem fulde siden den Natur/at huer niende Nat dryppede aff hannem otte andre Ringer lige dyrebare ved hannem. Balders Hest bleff leed paa Jlden med hannem.

(a) Walkyrier virgines quæ ad cædem perituros in pugna destinant homines.

MYTHOLOGIA XLIII.

De Baldro cognomento Bono.

Baldrus de vita sua magna & periculosa somnia habuit, quæ cum Asis aperiret, convenit inter eos, ut Deos pro immunitate Baldri, ab omnibus periculis exorarent. Frygga itaq; ab igne, aqua, ferro, omni metallo, lapidibus, terra, arboribus, animalibus, avibus, morbis, veneno & vermibus juramenta recepit, ut Baldro parcerent. Hæc cum ita peracta essent

& comperta, in publicis conventibus hoc oblectamentum Asarum fuit, ut etiam ipsius Baldri, quod seorsim stantes Asa, alii telis illum peterent, alii gladiis ferirent, alii lapidibus tunderent, sed quicquid tentarunt nihil ipsi nocere potuit. Non exiguus hic censebatur honos. Hoc cum videret Lokus Laufeysonius, invidiâ sufflatus Fensalum iter suscepit, ubi Frygga degebat, mulierisq; peregrinæ formam assumpsit. Hanc Frygga interrogavit, an sciret quid in suis foris judiciariis potentissimum Asæ agerent? Respondit mulier omnes in Baldrum absq, ulla ejus læsione & periculo jacula mittere: Baldro inquit Frygg, nec arma, nec ulla ligna damnum inferent, juramenta enim ab istis in universum accepi, præter arbusculam ad latus Occidentale Valhallæ crescentem, quæ Mistilteinn (ɔ: Tilia) appellatur. Hæc mihi perquam juvenis videbatur, à qua jusjurandum exciperem. His auditis mulier illa disparuit: At Lokus Tiliam eruens ad forum properavit. Hoderus autem quia visu caruit, in extremo astitit circo, quem adortus Lokus, cur inquit, in Baldrum tela non dirigis? Quia, alter ait, cæcus sum & etiam inermis. Facito ait Lokus ad exemplum aliorum, ex hibe Baldro honorem, & hanc in illum virgultam projice, ego ubi stet te docebo. Hoderus itaq; accepta Tilia, Loko manum ejus dirigente, Baldrum hoc missili transfodit, qui protinus exanimis côncidit, quo scelere nullum inter Deos & homines atrocius perpetratum fuerat. Mortuo Baldro, verbis & viribus destituebantur Asæ, nec ob reverentiam loci necem ejus ulcisci poterant. Eratq; tunc temporis inter Asas luctus acerbissimus, & si Odinus cædem ejus tanto gravius ferret, quanto acceptum damnum reliquis melius intelligeret. Luctu autem aliquid defervente, corpus Baldri ad mare deduxerunt, ubi navis ejus Hringhorne / omnium navium maxima, constitit. Hanc Dii ex navali protrahere volentes, ut illa Baldro pyra extrueretur, nusquam dimovere potuerunt. Gygem igitur quandam ex Jötunheimis accersi curarunt, quæ Hirrokin vocatur. Hæc adveniens feram equitabat & pro habenis serpentibus usa est: Cumq; ab equo desiliret, Odinus quatuor advocatis Æthiopibus, ut eqvum custodirent, mandavit, quod nisi illum prosternerent, præstare non valebant. Gyges verò in proram incumbens, unico nisu in aquas navem compulit, ut ex subjectorum lignorum lapsu ignis emicaret, omnesq; terræ tremerent. Tum iratus Thorus, malleo arrepto, caput ejus confregisset, nisi Dii omnes sua intercessione eum mitigassent. Funus deinceps Baldri in navem portatum pyræ imposuerunt. Nanna vero, Nevii filia, luctu extincta, communem cum marito sortita est rogum. Thorus assistens & ignem Miölnere consecrans, Nanum quendam, qui Litur (ɔ: color) appellabatur ante pedes suos cursitantem, pedica in flammam deturbavit, qui ibi conflagravit. Stabant ad hunc rogum Dii Deæq; omnes: Præterea ingens numerus Hrymthussorum & Cyclopum. Odinus annulum aureum, qui Drupner dicitur, rogo imposuit:

fuit &

fuit: Cui hæc deinceps adjecta est natura, ut nona qualibet nocte octo ab illo destillarent annuli, ipsi pondere pares. Eqvus Baldri in eadem, quâ ille, consumptus est flamma.

XLIV. Dæmesaga.

Um Hermod sem reid å Helveg ad hitta Balldur.

SEm Balldur var fallinn / spurde Frygg huor så være med Asum / er eignast villde Aster hennar/ og villde ryda å Helveg/ og freista eff hann feinge funded Balldur / og bioda Helui Wtlausn (a). Enn så er neffndur Hermódur hinn huate Son (b) Odins er til theirrar sende farar vard/tha var tekinn Sleipner Hestur Ødins / og steig Hermódur å thann og hleipte å burt / og reid nyu Nætur døckua (c) Dale og diupa / suo hann så ecke fyrr enn hann kom til Arinnar Giallar/ og reid å Giallar bruna / hun er thøckt lysegulle. Modgudur er nefnd Mær su er giæter Bruarinnar/hun spurde hann ad Nafne og Ætt/ og sagde. Hinn fyrra Dag ridu vm Bruna fimm fylke daudra Manna/ enn ei dynur Brunin (d) Minna vnder einum thier / og ei heffur thu lyt dandra Manna. Huy rydur thu hier å Helveg? Hann suarade/ eg leita Balldurs/ heffur thu nockud sied hann å Heliar veige? Hun sagde Balldur hefde thar rided vm Giallar Bru. Enn Nidur og Nordur ligge Helvegur. Thå reid Hermódur thar til hann kom ad Helgrindumm/ tha steig hann aff Hestinum/ girde hann fast/ steig vpp og keyrde hann Sporum / enn Hesturen hliop suo snart yffer grindena / ad hann kom huorge Nær (e). Tha så hann thia Balldur Bródur sinn i Øndveige i Hollunne/ thar dualde Hermódur vmm Nóttena/ad Morgne beiddest hann aff Helju ad Balldur skillde ryda heim med honnum / og sagde huorsu Mykill gråtur var med Asum: Enn Hel sagde thad skyllde suo reina huort Balldur være suo Astsæll sem sagt er/og eff aller hluter i heimenum (f) kviker og dauder gråta hann / tha skal hann fara til Asa afftur / enn halldast med Helui eff Nockur mæler vid / og vill ei gråta. Tha stód Hermódur vpp / enn Balldur leidde hann vt vr Hollinne/og tók Hrynginn Drupner og sende Ødin til Menia/ enn Nanna sende Frygg (g) fyngurgull og fleire giaffer (h). Tha reid Hermódur leid sijna i Asgard/ og sagde øll tydende sem hann haffde heyrt og sied.

(a) Eff hun vill låta fara Balldur heim i Asgard. (b) Svein. (c) Dala. (d) Jafn miet. (e) thå reid Hermódur heim til hallarinnar og steig aff Hesti gieck i hollina. (f) Kyker, (g) Ripte. (h) Fullu Fingurgull.

44. Fabel.

Om Hermod som reed til Helffvede at hitte der Balder.

NU som Balder var ihielslagen / spurte Frygga huem der var iblant Asianerne/ som vilde kiøbe saa dyrt hen[n]is Kierlighed/ oc vilde ride til Helffvede/ oc forsøge om hand kunde finde Balder / oc biude Hell huad hun vilde

 haff-

hafve/for hand maatte komme løs der fra: Men den kaldels Hermod hin snare/ Othens Søn/ som tog sig den Legation offver. Siden bleff tagen Sleipner Othens egen Hest/ oc steg Hermod paa hannem/ oc rende bort/ oc red nj gandske Netter oc Dage om Mørcke oc dybe Dale/ saa at hand saae icke førend hand kom til den Aae (som heeder) Giall/oc reed paa Broen som laae ofver den Aae Giall: Hun er betæckt med glantzende Guld. Modguger heeder den Jomfrue som tager vare paa Broen: Hun spør hannem om hans Naffn oc Herkomst / oc sagde at forgangen Dag haffde reeded ofver Broen fem Skarer aff døde Mænd/men icke rumler Broen mindre under dig alleene/ oc icke haff ver du (saadan) Farfve som Dødninger: Huorfore rider du her paa Helffvedis Vey? Hand suarede jeg leeder effter Balder / hafver du icke seet hannem paa Helffvedis Vey? Hun sagde / at Balder hafde der reedet ofver Giallerbroe: Men ned ad oc til Nord ligger Dødeveyen. Da reed Hermod indtil hand kom til Helffvedis Trallverck / da steeg hand aff Hesten / giorde Sadelen fast/ steeg op igien / oc slog Hesten med Sporerne: Men Hesten sprang saa hart offver Trallvercked / at hand rørde icke det mindste der ved med sine Fødder. Da saae hand Balder sin Broder sidde t er i det fornemmiste Sæde udi Pallatzet/ der fortøffvede Hermod om Natten: Om Morgenen der effter begierede hand aff Hell /at Balder maatte ride med hannem hiem igien / oc fortalde hende / huor høyligen bedrøffvede Asianere vare. Men Hell sagde / at det skulde saaledis forfaris / om Ballder var saa elsket aff alle som der sagdis/ at der som alle Ting i Verden/levfendis oc døde/ begræde hannem/ da skulde hand komme igien til Asianerne/ men anholdis aff Hell / om nogen Ting siger der imod / eller icke vilde græde. Da stod Hermod op / men Balder fulde hannem ud aff Pallatzet/oc tog Guldringen Drøpner/oc sende Othen til et Tegn: Men Nanne skickede Frygga en Finger Guld oc fleere Forærings. Siden reed Hermod sin Vey til Aasgaard igien / oc forkyndte alle de Tidender som hand haffde baade hørt oc seet.

MYTHOLOGIA XLIV.

De Hermodo Huata in Erebum proficiſcente ad conveniendum Balldrum.

BAldro è vivis ſublato inquirere Frygga cæpit, num qvis eſſet, qui omnes ſuos amores demereri, viam Hecateam ingredi, Baldrum convenire, & pro ipſo Helæ lytron offerre vellet: Sed qui iſtam obire voluit legationem Hermodus Huate (ɔ: acer) vocatus eſt, filius Odini. Adductus eſt ergo Eqvus ipſius Odini Sleipner qvem legatus conſcendens, navem continuas noctes per opacas & profundas valles curſu concitato iter habuit, donec ad amnem Giallam (aliàs ſtygem) perveniret, in cujus pontem, lucente tectum auro, eqvum ſine mora adegit. Modgudur appellatur virgo, quæ pontem cuſtodit, hæc illum de nomine & genere interrogavit; pridie, inquit,

quit, ipſa, tres legiones mortuorum per hunc equitabant pontem, qui non minus ſub te uno concutitur & tremit, nec tu defunctorum vultus geſtas, & cur tu hanc viam tentas? Reſpondet ille, Baldrum fratrem meum quæro, tune ipſum in hac via vidiſti? Vidi, inquit virgo, illum per pontem Giallarum equitantem, ſed deorſum & in Boream via Hecatis extenditur. Iter porro Hermodus usq; ad Averni clatratam januam contecit; ubi eqvum calcaribus pungens, cancellos, ut nihil attingeret, tranſilire fecit, ibiq; Baldrum fratrem digniſſimum in aula locum occupare conſpexit, & inibi pernoctavit. Proximo matutino maximis ab Hela votis contendit, ut domum ad Aſas Baldro ſecum remeare liceret, & quam acerbe mortem ejus deflerent ſignificavit. Hela ajebat ſic comprobatum iri, an Baldrus tam charus & acceptus extiterit omnibus ut de ipſo dictum fuerat, ſi univerſæ in mundo res, vivæ & inanimatæ, Baldrum lachrymis proſequantur, ad Aſas revertetur, ſi quæ verò contradixerit & flere renuerit, ipſum Hela retinebit. Surrexit igitur Hermodus, quem ex aula Baldrus eduxit, Odinoq; Drupnerem annulum mnemoſynon remiſit: ſed Nanna ejus uxor Fryggæ monile ſuccineum mittebat, (Nanna ſende Frygg (a) Rypte) Fullæ aureum digitale. Poſt hæc viam ſuam remenſus Hermodus Aſgardiam venit, viſaq; omnia & audita fideliter retulit.

(a) Rypte à Rafur dicitur ɔ: ſuccinum, unde collaria antiquitus fiebant. Raffſølur.

XLV. Dæmeſ.

Aſer ſenda vmm allann Heim og Bidia ad gråta Balldur vr Heliu.

Thuijnæſt ſendu Æſer vmm allann Heim erind eka / og bidia Balldur være gråtinn vr Heliu / enn aller giørdu thad / Mennerner / Kvikindinn / Jordenn / Steinarner (a) og allur Målmur / ſuo ſem ſia ma theſſer hluter grata aller / tha their koma vr froſte i hita / tha er ſende menn fóru heim / og høffde velreked Erende ſyn finna their i Helle Nockrum / huar Gygur var / ſu neffndeſt Thock / their bidia hana grata Balldur vr Heliu / hun ſuarade ſuo.

Thock mun grata / Thuirum Taarum /
Balldurs Balfarar (b) / Halde (c) hel
Thun er heffur — — — — — —

Enn theß geta Menn ad thar haffe vered Loke Lauffeyarſon / er fleſt heffur illt giørt med Aſum / hann olle thui / hann vard ei leiſtur fra Heliu.

(a) Trie. (b) Kviks nie dauds / Nautka ek kalldſonar. (c) haſe.

45. Fabel.

De Aſianer ſende ud om gandſke Verden oc bad at begræde Balder (igien) aff Helſſvede.

Der

Erneſt ſende Aſianerne Legater ud om gandſke Verden / at lade bede at Balder maatte grædis igien udaff Helſvede: Huilcket alle gierne giorde/ Menniſkerne/ Diurene/ Jorden/ Steenene/ Træer oc Metall. Effter-ſom mand kand ſee at diſſe forneffnte Ting græde alle tillige / naar de komme udaff Froſt ind udi Heede. Der nu Legaterne ginge tilbage igien / oc haffde faait god Beſteden paa deris Verff oc Ærinde/ fandt de udi en Steenhule/ huor en Troldkiervinde var / den ſamme neffndis Thock / de bad hun vilde græde Balder igien fra Døde (udaff Helſſvede). Hun ſuarede ſaaledis:

Thock ſkal græde	Taka flebit
Med torre Øyen (Taare)	Siccis Lachrymis
Balders Jordefærd	Balderi funera.
Beholde ickun Hell	Obtineat igitur Morta
Det hun haffver.	Id quod ſemel accepit.

Men Folck giør ſig Giſning paa/ at det ſkulde haffve varit Loke Lauffeyſøn/ ſom bragte meeſt ont til Veye hos Aſianerne/ hand var Aarſag der til at Balder bleff ihielſlagen/ oc til med at hand bleff icke igienløſt fra Helffvede.

MYTHOLOGIA XLV.

Aſæ in univerſum Orbem Legatos mittebant rogatum ut per communes omnium rerum lachrymas Baldrus ab Hela dimitteretur.

ASæ deinde per omnem mundum curſores emiſerunt, qui peterent, ut Baldrus ab Hela generali redimeretur fletu: quod libenter fecerunt, non ſolum omnes homines, ſed etiam beſtiæ, terra, lapides, ligna, & quævis metalla, ſicut omnes hæ res lachrymantur quando ex gelu in calorem veniunt. Cum autem Legati domum revertentes negotium benè expediviſſe viderentur, in antro quodam Gygem ſedentem inveniunt, quæ ſe Thock nominabat, quam etiam petunt ut Baldrum ak Hela ploratu ſuo liberet. Sed hæc illis talia regeſſit verba:

Tock ſiccis plorabit lachrymis
Rogum Baldri, Hel quod habet retineat.

Hoc autem pro vero habetur, Gygem hanc Locum fuiſſe Laufeyſonium, qui plurima inter Aſas mala effecerat. Ipſe cauſa erat, quod Baldrus interfectus eſſet, quod etiam ab Hela redimi non poſſet.

XLVI. Dæmeſ.

Ad Loke flyde fyrer Aſumm.

Þá er Gudenn vorn ordenn Loka reid (a) hlop hann braut / og fól ſig á ſialle Nockru/giørde thar hus/og fiórar Dyr/ ad hann mætte ſiá vr Huſinu vmm aller Ætter / enn opt vmm Daga brá hann ſier i Lax Lyke / og

folſt

(a) Semvonvar.

folst tha thar sem helter Fránangurs Foß / hann hyrade fyrer sier / huoria viel Æser mundu finna til ad taka hann i fossenum / enn er hann sat i husenu / tók hann (b) Lyngarn/og reid (c) suo sem net er sydann giørt/ enn Elldur brann fyrer honum/ thá sá hann ad Æser attu skamt til hans / haffde Odinn sied hann vr Hlidskialffumm huar hann var. Hliop Loke thegar vt i Aná / enn kastade Netenu framm á Elldinn. Enn er Æser komu til (d) / tha gieck sa fyrst inn er allra var vitrastur / er Kuaser er neffndur: Og er hann sá á Ell denum folskann er neted haffde brunned/tha skilde hann ad thad mundi (e) viel vera til ad taka fiskana/ og sagde Asunum/ thuynæst tóku their Hamp og giørdu Net effter thui sem their sáu á folskanum ad Loke haffde giørt. Og er bued var Neted tha fara Æser til Aarennar og kasta Netenu i fossenn / hiellt Thor ødrum Næt-álse / enn ødrum hielldu aller Æser oc drógu: Enn Loke for fyrer/ og leggst niður millum Steina tueggia/ drou their so Neted yffer hann / og kendu ad kvikt var fyrer / og drogu vt Neted i annad sinn / og binda vid so thungt/ad ecke meige vnder smiuga/ Hleipur Loke tha vpp yffer thinulenn og rennur vpp i Fossenn / fara Æser enn vpp til Fossens/ i thridia sinn / og skiptast nu i tuo Stade / Thor vedur tha effter Midre Anne/ og fara suo vt til Siáffar/ enn er Loke sier tuo koste/ var thad Lyfsháske ad hlaupa i Siáfenn / enn honum var annar ad leita yffer Neted / og thad giorde hann / hliop sem snarast yffer Net thinuinn. Thor greip effter honum / og tók vmm hann / og rende hann i hende honum / suo ad Stadar nam honde[n]n vid Spordinn/ og er fyrer thá søk sydann Laxen afftur mior.

(b) Litigarn. (c) A Rætna C. W. Rajna C. R. (d) hussins. (e) væl.

46. Fabel.

Huorledis Loke gaff Fluct for Asianerne.

DEn Tjd Guderne vare bleffven Locke ugunstige / løb hand hen / oc skiulte sig paa it Bierg/bygte der it Huus med fire Dørre paa/paa det hand kunde see udaff Huused hen i alle Orter. Men tit oc offte mit om Dagen/forandrede hand sig udi en Laxis Gest[a]lt/oc skiulte sig da der som kaldtis Franangers Foß. Hand tenckte ved sig selff huad for Stratagema de Asianer skulde finde paa til at fange hannem i Fossen. Men der hand sad en gang i Huuset/tog hand Lindegarn / oc bant paa den Manceering som Fiskegarn er siden bunden: Men Ilden brende for hannem. Da saae hand (sig an oc fornam) at Asianerne vare komne nær til hannem. Othen hafde seet hannem udaff Hlidskialffen huor hand var. Loke løb strax hen udi Aaen/men kaste Fiskegarnet fra sig paa Ilden. Men nu som Asianerne komme der hen/ da gick den fø[r]st ind som var den viseste (allerklogeste) ved Naffn Kuaser; Oc som hand saae paa Ilden Asken aff Fiskegarnet/ da forstod hand/ at det skulde være paafunden til at fange Fisk (med)/ oc sagde det for Asianerne. Derneßt toge de Netgarn/ oc giorde der aff Net / effter den Manering som de saae paa Asken at Loke haffde giort (tilforne). Oc som Fiske-

R gar-

garnet var færdigt/da ginge Aſianerne til Aaen/oc kaſte Fiſkegarnet udi Foſſen. Thor holt Garnet paa en Side / men paa den anden holt alle Aſianerne/ oc droge paa Fiſkegarnet: Men der Loke løb for hen/oc ſkiulte ſig neder imellē to Steene/ droge de med det ſamme Fiſkegarnet ofver hañem / oc fornam at noget lefvendis rørde ved Garnet: Oc kaſtede ud Fiſkegarned en anden gang/oc bandt ſaa tungt neden ved Fiſkegarnet / at hand icke ſkulde kunde krybe der neden under / løber da Loke op offver Flaaen oc ſvimmer op i Foſſen igien. Da ginge Aſianerne end (paa ny) op til Foſſen den tredie gang / oc ſkiftedis udi tvende Haabe. Thor vader mit neder ad Aaen/oc gick ſaa ud til Stranden; Men nu ſom Loke ſeer to kaar (for Øyen) var det Liffs Fare at løbe udi Haffvet / men hand var til Sinds at forſøge oc ſpringe offver Garnet igien/ oc det giorde hand / ſpranck det allerſnarikſte ofver Fiſkegarns Flaaen. Thor greb efter hannem oc tog fat paa hannem/ oc hand glidede udi Thors Haand/ ſaa at Haanden ſtil'tis ved Rumpen.

MYTHOLOGIA XLVI.

Lokus fugit Aſas.

QVum Dii Loko plenè irati eſſent, aufugit, & in monte quodam ſe abſcondit, ubi domum ædificavit quatuor patentem foribus ut ex illa in omnes mundi plagas proſpectare poſſet. Sæpius in Salmonem ſe commutans, ſub cataracta amnis cujusdam occultabatur, interea perpendit, quasnam Aſæ technas ad ſe in aquis illaqueandum excogitare poſſent. Funiculum igitur Lineum experimenti gratia in feneſtratas colligavit plagas quomodo poſtea rete piſcatorium confectum eſt. Ante ipſum in domo ſedentem ignis ardebat: Suſpiciens autem Aſas appropinquare cernebat, nam ex proſpectaculo Hlidskialfil Odinus ubinam degeret, viderat. Tum Lokus rete in ignem conjecit: Sed ipſe amnem, ut ſolebat ingreſſus eſt, ibiq; ſe abdidit. Ad domum ejus venientibus Aſis, is primum intravit, qui erat ſapientiſſimus, nomine Kvaſer. Hic qvum ignem inſpiceret, in favilla formam retis vidit, intellexitq; caſſes eſſe ad comprehendum piſces, idq; reliquis aperuit Aſis: Deinde plagas contexuerunt ſecundum formam quæ in favilla apparuit, & ipſe Lokus fecerat. Quod ubi perfeciſſent ad amnem accedunt, reteq; in cataractam expandunt, unum finem Thorus ſolus retinet, alterum omnes Aſæ, & ſic rete ſecundum amnem trahunt. Lokum autem in imo deliteſcentem fundo inter duos lapides caſſes prætereunt; Secundo rete tranſiliendo in cataractam relapſus eſt. Tertio panegron expedientes Aſæ in duos ordines diſtribuuntur, & utrinq; circumſpecte tenent. Thorus vadando rete pone ſequitur, quod ad mare usq; ducunt. Vidit igitur ſe concluſum Lokus, & ex duos malis unum eligendum, in mare procurrere plenum erat periculi, ſupererat agilitatem experiri, id quod fecit; Epidromidemq; maxima iterum tranſiliit celeritate. Thorus autem manu ſecutus illum præhendit, ſed qvum lubricus eſſet, figi dextra ejus

non

non potuit, priusquam circa caudæ pinnam. Hæc est causa, quod illâ sui parte salmo tenuissimus est.

XLVII. Dæmesaga.

Um Straff Loka.

NU var Loke tekenn gridalaust / og fared med hann i Heller Nockurn / tha tôku their thriar hellur / og settu â Egg / og laufta Rauf â Hellunne (a). Tha voru tekner Sÿner Loka (b)/ Valur og Narfe/ brugdu Æser Wala i Wargs Lyke/ og reiff hann i sundur Narffa Brôdur sinn/ thâ tôku Æser Tharma hans / og bundu Loka med yffer tha thriâ eggsteina / stendur eirn under Herdum / annar under Lendum / thridie under Kniesbôtunn / og vrdu thang bønd ad Jârne/ tha tôk Skade Eiturorm/ og feste vpp yffer hann / suo Eitrid skillde drinpa vr Orminum i Andlit hønum/ enn Signi Kona hans situr hiâ hønum / og helldur Munnlaug vnder Eiturdropann/ enn tha er full er Munnlaugin/ geingur hun og slar vt Eitrinu/ enn medann drypur Eitur i Andlit hønum / tha kippist hann suo hart vid/ ad Jørd øll skielffur / thad kallast Landskiâlffte / thar liggur hann i bøndum til Ragnarøckurs.

(a) Huere. (b) Vale og Nari.

47. Fabel.

Om Loke huorledis hand bleff straffet.

SAa bleff da nu Loke tagen til Fange foruden Naade / oc bleffført udi en Steenhule. Siden toge de tre flade Klipper/ oc reiste dem paa Kanten/ oc hug Hul paa hver Klippe. Da bleffve tagne Lokes Sønner Waler oc Narffve/ (oc) forvendte Asianerne Waler udi en Ulffs Lignelse/ oc reff hand oc sleed i sønder Narffve sin Broder. Da toge Asianerne hans Tarme / oc bunde Loke der med / offver de tre spitzkantede Klipper / den eene staar under Skuldrene/ den anden under Lenderne/ den tredie under Haserne/ oc blefve de samme Baand til Jernlencker. Da tog Skade en forgiff.ig Slange/ oc festede hannem offver hannem/ saa at Forgifften skulde dryppe ned fra Ormen udi hans Ansict: Men Signi hans Hustru sider hos hannem/ oc holder Becken under Ederdraabene; Men naar Becken er fuld/ gaar hun hen oc slar ud Forgifften: Men imidlertid da drypper Forgifften udi hans Ansict. Oc gyser hand saa hart der ved / at gantske Jorden skielffver / oc kaldis Jordskelff. Der ligger hand udi de Baand indtil Ragnemørck.

MYTHOLOGIA XLVII.

De pœna Loki.

CAptus itaq; Lokus est, & fine ulla commiseratione in antrum quoddam tractus, ubi tres petras acuminatas instar novaculæ acutas & singulas perforatas erexerunt Asæ, filiosq; ejus Valum & Narum (sive

Narvum) in feras converterunt. Valus autem fratrem Narum dilaniavit, cujus ilia Afæ sumentes, Lokum istis super prædictas acutissimas petras alligarunt, quarum una humeris, altera lumbis, tertia poplitibus subjecta est; factaq; sunt illa ligamina ferrea. Præterea Skade aspidem supra illum appendit, ut sic ex ea venenum in faciem ejus destillaret. Assidet autem ei Signia uxor, pelvim tenens, quâ stillans venenum excipit, quæ qvum plena fuerit paululum digreditur, interim guttæ in faciem Loki decidunt, unde adeo horret & ringitur, ut omnes tremant nationes; Id, terræ motus appellatur, inq; istis vinculis usq; ad Ragnarockur (*a*) detinetur miser Lokulus.

Nota, dictio (*a* Ragnarockur composita est a Reigin, hoc est Dii, quæ in Genitivo plurali Ragna habet, hoc est Deorum. Rockur autem crepusculum notat. Est ergo Ragnarøckur / Deorum ɔ: Asarum crepusculnm occasus & interitus ut in Mythologia sequenti dicitur.

XLVIII. Dœmesaga.

Um Ragnarøckur.

Mykel Tydende eru ad seigia frå Ragnarøckre og mørg / og thaug hin fyrstu / ad Vetur så kemur er kallast Fimmbulvetur / thå dryffur Snöör vr øllumm Attum / frost er tha mikid og vindar harder / ecke Nytur Sölar / their vetur fara thrijr saman / og ecke sumar imillum / enn ådur ganga adrer thrijr vetur / ad tha eru vmm allann heim Orustur Myklar / tha drepast Brædur fyrer Agyrne saker / og einginn thyrmer fødur edur syne i Mandrapum / eda (a) Sifsködum / suo seiger i Wølu Spå.

Brædur munu beriast
Og ad bønum verdast /
Munu Systrungar
Sifflum spilla
Hart er med Høldum
Hördömur Mykill
Skieggolld / Skalmølld
Skillder Kloffner
Windølld Wargølld
Adur Werølld steypest.

Thå verdur thad ad mykel tijdende munu thikia / ad Wlffurenn (b) gleiper Sölena / og thijker Mönnum thad myked mein / tha tekur annar Wlffurenn Tunglid / giører så og myked ögagn / Stiørnur hverffa tha aff himne / tha er og thad tijdenda / ad suo skielffur Jørd øll og Biørg / ad Wider losna vr Jørdu vpp / Biorginn hrynia / fiøtrar aller og bønd broma og slitna / tha verdur Fenrisvlffur ennlaus / tha geisest haffed å Løndenn / fyrer thuij ad tha snyst Midgards Ormurenn i Jotun möd / og sæker vppa Løndinn / thå verdur og thad / ad Skip thad er (c) Naglfare heiter Losnar / thad er giørt aff Nøglum Daudra Manna / og er thad fyrer thuij varnadar vert eff madur deyr med öskornum nøglum / ad saa Madur eikur myked effne til Skipsins Naglfara er Gudinn og Menn villdu seint giørt vrde / enn i thessum Siöargange flytur Naglfare / Hrymur heiter Jotun er styrer Nagl-

fa-

(a). Siffia slite. (b) Glæyper. (c) Naglfar.

fara/enn Fenris Ulffur fer med gapande Munn/er hinn Nedre Kiaptur á Jördu/ enn hinn effre vid Himen/ gapa munde hann meira eff Rum være til / Elldar brenna vr Augum hans og Nøsum/ Midgards Ormur blæs suo eitri/ad hañ dreiffer Lopt øll og Løg/og er hann all Oguitlegur/og er hann á adra hlid Ulffenum/ i thessum gny kloffnar himen/og ryda thadann Mußpells Syner/ Surtur rydur fyrst / fyrer hønum og effter (d) Elldur brennande / Suerd hans er gott miøg / aff thuij Skijn biartara enn aff Sólu / enn er their ryda Biffrøst / thá brotnar hun sem fyrr var geted / Mußpells Meger sækia framm á (e) thann voll er Wygrijdur heiter/thar kemur og Fenris Ulffur og Midgards Ormur/thar er og tha komenn Loke/og Hrimur/ og med hønum aller Hrymthussar/enn Loka fylgia aller Heliar Syner/enn Mußpells Syner haffa (f) einer sier Fylking/ og er su biørt miøg. Wøllurenn Wigridur er 100. Rasta vijdur á huorn veg/ enn er thesse tydende verda tha stendur vpp Heimdallur/og blæs á kafflega i Giallarhorn/ og vekur vpp øll Gudinn / og eigu thaug thing saman / thá rydur Odinn til Mymesbrunns og tekur Rad aff Myme / fyrer sier og synu lide / tha skelffur Askur Ygdrasils / og einginn hlutur er tha óttalaus á Himne eda á Jørdu. Æsernar (g) herveda sig fyrst Odinn med Gullhjálmen og fagra Brynju og Geir sinn er Gaukner heiter Steffner hann móte Fenres Ulffe/enn Thor framm á adra hlid hønum/og ma hann ecke duga hønum/ thuij hann heffur fullt fang ad beriast vid Midgards Ormenn / Freyr berst mót surte og verdur hardur (h) frammgangur adur Freyr fellur / thad verdur hanns bane er hann misser theß hins góda Suerds er hann gaff Skyrne/tha er og laus ordenn hundurenn/ (i) er bundenn var fyrer Gnypa helle/hañ er hid mesta (k) forrád/hann á Wyg móte (l) Tyr/og verdur huor ødrum ad (m) skada/Thor ber banaord aff Midgards Orme/og stygur thadann (n) Nyu fet / tha fellur hann daudur til Jardar fyrer eitre thuy er Ormurenn blæs á hann / Wlffurenn gleiper Odenn og verdur thad hans bane. Enn thegar efter snyst fram Wydar/og stigur ødrum fæte i nedra Kiapt Wlffsins / (o) annare hende tekur hann effra Kiapt Wlffsins og ryffur syndur gyn hans / verdur thad Ulffs Bane. Loke á Orustu vid Heimdall og verdur huor annars bane. Thuijnæst slyngur Surtur ellde yffer Jørdena/ og brenner allañ heim. Suo er sagt i Volu Spaa.

Hátt blæs Heimdallur
Horn er á Lopte
(p) Mæler Odinn vid
Mymers høffud

Skielffur Ygdrasilis
Askur standande
Ymur ed Alldna tre
Enn Jotun losnar

(d) Bæde (e) thingvøll (f) Ifer (g) Herveda sig/og aller Einheriar og Sækia framm á vølluna. Rydur fyrst Odinn. (h) Gamgangur (i) Garmur (k) forat (l) Ty (m) bana. (n) braut. (o) á theim fæte heffur hann thann sko er allann alldur heffur vered til sassnad/thad eru bióraт theirer menn snyda or Skóm synom fyrer Tám edur hæle / thuy skal theim Biorum brott kasta sá madur er ad thuy vill hyggia ad koma Asunum ad lide. (p) Mey.

Huad er med Asum?
Huad er med Alffum?
(q) Gnyr allur Jøtunheimur
Æser (r) eru å thynge/

Stynia Dvergar
Fyrer Steindyrum
Weggbergs Wyser
Wite their enn/ eda huad?

Et sic consequenter vide Voluspa, à verſ: 48. ad verſum 53.

(q) Ymur (r) ro (s) Hier seiger enn/ Wygrydur heiter Vollur er finnast vyge ad/ Surtur og hin suaso Gud/ hun drad rast a hann er å hverjan veg/ så er theim vollur vitadur.

48. Fabel.

Om Ragne Mørck.

Store Tjdender ere at sige om Ragnemørck oc mange / oc disse for det første/ at den Vinter skulle komme som kaldis Fimbulvinter/ da fygger Snee ud aff alle Orter/da skal være sterck Frost/ oc farlige Storm/ icke skal Solen kunde giffve sit Skin fra sig/de Vintre skulle følgis tre ad tillige/oc icke komme Sommer imellem / men derfor skulle komme andre tre Vintre / paa huilcke skulle være om den gandske Verden stor Krig oc Orlog/ da skulle Brøderne thielsla hin anden for Arrigheds skyld/oc ingen skal forskone Fader eller Søn at de jo skulle sla dem ihiel/eller oc saa Snaagerne. Saa sigis der udi Sybillæ Spaadom:

Brøderne skulle slais (blifve
Oc til (indbyrdis) Mandrabere
Skulle oc Sødskindebørn
Blods Forvant icke acte
Dyr Tjd er iblant Folck /

Hardom grasserer meget /
Skegg-Tjd / Sverd-Tjder
Skiolder sønderhuggis
Vinde-Tjd/ grumme Besters Tjd
Før end Verden forgaar.

Da skeer det som store Tjdender skulle actis for / at Vlffven sluger Solen / oc skal det regnis aff alle Mænd for en stor Skade / da tager den anden Vlff Maanen hen/oc giører den ocsaa gandske u-gagnlig/Stiernerne forsvinde da paa Himmelen. Da er oc den Tjdende at saaledis skelfver Jorden oc Biergene/ at Træerne blifver oprycke af Jorden gandske/oc aff Biergene tumle neder/alle Baand oc Fengsels Lencker gaar i Støcker oc slidis sønder/ da kommer Fenris Vlffven løs/ da bruser Hafvet paa Landet/ fordi saa/ at da forandris Midgards Ormen udi Trolde Skickelse oc søger paa Landet/ da skeer oc dette/ at det Skib som Naglfare heeder bliffver løs / det er giort udaff døde Mænds Negler / oc er det derfore værd at tage sig vare fore/at mand icke skal dø med u-skorne Negler/thi den Mand legger megen Materie til det Skib Naglfare / huilcket baade Guder oc Mænd skulde ønske at seent skulle blifve ferdigt/men mit udi Haffsens Brusen kommer Naglfare paa Flod. Hrymer heder den Klempe som er Styremand paa Naglfare/men Fenris Vlfven færdedis med gabendis Mund/oc er den underste Kæffte ned paa Jorden / men den øffverste Mule naaer op til Himmelen / oc skulde hand vjdere sla sin Gab op / om der var Rum til. Ild brender udaff hans Øyen oc Næse/Midgards Ormen spyder oc saaledis Edder/at hand der med ofverspreeder.

der baade Lufften oc Vandet / oc er hand meget forfærdelig / oc hand er paa den anden Side hos Vlffven. Udi denne Tumult adsplittis Himmelen/oc ride de den Mußpells Sønner / Surtur rjder først / for oc bag effter hannem kommer brendendis Ild/ hans Sverd er meget herligt/ saa at det skinner udaff det samme ljusere end udaff Solen. Men nu som de rjde paa Regnbuen / da gaar hand i Stycker efter som før var rørt. Mußpells Sønner reise fort hen til den Marck som Wigrider nefnis/der kommer ocsaa Fenris Vlfven oc Midgards Ormen/ der er da ocsaa tilstede Loke oc Rymer / oc med hannem alle Frosteroldene / men de fuldis alle med Loke til hans Døde. Mens Mußpells Sønner haffve alleene for sig deris Krigshær/ oc er den meget glantzendis/ Marcken Wigrider er hundrede Gra er lang paa alle Sider. Men nu som disse Jertegn skeer / da staar Heimdaller op/ oc blæser jffrig udi Giallerhorn/oc opvecker alle Guderne/oc holder de da Ting tilsammen. Da rjder Othen til Rymes Brynd/ oc søger Raad hos Myme/ paa sine oc sin Krigshærs vegne. Di beffrer oc skelffver Ygdrasels Eske Træ/ oc ingen Ting er der da foruden Frycte oc Fare/ enten i Himmelen eller paa Jorden. Asianerne ruste sig / først Othen med en Guldhielm oc faffver Brynie / oc dette sit Sverd / som Gugner heeder / gaar hand lige imod Fenres Vlffven; Men Thor søger frem ved Siden paa hannem/oc kand hand icke giøre Othen Bistand / thi hand haffver nock selff at tage vare at kiempis med Midgards Ormen. Freyr sticter mod Sorte/ oc stæber de hart paa begge Sider/ før end Freyr bliffver slagen. Dette bliffver Aarsag til hans Død / at hand haffver mist sit gode Sverd / som hand fordum gaff Skyrne. Da er ocsaa bleffven løs den Hund som heede Garm/ huilcken var bunden uden for den Steenhule Gnypa. Hand er den største Forderffvelse/ hand holder Kamp med Tyr/oc tager der hver hin anden aff Dage. (Naar) Thor faar ihielslaget Midgaards Ormen/oc trjner der fra nj Trin/ saa falder hand død paa Jorden / formedelst den Forgifft som Ormen haffde spyed offver hannem. Vlffven opsluger Othen/oc blifver det hans Endelige. Men strax der efter kommer Widar frem/oc stiger med det eene Been neden i Kiefften paa Vlffven / men med den eene Haand tager hand fat paa den øffverste Kiefte paa hannem/oc splitter ud Vlffvens Mund/ (oc) bliffver det hans Død. Loke strjder imod Heimdall/oc tager der huer anden aff Dagen. Derneſt udspreeder Sortur Ild offver Jorden / oc brænder op gandske Verden. Saaledis sigis udi Sybille Spaadom:

Høyt tuder Heimdaler
Krumhorn er paa Gang
Taler Othen med
Mymers Hoffvet
Røstes Ygdrasils
Askeræ offver ende staaendis
Bumler det Fructbare Træ.

Men Troldkiempen bliffver løs.
Huad er igien hos Asianerne?
Huad er igien hos Nisserne?
Rungler alle Troldkiempelande
Asianerne holder Ting (Samquemme)
Sucker Duergene

Vden

Uden Klippenes Dør | Vide i endnu nogen Ting være til
I som haffve eders Væsen i Biergene | offvers.

MYTHOL: XLVIII.

De Ragnarockro, seu crepusculo Deorum.

MUlta de hoc crepusculo mira referuntur, & in primis hoc, qvod hyems superveniet Fimbulvetur dicta (ɔ: irreqvieta hyems); Tum ab omnibus cæli cardinibus nix irruet, gelu erit intensum, venti acres, sol abscondetur, cujusmodi hyemes nulla interposita æstate tres effluent, qvum aliæ tres præcesserint, in quibus universus mundus bello ardet. Fratres ob avaritiam mutuis se inqvinabunt cædibus, nemo patri aut filio in homicidiis parcet, incestuosi peragentur concubitus, ut in vaticinio Volæ dicitur.

Pugnabunt, mæstoq; cadent ex vulnere fratres,
Tunc consobrini violabunt fædera juncti
Sangvinis, & nimium creber prodibit adulter.
Barbata & sectis ætas erit ensea peltis,
Ventosa atq; ferina priusquam corruat orbis.

Tum illa contingunt, quæ prodigiosa videbuntur; Lupus solem devorat, alter Lunam aufert, uterq; maximum infert damnum, ex cælo stellæ subducuntur, terra sic titubat, ut arbores radicitus evellantur, saxa corruant, compedes omnes & vincula frangantur & rumpantur. Tunc Fenris Lupus solvitur, æquora in continentem exundant; quia angvis Midgardianus in furorem actus terras impetit. Tunc etiam Naglfare, sic appellata navis solvitur, quæ ex ungvibus mortuorum hominum fabricata est. Quare notari debet, quod si quis non præcisis ungvibus moriatur, is magnam confert materiam ad hujus Navis fabricam, quam Dii & homines serò perfectam vellent, cujus gubernator Hrymur centaurus appellatur. Fenris Lupus expanso procedit rictu, dentesq; nudat, inferior maxilla terræ incumbit, superior cœlum attingit, latiusq; os diduceret, si spatium daretur amplius: Ex oculis ejus & naribus ignes ardescunt: Lupo latus claudit angvis Midgardianus terribilisq; visu venenum evomit, aërem & aqvas inficit. In hoc tumultu cœlum diffinditur, indeq; Muspelsonii prodeunt: Surtus primus eqvitat, quem flagrans præcedit & sequitur ignis. Ex ejus gladio major splendor micat quam ex clarissimo sole. Muspelsoniis in eqvitantibus, Bifrösta frangitur, ut prius dictum est; qui in campum procedunt Wigrydur dictum; veniuntq; illuc Fenris Lupus & angvis Midgardianus, ibi tum etiam Lokus comparet, & Hrymurus, cumq; illo omnes Hrymthussi. Muspellsonii per se agmen ducunt, luce coruscans, campus verò ille ab omni latere centum habet milliaria. Hæc qvum fiunt, surgit Heimdallus, & cornu Giallinum vehementissi-
me

me inflans, omnes excitat Deos, qui tunc in unū congregantur (*a*). Odinus ad Mimis fontem equitans, à Mime pro ſe & ſua legione conſilium accipit. (*b*) Aſcus Ygdraſilli tunc concutitur, nec erit ulla res in cælo aut terra timoris expers. Aſæ armantur omnesq; Monoheroës & in campum proruunt, quos Odinus aurea caſſide, nitente lorica, & ingenti bipenne conſpicuus præcedit. Bipennis Odini Gugner appellatur; Ille contra Fenris Ulfum tendit, & à latere Thorum habet, qui ipſi tamen ſuppetias ferre non poteſt. Nam cum Midgardiano angve dimicans, omnes intendere vires neceſſe habet. Frejerus cum Surto acrem priusqvam cadat conflictum ſuſtinet: Cauſa necis ejus præcipua eſt, quod optimo privatus eſt gladio, qvem Schyrmero dederat. Tunc quoq; ex vinculis diſſolvitur Garmus canis, qui alligatus fuerat ad oſtium ſpeluncæ, quæ Gnypa heller nominatur. Is maxima eſt pernicies cum Thoro congreditur, & cadunt ambo. Thorus victoriam quidem ab angve Midgardiano reportat, ſed novem paſſus ab illo digreſſus, ob vim veneni quo ipſum angvis afflârat, mortuus decidit. Odinum Lupus devorat, & hoc fato perit. Vidarus autem ſe ocyus convertens, alio pede os beſtiæ premit, in quo calceum habet, ad quem conficiendum ōmnibus ætatibus particulæ collectæ fuerunt, quæ ex corio calceis aptato præ pedicis & calcibus exſcinduntur. Quare benè videndum eſt, ut qui Aſis prodeſſe velit, eas abjiciat minutias (*c*). Lokus & Heimdallus inter ſe pugnantes, mutuo interficiuntur. His peractis Surtus terræ ignem injicit, totumq; exurit mundum. Sic dicitur in Vaticinio Volæ:

Altum inflat Heimdallus
Cornu ſublevatum
Alloquitur Odinus
Caput Mimeri
Horret Ygdraſilli
Fraxinus erecta
Perſonat fructifera (*d*) illa arbor,
Porro Gigas vinclis (*e*) exuitur.
Quid rei eſt apud (*f*) Deos Aſiaticos?
Quid rei apud genios (*g*)?
Fragore perſonat (*h*) terra Gigantum
Dii Aſiatici foro celebrando occupantur (*i*)
Ingemiſcunt Nani
Ante ſaxeas fores (*k*)
Montium incolendorum (*l*) gnari
Noſtis vos porrò aliquid ſupereſſe? (*m*)

(*a*) qui in unum congregati forum occupant Ste. (*b*) Fraxinus. C. W. (*c*) altera manu maxillam Lupi ſuperiorem prehendens tanto robore ipſius os dilatat ut inde lupus moriatur. Lokus & Hiemdallus &c. Ste. (*d*) vetuſta. Ste. (*e*) ſolvitur autem centaurus. Ste. (*f*) apud Aſas. Ste. (*g*) Faunos. Ste. (*h*) omnis centaurorum mundus. Ste. (*i*) Aſæ forum occupant. Ste. (*k*) ante ſcopulum fores. Ste. (*l*) Aſſyli ſaxei non ignavi. (*m*) Intelligitis adhuc nonne?

Hrimur aurigat ab ortu
Intumeſcit aqua; convolvitur
Angvis Midgardianus
In furorem actus
Serpens mare percutit
Exultat a: aquila
Lacerat funera nimis pallida.
Sed Nailfar ſolvitur
Charina allabitur ex Oriente
Adventabunt Muspelii
Per mare populi,
Lokus à clavo tenet

Adducunt Fiflonis filii
Freconem omnes
Quibus comes eft
Frater Bilciti
Surtus prodit ex meridie
Cum Sviga lavi
Radiat inftar folis
Enfis Valtivi
Alliduntur invicem faxa
Indignantur de Aftri
Calcant homines Helaviam
Cœlum a; diffinditur
Tunc prodit Hlinarus
Dolor alter
Cum Odinus pugnam
Cum Lupo aggreditur
Verum Belicida
Candido Surto fe opponet
Tunc Friga
Occumbet Maritus
Inftituit Odini filius
Cum Lupo duellum
Vidarus: & greffu dirigit
Ad funeftum animal
Qui manu extenfa in medium
Rictum enfe cor attingit.

Hoc modo meum
Paternum vin icans
Tunc difcedit venuftus
Filius Hlodymiæ
Debilitatus ab angve
Tetro & efuriente
Mortales omnes
Alio migrabunt
Interficitq; animosè
Angvem Midgardianum
Nigrefcit fol
Jam mergitur mari terra
Subducuntur è cœlo
Sereno ftellæ
Sævit ignis
Et interitus
Pertingit altus calor
Ad ipfum cœlum
Præterea dicitur.
Vigridur appellatur campus
Ubi conveniunt pugnaturi
Surtus & decori Dei
Centum milliaria
Is habet ab omni latere
Hic illis eft campus defig-
natus.

Notæ ad Mytholog. XLIII.

Lin. 1. Gangl. Majorane aut plura prodigia inter Afas audita funt? Magnum quidem facinus perpetravit Thorus in hoc itinere. Haar: Reftat adhuc res explicanda, quam gravius tulerunt Afæ. Hoc a. eft hujus narrationis initium. Baldrus cognomento Gode (o: bonus) fomnia magna & mortem ut videbatur portendentia fomniavit. Quæ fimul ac Afis narravit, facta deliberatione, concluferunt Baldrum ab omnibus vitæ periculis immunem effe præftandum. Frigga igitur jurejurando adegit omnia, ut Baldro parcerent, videlicet ignem, aquam, ferrum, ac omne metalli genus, lapides, terram, ligna, morbos, animalia, volucres, venena, ferpentes. Quod ubi factum erat, experimentum rei Baldrus & Afæ facturi, illum velut fcopum in foro confiftentem alij telis petebant, alij gladijs feriebant, alij lapidibus tundebant: at v: quicquam ingererent, nihil ipfi nocere potuit Non exiguus &c. Ste. lin. 12 in foro judiciario. Ste. lin 33.34. nifi Dii in univerfum pro illa fupplicaffent. lin. 39. Dii Deæq; primò Odinus & cum eo Frigga, Valkyriur etiam & ejus corvi Freyero curru vectus, quem aper trahebat, Gullinbufti five Slidrugtanni vocatus. Heimdallus equo infidebat, Gultofpur dicto. Freyæ currum feles trahebant. Aderat præterea &c. Ste. lin. 42. Eqvus Baldri phaleratus in eadem &c. Ste.

Notæ ad Mytholog. XLIV.

Lin. 12. Refpondet ille: ad Helam pergo & Baldrum &c. Steph.

Notæ ad Mytholog. XLV.

Lin. 10. Rogum Baldri.

Not

Nec vivo nec metuo
Frui potui senis filio
Hel &c. Ste

Lin. 12. effecerat. Gangl. Agnosco hic Lokum plurima potuisse efficere, si quidem causa &c. Ste. lin. 13. non possit. Num quid ab illo ob hæc malefacta pœnæ sumtæ sunt. Haar. præmia tandem his factis digna reportabat, quorum ipse haud facile obliviscetur. Steph.

Notæ ad Mytholog. XLVI.

Lin. 3. sæpius diurno tempore in &c. Ste. lin. 6. funiculũ igitur lineum in domo sua sedens &c. Ste. lin. 19 secunda vice res tam graves reti appendunt, ut subeundi non sit locus & in cataractam explicant, quod dum, ut antea, trahunt, Loko præit. Sed cum videt ad mare propemodum deventum esse rete transiliendo in cataractam relapsus est. Ste. lin. 21. circumspectè terunt. Ste. lin. 26. priusquam caudæ pinnam apprehenderes. Ste.

Notæ ad Mytholog. XLVII.

Lin. 4. Narvum una cum eo ceperunt ac valum in feras &c. Ste. Lin. 10. paululum secedit & venenum effundit, interim &c. Ste.

Notæ ad Mytholog. XLVIII.

Lin. 1. Quærit ulterius Gangl. Quid de Ragnarökur refertur? illud prius nominatum audivi nunquam Respondet Haar: Multa de hoc &c. Ste. Lin. 15. uterq; hominibus maximum adfert damnum Ste. Lin. 16. Accidet præterea illud prodigiosum quod terra sic &c. Ste Lin. 19. in furorem actus convolvitur & terras &c. Steph. Lin. 33. omnes Hrymthussi; Lokum autem comitantur omnes filii Helæ. Muspelsonii &c. Ste.

XLIX. Dæmesaga.

Huad verdur effter thad brendur er Heimur allur / daud øll Gudenn / aller Einheriar og allt Mannfölked.

Margar verda vister gödar / og Margar illar efter thesse tijdende / best er thä ad vera (a) ä Himne / og alle gott er til alls gods Dryckiar (b) i theim Saler Brimer heiter / hann stendur (c) ä Okolni. Sä er og gödur Salur er stendur ä (d) Indafiøllum / giør aff raudu Gulle / sa heiter Sindri / i thessum Sølumm skulu byggia göder Menn og Sidläter. A Nästrøndumm er mykell Salur og illur / horffa Nordur Dyr / hann er offenn allur vr Orma Hrygginum / enn høffudenn øll vitu inn i hused og bläsa Eitre / suo ad efter Salnum renna Eiturär / og vada thar Aar eidroffar og Mordvargar / suo sem hier seiger.

Sal Weit eg standa	Inn (e) vmm Liöra
Sölu fiærre /	Sä er (f) Wndur Salur
Nä Strøndum A /	Orma Hryggium
Nordur horffa Dyr	Skulu thar vaða
Falla Eitur Dropar	Thunga Strauma

S 2 Menn

(a) ä Gimle (b) theim er thad thyker gaman (c) Og ä Himne (d) Nidafiøllumm (e) of (f) Undenn.

Menn Mein ſuarar
Og Mordvargar
Enn i Huergelme

Er Weſt/ thui thar
Kvelur Nijdhøggur
Nai frammgeingna.

Wppſkytur thå Jørdunne vr Siónum/ og er hun græn og føgur / vara thá Akrar óſådner/ Widar og Wale liffa/ ſuo ad ei heffur Sióreinn Nie (g) Suartaloge grandad theim/ og byggia their å Jdavelle/ thar ſem fyrr var Aſgardur/ og thar koma Syner Thors Mode og Magne (h). Thuijnæſt kemur thar Balldur og Hoður fra Hellu/ſetiaſt thå aller ſamt og talaſt vid/og minnaſt å (i) Rauner ſynar. Tha finnaſt thar i graſinu Gulltoflur thær er Æſerner hoffdu átt. (k) Enn thar ſem heiter (l) Hodimnes hollt leinaſt Menn tueir i (m) Suartaloga/ er ſuo heita/ Lyff og (n) Leiffthraſe/og haffa Morgundøgguar fyrer Mat. Enn aff theſſum Mønnum kiemur ſuo mykel Kinſlóo/ ad byggeſt heimur allur/ (o) og thad thier mun vndarlegt thikia / ad Sólen heffur geted Dótter / ei ó fegrt enn hun er/ og fer ſu tha ſtigu Módur ſinnar (p).

Nu eff thu kant leingra framm ad ſpiria (ſagde Haar til Ganglera) thå veit eg ey/ huadann thier kiemur thad/ fyrer thui ad Ønguann Mann heirda eg ſeigia leingra framm Alldarfared. Og niótt u nu ſem thu namſt / thuijnaſt heyrde Ganglere dyne mykla huorn veg frå ſier/og leit hann vt å hlid ſier/og thå er hann ſier meira vm / thå ſtód hann alleina/ og ſå ei nema ſlietta vollu / ſteffner hann tha brøt leid ſijna/og kemur heim i Ryke ſitt/og ſeiger thaug tijdende er hann hafde ſied og heyrt/ og effter hønum ſagde huor Madur Ødrum theſſar ſøgur. (q)

(g) Surtarloge (h) Og hafa thar Miølne (i) Runar ſijnar/ og ræda vpt tijdende thau/ er fyrrum hoſdu verit. C. R. (k) Sua er ſagt. Widar og Wale byggia We Goda/thå er Sortnar Surtaloge/ Mege og Magne ſkulo Miølne haffa/ Vingnis ad vyg throte C. R. (l) Hoddmimes (m) Surtarloga (n) Leiftherſer C. R. (o) Suo ſem hier ſeiger. Liff og Leiffthraſer/enn thau leinaſt munu/i hollti Hoddmimis. Morgin døggvar thau at mat haffa/ enn thadan aff Allder Alaſ. (p) Suo ſem hier ſeiger. Eina Dótiur ber Alffrødull/ådur hana Fenrir fari/ſu ſkal ryda/ er Reigen dæyia/ Módur brauter Mær. (q) Enn Æſer ſettaſt thå å tal og rada Rådumm ſijnum/og minnaſt å theſſa fraſøgn alla er hier var ſagt/og gefa Nøfn theſſe ſømu er adur voru neffnd Mønnum og ſtødum theim er thar voro/til theſ ad thå er langar ſtunder lidi/ ad menn ſkilldu ecke yffaſ i at aller være æner their Æſer/ er nu var frå ſagt og theſſer/ er thau ſømu Nøffn voru geſſen. Thar var thå Thorr kalladur og er ſå Aſåthorr/en Gamle Thorr / Så er Akuthorr/ og honum eru tend thau Stórvirke er Ector giørde i Troju / enn that hyggia Menn ad Tyrckier haffe ſagt fra Ulixes og haffe hann kallad Loka/ thuyad Tyrker voru hans meſtu U-viner.

49. Fabel.

Huad ſkee ſkal der effter/ naar gandſke Verden er opbrændt/ alle Guderne ere døde/ (oc) alle Enherrer / oc alt Menniſkens Kiøn.

Mange gode Stæder ſkulle der være til oc mange Onde/effter diſſe Jertegn ere ſkeede. Beſt ſkal da være at holde Huus udi Himmelen / oc got er at bekomme alle ſlags Dricker udi den Sal ſom heeder Brimer/hand ſtaar

paa

paa Okolne. Der er ocsaa en Guldsal / som staar paa de Indiske Bierge / bygt udaff hin røde Guld. Udi disse Saler skulle boe gode Mand oc Retfærdige. Paa Nastrander er en stor Sal oc vederstyggelig. Hans Dør vender imod Norden / den er tilsammensat udaff Slange Rygger / men alle Hoffvederne vende ind i Huset oc spyer Forgifften / saa at langs ad Salen flyder Ederstrømme / oc vaade offver de Strømme Meensorne Menniske / oc de som begange Mord / effter som her sigis:

En Sal veed jeg stande	Skulle der vade (offver)
Solen fierner	Suare Strømme
Paa Nastrander	Mennisker Mensvorne
I Nord vende hans Dør	Oc Mordere
Der falder Ederdrypper	Men udi Huelgelme (a)
Ind ad Vindverne.	Er allerverst/ thi der/
Den Sal er sammensat	Pjner (Qvaler) Mordhugger (b)
Udaff Slange Rygger	De Lig som ere hendøde.

Da skinder Jorden sig op igiennem Haffvet igien/ oc er hun da grøn oc skiøn/ da groer Korn aff sig selff igien / foruden Sæd. Widar oc Wale leffve saa / at huercken haffver Vandet / eller den sorte Ildebrand giort dennem Skade. Oc skal de boe paa Idaplane / der som fordum stod den Asianske Borg / oc did komme Thors Sønner Mode oc Magne: Der effter kommer ocsaa did Balder oc Høder fra Hell / sætter de sig da hos hin anden oc snacker sammen / oc mindis paa sin Genvordighed de haffver maat udstaa. Siden findis der udi Grasset de Guldbricker som Asianerne haffde fordum eiget. Men der som heeder Hodimnes Høy / skiuler sig to Mennisker. Mens den sorte Ildebrand gick offver / som ere ved Naffn Liff oc Liffthraser / oc haffve de at opholde sig med Morgendugg. Men udaff disse Mennisker fødis saa mange Efterkommere / at gandske Verden byggis aff dennem igien. Oc det du skalt forundre dig paa / da haffver Soelen fød en Daatter / jo saa faffver som hun selff er / oc vandrer hun da hendis Moders forrige Vey.

Nu dersom du / kand see / vilt vjdere adspørge (sagde Haar til Gangler) da veed jeg icke huorledis du kand komme der til / fordisaa at ingen Mand hafver jeg hørt lenger frem fortælle Verdsens Alder / oc (maa denne min Relation) være dig nu saa nyttig / som du hende kandst beholde udi Hukommelse. Derneſt hørde Gangler stor Alarm paa alle sijder runden om sig / oc saae hand sig til sijde: Oc der hand saae sig beder om / staar hand paa en slet Marck / oc gaar hand der hen sin Vey / oc kommer hiem udi sit Rige / oc fortæller de Tidender som hand haffde baade seet oc hørt. Oc effter hans Sagn / fortælte siden huer Mand hinanden samme Fabeler.

(a) ɔ: Helffvede. (b) Satanas primus homicida.

MYTHOLOGIA XLIX.

Quid ſequatur conflagrationem Mundi, Mortem Deorum & Monoheroum omnium.

(*a*) MUltæ tum manſiones bonæ ſunt, multæ etiam malæ, ſed poſt hæc miracula optimum fuerit in cælo manere, ubi potus generoſiſſimus abundè ſuppeditatur iis qui hoc delectantur in iſta aula, quæ Brymer (*b*) appellatur, quæ in okolm (*c*) ſita eſt: Svavis etiam eſt aula (A Jnda Fiollum) in montibus ſita voluptatum (*d*) quæ Snidri vocatur, ex obryzo ædificata auro. Has viri boni & juſti habitabunt in ſecula. In Naſtrandis vero (*e*) aula eſt magna & mala, cujus fores Boream verſus (*f*) directæ ſunt. Hæc tota contexta eſt ex tergis ſerpentum, quorum capita omnia introrſum ſpectant & virus evomunt, ita ut amnes veneni per (*g*) aulam manent, qvos vadare coguntur perjuri & homicidæ, ſicut dicitur:

Habitaculum novi ſtare
A ſole remotum
In Naſtrandum
Boream verſus ſpectant fores,
Impluunt venenatæ (*h*) guttæ
Per Feneſtras
Habitatio contexta
Spinis ſerpentinis

Illic vadabunt
Trans rapidos amnes
Homines perjuri
Et ſicarii
(*i*) Verum in ſtyge
Peſſima eſt conditio, nam
Illic excarnificat Diabolus
Cadavera quæ ex vivis emigrarunt.

(*k*) Terra ex mari tunc emergit virens & amœna, agri ſponte dant frumenta, nec ſatione opus erit. Vidar & Vale tunc adhuc vivunt, quibus Surti-flamma non nocuerat; Illi ſe in Idæ campis continent, ubi prius fuerat Aſgardium, quo etiam veniunt filii Thori, Modo & Magnus, Miölnerem ferentes. Præterea Baldrus & Höderus ab Hela dimiſſi, qui omnes ibi conſidentes colloqvuntur, & calamitatum & periculorum ſuorum reminiſcuntur; (*l*) Ibi quoq; in gramine (*m*) crepidæ inveniuntur aureæ, quas Aſæ poſſederant. Sed in eo loco qui Hodmimisholt dicitur duo homines latent peragrante flamma Surtea. Leifthraſer & Lif, mas & fœmina, qui rore paſcun-

(*a*) Tunc quærit Ganglerus, quid remanebit cum totus mundus exuſtus eſt omnesq; Dii Monheroes & homines mortui ſunt: Memini antea vos dixiſſe quemlibet hominem in alio mundo per omnia ſecula victurum eſſe. Reſpondit Thridie: Multæ ſunt manſiones bonæ, multæ &c. Ste. (*b*) ɔ: calida (*c*) ɔ: loco qui non poteſt frigeſcere. (*d*) In ida Fiollum ſita. Steph. (*e*) ɔ: ad cadaverum litora (*f*) ſpectant. Ste. (*g*) in aula. Ste. (*h*) veneni (*i*) Verum in Haergumi (Styge) peſſimum eſt, illic excarnificat Nidhuggur funera mortuorum Ste. (*k*) Gangl Quidamne ex Diis tunc vivent? an eſt ne cœlum aliquod futurum & terra? Haar. Terra ex &c. Ste. (*l*) præſertim eorum quæ ex angve Midgardiano & Fernis Lupo perceperunt. Ibi &c, Ste, (*m*) calculi aleatorii aurei inveniuntur quos Aſæ poſuerant juxta illud;

ſcuntur. Ex illis tam numeroſa propagatur poſteritas, ut totus denuo mundus habitatoribus repleatur (*n*). Illud adhæc tibi dictu mirum videbitur quod Sunna (*o*) filium gignet priusquam à Lupo devoretur, haudminus ſplendentem & formoſam, quam ipſa eſt, quæ tunc viam repetit maternam; Juxta illud.

Eina Dótter ber Alfrødull / | Su ſkal ryda er Reigin deya
Adur hana Fenris fáe / | Módur brauter Mær. ɔ:

Progignet natam clari fax aurea cœli
Ante Lupus quam poſſit eam trux abdere fauce,
Atq; ubi ſublata eſt per mortem turba Deorum
Maternas repetendo vias hæc virgo tenebit.

Jam ſi ulterius poſſis quærere (*p*), neſcio unde habeas neminem hæc ultra quicquam referre novi, (*q*) tu verò fruere ut percepiſti. Mox juxta ſe Ganglerus gravem audivit ſtrepitum & fragorem ingentem; Sed circumſpiciens (*r*) nihil vidit præter campum planũ, in quo tunc ſolus conſiſtebat indeq; domum, & in regnum ſuum iter convertit, & quicqvid audiverat videratq; retulit. Sic poſt illum unus alteri hanc fabulam narravit. (*s*)

Vidar & Vali | Modo & Magnus
Habitabant ſacra Deorum. | Miölnerum habebunt
Cum nigreſcit Surti flamma | Poſt Aſathori interitum.

Sed in eo loco &c. Steph. (*n*) Juxta illud, quod hic dicitur,

Lif & Litruſer | Solo rore vivunt
Latebunt ambo | Cibi loco
In Colle Hödminus | Ex quibus ſecula propagantur.

Id vero tibi mirum videtur, quod &c. Ste. (*o*) ɔ: *Sol*. (*d*) dixit Harus ad Gänglerum. (*q*) aut ſeculorum ſeriem retexere. Ste. (*r*) diligenter. Ste. (*s*) Verum Aſæ in Valhalla confidentes colloqvuntur & conſultant invicem ſimulq; relationem ſupra dictam repetunt, ac in eadem contenta nomina hominibus locisq; vicinis indunt, ut multis poſt ſeculis nemini dubium eſſe poſſet, illos ſolos Aſas eſſe, qui modò nominati ſunt & hiſce nominibus fuerunt vocati. Verum is, quem Thor appellabant, idem eſt cum Aſathoro, qui itidem eſt priſcus ille Thorus ſive Akuthor, cui facinora, quæ Hector perpetravit in Troja, attribuunt. Quorundam v: eſt opinio, Turcas multa de Ulyſſe narrâſſe atq hunc Loki nomine ſignificari. Erant enim Turcæ infenſiſſimi ejus inimici, Steph.

Hic finis eſt Illuſionis Gylfæ ſeu mendacii Harini: Seqvuntur aliæ conſimiles nugæ.

L. Dœmeſaga.

Vm Æger edur Hler.

Eirn Madur er neffndur Æger edur Hler / hann bió i Eyu theirre / er nu er kollud Hlesey / hann var miøg fiølkunnugur. Hann giorde ferd syna til Aßgards / enn (a) Æser vissu ferd hanns var honum fagnad vel / (b) og

vmm

(a) Er (b) og thó marger hluter giorder med Fiolkynge, Sionhverfingum. C. R.

vmm Kuølldeb er Drecka var fared / liet Odinn bera Sverd inn i Høllena / og voru suo biørt ad thar aff lyste / og var ei hafft liós annad medann vid Dryckiu var fered / tha geingu Æser ad gillde synu og settust i Håsæte tólff Æser their ed Dómendur skilldu vera / (c) og Asiniur (d). Æge thótte gøffuglegt / thar vm ad siåst. Weggthile øll voru thar tiølldud med føgrumm Skiølldum / thar var og Afeingur Miødur og miøg drucked / Næste Madur Æge sat Brage / og åttust their vid Dryckiu og orda skipte / sagde Brage (e) frå Mørgumm tydendum theim er Æser høffdu (f) ad hafst.

(c) Og sua voru neffnder. Thorr / Niørdur / Freyr / Tyr / Heimdallur / Brage / Vidar / Vale / Ullur / Hæner / Forsete / Loke. (d) Frygg / Fræyia / Geffion / Idun / Gerdur / Sigyn / Fulla / Nanna. (e) Æge (f) átt.

50. Fabel.

Om Æger eller Hler.

EN Mand kaldis Æger eller Hler / huilcken boede udi den Øe som nu heeder Hlesøe. Den samme var meget forsøgt udi allting / huilcken drog hen til Aßgaard: Men Aserne viste det vel / oc de blefve gandske glade. Men om Afftenen der de begyndte at dricke / befaler Othen at bære Suerdene ind i Stuffven / huilcke vare saa glimrende / at der aff uden anden Lius liustis Gaarden saa lenge de sad oc drack. Da ginge Æserne paa deris Raadhuus oc settes neder i Stolerne tolff tilsammen / huilcke skulde være Dommere: Lige saa oc nj Asianinder. Æger tøctis det var smuct at see sig der omkring. Veggerne var gandske skiulte med herlige Skiolder / der var en sterck Miød oc suar Druckenskab. Hos Æge sad Brage / oc den eene discurerede med den anden / forkyndte Brage mange store Mirackel som Æserne haffde tilforne giort.

MYTHOLOGIA L.

De Ægero, sive Hlero.

HOmo quidam Ægerus sive Hlerus appellatus, in Insula, quæ nunc Hlesey nominatur, habitabat, præstigiator insignis. Ipse etiam Asgardum profectus, ab Asis (*a*) splendido excipiebatur convivio (*b*); cœnâ autem instructâ & discum bentibus convivis, Odinus gladios inferre jussit, adeo rutilos & lucentes, ut nulla in aula lumina alia inter potandum exhiberentur (*c*); Parietes omnes & latera domus vice aulæorum pulcherrimi exornabant clypei, promebaturq; nobilissimum merum (*d*), & potatum

(*a*) Ipsius profectionis haud ignaris Ste. (*b*) quamvis multa cum præstigiis essent conjuncta, cœna &c. Ste. (*c*) Tunc Asæ cœnaturi solia occuparunt numero duodecim in convivio judices constituti. Hæc autem eorum fuerunt nomina, Thorus, Niordus, Freydo, Tyrus, Heimdallus, Brago, Vidarus, Valo, Ullus Hönerus, Forseto, Lokus: Similiter Asinia, Frygga, Freya, Geffona, Iduna, Gerda, Sigyna, Fulla. Ægerus magnificentiam ibi admirabatur, nam parietes omnes &c. Ste. (*d*) mulsum, Ste.

tumest liberalissimè (*e*). Movit Ægerum valde hæc Asarum magnificentia, habuit autem confessorem Bragum, qui cum illo convivales miscebat sermones (*f*), & de rebus Asarum antea gestis (*g*) ipsum instruebat sequentibus fabulis.

(*e*) Strenuè. Ste. (*f*) & certabat poculis. Ste. (*g*) multa retulit. Is inter alia hanc sequentem narrationem hoc modo orsus est. Tres Asæ &c. Ste.

LI. Dæmes.

Wm Odinn Loka og Hæner.

THryr Æser fóru heimann/ Odinn/ Loke og Hæner / fóru vm fioll og Eidemerkur / og var ille til vista / enn er their koma offan i Dal Nockurn / og siá Oxna flock / taka their eirn Wxann og snua til seides / enn er their hyggia ad soded mune vera / tha (a) riuffa their seidenn og var ecke soded / i annad sinn riuffa their (b) og var ecke soded / mæla their thá sijn i millum huortu thad mune geigna. Tha heira their (c) i Eikina vpp yffer sig/ og sá er thar sat kuadst Raada thui ad ecke sodnade á seidnum (d)/ their loffa honum fylle sinne aff Wxanum/thá lætur hann sygast vr trienu og sest á seidenn/ og leggur vpp i fyrstu Lære Wxans bæde og báda bógana. Thá vard Loke Reidur / og greip vpp mykla Staung (e) og rekur á kroppenn Ernenum/ Ørnenn breggst vid hogged og flygur vpp/ thá var føst Hondenn vid Stongena/ enn annar Enden vid bak Arnarens/ Ørnenn flygur hátt / suo fætur Loka taka Nidur vid griót / vrder og vidu / enn Hendur hanns meinar hann slitna mune vr Øxlum. Hann kallar og bidur allthar fflega Ørnenn fridar / enn hann seiger ad Loke skal alldrei laus verda / nema hann veite honumm suardaga / ad koma Idunne vt vmm Aßgard med Eple sijn / enn Loke (f) veiter thad / verdur hann tha laus og fer til sinna Lagsmanna (g). Enn ad á kuedenne steffnu teiger Loke Idunne vt vm Aßgard / i Skóg Nockurn/ og seiger ad hann heffur funded Eple thaug er henne mune (h) geipur i thikia / og bad ad hun skal haffa med sier sijn Eple / og bera saman vid hin. Tha kiemur thar Thiasse Iotun i Arnarham og tekur Idunne / og flygur (i) burt med hana i Trymheim til Buß sijns.

(a) Rausu. (b) thá er Stund var liden. (c) Mál. (d) their litu til/ og sat thar Ørn ecke lytell / tha mælite Ørnen/ vilie thier gefa mier fylle Myna af Wxanum / tha mun sodna á seyidinum. (e) og rreider aff ollu affle. (f) vill thad. (g) og er eigi ad sinne søgd fleiri tydinde umm theirra ferd ádur their koma heim. (h) Gripur. (i) braut.

51. Fabel.

Om Odinn / Loka / Hæner.

TRe aff Æserne reiste aff By/ Othen/ Loke / Hæner / igiennem Marcken oc offver Klipperne / oc de kunde icke faa Herberrig om Natten. Men som de komme ned i en Dal oc saae mange Oxer / toge de een aff dem oc

vilde koge hannem: Oc som de meente at hand skulde være koget/forsøgte de/oc var inter koget. Der efter en anden gang oc var dog inter koget. Da snackede de med huer andre / huorledis det kimmer sig? Diß imellem hører de en talendis i Træet høyt op / oc den der var/ sagde at det var udi sin Magt at Oxen icke skulde kogis. Da lofver de at de skulle gifve hannem en Maaltjd udaff Oxen/siden gaar hand ned / oc bliffver Oxen straz koget. Hand tager op de beste Stycker aff Kiødet oc æder. Da bleff Loke meget vred / oc tager en Stang oc slar dict paa Ørnen / men hand flyer strax bort. Men Lokes Haand var fast ved Stangens den eene Ende/ oc den anden ved Ørnens Ryg / huilcken flyer saa høyt / at Lokes Fødder støttis ved Steenerne oc Jorden: Men hand tencker at sine Arme skal udslides fra sit Legeme. Hand formaner ydmygeligen Ørnen om Forløßning; Men hand svarer at aldrig skal hand bliffve aff med den Plage / uden saa er at hand med soren Eed sig beplicter oc loffver paa sin Ære at tage Idun ud aff Aaßgaard med sine Eble. Loke siger ja der til / oc strax bliffver hand forløst oc gaar til sine Stalbrødre igien. Men paa forordnet Tjme tager hand Idun oc gaar ud aff Aaßgaard/ oc siger at hand haffver fundet nogle Ebler som hende skal tyckis at være meget herlige/ oc beder at hun vilde tage sine med/ oc legne dem med de andre. Da kommer der Troldkiempen Thiasse udi en Ørns Lignelse / oc tager Idun oc flyer bort med hende i Trymheim til sin Bolig.

MYTHOL: LI.

De Odino, Loko, & Hænero.

TRes Asæ, Odinus, Lokus & Hænerus domo proficiscebantur, per montes & eremos, ubi cibaria ægrè suppetebant. Tandem in convallem aliquam flectentes taurorum gregem vident, & unum comprehendunt, quem modo coquere conantur: Sed elixari nunquam potuit, & si semel atq; (*a*) iterum tentarunt (*b*). Inter se verò colloquentes quæ hujus rei causa esse posset, supra in arbore vocem audiunt, & qui illic sedit id se efficere ajebat, quod coctio non succederet. Suspicientes ergo aquilam ibi haud parvam sedentem viderunt (*c*), quæ sic illis est effata: Si ex tauro ad saturitatem mihi dederitis, carnes ocyus concoquentur. Sed qvum hoc ipsi pollicerentur, aquila ex arbore super lebetem descendit, & inprimis (*d*) ambas, tauri extractas coxas, mox armos devoravit. Iratus idcirco Lokus, ingenti arrepto fuste, aquilam verberavit. Illâ vero protinus evolante, manus Loki fusti adhæserunt, finis alter corpori aquilæ affixus erat. Sic volatum in sublime dirigente, & continuante aquila, pedes Loki per saxa, salebras & arbores trahebantur, manus autem ab humeris divelli singulis momentis putabantur. Lamentis igitur & votis quibus potuit oblecravit aquilam, ut sibi par-

(*a*) Experimentum fecerunt, Sed utraq; vice invenerunt carnem planè crudam. Inter &c. Ste. (*b*) post horam. (*c*) animadverterunt. Ste. (*d*) primò.

parceret, quæ respondit, nullam illi spem restare dimissionis, nisi juramento sibi confirmaret, quod Idunam cum suis pomis dolo aliquo extra Asgardum allectare vellet. Id in se recipiens Lokus, solutus ad suos socios rediit (*f*). Constituto verò tempore Lokus Idunam, ut ex Asgardio in sylvam quandam secum egrediatur inducit, refert se poma invenisse, quæ ipsi clenodia videantur, petitq; ut sua etiam poma exportet, & hæc cum istis conferat. Quod cum faceret confestim aderat Thiassus Centaurus, & aquilæ exuviis amictus Idunam rapuit, & cum illa in villam suam Thrymheimum avolavit (*g*).

(*f*) Nec refertur quicquam memorabile de ipsorum itinere donec domum redirent. Quo cum ventum est, constituto &c. Ste. (*g*) Vide Myth: 21.

LII. Dæmisaga.

Um Huarff Idunar/ og Drap Thiassa.

ÆSer urdu (a) faa vid Huarff Idunar / giørdust their bratt hærer og Gamler/thá attu their thing og spurdu huor annan huad sydast risse til Idunar / enn thad var (b) sijdast ad hun gieck ur Aßgarde med Loka/ tha var Loke thekenn og færdur á thing/ og var honum heited Bana edur Pyßlum. Enn er hann vard hræddur kuadst hann munde sækia efter Idune i Jotunheima / eff Freya vill lia honum Walsham er hun á. Og er hann fieck Walshamenn/ flygur hann nordur i Jotunheima og kemur eirn Dag til Thiassa Jotuns / og var hann roenn á Siö / enn Idun var ein heima / Brá Loke henne i Hnotarlyke og haffde i klöm sier og flygur sem mest / enn er Thiasse kom heim og saknar Idunar/ tekur hann Arnar hamenn og flygur effter Loka/ og dró Arnsug i fluginamm. Enn er Æser sáu ad Walurenn flö med hnotina/og huar Ørnenn flaug / tha ganga their ut under Aßgard / og bera thannig byrdar aff Lokar Spænum / og tha er Walurenn flö inn um Borgena / liet hann fallast nidur vid Borgar Weggenn/ tha slöu Æser Ellde i Lokar Spænena / enn Ørnen mátte ei stødvast er hann miste Walsins/ laust Loganum i fidre Arnarens/og tók thá aff flugenn. Thá vorn Æser nær og drápu Ørnen / thad var Thiasse Jotun Weigen fyrer innann Aßgrindur/ og er thad Wyg all frægt.

(a) Illa (b) sied.

52. Fabel.

Om Iduns Borttagelse/ oc Thiasses Død.

ASIanerne haffde meget ont der aff at Idun var borttagen/oc bleff de graahærde oc gamle/ siden komme de tilsammen oc adspurde huer andre huad de viste at sige udaff Idun: De suarede at paa det sidste gick hun ud aff Aßgard med Loke. Da bleff Loke fangen oc førd for Raadet/oc bleff hand dømt at hand skulde enten pjnis eller dø / om hand skaffede hende icke igien / da bleff hand

meget forfærdet/sigendis at hand vilde hente hende i Troldklempeland/om Freya vilde laane hannem sin Falckis Krop. Oc som hand fick den flyer hand i Nord til Troldkiempe-Land / oc var Thiasse roen paa Søen / men Idun var alleene hiemme. Da omvende Loke hende i en Fugels Lignelse oc bar hende i Fødderne/ oc flyer fort. Som Thiasse kommer nu hiem / da var Idun borte / siden tager hand sin Ørnes Krop paa oc flyer effter Loke med en stor Vrede oc Grumhed: Men der Asianerne saae at Falcken flyer oc Ørnen effter hannem/da gaar de ud for Asgaard/oc tager med sig store Byrder oc huggen Ved/oc som Falcken er kommen ind om Porten / lader hand falde ned det som hand bar i Fødderne. Siden tende Asianerne Ild i de hugne Træer / men Ørnen vilde icke være til freds der hun fick icke fat paa Falcken/derfore maatte hendis Vinger brænde. Da vare Asianerne hos oc sloge Ørnen ihiel/ oc er dette Slagsmaal berømt ofver all Verden.

MYTHOLOGIA LII.
De raptu IDUNÆ.

Asæ molestè ferebant raptum Idunæ, citoq; senes & cani reddebantur. Synodum igitur publicam indicentes,inquirere cæperunt,quid de illa novissimum constaret: Sed deprehensum est,Idunam nulli visam, postquam cum Loko Asgardo egressa esset. Protractus igitur Lokus est, morti aut tormentis subjiciendus, sed supplicium metuens, promisit se Idunam ex *Jötunheimis revecturum,si modo Freya exuvias Falconis(W. fham)* quas possidebat sibi vellet accommodare. His impetratis avolavit aquilonem versus in Jötunheimos,villamq; Thiassi attigit, qvum domo abesset piscaturam exercens. Iduna verò domi desedit, quam modo in formam convertens hirundinis (*a*), ungvibus tenuit, & pernicissimo incubuit volatui. Thiassus autem domum reversus Idunamq; cernens ablatam, exuvias assumit aquilinas furensq; insequitur,& alarum molimine plus proficiens Lokum attrahit sed qvum Asæ falconem viderent cum hirundine (*b*) advolantem,& aquilam prope sequentem, omnem sub porta Asgardi comparuere, fasciculos assularum & ramentorum illuc portantes; quando autem accipiter cum sua hirundine volando urbem intrare posset, & intus insecus ad parietem se demitteret (*c*), Asæ ramenta incenderunt in aquilam accipitre frustratam, & sistere se non valentem flamma efflagravit, & plumas adurens volatum ademit, quam Asæ præsentes mox occiderunt. Aquila verò isthæc Thiassus erat, intra cancellos Asgardi interfectus, (*d*)

LIII. Da-

(*a*) Nucis, Ste. (*b*) nuce, Ste. (*c*) Quando autem accipiter in urbem pervenit, intrinsecus se ad parietem dimisit. Asæ vero ramenta &c, Ste, (*d*) Et hæc est cædes valde celebris, Ste.

Um Skadi Dôttur Thiaſſa.

En Skade Dôttur Thiaſſa Jotuns tôk Hiálm og Brinju og öll her-vopn og fer til Aſgards ad heffna Fødur ſijns/ enn Æſer budu henne ſætt og yffer bætur / og hid fyrſta ad hun ſkillde kiôſa ſier Mann aff Æſum/ og kiôſa aff Fôtum og ſia ei å fleira. Thå ſå hun eins Manns fætur forkunar fagra/og mællte/thennann kys eg/fått mun liôtt å Baldre/enn thad var Niordur vr Nôatunumm. Thad hafde hun og i Såttargiørd ſinne/ ad Æſer (a) måttu thad giøra er hun mætte adhlæia. Tha giørde Loke thad / ad hann batt umm Skiegg Geitar Nockrar / og Ødrum enda vmm (b) herdar ſier / og lietu thaug ymeſt fyrer / og ſkrækte huoru tueggia hått / og liet Loke fallaſt i kine Skade / thå hlô Skade/var thå ſått giørd/aff Aſanna hende vid hana: Suo er ſagt ad Odeñ giørde thad til vmmbôta vid Skade / ad hann tôk Augu Thiaſſa og kaſtade vppa Himenenn/ og giørde aff Stiørnar tuær.

(a) Skilldu thad giøra er hon hugde ad their ſkilldu eigi meiga at hlæia hana. (b) hre-diar ſer.

53. Fabel.

Om Skade Thiaſſes Daatter.

MEn Skade Thiaſſes Daatter tog paa Skiold oc Sverd/oc gaar til Aſ-gaard/ til at hefne ſin Fader. Men Aſianerne vilde giøre Pact med hen-de / oc tilbiude hende førſt at hun ſkulde udvælle ſig en Ecte Mand udaff dem/oc ſkal dog inget ſee/uden alleeniſte Fodderne/oc ſom hun ſkulde udvælle/ſaae hun hine deylige Fødder/oc ſiger: Denne udvælger jeg (Balder er gandſke u-be-ſmittet) / men den Karl var Niørd aff Noeby. Det var ocſaa et Vilckor i hendis Pact / at Aſianerne ſkulde giøre noget ſom hun kunde drage Skiemt udaff. Men Loke bandt et Baand om en Geedebucks Skieg / oc den anden En-de om ſin Ryg / oc giorde meget Narrerj der med / oc ſkreeg de begge to / oc falde Loke paa Skades Knæer. Da loe Skade/ oc der med bleff de forligte. Det ſigis at Odin giorde det Skade til Villie / at hand tog Thiaſſes Øyen oc kaſtede paa Himmelen/ oc ſkabte der udaff to Stierner.

MYTHOLOGIA LIII.

De Skada Thiaſſi filia.

SKada Thiaſſi Centauri filia arma (a) ſumpſit, & patrem ultura, Aſgar-dum profecta eſt: Aſæ verò pacem & ſatisfactionem pro cæde pater-na obtulerunt, atq; hoc inprimis, ut ex Aſis maritum ſibi quem vellet eligeret, nihil tamen præter pedes cerneret ejus qvem electura eſſet. Unius igitur pedes præ cæteris venuſtos aſpiciens, hunc,inquit,eligo, pauca in Bål-dro

(a) Cum galea & lorica, &c.

dro deformia, sed erravit, fuit enim Niordus de Noatunis. Id præterea voluit, ut aliquod Asæ instituerent spectaculum, quod risum ipsi moveret, qvum patrem hactenus acerbè luxerit. Lokus igitur barbam capræ cujusdam fune constrinxit cujus alterum finem per humeros sibi alligavit, & sic scurriliter vociferantes invicem trahebantur, donec Lokus in genua Skadæ se collabi faceret, quo spectaculo mota ridere cæpit. Deinde ex parte Asarum cum illa reconsiliatio facta est, & in majorem Skadæ gratiam. Odinus Thiassi erutos oculos in cælum projecit, & duas ex illis stellas fecit.

LIV. Dæmesaga.

Umm Ølvallda Fødur Thiassa.

Ølvallde hiet Fader Thiassa Jotuns / hann var miøg gullaudigur / enn er hann dó og Syner hans skilldu skipta Arffe / tha hoffdu their thá meelling á Gullenu er their Skiptu / ad huor skillde taka Munnfille syna / og aller Jaffnmargar. Eirn the rra var Thiasse / annar Jde / thridie Gangur / thul er thad Máltak / ef saled er i Runum edur i Skálldskap / ad kalla Gulled Munntal / Mál / Ord / Tal thessara Jotna.

54. Fabel.

Om Ølvallde Thiasses Fader.

Ølvallde heeder Thiasses Fader / huilcken var treffeligen rig aff Guld oc Penninge: Men der hand døde / oc hans Sønner skulde tage huer sin Deel aff Penningene / da brugte de saadan Maneer / at huer een skulde bekomme saa meget som de kunde huer gang indelucke i deris Munde. Den første var Thiasse / den anden Jde / den tredie Gungur: Der aff kommer det Ordsprog i Poësi at kalde Guld Tal / Maal / Ord disse Trolles.

MYTHOLOGIA LIII.

De Ølvalldo patre Thiassi.

(a) Ølvalldus pater erat Thiassi Centauri, (b) auri valde dives, qui cum moreretur, & hæreditatem inter se filii ejus divisuri essent, tali in dividendo mensura utebantur, os auro per vices replebant singuli, omnes munere (c) æquali. Unus eorum Thiassus erat, alter Idi, tertius Gangurus; Inde sermo hic occultus in runis aut rhytmis promanavit, quod aurum oris mensura (Munntal) sermo, verbum, vox istorum Centaurorum nominetur.

LV. Dæ-

(a) Ad hæc Æger. Magnum hunc Thiassum agnosco, sed unde quæso oriundus erat? Respondet Bragus. (b) quem si ego describere, fabulam narrare judicares. Hic auri &c. Ste. (c) numero. Ste.

LV. Dæmesaga.

Umm Einvyge Hrugners og Thôrs.

ODinn reid Sleipner i Jøtunheima / og kom til theß Jôtuns er Hrugner heiter / (a) og seiger ad Odenn âtte furdu gôdann Hest / Odinn seiger ad thar vill hann vedia fyrer høffde sijnn / ad einge Hestur skal vera Jaffngôdur / i Jøtunheime / Hrugner liest haffa munde myklu stôr fetara Hest / sâ hiet Gullfaxe / hleipur Hrugner â Hest / rydur og higgst ad launa Odinn offurmæle. Odinn hleiper suo myked vndann ad hann var â Ødru leite fyrre / enn Hrugner haffde suo mykenn Jôtunmôd / ad hann fann eige fyrre enn hann theitte inn vm Aßgrindur. (b) Æsir honum til Drickiu / hann geck i Hôllena / (c) voru tha teknar thær Skaler / er Thor var vanur ad drecka aff / hann var ecka heima / og snerte hann vr huorre / enn er hann giordest druckenn / tha skorte ei stôr Ord / hann liest skillou vpptaka Walhøll og fara i Jøtunheima / enn søckua Aßgarde / og drepa øll God / nema Freyu og Siff vill hann heim haffa med sier / (d) og Freya ein thorer ad skeinkia hønum / drecka liest hann munde (e) Âsa øl. Enn er Æsunum leiddust offur yrde hans / neffna their Thôr. og thuijnæst kom Thôr i Hôllena og haffde â lopt Hamarenn / og vard allreidur / og spyr ad huor thuij rædur / ad Jøtun hunndvys skule thar drecka / (f) edur huy Freya skal skeinkia hønum sem ad gillde Âsa / (g) og seiger theß skule Hrugner ydrast âdur hann kiemur vt / Hrugner seiger thad sie lytell frame ad drepa hann vopnlausann / (h) thui hann heffde ei hiâ sier hein syna Nie Skiølld. Løgdu their môt med sier ad beriast â Landamære â Griôtunargørdum / Hrugner hleipur i Jøtunheim og sagde ad Steffnulag var komed â med themi Thor. Thôttust Jøtnar haffa myked i Abyrgd huor sigur feinge / theim var Jlls von aff Thor (i). Tha giørdu Jøtnar Mann â griôtunargarda aff Leire / og var hann nyu Rasta haar / enn thriggia breidur vnder hønd / enn ecke feingu their hiarta suo myked ad hønum sômde / fyrr enn their tôku vr Mere Nockre / og var hønumm thad ei stødugt tha Thor kom. Hrugner âtte hiarta thad sem frægt er aff hørdum Steine / og tindôtt med thre-

mur

(a) Thâ spir Hrugner huad manna sâ er med Gullhiaim enn er Rydur Lopt og Løg. (b) og er hann kom ad hallar dyrumm budu (c) og bad fâ fier drickiu (d) enn Freya fôr thâ ad skeinkia hønumm (e) allt (f) ede hue sellde Hrugne grid ad vera i Walhøll (g) tha sagde Hrugner / og sâ ecke vinar Augum til Thôrs ad Odenn band hønum til Dryckiu / og hann var â hans gridum / thâ mællte Thoor ad (h) enn hitt er metre hugrumn eff hann thorir beriast vid hann ad landamære â Griôtunargørdumm og heffur thad verid mikid fôlsku verk sagd. hann / er eg liet eptir heima Skiølld minn og hein / enn ef eg heffda hier vopn minn thâ skulldu vid nu reina hølmgønguna / enn ad Ødrumm koste legg eg thier vid nydings skap / eff thu villt drepa mig vopnlausann / Thoor vill firer ôngvann mun bila / ad koma til einvygis / er hønumm var hôlmur skoradur thuiad eingi heffur hønumm thad firr veit / fôr thâ Hrugner braut leid syna og hleipti âkafliga / thar til er hann komst i Jøtunheima / og var for hanns allfræg med Jøtnumm og thad ad Steffnulag &c. (i) Ett Hrugner liest / firir thui ad hann var theirra Sterkastur.

mur hornum / suo sem sydann er glørt (k) risfu brágd / thad er Hrugnes hiarta heiter. Aff Steine var Høffud hanns / Skioll dur hanns var og Steirn vydur og thickur / og hafde hann Skiølldenn fyrer sier er hann beid Thors enn Hein haffde hann fyrer vopn / reidde vm Oxl og var ecke dællegur / a adra hlid hønum stød / (l) Jøtun eirn er neffndur er Mokurkalffe / og var allhræddur / suo er sagt hann meig er hann sá Thór. Thor fór til Hólm steffnu og med honum Thialffe / tha rann Thialffe framm ad thar er Hrugner stód og mæ'er / thu stendur óvitur-lega Jøtun / heffur Skiolldenn fyrer thier / enn Thor heffur sied thig og fer hann hid nedra i Jørdu / og man hann koma nedan ad thier / tha skaut Hrugner Skil-denum vnder fætur sier / og stód á / enn Tuijhente Heinena. Thvynæst sá hann Elldingar og heyrde Thrumur stórar / sá hann tha Thór i Aßmóde / fór hann ákafflega og reidde Hamarenn / og kastade vmm langa leid ad Hrugner. Hrug-ner fæter vpp Heinena bádum høndumm / kastar mót / mæter hun Hamrenum á fluge og brotnar sundur heinen / fellur ánnar Lutur á Jørd / og eru thar aff or-denn øll Heinberg / annar Lutur brast i Høffde Thors / sua ad hann fiell framm á Jørd. Enn Hamarenn Miølner kom i midt Høffuded Hrugner / lamde Hau-senn i Smámola / og fiell hann framm yffer Thor / suo ad Fætur hanns lau á Halse Thórs / enn Thialffe vo ad Mockurkalffa og fiell hann vid lyten Ordstyr. Tha gieck Thialffe til Thors / og vilde taka fót Hrugners aff hønum / og fieck huorge hrærdann. Tha geingu til Æser aller er their spurdu ad Thor var fal-len / og skilldu taka fótenn aff hálse hónumm og feingu huorge komed / thá kom til Magne Son Thors og Jarn Søxu / hann var tha thrynætur / hann kastade fæ-te Hrugners aff Thor og mællte / sie thar (m) Jøtun hramm fader / (n) enn jeg kom sydla / eg higg ad Jøtun thenna munde jeg haffa losfed i hel med hneffa my-num (o). Tha stod Thór vpp og fagnade Syne synum vel / sagde hann munde verda mykell / og vil jeg sagde hann geffa thier Hestenn Gullfaxa / er Hrugner haffde átt. Odenn sagde ad Thór giørde Rangt ad geffa thann goda Hest Gy-arsyne. (p) Enn ecke faudur sijnum. C. R.

(k) varristu (l) leit Jøtun (m) Liótann harm (n) er eg kom so syd (o) eff eg hefde fundid hann (p) enn ecke Syne synum.

55. Fabel.

Om Hrugners oc Thors Kamp.

Othen reed den Hest som kaldis Slelpner i Troldkiempeland / oc kom til en Troldkiempe som kaldis Hrugner / hand siger at Othen haffde en braff Hest. Othen siger at der for vil hand væde sit Hoffvet / at der skal ingen findis saa god i den By. Hrugner siger at sin Hest er meget bedre / som kalldis Gullfaxe. Siden sprang hand op paa Hesten oc siger hand vil betale Othen sine driftige Ord. Men Othen rider saa fort for an / at der er stor Skilßmis imellem dem. Da bleff Hrugner saa vred oc iffrig at hand viste ey før hand reed ind i

Aß-

Aßgaards Port/Asianerne bøde hañem til Giest/hand gick ind i Stuffven oc vare da fremsatte de Skaaler/som Thor pleyede at dricke udaff/(men hand var reist aff By)/ oc drack hand aff huer een. Men der hand bleff drucken / var hand vijs i Munden / oc sagde at hand vilte borttage Walhall oc bære i Troldkiempeland/ oc sjuncke neder i Aßgaard / oc slaa ihiel alle Guderne / uden som Frey oc Siff vil hand tage hiem med sig/ men Frey torde alleene skiencke i for hannem/da sagde hand at hand vilde opdricke gandske deris Øll / der nu Asianerne kunde icke lenger fordrage hans Ord / da kalder de paa Thor / oc kom hand strax til dem/ tager sin Hammer oc bliffver saare vred / adspørgendis huem det volder at den Skielm skal der dricke/ oc hui Frey skulde skiencke i for hannem/ oc siger at det skal hand lide for før end hand gaar ud aff Døren. Hrugner siger at det er ingen Ære at sla hannem ihiel/ dersom hand er foruden Geuær/derfore beslutter de/ at de skal møde paa en vis Sted nemlig paa Landemære udi Steenegaard. Hrugner gaar hen til sin Bolig oc siger huorledis det staar til med Thor oc hannem/ men de andre tujlede paa huer udaff dem skulde vinde/ oc fryctede meget for Thor. Der effter giorde denne Troldkiempe een Mand paa Steengaard udaff Leyr/oc den var nj Alen høy oc tre Alen breed neden Hænderne/men de kunde icke faa saadant it Hierte som var til pas til denne Mand/ før end de tog et Hierte udaff en Hestemoder / oc bleff det icke stadigt udi hannem naar Thor hand kom. Hrugner haffde it Hierte udaff en haard Klippe meget skarp/oc var det trekanted/ hans Hoffvet var ocsaa udaff Steen/ oc saa hans Skiold/oc var den baade tyck oc stor/ oc den samme holt hand for sig saa lenge hand forvendte Thor. Hand brugte Hein for Sverd oc bar den paa sin Axel/ oc saae icke vel ud / til den anden Side stod den Troldkiempe som var giort aff Leyret som heed Mokurkalffe / oc fryctede meget (det sigis at hand lod sit Vand der hand saae Thor) Thor gick til denne Kamp oc Thialfe med hannem. Thialffe gick frem der til som Hrugner stod/ oc sagde til ham/ du staar icke vijsligen / thi du haffver Skiolden for ved dig/ thi Thor haffver seet dig oc gaar hand ned i Jorden under dine Fødder / da tog hand sin Skiold oc stød under sine Fødder / men holt paa Heinen med begge Hænderne. Derneſt saae hand oc hørde megen Ild oc Torden / der effter kom Thor meget iffrig/ oc kastede Hammeren til hannem/ men Hrugner kastede Heinen imod oc kom de tilsammen i Lufften/ oc gick Heinen i Stycker/ falt den anden Part paa Jorden / oc der aff ere komne alle Heinklipper i Verden / den anden Part falt i Panden paa Thor / saa at hand falt paa Jorden / men Hammeren kom midt i Hrugners Hoffvet/ oc gick det i tusind Parter oc falt hand offven offver Thor/ saa at hans Fødder laa paa Thors Hals / men Thialffe slog Mokurkalff ihiel/ oc gick siden til Thor oc vilde tage Hrugners Fod aff hannem / men hand kunde intet/ da ginge alle Asianerne der hen/ naar de spurde dette oc vilde tage Foden bort aff Thor / oc kunde heller icke. Paa det sidste kom Magne Thors Søn / oc Jarnfaxes / huilcken da var tre Netter gammel / hand kastede Foden

 bort

bort aff Thor/ sigendis/ see den forbandede Fod/ men jeg kom for silde/ thi jeg tencker at denne Troldkiempe skulde jeg hafve kundet sla ihiel med min anden Arm/ Thor stod op oc bleff karsk igien/ oc glæddis offver sin Søn/ sigendis/ at hand skulde vel fremdeelis bliffve stor oc mectig/ oc vil jeg giffve dig Hesten Gullfaxe/ den som Hrugner eigede tilforne/ Odhen siger at Thor gior Uret/ at hand gifver en Troldkiempindis Søn saadan een Hest.

MYTHOLOGIA LV.

De Monomachia Thori & Hrugneris (*a*).

(*b*) VEnit ad Asas aliquando ex Jötunheimis Centaurus quidam nomine Hrugner, (*c*) quem illi ad potationem invitabant, qvumq; aulam esset ingressus, proferebantur crateres ansati, è quibus Thorus bibere solebat, sed ille parvo negotio omnes evacuabat mero autem incalescente Centauro, sesquipedalia non defuerunt verba; Valhallam affirmabat se velle in Jötunheimos promovere, Asgardum submergere, omnes Deos occidere, præter Freyam & Sifum, quas secum vellet abducere, & omnem Asarum cerevisiam exsorbere, & sola Freya illi pocula miscere audebat. Tandem Asæ illius jactantiam pertæsi Thorum nominarunt, qui è vestigio adveniens Miolnerem extulit (*d*), Hrugner autem nulla illius cum laude fieri dixit, si se inermem interficeret: Tempus igitur Monomachiæ, inter illos definitnm est, in finibus terræ ubi Griotunargardar appellantur, i: lapidis aggeres (*e*). Hrugner pegaseo cursu (utebatur enim equo velocissimo

(*a*) Hrungeris. C. W. (*b*) Odinus quodam tempore Sleipnero vectus in Jotunheimos profectus est, devenitq; ad centaurorum quendam nomine Hrungerum, qui statim quæsivit quisnam is esset homo aurea insignis casside per aërem & aquas inequitans, simulq; affirmavit optimum eqvum ipsum possidere. Respondet Odinus, audere se caput deponere nullum æqvè generosum Jotunheimis inveniri. Hrungerus a. contemnendum hunc eqvum esse dixit, interim habere se alium nomine Gulfaxum qui cursu prævalerit; ac ira turgidus, Gulfaxum sine mora conscendit, & Odinum insequitur, sperans se hoc pacto ipsius sesquipedalia verba posse ulcisci: Odinus contra suum eqvum tantopere concitavit, ut longo Centaurum spatio anteiret. Hrugnerus vero tanto furore agebatur, ut non animadverteret priusquam intra Asgardi clatratam januam consisteret. Cum v. ad portam aulæ deveniret, cum ad potationem illum invitabann Asæ. Qvumq: aulam esset ingressus &c. Ste. (*c*) Hrunger. C. W. (*d*) què vestigio adveniens Miölnerem in aula extendit. Iratus valde; quærit quisnam sciverit Centauros, ut canes brutos, ibi potare? Quis ibi Hrugnerum immunem fore promiserit, ac quare Freja ipsi pocula misceret. Non secus ac in Asarum conviviis? Respondet Hrugnerus torvè Thorum aspiciens, se ab Odino ad potationem invitatum, ipsumq; immunitatem sibi esse pollicitum. At Thorus se effecturum ait, ut pœniteat, facti Hrugnerum, anteqvam dimittatur. Hrugnerus autem nulla. &c. Steph. (*e*) Si se inermem interficeret, se indicium esse animi generosi, si audiat secum pugnare, in Landameri, ubi vocantur Griotunamgardar: Additq; magnum sibi accidisse in

mo cui nomen erat Gulfaxe) in Jötunheimos rediens (*f*), notum fecit sibi cum Thoro singulari, certamine contendendum esse, quo nuntio variè affecti sunt reliqui Centauri; videbantut enim incerti de victoria, quia malum illos de Thoro omen torqvebat; (*g*) præfinito itaq; tempore in loco duelli comparuit Hrugner, cor habuit ex durissimo lapide (*h*), asperum & quinquangulare ut postea formatum sit pentalpha (Ristubragd) incisum, quod cor Hrugneris nominatur, caput etiam ejus lapide erat, clypeus petra crassa & lata; Pro hasta cote utebatur, quam aspectu terribilis quatiebat, Thorumq; exspectans, clypeum prætendit(*i*), qui tunc etiam concitato ruens impetu, in campum tendebat: Ante Thorum currebat Thialfus Centaurum admonens, sed dolosè, quod imprudenter staret, clypeum ante se tenendo, qvum Thorus subtus terram procederet. Clypeum igitur pedibus suis subjiciens, eiq; insistens Hrugnerus cotem ambabus (*k*) strinxit manibus (*l*). Deinde Thorus, quem fulmina & tonitrua præcedebant, in conspectum Centauri veniens, malleum à longè ad ipsum mittebat. Hrugnerus contra cotem projecit, quæ in aëre malleo occurrens, confracta est, ejusq; pars altera in terram cecidit, unde omnes ortæ sunt cotes: Altera in caput Thori avolans, ibi defixa est, ut in terram pronus concideret. Miöllner autem in caput Hrugneri directus, illud in frustula confregit, ut trans Thorum collaberetur; Sic, ut illius pedes hujus cervici incumberent. Accedens Thialfus centauri tibias è collo Thori dimovere voluit, sed non valuit (*m*). Advenerunt etiam Asæ omnes, qvum Thorum prostratum intelligerent, illum hoc pedum onere levaturi, sed irrito conatu. Tandem (*n*) Magnius Thori & Jarnfaxæ filius, tum ætate trinoctialis prodiit, is facillime pedem Hrugneri ab-

 je-

fortunium, quod suum sentum & ensem lapideum domi imprudens reliquerit, quæ si adessent, inquit, monomachiam statim experirentur. Verum si me inermem interficere velis, improbum te proclamo. Quæ cum audiret Thorus nullam in se esse moram palam testabatur, præsertim cum esset ad monomachiam provocatus, quod ante illud tempus facere ausus fuerat nemo. Hrugnerus pegaseo &c. Ste. (*f*) multum à centauris ob confectum iter celebrabatur, tum etiam quod singulari certamine esset cum Thoro contendendum, quamvis reliqui centauri varie inde afficerentur. Videbantur enim incerti de victoria &c. Ste. (*g*) Quod Hrugnerum esset superaturus qui illorum erat fortissimus. Tunc hominem fabricarunt centauri, cujus altitudo erat novem passuum, crassities v. trium intra axillas, sed cor invenire non potuerunt, quod huic magnitudini responderet, donec æquè cujusdam cor eligerent, quod tamen valde trepidabat ad Thori adventum. Hrugner cor habuit &c Ste. (*h*) valde celebre Ste. (*i*) Adstabat ad latus Centaurus ille ex luto factus, qvi Mökkurkalfi vocatus est, valde timidus, fama est quod ad Thori aspectum, lotium ob metum reddiderit; Thorus v. concitato ruens impetu in campum tendebat, & ante ipsum Thialphus, &c. Steph. (*k*) torqvebat. Ste (*l*) viditq; deinceps fulmina & audivit tonitrua maxima. Tandem Thorum venientem conspexit, Asiato perfusum robore & incessu impetuoso terribilem qui malleum subito allevatum à longe &c. Ste. (*m*) Mokkurkalfum deinde sternere tentavit, qui plane in glorius cecidit. Advenerunt &c. Ste. (*n*) Magnus Ste.

jecit, is quiens, vide pater turpem plantam (*o*), hunc ego Centaurum solò pugno interfecissem, si prior advenissem. Surrexit ergo Thorus, deq; virtute & viribus filii gavisus, (*p*) Eqvum Gulfaxum quem possederat Hrugnerus illi dono dedit; Odinus autem injustè hoc ab illo fieri asseruit, quod tam præstantem eqvum Gygis filio (*q*) concederet.

(*o*) vide magnum infortunium, patet quod tam serò venerim. Hunc &c. Ste. (*p*) prædixit illum aliquando magnum futurum undè se ipsi Gulfaxum concedere dixit qvem possidebat Hrugnerus. Odinus &c. Ste. (*q*) & non suo Ste.

LVI. Dæmesaga.

Um Heinena i Høffde Thors og Gröu Wølvø:

Thor for heim til Thrudvanga / og stód Heinenn i høffde hønum. Tha kom til Wølva sü er Groa hilt / Kona Ørvandils hins frækna / hun göl. galldra syna yffer Thor / til theß er heinen loßnade / og er Thor fann thad / og thotte von ad burt munde náßt / tha villde hann launa Grou Lækninguna og giøra hana fegna / og sagde henne thaug tydende / ad hann haffde vaded Nordan yffer Elevaga / og bored i Jarnmeis á Bake ßer Ørvandil Nordan vr Jøtunheimum / og thad til Jardteikna / ad ein tá hans haffde staded vr Jarnmeisnum / og var su fredenn so ad Thor braut aff / og kastade vpp á Himen / og giørde stiørnu tha er nu heiter Ørvandels tá / og kuad Thor Ørvandel brátt munde heim koma. Enn Gróa vard so feigenn / ad hun munde Øngua Galldra / og var heimenn et ad lausare / og stendur enn i Høffde Thórs (a).

(a) Og er thad bodad til varnanar ad kasta hein / of gölff thuert thuiad thá hræriſt heininn i Høffud Thór.

56. Fabel.

Om Heinen udi Thors Hoffvet oc Groe Valffve.

Thor drog hiem til Thrudvanger oc var Heinen fast udi hans Pande / da gick til ham en Valffve ved Naffn Groe som var Ørvandels den Kloges Kone / oc sang Troldom offver hannem / der til Heinen bleff løs udi hans Pande / da vilde hand betale Groe för saadan Velgierning / oc fryde hende / oc sagde hende saadanne Tjdender / at hand haffde reist Norden offver Elevaga oc baaret paa sine Skuldrer Ørvandel udaff Troldkiempeland / udi Jerngrinder; Oc det var til Bevjßning der om / at en aff hans Tær var saa frosen / at Thor brød den aff / oc kastede paa Himmelen / oc skabte der aff den Stierne som siden kaldtis Ørvandels Taa / oc sagde Thor at Ørvandel skulle vist strax hiemkomme. Her udaff bleff Groe saa glad / at hun glemte all hendis Trolldom / oc bleff Heinen fast igien udi Thors Pande / oc staar der denne Dag.

MY

De Cote in Capite Thori hærente & Groa Volva.

THorus post hæc Thrudvangas ad domum suam se conferens, cotem in capite fixam habuit, qvam Volva quædam adveniens nomine Groa Ørvandili cujusdam (*a*) uxor, incantando extrahere conabatur, qnod cum succedere vellet, cotemq; solutum iri Thorus intelligeret, Volvæ gratulaturus hæc bona nova dixit, quod nuper trans Elevagas (ɔ: (*b*) amnes) Calatho ferreo inclusum in humeris suis Ørvandilum ex Jötunheimis redeuntem portarit, & in hujus rei signum pedicam (*c*) ejus unam ex calatho prominentem, gelu diriguisse, qvam effractam & in cœlum missam, stellam fecerit, quæ nunc Ørvandilzta (ɔ: Orvandili (*d*) pedica) nominatur, breviq; futurum ut domum veniat Ørvandilus; Groa v: his auditis, tanto perfusa est gaudio, ut nullas amplius incantationes meminerit, nec ultra cos dissolveretur, quam idcirco in capite Thori etiamnum hæret (*e*).

(*a*) Fræclina (ɔ: agilis). Ste. (*b*) venenatos. Ste. (*c*) digitum pedis puto. Ste. (*d*) digitus pedis. Ste. (*e*) Hanc fabulam Thiodolphus Hrinverski rhytmo qui Haustlong appellatur comprehendit. Ste.

LVII. Dæmesaga.

Umm Ferd Thors til Geiraudar Garda.

LOke flaug eitt sinn ad skiemta sier med Walsham Fryggiar/ fyrer forvitnis saker/ i Geirraudargarda/ så thar Høll/ (a) og settest å / og så inn vm Gull Glugg / enn Geirraudur leit Möte hønum / og mællte taka skillde fuglinn og færa sier / (b) og suo var giørt / tha så Geirraudur å Augum hanns ad Madur munde vera/ og bad hann svara / enn Loke thagde / thå læste Geirraudur Loka i kistu/ og svellte hann thar thrya Månude. Tha sagde Loke huor hann var / og til fiørlausnar vann hann Geirrande theß Eida / ad hann skillde koma Thor i Geirraudargarda / suo ad hann heffde huorke Hamarenn Nie Meigenngiarder / thad ente Loke. Og i theirre ferd kom Thôr til Gistingar hiå Gygur theirre er Grydur hiet/ hun var Möder Widars hins thøgla/ hun sagde Thor ad Geirraudur være (c) illur Widur eignar/ og liede hønũ Megengiarder og Jarngreipa er hun åtte / og Staff sinn er heiter Grydarvølur. Thôr foor til Ar theirrar er Wimur heiter/ allra a mest/ (d) og er hann kom å Midia åna / tha ôx hun suo vpp braust ad Øxlum/ (e) tha sier Thor vppi Gliufrum Nockrum/ ad Gialp

(a) Mikla. (b) Enn Sendemadur komst Nauduglega å Hallarveggenn sva var hann haår, thad thôtte Loka gott er hann sotte Erfidlega til hans / og ætlade ser stund ad fliuga ej vpp fyrr/ enn hann haffde fared allt torleided. Enn er Madurenn sôtte ad hønum/ thå beiner hann flugenn/ og spyrner vid fast / og eru tha fæturner fast er var Loke tekenn thå høndum &c. C.R. (c) Jøtun hundvijs og (d) thå spenti hann sig meiginn giørdum og studde forstreimis Grydar vøl/ enn Loki hiellt wider meiginngiardar. (e) Thå quad Thor thetta. Warat tunn.

Dötter Geirraudar stod thar tvelmmelgen árennar / og giørde hun Arvoxtinn/ tha tók Thór Stein Mykenn / og kastade til hennár (f) og ei miste hann thar er hann kastade til. Og i thui bile bar hann ad Lande / og fieck teked i Reinerunn Nockurn/ og steig suo vr Anne/ thui er thad Ordtak/ ad Biørg Thors er Reiner. (g) Thå var Thór vysad i Geita hus til Herberges / og var thar eirn Stóll til sætes / og sat Thor thar / thå vard hann theß var / ad Stóllenn fór under hønum vpp under Raptana ad Ræffre / hann stack Grydarvøle vpp under Raptana/ og liet syjast fast å Stólenn/ var tha brestur Mykell og filgde Skrækur/ thar høfdu vered vnder Stólnum dætur Geirrauds Gialp og Greip / og haffde hann broted Hriggen i baadum. Tha læur Geirraudur kalla å Thor i høllena til Leika. Thar voru Elldar stórer effter endelangre høllunne / enn er Thor kom gagnvart Geirraud / tha tók Geirraudur med tøng Jarnsiu glóande / og kastar ad Thor / enn Thor tók i móte med Jarngreipum / og færer å Lopt siuna / enn Geirraudur hlióp under Jarnsulu ad forda sier. Thor kastade Syunne og laust i gegnum suluna/ i gegnum Geirraud og Weggen og suo (h) vt i Jørdena.

Vimur/ alls mig thig vada tijder/ Jøtna garda i. Veistu eff thu vex at thå vex mer Aßmegen/ Jaffnhått vpp sem heimen. C. R. (f) og mællte so; Ad óse (ødur) skal å Stemma. (g) enn er Thor kom til Geirraudar. C. R. (h) syrervtann Jordena.

57. Fabel.

Om Thors Reyse til Geirrødes Gaard.

LOke flyer en gang med Walskroppen for Lystigheds skyld hen til Geirrødes Gaard / saae der en Høll / oc satte sig paa Taget / oc saae igiennem et Vinduffve som var giort aff Guld: Men Geirrøder saae paa hannem / oc befalte sine Tienere at de skulle tage denne Fugel / oc som hand bleff tagen / da saae Geirrøder paa hans Øyen/ at det var it Menniske / oc bad at hand vilde tale: Men Loke taugde stille. Da indeluete Geirrød hannem udi en Kiste/oc lod ham suelte der i tre Maaneder. Der efter sagde Loke huad for een hand var. Geirrød soer paa sigendis at vilde hand bliffve forløst/da skulde hand endeligen see saaledis til at Ase Thor kom i Geirrøder Gaard foruden Hammeren oc Loricam. Loke siger ja der til. Oc udi denne samme Reyse var Thor til Giest hos en Gyger som heed Gryder / oc var Widars den tjendis Moder / den samme sagde Thor at Geirrød var meget ond/oc laante hannem Loricam, Jernhandske/oc den Staff som kaldt.s Grydarvølur. Thor gick til den Elffve som kaldtis Wimur/som var først aff alle Elffver i Verden / oc som hand kom mit i Vandet / begyndte Elffven at voxe / saa Strømmen gick alt op til hans Hoffvet. Da saae Thor op i Klipperne huor Gialp Geirrøds Daatter stod/oc haffde en Fod paa huer Backe/ oc var hun Aarsag der til at Elffven voxte saa meget. Thor tog en stor Steen oc kastede til hende/ oc ramte der som hand skulde / der effter suømmede hand til Landet/ oc tog paa et Rjs (Sambucum) oc kom saa op / derfor er det Ordsprog at kal-

de

de det sámme Riß Thors Hielp. Oc som hand kom til Geirroder Gaard/ da vißte de hannem til Losament udi en Geedebucks Huus / oc var der een Stoel som hand skulde sidde paa/oc som hand sad nu der paa/da fornam hand at Stolen bleff ophøyet under ham alt op til Taget udi Huuset / da stack hand Grydarvøl op i Taget oc trycte paa Stolen fast ned / da hørde hand at noget brast under Stolen oc der med en stor Skrig. Vare der da under to Geirrødets Døttre / oc haffde hand brodt Ryggen paa dem begge. Da befaler Geirrød at Thor skal gaa i Stuffven oc freme nogle Beeger / der var giort en stor Ild/ lige saa lang som Hóllen: Men Thor sad tuertoffver fra Geirrød / da tager Geirrød med en stor Tang et brændende Jern aff Ilden / oc kaster til Thor / men hand tog imod med Jernhandskerne / oc vilde kaste igien / men Geirrød vilde vare sig oc løb bag een Jernstøtte. Thor kastede Jernet igiennem Støtten/ Geirrød oc Veggen/ oc saa langt oc dybt i Jorden.

MYTHOL: LVII.

De itinere Thori Geirødargardas.

(*a*) LOkus (*b*) accipitrinis exuviis Fryggæ indutus animi gratia & etiam speculatum, Geirødopolim avolavit, inq; aula Geirødi consi- dens, trans fenestram quandam ea quæ intus erant, speculabatur; Geirødus adversum spectans, avem capi & sibi adferri mandavit, quod cum factum esset, ex oculis indicium sumpsit, hominem esse, jussitq; respondere, sed Lokus tacuit; quem ideo Geirødus illic per trimestre in area serratum, fame afflixit, donec quisnam esset Lokus confiteretur, utq; vitam redimeret, juramento promisit se effecturum, ut Thorus sine Miolnere, & Meigingiardis (ɔ: roboris balteo) Geirrødargardas veniret, qvod etiam præstitit. In hoc itinere Thorus ad gygem quandam divertit, quæ (*c*) Vidari taciti mater erat. Hæc illum monuit, ut sibi à Geirrødo caveret, quod malus esset, ipsi Meigingiardam, seu baltheum commodavit, (*d*) quem ipsa possedit, cum chirothecis ferreis & baculo suo, qui Grydar-Wølur (ɔ: Gygis furca) dictus est.

(*a*) Quærit Ægerus horrendus hic erat Hrugnerus, devenit aliquando Thorus in angustias majores apud ullos Gigantes? Respondet Bragus non est explicatu facilis profectio Thori Geiradargardur tunc enim destituebatur malleo miolnero baltheo fortitudinis & chirothecis ferreis hujus causa erat; (*b*) Lokus id temporis cum ipso proficiscens, cui quodam tempore accipitrinis exuviis Fryggæ animi gratia induto Geirandaropolim speculatum avolare in mentem venit, ubi cum in aula Geirandi consideret, trans fenestram quandam ea quæ intus erant speculabatur, Geirrodus adversum spectans, avem capi & sibi adferri mandavit. Lokus ai videns nuncium præruptæ aulæ aggerem difficulter scandere valde sibi placuit, unde avolare prius noluit, quam maximam altitudinis difficultatem esset emensus, cui cum appropinqvaret nuncius rolare parans Lokus, pedibus tecto affixus nusquam se dimovere potuit captus itaq; est, & ad Geirraudum portatus, quod cum factum esset &c. Ste. (*c*) Grider vocabatur, Ste. (*d*) Hæc Thorus apperuit, qualis esset Geiraudus, nempe centaurus,

eft. Inde ad Vimram amnem omnium maximum profectus eft, quem ubi medium vadiando fuper affet, fubita inundatione ita accrevit, ut humeris ejus incumberet. (*e*) Ad latus ergò refpiciens, (*f*) fuper amnis fcaturiginem utrinq; filiam Geirrødi (*g*) ftantem vidit, quæ hujus inundationis caufa erat. (*h*) In hoc ipfo momento, Thorus ripæ adpropingvans, & fambucetum apprehendens ex amne confcendit, unde fambucus auxilium Thori appellatur. Qvum autem Geirrødagardas ventum effet, caprile illi pro hofpitio monftratum eft, & fella in qua confedit. Deprehendit autem hanc fellam ad laquear usq; domus fub fe elevari. Baculum igitur (*i*) fornici impingens & fedile duriter premens, fragorem ingentem audivit, quem gravis fecutus eft ejulatus. Fuerant enim fub fella filiæ Geirrødi Gialpa & Greppa quibus tum tergum confregerat; Deinde in aulam Geirrødi ad Indos vocatus eft Thorus ubi ignes oblongi accenfi erant, quem cum Geirrødus confpexit, maffam ferream candentem ex igne forcipe traxit,& in Thorum mifit,quam ipfe ferratis excepit manibus, & in Geirrødum retorfit: Ille vero à tergo ferreæ columne fe abfcondit, quam Thorus, utet Geirrødum & parietem adverfum fuo ictu penetravit, ita ut maffa illa (*k*) ignita terram (*l*) profundè intraret (*m*).

---

canum *inftar* brutus & *malus* valde, ipfi Megingiardam commodavit. &c. *Steph.* (*e*) Is v. baculo innixus ac baltheo roboris cinctus vim aqvæ fuftinuit; Sed Lokus baltheo adhæfit. Sed inter vadandum canebat Thorus Rythmum fequentem.

In undas Vimra	Scifne fi crefcis
Vadande ituro mihi	Quod crefcam & more
In centaurorum civitates	Afarum usq; ad cœlum.

Ad latus &c. Ste. (*f*) Thorus. Ste. (*g*) Gialpam *Ste* (*h*) arreptum itaq; ex amne lapidem in illam torfit, dicens. Apud fcaturiginem eft amnis cujusvis curfus impediendus: Nec ab erravit à fcopo, quem collimandum fibi propofuerat. In hoc ipfo &c. (*i*) Gridarvol. *Ste.* (*k*) Inde luti quoddam genus ortum eft (Raude) appellatum ex quo in fornace ferrum conficitur & coquitur (ad brenna Rauda). (*l*) extra parietem. Ste. (*m*) De hac fabula edit Rhytmum Glifus Gudvunarfonius qui Thors drapa nominatur. Ste.

LVIII. Dæmefaga.

Ad Æfer foktu Heimbod til Æges.

THad var fyrre fagt/ ad Æger fókte Heimbod til Aaßgards / enn er hann var buenn til heimferdar / tha baud hann til Syn Odinn og Afum ad thriggia Månade frefte / thil theirrar ferdar vard fyrft Odinn og Niørdur/ Freyr/ Tyr/ Brage/ Widar/ Loke/ fuo og Afinnur/ Frygg/ Freya/ Geffion/ Skade/ Jdun/ Siff. (a) Enn er Gudenn fettuft i fæte/ thå liet Æger bera inn å Hallargólff Lyfegull / thad er lyfte og byrte vmm Høllena fem Elldur / og thad

---

(a) Thór var ey thar/ hann var fareun i aufturveg ad drepa Troll.

thad vár hafft fyrer liós ad hanns Weislu/suo sem i Walhollu hofdu Suerdenn vered høffd fyrer Elld. Tha sinte Loke thar vid oll Godinn/og drap thræl Æges/ thann er (b) Finnafeingur hiet/annar Thræll hans er neffndur (c) Eldder/Rán hiet Kona hans. (d) Ad theirre veislu vannst ellt sialfft/bæde vist og ol/og oll Reida er til Weislunnar thurfte. Tha vrdu Æser thess varer/ad Raan átte Net thad e: hun veidde i Menn alla tha er á sæ komu. Hiedan aff er Gull kallad Elldur Æges / Liós Ránar og Æges Dætra / og aff theim Kenningum er suo sagt ad Gull er kallad Elldur Sioffar og allra hans heita / sue sem Æger og Raan eiga heyte vid Siöenn / og thadanaff er nu Gull kallad Elldur W..ma og allra Arheita/suo sem sia ma i Gulls Kenningum.

(b) Finna feingur. C, R, (c) Æseldur. (d) Enn nin Dætur theirra so sem firr er ritad.

58. Fabel.

Af Asianerne besøgte Æger.

Det var sagt tilforne at Æger besøgte Asianerne til Asgaard / men der hand var bereed til Hiemreysen igien / da bad hand Asianerne oc Othen at de vilde besøge hannem om tre Maaneders Tid der effter. Paa den Reyse gaff sig Othin/Niord/Freyr/Tyr/Brage/Widar/Loke/ som oc Asianinderne/Frygg/Freya/Geffion/Skade/Idun/Siff. Men der de nu satte sig/ bleff der indbaarit paa Gulffvet Guld/huilcket liuste om Stuffven som en Ild/oc det samme brugte de for Lius i det Giestebud/ligesom de tilforne brugte Suerdene udi Walhall. Da træetedis Loke med alle Guderne / oc slog ihiel Æges Tienere/ som kaldtis Finnafeingur. Den anden hans Tienere heed Elder/oc hans Kone Raan. Udi dette Giestebud offererede alle Ting sig selff / nemlig Mad oc Øll oc alt det som giordis fornøden. Da singe Asianerne at vjde/at Raan eigede det Garn som hun fiskede udi alle de Mænd som seyler offver Vand / for den Aarsages skyld kaldis Guld Æges Ild/Raanes Lius oc Æges Døttre/oc her udaff kaldes det ocsaa Vandens Ild / oc dess som det heeder / ligesom Æger / oc Raan heeder ligesom Vand / som mand kand see i den anden Part udi Gulds Epitheter.

MYTHOL: LVIII.

Quod Asæ convivium Ægeris adiverint.

(a) Prius dictum est Ægerum ab Asis magnifico convivio exceptum fuisse Asgardi, qui discedens, Odinum & Asas reliqvos intra trimestre domum suam invitavit. Elapsis igitur tribus illis mensibus ad iter se adornarunt, inprimis Odinus, Niordus, Freyerus, Tyrus, Bragus, Vidarus, Lokus, & Asyniæ, Frygga, Freya; Gefiona, Skade, Iduna, Sifa, quos Ægerus splendidissimo excepit apparatu. (b) Diis autem considentibus, inferebatur

(a) Quare vocatur aurum ignis Ægeri, &c. (b) Thorus non aderat, qui ad Orien-

in aulæ pavimentum jubente Ægero lucens aurum (Lyse Gull) quod instar flammæ totam illuminavit domum, & loco lucernæ usurpatum est, ut Valhallæ pro luminibus gladiis utebantur Asæ. Ibi perversus Lokus cum omnibus Diis litigavit, & servum Ægeri, qui Finnafeingur vocatus est, interfecit: Alter ejus servus Elder appellatur, uxor autem Ægeri Ran erat. In isto convivio cibaria, potus, & omnes apparatus necessarii sponte & sine visibili servitio administrabantur. Hic Asis innotuit, Ranam calles possidere, quibus omnes homines in mari remigantes venarentur. Hinc aurum vocatur Ignis Ægeri, Lux Ranæ, & filiarum Ægeri. Hinc etiam aurum dicitur ignis maris, & omnium appellationum marinarum; Sic uti Æger & Ran commune cum mari nomen obtinent (c). Hinc denique jam appellatur aurum, ignis, lumen, fulgor &c. Aquarum, fluminum, amnium, eorumq; nominum omnium, sic ut in appellationibus auri videtur

tem profectus erat, interfectum Gigantes, Diis autem confidentibus &c Ste. (c) Nam in formulis Rhytmicis Æger seu Hler ut etiam Ran mare denotat; Ranæ autem filiæ sunt fluctus, unda, procella &c, Hler in genet: Hles, placidus mitis per antiphrasin hoc nomen mari inditum est.

LIX. Dæmes.

Um Lævyse Loka Laufeiar Sonar.

Loke Laufeyar Son hafde thad giort til lævyse ad klippa Haar allt af Siff / (a) enn af hrædslu vid Thór / fór Loke ad fá af Suartalfum ad their skule giöra af Gulle Siffiu hadd / thann er suo skal vara sem annad Haar. Efter thad för Loke til theirra Duerga er heita Jvallda Syner / og giördu their fyrst Haddenn / hann var thegar holldgroenn er hann kom á Hoffuded. Annad Skydbladne / hann haffde byr thegar Segl kom á Loft (b). Tridia Geiren Gugne / er alldrei nam Stadar i Slage. Tha Wedlade Loke höfde Synu vid thann Duerg er Brockur hiet / huort Broder hans (c) Eitri munde giöra Jaffngóda gripe (d) sem thesser voru / enn er their komu til Smidiu / lagde (e) Eitri Svynstinn fyrer afflen / og bad bláſa Brock Bródur sinn / og lietta ei fyrr enn hann tæke thad vr Afflenum / er hann haffde ilaat. Enn thegar hann var burt geingenn vr Smidiunne / enn hinn blies / tha settest fluga ein á hönd hanns / og kroppade / enn hann blies sem ádur thar til er Smidurenn tók vr Afflenumm / og var thad Gölltur og Bustenn aff Gulle / thuynæst lagde hann i Afflenn Gull / og bad ecke lata falla Blasturenn / fyrr enn hann kiæme afftur / gieck hann á burt / enn tha kom flugann / settest á háls hönumm og kroppade nu hálfu fastara / enn hann blies thar til Smidurenn tók vr Eldenum Gullhring thann

(a) Enn er Thór var thess var tók hann Loka og munde lemia huert Bein i hönum / ádur hann fór thess ad &c. (b) Huort er fara skillde / enn mátte vefia samann sem Dúk / og hafa i pung sier eff thad villde. (c) Sindre. (d) Thriá. (e) Sindre.

thónn er Drupner er kalladur. Thå lagde hánn Jarn i Afflenn / og bad hann blåsa / og sagde ô nytt munde verda eff blåsturenn fielle / thå settest flugenn Miöle Augua hönumm / og kroppade hua mana / enn er Bloded fiell i Augun suo ad hann så ecke / thä greip hann til hendenne sem skiötast medann Belaurenn lagdest nidur / og sveipade aff sier flugunne / og tha kom thar Smidurenn og sagde ad tha læge nær ad allt munde ônytast / er i Afflenum var. Thå tôk hann vr Afflenum Hamarenn Miölner / fieck hann tha alla gripena Brodur synum Brock og bad hann fara med til Aßgards og leisa Wediuna / their Loke båru framm gripena og stillde Atkuæde Odins / Thors / og Freys Standa. Tha gaff Loke Odinn Geirenn Gugner / enn Thor haddenn er Siff stillde haffa / enn Frey Skijdbladner og sagde Skyn å sem fyrr seiger. Brockur bar og framm sijna gripe / og gaff Odinn hryngenn / og sagde ad hina Nyundu huoria Nött munu drupa aff hönum Atta hryngar Jaffnhöffger sem hann. Frey gaff hann Gölltenn / og sagde ad hann mætte renna Lopt og Lög / Nött og Dag / meira enn huor Hestur / og alldrei vard suo myrckt af Nött (f) / ad ei være Æred liost aff Bustenne thar ed hann for. Hamaren gaff hann Thor og kuad ey munde bila Troll ad liosta / og eff hann vrpe hönum til thå munde hann alldrei missa / og alldrei fleingia suo langt / ad ei munde hann sækia hond heim / og eff thad villde / tha var hann suo lytell ad haffa måtte i Serk sier. Enn thad var lyte å Hamrinum ad forskepted var skamt. Thad var Dômur theirra ad Hamarenn var bestur (g) / og (h) ad Duergurenn åtte Wedfied. Thå baud Loke ad leisa höffud sit / enn Duergur sagde thess var einge von / tak thu mig tha kuad Loke / enn er hann villte taka hann / var hann vyds fiærre. Loke atte Skua thann er hann måtte renna Lopt og Lög. Tha bad Duerguren Thor ad hann stillde taka hann / og suo giörde Thor / tha villde Duergurenn högga aff Höffuted / enn Loke sagde hann ætte Höffuded enn ei Hålsenn / tha tôk Duergurenn Knyff og Thueing (i) og vill riffa samann Munnen / enn Knyffurenn beit ei / thå mællte Duergurenn ad betur være thar Alur Brôdur hanns / enn Jaffnskiött sem hann neffnde hann / tha var thar Alurenn / og riffade hann samann Warernar og reiff vr Æsiunum. Så thueingur er Munnur Loka var samann riffadur med hiet (k) Wartare.

(f) Eda i myrk heimumm. (g) Aff öllum gripunum og mest vörn fyrer Hrymthussum. (h) Og dæmdu their. C. R. (i) Og vill stynga Rauffar å vörum Loka. (k) vartare.

59. Fabel.

Om Loke Laufeier Søns Skiemt.

LOke Laufeyer Søn haffde det giort paa Skiemt / at skære alt Haar udaff Siff; Men aff Fryct for Thor soer Loke / at hand skulde forhuerffve aff Suartalffver / at de skal gjøre et Haar til Siff af Guld / som skal voxe som et andet Haar. Der effter gick Loke til de Nisser som heede Jvaldasoner; De giorde dette Haar / huilcket der det kom paa Hoffvedet / da voxte det ligesom natur-

lige Haar. Det andet Ting giorde de som var paa det Skib Skydbladner/huilc
ken altid haffde god Vind. Det tredie det Spind Gugner/ som aldrig slog feil
udi Krig. Da vilde Loke være sit Hoffvet ved en Misse som heed Brocker / at
hans Broder Eitre icke skulle smidde saadanne tre kostelige Ting. De gaar til
Smidden / legger Eitre Suinestind udi Ilden / oc beder Brock sin Broder at
drage Belgene/saa lenge til hand tager udaff Ilden det hand haffde lagt der udi/
men der hand var udgaaen / kommer der en Flue oc sætter sig paa hans Haand /
oc bider fast / hand acter det icke / men blæs der til Smidden tager udaff Ilden/
oc var det et Svin/oc Bysten der paa aff Guld. Dernest legger hand Guld i Il-
den/oc beder ham blæse saa lenge til hand kommer igien/oc gick siden bort/da kom
denne samme Flue igien/ oc satte sig paa hans Hals oc bider hannem meget mee-
re end tilforne/ alligevel blæs hand/ der til Smidden tager udaff Ilden den Gulds-
ring som heed Drupner/ da legger hand Jern i Ilden/ oc beder sin Broder blæse
sigendis / at det var ham en stor Skade om hand kunde icke blæse saa lenge til
hand kom igien / da sætter Fluen sig imellem hans Øyen / oc bider nu allermeest
Øyenbrynene/ saa at Blodet faldt hannem i Øynene/ at hand icke kunde see / da
afftørrer hand det allersnariste Blodet aff Øynene oc tager bort Fluen / da kom-
mer Smidden/oc siger det er nu hartad fordervet som er i Ilden/siden tager hand
ud en Hammer som heeder Miollner. Hand leffverede sin Broder Brock alle
disse Clenodier/oc bad at hand skulde gaa til Aßgaard/oc løse Veddet/ Loke oc hand
legnede med hin anden disse kostelige Ting/oc toge til Dommere der ofver Odin/
Thor oc Freyr/ Da giffver Loke Othen det Spind Gugner/ Thor Haaret / det
som Siff skulde haffve/ oc Freyr/ Skidbladner. Brock bar oc frem sine Cleno-
dier / oc giffver Othen Ringen / oc siger at huer niende Nat skulde falde aff han-
nem otte andre Ringe/lige saa dyrebare som hand selff er/Freyr giffver hand Svi-
net/oc siger at det kand løbe ofver Land oc Vand bedre end nogen Hest/baade Nat
oc Dag/oc aldrig var saa mørckt om Natten at der jo var liust der hand gick/af den
forgylte Byst som var paa hannem/ Hammeren giffver hand Thor/ sigendis at
med hannem skulle hand lætteligen kunde ihielsla huer en Troldkiempe / oc aldrig
kunde hand kaste hannem saa langt bort/at hand jo kommer i hans Haand igien.
Oc om hand vilde / da kunde hand bliffve saa liden at hand kunde putte hannem i
sin Lumme / men det alleeniste var at laste paa Hammeren at hans Skafft var
noget stacket/de beslutter at Hammeren er den beste Ting/oc at Brock hafde vun-
det. Loke beder / at hand maa forløse sit Hoffvet/ men Brock vil det icke tilstede.
Loke siger at hand skal da tage sig / men der hand vilde tage hannem / var hand
langt borte/fordi hand haffde de Sko som hand kunde gaa paa meget hastig offver
Land oc Vand. Da bad hand Thor / at hand vilde tage hannem / oc det giorde
hand/ da vilde Brock hugge Hoffvedet aff hannem/ men Loke siger/ at hand eyer
alleeniste Hoffvedet / men icke Halsen. Da tog Brock en Kniff oc en Skind-
rem/ oc vilde sy sammen hans Mund/ men hand kunde icke thi Kniffven var
icke.

icke starp/da ynster Broer af sin Broder Aler var der kommen/ oc straxvar hand der hos/ oc syede sammen Munden paa Loke/ Remmen som hand syede med heed Wartare.

MYTHOLOGIA LIX.

De Ludicro Loki.

(*a*) LOkus Laufeysonius per lusum (*b*) Sifæ non sentienti, omnes crines detonderat; Sed metu Thori jurejurando pollicitus est, se velle à Nigrofaunis (Svartalfum) impetrare; ut capillos Sifæ faciant ex auro, qui non minus crescant, quam alii crines. Post hæc abiit Lokus ad Nanos quosdam Ivalldi filios dictos, & tres ab illis accepit res pretiosissimas: Prima erat coma hæc aurea, (quæ cutem vivam attingens, protinus adhæsit, haud secus ac naturales capilli): Secunda Skydbladner navis, quæ erecto velo, ventum extemplò secundum consecuta est: Tertia Gugner bipennis, (quæ omnia impetita penetrans, ictu nunquam frustrata (*c*) est). Deinde Lokus cum Nano quodam Brockero nomine capite suo deposito contendit, quod frater ejus Eitrius, tres alias res similis præstantiæ non esset fabricaturus. Hoc ut probaretur, officinam ferrariam ingressus cum fratribus, Eitrius pellem Suinam ante fornacem disposuit, rogavitq; ut Brockerus frater folles agitaret, nec desisterit priusquam id quod igni imposuerat extraheret atq; sic ex officina egressus est. Interim sufflatoris manum musca continuo momordit, cujus tamen morsu non movebatur, donec rediret faber (*d*), qui ex fornace aprum aureis pilis micantem produxit. Deinde aurum igni imposuit, petiitq; obnixè ne spirationem intermitteret; usq; dum reverteret & sic discessit. Rediit autem musca, & collum ducentis folles, multo quam antea acrius carpebat. Ille nihilominus opus fecit, donec faber ex fornace annulum extraheret aureum, nomine Drupnerem. Tertio deniq; ferrum immisit in ignem, jussitq; ut auras accipientes & reddentes folles strenuè moveret Brockerus (*e*). Sed musca adhuc rediens inter oculos ejus desedit, & nunc palpebras acutissime pupugit ut sangvis ipsi in faciem deflueret, visumq; prohiberet (*f*). Ille verò manu quam celerrime dum follis demitteretur muscam excussit, & tum faber ingressus, inutile penè reddirum

 dixit,

(*a*) Quare appellatur aurum frons & folium Glaseris? In Asgardo ad fores Valhallæ lucus est qui Glaser nominatur, cujus folia sunt aurum obryzum juxta hunc Rhytmum.

Glaser stat Auream ferens frondem Ante Sygtyri aulam	Hæc arbuscula pulcherrima est Inter Deos & homines.

Unde vocatur aurum cinis Sifæ? Lokus. &c. Ste. (*b*) seu fraudem. Ste. (*c*) quem postea Odinus accepit. Ste. (*d*) frater. C. W. & Ste. (*e*) sii a. follium agitationem intermitteret, omnem laborem irritum fore prædixit. Sed Musca &c. Ste. (*f*) perturbaret. Ste.

dixit, quod in ignem depoſuerat. Interim tamen malleum Miøllnerem ex fornace protraxit. Has omnes res fratri ſuo Brochero in manus tradidit, rogans ut Aſgardum illas deportaret depoſitumq; ſolveret. Protulerunt ergò Clenodia Lokus & Brockerus, judicio ſe ſiſtentes Odini Thori & Freyeri, ibi Lokus Odino Gugnerem, Thoro Comam, Freyero Skidbladnerem conceſſit, naturamq; ſingulorum aperuit (g) munerum, ut prius dictum eſt. Brockerus etiam ſua exhibens, Odino Drupnerem dedit, aſſeruitq; nona qualibet nocte octo ab illo ipſi pondere æquales (h) progigni annulos. Freyero aprum conceſſit, addiditq; aërem & aqvam noctu & interdiu quolibet equo velocius currere poſſe (i), jubamq; ejus in denſiſſimis tenebris abunde lucere. Malleo Thorum donavit dicens (k); eum ad pulſandum gigantes valere, nec projectum in ictu deceptum iri reverſurumq; dicto celerius in manum jacientis, & ſi inſtar catapultæ longiſſimè avolârit, & ſi quis velit, tam parvum futurum ut in pera ſervari poſſit. Eſſe autem vitium quod (l) procapulum (Forſkeptid) videretur breviuſculum. (m) Hoc vero judicium erat Aſarum malleum harum rerum omnium eſſe optimum (n), & quod depoſitum eſſet Brockerum poſſidere. Obtilit ergo Lokus pro capite ſuo ſolutionem, qvam Nanus recipere noluit: Juſſit ergo ut ſe comprehenderet Lokus, quod cum facere vellet Brockerus pocul aberat; nam Lokus calceos poſſedit quibus aërem & aquas ave citius tranſcurrere potuit, quos tum ſibi induxerat. (o)

(g) Videlicet quod Gugner bipennis omnia impetita penetrans ictu nunquam fruſtraretur, coma cutem vivam attingens protinus adhæreret haud ſecus ac naturales capilli. Verùm Skidbladneri hæc erat natura, quod erecto velo ventum extemplò ſecundum conſequeretur, quocunq; navigandum eſſet, potuit præterea pro placito complicari & in crumena aſſervari. Brocherus etiam ſua exhibens Odino Drupnerum &c. Ste. (h) pares. Ste. (i) Neq; unquam nocturnas tenebras aut Myrheimorum (ɔ: terrarum tenebroſarum) tam denſas exiſtere aſſeveravit, quin juba ejus abunde luceret. Malleo &c. Ste. (k) ſi vel maxima ipſi infligerentur verbera nunquam inde detrimentum capere poſſe, nec projectum in ictu decipere poſſe, reverſurumq; dicto celerius in manum jacientis, & ſi inſtar catapultæ longiſſimè avolaret, & ſi quis &c. Ste (l) capulum. Ste. (m) Id muſca effecit quam Lokus ad impediendum opus emiſerat. Ste. (n) & defenſionem maximam adverſus Hrimthuſſos, concluſeruntq; id quod depoſitum &c. Ste. (o) Rogavit itaq; Nanus Thorum, ut Lokum caperet, quod & fecit Quo facto voluit Nanus Lokum decollare, qui reſpondit caput ille poſſidere non collum. Sumpſit igitur Nanus corrigiam & cultellum, Loki labia transfoſſurus, ut hoc modo os ipſi conſueret, cui negotio cum culter ineptus eſſet, optavit Nanus adeſſe fratris ſui ſubulam, quam ſimul ac nominavit, præſtò erat. Cujus beneficio Loki labia conſtrinxit, ſed adeò arctè, ut corrigia è ſingulis ſubulæ veſtigiis violenter extracta, labia ſerræ inſtar dilacerata relinqueꝛent. Corrigia v. quæ Loki ori conſuendo inſervivit, Vartari dicitur. Ste.

LX. Dæmeſaga.

Hvadan Skalldſkapur Hoofſt.

SUdenn hefftu ôsætt vid thad fôlk er Waner heiter / enn their søgdu med sier fridsteffnu / og settu grid â thâ Land / ad their geingu huorutueggiu til eins Kiers / og spyttu hraka synnumm i / enn ad skilnade thâ tôku Gudenn og villdu ei lâta tynast thad gridamark / og skøpudu thar aff Mann sâ hiet Kuaser / hann er suo vitur ad ein genn spyr hann theirra hluta ad ei kann hann vrlausn / og hann fôr vyda vmm heim ad kenna Mønnum fræde / og er hann kom ad heimbode til Duerga Nockra / Fialars og Galars / thâ (a) drâpu their hann / og lietu renna Blôd hanns i tuø Kier / og eirn Kietel / heiter sâ Odrærer / enn Kierenn heita Sôn og Bodn / their blendu Hunange vid Blôded / og vard thar aff Miødur sâ / er huor sem dreckur aff verdur Skallo og frædemadur. Duergarner søgdu Asum ad Kuaser hefde kaffnad i Mannvite / fyrer thuy ad einge var thar suo frôdur ad spyria kynne hann frôdleiks. Thâ budu Duergar til siin Jøtne theim / er Gillingur hiet og Konu hans / their budu Gillinge ad Rôa med sier â Siø / enn er their reru fyrer Land framm / thâ reru Duergarner i Boda og huolffdu Skipenu / Gillingur var ôsindur og tiindest hann thar / enn Duergarner riettu Skiped og reru til Lands / their søgdu Konu hanns thennan atburd / enn hun kunne illa og griet hâtt / thâ spurde Fialar hana eff henne munde hugliettara eff hun sæe ut â Siôen thar er hann haffde tynst / enn hun villde thad / thâ mællte hann vid Galar Brôdur sinn ad hann skal fara vpp yffer Dyrnar er hun geinge vt / og lâta Kuernstein falla i Høffud henne / talde sier leidast ôp hennar / og suo giorde hann.

(a) Kolludu their hann med sier â einmæle og.

60. Fabel.

Huorledis Poëtis begyndte.

GUderne hafde megen Fiendskab med det Folck som Waner heeder: Mende vilde gøre Pact med den Wilkor / at de begge tilsammen ginge til et Kar oc spytte der i / oc paa det sidste vilde Guderne icke lade glemmis denne Pact / oc skaber der udaff en Mand / den som Kuaser heeder. Den er saa forstandig at hand veed alting / oc reiste hand om gantske Verden at lære mange Folck. Oc der hand besøgte nogle (a) Nisser Fialar oc Galar / da slog de hannem ihiel oc lod rinde hans Blod i tuende Kar oc en Kiedel / huilcken kaldis Odrærer. Men Karene heeder Soon oc Bodn / de blender Honning sammen ved Blodet / oc giorde der udaff den Mød / huilcken naar mand dricker / blifver hand strax Poët oc en klog Mand. Duergerne siger Asianerne at Kuaser haffver drucknet udi Wißdom / fordi der var ingen saa lærd at de kunde adspørge hannem. Der efter bøde Nisserne den Troldkiempe Gillnig oc hans Kone til Giest / oc som hand kom bad de hannem at roe med dennem ud paa Søen / oc som de roede frem med Landet / da støtte Baaden paa en Klippe saa den faldt om / men Gillnig kunde icke suømme / oc derfore døde hand der: Men (b) Nisserne vender Skibet om igien

oc

oc roet til Landet/ de siger hans Kone denne Hendelse / men hun grad meget høye. Fialar spør hende om hun vil see paa Søen der hand døde? Hun siger ja / da siger hand til Galar sin Broder / at hand skal gaa paa Taget offver Døren / der som hun skulde gaa ud / oc kaste en Kuernesteen i hendis Hoffvet / thi hand kunde icke fordrage hendis Skrig/ oc saa giorde hand.

(a) Duerger. (b) Duergene.

MYTHOLOGIA LX.

Unde Poësis cœperit

(a) Dii inimicitias cum populis, qui Vaner dicebantur, diu foverunt: Sed tandem hac ratione pacem inter se constituerunt. (b) Utriq; vas quoddam accedentes, sputum in illud miserunt: ne verò hoc pacis symbolum interiret, Dii antequam discederent hominem inde formarunt, qui Kvaser vocatus est. Hic adeo scientiæ plenus erat, ut de re ulla qvæstio illi proponeretur ad quam respondere expedite non posset. Terras idcirco latè peragrans, sapientiam homines docuit. A nanis autem quibusdam, quorum nomina fuere Fialarus & Galarus, amice invitatus, tandem interfectus est; aheno uno Odrærer (c) dicto & vasis duobus Son & Bodn appellatis sangvinem ejus profluentem exceperunt, eumq; melle miscuerunt, unde mulsum factum est, ex quo qui biberit, Poëta & multarum rerum peritus evadit. Asis referebant Nani Kvaserem ex scientia suffocatum, quod nemo tam sapiens inventus sit, qui illum sufficienter interrogare valuerit. Deinde ad se eliciebant iidem Nani Centaurum, qui Gillingus appellatus est. Cum uxore sua, eumq; ad piscandum secum in mari invitabant, verum qvum littora quædam remigando legerent, accidit ut in latentes impingentes scopulos cymbam everterent, ubi Gillingus, quod nandi esset imperitus, submersus est. Illi autem navem erigentes, domum reversi sunt, & uxori narrabant, quo casu maritus periit: hoc illa ægerrimè ferens altè (d) lamentabatur. Fialar luctum leniri ajebat, si foras exiret, & mare, ubi interierat Gillingus, spectaret: quod qvum vellet mulier, Galaro fratri demandavit, ut fores conscendens lapidem molarem in caput ipsius egredientis demitteret, quod ejulatum illius tolerare non posset, id quod fecit.

(a) Æger. Unde primò ars illa cœpit quam vos Poesin vocatis? Bragg. Hujus artis hæc etat origo. Dii inimicitias &c. Ste. (b) Ut ad vas quoddam utraq; pars accedens sputum in illud immitteret. Quod cum factum esset ne hoc pacis symbolum &c. Ste. (c) Odrader Ste. (d) lachrymabatur.

LXI. Dæmesaga.

Om Suttung Jøtun Son Gillings.

Thå

Nu hå er thetta spurde Suttungur Jøtun (a) Son Gillings fer hann til og tók Duergana og flitur á Sæ/ og vesetur thá i flædar Sker. Their bidia Suttung sier Lyffs: iva/bióda hönum til sættar i Fødurgiølld Miødenn dyra / og thad verdur ad sæte med theim / flytur Suttungur Miødenn heim og hyrder thar sem heiter (b) Huytbiørg/ setur thar til gæslu Döttur syna Gunnlaudu/ aff thessu følllum vier Skalldskap Kuasers Dryck / Blód og Duerga Dryck eda Fille / eda Nockursfonar løg Odrærers Bodnar eda Sönar / eda Farkost Duerga / thui ad Miøduren flutte theim fiørlausn vr Skerenu / Suttunga Miød/ Huytbiarga Miød.

(a) Bródur Son. (b) Huitbiorg.

61. Fabel.

Om Suttung Troldkiempe Gillings Søn.

Der nu Troldkiempen Suttung Gillings Søn det spurde / gaar han d il (a) Nisserne oc fører dem paa en Klippe udi Søen / som de kunde icke bortgaa. De beder ham at de maatte beholde Liffvet / oc vil giffve hannem i Mulct den gode Miød: Det angaar Suttung / oc fører Miøden hiem med sig / oc forvarer ham der som heeder Hvytbiørg / oc befaler sin Daatter som heed Gunnlød at tage vare paa ham; Her udaff kalder mand Poësin Kuases Drick / Blod / oc (b) Nisses Drick eller Maaltid / eller humorem Odrærers/ Bodnar oc Sönar / eller (c) Nissernis Forløßning for at de gaff hannem i Mulct/ Suttunges Miød/ Huytbiørges Miød.

(a) Dværgerne. (b) Dværge. (c) Dværgernes.

MYTHOL: LXI.

De Suttungo Centauro filii Gillingi.

SUttungus de interitu patris Gillingi certior factus, Nanos comprehendit, & in scopulum mari circumfluum avectos deposuit; Illi autem vitam deprecati Centauro pro morte patris, mulsum illud nobile obtulerunt. Hanc conditionem recepit, & vita Nanis concessa mulsum domum secum avexit Suttungus & ibi curavit asservari, ubi (a) Huitbiørg (ɔ: alba saxa) appellatur, Filiamq; suam Gunnlødam ei custodem præfecit. Hinc poesin appellamus sangvinem Kuaseri, potum Nanorum, & repletionem, & liquoris aliquod genus Odræi, Bodin, Soni, Navem, lythron(*b*) & commeatum Nanorum; quia mulso hoc poëtico vitam & reditum ex scopulo in continentem redemerunt; item mulsum Suttungi, Laticem Huitbiorgorum.

(*a*) Hvytbiorg Pittenbierg. C, W, (*b*) lintrem. Ste.

Huornenn Æser komust ad Suttunga Miød.

SU saga er til theß/ ad Odenn før heimann/ og kom thar er thrælar nyu slögu hey / hann spyr eff their vilie ad hann Bryne Liæe theirra / their jåta thuy / thå tekur hann hein aff Bellte synu / og bryndi Liåena / enn theim thötte byta myklu betur / og følndu heinena / enn henn mat suo / ad så er kaupa villde / skillde geffa vid (a) høffud / enn aller kuådust villa / og bådu hann sier sella / enn hann kastede heinenne i Lopt vpp / enn er aller villdu henda thå skiptust their suo vid / ad huor brå Liånum å Håls Ødrum. Odinn sötte til Nåttstadar til Jøtuns theß er Bauge heiter / Bröder Suttungs / Baugi kallade Illt skårhalldo sit / og sagde ad thrælar hanns nyu høffde drepest / enn hann taldest ei vita sier von verkmanna/enn Odenn neffndest fyrer hønum Bølverkur / hann baud ad taka vpp nyu Manna verk fyrer Baug/enn mallte til eins Dryckiar aff Suttunga Miøde. Bauge kuedst eingenn Raad haffa å Miødnum/ sagde ad Suttungur villde einn haffa / enn fara kuedst hann munde med Bølverk / og freista eff their feinge Miødenn. Bølverkur vann vmm sumared nyu Manna verk/ (b) enn ad vetre beidde hann Bauga leigu. finnar / tha fara their båder til Suttungs / seiger Bauge Brödur sijnum kaup theirra Bølverks / enn Suttungur syniar thuerliga huors dropa aff Miødenum / thå mallte Bølverkur til Bauga ad their skulu freista (c) viela eff their meige nå Miødenum / enn Bauge lætur thad vel vera / tha dregur Bølverkur framm Naffar thann / er Rate heiter / og mæler ad Bauge skal bora Berged eff Naffarenn bytur / hann giørder suo / thå seiger Bauge / ad gielgnum vat borad Berged / enn Bølverkur blies i Naffars Rauffena / og hriöta vt Spænerner å möte hønum / thå faun hann ad Bauge villde svijkia hann/og bad bora i gielgnum Berged/Bauge borade/enn Bølverkur blies i annad sinn / thå fuku inn Spænerner / thå bråst Bølverkur i Orms Lycke/ og skreid i Naffars Rauffena/enn Bauge stack effter hønum Naffrenum og miste hanns / før Bølverkur thar til sem Gunnlød var / og lå hiå henne thriår Nætur. Og thå loffade hun hønum ad drecka aff Miödnum thriå Drycke / i enum fyrsta Dryck drack hann allt vr Ødrære/ enn i Ødrum vr Bodn / i enum thridia vr Soon/ og haffde hann tha allann Miødenn / thå bråst hann i Arnarham og fløg sem åkaffligast / enn er Suttungur så flug Arnarens / tök hann sier Arnarham og flaug effter hønum / enn er Æser saau huar Odenn flaug / settu their vti gardenn Kier syn / enn er Odinn kom inn vmm Åßgarda / spytte hann vt Miødnum i Kierenn/enn hønum var tha suo nær komed ad Suttungur munde nå hønum / ad hann sende aptur sumann Miødenn / og var theß ecke giætt / haffde thad huor er villde / oc køllum vier thad Skalld fyffla hlut. Enn Suttunga

(a) Høff. (b) firer Bauga. (c) væla.

gamløð gaff Odenn Æsum/og theim Mønnumm sem yrckia kunna. Hier aff heiter Skalldskapur fundur og feingur Odens (d).

(d) Dryckur hans og giøf og Dryckur Asanna.

62. Fabel.

Huorledis Asianerne fick Suttunga Miød.

DEn Historie er der til. Othen reiste hiemmen fra / oc kom der som nj Tienere slog Hø med Leer. Hand adspurde dennem om de ville haffve deris Jerne giorde skarpe? De siger Ja. Da tager hand Heyn/ oc giører Jernene skarpe/ men dem tocktes at de var meget skarpere/ oc begierede at kiøbe Heinen. Men hand siger at den som hende vil kiøbe/skulle gifve hannem sit Hofvet. De siger alle Ja oc ville kiøbe/ men hand kastede Heinen høyt op i Lufften. Der nu alle vilde taze hende/ da slog huer hin anden ihiel. Den samme Aften fick Oden Logamente hos den Troldkiempe som heed Bøge/Suttunges Broder. Bøge klager for hannem at hand haffver meget faa Arbeyds Karle/ sigendis at Nj hans Tienere vare døde/ oc hand viste icke om hand kunde faa nogle igien. Oden kaldede sig for hannem Bølverk/ oc sagde hand vilde arbeyde saa meget som andre Nj/ om hand vilde giffve sig en Drick udaff Suttungs Miød. Bøge svarede/ at det var icke udi sin Mact/ thi Suttung vilde icke miste det ringeste der aff: Dog siger hand at hand vil gaa did|med hannem oc forsøge om de kunde faa noget. Bølverkur arbeydede saa meget om Sommeren som nj Karle. Om Vinteren begierede hand sin Hyre/da gaar de begge to til Suttung/da fortal Bøge sin Broder huorledis hand hafde lejet Bølverk. Men Suttung siger mere imod ney/oc de skulle slet intet faa udaff den Miød. Da siger Bølverk at de skal forsøge det med Svig/der som de skulle haffve noget der aff. Da drager Bølverk ud en Boer som Rate heeder/ oc siger at Bøge skal bore Berget/ om Boren er skarp. Hand giør saa/ oc siger at nu er Berget bored igiennem/ men Bølverk blæs i Boerholen/ oc Sponerne komme ud mod ham/ da fornemmer Oden at Bøge vil svige hannem/ oc bad hannem bore anden gang/ oc det giør hand/ oc som Bølverk blæste i/ da komme Sponerne ind. Da omvendtis Bølverk i en Orms Lignelse/ oc krøb igiennem Boerholen: Men Bøge stack Boeren effter hannem oc treffede hannem icke. Da gick Bølverk der til som Gunnløð sad/ oc ligger hos hende tre Nætter. Der effter loffvede hun hannem at dricke tre gange aff Miøden/ i den første Drick drack hand Odrærer gandske ud/ i den anden Bodn/ i den tredie Sön/ oc saaledis fick hand den gandske Miød/ da bleff hand omvend i en Ørns Lignelse oc flyer snart. Men som Suttung seer hannem/ tager hand en anden Ørns Ham oc flyer effter hannem. Men der Asianerne saae Othin flyendis/ satte de deris Kar udi Asgaard/ oc som Othin kom ind for Porten/ udspyde hand Miøden i Karet. Men da haffde Suttung saa nær faaet fat paa hannem/huorfore hand lod en Part aff Miøden gaa bag fra sig/oc in-

gen gaff Ace der paa / men huer tog der aff saa meget de vilde / oc ere det alle de som icke er forfarne udi Rjm. Othen gaff Asanerne denne Miød/ oc alle Poëter, her udaff kaldis Poësis Othens Bytte.

MYTHOL: LXII.

Quomodo Asi mulsum Suttungi consecuti sint.

(*a*) TAli hoc accidit casu. Odinus aliquando domo profectus eo venit, ubi servi novem fœnum desecabant, à quibus quærebat, an vellent ipsum acuere falces eorum; quod cum affirmarent, cotem de zona prompsit, falcesq; acuit, sed qvum eas longè quam antea melius herbas succidere posse, vidissent, an eos venalis esset inquirebant? Respondit Odinus venalem futuram, sed capitis eam sese æstimare, si quis emere vellet. Omnes se emere velle ajebant, utq; venderet, rogitabant. Deinde cotem in aërem projecit, sed qvum omnes illi pariter comprehendere vellent, sic invicem conversi sunt, ut unus quisq; alterum falce jugularet, & cuncti perirent. Odinus deniq; hospitium sibi delegit apud Centaurum quendam, qui Baugus nominabatur, Suttungi frater. Baugus ille de jactura rei familias graviter conqvestus, novem servos suos interiisse, sed nullam sibi isthoc tempore spem operariorum restare dixit. Odinus autem coram *ipso ficto* nomine Bölverckus appellabatur, illiq; se ad suscipiendum novem operariorum laborem offerebat, si pro mercede sibi ex mulso Suttungi unicum haustum conferret. Baugus contrà hoc mulsum in sua potestate esse negans, Suttungum solum frui velle ajebat, interim cum Bölverko se iturum recepit, tentaturumq; an impetrari nequiret. Sic per æstatem novem servorum opus peregit Bölverkus, sed ingrediente hyeme, præmium petebat laborum. Ambobus itaq; ad Suttungum profectis, Baugus fratri referebat quibus conditionibus Bölverkum conduxerit. Suttungus vero mulsum illis obstinatè denegans, ne gutta quidem fruituros asserebat. Discendentibus illis Baugo Bölverkus dixit: rem dolo tentandam, si mulsum hoc modo posset obtineri, & consentiente Baugo terebram produxit, quæ Rate dicta est. Jussitq; Baugum si valeret, ut saxum terebraret, qui sic fecit, tandemq; saxum perforatum affirmavit. Bölverko autem in foramen terebræ inspirante, scobs exivit versus faciem, unde conjecit Baugum se prodere velle, rogans iterum ut lapidem perterebraret, paruit Baugus: Bölverkus verò secundo in foramen inflavit, comperitq; introversus scobem dejeci. In vermem ergo confestim mutatus, per semitam ferri irrepsit quem Baugus terebrâ, sed vano ictu, secutus est. Sic Bölverkus eo pervenit, ubi erat Gunnløda, & cum illa

---

(*a*) Æger. Hæc est obscura locutio hoc modo poesin appellare, sed quomodo vos Asæ mulsum hoc Suttungi adepti estis; Respondet Brag. Talis hac de re exstat relatio. Odinus aliquando &c. Ste.

illa per noctes tres concubuit. Quare in præmium amoris permisit, ut de mulso tres haustus sorberet; in primo Odrærem exsiccavit; in secundo Bodnum; in Tertio Sonum exinanivit: Et sic totum absumpsit mulsum. In aquilam deinceps se convertit, & quantum valuit alarum intendit remigigium, cujus volatum cum spectabat Suttungus aquilinum etiam assumens amictum, illum insecutus est. Cæterum qvum Asæ viderent ubi Odinus volaret, omnia sua vasa in aream exposuerunt: ipso autem Asgardium anhelo intrante, mulsum in vasa evomuit. Qvumq; Suttungus acriter Odino immineret, proximumq; esset, ut ab illo comprehenderetur, onere gravatus, partem mulsi per posteriora demisit, quod nemo attendit, sed promiscuè capiebant, quicunq; vellent. Id nos Poëtastrorum seu fatuorum Rhytmistarum portionem dicimus. Sed mulsum Suttungi, per os emissum, Odinus Asis dedit, & iis hominibus, qui spiritu poëtico, notabiliter imbuti sunt; Hinc poësis acquisitum & inventio (*b*) Odini nuncupatur.

(*b*) Inventio, potio & donum Odini item Asarum haustus nuncupatur. Ste.

Atq; hæ fuerunt fabulæ, quas Bragus Ægero in Convivio Asarum retulit.

LXIII. Dæmesaga.
Umm Hrólff Kraka.

KOngur eirn i Danmørk er neffndur Hrólffur Krake / ágiætastur allra Konga / ad Millde / fræcleik og lytelæte (a). J Hóll hanns kom fátækur Sueirn er Wøggur neffndest / (b) og sá vppa Konginn / thá seiger Köngurinn / huad villtu mæla Sueirn / er thu sier vppa mig / thá mællte Wøggur thad heyrda eg sagt thá eg var heima / ad Hrólffur Kongur i Hledru var mestur Madur á Nordurløndum / enn nu situr hier i Hásæte Krake Nokur Lytell / (c) thá mallte Kongur / thu Sueirn heffur geffed mier Naffn / ad eg skal heita Hrólffur Krake / enn thad er (d) hitt ad gioff skal filgia Naffnfeste / nu sie eg thig Ønguagioff haffa / (e) thui skal sá geffa Ødrum er meira heffur til / og tók Gullhring aff hende sier / og gaff hønum / thá mællte Wøggur / geff thu allra Konga heilastur / og theß streinge eg heit / ad verda theß Manus Bane / er thinn Bane verdur / tha mællte Köngur (f) / Litln Werdur Wøggur Feigenn.

(a) Thad er eitt merke vmm Lytelæte hans er miog er fært i fráſogur ad eirn lytel Sveirn etc. (b) Hann kom i høll Hrólffs Köngs thá var Köngurinn üngur ad alldri og grannligur á vøxt thá gieck Wøggur firer hann. C. R (c) Og kallethier hann Köng sinn. C. R. (d) lytt. (e) til ad giefa mier ad nafnfesti thá er mier sie thægilig. (f) Og hló vid.

63. Fabel.
Om Hrolff Kraka.

En

En Konge i Dannemarck heed Hrolff Krake / den beste iblant alle Konger / aff Mundhed / Styrcke / oc Ydmyghed. Udi hans Stuffve kom en gang en fattig Dreng som kaldtis Wøggur / oc seer paa Kongen. Da spør Kongen huad hand vil sige / efterdi hand seer saa paa ham. Det hørde jeg / siger Drengen / den Tid jeg var hiemme / at Hrolff Kong var den stø- ste udi disse Nordlande / men nu sidder her en liden Krake. Da siger Kongen: Du haffver gifvet mig et Tilnafn / at jeg skal heede Hrolff Krake / oc er det Skick at skiencke noget med Nafngaffve. Mens nu seer jeg dig ingen Skienck haffve / derfore skal den som er rjgere gifve den Fattige / oc tager en Guldring aff sin Haand oc giffver hannem. Da siger Wøggur / Tack du Herre Konge / oc det suær jeg paa / at jeg skal sla ihiel den samme som eder slaer ihiel. Da siger Kongen / ved en ringe Ting glædis Wøgg.

MYTHOLOGIA LXIII.
De Hrolfo Krakio.

(*a*) Rex quidam Daniæ Hrolfus Krake dictus est Regum priscorum propter liberalitatem, fortitudinem & (*b*) humilitatem celeberrimus (*c*). In ejus aulam adolescens quidã pauperculus semel venit, nomine Vøggus, Regem fixis intuens oculis. Cui Rex, quid, inquit, adolescens vis effari, qui ita me accuratè contemplaris? Tum ille, domi meæ audivi Hrolfum Regem Hledræ maximum esse virorum, qui in aquilonaribus conspiciuntur terris; Sed nunc in solio hic sedet exiguus pusio (*d*). Tu adolescens, Rex ait, cognomen mihi dedisti, ut Hrolfus Krakus appeller; Sed moris est, ut cognomina dono aliquo confirmentur; Te verò quod dones nihil habere video, dabit ergò qui habet, annulumq; aureum, digito extractum ipsi concessit. Tum Vöggus, omnium, inquit, regum felicissimus dederis votumq; voveo ejus viri interfector fieri, qui te occiderit. Rex autem arridens ajebat parvo Vøggus gaudet (*e*),

(*a*) Quæ causa est quod aurum vocetur semen Krackii? Rex quidam &c. Steph. (*b*) humanitatem. (*c*) Hoc unum ejus humanitatis signum valde celebratur, quod adolescenti cuidam parvæ staturæ; & pauperculo exhibuit. Venit is quodam tempore in Hrolfi Regis aulam, ipsius fixis intuens oculis, qui tunc juvenis erat, & quoad staturam gracilis. Cui Rex &c. Ste. (*d*) Krake enim pusio est vel adolescentulus. (*e*) Hæc etiamnum parœmia in Islandica frequens est lingua.

LXIV. Dæmesaga.

Så Kongur ried fyrer Wppsølum er Adils hiet / hann åtte Yrsu Módur Hrólffs (a) / hann åtte ósætt vid thann Kong i Norege er Ale neffndest / their steffndu Orustu å millumm sijn å Yse Watns theß er (b) Wæner hel-

(a) Kraka. (b) Veni. C. R.

helter. Adils bad Hrolff Måg sinn lids (c)/og hiet Mala øllum her hans medan hann var i ferdenne / og Kongur siálffur skillde eignast thria Kostgripe thå er hann kaus aff Suythiód. Hrólffur Krake måtte ei fara fyrer ófride er hann åtte vid Saxa/enn thoo sende hann (d) Berserke syna Tólff/ thar var eirn Bødvar Biarke/og Hiallte (e) Hvytserkur/Huate/Wøttur/ Wesete/ og their Brædur Suipdagur og Breiddagur. J theirre Orustu fiell Ale Kongur (f)/ thå tók Adils Köngur aff hønumm daudum hiálmenn Hillresuin/og Hest hans Hrafn/ thå beiddust Berserker Hrólffs Kraka ad taka Måla sinn threu Pund Gulls huor theirra / og kostgripa theirra beeddust their / er their høffdu kosed til handa Hrólffe Kraka / thad var Hiálmurenn Hilldególltur og Bryniann Findsleiff er å hu[?]rigu feste Jårn/ og Gullhringur så er heiter Suyagrys (g) / Kongur varnade allra gripanna / og ei helldur gallt hann malann. Fóru Berserker Burtu og vndu Jlla vid sinn hag/ søgdu suo bued Hrólffe Kraka / hann byriade ferd sijna til Vppsala/ og er hann kom Skip um synum i Eina Fyre / thå reid hann vpp til Vppsala og tólff Berserker med hønumm (h)/ Yrsa Móder hanns fagnade hønum vel/og filgde hønum til Herberges. Enn ecke til Kongs hallar/ thå voru giørder elldar fyrer theim og geffed Øl ad drecka/ thå komu Meñ Adils og båru Skydenn å Elldenn / og giørdu suo Mykenn ad klæde brunu aff theim Hrolffe/seigiande/er thad satt ad Hrolffur nie Berserker hanns huorke flya Ellde nie Jarn / thå hlióp Hrólffur vpp og aller their / thå mællte hann / Aukum enn Elldad ad Adils husum/tók Skiølld sinn og kastade å Elldeñ/og hlióp yffer Elldenn medann Skiølldurenn brann/ og mællte / (i) flyr ei så elld er yffer hleipur/ suo foor huor aff Ødrumm hans Manna. Tóku thå er Elldenn høffdu auked / og kostudu å Elldenn/thå kom Yrsa og fieck Hrolffe Dyrs Horn/fullt aff Gulle/ og thar med Hryngenn suya grys / og bad thå burt ryda til Lids sijns / their hlupu å Hesta sijna og ridu offan å Fyresvollu/thå sau their ad Adils Köngur reid effter theim / med Lid sitt alvopnad og vill drepa tha. Tók Hrólffur hægre hende Gulled (k) vr Hornenu og såde vmm gøtuna/enn Suyar hlupu vr Sødlum/og tóku huer slykt sem villde / enn Kongur bad thå ryda / og reid Akafflega siálffur. Slugner hiet Hestur hanns / allra Hesta Bestur. Thå så Hrolffur Krake ad Adils Kongur reid nærre hønumm/ tók tha Hryngenn Svya Grys/kastade t.l hanns og bad hann thiggia ad giøff/ Adils Kongur reid ad Hryngenum/ tók til med Spiótsoddenum / og rende vppa fallenn / thå (l) så Hrolffur ad Adils laut nidur og mællte / Svynbeigt heffe eg nu thann er Rijkastur var aff Svynum / suo kildu their. Thuy er Gull kallad saad Kraka / og fræ fyrers Walla/suo sem seiger i Kenningum.

64. Fa-

(c) Ad hann klæme til Lidveit slu vid hann. (d) Adilse. (e) Hugprude. (f) og mikill hute lids hans. (g) Er ått høffdu langfedgar Adils. (h) Aller Gridalauser. (i) Flyrat. (k) Offan i Hornid/og sere allt vm gotuna. (l) Veit Hrólfur Kóngur aptur og.

DEn Konge regierede offver Wpsølum som heed Adils / oc haffde til Ecte Yrsu Hrolffes Moder. Hand var U-ven med den Konge som regierede ofver Norge / som kaldis Ale / de forordnede Krig imellem sig paa en Jis aff det Vand som heed Wæner. Adils begierede Styrcke aff sin Suoger / oc lofvede Krigsfolckene Penge / men Kongen skulde selff erlange tre Clenodier aff sit Rige de som hand selff begierede. Kong Hrolff kunde selff icke drage til hannem / thi hand haffde Krig med de Saxer / men skickede hannem sine tolff Kiemper / som vare / Bødvar / Biarke / Hiallte / Hvytserk / Kuate / Wøttur / Wesete oc de Brødre Svipdager oc Breddager. Udi den Krig døde Kong Ale / oc som hand var død tog Kong Adils aff hannem hans Hielm som heed Hilldesuin / oc hans Hest Raffn. Der efter kreffver Hrolff Krakes Kiemper deris Hyre / tre Pund Guld paa Manden / oc tre Clenodier som de udvalde for deris Konge / som var den Hielm Hilldesuin / oc den Brynie Findsleiff / som aldrig kunde noget Suerd giøre Skade / oc den Guldring som kaldis Svyagrys. Kongen nectede dette alt sammen / oc icke heller vilde hand giffve dem deris Penge. Siden ginge Kiemperne bort oc haffde Ont i Sinde / oc siger dette til Hrolff Krake. Hand reyser strax til Opsalle / oc laa med sin Flode ved den Øe som kaldis Fyrøe / men hand rider hiem til Opsalle / oc hans tolff Kiemper med hannem. Yrse hans Moder tog vel imod hannem / oc følger hannem til Logamente / men icke til Hallen som Kongen var. Da var der giort Ild / oc var dem giffvet Øl at dricke / der komme Kong Adils Mænd oc bare Veden paa Ilden / oc giorde saa megen Ild / at Klæderne brændte aff Hrolff oc hans Kiemper / oc siger at de haffver hørt at Rolff oc hans Kiemper fryctet icke for Ild eller Jern / da springer Hrolff op oc de andre / sigendis / lader os kaste meer paa Ilden / tager sin Skiold oc kaster paa Ilden / oc gaar igiennem Ilden imidlertjd Skiolden brænder / sigendis / den fryctet icke for Ild som kand springe offver. Dette samme giorde de alle / hver effter en anden / oc toge Adils Mænd oc kastede dem paa Ilden. Da kom Yrsa oc fick Hrolff Krake et Dyrehorn fuld aff Guld / oc der til med Ringen Svyagrys / oc bad de vilde ride bort til deris Folck. De giører saa / oc rider neder paa Fyrervaller. Da saae de Kong Adils rider efter dem med sit Krigsfolck oc vil sla dem ihiel. Da tager Hrolff ver med sin høyre Haand Guldet aff Hornet oc saaer paa Veyen / men de tager huer som vilde / Kongen bad de vilde rjde / oc reed selff fore paa en Hest som heed Slugner. Oc som Kong Rolff saae Adils at hand kom nær til hannem / da tog hand Ringen Svyagrys oc kastede til hannem / oc bad hand vilde annamme denne Forærring. Kong Adils rjder til Ringen oc tager hannem op med Spitzen aff sit Spiud. Da saae Hrolff at Kong Adils buckede sig til Jorden / oc sagde / nu haffver jeg nedbucket den sterckiste udaff de Svenske / oc der med skilcis de ad. Derfor kaldis Guld Krake Sæd / oc Fyrervalles Fræ / ligesom vi maa læse udi den anden Part / oc sigis i Spaadom.

MYTHO-

MYTHOLOGIA LXIV.

De Hrolfi Krakii dexteritate.

(*a*) REx quidam præfuit Upſalis nomine Adilus, qui conjugem habuit Yrſam prædicti Hrolfi matrem. Is inimicitias cum Alo quodam Rege Norvegiæ alebat, qui idcirco conflictum inter ſe in glacie lacus Væneri decernebant. Ibi Adilus Hrolfum privignum ſuum de auxiliis ſollicitans, commeatum in itinere ultro citroq; excercitui ad ſe transmiſſo & ſtipendia liberaliter promittebat, Regemq; ipſum præterea tria Clenodia, quæcunq; ex Svecia optare vellet, accepturum ſpondebat. Hrolfus autem Krakius, quod bello cum Saxonibus intricaretur, ipſe abire non potuit: miſit ergo Athletas ſuos duodecim (*b*). In hoc prælio Alus rex cecidit, quem Adilus mortuum inſigni ſpoliavit galea Hilldeſuin appellata, & eqvo præſtantiſſimo, qui Raffn dicebatur. Athletæ deniq; Hrolfi ſtipendia ſibi tres libras auri viritim ſolvi petebant, & Clenodia tria quæ Regi ſuo elegerant inſuper poſcebant. Adilus vero omnia denegabat Clenodia, quæ erat galea Hilldegolltur / lorica Finnsleff (omne reſpuens ferrum), & annulus Svyagrys (ɔ: Svecorum porcellus) appellatus, (*c*) nec ſolvere ſtipendia voluit. Domum igitur (*d*) reverſi pugiles, Hrolfo rem omnem aperuerunt, qui protinus Upſalas iter adornavit, & navibus in Inſulam Fyre appellens, ibi ſubſtitit, relictoq; exercitu 12 illis comitatus Athletis Upſalas equitavit. Yrſa mater ipſum cum gaudio excepit, & in diverſorium, ſed non in aulam regiam deduxit. Deinde illis ignes accenſi ſunt, & cerevifia propinata. Illuc etiam aulici venerunt Adili, ignemq; injecto fomite, ita auxerunt, ut veſtes Hrolfi & comitum ejus adurerentur, dicentes: Verumnè eſt, quod Hrolfus & ejus Athletæ nec ferrum nec ignem fugiant? Surrexit ergo Hrolfus clypeumq; in ignem abjecit, & in illo dum conflagraret, tranſiliit, inquiens: Ignem non fugit qui flammam tranſcurrit. Idem cæteri fecerunt, arreptisq; Adili ſervis, qui flammam auxerant, eos in ignem conjecerunt. Tum adveniens Yrſa, cornu ferinum auro plenum, cum annulo Sviagris Hrolfo tradidit, juſſitq; ut ocyus ad exercitum omnes pariter equitarent. Illi modo conſcenſis equis per campos Fyrenſes ad naves tendebant. Ubi verò Adilum cum armata manu inſequentem viderunt, qui illos occidere volebant, Hrolfus altera manu aurum ex cornu juxta ſe in viam diſſeminabat, Svecosq; ab equis deſcendentes, aurumq; colligentes hoc modo remorabatur. Adilus autem hortabatur, ut ſtrenuè ſui equitarent: equitabat & ipſe acriter, ge-

(*a*) Sequitur adhuc aliud exemplum, in quo Hrolfi Krachi fortitudo elucet. Rex &c. Ste. (*b*) Inter quos hi recenſentur: Boldvarus, Biarchi, & Hialcerus, Hvidſercus, Hvati (ɔ: acer) Vottus, Viſeti, fratres etiam Svibdagus & Bridagus. In hoc prelio &c. Ste. (*c*) Quem majoris Adili poſſederant, nec ſolvere &c. Ste. (*d*) Injuriæ impatientes Ste.

nerosissimo insidens equo qui Slugner vocabatur, quem qvum Hrolfus propius sibi adesse videret, annulum Sviagris ante ipsum in terram abjecit, jubens ut à se dono acciperet. Adilus amore victus annuli cuspide hastæ, eum ad se recipere annitebatur: Regem propterea inclinatum qvum Hrolfus conspiceret, dicebat: instar suis ipsum nunc incurvavimus qui Svecorum est ditissimus, & sic disjungebantur; Hinc aurum appellatur sementum Kraki, & semen camporum Fyrensium.

LXV. Dæmesaga.

Wm Holga Kong.

SVo er sagt ad Holge hiet Kongur/ er Halogaland er Widkent/ hann var Fader Thorgerdar Holga Brudar/ thaug voru bæde blötud/ og var Haugur Holga kastadur Onnur slö aff Silfre / eda Gulle / thad var blötfied/. enn Aunnur slö aff Molldu og griöte/ suo kuad Skule Thoste.

Thä er Ræffur vita Reiffnis / | Her filgnis bar eg Holga
Raud eg fyrer Suælld til Audar | Haugtakſanna Baugum.

65. Fabel.

Om Kong Holge.

DEt sigis at Holge heed en Konge/ der Halogaland i Norge neffnis/udaff hand var Fader til Thorgerder Håloga Bruder/de var begge forfaren udi Troldkonst. Holges Graff var bereedt oc offvertecket med Guld/ Sølff/ Jord oc Steene tilsammen/(fordi hand skulde gifve mange Pund Guld oc Penge). Derfor giorde Skule Thoste disse Ve s i denne Meening: Naar d sse hellige Mennister ere døde oc begraffne/ saae jeg en stor Dyng e Penge.

MYTHOLOGIA LXV.

De Holgo Rege.

HOlgus Rex erat, ex quo provincia (Norvegiæ) Halogia nomen accepit, pater Thorgerdæ, qui Holgabrudur appellatus est, qui ambo (a) in arte magica celebres erant. Hujus Holgi demortui tumulus, auro aut argento, terra & lapide alternatim tegebatur. Hinc aurum & argentum tectum tumuli Holgi dicitur. Ideo Skule Toste cecinit: Quando sancti isti homines erat translati in numerum cœlicolarum, magnam vidi congestam pecuniam.

(a) religiosè colebuntur Ste.

LXVI. Dæmesaga.

Wmm Fröda Feniu og Meniu.

Frö-

FRóde Fridleiffson hiet Kóngur i Danmørk/ á hanns Tymum var suo gódur Fridur/ad einge Madur grandade ødrum/thótt hann hitte Fødur edur Bródur bana lausann eda bunden. Thá var einge Thióffur nie Ránsmadur / suo ad Gullhryngur eirn laa á Ralangursheide langa Tyma á Thiódveige. Hann átte Ambátter tuer Feniu og Meniu / thar med Kuorn eina sem Grotta hiet / henne møludu thær / enn thad maldest á hana er sá mællte fyrer sem malade. Hanñ baud theim mala Gull / Frid oc Sælu Froda / og gaff theim ei leingra Sueffn eda huijld enn Gaukurenn thegde / thær møludu Ofrid suo thar kom Mysijngur Kongur/ og drap Fróda / enn tók thær og Kuærnuna og haffde til Skipa / og bad thær Saut mala / thær møludu Sallt Mysijnge thar til søck Skiped / og er thuij Siór salltur. (a)

(a) Hæc Mythologia quoad verba prolixior est in Cod. MS. Islandico Wormii: Skiolldur hiet Sonur Odins er Skiolldungar eru frákomner/ hann haffde Adsetur og Ried-londum thar sem nu er køllud Danmørk / enn thá var kallad Gotland / Skiolldur átte thann Son er Fridleiffur hiet/ er londumm ried epter hann/ Sonur Fridleiffs hiet Fróde/ hann tók Kongdom epter Fødur sinn/ i thann Tijd er Augustus Keisare lagde frid um heim allann, tha var Christur borenn/ enn fyrer thuij ad Fróde var allra Konga Rijkastur á Nordurløndumm/ tha var honum kendur friduren vmm alla Danska Tungu / og kalla Nerdmenn thad Fróda frid. Eingenn madur grandade ødrum / thóit hann hitte fyrer sier Fødurbana edur Bródurbana lausann eda bundenn. Thá var og eingenn Thióffur eda Ránsmadur / so ad Gullhryngur eirn lá á Jallanngurs heide leinge og villde einge vpptaka. Fróde Kongur sótte heimbod i Suythiød / til thess Kongs er Fiolner er nefndur / thá keipte hann ambátter tuær er heita Fenia og Menia / thær voru myklar fyrer sier og sterkar/ i thann Tyma fundust i Danmørk Kuernsteinar tueir / suo mykler ad eingi var suo sterkur ad dreiged giæte / enn su nattura filgde Kvernunum / ad thad mólst á Kvernenne er sá mællte fyrer er malade/ su Kvern hiet Grotte Heingae Kieptur er sá nefndur sem Frodra Konge gaff Kuernena. Fróde Kongur liet leida Ambátternar til Kvernarennar / og bad thær mala Gull og Fridsælu Fróda / thó gaff hann theim ei leingre huyld enn Gaukurenn thagde/ eda hliód mátte kveda/ thá er sagt ad thær kvæde liód thau er kalladur er Grottasaungur / og adur liette kvædenn mólu thær her ad fróda / so ad á theirre nóttu kom thar sa sæ Kongur er Mysingur hiet/og drap fróda og tók thar Herfáug myked/og lagdest tha Frooda Feidur/Mysijngur hafde med sier Grotta/og so Feniu og Meniu/og bad thær mala Sallt og ad Midre nóttu spurdu thær eff ey leiddest Mysijnge Sallt/ enn hann bad thær mala leingur thær mólu litla hryd / adur nidur suckt Skipenn / og var effter Svelgur i Haffenu er Særenn fiell i Kuernaraugad. Thá vard sær Salltur.

66. Fabel.

Om Fróde Feniu oc Meniu.

FRode Fridleiffsøn heed en Konge i Danmarck. Udi hans Tid var saa god Fred / at ingen Menniske slog en anden / alligevel hand saae den som haffde slaget hans Fader eller Broder ihiel / enten hand var løs eller bunden; Da var oc ingen Tiuff eller Røffvere / saae at en Guldring laa lang Tid paa de Klipper som heede Ralangursheede paa Veyen. Hand haffde to Tienerinder Feniu oc Meniu/ der til ocsaa en Kvern som heed Grotta/ med huilcken de kunde maale alt det som de vilde ynske. Hand befalede dem de skulde maale Guld/

Fred oc Velfart/oc gaff dem icke meere Ro eller Søffn/end som Gøgen tier om Natten. Men de maalede V-fred/saa at der kom Kong Mysing/oc slog Frode ihiel/ men tager dem oc Kuernen med oc førde til Skibs/ oc befalte at de skulle maale Salt. De giør ocsaa indtil Skibet siuncker/ oc derfore er Søen salt.

MYTHOLOGIA LXVI.

De Frodero Fenja & Menja.

FRoderus Fridleifi filius Rex Daniæ erat. In illis diebus tam bona pax vigebat, ut nemo alteri noceret, & si patris aut fratris interfectorem solutum vel ligatum deprehenderet. Nullus tum fur erat aut latro; Idcirco annulus quidam aureus in tesqvis Ralangensibus, longo tempore in via publica jacebat. Hic Froderus duas possedit ancillas Fenjam & Menjam, molam etiam unam, quæ Grotta dicebatur. Hanc ancillæ istæ ducebant; In ea molebatur quicquid nominare voluit is qui molam versabat. Mandavit ergo ut aurum, pacem & beatitudinem Frodero molerent, nec somnum illis permisit longiorem, quam taceret cuculus. Sed illæ bellum tandem molebant, ut illuc Mysingus Rex cum exercitu veniret, qui Froderum occidit, ancillas vero cum mola ad naves secum duxit, jussitq; ut Sal Mysingo molerent: quod & fecerunt donec submergeretur navis, & una cum illis Mysingus & mola. Hinc mare Salsum est, & aurum propterea appellatur molitura Fenjæ Menjæ, Grottæ, &c.

LXVII. Dæmesaga.

Vmm Høgna og Hillde Dóttur hans.

KOngur saa er Høgne hiet/ átte Dóttur er Hilldur hiet/ hana tók ad Herfånge Hiedenn Köngur Hiaranda Son er Høgne var ei heima/ enn er Høgne spurde ad Dóttur hanns var burttekenn/ silgde hann vmm Haff Westur allt til Orkneya/ad leita Hiedens/og er hann kom thar sem heiter Há ey/ var thar fyrer Hiedenn med Lid sitt/ geingu tha huortueggiu vppa Eyna/og fylkia Lidenu/ thå kallar Hieden á Høgna Maag sinn / baud hønum sætt/ og myked Gull ad bótum/ thå suarade Høgne/ offsijd baudstu thetta/ thuy nu heffe eg dreiged Dainsleiff vr Slydrum/ er Mannsbane skal verda huort sinn er bert er/ og ecke sár grædest er thar skemmest aff/ thå mællte Hiedenn/ Suerde hæler thu/ enn ecke sigre/ thad kalla eg gott huort er drottne hollt er/ høffdu their Orusta tha/ er Hiadnyngavyg er køllud/og børdust thann allann Dag/ad kuollde föru Kongar til Skipa. Enn Hilldur gieck vmm Nóttena til Valsens/ og vakte vpp med fiølkijnge alla thå menn sem dauder voru. Annann Dag geingu Kongar å Wygvøllenn og børdust suo og aller their er fiellu fyrra Dag/ foor su Orusta huorn Dag effter annann/ad aller Menn their er fiellu og øll vopn thaug er lau å vygvelle vrdu ad griote/ enn er Dagade stódu vpp aller dauder Menn/ og børdust/

duft/ og oll vopn vorn thå nyt. Suo er ſagt i Kvædum/ad Hiadnijngar ſkulu ſo bijda Ragnarockurs/ hier aff er Orruſta koll ud Hill dur.

67. Fabel.

Om Høgne oc hans Daatter Hillder.

DEn Konge ſom kaldis Høgne hafde en Daatter ſom heede Hillder. Den ſamme tog til Fange Kong Hilden Hiarande Søn da Høgne var icke hiemme. Men der Høgne ſpurde at hans Daatter var borttagen/ ſeyler hand om Haffvet / indtil hand kom til Orcknøyer / oc leette effter Hilden / oc der hand kom der ſom kaldis Haøy/ var Hilden der med ſit Folck/ ginge begge to paa Øen/oc ordinerede Krigsfolckene. Da kalder Hilden paa Høgne ſin Svoger/ oc bad hannem tage Penninge i Mulct. Da ſuarede Høgne / for ſilde begierer du dette/fordi nu haffver jeg uddraget aff Balgen mit Suerd Dainſleiff/der dig kand ſlaa ihiel/oc ingen Saaer læges ſom giøris med dette Suerd. Da ſiger Hilden du roſer Suerdet / men icke Seyeren: Det Sverd er got ſom mand haffver Lycke aff. Saa kriger de/oc den Krig kaldis Hiadningevyg/oc ſlogis de den gandſke Dag/ om Afftenen ginge Kongerne til Skibs / men Hillder gick om Natten til de døde Kropper oc giorde dem leffvendis igien. Den anden Dag gaar de igien til denne Kamp / oc ſloges de alle ſom vare døde den førſte Dag. Denne Krig varede huer Dag effter en anden / ſaa at alle de ſom døde reiſte ſig op igien/ oc deris Vaaben bleffve Steene om Afftenen/men om Morgenen var de nyttig. Det ſigis udi gammel Rjm/at Hiadningerne ſkulle bide ſaa til den yderſte Dag. Her udaff er Krig kaldet Hillder.

MYTHOLOGIA LXVII.

De Hogna & Hillda.

HOgnas Rex filiam habuit Hilldam, quam captivam rapuit Hedinus Rex Hiarandi filius abſente Högna ; qui (*a*) cum raptum filiæ cognoviſſet, in oceanum occidentem navigavit, usq; ad Orcades Hedinum quærens, quem & invenit, ubi Haöy (*b*) dicitur. Ibi ambo Reges aciem inſtruentes,inſulam aſcenderunt. Hedinus autem Hognæ genero ſuo

(*a*) Tum in Regum conventu [illegible]pabatur. Qui cum reſciret ſuum regnum hoſte infeſtari filiamq, captivam ductam eſſe , cum armata manu Hedinum quæſiturus,eum aquilonem verſus Norvegiæ littus legentem perrexiſſe accepit , quo cum Rex Hognas veniſſet audiviſſetq; Hedinum in Oceanum Occidentalem navigâſſe ad Orcades uſq; ſe contulit , & in inſula , Haey dicta , Hedinum invenit cum exercitu numeroſo. Hilda v Hognæ filia patrem absq; mora convenit , & Hedini nomine pacem obtulit, ita tamen ut adderet , Hedinum ad pugnam paratum eſſe , & nihil Hognæ conceſſurum , ſi modò conditionem non acciperet. Conceſſit deinde ad Hedinum , retulitq; Hognam pacem omnino reſpuere, unde hortabatur ut pugnæ ſe accingeret, quod & uterq; fecit, inſulamq; aſcendentes, aciem inſtruxerunt, Hedinus a. Hognæ,&c.Ste.
(*b*) [illegible]; alta inſula.

pacem & auri copiam (*c*) pro delicto & abductione filiæ obtulit. Hognas oblata respuens nimis serò inquit hæc obtulisti, nunc Danisleifum (*d*) vaginâ extraxi, qui quoties nudus apparuerit, hominem interfecturus est, nec ullum est sanabile ab ipso inflictum vulnus. Respondit Heidinus: Gladium commendas (*e*) non victoriam; quem bonum dixero si Domino suo faverit. Conflixerunt itaq; prælii genere, quod Hiadningavius (*f*) dicitur, & tota die pugnabant. Vespere serò Reges ad naves descenderunt; Hillda verò noctu ad pugnæ locum se conferens, cæsorum cadavera incantamentis exsuscitavit, ut etiam postridie pugnantibus Regibus strenuè dimicarent, illi qui priori die ceciderant. Sic continuato bello, una aliam excepit dies, ut omnes interfecti, & omnia arma quæ in campo jacebant, in lapides converterentur. Sed illucescente die, mortui omnes surgerent, pugnarentq; & omnia ipsorum arma utilia essent. Sic dicitur in cantilenis (inquit Edda) quod sic Hediniani Ragnaröckur exspectaturi sint, id est, hoc modo ad diem usq; novissimum dimicaturi. Hinc bellum Hilldur dicitur, & cadavera in bellis cæsorum Hilldargriót (*g*).

(*c*) Tunc coram Ste. (*d*) ɔ: Mortis panis. Nomen erat Ensis, quem fabricatunt Nani. (*e*) commendas, de victoria incertus, quem &c. Ste. (*f*) ɔ: Hedinianorum cœdes. (*g*) ɔ: Hilldæ lapides.

LXVIII. Dæmesaga.

Er vm Oden/ Loka og Hæner/ er their drápu Otur.

Þegar ad Æser fóru vmm heim allann ad kanna hann/ er sagt ad Odenn Loke og Hæner komu ad A nockurre og geingu ad Aanne fyrer Foß nockurn/ og vid Fossen var Otur eirn / og haffde teked Lax vr Fossenum/ og ait blindande/ thá tók Loke vpp Stein/ og kastade á Oturenn og laust i høffud honum/ thá hrósade Loke veide sinne/ ad hann heffde veitt i einu høgge Otur og Lax/ tóku their tha Oturenn og Laxenn og báru med sier / komu ad Bæ nockrum og geingu inn.

68. Fabel.

Om Othen Loke oc Hæner der de slog en Otur ihiel.

DEn Tijd Asianerne reyste om den gandske Verden / komme de til nogle Aaer / oc det er sagt at Othen Loke oc Hæner komme til de Aaer oc ginge til dennem / da saae de en Otur / huilcken haffde fanget en Lax / da tog Loke en Steen oc kastede paa Otteren / huilcken kom i hans Hoffvet / då rosede Loke dette at hand kunde med et Slag fange Otteren oc Laxen / de tager dem begge to oc bær med sig/ oc der de kom til en By ginge de der ind.

MY-

(*a*) De Othino Loko & Hænero lutram occidentibus.

QVo tempore Afæ univerſum mundum perluſtrandi gratia circumi-rent, dicuntur Othinus Lokus & Hænerus amnem quendam offendiſſe, quem juxta magnam aquarum molem de præcipiti rupe in alveum decidentem præterlegentes, deprehenderunt prope ripam lutram ſalmonem aquis ereptum opertis oculis devorantem, igitur *Lokus* arrepto lapide, cum caput ejus percuſſiſſet, venationem extulit, quod uno ictu lutra & eſoce potitus eſſet, quos arreptos ſecum aſportarunt, usq; dum ad villam quandam perveniſſent, eamq; ingreſſi eſſent.

(*a*) Hactenus verſio latina Magni Olai & Stephani Olai. Sequentes Mythologias latinas reddidit Tolmodus Torfæus Iſlandus.

LXIX. Dæmeſ.

Frå Hreidmare og Æſunumm.

ÆSer fõru med veide ſijna ſem nu var geted til Bæar nockurs / enn ſå Bõnde er neffndur Hreidmar ſem thar bio / hann var mykell fyrer ſier og miøg fiølkunnigur. Beidduſt Æſer ad haffa thar naatt Stad / og kuaduſt haffa med ſier vijſt Æerna / ſijndu Bõndanum veide ſyna / enn er Hreidmar ſå veide Oturenn / thå kallade hann å Sonu ſijna bada Foffni og Reigenn / og ſeiger ad Otur Brõdur theirra var drepenn / Otur haffde vered veidemadur mykell og vmframm adra Menn og var i Oturs Lyke / og var Jaffnann å Aanne og bar vpp Fiſka med Munne ſier og færde fødur ſijnumm og var hønumm thad mykell Styrkur / thuij thõtte Hreidmare ſkade mykell effter Son ſinn / ganga their nu ad Æſum fedgarner og taka thå høndum / og ſeigia thå vmm Oturenn ad hann var Sonur Hreidmars / Æſer biõda ſiårlauſn fyrer ſig ſuo myked ſie ſem Hreidmar vill ſialffur å kueda / og vard thad ad ſætt med theim og bunded Suardøgumm / thå var Oturenn fleigenn / tõk Hreidmar Oturs Belgenn og mællte vid thå / ad their ſkilldu fylla Oturs Belgenn (a) / og ſuo hylia hann alslann / og ſuo ſkål thad vera ad ſætt med theim.

(a) Aff Raudu Gulle.

69. Fabel.

Aff Hreidmar oc Aſianerne.

ASianerne ginge nu ſom før er ſagt med deris Bytte til nogle Byer / men den Bunde heeder Hreidmari ſom der boede / hand var ſuar mectig oc forfaren udi Troldom. Aſianerne begierde der Logamente / ſigendis ſig ſelff at haffve Koſt med ſig / de vjſer Bonden deris Bytte / men der Hreidmar ſaae dette / kalder hand paa ſine Sønner / ſigendis at Ottur deris Broder var ſlagen ihiel. Ottur var en ſuar Fiſkere oc udi Otters Lignelſe der hand fiſkede / oc altid

var:

var hand hos Vandet oc fiskede med Munden oc gaff sin Fader / derfore tøcktis hannem det var stor Skade at hand var slagen ihiel. De ginge hen til Asianerne / sigendis at hand var Hreidmars Søn. Asianerne beder hand vil tage Penninge i Mulct saa mange hand begierer / oc de fordrager der om med de Vilkor at Asianerne skulde opfylde Otterskindet eller Belgen ut aff hans Søn / oc skiule hannem med Penge runden omkring / de siger Ja der til.

MYTHOLOGIA LXIX.

De Hreidmaro & Asis.

Asæ parta venatione præda onusti, rus quoddam ut statim memoratum est petebant, villico qui ibi habitabat Hreidmari nomen erat, is magni commatis vir magusq; fuerat. Asæ petebant, ut illic noctem ipsis transigere liceret, quod à commeatu abunde instructi essent, & hospiti, quæ venati sunt ostenderunt; at Hreidmarus visa lutra duobus filiis suis Fafnero & Regino accersitis, Oterum (seu lutram) fratrem ipsorum neci datum referebat. Oterus insignis & cæteris hominibus felicior venator fuerat, subq; assumta lutræ imagine latuit in amne semper versatus pisces ore captos ad patrem attulit, quod Hreidmaro magno subsidio cum esset, ingens damnum in filii amissione reputabat. Asas igitur una cum filiis adortus captivos duxit, tunc primum significarunt lutram Hreidmari filium fuisse. Igitur Asæ pecuniam pro redemptione, quantam Hreidmarus expeteret offerebant, quod etiam inter ipsos addito juramento conveniebat. Igitur lutram excoriari curarunt, cujus exuvias ut rubro auro complerent, & extrorsum, donec occulerentur, obducerent, Hreidmarus ipsis satisfactionis loco imposuit.

LXX. Dæmes.

Frá Loka og Andvara Duerge.

Thá sende Oden Loka i Suart Alffheima / hann kom til Duergs thess er Andvare hiet / hann var Fiskur i Vatne / og tók Loke hann hondum / og lagde á hann fiörlausn allt thad Gull er hann átte (a) / og var thad allmyked sie / tha svipte Duergurenn under hönd sier einumm litlum Gullhrijnge / thad sá Loke og bad hann frammleggia Baugenn / Duergurenn bad hann taka ei aff sier Baugenn / og liest meiga Eskiasier sie á Baugnum eff hann hiellde / Loke kuad hann ei skillde haffa eirn Peining effter og tók Baugenn aff honum og giekk ut / enn Duergurenn mællte sá Hrijngur skillde verda huors Manns bane sem atte. Loke seiger ad honum thotte thad vel tho svo være og sagde thad skillde halldast meiga / og kuedst theim munde færa til Eirna er haffa skillde og thá take vid

(a) J Steinesijnum / og er their komu i Steinen / tha bar Duergurenn framm allt Gull er hann átte.

vid. Loke foor i burt og kom til Hreidmars / og fijnde Odenn Gulled / enn er Odenn så Baugenn / fijndest hønum Æfar fagur og tôk aff fienu / Hreidmar fyllte Oturs belgenn sem mest mâtte hann / og sette vpp fijdann er fullur var / thå gieck Odenn til og skillde hylia Belgenn med Gullenu / og mællte til Hreidmars ad hann skillde tilgånga og sia huort ecke være huldur Belgurenn / hann leit å vandlega / og så eitt Granarhaar (a) / og bad thad hylia / enn ad ødrum koste være loked sættene. Dregur Odenn nu framm hryngenn og hulde Grana Håred / og sagde ad thå var hann laus frå gialldenu. Og er Odenn hafde teked (c) Geyrenn enn Loke Skua sijna / tha thurfftu their ecke ad ottast / thuij bad Odenn ad thad skillde halldast sem Andvare Duergur haffde mællt vmm / ad så Baugur skillde verda theim ad Bana sem Ætte / og thad hiellst fijdann. Hier aff er Gull kallad Otursgiølld / og Naudgiølld Asauna.

(a) Otursius. (b) Geyrsinn.

70. Fabel.

Om Loke oc den Duerg Andvare.

DA sende Othen Loke udi Suartalffheime / hand kom til den Duerg som heed Andvare / den var en Fisk udi Vand / Loke tager ham fat oc binder at hand skal giffve Guld til Forløßning saa meget som hand haffde / oc var det en stor Hob / da vilde Duergen putte under sin Arm en liden Guldring / det saae Loke / oc beder hand skal lade sig faa Ringen / Duergen beder at hand icke skal tage bort Ringen / oc siger at hand kunde fortiene med hannem Penninge / Loke siger at hand skal slet intet beholde / tager siden Ringen oc gaar ud. Duergen siger at den Ring skulle være Aarsag til den Mands Død som hand eigede / Loke siger at det er lige got / oc det skulle saa være / oc siger at hand skal sige dem det som hand skal haffve. Siden gick hand bort oc kom til Hreidmars oc viste Oden Gulldet / men der Othen saae Ringen tocktis hannem at hand var braff / Hreidmar opfyldte Skindet det meeste hand kunde med Guld / oc der det var klart gick Oden til Belgen oc vil skiule hannem runden omkring / sigendis til Hreidmar / at hand skulle gaa oc see om hand var gandske skiult. Der hand gaff act der paa / da seer hand et Haar som icke var skiult / oc beder ham at skiule det / ellers var Pacten til intet. Othen tager da denne Ring oc skiuler med hannem sigendis / at da var hand fri fra Gielden / oc der Othen tager sit Spiud oc Loke sine Sko / da haffde de icke behoff at frycte / derfor bad Othen at det skulle opfyldis som Andvare Duerg haffde sagt / at den Ring skulle være Aarsag til deris Død som hannem fick / oc det skeede siden. Her aff kaldis Guld Otters Gield oc Asianernis Forløßning.

MYTHOLOGIA LXX.

De Loko & nano quodam Andvaro nomine.

Misit deinde Othinus Lokum in Svartalfheimos (id est in Nigrorum Nanorum territoria), qui nanum offendit quendam Andvarum dictum. Is piscis erat in aqua, quem confestim arreptum jussit ut propriam vitam redimeret universâ auri copiâ, quæ saxo (*a*) ipsius contineretur. Quo cum ventum esset, nanus universos suos auri thesauros aperuit, eosq; prægrandes, pusillum autem annulum sub vola clanculum operuit: quod animadvertens Lokus, jussit ut eum quoq; depromeret. Nanus autem enixè orabat, ut ipso non spoliaretur ajens, si illum retineret, quam votis pecuniam expeteret, impetrare posse. Lokus contra negabat ipsum quicquam pecuniæ retenturum, & egrediens ipsi annulum abstulit, nanus autem, ut singulis possessoribus necis causa extaret, obsecravit. Quod se susq; deq; ferre simulq; futuro possessori relaturum Lokus respondit: profectus itaq; est, donec ad Hreidmarum pervenit, aurumq; Othino ostendit, qui cum exiguum istum annulum vidisset, ipsius præstantia valdè commotus, de reliquo auro illum subduxit. Hreidmarus lutræ exuvias auro ad summum implevit, impletasq; erexit. Deinde Othinus ut auro exuvias operiret accessit, quo peracto, rogabat ut Hreidmarus animadverteret, num exuviæ opertæ essent. Is accurate illas intuendo, unicum de rostro pilum adhuc prominentem animadvertit, igitur rogabat ut Othinus statim auro obtegeret, secus fædus violari. Ille statim detracto annulo pilum obvelavit affirmans se pretium jam solvisse, cumq; Othinus suum arripuisset gladium, Lokus vero suos calceos, non erat quicquam quod timerent. Dixit igitur Othinus optimum esse, ut verba quæ protulisset Andvarus adimpletentur, ut sc: singulis possessoribus necis causa fieret annulus, quod & factum est. Hinc aurum appellatur pretium lutræ, & necessitatis expensæ Asarum.

(*a*) Credebant enim nanos saxa inhabitare.

LXXI. Dæmesaga.

Frå Hreidmare og theim Fedgum Brædrum.

HReidmar tók ad Sonargiølldumm Gulled/enn Foffner og Reigenn beiddust nockurs aff i Brødurgiølldeñ/ Hreidmar vnne theim einskis aff Gullenu / thad var orråd theirra Brædra / ad their dråpu Fødur sinn vegna Gullsins / thå beiddest Reigenn aff Foffne ad hann skillde skipta Gullenu i helminga med theim Brædrum / Foffner svarar ad lytel von var ad hann munde hønum Gullenu midla/thar sem hann drap Fødur sinn til Gullsins/og bad Reigenn fara i burt/enn ad Ødrum koste munde hann fara sem Hreidmar/Foffner haffde teked hialm er Hreidmar haffde ått og sett å høffud sier er kalladur var Æges hialmur er øll kuikinde hrædast er sia / og Suerd thad er Hrotte heiter. Reigenn haffde thad Suerd/er Reffell er kalladur/ flyr hann thå burt / enn Foffner

før

fôr vppa thå heide/er Gnytaheide er kollud/og giørde sier thar Bôl og brâst i Orms Lyke/ og lagdest å Gulled.

71. Fabel.

Om Hreidmar oc de Brødre.

HReidmar annammede Guldet i Mulct for sin Søn/men Foffner og Reigen beder hannem om nogen Part aff Guldet. Hreidmar vil slet intet giffve dem / derfore slog de deris Fader ihiel / da beder Reigen Foffner at hand vil skiffte Guldet i to Parter / Foffner siger at det er icke mueligt / fordi at hand dræbte sin egen Fader/at hand kunde annamme det/oc siger at hand skal gaa bort eller hand skal sla hannem ihiel. Foffner tager en Hielm som hans Fader eyede/ oc satte paa sit Hoffvet/ hand heed Ægeshielm/ huilcken alle Ting frycter/ lige ocsaa det Suerd som kaldis Hrotte. Reigen haffde oc et Suerd som kaldis Refell/ hand gaar da bort/ men Foffner gaar paa de Klipper som kaldis Gnytaheide oc giorde sig der Bolig/ oc bleff omvendt udi en Orms Lignelse / oc laa paa Guldet.

MYTHOLOGIA LXXI.

De Hreidmaro & ipsius filiis.

ACcepit itaq; Hreidmarus aurum præmii loco pro nece filii. Fofnerus autem & Reginus partem pro necato fratre poscebant, sed renuit Hreidmarus. Convenit ergo inter illos ut auri causa patrem interimerent, & inde Reginus, ut justè inter ipsos aurum divideret à Fofnero petivit: cui Foffnerus respondit, nullam superesse spem, ut ipsi quidquam auri cederet, cum parentem auri causa interemisset, rogavitq; ut à se discederet si Hreidmari fatum evitare vellet. Assumserat quoq; Fofnerus galeam qvam possedit Hreidmarus Ægishialm dictam, quam omnes bestiæ metuebant, imposueratq; capiti, & Ensem Hrotti dictum. Reginus alium possedir gladium qui Refell dicebatur, quod retento aufugit, ut Fofnerus in tesqua quædam Gnitaheide dicta se contulit, ibiq; remansit atq; in serpentem conversus auro incubuit.

LXXII. Dæmesaga.

Frå Reigenn og Sigurde Foffners Bana.

REigen fôr til Hiålffrecks Kongs (a) og giørdest Smidur hanns/ thå tôk hann til fôsturs Sigurd Sigmundarson Wølsungs og Hiørdysar Elfima Dôttur/Sigurdur var allra Herkonga Agiætastur/ad Ætt/Afle og hug/ Reigen sagde hønum til huar Foffner lå å Gullenu/ og Eggiade hann ad sækia Gulled/ thå giørde Reigenn Suerd thad er Gramur heiter/ vr Suerds Brotum Sigmundar Wolsungs ad suo var huast/ad Sigurdur klauff med thuy

(a) A Thiódc.

stedia Reigens / og sijdann brä Sigurdur thuy nidur i rennande Vatn / og tök thad i sundur vllarlagd er å rak eggena fyrer Straumenn / og er ecki Suerd funded betra. Effter thad föru their Sigurdur og Reigenn vppa Gnytaheide / tha giørde Sigurdur gröff å veige Foffnes og setteft i. Enn er Foffner skreid til Vatns og hann kom yffer Grøffena / thå lagde Sigurdur Suerded i geignum hann og var thad hans bane. Kom tha Reigen og sagde Sigurdur hefde dreped Bröður hanns / og baud hønum thad ad sætt / ad hann skillde taka Hiarta Foffnes og steikia vid Elld / enn Reigenn lagdest nidur og drack Blöd Foffnes / og lagdest ad soffa. Enn er Sigurdur steikte Hiartad og hugde fullsteikt munde vera / enn er frauded rann vr hiartanu å fijngurenn / thå brå hann fijngrenum i Munn sier / enn er hiartablöded kom å Tunguna thå kunne hann fuglsrødd / og skilde huad Igdurnar søgdu er såtu i videnum / thå mællte ein.

Thar situr Sigurdur / Sveita Stocken /
Foffnes hiarta / Wid funa steiker /
Spakur thætte mier / Spiller Bauga
Eff Fior segia / Franann Wete.

Tha kuad Ønnur.

Thar liggur Reigenn / Ræder vmm vid sig /
Will tæla Møgur thann / Er truer hønum
Ber aff Reide / Rang ord samann
Will Bølua Smidur. Bröður heffna.

Thå gieck Sigurdur til Reigens og drap hann / enn sidann til Hests sijns er Grane hiet / reid til thess er hann kom til Böls Foffnes / tök vpp Gulled og batt i Kinffiar og lagde vppa Bak Grana / tök i taumenn og villde leida. Enn Grane villde huorge gånga / Sigurdur visse tha huad hann munde vilia / stie thå å Bak og hliöp Grane thå sem hann være laus / enn thad Gull sem hann bar / var svo mykid / ad Sigurde thötte thad / ad ei munde meira bera tveir eda thryr Hestar. Hier aff er Gull kallad Foffnesbool og byrde Grana.

72. Fabel.

Om Reiginn og Sigurd / som Soffner slog ihiel.

REigen gaar hen til Kong Hiälfrecks oc var hanns Smed. Der opfostrede hand Sigurd Sigmunderson / Wolsungs og Fiørdysar Elyma Daatter / Sigurder var en sterck Karl. Regin siger til hannem hvor Foffner laa paa Guldet / oc bad hannem at annamme Guldet / da giorde Regin det Suerd som hedde Gramur / (udaff smaa Parter hans egen Korde) huilcket var saa skarp / at Sigurd hug i sønder Steenene med det / siden stack hand det i rindendis Vand / oc skar der i sønder et Støcke Vll som Strømmen bar paa det / oc haffde ingen sett bedre Suerd. Der effter gick de / Sigurd oc Reigen paa Gnyta-Klipper / da gior-

glorde Sigurd et lidet Hul udi Jorden paa Foffnes Vey/oc sidder der i/ men der Foffner kryber til Vandet / oc hand kom offver Hulen / stack Sigurd hannem ihiel. Da kom Reigen oc siger / Sigurd haffver slaget sin Broder ihiel / oc vilde giffve hannem i Pact Foffnes Hierte at steege paa Ilden / men Reigen legger sig ned oc dricker Foffnes Blod / oc lagde sig siden at soffve. Men der Sigurd steegte Hiertet / oc meente det var steegt / oc forsøgte med Fingeren om det var hart / men der Fetted rand udaff Hiertet paa hans Fingre / suede hand det strax aff: Men der Blodet udaff Hiertet kom paa hans Tunge / funde hand forstaa Fuglenis Maal/ som sagde: Der sidder Sigurd meget varm/ oc steeger Fofnes Hierte i Ild / mig tyckis hand var forstandig / om hand viste sin Stalbroders Skalckhed oc Vnderfundighed. Den anden sagde/ der ligger Reigen/taler med sig selff/vil svige sin Broder/huilcken dog er hannem tro/da gick Sigurd til Reigens oc slog hannem ihiel / fremdeelis gick hand til sin Hest / reed saa lenge hand kom til Foffners Bolig/ tager op Guldet oc binder i Secken/ oc legger paa Grane sin Hest/ tager i Tømmen oc vil leede hannem. Men Grane vil icke gaa/Sigurd viste vel hu[...]d hans Begiering var/ springer hand da op/ men Grane gaar ligesom hand var løs/men det Guld som hand bar/var saa meget at Sigurd tocte tre andre Heste icke skulle kunde bære det. Her udaff er Guld kaldet Foffnes Bolig/ oc Granes Byrde.

MYTHOL: LXXII.

De Regino & Sigurdo Fofneri occisore.

Reginus Regem quendam Hialfrekum nomine accessit, ipsiusq; faber factus est. Is Sigurduum, Sigmundi Völsungi,& Hiördisæ Eylimi filiæ filium educandum suscepit, qui omnium Regum, qui exercitui unquam præerant, genere, robore & animositate clarissimus postea factus est. Huic Reginus ubi Fofnerus auro incumberet significabat, & svadendo autor fuit,ut ipsi surriperet. Fabricavit deinde Reginus ensem Gram appellatum, è fragmentis ensis Sigurdi Völsungi, adeò acutum, ut Sigurdus ipso Regini incudem finderet, quem is deinde aquæ impositum floccum lanæ,quem fluctuum rabies aciei impulerat, confestim dissecuisse expertus est, nec illo quisquam gladius præstantior unquam inventus est. Post hæc Reginus cum Sigurdo in tesqua Gnitensia profecti sunt, ubi in via quam Fofnerus præterrepere consveverat Sigurdus foveam eduxit, ibiq; occultabatur, cumq; Fofnerus ad aquas serpendo tenderet, foveamq; istam corpore suo operiret, Sigurdus ense ipsum trajecit, quo vulnere postea occubuit. Deinde Reginus accessit, incusavitq; Sigurdum, quod ipsius fratrem occidisset, & reconciliandæ amicitiæ gratia ipsi imposuit ut cor Fofneri igni admotum assaret, ipse autem in terram se projecit, & post exhaustum Fofneri sangvinem cæpit dormire. Cum vero Sigurdus cor assaret,an satis crematum esset di-

digito exploratus est, quem pingvedine è corde profluente madentem ori admovit: accidit autem cum corde defluens cruor lingvam irrigaret, ut hirundinum, quæ supra eum arbori insidebant, voces intelligeret, quarum una in hos Rhytmos vocem solvit.

Ibi Sigurdus sedet, Sudore conspersus
Fofneri cor Favilla assat
Sapientem judicarem, Annulorum dilapidatorem
Si ipse gladium Acutum possideret.

Cui altera reposuit.

Ibi Regnus jacet Et secum loquitur
Fallere vult virum Fidentem ipsi,
Confert furiosus Falsa verba.
Cupit doli faber Fratris necem vindicare.

Tunc accessit Sigurdus Reginum, eumq; interfecit, ascendit deinde eqvum suum Granum dictum, perrexitq; usq; ad serpentis casam, unde conflatam auri copiam in fasciculos secernebat, quos equo imposuit quem pone se ducturus loco dimovere non potuit. Igitur, cognito equi desiderio, eum conscendit, & equitavit tum Granus tanquam onere liberatus cucurrit, auri autem quod portabat tanta erat copia, ut Sigurdus ad illud ferendum duos tresve eqvos haud sufficere crederet. Hinc aurum lectus Fofneri & Grani onus dicitur.

LXXIII. Dæmesaga.

Frå Sigurde.

Sigurdur rydur nu Leid syna / og allt thar til hann kemur vppa Hindarfiall / thar fann hann Hus / og suaff thar inne Kona ein / og hafde hun Hialm og Bryniu/hann brå Sverdenu og riste Bryniuna aff henne/thå vaknade hun og neffndest Hilldur / hun var kolllud Brynhilldur/ og var Walkyria. Sigurdur reid thadan og kom til eins Kongs / sem kalladest Giuke / Kona hans er neffnd Grymhilldur/ Børn theirra voru thaug Gunnar/ Høgne/ Guttormur og Gudrun (a)/ thar dualdest Sigurdur Långa Hryd. Thå gaff Grymhilldur honum Dryck thann ad hann munde ecke til Brynhylldar/ thaug høffdu ådur med Svardøgum loffast å fiallenu og fieck hann thå Gudrunar Giuks Dottur/eñ their Gunnar og Høgne sruast i ferd med honum og Brædralag/thuynæst foru their Sigurdur og Giukungar til Atla Budla Sonar og bidla Brynhilldar Systur hanns til handa Gunnare/ hun sat å Hindarfialle / og var vmm Sal hennar Waffurloge / enn hun haffde thad heitstreingt ad eiga thann eirn Mann / sem thyrde ad ryda Waffurlogann / thå ryda their Sigurdur og Giukungar/ their eru og kallader Nifflungar/ vppa fiall / og stillde tha ryda Wafur-

lo-

(a) Gudny. Guttormur var Stiupsonur Giuka.

logann/ hann ätte thann Hest er (b) Glon hiet / enn sä Hestur thorde ei ad hlaups pa yffer Elldenn/tha skiptu their litum Sigurdur og Gunnar/og suo Noffnum/ thunad Grane villde vnder Aungvum Manne ganga/vtann Sigurde/thå hliöp Sigurdur å Grana og reid Waffurlogann/thad Kuollo gieck hann ad Brudkaupe med Brynhyllde. Enn er thaug komu i Sæng/ drö hann Sverded Gram vr Slydrum og lagde i millum theirra / enn ad Morgne er hann stood vpp / thå gaff hann Brynhyllde ad lynsie Gullbaug thann sem Loke haffde teked aff Andvara/enn tök aff henne annann Baug til Menia. Sigurdur thök thå Hest sinn/ og reid til fielaga sinna/ og skiptu their Gunnar afftur litum/ og för Brynhyldur med Gunnare til Giuka Kongs. Sigurdur åtte Børn tuo vid Gudrunu/Sigmund og Svanhillde.

(b) Gote.

73. Fabel.
Om Sigurd.

Sigurd reyser sin Vey alt fort indtil hand kom paa Hvydar-Klipper/ der fandt hand et Huus hvorudi laa en Qvinde oc soff/oc hafde paa en Hielm oc Brynie/ hand skiær Brynien aff hende med sit Sverd/da vognede hun oc neffnte Hillder / hun er kaldet Brynhyllder. Sigurd reed der fra oc kom til en Konge som heed Giuke / huis Qvinde kaldis Grymhillder / deris Børn var Gunnar/ Hogne/ Guttormur oc Gudrun/ der bleff Sigurd lenge. Da giffver Grymhillder hannem den Drick/ at hand icke kommer ihu Brynhyllder/de hafde dog med soren Eed loffvet huer andre Tro paa Klipperne/ oc fick hand til Ecte Gudrun Giukes Daatter/ men de Gunnar oc Høgne giører med hannem Venskab. Derneft ginge de Brødre Sigurder oc Giuklinger til Atle Budleson / at de kunde faa hans Søster Gunner til Ecte/ hun sad paa Hvyder Klippe / oc var en Ild runden omkring hendis Sal/men hun haffde suoret paa at tage den Mand til Ecte som kunde ride igiennem den Ild/saa gaar de hen paa Klipperne/oc skulde Gunner ride igiennem Ilden oc kunde icke / da omskiffte Sigurd oc Gunner deris Lød eller Farffve/ saa oc Naffnene/ fordi Grane vilde icke gaa under nogen Karl uden Sigurd/ da springer Sigurd op oc rider igiennem Ilden/den samme Afften holt hand Brøllup med Brynhillder. Men der de kom i Seng/drog hand ud Sverdet Gram/ oc lagde imellem dennem/ men om Morgenen der hand stod op / giffver hand Brynhillder den Guldring som Loke tog aff Andvare / oc tager aff hende igien en anden Ring til Pant. Sigurd tager sin Hest oc rider til sine Venner/ de forandrede atter igien baade deris Farffve/ saa vel som deris Nafne/ oc reiste Brynhillder med Gunner til Kong Giuke. Men Sigurd oc Gudrun finge to Børn / Sigmund oc Svanhillder.

MY-

MYTHOLOGIA LXXIII.

De Sigurdo.

EQvitabat igitur Sigurdus donec in tesquis quibusdam Hindarfiall dictis domum offenderet, ubi mulierem qvandam eamq; galeatam & lorica indutum dormientem deprehendit, cui, evaginato gladio, loricam abscidit, quæ evigilans se Hilldam nominabat, posteaq; dicta est Brynhilda, fuitq; Valkyria. Inde Sigurdus proficiscens ad Regem quendam Giukum nomine contendit: Ejus uxor Grymhilda vocabatur & eorum filii, Gunnarus, Hognerus, Guttormus & filia Gudruna. Ibi Sigurdus diu commorabatur, paulo post Grymhilda ipsi potionem quandam commiscuit, quæ ipsi Brynhildæ oblivionem induxit, cui tamen antea in tesqvis jurejurando se obstrinxerat, ut eam duceret. Duxit igitur Gudrunam Giuki filiam. Gunnarus autem & Högnerus ipsi itineris comites & jurati fratris facti sunt. Profecti igitur sunt Sigurdus simulac Giukungi ad Atlantem usq; Budli filium, cujus sororem Brynhildam Gunnaro in uxorem petunt, quæ in tesquis Hindarfiallensibus residebat, eratq; domus illius circumdata pervigili igne, quem Wafurloga vocant. Ipsa se voto obstrinxit non alii nupturam, qvam qui equitando ignem auderet transire. Deinde Sigurdus & Giukungi, qui & Niflungi vocabantur, montem ignis transeundi gratia ascenderunt. Gunnarus eqvum possedit Goten dictum, qui tamen ignem percurrere formidabat. Mutavit igitur Sigurdus cum Gunnaro tam colores quam nomina (recusabat enim Granus omnes sessores præter Sigurdum). Ascendens igitur Sigurdus eqvum suum ignem confestim transiit, & ipsa eadem vespera nuptias cum Brynhilda celebrabat. Cum verò lectum conscendissent, ensem suum Granum evaginatum inter eos in lecto collocavit: mane autem summo surgens Sigurdus, ipsi annulum aureum dedit, qvem Lokus Andvaro nano detraxit, & vicissim alio ab illa pignoris loco donabatur, & conscenso eqvo ad suos reversus est, iterumq; cum Gunnaro colores mutavit, profectaq; est Brynhilda cum Gunnaro ad Giukum Regem. Sigurdo verò duo de Gudruna nati sunt liberi, Sigmundus & Svanhilda.

LXXIV. Dæmisaga.

Frå Gudrunu og Brynhillde / og Andlåte Sigurdar.

THad var eitt sinn ad Brynhilldur og Gudrun geingu til Watns / ad bleikia Haddu syna / og tha er thær komu til Arennar / thå öd Brynhilldur vndann Lande vt i Ana / og mællte ad hun villde ecke bera i höffud sier thad Watn / er Rynne vr Håre Gudrunar / thuy ad hun åtte Bönda hugadann betur / thå gieck Gudrun i Ana effter henne / og sagde / hun mætte fyrer thuy thuo sinn hadd i Aanne / ad hun åtte thañ Mann er ei munde snjdur / og einginn annar

i Verølldu Jaffnfrækenn/ thuyad hann vo Foffne og Reigenn/ og tók Arff effter bada tha/ svarar thá Brynhilldur / meira var thad vert er Gunnar reid Waffurloganm enn Sigurdur thorde ei/thá hló Gudrun og mællte/Ætlar thu ad Gunnar ride Waffurlogann/ sá Ætla eg geinge i Rum hia thier/ sem mier gaff baug thennann/enn sá Gullbaugur sem thu heffur á hende og thu thádst ad Lynfie/hann er kalladur Andvara Nautur / og Ætla eg ad ei sække Gunnar hann á Gnytaheide / thá thagnade Brynhilldur og gieck heim / og effter thad egglade hun Gunnar og Høgna ad drepa Sigurd/ enn fyrer thuy their voru eid svarar / tha eggiudu their Guttorm Bródur sinn ad drepa Sigurd / hann lagde Sigurd soffande i gegnum med Sverde/enn er hann fieck sáred thá kastade hann Sverdenu Gram effter Guttorme / og tók hann sundur i Midiu / tha fiell Sigurdur og Sonur hanns Sigmundur thrievetur er their drápu / effter thad lagde Brynhilldur sig Sverde og var brend med Sigurde/ enn Gunnar og Høgne tóku Foffnes Arff og Andvara Naut/ og riedu (a) their Londum.

(a) tha.

74. Fabel.

Om Gudrun oc Brynhillde oc Sigurdes Død.

DEt var en gang at Gudrun oc Brynhillder ginge til Vandet at toe deris Haar. Der de nu kommer til Vandet / da gaar Brynhillder ud i Vandet / sigendis at hun icke vil toe sig i det Vand som rinder aff Gudrunes Haar/fordi hendis Mand var meget sterckere. Da gick Gudrun ud i Vandet oc siger at derfor maatte hun vel toe sit Haar i Vandet / at hun haffde saadan een Mand som var meget meere / huilcken icke skulle findis i all Verden / fordi hand slog tytel Foffne oc Reigen/oc tog Arff efter dem begge to. Da svarer Brynhillder at det var meere at Gunner reed ofver Ilden/men Sigurd torde det icke. Da loe Gudrun oc siger: Meener du at Guñer rende igiennem Ilden/den var i Seng hos dig som gaff mig denne Ring / men den Guldring som du bruger paa din Haand oc hand forærede dig med/ den er kaldet Andvara Nautur/ oc tencker jeg at Gunner tog ham icke paa Gnyte-Klipper. Da taugde Brynhillder stille oc gick hiem/ oc der effter bad hun Gunner oc Hogne at sla Sigurd ihiel / men for det de haffde med stor Eed indgaaet Venskab med Sigurd / da beder de Guttorm deris Broder/ at hand vilde sla Sigurd ihiel: Hand stack hannem igiennem med sit Sverd da hand var soffvendis / men da hand var saaret / da kastede hand Sverdet Gram effter hannem/huilcket klffte ham i to Parter: Der effter stack Brynhillder sig ihiel/oc var brændt med Sigurd. Men Gunner oc Hogne toge Foffnes Arff/ oc Guldringen Andvare Naut/ oc regierede offver mange Lande.

MYTHOL: LXXIV.

De Gudruna & Brynhilda, simul ac Sigurdi morte.

Contigit aliquando, ut Brynhilda & Gudruna aqvas lavandæ comæ gratia accederent: quo cum ventum esset prior Brynhilda in amnem processit, dictitans se nolle aqvam è crinibus Gudrunæ defluentem capiti suo infundere, cum maritum haberet animosiorem, cui Gudruna amnem pone ingressa regessit, licere sibi fluviali lympha crines suos abluere, quod maritum non haberet inferiorem, imo talem, cui in toto orbe æqvè strenuus extaret nullus, eo quod Fofnerum & Reginum interemisset, & amborum hæres factus esset. Ad quod Brynhilda, majoris illud erat momenti, quod Gunnarus pervigilem ignem transivit, cum Sigurdus metueret; at subridens Gudruna ajebat, putas Gunnarum ignem transiisse? ego eum existimo tecum pernoctasse, qui mihi hunc dedit annulum; tuus autem iste annulus quem in manu gestas, & muneris loco reportasti (ad Lynsfie) Andvaranautus appellatur, nec credo Gunnarum eum in solitudinem Gnitensem attulisse: ad quod Brynhilda obmutuit domumq; regressa est. Proinde cæpit Gunnaro & Hognero persvadere, ut Sigurdum interficerent, sed cum jurejurando pactum cum eo iniverint, fratri suo Guttormo autores fuere, ut Sigurdo mortem inferret, qui ipsum deinceps dormientem lancea trajecit: quo vulnere cum se saucium cognovisset, in Guttormi vertentis terga ensem Gram dictum à longe conjecit, & ipsum medium dissecuit. Mortuus itaq; est Sigurdus & filius ipsius Sigmundus trium annorum, qvem una interfecerant. Deinde Brynhilda se ipsam gladio confodit, & cum Sigurdo cremata est. Gunnarus autem & Högnerus sibi hæreditatem Fofneri annulumq; Andvaranautum vendicantes soli imperio potiti sunt.

LXXV. Dæmesaga.

Frå Atla Konge er hann drap Giukunga.

Atle Kongur Budla Son Broder Brynhilldar fieck tha Gudrunar sem Sigurdur hafde ått/og attu thaug Børn. Atle Kongur baud til sijn Gunnare og Høgna. Enn their føru ad Heimbodenu Enn ådur their føru heimann / tha hyrdu their Gulled Foffners Arff i Anne Reyn (a)/ enn Atle Kongur Haffde/ thar lid sitt fyrer/ og bardest vid Gunnar og Høgna / og vrdu their handtekner. Liet Atle Kongur skiera hiarta vr Høgna kvikum og var thad hans Bane/ Gunnare liet hann kasta i Ormagard / enn hønum var feingenn leinelega harpa/og stickade hann svo ad hann slô med tånum Harpuna thuy ad hendur hanns voru bundnar / svo ad aller Ormur soffnudu / nema su Nadra sem rende ad hønum/ og hiô svo fyrer Flagbriôsted ad hun steipte høffdenu inn i holldet / og hångde i Liffrenne thar til hann dô. Gunnar og Høgne eru kallader Niflungar eda Giukungar / og er thuy aff thessum søgum Gull kallad Nifflunga Skattur eda Arffur/ item Rynar-Malmur og Nifflunga-Roogur.

75. Fa

(a) Og hefur thad Gull alldre sijdann fundest.

Om Kong Atle/ som slog ihiel de Brødre.

KOng Atle Budleson som var Brynhilders Broder / tog til Ecte Gudrun som var tilforne Sigurdes Qvinde / de fick mange Børn. Kong Atle byder de Brødre en gang til Giest. Men før end de reyste hiemmen fra / da forvarede de alt deris Guld udi den Elffve som heeder Ryn. Kong Atle haffde samlet all sin Krigs Macht / oc sloges de med Gunner oc Høgne / oc toge dem begge fangne. Kong Atle lader tage Hiertet leff vendis ud paa Høgne / oc døde hand der aff/men Gunner lader hand kaste i en Slangekule. Men hannem var laant en Harpe lønligen / oc var saa bestillet / at hand kunde leege med Fødderne/fordi hans Hænder vare bundne/saa at alle Slangerne falde i Søffn/undertagen en Slange som beed Hul paa hans Brøst oc krøb der ind / oc hengde paa hans Leffver der til hand døde. Gunner oc Hogne vare kallede Nifflunger / eller Giukunger/ oc her udaff kaldis Guld Nifflunge Skat eller Arff / Item Ryner-Målm oc Nifflunge-Trætte.

MYTHOLOGIA LXXV.

De Rege Atlante qui Giukungos interfecit.

REx vero Atlas Budli filius Brynhildæ frater Gudrunam postea uxorem duxit, qvam Sigurdus prius habuit, cum qva liberos suscepit. Is Gunnarum & Hognerum ad convivium invitabat ad quod etiam profecti sunt, sed antequam domo abirent, aurum, Fofneri hæreditatem dictum, in flumine Rheno occultarunt. Sed Atlas magno instructus exercitu advenientes bello excepit, qvod talem habuit exitum, ut ambos captivos secum è prelio abduceret. Dein curavit, ut cor vivo Hognero pectore exscinderetur, unde mortuus est. Gunnarum autem in carcerem viperinum projici mandavit, verum ipsi tradita est cythara, qvam digitis pedum ita moderabatur, quod manus ejus essent ligatæ, ut singulos serpentes somnus demulceret, præter viperam illam, qvæ ipsum adorta pectoris inferiora morsu attrivit, ut caput vulneri ingereret, jecinori tantisper pendens innixa, donec ille mortem oppeteret. Gunnarus & Hognerus Giukungi vel Niflungi appellantur, ideo aurum tributum vel hæreditas Niflungorum, æs Rheni & lis Niflungorum audit.

LXXVI. Dæmesaga.

Frá Gudrunu.

EIsu sydar drap Gudrun tuo Sonu sijna/og liet giøra med Gulle og Sylfre Bordkier vr Hausum theirra/og thá var giørt Erffe Nflunga/ad theirre Veitslu liet Gudrun skenkia Konge med theim Bordkierum Miød / og var blandad vid Blóde Sveinanna / enn Hiortu theirra liet hun steikia og fá

 Kon-

Konge ad eta / enn er thad var giort / sagde hun Konge med morgumm hordum og ofogrum ordum / et Korte thar ofeinaann Miød svo ad flest Fólked soffnade thar sem sat/á theirre Nótt giekk hun til Kóngs er hann svaff/ og med henne Sonur Hogna/ og von ad honum og var thad hanns Bane / thá kum thang Ellde i hollena/og brann thar thad Fólck sem thar var inne/efter thad fór hun til Siósfar og hliop á Saenn og villde tyna sier/ enn hana rak yffer fiordenn kom hun thá á Land/ thad er Jónakur Kongur átte/ enn sem hun kom tók hann hana til syn og fieck hennar/ attu thaug thria Syne/ er svo hietu/ Saurle/ Hamder/ Erpur/their voru aller svarter sem Hraffnar á Hárlit/sem Gunnar og Hogne og adrer Giukungar edur Nifflungar/ thar faddest vpp Svanhilldur Dóttur Sigurdar/ hun var allra Kvenna fegurst.

76. Fabel.

Om Gudrunu.

Sacket der efter slaer Gudrun to aff sine Sonner ihiel/oc lader bereede med Solff oc Guld deris Hofvedskalle/oc giorde der aff Begere at dricke udaff. Da holt de Ligbegiengelse ofver deris Brodre nemligen Niflunger. J dette Gieslebud lader hun skiencke Kongen aff disse Skaaler Miød som var blandet med deris Blod/ deris Hierter lader hun ocsaa steege / oc giffver Kongen at æde / men der det var giort / begynder hun at trætte med Kongen. Der fattedis icke sterck Drick / saa at alle de der var i Stuffven soff / om Natten gick hun til Kongen/ der hand soff/ med sin oc Hognes Søn/ oc slog hannem ihiel / da giorde de Ild i Stuffven / oc brænde alt det Folck der var inde. Der effter gaar hun til Soen/ oc vil stuncke sig ned/ men hun kom der tvertoffver paa tort Land/ oc der regierede Kong Jonaker. Men der hun kom tager hand hende til Ecte: de fick tre Sonner tilsammen som saaledis heede/ Saurle/ Hamder oc Erper. De vare alle saa sorte som Rafne/der var oc opfostred Svanhillder Sigurdes Daatter/ hvilcken var den deyligste iblant alle Qvinder.

MYTHOLOGIA LXXVI.

De Gudruna.

Exinde Gudruna duos filios suos interfecit, & ex ipsorum craniis, argento auroq; condecoratis, pocula fabricari curavit. Instabant enim circa id tempus Niflungorum parentalia. Regi itaque, Gudruna mandante, ista pocula apponebantur, & mulso, filiorum sangvine commixto, impleta sunt, corda quoq; eorum Regi allata epuli loco oblata sunt: Hisce ita peractis, ipse Regem accedens omnia hæc crudis adeo & asperis verbis ipsi significabat. Non ibi efficax defuit mulsum, adeo ut plerisq; ubi sederent somnum immitteret. Eadem nocte ipsa Gudruna, filio Hogneri comitata, Regem dormientem adiit, ipsumq; interfecit, aulam insuper cum universa hominum multitudine incendio delevit. Post hæc, ut sibi ipsi violentas in-

fer-

ferret manus, mare accessit, inq; fluctus se præcipitem dedit. Sed ventorum vi propulsa sinum trajecit, terramq; Jonakeri Regis attigit, quam ille confestim ad se accessitam in uxorem duxit. Cui tres peperit filios Saurlum videlicet, Hamderum & Erpum, quorum crines, ut et Gunnari & Hogneri, simulac reliqvorum Giukungorum & Niflungorum Corvinam repræsentarunt nigredinem. Ibi Svanhilda Sigurdi filia educabatur, quæ formæ præstantia reliqvas omnes antecelluit virgines.

LXXVII. Dæmesaga.

Frå Jörmunreke Konge er hann bidur Svanhilldar.

Jörmunrekur Kongur spyr nu vm Frydleik Svanhilldar / og sender hann Son sinn (a) ad bidia hennar / eńn er hann kom til Jonakurs / var Svanhilldur felld hønum i hendur / ställde hann færa hana Jörmunreke / thå sagde Bicke Råd giaffe Kongs (hann fór med Randver syne Jormunreks) og thad være betur falled ad Randver ætte Svanhillde / thar hann var vngur og bæde thaug (b) / thuynæst sagde Bike thetta Konge / thå liet Jörmunrek taka Son sinn og leida til Gålga / thå tók Randver Hauk sinn og plokade aff hønum Fiadrernar / og bad senda Fødur synum / og er Jörmunrek så Haukenn / thå kom honum i hug / ad hann var ófleigur og fiadralaus / og svo var Ryke hanns ófært / ad hann var gamall og sonarlaus.

(a) Randver. (b) Enn Jormunrekur var gamall.

77. Fabel.

Om Jormundrek Kong der hand begierede at fage Suanhillder til Ecte.

Jormundrek Kong spør om hendis Deylighed / oc sender sin Søn at fri til hende. Men der hand kom til Jonakurs / da fick hand strax Pigen / oc reyste hiem igien. Da siger Bicke Kongens Cantzeler / (hand haffde reyst med Randver Jormundreksøn) at det var bedre at Randver skulde tage hende til Ecte / for de vare begge unge Mennisker. Der Bicke sagde dette til Kongen / da lader Jormundrek tage sin Søn oc leede hannem til Galgen. Da tager Randver sin Fugl / oc plocker aff hannem Fiederne / oc bad at føre sin Fader. Oc der Jormunrek saae Fuglen / kom hand ihu at hand var foruden Vnger oc Fieder / oc saa var hans Rige forderffvet / at hand var gammel oc haffde ingen Søn.

MYTHOL: LXXVII.

De Rege Jormunreko, qui Svanhildam sibi in uxorem petiit.

Rex Jormunrekus audita Svanhildæ formæ præstantia, filium suum ut sibi eam in uxorem peteret ablegavit. Qui cum ad Jonakerum veniret, virgo ei statim patri adferenda traditur. Quod ægre ferens

Bicherus Regis consiliarius (is enim Randverum Jormunreki Regis filium comitabatur) convenientius esse ajebat, ut Randverus Svanhildam duceret, cum ambo teneram viverent ætatem. Cum verò Regi hæc revelasset, mandabat Jormunrekus proprium filium ad patibulum perduci. Tum Randverus arrepto accipitre omnes ipsi plumas abrasit, rogavitq; ut patri suo mitteretur, quem cum Jormunrekus vidisset, animadverteretq; eum ob defectum pennarum volare non posse, colligebat eandem sui Regni esse conditionem, cum grandævus ipse esset & filio orbatus.

LXXVIII. Dæmes.

Dráp Suanhilldar og frå Hamde og Saurla Brædrum.

Þå liet Jörmunrekur er hann reid vr Skôge med hyrd sijna frå veidum/ enn Svanhilldur sát ad Haddbliki/ ryda hana og troda vnder Hesta Fæ tumm til bana. Enn er thetta spurde Gudrun / egglade hun Sonu sijna til Hessndar effter Svanhillde / enn er their bluggust til ferdar / tha fieck hun theim Bryniur og hiálma og suo sterka ad ei mätte Jarn å festa/hun lagde Raad å med theim / ad thå their kæme til Jörmunreks / thå skilldu their gånga ad hønumm vmm Nott thå hann svæffe. Skillde Saurle og Hamder høggua aff hønum hendur og fætur / enn Erpur høffuded. Enn er their komu å Leid / tha spurdu their Erp huor Lid semd thad munde ad hønum eff ad their hittu Jörmunrek. Hann seiger ad theim munde hann veita suo myked sem hønd fæte/their seigia ad thad er allyted ad fætur stidiest vid hønd/ their voru svo reider Mödur sinne/ thuyad hun haffde leitt thå vt med heifftar Ordum/ad their villdu giøra thad theim i hug kom / ad henne lyckade vest / og drápu Erp thuy hun vnte hønum mest. Litlu sijdar er Sørle gieck/stridnade hann myked/og studde sig med hendenne/thå mællte hann/ veitte nu hønd fætenum/ betur være ad Erpur liffde enn er their komu til Jörmunreks Kongs vmm Nott thar hann svaff / og huggu aff hønumm hendur / thå vaknade hann / og kallade å Menn syna / og bad tha ad vaka. Thå mællte Hamdir aff munde nu høffuded eff Erpur liffde/ tha stucku vpp Hirdmennerner / og feingu ei vnnen thå med vopnum / tha kallede Jörmunrekur / thå skal lemia griôte / tha fiellu their Saurle og Hamdir og tha var daud aull Ætt og aff kvæme Giukunga ; Hier aff eru Steinar kallader grand Hamdis og Sørla.

78. Fabel.

Om Suanhilldars Død oc om Hamde oc Sørle Brødre.

Da lader Jörmundrek / der hand kom en gang udaff Skoffven med sine Mænd/ ride paa Svanhillder oc træde hende under Hestefødder / der hun sad oc bleegte sit Haar. Men der Gudrun spurde dette/beder hun sine Sønner at hefne Svanhillders Død: De vare det til færdig/oc fick hun dem Brynie oc Hielm saa stercke/ at icke kunde noget Jern giøre dem Skade. Hun gaff dem

der

der hos det Raad/ at naar de komme til Jormunrek / at de skulde gaa til hannem om Natten / oc skulle Hamder oc Sørle hugge aff hannem Hender oc Fødder/ men Erp Hoffvedet. Oc som de var nu paa Reysen / adspørger de Erp hvad hand kand giøre naar de kommer til Jormunrekes: Hand siger at saa m.gen Hielp kand hand giøre som Henderne kunde giøre Fødderne: De svarer at den er gandske liden. De vare saa vrede paa deris Moder/ fordi hun hafde jaget dem ud med onde Ord/at de vilde giøre det noget som hun kunde bliffve saare vred aff/ oc sloge Erp ihiel fordi hun elskede hannem meer end de andre. Stacket der effter falt Sorle paa den anden Fod / oc hialp sig med Haanden: Da siger hand/ nu haffde Fødderne behoff Hielp aff Haanden / oc var bedre at Erp var leffvendis. Men der de kom til Kong Jormundrek der hand soff/da hugger de aff hannem Henderne: da vognede hand oc kalder paa sine Folck oc beder de skulle vaage. Da siger Hamder / han haffde vist mist sit Hoffvet / haffde Erp været leffvendis. Da stode Dravanterne op oc vilde slaa dem ihi.l med Sverd/oc kunde icke for deris Geværs Kyld. Da kalder Jormundrek/oc siger de skulle steenis/ oc saaledis døde de Sorle oc Hamder / oc da var død all Giukunge Slect. Her udaff kaldis Steenene Sørles oc Hamders Død.

MYTHOL: LXXVIII.

De nece Svanhildæ Saurlone & Hamdero fratribus.

REx Jormunrekus cum aliqvando è sylva venatoria aulicis comitatus domum rediret, Svanhildam dum ad aqvas crines lavaret, fortè offendit jussitq; confestim,ut eqvorum ungulis ad internecionem conculcaretur. Qvod cum audiret Gudruna, filios suos ad vindicandam Svanhildæ necem incitabat, qvos, cum iter maturarent, loricis galeisq; tam validis instruxit, ut singulos eluderent enses, consiliumq; dedit, ut Jormunrekum tempore nocturno accederent, & ut Saurlus cum Hamdero manus pedesq; Erpus vero caput amputaret. Iter autem ingressi Erpum, quali ipsis adjutorio in occidendo Jormunreko esset futurus,interrogarunt:qvi respondit,tale vobis auxilium, quale manus pedi assolet; conferam isti illud perpusillum esse ajebant, & qvia matris suæ objurgatoria verba, qvibus ipsos ad illud iter suscipiendum compulerat, ægrè tulerunt. Erpum, ut pote ipsi è liberis clarissimum, vita privarunt. Accidit autem postea, ut eorum alter casui vicinus manu se sustentaret, qvod animadvertens alter, manum jam pedi subvenisse ajebat, & præstare ut Erpus viveret. Cumq; ad Regem Jormunrekum ventum esset, ipsi dormenti manus amputarunt: qvo peracto excitatus est,& advocatis aulicis,ut evigilarent,mandavit. Tum Hamderus, caput jam amputatum fuisse si Erpus vixisset,ajebat: accedentes igitur aulici,& eos armis vita privare frustra nitentes jussu Jormunreki lapidatione necarunt. Tum mortua erat omnis stirps Giukungorum. Hinc lapides horum fratrum pernicies appellantur.

EPI-

EPILOGUS
partis prioris.

Þessar og thuylykar Dæmesögur haff fyrre Menn dictad / theim til fródleiks / sem gyrnast ad nema Maal Skaldskaparens / og heya sier Ordafiölda med fornum heitum / og skilia thad sem hulid er kvedid. Og tho Asiamenn sem Æser kallast / haffe falsad fráſögn theirra tydenda er giordust i Troja / til thess ad Landsfólck skillde trúa thá Gude ad vera / (ut ait autor Eddæ) thá skulu Menn thó svo ecke óvirda thessar fráſögur / ad taka vr Skaldskapnumm fornar Kenningar / thar er Höffudskalldenn haffa sier lyka láted / og Grundvöllur eru Skaldskaparens / og med thessumm ádurtöldumm Dæmesögumm / eru Margvyslega og Listelega Dregnar / svo sem Læra Má i hinumm seirna Partenum thessarar bókar. (a)

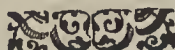
(a) Epilogus hic Islandicus non extat in C. R. & C. W.

Ende paa den förste Part.

Disse oc andre saadanne Fabeler hafver de gamle dictet dennem til Vnderviisning / som begiere at lære den maade at tale med som brugelig er udi Poëtiske Tale / oc (ville) sancke sig tilhobe mangfoldige Ord med de gamle Gloser / oc forstaa det som i mørck oc i forborgen Viiß er dictet. Oc endog oc Mænd aff Asia / som kaldis Asianer / haffver løgnactigen forvendt den Historiske Relation om de Tidender som sig haffver tildraget udi Troja / paa det at Indbyggerne udi disse Lande skulde tro dennem at være Guder / (som Eddæ Scribenter melder) da skal mand dog icke saa forsmaa disse Fabeler / at udelucke af Poëterjet de gamle tropicas rerum nomenclaturas, huilcke de besynderligste Poëter hafve antegnet / oc ere Grundvold til Poëterjet: Oc udaff disse forskreffne Fabeler / ere udi atskillige Maader oc konsteligen uddragne / efftersom mand kand forfare udaff den sidste Part udi denne Bog.

Epilogus partis prioris.

HAs & consimiles fabulas prisci Rhytmistæ in gratiam eorum composuerunt, qui sermonem poëticum discere cupiunt, copiamq; verborum ex antiqvis rerum nominibus sibi comparare annituntur, & obscuriùs editas & conditas cantilenas intelligere volunt. Etsi v. Asiatici, qui Æsar appellantur, res gestas ad Trojam depravarint & fabulis involverint, ut gentes, ad qvas imigrarunt, crederent illos Deos esse (ut inqvit author Eddæ). Nemo tamen istas narrationes ita despiciat, ut ex Poësi veteres appellationes remotas velit, qvas usurpare placuerat Poëtarum Coriphæis & qvæ rei Rhytmicæ sint fundamenta, qvæq; ex superioribus Mythologiis variè & artificiosè deducuntur, ut ex posteriore hujus libri parte qvodamodo apparet.

Annar Partur Eddu
Um Kenningar.

Hinumm Fyrra Partenum voru ritadar thær Frasøgur / aff hvorjum teknar era ad fornu og nyu Margra hluta Kenningar i Skalldskapnum/svo sem vr Nockrum ôthriôtande Brunne. Enn nu munu thær Kenningar ritadar verda/ og fleire adrar/ sem fornu Skalld hafa alment tijtkad / thô ecke haffe thær Røt vpprunasijns i fyrrgreindum Dæmesøgum/ og skal hier fyrst setia Asa heite.

Den Anden Part.
De Tropicis Notionibus.

Udi den forrige Part vare streffne de Fabeler / udaff huilcke ere uddragne baade i gammel Dage/ oc siden paa ny / mange Tings tropicæ nomenclaturæ udi Poëterjet/ligesom udaf nogen u-tømmendis Vands Brynd. Men nu skal de samme tropicæ Naffngiffter bliffve optegnet/oc andre fleere/som de gamle Poëter hafver gemeenligen brugt: Endog de icke hafver deris Begyndelse eller Oprindelse udaff forbemeldte Fabeler. Oc skulle her først sættis Asianernis Naffne.

SECUNDA PARS EDDÆ
De variis appellationibus rerum.

IN priore parte recitatæ sunt fabulæ, è quibus, ut jugi fonte, prisci Rhytmistæ multarum rerum duxerant appellationes; nunc istas cum pluribus aliis,&si non omnes ex prædictis Mythologiis originem trahant, ordine alphbetico, secundum idioma Eddicum recensebimus; ac inprimis nomina propria Asarum & Asyniarum, eorumq; appellationes poëticas. In seqventibus propriis nominibus Eddæ plerumq; retineo terminationes latinas; alias qui volet facere potest.

Nøfn Asanna. Asianernis Nafne. Asarum Nomina.

1. Yggur. Ygger. Yggur ɔ: Odinus. 2 Thôr. Thor. Thor. 3 Yngve. Yngve. Yngve. 4 Freyr. Freyr. Freyr. 5 Widar. Vidar. Vidar. 6. Balldur. Ballder. Balldur. 7. Thyr. Thyr. Thyr. 8 Niordur. Niørder. Niördur. 9 Brage. Brage. Brage. 10 Hödur. Hooder. Hodur. 11 Forsete. Forsete. Forsete. 12 Loke. Loke. Loke.

Ødenn er ædstur og ellstur Asanna / og eru honum aff Imsum hlutum geffen mørg Nøffn gefenn/ svo sem geted er i Dæmesøgum.

Othen er den ypperste oc eldste iblant Asianerne / oc ere hannem for atskillige Aarsager gandske mange Naffne giffne/ efftersom forberørt er udi Fabelerne.

Odinus maximus est & antiquissimus Asarum, cui è variis rebus multa nimium nomina indita sunt, ut in Mythologiis videre est.

Nøfn Odens. Odens Nafne. Nomina Odini.

1. Alfaudur (a). Alles Fader. Omnium pater (pantopater). 2 Alldafaudur (b). Tidens Fader. Seculorum (vel ætatum) pater. 3 Audun (c). Forstyrrer. Devastator (vacuus vel desertus). 4 Arnhøffde (d). Ørnhoffvet. Aquilini Capitis. 5 Bølverkur (e). Den der kand komme aff sted stor Arbeyd. Laboriosus (infractus operarius). 6 Burbør (f). Bør Søn. Buri filius. 7 Baleigur (g). Som raader for Lue oc Ild. Flammarum possessor à gladiis flammantibus. 8 Byleigur. Vis Eyermand. Securus possessor. 9 Bruno. Bruno. Superciliosus. 10 Bifi. Som gior Begierlighed. Appetitum movens. 11 Bifinde (h). Selsom til Sinds. Varii ingenii vel inconstantis (valde cæcus). 12 Drepsvarpur. Den der thielsaer i det hand kaster. Lethaliter jaciens. 13 Eilludur. Ilende/hastig. Festinus (i). 14 Ennebratur. Høypandet. Arduæ frontis. 15 Fiølsvidur. Som opbrender meget. Multa cremans. 16 Fornølfer. Klæd med en Regnkappe. Veteri amictus penula. 17 Fiallgeigudur. Biergetrold. Montanus latro. 18 Fiølder (k). Mangesteds nærværendis. Passim præsens (multorum gnarus). 19 Feingur (l). Forhverffvendis noget. Qui acquirit (multa acqvirens). 20 Farisdur.(m) Fastridendis. Celeriter equitans. 21 Farmatyr (n). Den beladdede Tyr. Saburratus Mars, oneratus Mars (Onera portando robustus). 22 Farma God. Gud som kand bære Byrde. Saburratus Deaster (onerum Deus). 23 Grymnur (o). Den der hafver luct Hielm paa. Galeatus cassis (p); 24 Grimner (q). Den der hafver Hielm paa/eller seer bister ud. Ferox. 25 Gissur. Gissur. Proprium viri Nomen. 26 Gaute. Hemelige Tings h.mmelige Aabenbarere. Opertorũ susurro. 27 Galdur. Som forblinder eens Syn. Præstigiator. 28 Gnãar. Som gaber oc griner. Os diducens. 29 Gimner. En Bedragere. Lusor. 30 Gapthrøsners. Som gaber. Sparsi oris. 31 Gangradur. Som leder en i sin gang. Ambulationis rector. 32 Glapsvidur. Glapsvidur. Lignũ deceptoriũ. 33 Gøndler. Som gior en Knude hvilcken ingen kand opløse. In extricabilis nodi confector. 34 Gånglere (r). Ganglere. Ambulator vel inutabilis. 35 Geigudur. Som er ond i Mode. Obviis inutilis, sinister. 36 Golldner (s). Som kand Trolddom. Incantamenta exercens. 37 Geirlodner. En Ørn med en stor ferede Rum-

(a) Fab. 18 (b) fab 18. (c) Audun ɔ: devastator, inde Audn ɔ: devastatio, vel desertus locus nomen accepit, quia bellis præesse credebatur, quæ devastationis causæ existunt. (d) fab. 62. (e) fab 62. (f) fab 6. (g) fab 50 (h) à verbo eq bifa ɔ: titubo, & inde ɔ: ingenium. (i) inde fortasse vox Germanica Eilendt (k) fab. 15. l) fab. 62 m) fab. 55. (n) fab. 65. (o) fab. 48. (p) Hinc Hilldigrimur nomen cujusdam cassidis. (q) fab 48. (r) à γαγγλ⊙, quod in varias formas se transmutet (s) dicimus enim ad Gala galldur ɔ: incantare & hann gõl galldra in præterito imperfecto.

Rumpe. Aquila densis plumis caudæ. 38 Gollungur (t). Rig paa Guld. Auri dives. 39 Geromer. Som er Lecker. Delicati pastus. 40 Gestion blinde. En blind Vert oc Giest. Hospes cœcus. 41 Gunnblinde. En blind Kierlighed. Amor cæcus. 42 Gunn. Kierlighed eller Venskab. Amor vel amicitia. 43 Hnikudur. Som er selsom. Varius, inconstans. 44 Herian (v). En Herre. Dominus. 45 Hnikur. Et vanskabt Diur aff Haffvet. Monstrum aquatile. 46 Hrópte. En Kaare. Gladius. 47 Hropa Tyr. Som raaber sterck. Clamando fortis. 48 Hlesrodur. En Søehane. Maris peritus. 49 Havi. Begyndere. Inceptor. 50 Hialmbere (x). Den der bær Hielm paa Hoffvedet. Galeæ gestator, galeatus. 51 Haat (y). Hoy. Excelsus (procerus). 52 Herteitur. Hoyacted aff Krigs Seyer. Exercitui venerabilis. 53 Hardbardur. Den der gaar med en haard oc sterck Hellebard. Duram bipennem gerens (crinitus). 54 Hlidskialffs Gramur (z). Hlidskialffes Konning. Rex Hlidskialfi. 55 Hagyrkur. Som giør gode Rjm. Commodè Rhytmos edens. 56 Hramme. (a) Som er gesvindig. Rapax. 57 Hiarande. Som er lefvendis. Vivax. 58 Heinge Kieptur. Den der Leben henger ned paa. Labrosus (Labiosus). 59 Hroßhars Grane. Den der hafver ligesom Horsse-Man paa sin øfverste Læbe eller Munle. Qvi barbam instar jubæ equinæ in superiori labro habet (os & mentum eqvinis pilis obsitum habens). 60 Hriotur. Som Snorckoffver. Stertens. 61 Helblinde. Den Dødblinde. Lumen vitale auferens (lethaliter cæcus). 62 Heriafedur. Krigshærs Fader. Exercituum pater (dominorum pater). 63 Hvatmódur. Den der sætter Mod oc Mandeligt Hierte i nogen. Animos faciens (animo promptus). 64 Hlefreir. Gud til vands. Maris Dominus (Neptunus). 65 Hvedrungur. Snar / hastig. Acer instar turbinis. 66 Hanga Gud (b). Ringe Gud. Annuli Deus. 67 Hapta Tyr. Hapta Tyr. Compedum Dominus. 68 Hraffna Gud. Raffne Gud. corvorum Deus. 69 Jólner. Den Feede. Pingviculus. 70 Jálkur (c). Den Gamle. Senex. 71 Jörmunur Valins. 72 Jaffnhár. Lige høy. Æqualiter altus. 73 Jólfódur (d). Jullfader. Joli pater. 74 Kialar (e). Som har en Reysekappe paa. Penulatus. 75 Langbardur. En med en lang Hellebard. Longam bipennem gestans (Longo Mystace) (f). 76 Laundungur Den som reyser ofver mange Lande. Regionum peragrator. 77 Lodiñ. Loden. Pilosus (hirsutus). 78 Mymes Winur. (fab. 40.) Mymes Ven Mimeri amicus (Mymeri familiaris). 79 Miotur (g). Den som nyder noget. Fruens. 80 Odinn. Othen. Saturnus ɔ: Odinus (furibundus). 81 Oske. Som ønsker. Optator.

(t) Qvasi Gullungur. (v) Vide fab. 15. (x) fab. 48. (y) fab. 2. (z) fab. 15. (a) Inde forte Danica vox at ramme. (b) Hanaen: vetustis Rhytmistis annulus. (c) Eqvi sic appellantur duodecimum annum egressi. (d) Credo festum quoddam apud gentiles in honorem Odini seu Saturni celebratum dictum fuisse Joll, & illud gentilis festi nomen postea religione Christiana acceptata retinuisse nostrates homines. (e) Inde forte Danicum Kiortel. (f) prolixa barba vel bipenni præditus C. W. (g) Notur, C. W.

82 Omc. Hoyſyd. Sonorus (Relator ſonens novorum). 83 Ofner. Oim. Vermis. 84 Olgur. Guld. Tumidus qualis erat mulſo diſtentus Suttungi. 85 Rogner. Stor/forferdelig. Ingens, horrendus (divinus). 86 Svipall. Vred/haſtig. Iracundo vultu (inconſtans). 87 Svidudur. Brend. Adultus, (ultulator). 88 Stjdhøttur. Den ſom haffver paa en lang Hette. Cucullatus, (prolixo pileo). 89 Svaffner. En Orms Nafn ſom ligger paa Guld. Vermis appellatio, auro indormientis (h). 90 Sigfødur. Siges Fader. Pater Siggi. 91 Svidur (i). Brendendis. Urens. 92 Skollvalldur. Som raader offver Ræyene. Vulpibus imperans. 93 Sigautur. Som altjd ſladrer. Continuus nugator. 94 Svidrir (k). Brendendis. Adurens. 95 Sigther. Som kand giøre meget med en Lee Falce potens 96 Sigmundur. Som giffver Seyer. Nomina proprium viri ɔ: victoriæ donum (victoriam donans). 97 Solner. Som forretter noget mandeligen oc vel. Strenue rem gerens. 98 Sydſteggur. Den der haffver Sjdſkeg. Promiſſa barba conſpicuus, (prolixa barba). 99 Sangetal. Spaamand. Divinator. 100 Sigthyr. Mectig aff Seyer/viis. Victoria fortis, ſapiens. 101 Sådur. Mæt. Satur. 102 Skilvyngur. Som kand komme noget til at ſkielfve. Commovens, territans. 103 Sigthroor. Som lengis inderligen efter Sigge. Siggi deſiderio langvens. 104 Tvyblinde. Dobbelblind. Utrinq; cæcus. 105 Tvegge. Dobbel. Duplex. 106 Widur Mimer (l). Cum Mimere agens. 107 Walfødur (m). Waabnefader. Armorum pater (n). 108 Wingner (qv: Wigner). De ihielſlagne i Krjg deris Fader. Palæſtrites ſtragis pater, (in bello cæſorum pater). 109 Widur (o). Træ. Arbor, frutex. 110 Wdur. Vaad Humidus (p). 111 Wakur. Backer/friſt. Alacer. 112 Weratyr (q). Mandfolckens Tyr Virorum Deus vel Mars (portuum Dominus). 113 Walgautur. Den der varer paa de ſom ligge ihielſlagne i Krjgen. Stragis cuſtos (cædendos in bello decernens). 114 Wlffsbage (r). Ulffvens Forderffver. Lupi exitium (nocumentum Lupi). 115 Yiungur. Den ſom ſkiuder Pjler ſaa tyckt ſom Regn. Pluens telis. 116 Ygge (s). Den ſom mand maa grue for. Formidoloſus (prudens, conſideratus ſollicitus). 117 Thundur (t). Tiun. Diſtentus. 118 Thråſår. Guld aff Vunder. Continuò vulneratus. 119 Thropeur. Som kand udſtaa Arbeyd. Patiens laborum. 120 Thekkur. Teckelig. Gratus, acceptus. 121 Thridie (x). Tredie. Tertius. 122 Thrudur (y). Omgiffven med Ørneſkind Aquilinis exuviis circumdatus. 123 Thydur. Ardea aquila. 124 Thrór. Tro/trofaſt/beſtandig. Conſtans.

Dici-

(h) Auro incubantis. C. W. (i) Inde forte Danicum at ſvide. (k) Svider. C. W. (l) fab. 14. (m) Wafødur. (n) pacis & induciarum pater. C. W. (o) Inde forte Danicum Ved ɔ; lignum. (p) Sic Ude minutæ pluviæ, à latino udus, uti videtur. (q) Wer ɔ: homo mas: dicitur autem virorum Deus, eo quod ad eum colligantur in Valhol, non fæminæ ſed viri tantum, in bellis fortiter occumbentes. Vid: fab: (r) Wiffsbaggi. C. W. Vide fab: 29. (s) Yggi. C. W. à verbo eg ygg ɔ; ſollicite perpendo. (t) Thundur, C. W. (x) Thridi, C. W. (y) Thudrudur. C. W.

Dicitur prætereà apud Veteres poëtas.

125 Fadiubigvi Fryggiar. Haud der boer udi Frygges Faun. Sinus Fryggæ (uxoris suæ) inhabitator. 126 Farmur arma Gunnladar. Gunnladars arme Tyngsel. Onus lacertorum(z) Gunnladæ,(Gunnlada erat ejus concubina) (a).

(z) Sumuntur lacerti pro toto corpore compresso. (a) Hisce & consimilibus nominibus & appellationibus antiquissimi Rhytmistarum principes Odinum indigitaverant, quæ in illorum Rhytmis sic inveniuntur: Sed extra illos nuspiam.

Othens Sønner ere disse. Otheni filii sunt

1. Balldur. Balder. Balldur. 2 Meile. Melle. Meile. 3 Widar. Vidar. Vidar. 4 Neffur. Neffur. Nefur. 5 Wale. Vale. Vale. 6 Ale. Ale. Ale. 7 Thór. Thor. Thor. 8 Hilldolffur. Hilldolffur. Hilldolfur. 9 Hermodur. Hermoder. Hermoderus. 10 Sigge. Sigge. Sigge. 11 Skiolldur. Skiollder. Skiölldur. 12 Asabragur. Asabragur. Asabragur. 13 Olldner. Olldner. Olldner, 14 Itreks Jod. Itrecks Jod. Itreks Jod. 15 Heimdallur. Heimdaller. Heimdallerus. 16 Semingur. Seminger. Semingur. 17 Handur. Hander. Handur. 18 Brage. Brage. Brage. 19 Ennelangur (a). Ennelanger. Eunelangur. 20 Eindride (b). Eindride. Eindride. 21 Bior. Bior. Bior. 22 Hlodide. Hlodede. Hlodide. 23 Hardveor. Hardveor. Hardveor. 24 Sønnongur. Sønnonger. Sønnongur. 25 Wynthiot (c). Wijnthior. Vinthior. 26 Rymur. Rymur. Rymur.

(a) Ennelaugur. C. W. (b) Eindridi. C. W. (c) Vingthor. C. W.

Thoor heiter ad Kenningum. Thor heeder tropicè. Thori appellationes

1 Sonur Othens og Jardar. Othens oc Jordens Søn. Filius Odini & Terræ. 2 Fader Magna Móda og Trudar. Magnes/Modes oc Thrudes Fader. Pater Magni, Modi & Thrudæ. 3 Wer Siffiar. Ectemand Siffies (som var en Gudinde). Vir Sifiæ (protector Sifiæ). 4 Stiupfader Wllar og Mágur. Stiffade til den Asian/ som heed Wll oc hans Svoger. Vitricus & gener Ulli. 5 Styrer edur Eigande Miølnes og Meigingiarda. Den der raade for eller eyede Miølne Stridshammer oc det Sverd-Belte Meigingiarder/som astlere Mand stor Styrcke/ naar mand spente den om sig. Rector & possessor Miolneris & Meigingiardarum ɔ: baltei fortitudinis. 6 Asgards Midgards Dólgur. Den Asianske Byes Kiempe / som ligger mit udi Verden. Asgardi & Midgardi propugnator, pugil. 7 Bane Jotna og Trollkvenna. Troldkiempernis oc Troldkiempindernis Mandrabere. 8 Hrugners Haus spreingur / eda Geirraudar Wegande. Hrugnes Hoffvet sønderknuser oc Geirrøds myrder. Contusor capitis Hrugneris, Geirraudi.

Thrivaldi (a). 9 Drottenn Thialffa og Roskvu. Thialffes oc Rauskvis Herre. Dominus Thialfi & Rauskvæ (b). 10 Dölgur Midgards Orms. Den Helt som kriger med Midgards Orm. Concertator angvis Midgardiani (c). 11 Fostre Wignis og Hloru. Fosterson Wingnis oc Hlore. Nutritus Virgnis & Hloræ. 12 Jotun Wimar Vads. Den Klempe som vaade offver Wims lage Vand. Gigas flumen Vinar transvadens: Vadator Vimer amnis (d).

(a) Vide fab. 55. & 56. (b) Vid: fab: 38. (c) fab: 42. & 48. (d) fab: 56.

Balldurs Kenningar. Ballders hans modificata Nafne.

Balldrus appellatur Eddice (ɔ: poetice.)

1 Sonur Odins og Frygglar. Othens Søn oc Frygges. Filius Odini & Fryggæ (a). 2 Wer Nønnu/ Fader Forseta. Ectemand Nannes Forsetes Fader. Tutor Nonnæ, Pater Forseti (b). 3 Drupnis Dulgur. Den Helt som hafver den gode Guldring Drupner. Rector Drupneris. 4 Eigande Hrynghorna. Den der eyer det Skib som heeder Hrynghorn. Possessor Hringhorni ɔ: navis. 5 Hadar Følsku Fimare. Den der maatte forfare Hadens V-giernіng. Osor Hodi (& Helæ C. W.) 6 Heliar Herfang. Hells Røff. Mortæ spolium. 7 Grata Gud. Grade Gud. Deus lachrymarum (c).

(a) fab: 20. (b) fab: 43. & 26. (c) fab. 45.

Niordur keñest. Niørd kaldis. Niordus poëticè appellatur

1 Fader Freys og Freÿu. Freys oc Freye Fader. Pater Freyeri & Freyæ. 2 Wana Nidur. De Folck som heeder Vaner deris Affkom. Vanorum soboles (a). 3 Fegiafa Gud. Den Gud som giffver Godz. Deus lucri & prosperitatis (b).

(a) Vanus. C. W. Vid: fab: 21. (b) fab: 22.

Freys Kenningar. Freys Tropiske Naffngifter.

Freyerus poëtice appellatur

1 Sonur Niardar. Niørds Søn. Filius Niördi (a). 2 Broder Freyu. Freyæ Broder. Frater Freyæ (b). 3 Wana Gud. De Waner deris Gud. Vanorum Deus (c). 4 Wana Nidur. De Waner deris Affkom. Vanorum progenies (d). 5 Wanur En aff de Vaner. Vanus (e). 6 Aara Gud. Den Gud som giffver got Aar. Deus annorum (f). 7 Fiegiafe. Gods oc Pendings Giffver. Largitor pecuniæ & Beli hostis (g). 8 Skydbladnis eigande. Det Skibs Skydbladner Eyermand. Possessor Skidbladnis ɔ: navis (h). 9 Gullmbusta eigande. Eyermand til det Svin Gulldenbuste. Possessor

(a) Fab: 22. (b) fab: 22. (c) fab: 21. (d) fab: 21. (e) fab: 21. (f) Deus Annonæ. C. W. fab: 22. (g) fab: 22. (h) fab. 37.

ſor apri Gullinbuſtæ (i). 10 Sllgrutanna eigande. Det Svijn Sllgrutanna Eyermand. Poſſeſſor apri. (k)

(i) Fab. 59. (k) Vide fab. 59.

Heimdallur kenneſt. Heimdallur kaldis tropice. Heimdalus poëtice appellatur

1 Sonur Nyu Mæðra. Ni Modres Søn. Filius novem Matrum (a). 2 Wørdur Guda. Gudernis Vecter. Cuſtos Deorum (b). 3 Hvyte Aas. Den hvide Aſian. Aſa candidus. 4 Loka Dolgur. Lokes Mod-Kiempere. Loki concertator (c). 5 Eigande Gulltopps. Eyermand til den Heſt Gulltopp. Poſſeſſor Gulltoppi equi; (d). 6 Menſæker Freyu: Vindlere/hann dellde vid Loka vm Brysinga Men/voru their thá Badur i ſela Lykium. Guldringsheneer Freyes. Aureæ lunulæ Freyæ indagator, contendit n: cum Loko de maſſa aurea Bryſijngamen dicta, qui interea in formis erat vitulorum Marinorum.

(a) Fab. 25. (b) fab. 25. (c) fab. 48. (d) fab. 25.

Thyr kallaſt. Thyr kaldis. Tyr appellatur

1 Einhentur As. Den Aſian med den eene Haand. Aſa monochiros (a). 2 Wlfs Foſtre. Vlffvens Foſterfader. Nutritor lupi (b). 3 Wyga Gud. Manddraberens Gud. Cædium Deus, (Deus bellorum ſeu Mars) (c). 4 Sonur Odins. Othens Søn. Filius Odini. 5 Balldurs Broder. Ballders Broder. Frater Baldri.

(a) Fab. 2?. (b) fab. 29. (c) fab. 23.

Brage. Brage. Bragus.

1 Ydunar Wer. Den Qvinde ſom heed Idun hendis rette Mand. Defenſor Idunæ (a). 2 Frumſmidur Bragar. Den førſte Konſtner til Poëterjet. Author rei Rhytmicæ (b). 3 Sydſkiegge Aas / thuij aff hans Naffne er ſå kalladur Skieggabrage ſem heffur ſtórt Skegg. Den Aſian med det ſide Skieg / thi udaff hans Naffn er den kaldet Skieggbrage ſom haffver ſtor Skieg. Aſa prolixæ barbæ, nam ex illius nomine Skieggbrage appellatur, qui copioſam alit barbam.

(a) Fab. 24. (b) fab. 24

Widar. Vidar. Vidar.

1 Thogle Aas. Den tjendis Aſian. Tacens Aſa (a). 2 Eigande Jårnſtôs. Eyermand til Jernſtoen. Poſſeſſor calcei ferrei (b). 3 Bane Fenrisulfs. Skads.

(a) Fab. 26. (b) fab. 26.

Skadesmand Fenres Ulfves. Interfector Fenris Ulfi ɔ: Lupi (c). 4 Dölgur Fenris Ulffs. Ulvens Helt Fenris Ulffs (d). 5 Heffne Aas Gudanna. Den Asian som heffnes for de andre. Vindex Deorum, (ultor Deus Deorum (e). 6 Byggve Aas. Den Asian som lengst bygger Verden. Deus habitator (Asa ædificator) (f). 7 Sonur Odins, Othens Søn. Filius Odini (g). 8 Bröder Aasanna. Asianernis Broder. Frater Asarum.

(c) Fab. 48. (d) fab. 49. (e) fab. 26. (f) fab. 49. (g) fab. 26.

Wale. Vale. Valius.

1 Sonur Odins og Rindar. Othens oc Rindes Søn. Filius Odini & Rindæ (a). 2 Stiupsonur Fryggiar. Fryggæ Stiffsøn. Privignus Fryggæ (b). 3 Bröðer Asanna. Asianernis Broder. Frater Asarum. 4 Heffne Aas Ballours. Den Asian som heffnis for Ballder. Ultor Balldri. 5 Dolgur (c) Hadar. Den Helt eller Kiempe/som var uveens med Hader. Hostis Haderi. 6 Bane Hadar, Skadesmand Haders. Interfector Hödi. 7 Byggvande Fodurtuna (d). Indbyggere udi sin Faders Platz. Paternas domos inhabitans.

(a) Fab. 26. (b) fab. 26. (c) Dölgur ɔ: gigas hostilis. Inde forte en Dolck. (d) Tun ɔ: campus, Faudartun ɔ: patrii campi.

Hodur. Hødur. Hödus.

1 Blinde Aas. Den blinde Asian eller Gud. Asa cæcus (a). 2 Balldurs Bane. Ballders Skademand. Occisor Balldri (b). 3 Skiötande Mistelteins. Skydendis med det Træ Misteltein. Jaculator Misteltein seu Tiliæ (Arboris no-men ignotū) (c). 4 Heliar sinne. Den der trættis med Hell. Helæ infestus. 5 Wala Dölgur. Den Kiempe som var Vales Uven. Hostis Vali.

(a) Fab. 26. (b) fab. 43. (c) fab. 43.

Ullur. Ullur. Ullerus.

1 Sonur Sifiar. Siffes Søn. Filius Sifæ (Sif uxor Thori). (a) 2 Stiupson Thörs. Thors Stiffsøn. Privignus Thori (b). 3 Öndur Aas. Asa xylosolearum (c). 4 Boga Aas. Den Asian som kand best med Bue. Asa arcus (d). 5 Weide Aas. Den Asian som var en Jegere. Deus venator, Asa venationis (e). 6 Skialdar Aas. Den Asian som brugte Skiold. Scutatus Deus (Asa clypei).

(a) Fab. 26. (b) fab. 26. (c) fab. 26. (d) fab 26. (e) fab. 26.

Hæner. Høner. Hænerus.

1 Sesse Odins. Othens Sæde eller Stoel. Contubernalis Odini. 2 Sinne Odins. Othens Vederpart eller den som Othen trætter med. Litigator Odi-

Odini. 3 Male Odins. Odens Skat. Consors Odini. 4 Skiôte Aas. Den snare Asian. Asa velox. 5 Långfôtur. Den høybeenede. Qvi extensos fert pedes. 6 Aur Kôngur. Pile Konning. Jaculorum Rex. Rex sagittarum.

Loke. Loke. Lokus.

1 Forbauta Sonur. Forbautes Søn. Filius Forbauti. 2 Laufeyar Sonur. Løffeyer Søn. Filius Laufeyæ. 3 Naalar Sonur. Naale Søn. Filius Nalæ. 4 Brôder Bileist. Bileistes Broder. Frater Bileisti. 5 Broder Helblinda. Dorblindes Broder. Frater Helblindi. 6 Fader Fenris Ulffs. Fader til Fenris Ulff. Pater Vanagandi (ɔ: Fenris lupi). 7 Fader Midgards Orms. Fader til Midgards Orm. Pater Jormungandi (ɔ: angvis Midgardi). 8 Fader Heliar. Hels Fader. Pater Helæ 9 Fader Nara. Nares Fader. Pater Naræ. 10 Ala frende edur fødurbrôder. Alles Slectinge eller Faderbroder. Cognatus seu patruus Ali. 11 Sinne sesse Odins og Asa. Odens oc Asianernis Vederpart oc Sade. Litigator contubernalis Odini & Asarum. 12 Heimsæke Kistustrud Geirraudar. Geirrauds Gest oc Kisteklæd. Geirauda conviva & amictus convivalis. 13 Jotna Hafurs Brisingamens Jdunar Epla Thiôffur. Troldkiempernis Geeoebuckens Brisingamens Jdunæ Eblis Tyff. Centaurorum Capri Lunulæ aureæ & pomorum Idunæ fur. 14 Sleipnis frænde. Den Hestis Sleipners Frende. Genitor Sleipneri eqvi. 15 Wer Signyar. Signiers Ectemand. Defensor Signiæ. 16 Goda Dôlgur. Gudernis Uven. Deorum Antagonista. 17 Haar skade Siffiar. Siffies (Thors Qvinde) Haars forderffver. Pernicies crinium Sifiæ. 18 Slæge Aas. Den underfundige Asian. Asa subdolus. 19 Reigande Gudanna. Gudernis Sammensiere. Delator Deorum. 20 Wielande Gudanna. Gudernis Bedragere. Deceptor Deorum. 21 Radbane Balldurs. Den der gaff Raad til Ballders Død. Consultor necis Balldri. 22 Bundin Aas. Den bunden Asian. Ligatus Asianus. 23 Thætudolgur Heimdallar og Skada. Den Kiempe der giorde Trætte med Heimdall oc Skade. Adversarius Heimdali & Skadæ: (a).

(a) Noxarum faber. C. W.

NOta. Asa er svo riett ad kenna ad kalla eirn annars heite og kienna vid verk sijn eda Ætt/svo sem thå vier køllum Odin eda Thor/Tyr eda einhvorn aff Asum edur Alfum/thå tek eg med heite aff eign annars asins/eda giet hans verka nokra / tha eignast hann Naffned / enn ei hinn er neffndur var/ svo sem thar er vier køllum farmatijr/ Hangatyr / tha ero thad heite Odins og køllum vier thad kent.

Asianernis Naffne maa retteligen saaledis modificeris , at neffne den eene Asian med den andens Naffn / oc giffve hannem Ogge-Naffn udaff hans egentlig Gierning eller Slect. Ligesom naar vi kallede Odin eller Thor / enten Tyr eller med en anden Asians eller Nisses Naffn / da tager jeg

med det fremmede Naffn Hanon eigentlig / oc icke den anden som det ellers hor- de til med rette. Ligesom E.G. der som vi neffne den hengendis Tyr/den ladc Tyr/ da ere de Odens Naffne / thi at være hengendis / oc ladit / ere de Naffne som be- qvemmer Oden selff.

Asiani poëticè ita rectè describuntur, ut alter alteriusnomine insigniatur, verificatione sumptâ è propriis ipsius operibus aut progenie. E. G. si voluerimus Othini, Thori, Tyri vel alterius alicujus Asiani ;vel Alfi (Nani) nomen poëticè describere, accipiendum nobis est alterius nomen, & mentio facienda propriorum (Othini Thori &c. aut opum aut operum, & sic ipse (Othinus sc:) nomen illud sortitur, non autem iste, cujus proprii nominis mentionem fecimus: ut quando nominamus Fatma Tyr (ɔ: Onerosus Tyrus) aut Hanga Tyr (ɔ: pendens vel suspensus Tyrus) tum illud nomina sunt Othini, idq; poëticè descriptum appellamus.

Nøfn Asinianna. De Asianske Qvinders eller Gudinders Nafne. Propria nomina Asyniarum

1 Frygg/ Freya. Frygg/Freya. Frygg, Freya. 2 Fulla/Snotra. Fulla/ Snotra. Fulla, Snotra. 3 Gerdur/ Gefiun. Gerdur/ Gefiun. Gerdur, Gefium. 4 Gna/Loffn. Gna/Loffn. Gna, Lofn. 5 Skade/Jord. Skade/Jord. Skade, Jord. 6 Idun/Ilmur/Bil. Idun/Ilmur/Bil. Idun, Ilmur, Bil. 7 Niorn/Hlin/Nanna. Niørn/ Hlin/ Nanna. Niörn, Hlin, Nanna. 8 Hnos/Rindur/Siofn. Hnos/Rinder/Siofn. Hnos, Rindur, Siofn. 9 Sól/ Sigyn/Wor/Var. Sol/Sigyn/Wor/Var. Sol, Sigyn, Vor, Var. 10 Thrudur og Rhån. Thrudur oc Ran. Thrudur & Raan.

Enn eru adrar Odins Meyar. Til med ere andre Odens Møer. Sunt præterea aliæ virgines Odianæ.

1 Hilldur. Hillder. Hilldur. 2 Gundul. Gundul. Gondul. 3 Hløck. Hløck. Hløck. 4 Mist. Mist. Mist. 5 Skøgul. Skøgul. Skögul. 6 Hrund. Hrund. Hrund. 7 Hrist. Hrist. Hrist. 8 Skulld. Skulld. Skulld. Thessar heita Walkyriur. Disse kaldis Valkyrier. Hæ Valkyriur appellantur (a). Norner heita thær er manne skapa for log Nipt og Dyß/ nu mun telia. Norner appellantur quæ fata disponunt, inter has Nipt ɔ: Nympha & Dis ɔ: parca recensentur.

(a) ɔ: destinantes bellantes ad stragem, vel deligentes ex reliqvo exercitu qui sunt in acie occubituri: (Hæ Valkyriur, ɔt præliorum buccinæ vocantur).

Hofud Asiniur kennast suo. De fornemste Asianske Qvinder notificeris saaledis tropice. Asyniæ præcipuæ poëtice sic appellantur

Frygg.

Frygg. Frygg. Frygga.

1 Dóttur Fiorgvins. Fiorgvins Daatter. Filia Fiorgvini. 2 Kona Odins. Odens Ecte Qvinde. Uxor Odini. 3 Moder Ballders. Ballders Moder. Mater Balldri. 4 Elia Rindar og Jardar. Den der haffde en Mand tilsammen med Rind oc Jorden. Pellex Rindæ & Terræ. 5 Elia Gunnladar og Gerdar. Den der haffde en Mand tilsammen med Gunnlad oc Gerder. Pellex Gunnladæ & Gerdæ. 6 Svera Nonnu. Mands Moder Nannis. Socrus Nannæ (nurus Nannæ.) 7 Drottning Asanna. Asianernis Dronning. Regina Asarum. 8 Eigande Walshams. Den der eyede Hogs Hammen/ som mand kunde tage paa sig naar hand vilde flyffve (a)

(a) fab. 52.

Freya kenniſt. Freya kaldis. Freya appellatur poëticè

1 Dotter Niardar, Niordes Daatter. Filia Niordi (a). 2 Syster Freys. Freyes Søster. Soror Freyeri (b). 3 Kona Ods. Ods Qvinde. Uxor Odri (c). 4 Móder Hnossar. Hnosses Moder. Mater Hnossæ & Gersinæ (d). 5 Eigande Walfals og Sesrumnis. Den der eyede de ihielslagne i Krig/ oc det Skib Sessrumner. Cæsos in bello & Sesſrumnerem navem possidens (e), 6 Fressa Brisingamens. Den som raader offver det Guld som er i Brisinga. Domina auri Brisingensis. 7 Gratfagra god. Den Gudinde hvis Taare ere meget favre. Dea aurearum lachrymarum. 8 Wana god. De Vaner deris Gudinde. Vanorum Dea (f). 9 Wanadys (g). 10 Astagod. Kierlighedens Gudinde. Dea & Nympha (h) amoris (i). Dea & Nympha lini leviter cana. Scropha. 11 Skiálff. Skielffvendis. Tremula. 12 Geffn. Gaffmild. Largitrix. 13 Syren. Suer. Mardalla.

(a) Fab. 22. (b) fab: 22. (c) fab: 30. (d) fab. 30. (e) fab. 22. (f) fab. 21. (g) fab. 36. (h) spei C. W. (i) fab. 22.

Siff kenniſt. Siff kaldis. Sifa sic appellatur

1 Kona Thórs. Ecte Qvinde Thors. Conjunx Thori (a). 2 Móder Ullar. Ulles Moder. Mater Ulleri (b). 3 Harfagra god. Den Haarfavre Gudinde. Dea pulchricoma (c). Elia Járnsoxu. Den der haffde samme Mand med den Troldkiempinde Jarnsaxe. Pellex Jarnsaxæ. 5 Moder Thrudar. Thrudes Moder. Mater Thrudæ.

(a) Fab. 55. (b) fab. 26. (c) fab. 59.

Idun kenneſt. Idun kaldis. Iduna sic appellatur

1 Kona Braga. Brages Ecte Qvinde. Conjunx Bragi. 2 Gætande Epla / (enn Epinn kallast Elle lyff Asanna). Eblernis Forvarer (men Eb-

 len

len kaldis Alderdoms Lyff Asinernis). Custos pomorum c. servantium vitam Asarum à senectute. 3 Rångfeingi Thiassa Jötuns. Den Ting som Thiasse Troldkiempe urettelligen forhverffvede. Raptus Thiassi Centauri.

Nota. Svo må kienna Asynine ad neffna hvoria annarat Naffne/og kienna vid eign verk edur Ætter.

Saaledis maa mand naffngiffve de Asianske Qvinder/at kalde enhver Gudinde det som den anden heeder/ oc legge til det fremmede Naffn hendis Eyedom Gierning eller Slect.

Ita poëticè describi possunt Asianæ (ɔ: Asiaticæ mulieres) ut altera alterius nomen sortiatur, verificatione sumpta è propriis eorum aut opibus, operibus vel prosapia.

FINIS.

A.

Aar heite eru thesse. Aaes (eller rindendis Vandstremmes) Nafne ere disse. Amnium sive fluviorum nomina Eddica sunt

1 Adkiälg. Fortiter defluens. (Anio seu Anienus Italiæ fluvius.) 2 Annør. Anauros. 3 Dyna. Don fluvius, (Danubius.) 4 Duna. Susurrans,(Daunus fluvius Apuliæ.) 5 Drufnstrauma. Den Aa huis Strøm er broget af Fraaden. Drævus. 6 Einstikla. Qvem qvis uno saltu transire potest (Ænus.) 7 Elffur. Elben. Albis. 8 Fiørnstrønd. 9 Giol Gialla fluvius infernalis creditus (a). 10 Ganges. Ganges fluvius. 11 Gunndra. fluvius infernalis. 12 Geirvimul. Garumna Aqvitaniæ fluvius. 13 Gnapa. Nyphates Medorum fluvius. 14 Jordan. Jordan. Jordanis fluvius terræ sanctæ. 15 Humra. Hermus fluvius Phrygiæ. 16 Hnipul. Impetuosè obvia qvævis rapiens (Hipanis fluvius Scythiæ.) 17 Kierlaug. Vasorum lavacrum (cremera.) 18 Lodda. Ladon fluvius Arcadiæ. 19 Luma. Luma lutuosus amnis, Linternus. 20 Leyra. Leyra lutuosus amnis, Lyris fluvii campaniæ. 21 Merkryda. Qvem considerate & juxta in indicia eqvitantes trajiciunt (Meander fluvius flexuosus.) 22 Moda. Modacus, Patavinorum fluvius. 23 Myn. Mænus fluvius Germaniæ. 24 Nil. Nilen. Nilus fluvius Ægypti. 25 Raung. Profundus (Rhodanus.) 26 Ryn. Reenen. Rhenus fluvius. 27 Sarelfur. Albis Saxoniæ. 28 Tvedda. Tanais. 29 Tagus. Tagus fluvius Lusitaniæ. 30 Tibur. Tiberis fluv: Italiæ. 31 Padus. Padus fluv: Ligurum. 32 Walstialff. Xanthus fluvius. 33 Wimur. Vimus fluvius (Ufens C. W.) 34 Wella. Per cataractas fluens. 35 Wer Wada. Vadosus Varus. 36 Widsuol. Propingva refrigerans fluvius est aliquis, qvi ex parvo fonte in

(a) Gallus fluvius Italiæ Lycaoniæ aqua sui potos in furorem vertens, Ovid; Lib: 4. fast: unde fortassis Edda pro ltyge autlethe ponit.

in multos latè dividitur alveos, 37 Wegsvin (b). Viam docens sc: ad mare. (Viadrus.) 38 Thiódnuma (c). Populum secum rapiens vel absorbens. (d)

(b) Vegsvin. C.W. (c) In omnibus his occurrit Synecdoche speciei, qvippe cum hæc propria sumantur pro qvovis Amne in genere. (d) Populos absorbens, fortassis sic Matronam Celtas à Belgis dirimentem appellarint qui fluvius hoc fertur fato, ut quotidiè sibi prædam aliqvam corripiat.

Aar og Watn heiter. Aaer kaldis. Amnes & Aqvæ dulces vocantur

1 Straumur. Strøm. Agmen fluminis, fluxus aqvæ. 2 Stormur. (a) Procella. 3 Kyll. Rivus instar stagni tacite labens (Puteus, cataractas.) 4 Hylur. Gurges. 5 Fors. Fos. Cataracta. 6 Ungur. Aqva lata spatiosa. 7 Diup. Dyb. Profunditas. 8 Ida. Ebullitio (Vortex.) 9 Havadi. Susurrus (impetus, rapiditas.)

(a) Inde Danicum Storm.

Aar og Vötn må kalla. Aaer oc Floder maa mand kalde. Amnes & flumina vocantur

1 Rind Jardar. Crates terræ (Cancelli terræ.) 2 Hus edur Heim Watn fiska. Huus eller Bolig til Fisk som gaar i ferst Vand. Domus & Mundus piscium. 3 Ben/Wnd/Blód Dreyra. Aaben Stramme/ Saar/Blod/dryppendis Blod. Vibex, Vulnus, Sangvis. 4 Sveita Jardar. Jordens Sved. Sudor Terræ. 5 Dals Dreyra. Dalernis dryppende Blod. Cruor Vallis. 6 Watn maa og kalla Hráka Fenris Wlffs. Vand maa oc kaldis Spyt Fenris Ulffs. Poteſt & aqva appellari ſputum Fenris Lupi. (a) 7 Heiter og A/ Læckur/Beckur/Syke/Lón/Ós. En Aae kand oc kaldis en Beck. Poteſt & amnis vocari Rivus, Rivulus, derivata pars fluminis, ſinus Oſtium fluminis.

(a) Fab. 29. Giolner ejus labra vocantur, inde Gioll C.W.

Aull. Öll. Cerevisia.

1 Kickur/Aull/Erfi/Must/Miodur. En Drick/Øll/Begraffvelsis Øll/Must/Miød. Potus, Cerevisia, parentalia, muſtum, mulſum. 2 Wyn/Skap. Wjn/Menniſkens Sinds Forandring ſtorckgifvendis. Vinum. 3 Hroſt/Gilldi/Klaret. Tavent/et Gillde Intendranck. 4 Máttvim/munngát melſti 5 Aull må kalla/Watnflód/edur Nockurs Konar ſtáffar heite/og kenna vid Horn edur Bikara. Øll maa kaldis/Vand/Vandflod/eller hvad ſom heldſt Haffſens Naffn mand vil/oc reſtringere det ved Horn eller Beggere. E.G. Hornens Vandflod/Begerens Vand. Cervisia appellari poteſt fluctus aqvarum, vel aliarum maris appellationum nominibus, ſi modo mentio fiat cornu vel poculorum.

Aurheiter. En Pjl heeder. Telum vocatur

1 Ar. Skydspiud. Telum. 2 Hremsa. Hart paatagendis. 3 Dryffa. Fyg. 4 Flaug. Flyfvendis Ting. 5 Fyffa. Lana pratensis (a). 6 Flug svinn. Ret flyffvendis. 7 Broddur. Odd. 8 Billdur. Saare-Jern. 9 Billda. 10 Skapsnør. Hastig til finds. 11 Skeite. Pjle. 12 Hyytmiglingur. Blanckendis fyg. 13 Dynfara. Cum sonitu pertransiens. 14 Aska. Agendis. 15 Bølsbør. Infortunii Soboles. 16 Snarfløg. Hastigflyffvendis. 17 Jóls smyde. Joli artificium. 18 Thuta. Tudendis/ Susendis. 19 Almdros. Buens Qvlnde. 20 Hagl Bogastreinga. Buestrengs Hagel. 21 Hagl hlyffar/ Harneskernis Hagel. Grando loricæ. 22 Hagl Orustu. Krigs Hagel. Grando prælii.

(a) Vocatur n: lana pratensis, vel ob levitatis simil tudinem, qvam cum illa herba telum obtinet & communem, vel ob candoris aut coloris similitudinem.

Alfftheiter. En Svan heeder. OLOR appellatur

1 Ndhyrna. Den Fugl som haffver saadan Nibb som en Aand. 2 Svanur. Svan. Cygnus 3 Syngiandi. Siungendis. Cantans. 4 Werna. Den som er ved Søkanten.

Aux heiter. En Oxe heeder. Securis appellatur

1 Are. Oxe. Securis. 2 Gradhyrna. Rusthiørne. Ferrugenei anguli, vel maculatæ cuspidis. 3 Wygtenna. Ad homicidium dentata. 4 Skiema. Sverd. Ensis fœmina. 5 Gnoffra. Corniculata. 6 Spong. Lamina. 7 Thveita. Ad ictum apta. 8 Skarda. Skarp. Diffindens. 9 Skráma. Skrammet. Vulnificata. 10 Sakyrla. Sontes eruncans. 11 Seigla. Serrata. 12 Heggia. Huggendis. Incidens. 13 Barda. Bipenni formis. 14 Bullda. Facie rotunda. 15 Billda. Ferramentum qvo sangvis mittitur. 16 Langhyrna. Longæ cuspidis. 17 Wygklö. Homicidii manus. 18 Walgerdur. Stragem efficiens. 19 Jarnsporda. Ferreæ caudæ, vel ferreæ cuspidis. 20 Hyrna. Cornuta. 21 Genia. Inhians. 22 Gneffla. Prominentes partes habens. 23 Gygur. Gygas fæmina. 24 Fala. Fæl. Terribilis. 25 Snaga. Ansata. 26 Wyglød. Matricula occisionis. 27 Arg hyrna. Malè cornuta (vel perniciosæ cuspidis.) 28 Trøllkona hlyffa. Troldqvinde Hielmens oc Brynens. Gigantissa loricæ, G. leæ &c. securis.

Hana má kalla øllum Trøllkonu heitum / og kenna vid blód edur ben / Wid edur Skøg.

Hende maa mand kalde med alle de Naffne som en Troldkiempinde haffver/ oc no ificere eller specificere de Naffne der med at legge der til Blod eller Saar/ Wid/ Træ eller Skoff.

Illa

Illa qvoq; appellari poteſt omnium Sagarũm nominibus, denominatione ſumptâ â ſangvine, vulnere, arboribus vel virgultis.

Auga. Dye. Oculus.

1 Må kalla Himintungla heitum og kenna vid bruner edur hvarma kinnur edur brar.

Maa mand kalde med de ſamme Nafne ſom Himmelens Lius haffve / oc legge der til Tilnaffn Panden eller Øyeloget / Kinderne eller Øyenbrynetne.

2 Item kalla thaug ſóltungl ſtiørnur/ Lóś/Lopt/gler/Ginnſteina/ſteina/gull/ geiſla og alla birtu/og kenna til Bruna edur Ennes.

Item maa kalde den Sol/Maane/ Stierne/ Lius/ Lufft/ Glas/ Eddelſteene/ Steene/ Guld/ Glantz/ oc alle klare oc liuſe Tings Naffne/ oc tage Tilnaffn udaff Panden eller Øyebrynen. E. G. Pandens Lius/ Guld/ Glaß/ Øyebrynernis Glantz.

Appellatur Sol; luna, pictura, clypeus, Lumen, cœlum, vitrum, gemma, ſtella, aurum, radius & omnis claritas ſuperciliorum & frontis; item planeta cerebri, fax, luna ciliorum.

Aurn heiter. En Ørn heeder. Aqvila nominatur

1 Ørn. Ørn. Aquila (a). 2 Are. Are. Arius. 3 Anhrimner. Kramſendis effter Aand. 4 Ymur. Suſendis. 5 Gemler. Gammel. à vetuſtate. 6 Wndſorner. Saarhuggendis. Vulnerum inciſor. 7 Gymmer (b). En Geyr. Vultur (decipiens, deludens). (c) 8 Geirlodner. En lo- den Geyr. Piloſus vultur (hirſutæ caudæ.) 9 Øgdur (d). Ardea. Acutum videns. 10 Hrymner. Kramſendis. 11 Hræſorner. Aſenriffver. Cadaveri ſeca. 12 Hreggsthorner. In pluvia ſicca manens (in pluvia ſiccus vel à fulmine liber.) 13 Galopner. Fel nudans viſcera eruens (aptus.) 14 Gymar. Slugner. Vorator. 15 Eiligthir (e). Apro audacia certans.

(a) Aqvila in voce maſculina uſurpatur in veteri Islandica lingva. (b) Gimar. C. W. (c) fab. 52. (d) Egdur. C. W. (e) Elgther. C. W.

B.

Biørn heiter. En Biørn heeder. Urſi Nomina ſunt

1 Biorn. Biørn. Urſus. 2 Beſſe. En liden Biørn. Berſi, diminutivum à Biorn. 3 Baſſe. Baſſe. Ab in curvis dentibus majoribus. 4 Elvidnir (a). Tilſtede paa de Orter ſom Snee oc Hagel falder. Nymborum præſagus. 5 Blå Jaxle. Cæruleus dentes. 6 Hrækbardur. Aſenshuggere. Rap-

(a) El; ɔ: grando vel nix. Widner, ɔ: vicinus, propinqvus.

Raptor cadaverum. 7 Jor Rekur. Driffvendis Heste paa Flugt. Eqvos dispellens, nam equi ursum videntes metuunt. 8 Hun. Hun. Ursula. 9 Thres. Catulus mas. 10 Wetturlidi (b). Quod cito illi hyems labatur. 11 Jffiungur. Vister. Provocandus. 12 Jgultanne. Haffvendis store Tænder. Habens longos dentes. 13 Thrahlydur. Cicurabilis. 14 Eikthyrnie. Nomen proprium à rigidiusculis pilis. 15 Juztanni (c). A continuis dentibus. 16 Fetvygur. Med Fødder ihielslagendis. Pedibus interficiens. 17 Glumur. 18 Blajaxle. Cæruleus dentes. 19 Wilstarpur. 20 Vera Jór Eikur/ Frekur. Vmettelig. Insatiabilis.

(b Nam maxima parte hyemis ursus dormire dicitur, inde hyems Biarnar Nótt ɔ: nox ursi appellatur. (c) Qvod à latino jugi dictum videtur.

Bylgna heite. Bølgernis Nafne. Procellarum nomina

1 BYgia. Bølger. Procella. 2 Glalffur. Brusendis Vand. Motus aqvarum ingens. 3 Folld (a). Rynckker eller Follder. Ruga, plicatura. 4 Fen. Moraß. Locus palustris. 5 Foß. Foß. Chataracta. 6 Fiordur. En Fiord. Sinus. 7 Watn. Vand. Aqva. 8 Wika. En Vge Søes. 10 Waur. De Bølger som mand staar op med Aarene naar mand roer/eller med Hænderne naar mand svømmer. 11 War (b). Hafsbredden. Litus. 12 Wass. 13 Wr. Dryppendis Vædske. Stillans liqvor. 14 Wyk. En Vig. Sinus. 15 Røst. Strømmen. Impetuosus maris fluxus. 16 Lægur. Loe/Vand. Liqvor. 17 Land. 18 Båra. Bylge. Procella. 19 Blódug. Blodig. Sangvinea. 20 Barmar. 21 Haddur. En Hat. Pileus. 22 Huffa. En Hue. Capitium. 23 Hefring. En Ophefvelse. Elatio. 24 Bode. De Bølger som gaar aff en blind steer eller Klippe. Procella circa cæcos scopulos vel vada brevia. 25 Kolga. Haff. Æqvor. 26 Rån (c). Dea maris (pro Mari.) 27 Allda. Fluctus qui se extollunt ultro, ventis silentibus. 28 Ofen. Gruelig Moraß. Locus palustris formidabilis. 29 Drafn. Rygendis Vand. 30 Hvitingur. Hvidmarck. 31 Heyangur. Høemarck. 32 Himminglaffa. Himmelsfare. Qvod minari videatur cælo. 33 Solm. 34 Sylg. 35 Gnot. 36 Kaff. Urinatio vel rectius aqva in qua fieri potest urinatio vel submersio. 37 Diup. Dyb. Profunditas. 38 Hop. En stor ferst Søe. Lacus. 39 Syke. En Part aff Aaen. Derivata pars fluminis. 40 Dyke. En dyb Graff. Fossa. 41 Tiørn. En Damm. Palus. 42 Trege. Greden. Lachrymæ. 43 Silægia. Det Vand som Sild gaar i. Aqva in qva halec capitur. 44 Gialp. Brenningen. Æstus. 45 Beckur. En Beck. Rivulus. 46 Hylur. Hvellende Dyb. Gurges. 47 Stormur. Storm. Tempestas. 48 Siáltur. 49 Siálma. 50 Grun. 51 Hartangur. 52 Thanst.

Bo-

(a) Metaphora ducta à vestibus undulatis, à verbo eg falldа ɔ: undulatum facio. (b) Qvasi tutus locus, inde verbum ad vara ɔ: cavere alicui, tutum reddere aliqvem. (c) fab. 58.

Boga heite. De Nafne med huilcke en Bue maa nefnis.
Arcus Nomina sunt

1 BOge. En Bue. Arcus. 2 Almur. En Alm eller en Flidtzbue. Synecdoche pro nervis tortis ubi foraminibus inseruntur. 3 Dalur (a). En Dall. Vallis. 4 Yr. Regnendis. Pluens, quod pluat sagittis (à spiculis confertim missis.) 5 Skålgelmir (b). Skalboed/ eller saadant boed som en skall. In modum lancis incurvatoris. 6 Skålgeymer. Som har en Slynges flickelse. Servans lancis formam. 7 Samur. Blege udseendis. 8 Glær. Blanckendis. Splendidus. 9 Thyrner. Thorn. Sentis (quod pugnat in modum sentis.) 10 Thrymur (c). Thordendis. Tonans (catapulta à fragore C.W.) 11 Thudrand. Tudendis Kant. 12 Tuividur. Baff tvende Træ sammensæt. Bilignium. 13 Sveigur. Det Træ som kand vrjes. Vimen (curvatura arcus). 14 Bandfare. Bandverge. Arma nervo religata. 15 Sonnur (d). 16 Thomb/ Armbust. Opspanned. Scorpio.

(a) à similitudine Vallis qvoad devexitatem. (b) à Skal ɔ: lanx, & verbo eg gellist ɔ: superre aliqua incurvo. (c) à Thruma ɔ: tonitru. (d) à nervo arcus sic dicitur Germ: Senn/ à verbo eg thembi ɔ: intendo.

Brynju heite. De Naffne som en Brynie kand nefnis med.
Loricæ Nomina & appellationes.

1 BRynja. Brynie. Lorica. 2 Brandfara. Brandvaben. Qvam enses penetrant. 3 Blodleika. Aff Blod glisendis. Sangvine trita. 4 Thund. Tynt slaget Jern. 5 Hiälmgoll. Saa haar som Hielm. Torax ex solido ferro instar Galeæ. 6 Finnleiff. Finds Kocke fleiff. Finnorum inventum & reliqviæ. 7 Hrød. Qvod semper in promptu habenda sit. 8 Rødaserkur. Rødfarffvet Skiorte. Rubedinis amiculum, vestis Sorli, indusium Hamderi.

Briöst heiter. Bryst heeder. Pectus vocatur

1 BRiöst. Bryst. Pectus. 2 Briost må kenna/ Hus/ Gard og Skip Hugarens/ Hiartans/ Andarennar/ Liffrarcimar: Item Elundz Land. Bryst maa per Tropum kaldis Huus/ Gaard: oc Huens/ Hiertens/ Siælens/ Leffverens Skib: Item Elunds Land. Pectus vocari potest domus, area: item navis animi, cordis, spiritus & jecinoris: Item regio Elundi.

Broder heiter. En Broder kaldis. Frater appellatur

BRöder. Broder. Frater. 2 Blöde. Blodforvant. Consangvineus. 3 Barme (a). Germanus (b). 4 Hneffe. Knyt Haand/ nefve. Pugnus. 5 Hlyre

Ee re

(a) Barmur ɔ: sinus vel pectus, in qvo reconditus est affectus fraternus, (b) Inde vox Danica Barmhiertig ɔ: fraternus affectus, misericors.

re (c). Kindbacke. Gena. 6 Liffre (d). Inderligen kiær. Qvasi dicas Jecurinus. 7 Syffur. Slect. Gentiles. 8 Kynstaffur (e). Slectens Kiep eller støtte. Generis character vel baculus. 9 Nidinngur. Medaffkom / Medarffving. Hæres. 10 Ettstudill. Slectens Støtte eller Kiep. Fulcrum generis 11 Ettbadmi. En aff baade Slectinger.

(c) Nam qvali cognatione sunt junctæ genæ, tali & fratres. (d) Nam jecur putatur amoris officina. (e) Stafur duplicem habet significationem, 1 Significat characterem. 2 Baculum.

Braar. Øyenbryn. Supercilium.

Braar må kalla Hrys edur Gras Hvarma edur Augna. Øyenbryn maa kaldis / Øyens eller Øyebrynernes Riis eller Græs. Appellari potest virga vel herba oculorum.

D.

Dverga heite. Dvergernis Naffne. Nanorum Nomina

1 Ædhiöffur. 2 Austre. Østen. Orientalis. 3 Ae. 4 Aurvagur (a). 5 Andvare. 6 Anar. 7 Alffur. 8 Blindvidur. 9 Byrner (b). 10 Bumbur (c). 11 Bivor. 12 Bavor. 13 Blain. 14 Dvalen.. 15 Dölgur. 16 Drupner. 17 Döre. 18 Dagfidur. 19 Dulinn. 20 Dellingur. 21 Dyrner. 22 Duffur. 23 Eitri. 24 Egmonni. 25 Eikinskialldi. 26 Fulangur. 27 Fiolsvidur. 28 Fidur. 29 Farli. 30 Frosti. 31 Forni. 32 Grymur. 33 Gøl. 34 Ginnar. 35 Gunnalffur. 36 Glømm. 37 Haar. 38 Heptipili. 39 Hanar. 40 Heri. 41 Hogstari. 42 Hornbogi. 43 Hliödolffur. 44 Hildingur. 45 Indotiur. 46 Jaki. 47 Kili. 48 Litur. Som er farffvet. Coloratus. 49 Lovar. 50 Liomi. 51 Loin. 52 Mötsogni. 53 Mioklitudur. 54 Mitvidur. 55 Muninn. 56 Miødvitnir. 57 Mevill. 58 Nue. Nord. Borealis. 59 Nordre. 60 Nar. 61 Nidi. 62 Nainn. 63 Neffur. 64 Nefi. 65 Nifeingur 66 Nirádur. 67 Onn. 68 Oinn. 69 Ori. 70 Olinn. 71 Pili. 72 Radspakur. 73 Reginn. 74 Radsvidur. 75 Sudri. Syden. Meridionalis. 76 Skavør. 77 Skapidur. 78 Skirvir. 79 Tigur. 80 Vivir. 81 Windalffur. 82 Witur. 83 Wivir. 84 War. 85 Widur. 86 Westri. Vesten. Occidentalis. 87 Thrör. 88 Thromm (d). 89 Thekur. 90 Thrar. 91 Thulinn. 92 Thrasir (e).

Dy-

(a) Aurvangur. C W. (b) Byrmer. C. W. (c) Buubur. C. W. (d) Thorinn. C. R. (e) Notandum hoc loco superstitiosam vetustatem per Nani vocabulum non intellexisse Monstra hnmana in defectu debitæ qvantitatis peccantia, aut gibbo deformata: Sed qvoddam Saxicolarum & monticolarum genus statura quidem corporum valde humili & exigua à cyclopibus & monticolis Polyphemis distinctum, & artificiorum fabrilium perqvam gnarum: id quod antiquissima monumenta passim testantur. Videatur fab; 13. de Nanorum origine seu creatione.

Dyra heite. Diurenis Nafne. Animalium Nomina ſunt

1 Kurni (a). Rhinoceros. 2 Fyll. En Elephant. Elephas. 3 Ulfalldi. Camelldiur. Camelus. 4 Elgur. Ellsdiur. Alcis. 5 Otur. Odder. Lutra. 6 Hundur. Hund. Canis. 7 Reffur. Reff. Vulpes. 8 Diur. Dyur. Animal. 9 Biørn. Biørn. Urſus. 10 Wargur. Rava beſtia. 11 Hiortur. En Hiort. Cervus. 12 Hiere. En Hare. Lepus. 13 Hrein. Rinsdiur. Capreolus. 14 Kottur. En Kat. Felis, Cattus. 15 Skolle. Reff. Vulpes. 16 Mull. Muul-Esel. Mulus. 17 Asne (b). En Esel. Aſinus. 18 Ess. En Eselinde. Aſina, (Eqva. C.W). 19 Naut. Nød. Bos. 20 Hros. Hors. Eqvus 21 Brokur. En haard eller høytraffvende Hest/ som støder. Succuſſator. 22 Gølltur. Villdbasse. Aper. 23 Hrammi. Biørn. Urſus. 24 Bersi. En liden Biørn. Urſus. 25 Wøndur. Pindſvjn. Echinus. 26 Erpur. Abe. Simia. 27 Ape (c). Abe. Simia. 28 Widbiørn. 29 Apinia. En Abinde. 30 Leon. Løffve. Leo. 31 Ikori (d). En Ikor. Sciurus. 32 Fellfraas. 33 Ulffur. Reeff. Vulpes. 34 Hvytkottur. hvid Kat. Felis albus. 35 Biørn. Biørn. Urſus. 36 Eiker. Egeren. Sciurus. 37 Beffur.

Nota. Hvort Dyr maa kalla annars Naffne/ og kienna vid Atheffe ſitt/ eda reide edur færdslu edur herberge.

Svo ſtendur i Biarkamaalum. Svo ſkal eg hann kyrkia ſem hinn ſåmleita Wale Vidbiarnar Veggia alldma. Hier er Mus kollud Vidbiørn Veggia/ enn Kotturinn væler hennar.

Et hver Diur maa mand kalde med hin andens Naffn/ oc notificere eller reſtringere Naffned med det ſamme Diurs Natur/ Skickelſe eller Vrede/ eller med det Diurs ſom ſaaledis neffnis med fremmede Naffn Føde eller Bolige/ ſom det heldſt lader ſig finde i.

Fera qvævis cujusvis alterius feræ nomine vocari poteſt, ita tamen, ut addatur ad nomen aliunde mutuo acceptum propria feræ affectio, ut ſic nomen alioqvin alienum accedente hac proprietate fiat proprium. E. G. Veggia gellter ɔ: Veggernis Villdbaſſe ɔ: Mus. Hic peregrinum nomen impoſitum mari (nempe aper) notificatur ſeu reſtringitur per proprium domicilium murum, nempe parietes, & rectè per tropum dicitur aper parietum ɔ: mus. Sic de cæteris.

Kiend eru Yxn/ Dyr eda heſtar Skipaſeitum eda hvala/ til dæmes kallaſt heſturinn Knør Jardarinnar: Item Fliött bad folldar Drottinn/ far bauta mig vara/ theckelegur med thegnum/ thrym ſeilar hval deila. Hier er Yxenn kalladur Thrymſeilarhvalur (e).

Tropice kaldis Øxer/ Diur eller Heſter/ de ſamme Naffn ſom Skibe eller Hvalfiſke. Til et Exempel da kaldis en Heſt Jordens Skib eller Ferie.

(a) à Skurm ɔ: teſta, qv: teſta involutus (b) Aſin. C.W (c) Api. C.W. (d) Ikorne, C.W. (e) Thrymſeil ɔ, palearia; unde bos Balenæ palearibus inſignitus dictus eſt.

Appellantur etiam tauri, eqvi & feræ in Rhytmis naviũm & cetorum nominibus, & referuntur ad terram: ut Fastarknör ɔ: (f) eqvus, ubi notanda est Synecdoche, Rost (g) in terris dimensio quædam est, qvam Levcam nomino, etsi incerta mihi sit illa viæ longitudo. Item Thrimseilar hvalur ɔ: taurus. Thrymseil autem funis est qvo in stabulo taurus alligatur; qvæ dictio qvum ad Balenam referatur taurum denotat.

(f) Forstarknör ɔ: lembus terræ pro eqvo. C W. (g) Fost. C. W.

Dags Kenningar. Dags Nefnelser. Diei appellationes

1 Sonur Jardar og Dellings (a). Jordens oc Dellinges Søn. Filius Terræ & Dellingi. 2 Hverffande himenfins (b). Bortsnigendis sig aff Himmelen. Variator cæli. 3 Styrande Skinfaxa (c). Styrendis den Hest som heeder Skinnendis Man. Rector Skindfaxi eqvi. 4 Döttur Sonur Nattar (d). Nattens Daatter Søn. Nepos noctis. 5 Broder Auds (e). Ods Broder. Frater Audi. 6 Söl og Måne kallast Siskin enn Børn Mundilfara. Solen oc Maanen kaldis Mundelfares Sødskind oc Børn. Sol & luna liberi appellantur Mundilfari.

(a) Vide fab: 8. (b) Vide fab:8. (c) Vide fab: 8. (d) ibidem. (e) ibidem. (f) fab. 9.

Daggar eda Dryfu Kenningar. Duggs eller Fygs Naffngiffter. Appellationes pluviarum sunt

Døgg (a)/ El/ Dryffa/ Rotta/ Hagl må kenna grått Taar eda Sveita Skya/enn Skyenn Ymis heila. Dugg/Snee/Regn/ Sneefucktighed/ Enstens Hagel maa kaldis tropicè Græden / Taare eller Skyernis Sveed; men Skyen heeder Ymes Hierne. Pluviæ seu nymbi & nix appellantur ploratus, lachrymæ, sudor nubium, aut cerebri Ymeris.

(a) Vide fab: 6.

Eyar heite. Oennis Naffne. Insularum nomina

1 Ey. En Øe. Insula. 2 Ømbd. 3 Aurvist. 4 Aulmleingri. Langeland. Langelandia. 5 Jvist. 6 Hrønn. 7 Hrund. 8 Hugl. 9 Herdla. 10 Hrafnista. 11 Hvedn. Hvenn. Huena in Hellesponto Danico. 12 Hysing. 13 Hasley. Hadsler. 14 Mostur. 15 Maun. Moen. Moënia. 16 Myl. 17 Selia. 18 Sölrum. 19 Saga. 20 Sigur. 21 Sydur Ey. 22 Salaley. 23 Skid. 24 Sire. 25 Sölstol. 26 Siml. 27 Sørnland. 28 Strind 29 Stelm. 30 Laug. 31 Laffnd. 32 Ligra. 33 Lauga. 34 Byrda. 35 Bokn. 36 Bølm. 37 Biarkey. 38 Thridia. 39 Thriotta. 40 Higgro. 41 Raud. 42 Rauffa. 43 Skreffastun. 44 Kaurnir. 45 Nauma. 46 Naust. 47 Hern. 48 Heilsu. 49 Saulnsu. 50 Setilaur. 51 Fenring. 52 Vda. 53 Weikyrke. 54 Dyn. 55 Vikna.

56 Se-

56 Selia. 57 Wigur. 58. Stod. 59 Worn. 60 Haund. 61 Seck. 62 Stord. 63 Thiötta. 64 Losótt. 65 Ruda. 66 Fiøtra. 67 Prind signd.

Wid allar thessar Eyar er siör kiendur og kalladur Lnde og bellte theirra/til Dæmes ad taka Hetdlar linde/thad er siör Fenringar bellti/Huglar vmgiørd/Sili Stolmar/Boknar burizur/Lygrumen/Brunigirdill thiöttu Eigru lindi/Birdu bellte/Karmtar helsse/Girdi smilur/men/stordar girdill Bolmar. Svalfiøtur selni/men hlundar Biarkeyar bellti sili Hernar/Giordhrislar/Hrijngur thiöttu/Girde Birdu.

Ab omnibus his enumeratis Insulis circa Norvegiam pleræq; recensentur, à quibus omnibus mare denominatur (idq; non sine tropo) vocaturq; cingulum & Zona earundem insularum, vel aliquid hujusmodi. E. G. Hetdlæ Zona ɔ: mare, Fenringæ cingulum. Huglæ fascia. Ligamen Stolmæ. Bochnæ annulus. Lygræ monile. Fontunum astrigmentum, Thiottæ Byrdæ balteus. Carnitæ colare. Vimen Smilæ. Monile Sordæ. Cingulum Bolinæ. Refrigerantia vincula Seliæ, monile Arundæ, Biarkæ cingulum. Nodus laxus Hernæ. Zona Aristæ, annulus Thiottæ, vimen Byrdæ. Omnes supra enumeratæ periphrases significant mare, id qvod ex probatorum poetarum scriptis constat.

1 Item (a) svo sem kenna Wysur thessar. Blár er Balldrekur syrar / Ber Vind herlarlinda. Widgirdil thytur virda Velltur fenringar bellti Yggliss Vmgiord huglar. Ølmur er Graa Sili Stólmar. Fleigir Bokna Baugur / Brakar Ligrumen Nockvad.

2 Brattur er Balldrekur thiöttu / Brungirdill thvær fyrdi. Sundur brestilær Ligrulinde / Leku vellte vmm thrombellte. Kili stytur Karmtar helsi. Klyfsur stiørnsili thiöruar bord stera Giessa girdi. Graff bord i Men stordar.

Stórt fellur girdil Garta / Greffur Bindur thrunnlinda / thytur svalfiøtur selin / svellur vndrum Men Hrundar. Allt stelffur Brimlar Bellet / Brestur er sili Hernar. Est fer vm giord Hrestar Ødur er hryngur thrimlinga.

Burdrislar Giæle girdi / greffur saumsiøtur rauma. Geist fer vmm giørd óstrar Gott er men klossed fenin. Brand thvær Bolgulindi / bissast stinnur sili kinnar. Hryngur thytur Hvedru longum hart velltur Glanarbellti.

(a) Autore Einaro.

Eyra heiter. Ore heeder. Auris appellatur

Eyra Maũs má kalla Skip eda skilldi og kenna vid kinnur og vanga/thau ma kalla hlauster heirn. Thau ma og kalla Landa eda Jardar Nøfnum nock / ũ og kieña vid hieru edur hluster: Item Muñ/Naß/smugu Heyrnareñar.

Et Meñistis Øre maa mand kalde Skib eller Skiold Kindbackens: Det maa mand oc kalde/Hvist/Hul oc Hørelse/det maa oc kaldis Land eller Jordens nogle Nafne/oc legge der til Hørelse eller Hvist hül: Item maa det oc kaldis en Mund/en Renne/ et Hørelsis Hul.

Auris appellari potest navis vel clypeus buccæ vel genarum: Item terræ vel Regionum nominibus appellari potest, denominatione sumptâ ex auditu. E. G. Kindbackens Skib / Kindbackens Skiold: Item Tindingens Skib / Tindingens Skiold ɔ: Øre: Item Hørelses Land ɔ: Øret; Hviskehulens Land / idem. Item Hørelsens Rende / Hørelsis Mund / Hørelsis Hul.

Elle heiter. Alderdom heeder. Senectus appellatur

1 Nostra Utgardaloka. Utgardelokes Fostermoder. Nutrix Utgardeloki. 2 Fostra Skrimnis. Skrymnes Fostermoder. Nutrix Scrymneri. 3 Fanglecka Thors. Den Qvinde som brødes med Thor. Thori colluctatrix.

Ellds Kenningar. Ilds Nafne. Ignis appellationes.

1 Eld må svo kenna kalla hann Broder Vinds og Elgis. Ild maa kaldis Vinds oc Ægeri Hafs Broder. Ignis appellatur frater venti & Ægeri ɔ: maris. 2 Bana og Grand Vidar. Veeds Forderffvere. Perditio, pernicies & damnum lignorum. 3 Sól Husanna / Varg og Troll theß er hann eider / vidar og griots. Huusenes Soel / som er en Væst oc Trold offver Træ / Steene oc alt andet som den fortærer. Sol domorum, Fera & gigas lignorum, lapidum & omnium rerum qvas consummit.

Ellds heite. Ilds Nafne. Ignis appellationes.

1 Eldur. Ild. Ignis. 2 Eime. Em / Røg. Fumus. 3 Eimur idem. 4 Elsa. Gnist. Favilla. 5 Isia idem. 6 Ølgur. 7 Usle. 8 Alldurnare. 9 Eymyria. 10 Hyr. 11 Hoffer. 12 Hyde. 13 Hrape. 14 Hryffudur. 15 Hraudutur. 16 Herkier. 17 Hroptgangur. 18 Hrymur. 19 Ulli. 20 Waffur. 21 Logi. 22 Wægan. 23 Welan. 24 Leigur. 25 Linur. 26 Fur. 27 Funi. 28 Fasti. 29 Fæder. 30 Forbrenner. 31 Freki. 32 Faukur. 33 Fari. 34 Seiter. 35 Sele. 36 Kinder. 37 Kvelkur. 38 Gymur. 39 Gneiste. 40 Gnipal. 41 Glædur. 42 Geiri. 43 Muli. 44 Blossi. 45 Brystingur. 46 Brymi. 47 Ball. 48 Brandur 49 Bude. 50 Brenna. 51 Tangri. 52 Tuli. 53 Dyn. 54 Dynsaudur. 55 Dusill. 56 Dunt. 57 Neiter. 58 Spádudur. 59 Sárhrymer. 60 Teni. 61 Leyggur. 62 Hiolbrandur. 63 Kaffi.

F.

Fiska heite. Fiskes Naffne. Piscium nomina sunt

1 Aldvari. Aries piscis, qvi grassatur ut latro observans natantes. 2 Aall. Aal / Angvilla. 3 Broßma. Brasen. Cyprinus latus. 4 Brytlingur(a). Skalle

(a) Birtingur, C, W,

ſt. Alburnus. 5 Buſt. Navtillus, ſic dictus qvod navigantis effigiem habeat. 6 Flocki. Piſcis immobilis inhærens ſaxis, (pinna, piſcis inhærens ſaxis. C. W.) 7 Flidra. Flirer. Melandria. 8 Flidingar. Æluri. 9 Flidruſtil (b). Rudſkal. Plateſſa. 10 Fiſkur. En hver ſlags Fiſk. Piſcis quilibet. 11 Fiørſiungur (c). Abor re. Perca. 12 Fengrart. Større. Accipenſer: vulgò dicitur ſturio. 13 Glaumun gur. Bocas. 14 Grunnungur. Sparulus. 15 Giedda. Gedde. Lucius (Lampetra.) 16 Grolner. Cyprinus piſcis fluvialis palatum habens calloſum & carnoſum prolingva. Grolner n: Ora ſunt. 17 Geyſyl (d). Species Halecis. 18 Gudſlax. Huſo, Eſox. 19 Hrigna/Huntra/Hrognkielſi/ Synonima fœminæ legnis piſcis ſobolis amantiſſimæ; nam ubi ipſa enixa eſt, ipſe communes fætus curat, & tutatur ab inſidiis, alio nomine Raudmagi (ɔ: rubellus) apud nos appellatur. 20 Raudmagi. 21 Háffur. Skade. Sqvatina. 22 Hamer. Aalqvabbe Muſtela / lævis. 23 Hafferdingur Hákall. Centrines. 24 Haar. Haringus; vox nova. 25 Hornſyl. Hornfiſk. Acus. 26 Karffi (e). Karpe. Carpio, Cyprinus nobilis. 27 Krabbi (f). Krabbe Cancer. 28 Lax. Lax. Salmo. 29 Lyſa. Ørnt. Aloſa. 30 Lángá. Negenøyen. Muræna. 31 Lyrhamar. Muſtela ſtellata. 32 Lyre. 33 Marhnutur. Orchis piſcis ſine ſqvamis, totus capite conſtans. 34 Marthvari (g). Gedde. Lucius, Lupus. 35 Ógur. Boops. 36 Syld. Sild. Halec. 37 Seidſkryl. Encravles, piſces minutiſſimi. 38 Skata. Rohale. Paſtinaca. 39 Siöreidur/ ſiilreidur. Chalcis, agurus. 40 Skerdingur / Beinahakall. Acantius, ſpinax. 41 Skalgi. Barbe. Barbus, barbo. 42 Styrja. Større. Sturio. 43 Steinbitur. Steenbider. Gobius aculeatus. 44 Skielſingur. Skelfiſk. 45 Silungur. Agunus. 46 Sverdfiſkur. Sverdfiſk. Gladius. 47 Sandhverfa Mar flö. Pulex marinus. 48 Thrumnugur. 49 Thyltingur (h). Melanurus. 50 Thoſkur. Torſk. Aſellus. 51 Weride (i). Mugil. 52 Wyſi (k). Malle. Silurus. 53 Wartari. Barbe. Mullus. 54 Ygull. Pindſvin. Echinus.

(b) Flindruſtiil. C. W. (c) à Fiör ɔ: vita, qvia Perca eſt ſaluberrimus paſcis vitæ; (d) Geirſyl. C. W. (e) Karffe. C. W. (f) Krabbe. (g) Marthuare. C. W. (h) Thißlinge. C. W. (i) Vridi. C. W. (k) Vyſe. (l) Wartare.

Fuglar. Fugler. Aves.

NValar eru tueir their er ei tharff annann veg ad kienna enn kalla Blód og hrör Dryck theirra og (Viſter) Werd/ thad er Haffn og Ørn Alla adra fugla Kallkienda ma kienna vid blod og hræ. Sa kvad Thiódolffur Blódorra latur Barri Bragnagur Arafagna Gautur rydur figd i ſveita/ Svans Jørd Kongur harda.

Duæ ſunt aves, corvus videlicet & Aqvila; qvæ aliter non deſcribuntur, qvam qvod eſca earum & potus cadavera & ſangvis appellentnr. Cæteræ qvoq; omnes aves maſculæ á ſangvine & cadaveribus denominari poſſunt.

Fug-

Fugla heite Kuennkiend. Fuglers Naffne. Avium nomina Fæminina.

1 Gaas. Gaas. Anser. 2 Gledra. 3 Alft. Svane. Olor. 4 Alba. 5 Arta. 6 Edur. 7 Itla. 8 Riupa. Agerhøne. Perdix. 9 Therna. Strannmaage. Mergulus. 10 Sula. 11 Svala. Svale. Hirundo. 12 Duffa. Due. Columba. 13 Dodur. Turteldue/Turtur. 14 Kvisa. 15 Loffa. Lercke. Alauda. 16 Myris. 17 Nupa. 18 Wgda. 19 Ygda. 20 Leidur. 21 Blaka 22 Høna. Høne. Gallina. 23 Kråka. Krage. Cornix. 24 Laffua. Lercke. Alauda. 25 Trana. Trane. Grus. 26 Førgur. 27 Järnsnællda. 28 Kund.

Fugla heite Kallkiend. Fuglers Naffne. Avium Nomina Masculina.

1 Arn. Ørn. Aqvila. 2 Walur. Høg. Accipiter. 3 Hraffn. Raffn. Corvus. 4 Hrokur. 5 Haukur. Falck. Falco, circus. 6 Hegri. Heire. Ardea. 7 Helsingur. And. Anas. 8 Hilldori. 9 Skuffur. 10 Skarffur. 11 Sklonni. 12 Smirill. 13 Spooe. 14 Stelkur. 15 Svan. 16 Spaur. 17 Stiör. 18 Skiolldungur. 19 Skeglingur. 20 Skyra. 21 Sterkur. 22 Spyke. 23 Steindölffur. 24 Kiolarus. 25 Kior. 26 Liomur. 27 Lomur. Bießand/Bleßko. Fulix, Fulica. 28 Lundi. 29 Hlyre. 30 Langvyge. 31 Lovthrall. 32 Arphuffur. 33 Theiste. 34 Thraustur. 35 Thydur. 36 Pae. Paafugl. Pavo. 37 Tialldur. 38 Titlingur. Spurre. Passer. 39 Tirdill. 40 Mule. 41 Gammur. Gam/Griff. Vultur. 42 Gaukur. Gøg. Cuculus. 43 Geithnikur. 44 Geirfugl. 45 Ismr. 46 Ganckthior. 47 Nagur. 48 Möse. 49 Mior. 50 Thydmodur. 51 Fyllingur. 52 Mersingur. 53 Rytur 54 Svartbakur. Snaphøne. 55 Seckuar. 56 Skyde. 57 Odinshani. Myre. Formica. 58 Hrossagaukur. Gallinago minor. 59 Kier. 60 Gagl. 61 Hinnbrime. 62 Hriggur. 63 Sticke. 64 Hænßn. Hane oc Høne. Gallus & Gallina. 65 Skirpter. 66 Kiallars fugl. 67 Jadraka. Snaphøne. Rusticula minor. 68 Natthrafn. Natrafn. Nycticorax. 69 Orri. 70 Kiegrickur. 71 Kreppangur. 72 Flodskyttur. 73 Myreskytur. 74 Jardar. 75 Laudur. 76 Bladåsa. 77 Turna. 78 Pafugl. Paafugl. Pavo.

Fiarda Heite. Fiorders Naffne. Sinuum Nomina.

1 Jordur. 2 Folld. 3 Hardangur. 4 Heffner. 5 Humiur. 6 Hey. 7 Angur. 8 Harmur. 9 Tregi. 10 Eitur. 11 Ofote. 12 Salffur al: stalfel. 13 Siöni. 14 Sioff. 15 Soffn. 16 Glaumur. 17 Hugarsorg er nefnd Fiardaheite. Thui thad å naffn samann.

Fots Kenningar. Fods Naffne. Pedis appellationes.

Fót ma kalla Trie eda stod ylia/ Rista/ Broka/Skua: Item Rennesteirn brautar/ gaungu eda fets.

Pes appellari potest lignum, columna, palus &c. plantarum, calceorum, caligarum: item hasta (Rennistein) viæ, semitæ, ambulationis, passus, &c.

A Fæte heiter Lær. Hnie/Kalffe/Bein/Leggur/Rist/Jarki/taa. Wid thetta allt ma fót kenna og kalla hann tre. Kalladur er og fóturen Sigla og Rå og kendur vid thessa hluti.

In pede vocatur coxa, genu, sura, crus, tibia, talus, planta: ab omnibus his denominari pes potest, & referri ad ligni aliqvam speciem. Vocatur etiam pes antenna & malum harum rerum.

G.

Grasa Kenningar. Vrters (Græses) Nafne. Herbarum appellationes.

Gras skal kenna Hår / Hadd/ Wll/ Reyffe / fidur og fax Jardar. Svo seiger i Biarkamålum. Hnygen er i hadd Jardar. Hrólffur hinn stórlåte.

Gramen appellatur crinis, coma, cæsaries, lana, vellus, pluma & juba terræ.

Gata kallast. Gader kaldis. Semita appellatur

1 Stig. Iter. 2 Braut. Callis. 3 Stygur. Stie. Via trita. 4 Stræte. Stræde. Vicus. 5 Stiett. Gade. Platea. 6 Slod/fenna/ferill. Fodspor. Vestigium. 7 Bryggia. Brøgge. Pons. 8 Laut. Via concava. 9 Wegur. Vey. Via.

Geitar heite. Geders Naffne. Capræ nomina.

1 Heidrun. Heidrun, proprium capræ nomen. 2 Hadna. Capra annicula. 3 Kidlingur. Kid. Hædus. 4 Kolmula. Fœmina. 5 Kid. Kid. Communis appellatio tam maris qvam fœminæ.

Golltur heiter. Galt sive Vildbasse. Aper appellatur

1 Malglitnir. A colore. 2 Grys. Gris. Suillus. 3 Hrymnir. 4 Walbassi. Vildbasse. Aper. 5 Driltrode. 6 Thrindi. 7 Wanniqur.

Gulls heite og Kenningar. Gulds Naffne. Auri nomina & appellationes.

1 Gull. Guld. Aurum. 2 Fie. Penge. Pecunia. 3 Hødd (a). Partum & conservatum aurum. 4 Blik. Glantz. Splendor. 5 Seimur. Gaza. 6 Sørvar. Monile ex auro & gemmis. 7 Well. Vellus aureum. 8 Meidmar. Fulcimenta. 9 Tavrar. Thesauri. 10 Aurar. 11 Audur. Rigdom. Divitiæ. 12 Bysner. Copia. 13 Heidur. Hæder. Honor, per Met: Effecti. 14 Thad kallast og Elldur Liós / Byrta Æges / Rånar og Æges Dætra. Guld kaldis Ild / Lius / Glantz / Ægers / Froers / oc Ægers Daatters Klarhed. Aurum qvoq; appellatur ignis, lumen, splendor, claritas Ægeri Ranæ & filiarum Ægeri. 15 Haddur Siffiar. Coma Sifiæ. 16 Bar Glæses. Fructus Glasis (arboris auriferæ). 17 Høffudband Fullu. Capitale Fullæ. 18 Gratur Freyu. Freyes Graad. Lachrymæ Freyæ. Item Muntal / Ord / Rødd Jøtna (b). Saburra oris, vox & sermo Centaurorum. 19 Sveite Blóddropi. Sudor, sangvis, stilla. 20 Ridiar Drupnis. Posteritas Drupneri annuli. 21 Regn eda Skur hans edur augna Freyu. Nymbus & pluvia ejus & oculorum Freyæ. 22 Naudgiølld Asa. Pretium redemptionis Asarum. 23 Fræ Fyresvalla Semen Fyrisvalli, vel Fyrocampi. 24 Korn og Såd Kraka. Kracki Korn oc Sæd. Sementum & Seges Kraki. 25 Haugthak Høgla (c). Tectum Tumuli Hogli. 26 Gull skal kenna til Sæfar og allra Sæfar heita / Watna og Ar heita / og kalla Elld. Ducit & aurum appellationem ex mari & omnibus ejus nominibus, ut etiam aqvarum & amnium, ut vocetur ignis. 27 Sól. Sol. Sol. 28 Tungl. Maane. Luna. 29 Stiørnur. Stierner. Stellæ. 30 Birti. Klarhed. Claritas. 31 Kindill. Blus. Fax. 32 Liós. Lius. Lux. 33 Dag. Dag. Dies. 34 Leiptur. Glantz. Splendor. 35 Geisla. Radius. 36 Blick. Blinck. Rutilatio eorum. 27 Gull skal og kenna til handar og kalla Griótstev / Blik og alla birtu handar: Item Ys og Snio eda Drifthandar Armleggia / Løffa / Hreiffa / Lida / fyngra. Refertur deniq; aurum ad manum, appellaturq; lapis, scopulus, splendor & omnis generis claritas manus: Item glacies, nix, candor, manus brachii, volæ, palmæ, artuum, digitorum. 38 Gull heiter Dyna / Land / Braut / Bedur / Bool: Item Dun og Fidur Foffnis og allra Orma / Målmur Gnytaheidar og Rynar. Birdi Grana / Skattur / Rógur / Niflunga. Bigg / hveiti Froda / snær eda Miøll Grottu Melldur Feniu og Meniu: Item starff edur verk theirra. Aurum præterea apellatur culcitra, terra, semita, lectus, stratum, Fofneri & omnium vermium. Metallum Tesqvarum Gnitensium, & Rheni. Onus Grani eqvi, vectigal; tributum, ɔ: Contentio Niflungorum, Hordeum triticum Frodi, nix, grando & floccus (Mioll / ɔ: mollis nix) Grottæ. Molæ frumentum Feniu & Meniu: item opus & labor eorum. 39 Til allra heita Freyu er Riett grát Gull ad kalla / oglá marga Lund er theim Keñingum breitt / og kallast Hagl / Jel / Regn / Drope / Skurer / Forsar / Augna / Kinna / Hlyra / Brå / eda hvarma Freyu.

Di-

(a) Inde Hadda à tenendo. (b) fab. 54. (c) fab. 65.

Diximus supra aurum nominari Lachrymas Freyæ: Variè adhibentur hæ appellationes, ita ut vocetur grando, nymbus, pluvia, gutta, stilla, cataracta &c. oculorum, genarum, buccarum, malarum, superciliorum, ciliorum, Freyæ. Brådriffter Freys Niptar. (d) Freya er Syster Freys: sem fyrr var Ritad/ enn Nipt er Systur. 40 Gull er kallad i Kenningum Elldur handa/ Lids og Leggia thui thad er Rautt/ enn silfur/ snær/ svell/ hiela/ thuy thad er hnyt. Aurum in Rhytmis appellatur ignis manus, brachii qvia rubrum est. Argentum vero nix, glacies, pruina, qvia est album. Item onus, pondus crumenæ, marsupii, trutimæ & futilis, in qvo liqvefit.

Med sama hætte ma kienna Gull eda Silffur til siods/ Diguls/ Ladar og skala/ enn hvor tveggia Silffur og Gull ma vera giørt handar eda hals giørd nockurs thes mans er lydt var ad haffa men/ men og Hryngar eru bæde Silffur og Gull eff ei er annann veg greint.

(e) Kastar Gramur å Glæstar/ Gegn Wal stodvar thegnum. Wngur Wyse gaff Eisu/ Armleggs Digulfarmi. Gramur kastar å Wal støduar ɔ: manus. Digulfarmi ɔ: aurum. Wngur Wyse etc. er sier vm Maal.

(f) Blødeisu Liggur bæde/ baugs Tuennu meiginn genna/ stødt å eg sockua strnde snær eg Elldur ad mæra. Ser å sennar Yri Sigtis Laturs ad ätti/ Hrañ glod sender handa/ Hermodur fødur gödann.

(g) Ldvrondum kua Lundar/ Landfrækin Jöffur granda/ hicka eg Ræses Recka/ Rynar griot offthriöta Dægur thrumer huert enn hiarta/ Hlyr skylder Rædur milldo/ heita blacks offhvytum Haffleigur digulfarmi.

(h) Alldrei ma fyrer Elldi Als hryn brautar Skala Aull Wedur fulka feller Framræde snæ bræda.

(i) Jørd sar Yrsu burdar/ Indrott Jøffur sinni/ Biart flaugadan bauga/ Braut akur vala spakra.

(k) Aus Landreke liosu Lands vart Krakabarri/ A flæmhilldar holldi Hauk Kalffur mier sialfra.

(l) Fra eg Froda Meyar Fullgöltgar Moolu/ lætur stillir gridgulli Graffvitnis bed slitna. Miuks bera Mynar Auxar/ melldur hann vid hlin felldrar/ hann dyrkar sie fenu/ fagur hlyr bragar styrer Vecks lå elldur og Axla/ Wlfflids davum millde.

(m) Ek så Armraud taka/ eitt stanung honum.

J Biarkamålum hinum fornu eru thesse Gulls heite.

Gramur hinn gløflati. Giædde hyrd sijna. Fenju Forverki Foffnis: Midgardi/ Glæsis glöbart Grana fagurbyrde/ Drupnis Dyrsveita Duni Graffvitnis.

Ytte Aurgelmir/ Alldir vidtöku. Sifiar Svardfesti/ Snelli Dalnandar/

(d) Einer Skulaßon. (e) Thorleifur Fagri. (f) Einar Skulaßon. (g) Einar Skalagglan. (h) idem. (i) Thioldolffur. (k) Krakabar. (l) Einar qvad. (m) Arnor.

rregumm Oturgiølldum / Tarnn Mardallar / Ellde Wrånar / Jdia Glis målum.

Gladdi Gunnveite Geingum fagurbunar Thiassa Thiingstalum Thiöder hier margar / Rynar Raudmålmi Röge Nifflunga. Wijse hinn Wigdiarffi / vakti hann Ballour thæge.

Grátur. Graad. Lacrymæ.

Gråt eda Taar må kalla Hagl/El/Dropa/Regn/Skur/Fossa/Augna/Kinna/hlyra/Brår/hvarma.

Graad kaldis Hagel / Jling / Draabe/Regn/Øynenis / Kindernes/Øyenbryns.

Lachrymæ appellantur grando, nymbus, gutta, pluvia, cataracta oculorum, genarum, superciliorum.

H.

Himens Kenningar. Himmels Naffne. Appellationes cæli.

1 HImen heiter Ymers Haus. Himmel kaldis Ymers Hofvet. Cælum appellatur caput Ymeris. 2 Jotuns Haus. Jotuns Hofvetpande. Cranium Centauri. 3 Erffuide og Byrde Dverga. Dvergernis Arbeyd oc Byrde. Labor & onus Nanorum. 4 Hiálmur Austra / Westra / Nordra / Sudra. Østers/Vesters/Nørs oc Sydens Hielm. Galea Austri, Vestri, Nordri, Sudri. 5 Land Sólar og Tungls / Himintungla / Wagna Hialmur eda hus. Lopt Jardar og Sólar. Solens/ Maanens/ Planeternes/ Windernis oc alle Ting som paa Himmelen findis/Platz. Regio Solis, lunæ, planetarum, ursæ, ventorum & omnium rerum qvæ in cælo nominantur. Item, cassis, domus, aula, solis, ætheris, terræ. (a) Vngur Skiølldingur stygur all dre Jafnmilldur å Widskialld. Theß var Grams vnd gømlum gnøg Rausn/Ymes hause. Biørt verdur Søl ad Svartre / sockur folld i mar døckuan. Brestur Erfside Austra/Allur glynnir siar å fiøllum. Alls einge verdur Inga vnder Sólar grundu. Bøduar hvatur nie Betre / Brædur Landreki Ædri.

(a) Arnor. J. Ek.

Herklæde.

Herklæde skal kenna til Drustu. Odins/ Walmeya og allra Herkonga.

Hialms Kenningar. Hiælms Nafne. Galeæ appellationes.

1 HJálmur. Hiælm. Galeæ. 2 Hallhrymner. 3 Hlyffande. 4 Hraun. Synecdochicωs, crista pro casside. 5 Herkumbli. Spishat. Pileus turribus. 6 Hill.

.6 Hilldigaulltur. Strids Villdbasse. Aper pugnæ. 7 Thlorner. 8 Fistmalun. 9 Gullstaffinn. Inaurata cassis. 10 Gryme. 11 Glæffer. Cruore nitens. 12 Geller. 13 Thocke. 14 Ögnstaffner. 15 Skálkur. 16 Welgur. Sangvine calens. 17 Walhrimner. Læbes prælii. 18 Wallglitner. 19 Hiálmhöttur. Galerus. 20 Hropshattur. 21 Kollner. A capitata forma sic dicitur. 22 Kollur. Hofvet. Caput. 23 Striffner. (a) Cassis sine offendice vel cono.

Lattust her med hottu/ Hangalyes ad Gánga/ Thötte theim ad thætta/ theckelige fyrer Breckn.

(a) Stuffner. C. W.

Hvalfiska Nøffn. Hvalfiskes Naffne. Cetorum nomina.

1 Affurhvalur. Capri cætus. 2 Getrhvalur. A forma caudæ bifur catæ. 3 Haffgua. Æqvorisuga. 4 Haff strambur. Navtillus. 5 Hnysa. Delphinus. 6 Hnydingur. Pectunculus. 7 Reidur. Orca. 8 Raudkembingur. Rubellus vel Rubricrista. 9 Bunungur. Polypus. 10 Rossangur. Rufinarus. 11 Blæuhvalur. A tegmine qvod ante oculos illi propendit sic dicitur. 12 Nordhvalur. Aqvilonis Cetus. 13 Burhvalur. Penicetus, qvod in capite velut penu ingentem copiam pingvedinis servet. 14 Náhvalur. Qvod humano cadavere delectetur. 15 Leptur. Locte. Lucerna. 16 Steiungur. Limacius qvod limaces illi ut scopulis adnascantur. 17 Fistreke. Piscium pulsor. 18 Skuthualur. Pistris. 19 Sliettbakur. Planitergus. 20 Skialldhvalur. Testudo (ex balænarum genere.) 21 Sandæta (a). Arenaria. 22 Hroßhvalur. Eqvicetus. 23 Andhvalur. Anaticetus qvod nasum habeat similem Anatis. 24 Hraffnreidur. Corvi orca. 25 Wagn (b). Vogn Currus (à forma). 26 Hvaler kennast og Widblindu Gellter og Svyn / som hier er kveded. Alle Hvalfiske kaldis Wit blinds Svin. Omnes ceti appellantur apri vel sues Vidblindi ɔ: Neptuni (Widblindesvyn.) Wattur kom West ad Rietta / Walfinaudi linna/ Mærd er á micklig ordinn/ Myn Widblinde Svyne.

(a) Sandlæta. C. W. (b) Hæc cætorum genera in Edda recensita pecularia sunt mari hyperboreo, & pleraq; piscatoribus nostris nota.

Hraffna heite. Raffners Nafne. Corvorum Nomina.

1 Hrákur. (in voce Masculina) Cornix. 2 Muninn. Mindendis. Reminiscens. 3 Huginn. Hue eller Sind. Animus. 4 Borgni Modi. Modig. Fastuosus. 5 Arfflugnir. Som flier Aarle. Mane volans. 6 Artali. Som taler eller skriger Aarle. Mane crocitans. 7 Holldbodi. Som bider eller sluger Kiød. Carnivorus. 8 Kramsi. Discerpens. 9 Kroppur. Rostro mactans. 10 Kiolokan. A voce dicitur. 11 Blænigur. Sangvine coloratus. 12 Bioringi. Coreum rumpens. 13 Wari. Som varer paa. Vigil.

14 Witi. Vitlg. Sciens. 15 Liti. Rimans. 16 Ovàri. Inſperato adveniens. 17 Horn kloffe. A corneo roſtro. 18 Kramli. Som riffver noget i Krumme. Corradens.

Suo kuad Einar Skålaglamur.

Fiallvøndum gaff fylli Fyllur Ward enn Spier gullu. Hræ ſtefnandi Hrafna. Hraffna Ylgiar Taffni. Dôlgſkara knå Dyrum / Dyr magnande ſtyra. Hugnis fermu bregdur harmi / Harmur Blick ſolar Garmi.

Eun vid hialldur thar ed holldar / Hugthrutid ſvellur luta / Munne dreckur Blôd vr benium / bla ſvartur kenner hiarta. Thå er Dynfuſar dyſer / dreira mens å Eiri. Brad ſteck Borginn Môdi / Blôd kialldader ſtôdu.

Heſta heite i Thorgryms / Thulu (a). Heſtes Naffne. Eqvorum nomina.

1 Naffn og Sleipnir. 2 Heſtar ågiæter. 3 Walur. Accipiter. 4 Liettfete. Celer. 5 Var thar / thialdari. 6 Gulltoppur. Ab aurea juba ſic dictus. 7 Goti. 8 Sôte. A colore rubido. 9 Mor. 10 Lungur. 11 Mane. 12 Vigur. 13 Skuffur. 14 Skævadur. 15 Thegn. 16 Knate. 17 Blakur. A colore nigro. 18 Bere. 19 Silffurtoppur. Ab argentea juba. 20 Sniårfåkur (a). Eqvus hyemalis. 21 Drøſull. 22 Môdner / Hafôtur. 23 Stuffur. 24 Vakur. 25 Kerte. 26 Glaumur. 27 Slogver. 28 Holkver. 29 Folkver. 30 Grane. 31 Ymesver.

Gullfaxe og Jôr med godum. Blôdug hôffe hier Heſtur er bera kvådu / Oſlgann Atrida. Gijll og Falopner / Glær og Skeidbryme / thar var og Gillis of geted.

Eqvi Deorum Arvakur & Alvidur ſolem trahunt. Hrunfaxe & Fiørſvartner noctem: ſunt præterea Elldur & Funæ nomina Eqvorum.

Theſſer Heſtar eru kalder i Kalps V:

Dagur Reid Drøsle / Dvalenn Môdne. Hiålmur Håfeta / en haki Fåki. Reid Bane Belia Blôdughôffe / enn Skævade Skate Hattingia. Weſteirn Wale / enn Wyffill Stuffi enn Einthioffur Môe / Morgin Wakri. Ali Hraffni Biørn Reid blacke / enn Biar Kierte. Ali Glaum / enn Adill Slugni. Hogni Holqvi / en Harralldur Folkvi / Gunnar Glôta / Grana Sigurdur. Wllur Ymesver / enn Ødinn ſleipni. Arvakur og Alſvidur draga Solena. Hrymfaxe og Fiørſvartuer draga Nôttena.

Elldur og Fune kallaſt Heſtar / thuy kallaſt Heſtur Reid Brynhilldar.

(a) Hæc nomina quibus libet eqvis applicantur per Synechd. (b) Sniår n. nivem, Fakur verò eqvum ſignificat.

Høfuds Kenningar. Hoffvedets oc hvis i Hoffvedet er Naffne. Appellationes capitis & earum rerum qvæ in capite ſunt.

1 Høf-

1 Höffud. Hoffved. Caput. 2 Hauß. Hoffvedpande. Altissima corporis pars, cranium. 3 Hiarni (a). Hoffvedpande / Hiernestald. Cranium. 4 Kiannur. Medium caput. 5 Kollur. A rotunditate sic dicitur. 6 Hiasse. Forhoffved. Sinciput. 7 Hvirfill. Isse. Vertex. 8 Hnacke. Nacke. Occiput. 9 Thad skal svo kenna. Erffide og Byrde hals/Land / hialms / hattar heila/ hals/ Bruna/ Svardar/ heyrnar/ Augna/ munns og alls theß sem å hofde er. Item Sverd Heimdallar / og er Riett ad kalla Sverd hvort er Will / og kienna til nockurs heites Heimdalls. Appellatur labor & pondus cervicis, Regio, tellus cassidis, pilei, cerebri, crinium, superciliorum, cutis pilosæ, auditus, oculotum oris. Item cœlum, domus palarium Navis cerebri & omnium eorum qvæ in capite sunt. Vocatur & gladius Heimdali, poteståq; referri ad nomen cujusvis gladii.

Thuyad hann var lostinn i hel med höffde Maans.

Hoffud er kient himen / hus / holl eda sneckia heila og alls theß er i hoffde byr/ svo kvad Biarni A. S.

Svo ad Ithrottum ætti Elsrekuga telar/Rams aff Reitar himne/raudsvorff offan gnauda.

(b) Dyr gleiffar kom Duffa / dags ad krimsa lagdi. Meiginn Skiolldunge milldum/ mætt i Hatlar Stræte.

-Holl-felur Hilldegellte heila bæs og deilar (c) Gulls i Gemilis stalli / Gunnsveid Skörungur Reider.

(a) Hiarne. C.W. (b) Skalldthör. (c) Snorri Sturluson

Haar heiter. Haar kaldis. Crinis appellatur

1. Haar. Mandhaar. Crinis Virorum. 2 Haddur thad er Konur haffa / og er svo kient ad kalla Skog / Akur Gras edur Widarheitumm / nockrum og kenna til hoffuds/ hvirffils hlyrs/Wanga hnacka eda Reikar eda Ennis. Qvindehaar / som ellers aff Poeterne kaldis hoffvedes / Isses / Pandes / Kinders oc Tindingers Skov/ Ager/ Urt/ Ompe &c. Item hofvedpandes Snee. Coma vel Cæsaries est mulierum, appellaturq; Rhyrmice, sylva, ager herba, frutex &c. capitis verticis, frontis, malarum & temporum; Item nix cranii & omnium in capite appellationum.

Skafa sveinar kliff krunu/ kvedi eik medann Reikumm.

Svo kvad Broder Arne

Bryngur fyrner hingur hiarna / hafftyda staffer Ryda/ Thola hnista kolkvister/ Knåskalla ra falla. Olgur kryngist vel vanga/ venur Skardi gron Svard.

Kalla må og haar Snio og Mioll haus edur Svardar. Skæg kaldis hages oc Kindenes Skov. Barba appellatur sylva menti & maxillarum.

(a) Hrynta liet hin huyta/haus mioll offann Lausa.

Hiar

(e) So kvad Einar.

Hiarta Heite. Hiertes Naffne. Nomina cordis.

1 Egg (ɔ: nær sem Egg). Som et Eg. Instar Ovi. 2 Korn / Steinn. Korn/Steen. Granum, lapis. 3 Epli / Hnot. Eble/Nød. Pomum, Glandula. 4 Miler. Kugel. Globus. 5 Likt. Lycte. Laterna. 6 Brioſt og hugar. Broſtes oc hues. Pectoris & amni. 7 Hus. Huus. Domus. 8 Jord. Jord. Terra. 9 Borg. Borg/ Stad. Civitas. 10 Hugarins. Hues / Sinds. Animi.

Brioſt ma kenna Hus/ Gard/Skip hiarta. Broſt kaldis Hus / Aulsgaard/ Skib Hiertéds/ Siæles/ Levers/ Sindens. Pectus appellatur Domus, villa, navis cordis Animæ, Epatis, animi: Item Regio cupidinis deſiderii.

Hugar heite. Hues Naffne. Animi Nomina.

1 Effe. Sicker hed / Trygbed. Securitans. 2 Sialffs Aſt. Som elſker ſig ſelff. Amor. 4 Mune. Differentia. 5 Wilie. Ville. Voluntas. 6 Ged. Art. Indoles. 7 Elium. Atteraar. Defidderium. 8 Trekt. Tolerantia. 9 Nenning. Flid. Induſtria. 10 Minne (a). Ihukommer. Memoria. 11 Wit. Videnſkeb. Scientia. 12 Skap. Skarpſindighed. Ingenium. 13 Linde. Placentia. 14 Trygd. Trygbed/Troſtabhed. Fidelitas.

(a) Inde Danicum at mindes reminiſci.

Heiter oc Hugur. Hue kaldis ocſaa. Vocatur & Animus

1 Eide. Brede. Ira. 2 Flandſkapur. Fiendſkab. Inimiciria. 3 Faar. Vildſkab / Forbiſtrelſe. Rabies. 4 Grimd. Grimhed. Furor. 5 Bøl. Forbandelſe. Maledictio. 6 Harmur. Harm/Graad. Fletus. 7 Trege. Angiſt Sorg. Angor. 8 Grellſkap. Beveget hiertelig. Commotus affectus. 9 Lauſung. Lethed. Levitas. 10 Øtrigd. Vitroſtab Infidelitas. 11 Gledleiſe. Velyſt/ Vevillie. Faſtidium. 12 Thungæde. Tungſindet. Melancholia. 13 Geſin. Giſſing/en Stancke. Suſpicio. 14 Hardgøte. Haardnackenhed. Induratio. 15 Odvere. Galſkab. Phrænefis. 16 Hann må og kalla Svein Skrymnes/Utgardaloka / og Leikbroder Thialffa. Appellatur qvoq; famulus Schrymneri & Utgardeloki, item Thialfi colluctator. 17 Heiter og hugur Windur Trollkvenna og er riettad neffna hvoria ſem vill / og ſvo ad neffna Jotna eda kienna tha til Dóttur/Móður edur Konu theß/ſvo ſem Ymu Guſtur. Fálu Windur. Appellantur & animi aura & ventus ſagæ cujuslibet nominatæ: E. G. Aura Ymæ, Ventus Falæ. Item Falco & corvus Odini. Kendur er og hugur Haukur eda Hraffn Ødins. Appellatur qvoq; animus accipiter vel corvus Odiui.

Handar Kenningar. Haandens Naffne. Appellationes Manus.

1 Hønd

II Hond heiter Jørd vopna/hlyffa/Vals/Hauks og allra hans helta. Haand kaldes Vaabens Jord. Manus appellatur Terra armorum. 2 Mund. A munere, qvasi munifica. 3 Armur. Arm. Brachium. 4 Lama. A credendo. 5 Thramma. A rapiendo.

A Hende heiter. Udi Haanden kaldes. In manu vocatur

I Hl Boge. Gibberus. 2 Armleggur. Albue. Cubitus. 3 Vifflidur. Haandleed. Carpus. 4 Fijngur. Finger. Digitus. 5 Greip (inde at gribe/ fatte.) Interstitium inter digitos. 6 Hneffe. Neve. Manus tota à carpo. 7 Nogl. Negel. Ungvis. 8 Gomur. Den yderste Part aff Fingeren. Extima digiti pars. 9 Kvika. Kiød som er under Negelen. Caro sub ungve.

Hia Nyglorfijngum/hønd fotur Axlar/ Item Bogvand/Alm velde. Item Vidur Axla/ Erma/Loffa/hreiffa/Gullhrijnga.

Vocatur deniq; manus pes humeri, coactrix arcus, arcus imperium; Item arbor, lignum humeri, manicarum, volarum, & omnium qvæ in manu nominantur.

Hundur heiter. Hund kaldis. Canis appellatur

Margur edur Trøll Beyna/ og svo hvad sem ødru blijdur offryke/ma kalla Troll edur galgn theß er Minna ma / eda Lægra Lut ber. Fie er Troll Foodurs Syns/ Elldur theß er hann eider. Rid Jarna/ Wøtn Jardar og Ellds. Regn og Skyn Snæfar eda Jß / hryder hlardar. Fera, Gigas ossium. Sic qvicqvid vim alteri infert, Gigas, hostis, perditor dici potest inferioris & devicti, ut pecus cyclops est pabuli sui, ignis ejus qvod consummit. Rubigo ferri, Aqva terræ & ignis, pluvia & sol nivis & glaciei, Tempestas gregis.

Hud Vra eda hvors Dyrs.

Må kalla Serck eda Skirtu hvors vmm sig. En Tyrs eller andet Diurs Hud kand kaldis en hver Diurs Skiorte / eller Kiortel. Corium Tauri & cujus libet animalis appellari potest subucula, indusium, tunica singulorum animalium.

Hryngur eda Baugur.

I Hånckti fiøtur Virgul/Ormur/hangl handa ennar.
En ring kaldes Circkel/ Knude/ Orm/ Haandbaand.
Annulus appellatur Circulus, curvus, compes, nodus, vermis, pendiculum manus.

Heinge og hamre krynqdann/hanga Riupu tangar/ Grimnis Sijlgs å Galga Ginnungs Bruar Linna.

Gg Huß

Huß Kienningar. Huses Naffne. Appellationes domus

Hus er kallad Dyrs heite nockru / og kient til Mæners / Buffer/ Glugga/ eda annara Naffna sem å husi heita. Et Hus kaldes med it Diurs Nafn/ som henføris til Vinduvet / Den / Taget / Bielcker oc andet som er i Huset. Domus appellatur alicujus animalis nomine, & refertur ad fenestram, fornicem, culmen, tignos, trabes & reliqva in domo nominata,

1 (a) Biffdist høll thå er hefføe / heidreks offkom Breidu / Wnder (b) flet biarnar fornann/fottlegg Thrasis Veggi. Jtur Gullt laust Vll ar/Jotur Vegtangar thriote. Nema nidur i midiann mest bygirdil nestu.

2 (c) Leigs svelgur enn etur el Jugtanni Lid Manna. Ganga Menn vr Munne/ Marggreptum Fletvargi.

Hus / Salur / Bæur / Raun / Jney / Jnne/ Bilskirner / Breidebl:k / Glitnir / Saukua / Beckur / Thrymheimur / Gladsheimur / Himenbiørg / Walaskiälff We o: Hoff.

(a) Eilyffur G. S. qv. (b) Fletbiørn heiter Hus/ enn Sulann Fotleggur thess fletbiarnar. (c) Leigs Jugtanni: Jtem Fletvargur H: hier Hused.

Hrutur heiter. Veder heeder. Aries appellatur

1 Hrningur. Cornutus. 2 Hornumskale. Corniger. 3 Gumar. Dux. 4 Hvedur. Acer. 5 Hallinstyde. Per declivia currens. 6 Hornhroe. Cornu Rex. 7 Giallδhroi. Pretii Rex. 8 Bekri (qv: Bokri). Lascivus. 9 Midjungur. Mediastinus. 10 Bæler. Qvasi cubitor, qvod illo cubante universus grex cubare incipiat. 11 Mørdur. Arvinæ dives. 12 Wedur. Veder. Priscis usitatum nomen arietis.

Hafurs Nøfn. Buckes Nafne. Capri Nomina.

1 Hymer. Feroculus. 2 Tanngniostur. Dente stridens. 3 Kiappe. Barbam vibrans. 4 Tanngrisner. Raridens. 5 Skimudur. Circumspector. 6 Brusi Busti. Duripilus. 7 Buckur. Cornipeta. 8 Grymur. Nomen proprium viri. 9 Thalalltur. Polyartus.

Horna H. Horns Naffne. Cornuum nomina.

1 Horn. Horn. Cornu. 2 Hnitingur. Plicatus. 3 Hrin/Risa/Radin/Joti. Rugiens, promineus.

Hani heiter. Hane kaldis. Gallus vocatur

1 Hani. Hane. Gallus. 2 Fiallar. 3 Fegringur. Skøn. Formosus. 4 Asläkur. 5 Widoffner. 6 Salgopner. 7 Kongur.

Hæna Heiter. Høne kaldis, Gallina vocatur

1 Håbrok. 2 Kada. 3 Keysa. 4 Kirna.

Hlat-

Hiartar heite. Hiorter kaldis. Cervi appellantur

1 Hjortur/ Dyra thrór. 2 Hlidur/ Eikthyrner. 3 Dun/Dainn. 4 Dalur/ Mótrodner.

Hunta Biorn. Biørn kaldis. Ursus vocatur

1 Biørn. Ursus. 2 Besse. 3 Blómur, Candidus. 4 Bera. 5 Elvidner. 6 Bla Jarl. A ceruleis dentibus. 7 Jsólfur. 8 Breider. 9 Breidvegge. 10 Beßingur. 11 Basse. 12 Hallte. 13 Hlabardur. 14 Wffur. 15 Frekur. 16 Vilner. 17 Jorrekur. 18 Moßmoi. 19 Fetvidnir. 20 Hun. 21 Freß. 22 Vertli. 23 Artanl. 24 Jolfudur. 25 Jffingur. 26 Vilkardur. 27 Rate.

J.

Jß heite. Jses Naffne. Nomina Glaciei.

1 Jß Jokul Svell ma kalla. Himen/ Hus/ Hiálm/ Klæde/ Tiald / Bod Vatna og Siofar. Jß kaldes Vandets oc Haffvets Himmel / Hus / Hielm / Klæde / Telt / Lerret. Glacies uno nomine appellatur cælum, domus, galea, veſtis, tentorium, pannus aqvarum & maris. 2 Aar og Vøtn kallaſt i fornum Vysum Jß Klæddar (ɔ: Jßi thaktar). Aaer oc Vand kaldes i de gamle Viiser Jßklæder ɔ: med Jß beklæd. Amnes & aqvæ in antiqvis Rhytmis vocantur Jßklæddar ɔ: glacie amicti. 3 Item Ræffur Skeliunga. Ræffur Vatna/ Jß voder vedur ſlegnar.

Jardar Heite. Jordens Naffne. Terræ Nomina.

1 Land/Laad. Land. Regio, Humus. 2 Fiørgyn. Strand. Locus maritimus. 3 Froon. Fæcunda terra. 4 Folld. Rund/Grund. Solum. 5 Fiall. 6 Leite. 7 Blod. Terra portuoſa. 8 Heite. Terra termarum. 9 Hiarl. Continens, qvicqvid per gradus exurgit. 10 Háls. Høy/ Bancke. Collis. 11 Hlyd. Latus montis. 12 Hollt. Arida & inæqvalis terra. 13 Heidur. Fæltsted. Tesqva. 14 Hvylſt. Locus depreſſus. 15 Hraun. Terra ſaxis obruta. 16 Hamrar. Steenklippe. Rupes. 17 Haudur. Terra plana & eminens. 18 Hlotum. Bar Platz. Area, planities. 19 Kiollum. Rundal. Convallis. 20 Dalur. Dall. Vallis. 21 Grund. Grund. Campeſtris locus. 22 Wollur. Marck. Campus. 23 Wangur. Vang Latifundium. 24 Brecka. Acclivis locus. 25 Thruma. Aſcenſus montis arduus. 26 Røſt. Levca. 27 Tunga. Iſthmus. 28 Eſkia. Æſculetum. 29 Skaun. Skov. Lucus. 30 Maſte. Mæſt-Land. Terra paluſtris & perforata. 31 Gyma. Fiſſura terræ. 32 Siff. Siff. Juncetum. 33 Bann. Territorium. 34 Dæl. Vallicula. 35 Fitt. Terra lumens & plana. 36 Ekra. Ager. 37 Kalna. Terra ob gelu gramine privata. 38 Froon.

Amæna terra. 39 Aur. Dynd. Lutum. 40 Moll d. Muld/Støff. Pulvis. 41 Jord: skal svo kenna/kalla hana/ Ymes holld/ Moder Thors/ Dotter Ønakurs/ Konu Odins/ Eliu Fryggiar/ Rindar og Gunnladar/ Næru Siffiar/ Golff og Botn Wedrahallar/ Dotter Nottar/ Sister Auds og Dags. Giafubata/ Alldarskip/ Stå Dyranna/ Dottur Nöttur Wid Rånar Kolbur botn vedrahallar. Jord kaldis Ymeris Kiød/ Thors Moder/ Jonakers Daater/ Odins Hustru/ Frygges/ Rinders oc Gunladers Boelskab/ Sifiæ Sønnekone/ Nattens Daatter/ Auds oc Dags Søster: Item Baades giffver/ Alders Skib/ Diurenis Haff/ Naturens Daatter/ Frøes Moder/ Bund for Lufften. Terra appellatur caro Ymeris, Mater Thori, filia Onakri, uxor Odini, Pellex Fryggæ, Rhindæ Gunnladæ, Nurus Sifiæ, Filia noctis, Soror Audi & Dagi (ɔ: diei): Item largitrix Lucri; Navis ætatum, Mare animalium, filia naturæ, Arbor Ranæ; Pistillum, fundum aëreæ regionis.

Suo kuad Eivindur,

Nu er Alffrodull Elfar/ Jøtna Dölgs off folginn Råd eru rammrar trödar Ryk i Mödur lyke (a). Fiarre heffur ad fædes Dyre/ Flotna verdur å Elffar Botni (b).

(c) Halmnegla braut Hilmir/ Haudurgiord fyrer Børdu.
Hier er Siörenn kalladur Negldur Eyum og Skerium.
Siören heiter hier Haudur giord.

(a) Hier er Jordenn kollud Jotna Dolgur Elffarinnar, thuy hun stendur upp vr Vatnenu sem Jøtun. (b) Hier H: Jorden Elffarbotn. (c) Bjarni q:

Jøtna heite.

Asgrut. Alffvari. Aurgelmir. Aurgripnir. Bardi. Blapthuarri. Bendur. Biørgolffur. Brandinge. Bergelmer. Bauge. Dunur. Dumbur. Doffri. Durner. Elldur. Elmgeiter. Furner. Fiølverkur. Flegur. Formiötur. Fialar. Fenrir. Gangur. Gryner. Geitrøtur. Galar. Geyter. Gyller. Grymner. Glaumvar. Glamur. Gillingur. Gripnir. Grißir. Ganglati. Hrogner. Hrumur. Hrudner. Hvedrungur. Häffli. Hripstutur. Hardverkur. Hrockver. Håstyge. Hræsvelgur. Herker. Hringrimner. Hymer. Hrymthyrs. Hvalur. Hryngvolner. Hardgreipur. Hloi. Helreiginn. Hregthiöffur. Hundalffur. Hrædungur. Hroar. Idur. Kottur. Kyrmer. Karlgrani. Leyffe. Mymer. Mult. Midjungur. Midi. Nati. Østrudur. Ønduduir. Ogladner. Rangbeirn. Spreitjungur. Stygande. Sonnir. Svasudur Svarangur. Skatti. Surtur Storverkur. Sækarl. Skerinn. Skrimner. Skerker. Sålfagner. Svartur. Stumi. Skalli. Sokmimer. Samendil. Suttungur. Wrner. Wnne Svålur. Wipar. Wapthrudner. Windur. Widblinde. Wigner. Wer. Widdi. Widgripur. Wandil. Wornir. Wandhøffdi. Ymur. Thiasse. Thingeiter. Thrymur. Thrudgelmir. Thistill. Thryvalldi. Æger.

Konga heite og Kenningar. Kongernis Nafne. Regum appellationes.

MAdur er hvor fyrer sig.

1 Hid fyrsta og hid ædsta Manns heite/ er Keysare/ thar næst Kongur/ tha Jarl. Thesser thryr Menn eiga saman Nøfn thesse øll. Alvalldur thuy hann er Einvalldur Rykes Syns. Fylkir thuy hann skipar Herlidi synu i Fylkingar. Hara edur Herra. Hertuge helter eb nenn svo Jarl sem Kongur/ thuy their leida her sinn umm Land til Orustu/ Sinior edur Senior. Milldingur. Møryngur. Landræke/ thar hann Rekur her sinn umm Land. Ei ma Jall thiod Kong kalla than Skatt gilldur er.

Menniske er hver for sig.

1 Det fornemste oc høyeste Menniskes Naffn er Keyser/dernest Konge/siden Jarl. Disse tre haffver efterfølgende Naffne tilfelles. Alvalldur som er en Enwoldsherre (Monarck) i sit Rige. Fylker/fordi hand sætter sine Soldater i Slactorden. Hari eller Herra/ (fordi hand er Herre offver sine). Hertug kaldis baade Jarl saa oc Konge/fordi en hver aff dennem fører sin Krjgshær i Feltslag. Sinior eller Senior. Milldugur/ (fordi en Første oc Herre bør at være gaffmild). Mæringur (fordi en Konge forsvarer sine Riges Grentzer). Landrække / som fører sin Krjgshær om Land. En Thiodkong kand icke kaldes Jarl/som giffver Skat til en anden.

Homo qvilibet per se est.

1 Suprema autem & dignissima hominum appellatio est Cæsar, tum Rex, deinde Jarlus. Hi tres seqventes appellationes communes habent. Alvalldur qui horum qvilibet regni sui Monarcha est. Fylker, qvia milites suos in agmen ordinat. Hari aut Herra (quia suorum est Dominus). Dux appellatur tam Jarlus qvam Rex, qvià uterq; exercitum suum in prælium ducit. Sinior vel Sennior (ↄ: Senior). Milldingur (qvia princeps debet esse munificus). Mæringur (qvia fines regni sui tuetur). Landræki/qvi per terras agit exercitum. Non potest populi Rex (Thiodkongur) appellari Jarlus, qui alteri tributarius est.

Wpprune Nockra Konga heita. Nogle Kongers Naffnes Oprindelse. Regiorum aliqvot Nominum origo.

HAlfdán er neffndur Kongur/sá er allra Konga var ágætastur/hann giorde Blót mykid ad midium Vetri/ og blótade til thess ad hann skilldi lifa i Kongdómi sijnum 300 Wetra: Enn hann fieck thad Andsvar/ ad hann munde ecki lifa meir enn einn mykinn Mannsalldur; Enn thad munde thó vera 300 Vetra/er eingi munde vera i Ætt hanns/ Kona edur vtyginn Madur.

Halffdan er kaldet en Konge/ som var den berømmeligste iblant alle Konger

der lefde paa den Tid. Hand giorde et ftort Offer midt om Vinteren/at hand kunde leffve en Konge ofver fit Rige udi tre hundrede Aar: Men hand fick det Svar/ at hand maatte icke lefve lengere end en meget Aldernis Mand; Dog fkulde ingen aff hans Affkom/Mand eller Qvinde/i tre hundrede Aar bliffve uden Arten.

Halfdanus vocatus eft Rex qvidam, omnium Regum fui temporis laudatiffimus. In media hyeme Diis magnifice facrificabat, ut per annos trecentos in Regia dignitate vivere poffet: Sed refponfum accepit, qvod unius longævi hominis ætatem vivendo non effet fuperaturus; Interim tamen ex pofteris ejus ad annos trecentos neminem futurum marem aut fæminam ignobilem.

Hann var Hermadur mykill og för vijda vmm Auftur vegu / thar drap hann i einvyge thann Kong er Sigtriggur hiet / tha fieck hann theirrar Konu er hiet Alveig hin Spaka / Döttur Enmundar Kongs vr Holmgardi hinum Ryka. Thau attu 18 Sonu / og voru 9 fœdder fenn / 1 var Theingill er kallaft Manna Theingill, 2 Ræfer / 3 Gramur / 4 Gylvi / 5 Hilmir / 6 Joffur / 7 Tygge / 8 Skule edur Skyle / 9 Hari edur Herra.

Denne Konge var en meget god Krigsmand oc fick til Hufftru en fom heed Alveig med Tilnaffn den Vife / fom var Eymunds / den rige Konges i Holmgard / Daatter. De haffde fammen atten Sønner / hvor aff de nj bleffve borne til Verden i en Fødfel/nemblig 1 Theingill / 2 Ræfer / 3 Gram / 4 Gylv / 5 Hilmir / 6 Jofur / 7 Tigge / 8 Skule eller Skyle / 9 Hari eller Herra.

Rex hic eximius erat bellaror, uxoremq; accepit Alvigam cognomento fapientem, filiam Eymundi Regis divitis Holmgardiæ. Illi octodecim genuerunt filios, qvorum novem uno partu editi funt. 1 erat Theingil, 2 Ræfer, 3 Gramus, 4 Gylvi, 5 Hilmir, 6 Jofur, 7 Tigg, 8 Skule five Skyle, 9 Hari five Herra.

Theffer 9 Brædur voru fvo ágiæter i hernade/ad i ollum frædumm eru Nofn theirra halldinn fyrer tygnar Noffn/fo fem Kongs Naffn eda Jarls. Their atteu enginn Born og fiellu aller i Oruftum.

Diffe nj Brødre vare faa træffelige Krigsbelter/ at deris Naffne i alle Hiftorier holdes i Aet oc Ære fom Kongers ellers Jarles Nafne. De lod ingen Børn effter dem/men bleffve flagne i Krigen.

Novem hi fratres bellica virtute adeo excelluerunt, ut in omnibus Hiftoriis eorum nomina honorata habeantur, ut Regum & Ducum. Ipfi nullos reliqverunt liberos, fed in bellis omnes ceciderunt.

Enn attu thaug Halfdan Kongur og Alvyg adra Nyu Sonu eru fvo hietu.
Kong Halffdan oc Alveig fick anden gang nj andre Sønner/ fom faa kaldes.
Rurfus alios novem filios habuerunt prædicti conjuges, qvorum hæc funt nomina.

1 Hillder er Hilldingar eru frakomner. 1 Hildir, à qvo Hildingi. 2 Neffer.

er

er Nifiungar eru frakomner. 2 Nefer, à qvo Niflungi. 3 Aude er Audlingar eru frakomner. 3 Aude, à qvo Audlingi. 4 Yngvi er Ynglingar eru frakomner. 4 Yngvi, à qvo Ynglingi. 5 Dagur er Døglingar eru frakomner. 5 Dogur, à qvo Doglingi. 6 Brage er Bragningar eru frakomner. 6 Bragi, à qvo Bragningi. 7 Bodle er Budlungar eru frakomner. 7 Boldi, à qvo Boldingi. 8 Lofde er Loffdungar eru frakomner. 8 Lofdi, à qvo Lofdungi.

Aff honum er kominn Eylime/ Modurfader Sigurdar Foffnisbana.

Aff hannem haffver Eylime sin Affkom som var Sigurdes Foffnisbanæ Morfader.

Ex ipso ortum traxit Eylime, qui fuit Sigurdi Fofnisbani avus maternus.

9 Sigar/ thadan eru Siklingar komner/ thadan er Ætt Siglys sem heingde Hagbard/ hier aff heiter galge Hagbards hestur.

Siger / hvor fra de Siklinger ere komne; hvor aff er Sialys Affkom / som hengde Kong Hagbard: hvorudoffver en Galle kaldes Hagbards hest.

9 Sigar, à qvo Siklingi; inde genus est Siglyn, qvi suspendit Hagbardum Regem: qvare patibulum eqvus Hagbardi nuncupatur.

Fra Skylde i Danmarck eru Skiølldungar komner.

Aff Skiold Konge i Dannemarck ere Skiølldunger kaldne.

A Skioldo Rege Daniæ dicti sunt Skiøldungi.

Frá Wølsunge i Francklande eru Wølsungar komner.

Aff Volsung Konge i Franckerig ere Volsunger kaldne.

A Vølsungo Rege Franciæ Volsungi.

Skelffer hiet eirn Herkongur / og hans Ætt kallast Skelvingar / su Kynslód er i Austurvegumm.

Aff Skelffer Konge ere komne oc kaldne Skelvinger / hvis Efftерkommere ere i Østerlande.

A Skelfero Rege Skelfingi dicti sunt, cujus posteritas in oriente est.

Thessar Ætter er nu eru neffndar/ haffa menn sett svo i Skalldskap/ ad kalla øll thesse heite fyrer tygnar noffn svo sem foru stalld uevysa.

Aff disse berømmelige Naffne hår icke alleene de gamle Poeter men endoc de ny kaldet Keyser/ Konger oc Jarler.

Ab omnibus hisce geneologiis & nominibus honoratis denominarant Rythmistæ Cæsares, Reges, Jarlos, qvod etiam nunc faciunt Poetæ recentiores.

Riett er ad kalla Myklagards Keysara Gricklands Kong/og thann sem Rædur Jorsala Londe Jorsala Kong. Roms Kong Romaborgar Keisara Eingla Kong thann Eiglande Rædur. Mannagarm ma Kong kalla.

Det er ret at kalde den Constantinopelske Keyser/ Konge i Græckenland; Oc den som forestaar Hierusalems Land/Hierusalems Konge; Oc den Rommerske Konge/Roms Byes Keyser; oc den der regierer i Engeland/Engelands Konge.

Re-

Rectum est Cæsarem Constantinopolitanum, Regem appellare Græciæ; & illum qvi præfectus est terræ Hierosolymitanæ, Regem Hierosolymitanum; & Regem Romanum, Romanæ urbis Cæsarem; Et ipsum qvi sceptra tenet Anglicana, Angliæ Regem.

Konga alla er ret ad kalla/ Landrådendur/ Landvørn/ Landsæke/ Hirdstióra Word lands/ Folks hylmer. Kong thann er under hinum/ er Skatt Kongur/ er ret ad kalla Kongs Konga.

Alle Konger retteligen kaldis Lands Regentere/ Lands Forsvarere/ Lands Besøgere/ Folcks Forstandere oc Hyrder. Den Konge/ som haffver Skatkonger under sig/ kand kaldis Kongernes Konge.

Reges omnes recte appellantur Imperatores, Defensores terræ, Visitatores terræ, Præsides, Pastores populi. Rex qvi alios Reges sibi vectigales habet Regum Rex dici potest.

2 Thar næst eru i kenningum Skalldskapar their menn er Hersar heita/ kenna ma tha sem Kong edur Jarl/ svo ad kalla tha Gullbrióta/ Audmilldinga Merkismenn. Folkstiorar/ Oddvitar Landsins/ eda Orustu. Fyrer thuyad Thiodkongur hvor sa er rædur Londum mørgum/ tha setur hann til Landstiórnar med sier Skattkonga og Jarla ad dæma Lands Løg og veria Lond fyrer ófryde/ i theim Londum er kongi liggia fiærri/ oc skulu theirra Dómar og Refsfingar vera thar Jaffnriettar sem siálffs kongs.

2 Derneest iblant de Poetiske Naffne ere de som kaldes Hersar/ der haffver tilfelles Naffne med Konger oc Jarler. De kaldes Gulds Uddeelere/ Gaffvemilde: Item for hvilcke der bæris en Fane/ Folcks Styrere/ Oberster i Slactordningen. Thi Kongerne som haffver mange oc langt henliggendes Lande gjør aff saadanne Statholdere/ som i deris Sted forsvarer Landene for Fiender/ holder Ret/ straffer de skyldige/ oc efterkommer andre Kongens Embeder/ oc derfor bæres for dennem i Krigen Faner.

2 Proximi sunt appellationibus Poëticis illi qvi Hersar dicuntur: communes cum Regibus & Jarlis sortiuntur appellationes qvasdam; vocanturq́; aurum distribuentes, Largi opum, qvibus vexillum præfertur, Populi rectores, Antesignani in exercitu. Qvia verò Reges multis & remotis imperantes Regionibus ex talibus viris Præfectos & Proreges faciunt, qvi illorum loco terras ab hostibus tutantur, leges administrant, sontes plectunt & reliqva Regis munia exeqvuntur, ideoq́; in præliis vexilla illis præferuntur.

Enn i einu Lande eru mørg Land herød og er thad háttur kónga ad setia thar Riettara yffer/ svo mørg hierød sem hann geffur til Wats.

Og heita their Hersar eda Lender Menn i Danskre Tungu/ enn Greyfar i Saxlandi/ Baronar á Einglandi.

Oc er Hersar i det Danske Sprog (som Edda siger) Adelsmand/ i Saxisk Sprog en Greffve/ i Engelsk Tungemaal en Frjherre.

Est

Eſt autem Herſar in lingva Danica (inqvit Edda) vir nobilis, in Saxonica Comes, In Anglicana Baro.

Thar ſkulu og vera retter Dômarar / og retter Landvarnarmen yffer hvoriu Herade / eda Ryke thuy ſem theim er fôlgid til Stiôrnar effei er Kongur nar / thâ ſkal fyrer theim merki bera i Oruſtum / og eru thar tho Jaffnvel Hirdſtiôrar ſem Kongar eda Jarlar.

3 Hier næſt eru their Menn er Hauldar heita thad eru Bandur / their er gilder eru ad Ættum og Rettum fullum / thâ mâ kalla Veitande eda Glætande i fiâr og ſatte Manna.

3 For det tredie de Mend ſom kaldes Hauldar / ere Borgere ſom ere aff got Folck oc i god Act oc Verdighed / hvilcke kaldes Rigdoms oc Eendrectigheds Bevarere imellem Menniſkene.

Deinde illi viri qvi Hauldar appellantur, cives ſunt & coloni genere & dignitate clari, qvi vocantur cuſtodes opum & concordiæ inter homines.

4 Theſſar kenningar meiga og eiga their Hoffdingiar / er Kongar og Jarlar haffa med ſier til fylgdar er Hirdmann heita og Hußkarlar. Enn Lender Menn haffa og ſier hand geingna Menn / tha er i Danmørk og Svythiod eru Hyrdmenn kallader / enn i Noreqe Hußkarlar / og ſverla their thô eida ſvo ſem Hyrdmenn Kongi. Hußkarlar Konga voru miøg Hyrdmenn kallader â Danſka tungu i forneſkiunne.

4 Konger / Jarler / oc Høfdinger hafver herforuden deris Tienere / ſom i Dannemarck oc Sverrig kaldes Hirdmenn / i Norge Huskarlar / ſom giør Troſkabs Eed / ſom Kongelige Hoffmænd. Huskarlar kaltes hos de gamle Danſke meſt Hirdmenn.

4 Habent præterea Reges & Jarli nobiles miniſtros domeſticos, qvi in Dania & Svecia nominantur Hirdmenn (ɔ: aulici & ſatellites) in Norvegia Huskarlar (ɔ: Domeſtici) qvi nihilominus juramenta præſtant fidelitatis, ut Aulici Regii Hußkarlar / ſeu domeſtici Regum, apud antiqvos Danos Hirdmenn ſeu Aulici freqventius dicebantur.

Hirdmenn og Huskarla hoffdingia ma kenna ſvo kalla thâ Inndrott / Werdung / Heidmenn Heidſke heiter mâle og giöff er höffdingiar gefa. Jarlar Herſar og hyrdmenn eru einnenn kallader Köngs Runnar / Mâlar / Seſſar / Spiallar.

Hirdmenn oc Hußkarle kaldis aff Poeter Inndrott (ɔ: Indføde Husbetienter) / Werdung (ɔ: Dravantere) / Heidmen (ɔ: Leyeſvenne); Heidſke i gamle Dage kaltes Beſoldning ſom Førſter oc herrer gaffve deris Tienere. Jarler / oc Herſar / oc Hyrdmen kaldes Kongsrunnar (ɔ: de ſom effter følger Kongen) / Seſſar (ɔ: ſom ſoffver i Kammer hos nogen) / Spiallar (ɔ: ſom taler med en).

Hi poeticè appellantur Inndrott / (ɔ: inqvilini miniſtri, domeſtici); Werdung ɔ: Stipatores. Heidmen (ɔ: conductitii). Heidſke enim antiqvitus vocatur

stipendium, qvod Principes suis ministris solvunt. Jarli, Tributarii, Nobiles & Aulici appellantur Kongsrunnar (ɔ: Regiseqvæ), Mala (à stipendio)., Sessar (ɔ: contubernales), Spiallar (ɔ: collocutores).

Gramsrunne lætur glymia / Gunnrykur hinn er snot lykar. Hogna hamri slegnar helptbrädur vm si(?) Woder. Stör vidlar liet slidla Stals Bud lunga maale/ hlemme Sve'd vr hardre/ hufflangann sæduslu.

Bera sijn enn mik Myner. Nordkiend taka enda. Theß oss Thelngils sessa/ thungmeni Syner Yngvi. Räd lukust ad så sijdann / Small malltur Kongs Spialli. Atte Onga Döttur/ Onars Wid grona.

Heyre Sonur å Syrar/Sannreinis fen tanna Aurgreppa kátk vppi Astrin Haraldls M.yna.

Chrift ſkal kenna. Chriſtus kaldes. Christus vocatur

SKapare Himens oc Jardar / Engla / Sólar / Styranda himinrykes og Einzla Kong himna/ Solar / Eingla / Jorsala / Jordánar / Rádande Postula og helgra Manna/ Muncka Drotten/ Allda Christur/ Windrakers Jøffur / Marin Sveirn / Alls Kongur / sialfrade / Forn skalld hassa kient hann vid Wrdar Brunn og Röm.

Himmelens/ Jordens/ Englenes oc Solens Skabere/ Verdens Himmelens oc Englenes Regentere/ Himmelens Solens Englenes Jerusalems oc Jord ns Konge/Ap stlernes oc Hellige Mænds Raadgiffvere/ Herrer offver Munckene/ Christus offver Aar oc Tider / Konge offver Vindene / Mariæ Søn / Alles Konge / Frie.

Creator Cœli Terræ Angelorum & Solis; Rector Mundi, Cæli, Angelorum; Rex Cœli, Solis, Angelorum, Jerosolymorum, Jordanis; Rector Apostolorum & Sanctorum; Dominus Monachorum; Seculi Christus; Rex tecti, ventorum; Puer Mariæ; omnium Rex; Liber.

Setbergs kveda sitia Sunnar ad Wrdarbrunt (a). Svo hessur Rammur Kongur ræmdan Röm banda sig londum. Mættur er (b) Munka Drottins/ mestur afflar Gud flestu.

Christur sköp Rykur og Reisse / Roms hall W.rolld alla.

Gramur skoop Grund og himna/ glygrant S. H. Dygguan Eirn stiller må øllu Alldar Christur off vallda.

Hrot lytur helgum Cruci, heimsferd å leid beima / Sønn er enn øll dyr Onnur/ ein Marin Sveine.

Hird lytur himna Dyrdar / hrein Marin Sveine / Mått vinnur Millding Dröttar/ Madur er hann og Gud sannur.

Mättur er enn vmm off hygge / Mættur Guds vinar vetre. Thö er Eingla gramur øllu Or helgari og dyrre. End

(a) Eilyfur Gudmandson. (b) Skapie Thorordson

EndRled Eingla senda/ Jördanar gramur fiöra. Fors tho hann á hersi/hei lagt skypt or Lopti.

Barn hette eg fyrer Beine/Bragna falls vid Sniallan/Grickavørd og Gard da G.ørf taunag Sera Jofri.

Himens Dyrd lofar holda/ hann er alls Kongur Stille.

Stálfræde dö sijdan/ Sólar fröns ad Nöue/ sá er hieck enn Dagdøkti Døglingur á Jarnnøglum.

Kallmanna Kenningar. Mænds Naffne. Virorum appellationes.

1 SKálld heita Greppar og er riett ad kalla svo hvorn Mann er vill i skalldskap. Poëter kaldes Greppar (ↄ: som begriber oc fatter meget); Ja hver Mand retteligen saa kaldes. Poëtæ potissimum Greppar (ↄ: multa comprehendentes) vocantur; qvivis deniq; homo sic recte appellatur. 2 Reckar voru kallader their Menn / er fylgdu Alfi Kongi / og aff theirra Naffni eru kallader hermenn / og er rett ad kalla svo alla Menn. Reckar kaldes Alfi Konges Soldater oc Søroffvere/fordi de slog altid deris Fiender; Oc er siden saa alle Mænd kallede. Reckar dicebantur milites & pyratici Alfi Regis, qvod hostes semper pellerent; ex qvorum nomine omnes alii homines sic appellantur. 3 Loffdar heita og Menn i Skaldskap Loffdar kaldes oc Menniske aff Poeterne. Lofdar appellantur qvoq; homines poëticè. 4 Skatnar voru their Menn kallader er fylgdu Skata Kongi sem kalladur var hinn Milldi; Aff hans Naffne er Skate kalladur hvor sá er milldur er. Skatnar kalledes Skat-Konges Opvartere/ hvilcken heede den Runde (Gaffmild); Aff hans Nafn kaldes enhver som er Rund. Skatnar appellabantur comites Skati Regis, qvi munificus dicebatur; ex ejus nomine nuncupatur qvicunq; liberalis est. 5 Bragnar hietu their er fylgdu Bragna Kongi hinum gamla. Bragnar heede Bragnes Konges / som haffde Tilnaffn den gamle / Opvarter eller Soldater. Bragnar dicti sunt milites Bragi Regis, cognomento antiqvi, attribuiturq; singulis hominibus poëticè. 6 Widar/ Firdar/ Fyrar / heita their menn er meta Mál Manna. Widar/ Firdar/ oc Fyrar kaldes Dommere. Vidar, Firdar, Fyrar vocantur judices causarum & diremptores litium. 7 Verar heita Landvarnar Menn. Verar heeder Byers oc Landers Vern eller Soldater. Verar milites præsidiarii civitatum & regionum. 8 Beimar Wykyngar. 9 Flotnar thad er Skipher: Svo hietu their menn er fylgdu Beimune Kongi. Flotnar ↄ: Sø øffvere/Skibs Orlogs Folck: saaledis kaldedes Beimuns Konges Soldater/ aff hvilcken Konge Bemer (Bohemi) haffver deris Nafn. Flotnar Pyratæ & navales exercitus: Sic vocabantur milites Beimuni Regis, à qvo Bohemi nomen traxit. 10 Gumnar eda Gumar hietu Fölkstiörnarmenn/svo sem Gumier i Brudfør. Gumnar eller Gunnar kaldes Folckes Anførere; saa som

Hh 2 den

den fornemſte Anførere udi en Brudeſtare kaldes Gumi ; hvor aff er kommen det Ord Brudgom. Gumnar vel Gumar appellantur populi gubernatores & ductores, ſicut Gumi præcipuus in pompa nuptiali dicitur, unde (Brudgom) Sponſus. Refertur etiam ad alios. 11 Gotnar eru kallader aff heite Kon.s theſs er Gote hiet/ er Gotland er Widkient : hann var kalladur aff Naffne Odins og dreiged aff Naffne Gauts / thuyad Gotland og Gautland var kallad aff Naffni Odins. Enn Svythiod aff Nafne Svidris/thad er og Odins Naffn. Gotnar kaldes Mænd aff Gote-konge/ hvor aff Gødland haffver ſit Naffn. Gote-konge haffver ſit Nafn aff Gaute/(ɔ: Oden) ; ligeſom Svythiod (ɔ: Sverrig) aff Svidrer/ hvilcket er oc aff Odens Naffne. Gotnar appellantur viri à Goto Rege, ex qvo Gotlandia nominatur: Ille verò nomen traxit à Gauto ɔ: Odino ; Sicut (Svythiod) Svecia à Svidrer, qvod etiam unum nomen eſt Odini. 12 Dreinger heita their menn er millum Landa fara / their Kongs Dreinger eda fardreinger. Drenger heeder de ſom farer til Vands imellem Landene at handle. Dreinger appellantur qvi in terras negotiandi gratia navigant ſive Nautæ. 13 Waſter Menn / Segger / Kniar heita their Menn er Batnande ero. Vaſter / Segger / Kniar heeder de ſom aff ringe Stand ere bleffne ſtore Mænd. Vasker, Segger, Kniar appellantur, qvi ex humili ſtatu in viros magnos evadunt. 14 Lidar / thad eru filgdar Menn. Lidar / ſom leder en paa Veyen. Lidar ɔ: comites viarum. 15 Thegnar og Holdar thad eru Bændur. Thegnar oc Holdar kaldes Bønder. Thegnar & Holdar appellantur Ruſtici. 16 Lionar heita their menn er vmm ſætter ganga. Lionar ſom legger ſig effter at forlige Oprør : ſive ſom ligner Mißforſtand der kand haffve giffvet Aarſag til Oprør. Lionar, qvi factionibus pacandis operam dant ; attribuuntur nihilominus hæc nomina cæteris.

Kappar/Kiempur/Garpar hetiur. Herrers/Kiempers oc Ficteris Naffne. Heroum, Athletarum, Pugilum nomina ſunt

1 Sniilingar. Udvælde Mænd. Viri eximii. 2 Dreiſtemenn. Stercke Mænd. Viri fortes. 3 Affarmenne. Modige. Magnanimi. 4 Hardmenne. Mandige/haarde. Strenui, audaces, prompti.

Theſſe Naffn eru thar imoti ad kalla Menn. Tvert imod kaldis ſaadan en Herre. Nomina contraria.

1 Blaudann/Thyrſingur Blótamadur/Skaud/Skippa/Wak/Wam/Lock/Leymu Dala. Fryctacti (Bloed)/ Flyctig/ Bedtørffven/ Sky/ Ræd/ Saffſpaane/ Foract/ Spot/ Drog. Timidus, fugax, egenus, mollis, imbellis, effæminatus, ramentum, contemptus, dedecus, ſiphar hominis. 2 Duſilmenne. Slav/Skarn/Mand ſom intet duer. Mancipium (à δȣλ@ ſervus), ſterqvilinum, ſemivir, nullius frugi.

Aur

Aur Madur heiter. Audmilldingur/Mæringur/Skate/Thiodskate/Gullskate/Mannballdur/Audkyffiingur/Sælkere Rykmenne.

Adelig kaldis Gaffmild / Rund / Berømt aff meenige Mand / Æret oc skattet aff alle Folck/ Som udskiffter Rigdom oc Skat/ Lacker/ Rig.

Liberalis vocatur munificus, liberalis, vulgo celebratus, hominum decus, divitias erogans, delicatus, opulentus.

Nyskur heiter. Huoggur/ Gløggur/ Mælingur/Smælingur/ Wæfelingur/ Giøfflatur/Svydijngur/Thiöffur/Hvinn/Hlent/Fenydingur.

Omhyggelig / flittig som (mæler) maaler sparsommeligen / som ydmyger sig oc giør sig fattig(til væskint) for en Blaffert/lad Gifvere/Karrig/Tiuff/Liden Tiuff/Tiuffvens Helere/ Nidst oc Surfittig.

Parcus appellatur, sollicitus, attentus, qvi parcè metitur in triviis fixum, qvi se demittit ob assem (misellus), segnis dator, parcus, Fur, Furunculus, Furti conscius, Sordidus.

Spekyngur heiter. Radvalldur/Snirtimadur/Ofláte/Glæsemadur/Stertimadur.

En Viis kaldis vældig aff Raad / høfsk / høfflig / hofærdig/ (opblast) / ærgierig.

Sapiens vocatur imperiosus, urbanus, elegantiæ & præstantiæ in primis studiosus, fastuosus, ambitiosus.

Hemskur heiter. Raume / Skraume/ Skrápur/Slokur/ Skrockur/Skeid/ Kloffe/Silnne/Flange/Fioffner/Thrudur/Lokur/Kirpsingur.

Daarlig kaldis En lang Rangel / som støder nogen ud aff Huset / Haard / (Skarp)/ Lad/ Fæd/ Tølper.

Stultus appellatur longurio, eliminaris, austerus, asper, ignavus, corpulentus, piger, plancus seu plantus, bubulcus, scurra.

Buar. Smidur/Bundinn Skegge/Bødde/Bratt Skeggur: Høldur.

Bønder (Burer). Bonde kaldis en Smid/ bunden Skeg/ haardt Skeg/ som holder Hus alleene.

Rustici. Rusticus etiam appellatur faber, à colligata barba, (qvod sæpius laborando sudet), Ardua barba; Præcipuè est vir viduus, qvod domus curam solus sustineat.

Last heite eru thesse. Kaude/ Fnaude/ Fole/ Fyffle/ Gasse/ Gokur/Grómur/ Gogur/Gaur/Hrikl/Glupur/Gopi/Glonu/Glanne/Glane/Glappe/Strunde/ Sniortur/Stortur/Hrókur/Hrotte/Thumur/Thriotur/Thrappur/Thuer/Tangimotte/Wamur/Darbekill/Garde/Ginnungur/Gapthraßner/Gunngur.

Thræla heite standa i Ryngs thulu Linne/ Staffklaffur/ Ænnungur/ Lidda/ Werkmadur/Thyr/Keppser/Vilmadur.

Ai Arfi / Erfingi Sonur. Søn. Filius. 2 Arff tekt. Til Arff tagen/udkaaren Søn. Adoptivus. 3 Arffvin. Arffving. Hæreditate fruens. 4 Mogur.

 Gna-

Gnatus. 5 Nidur. Barnebarn. Filius vel nepos. 6 Nidiungur. En aff Efterkommerne. Unus ex posteris. 7 Seffe/Konur/Kundur. Slect/Køn. Cognatus. 8 Bur/ Heffner/Kyn/Affkvame/ Affspreinge/ Broder/ Barme/ Hlyre/ Hneffe/ Liffre/ Siffur/ Kynstaffur/ Ættstudill / Ættbadmi / Ættbogi. Barn/ Heffnere/Køn Affkome/Vdspring/Broder/Førsteføde/Brødre som haffve en Moder tilsammen men icke en Fader / Samfrende / Slectens Kiep / (Køns Kiep)/ Stammens Grøde/ Stammens Bue / (fordi hand udspreder Efterkommerne/ som Buen Piler). Filius, Ultor, Genus, Progenies, propago, frater, primogenitus, frater uterinus, consangvineus, baculus generis, stirpis germen, stirpis arcus, (qvod posteros dispergat, ut arcus tela). 9 Mager/Sffiungar Svilar/Hleytar/Spillande eda Spialle/Toffte/Kompan/Fielage/Fostre/Winur/Wandamadur/ Frende/ (inde Freundt). Herforuden er Daatter Mand/ Hustrnes Fader/ Svogre/ Bugbrødre/ som ere udi ens Lycke/ Stalbroder udi Raad/ Blisidder / Stalbroder/ Fosterfader oc Fødning/ Ven/ som med Velgierning haffver forbundet sig nogen/Blodforvant/Elskelig. Sunt præterea gener, Socer, Affines, Rivales, Consortes, Socius consiliorum, Consessor, Socius, Nutritius & Nutritus, Amicus, qvi beneficiis aliqvem sibi devinxit, cognatus, dilectus.

Ovinur / Dólgur / Andskote/ Sokui/ Thrøngver/ Skadamadur/ Osuifrungur/ Bage.

Uven/Gienpart/Sathan/Forbandet/ Giørendis en bange / som giør skade/ sparer ingen/ som er nogen til skade.

Immicus, adversarius, Sathanas, Maledictus, Anxium reddens, Noxius, nulli parcens, qvi obest alicui.

Madur heiter eirn hvor. Tá eff tveir eru Thorp eff 3 eru. 4 eru Føruneite. Flockur 5 Menn. Sueit eff 6 eru. 7 fylla sogn. 8 bera Amæles skor. Nautar eru 9. Tiger (ut Duger) eff 10 eru. Ærer eru Elleffu. 12 eru Toglod. Thys eru 13. Ferd eru Fiortan. Fundur er thad er 15 hyttast. Seta eru 16. Sokn eru 17. Ærner thykia Ovíner theim 18 Mæter. Neyte heffer sa er 19 fylger / Drótt eru 20. Thegnar eru 30. Folk eru 40. Fylki eru 50. Saffnadar eru 60. Sorvar eru 70. Olld eru 80. Her er 100. Lydur heiter Landsfólk.

Tyu hundrud Tyræd eru i thusund. Tyu thusund eru i stocke. Tyu stockar eru i Selskap. Tyu Selskapar eru i Her. Tyu Hervar eru i Søffnude. Tyu Søffnuder eru i skara. Tyu skarar eru i flocke. Tyu flockar eru i hópe. Tyu hópar eru i Talbert. Tyu Talbert eru i Koor. Thad er Legio. (Lutherus skriffar i eirnre Legion 6000.)

Enn eru thau Nøffn er vier látum ganga fyrer Nøffn Manna / og køllum vier thad Widkienningar/eda Fornoffn Manna.

Thad eru Widkenningar ad neffna einhvorn rettu Naffne / og kalla hann er hann vill til neffna eiganda/ veitanda eda saktanda theirra hluta. Svo ma kenna

na mann vid Ætt sijna/og kalla hann fødur eda Affa/ Son eda Brødur/theß er hann nefndt. (a) Waßu Olafsson Austan/ Elffdur å Vatned skelffda.

Enn eru epter Alldar heite.

Hyrd/Gester/Hußkarlar/Jndrött/Hiön/Runi/Thopti/Radgiafi/Jnnhysin zar/Aldathoptar/Male/Serlar/Fylgd/ Fielagar/ Frendur/ Vinir/ Einkili/ Werdung/Daler.

Thetta kollum vier Sannkiennyngar/ad kalla madur sie Hraustur/Hardur/ Hagur/Hostur/ Kiæru/ Kndur/ Rykur/ Rostur/ Reidur/ Rame/ Radugur/ Sniallur/ Snarpur/ Snotur/ Sterkur/ Siöviuur/ Waßtur/ Vænn/ Var/ Welldugur/Blydur/Bigurtur.

Thetta kollum vier Tvyrided. Hier fylger skudning sannkenningu/eff madur er kalladur/ Alrøstur/Offurhugadur/Fullhvatur.

Wægfæll og å marga vegu er sannkenningum Breitt/og heya thær mest orda skølda i Skalldskapnum/ og fegra mest Skalldskapen. Mann skal kenna vid verk syn øll thau er hann thiggur eda veiter eda giorer. Hann ma kenna til Eignar sinnar theirar er hann å eda gaff. Hann skal so kenna vid thessa hlute ad kalla hann vinnanda eda fremianda verka sinna.

Mann må kalla vid arheitum øllum kallkendum/ hann Reyneß i thuy hann vinnur. Enn Reiner er Vidur og Tre/ stoffn staffur / Fiør eda Bordraugur thad er skog tre/ og kiendur tileignar eda verka.

Hlackar stoffus ad heffna. Herdendur i thuy Sverda.

Lådsrupla Fe Frydu Fornbanga Herdraugar sverda sæke mørdu sier veslare Heslis. (verka.

Kall ader eru Menn Mordungur/Marungur Nidjungur streiglande vyga eda Wndur låta thad ytar Æe smatt er måtted/ skemordungur stordu/ skylus Rödull hiya.

Hvorn Kallmann ma kalla feyte og fæde Hræfugla og Varga/svo og Jtriod eda gomriöd.

Austrann komttu med allra meskann/ Yagiar mars i thræk Bygder / Fidri riodur/enn standmenn ydrer/ fålma kvådu Ægeshialma.

Hvad man eg ydur eda Ødrum/Wlffbrynniudum kynna. (b)

Heids Loffa eg hialmi blydann/harant ne ma Gud sannann.

Madur er kendur styger og ferger/ heyter og hreyter/Myer/ Meyder/ sæker/ og særer sockuer og stongver Wæler/ veiter Æger Otte.

Otte kunnid Elgium hætta Æde vedurs vmm skelfoan grædi Feingens Gulls eda sæde della/ fremm og vmm alldur vnd draffnu Tialldi.

Thessum heitum skal kenna Mann til Gulls edur Vopna.

Kenna skal Mann Ødens heitum øllum og øllum Asaheitum.

Wel

(a) So qvad Thiodolffur, (b) Hier er Madur kallad Wlfbrynjadur,

Wel thyker kent eff Alffa kent er og Jøtna og Dverga / og er thad flest haad eda lastmæle.

Gestur heffner Geltisrastar / Galldurs Midiunge stalldar. Dundi diupra benia / døgg rostkligast høagvid.

Rysa toku Langer Laukar / Lindar Alffs vid Gyme stälfann.

Og or Dvysa Asu / Jarnraddar svo kvadde Bragtogner hiö Bogna Barg vt hyrmer varga.

Madur er kendur Aar / Rudur eda Bode eigna sinna / og kent vid Herklade vopn / orustu / hlyfar / Gull eda Skip.

Enn eff Illa skal kenna / thä ma kalla Mann / grein Svyna eda hunda / og alls fienadar. Kalla mä hann og Konga heitum / og kenna vid nockurs Konar verkfære / eda thad hann er styrande / ut.

Megu i gegu glygge / qv: Greffia Tygge. Halft nam hann thad Linga. Hrafnar traut stinga.

Madur er kalladur Frømudur / eda Recker eda Pryder Thiödarennar / sa er ødrum veiter sæmd eda frama / edur giører ad meira Manne enn ädur var hann.

Hrene stolpa atti Hiälpar / Herreker Bragtyeker. Hatt sitid hans i Rettu Hvar mætur Skørungur sæte.

Madur er kendur til vidar sem fyrr er ritad / kalladur Reyner vopna edur vyga / ferda og athaffnar / Skipa og alls theß er hann rædur og ræner.

(a) En stirtinul starde. Stordarleggs fyrer bordi. Frons ä Folkar Eyne. Franleitur og bleß Eitri.

(b) Meydur er Mørgum Ædre. Mordreins i Dyn fleyna. Hiot fær hilldi borinn. Hiarl Sigurde Jarle.

(c) Astthollum stendur Vllar. Austur ad myklu trauste. Reike lundur hønum Ryke / Randfars Brumadur hart.

(d) Rockur Ondur bad Rander / Reggbus sa man leggia. Roog skya hiellt Rya / Ragni haustnott gegnum.

(e) Geck i Gulle stokua. Gioff ryffur hars dryfu. Astur vidur Ærenn throsta. Asfreyrsæng Meyar.

(f) Heill stettu Handar svella / Hlinur kvadde so Brinia. Alls bod gierde Bioda. Borrædur til theß hiorua.

Ogn stoduar heffe eg Æge / Einradum Thorsteine.

(g) Halltu thar er Hraffn n'e suelltat / hvaträdur ertu loade.

Ognarstaffur fyrer Joffrum / Yzaur tvelm vt Kynb.yma.

(h) Hlod enn hala tiedu Hirdmenn Aragreune. Audar thorn fyrer Ornum / vngur valkosta thunga.

Ma-

(a) Wi..ur Viggas. (b) Kormatur. (c) Hallfreom. (d) Arnör. (e) Reffur. (f) Reffur. (g) Ottar. (h) Arnor.

Madur er kendur vid Gull / kalladur Gullbriótur / Gullsender / Gullvorpudur/ Gullstryder/ Gullskate.

Et Menniske kaldis aff Guld Gulds Brydere/ som sender Guld/ som udkaster (Verper) Guld.

Homo ex auro appellatur auri fractor, aurum mittens, aurum projiciens: Hoc modo etiam ex aliis metallis.

Rett er ad kenna Mann og kalla hann Son Jardar eda Mögu eda theirrar Höffud skepnu er Madur er Afffapadur: ut.

Helldur var hinn er sellde/ hardkeipt Sonum Jardar.

Of stiller thad alla Audigt Lyff fyrer dauda.

Tungl gaff Triggvinur Eingla/ talid Dægur Mæger Lægcs/ Feck Hlyrner Stad Stiörnum/ Sterkur og Allder Merkia (i).

(i) Denominantur etiam viri ab arboribus omnibus, qvæ in lingva nostra in genere Masculino proferuntur. Ratio est, homo in operibus suis omnibus exercetur, id nos dicimus (hann reinest) ɔ: exercetur, probatur; quia vero vox hæc cum Reiner/ ɔ: sambucus sylvestris, communem obtinet sonum, homo quilibet à lignis cunctis varias sortitur appellationes, vocaturq; (Sverdavidur) à gladio & frutice, (Wopna Lundur) armorum Lucus, (adhiberi hic possunt omnia gladiorum & armorum nomina), (Herthollur) à fraxino & patientia laborum (Ognarstafur) Timoris baculus, draugur) exercitus arbor. Est autem (Draugur) in lingva nostra proprie arbor arida, comis & succo omni privata; Metaphoricè autem spectra appellamus (Drauga). Infinita est hujus formulæ apud Rhytmistas variatio.

Item ex omnibus Odini & Faunorum (Alforum) nominibus ex Centauris etiam & Nanis sed hoc plerumq; in rem malam: ut (Skalldar Midjungur) à clypeo & nomine Centauri.

Odini præ se fert Epitheton (Lindaralfur) ab ulvo & alfo ɔ: fauno. (Málmagautur) ex Metallo & nomine Odini. Latissimus hic se pandit appellationum campus.

Vocari porro vir potest, cibus, sagina, aspersio volucrum carnivorarum & ferarum, qvod illis in prælio esca fiat. Hinc (Gömrtódur) palatum avis vel feræ cruore suo illinens. (Wlffbryntadur) Lupus circumdatus vel armatus. (Elgfeiter) Aprum sagninans: Item filius, gnatus Terræ & elementorum quibus constat.

Kvenna H: Qvinders Naffne. Mulierum appellationes.

Kona heiter 1 Fliód. 2 Sprund. 3 Spracke. 4 Svanni. 5 Svarri. 6 Seta. 7 Snót. 8 Ristill. 9 Halsvarkur. 10 Brudur. 11 Dws. 12 Hneita. 13 Wyff. 14 Fenna. 15 Rygur. 16 Eckia 17 Kona / Wyff aff Weffnandi. Kone/Vyff/saa kaldet aff Veffven. Mulier (Wyff) à texendo. 18 Bru-

var (a) og Fliod heita thær Konur er fara med Dramb og Skart. Brudur oc Fliod heeder de Koner som bruger stor Pram oc Pral frem for andre. Vocantur fœminæ ornatus muliebris præ cæteris studiosæ. 19 Snóter heita thær Konur er Ordnæfrar eru. Snóter heder de Koner som ere ordrige oc stickelige. Eloqvens & pulchrè morata. 20 Dróser (à δρόσος qv: roscida) heita thær/er Kyrlatar eru. Drósér som er affholden oc stickelig. Temperata & modesta. 21 Rystill er kalslud su Kona er Skørungal Lynd er. Rystill / o: en Kone som er duelig oc modig. Mulier strenua & generosi spiritus. 22 Ryggur heiter su Kona er rykust er. Ryggur / som er rjg. Locuples. 23 Feyma heiter su Kona er ófrøm er / svo sem ungar Meyar eru / eda thær ófraмar eru. Feyma / som er fiin / blyferdig / som unge Piger ere. Verecunda, qvales sunt Virgines juniores. 24 Sæta heiter su Kona er Bondi hennar er aff Landi fa inn. Sæta / som sidder alleene oc hendis Mand er reyst i fremmede Lande. Residens, cujus maritus in terras peregrinas profectus est. 25 Sprachke. Fornemste Qvinde. Mulier primaria. 26 Svarre. Mandinde. Virago. 27 Svarkur. Som kand svare for sig. Responsatrix. 28 Hneita. Sød. Dulcis. 29 Svanne. Hvid som en Svane. Candida. 30 Hæll helter su Kona er Bondi hennar var Weigenn. Hæll heeder den Kone hvis Mand er ihielslagen / oc kand see i Helffvede. Calx, cujus maritus interfectus est. 31 Eckia heiter su Kona er Bóndi hennar vard sóttdaudur og Eckiur meiga allar thær Konur heita er sitia effter Bændur sijna ogiptar. Encke. Vidua.

32 (b) Eigum Eckiur Alkalldar tvær/thær Konur thurffu Blossa. Hier kallur hun̄ Eckiurnar Hæla/enda hiett hælar á fótum hus / er han̄qvad thurffa verma.

Vi haffver to Encker som ere meget kolde/ oc haffver Varme fornøden. Her kaldis Encker Hæler: Men Hæler tages for Fødder som ere kolde aff Alderdom.

(c) Sunt nobis viduæ præfrigidæ duæ, hæ mulieres indigent igne. V it ius dixit pro calcibus, qvæ (Hælar) vocantur; calces autem pro pedibus ob senium frigentibus.

33 (d) Theß sitt eg thægra hnossa / Thrudur avallt hin Pruda. Hvorsumm seit á hráka/hnuginn Sleipnes tuggu.

34 Ad vrhængs Jardar / ytendur fyrer mier Nytur. Greipar svells hins Gialla Geffn Seridkera neffna.

35 Hier kallar hann Fenris Ulffs tuggu Frotterfnis Glepnis. Enn hráka Ulffsnis kallar hann á thá er Rennur vr Munni hønum og Van heiter / theß kvedst hann á Wain / o: Won sitia/ad Menn mundi kalla hana Konuna Eckiu / thad kalladi hann Hæl eda Kerra Jardarnnar.

36 Eliur (e) heita thær Konur er ein Mann haffa.

Eli-

(a) Inde vox Danica Brud Sponsa. (b) So qvad Egill. (c) Egillus Skallagrimus, (d) Sro feiger i Strydkera vysunni, (e) fortè inde Elig; vox Danica.

Elÿur kaldes de Koner som haffver en Mand.
Eljur appellantur mulieres, quæ unum habent virum ɔ: pellices. Mater Eida vocatur: Nipt soror.

37 Kona er køllud Wedia og Mála edar Runa Verssiins / og er thad vidur Kenning.

38 Konu skal kẽna til alls Kveñbunadar Gulls og Gimsteinia Øls og Wyns og annar Dryckiu er hun selur eda geffur / svo til ølgagna og allra annara hluta / theirra er henne sömer ad veita.

Kone skal kaldis aff alle sine Prydelser / nemlig Guld / Ædelsteene; Item aff Øll / Vin oc anden slags Drick / som hun selger eller giffver.

Mulier appellatur ex omni suo ornatu, auro, gemmis, cerevisia, vino & omni genere potus qvem divendit: Item ex omnibus iis quæ decenter operatur & exhibet.

39 Rett er ad kalla hana Seliu eda Lag thess er hun midlar. Enn Selia eda Lag thad eru tre / thuy er Kona køllud til Kennynga ollum Kvennkendum vidarheitum: Svo sem / Lind / Eik / Biørk: Inde Gulls Linds / Lyneik (c).

Det er ret at kalde hende Selia / som selger de Ting som hun meddeeler. Selia kaldis oc et slags Træ: Hvorfor hende tilkommer alle de Træers Naffne som de Islænder haffver udi fœminino genere: Nemlig / Lind / Eeg / Bøg.

Rectè vocatur (Selia) venditrix earum rerum qvas communicat. Selia etiam dicitur species ligni, ideoq; ipsi conveniunt omnes appellationes arborum in genere fœminino apud nos prolatæ: ut Lenticus, qvercus, arbor.

40 Enn thuy er Kona kend vid Steina ad thad var i Fornesktunni Kvennabunadur er kalladur var Steina Sorvi; og thar høfudu á halsi sier / nu er so færtt til Kenninga / ad Kona er kend til Steinis og allra Steina heita.

Aarsagen hvorfor Koner kaldedis aff Steene er denne: I fordum Dage droge Qvinderne Halsklæder giorde aff Steen / som kaldis Steinasørvi; Hvorudoffver alle Steenes Naffne tillegges Koner aff Poeterne.

Ratio autem cur ex lapidibus mulieres denominentur, hæc est: In prisco seculo collaria gestabant, qvæ (Steinasørvi) vocabantur, ex lapidibus confecta; hinc omnia lapidis nomina illis poëticè attribuuntur, ut ex veteri Rhytmo apparet, ubi mulier (Lofu Landrifs) dicitur appellatione ducta à Lofn qvæ una est Asynijs & Landriff quæ terræ costam sonat, & lapidem denotat.

41 Og (f) Lidhraustann Leisti / Loffn er her soffnadur / Landriffs Leingi thynnann / Logdyrs ofann styrt. Hier er Konann køllud Loffn Landriffs / Riff er Beini enn Bein Lands eda Jardarnar er Steirn.

42 Kiend er og Kona Kallkendum Vidarheitum / Apalldur / Lundur Askur og Widur / sem hier seiger.

(c) Lyneik à lino & qvercu &c, appellatur. (f) Svo qv: Biarne Arnorson.

43 Hne fyrer Leik en Lauka/ Loffn kunni thar ftoffna/ Stór/ Vænn ftyriar kenni/ ftendur Lyn Apalldur mynumm.

Thann munde eg vid villa / valkliffs medan eg liffde. Alinn eru biørk ad bølvi/ Brands Algranan ftanda.

44 Konu er rett ad kalla øllum Afynia heytum Walkyriuheitum/ og Dyfaheitum Norna heitum/ Oruftuheitum/ og øllum Eyaheitum og Landa Kallkendra.

Koner kaldis oc retteligen med Afers / Valkyriers / Dyfaheiters / Norners / Krigs/ Øers oc Landers Naffne.

Recte quoq; mulieres appellantur omnium Afyniarum, Valkyriarum, Nornarum, Belli, Infularum & Terrarum nominibus, quæ referuntur ad aurum, opera aut aliqua adjuncta mulierum, qvæ etiam variatio copiofa & multiplex eft apud Rhytmiftas.

45 Kalla ma hana Spønz eda Spyru/ Reid eda Rån eda Thillu.

46 Sizur vmud kemur fvanna / Serkland ad mier grandi. Sólmarkar drepur ferkiar/ Samland vid mig gamni.

47 Fiøtra var ftå Moens mat/ Mærar og Gudi kiar. Spyrufemi hønd hier/ Hrynga byrtiff vyrding.

48 Rett er ad kalla Konu Kongaheitum/ Gramur Hilmir og ftykum Nøffnum.

Adelige Koner kaldis oc med alle Kongelige Naffner.

Rectè deniq; omnibus Regiis nominibus fœmina nobilis & princeps appellatur.

49 (a) Lønd ver Løffdungur Røndum/ Lauks Mafirlishauka/ Hialmklædum heffur Hilmer/ Huytynga frid Lytinn.

50 Kenna fkal Konur vid Gull og allt Glis theirra / og allt hvad thær eigu i Gripumm og vid allar Hannyrder theirra/ fvo og vid øll Kerølld og Dryckiu.

Kenna ma thær vid Steinaheite øll/ og fvo til handar og fiovar. Enn thut er rett ad kenna Konu vid fió eda hønd/ ad thad å heiti faman og eigu Konunnar/ fva fvo fem hond heiter Mund/ og fo heimann fylgia hennar.

Sær heiter Mar/ og foo Ver. Mar H: Heftur / og thuy ma kenna til fióar / Karla og Konur. Enn thad er rett i Skaldfkap ad haffa thar fogn er vm falla ftigur / til theß er hier merker/ fem Reffur qv:

Sods og fydra hedna fundur færer tre grundi. Tetta fkal fo vpptaka.

Tre kalla eg Tein. Tein kalla eg Bein. Bein kalla eg Wid. Wid kalla eg Wyde. Wyde kalla eg Sæ. Sæ kalla eg Mar. Mar kalla eg Heftur. Heftur kalla eg Hraffn. Hraffn kalla eg Sky. Sky kalla eg Floka. Floka kalla eg Willarfloka.

Thetta køllum vier Refed /

Og

(a) Løffdungur qvad.

Og tha viguru hafa. (b) Ordsnialler meñ miøg i verka sijnum er vier kollum gátur. Heyr Mundridamar Nagla snyr æ erie vag ad fløgi.

Thad haffa miög i Kvedskap their er myrkt villia Yrkia ad neffna thann hlut er heiti á vid hinn er merker søgnua.

Akur verd eg opt for sinkri Eysyiiar tho sytia. Riöder mier hin mæra/ Menkryk niorum sikia.

Heyder fylgrat haudrl/ Hauk eyni eg svo mynu. Seturskeitandi sukak/slægur á hvoriu Dægri.

Eigi veit eg nær ægi ad flyter må knyta/ Dyr er fiska færa feigligt thad vier elgumm.

Thad er allt eitt og Taumdyr / thuyad ſædi heita taumar fiski færi og vidløg hesta / thessum Figurum er marga vega breitt i Skalldskap. Kona er kend til Gulls og kølluð Selia Gulls.

Svalteigar mun seliu Gallt Widblinda galltar. Rakastandi rastar reyt thuenigs muna Leingi. Hier kallast hvalur vidblinda galltar/hañ var Jotun og Drô Hvali i Haffi vt sem Fisk. Teigur Hvala er sær Roff Sæffar er Gull/enn Könann Selia Gulls theß er hun geffur/og svo heite vid Seliu edur trie sem fyrr er ritad.

(b) Sem hier er qvedt.

51 Mørk og Tröda kallast Kona.

Skorda var i föt færd. Fiardbenis Afarhrein. Myrri Søng Naddfreir. Nisting vmm miadarrist.

Mens haffa Milldar Syniar/ miukt stalls logid allar. Ska hoff verk vellti stod still tann Strantunnglß aff mier Dranum.

Thuiad höls hrynbals/Hramma thar eg ber framm. Billings á Burarfull/ Blarkar heffe eg Lagmark.

Aura steydur eyrum eik fogur brien Leiki.

Kvennkenningar Illar. Konernes lastelige Naffne.
Nomina mulierum infamia.

1 Syrpa. Dyndig. Lutosa. 2 Snegda. Haard. Austera. 3 Skessa. Segnekone/Spaaqvinde. Saga. 4 Saurlyffa. Offverdaadig. Luxoriosa. 5 Fiera. Vanskelig. Difficilis. 6 Fiffla. Moria. 7 Fiappa. Sladder. Garrula. 8 Flykra. Flicket/kludet. Pannosa. 9 Hreysa. Opfød i en Faarestie. In caula educata. 10 Heria. 11 Hvippa. Opkiltet. Succincta. 12 Kolta. Sort som Kull. Carbonis instar nigra. 13 Gegda. Geck/Vflickelig. Immodesta. 14 Skitia. Skiden. Sordida. 15 Thæfeldoedra. Som bæser omkring. Circumcursitans. 16 Stegla. Lang oc smal. Longa & gracilis. 17 Glidra. Insitabunda.

18 Kollud er Kona Trøllkonuheite eff Illa skal kienna/thuyad rett er ad hun heite Grydur edur Gygur theirra hluta er hun fer med.

19 Ot Othockadur ockar Ost myger brodgygi. Biugt elur sorgumm Saurga/ Saupstryder Flotgrydi.

20 Thær ma og kenna vid hvorvetna herveligt/ thad er hun er styrandi/ thuals edur sneipn og hland skiölu.

Kylfa kennest i thessari Wysu.

Heffur i hendi til Hoffuds giørva / Beinbrot Bua Bøl Sigvollda Wa Wykijnga/ Børn Hakonar. Sia skal verda eff vær lifum / Eiki Kylffann öthørff Donum.

Hier er Kylffann kiend / og merkt med thad tilfelle / sem aff henne mætte giørast og heffur Ymsar Lykingar Jeirni Wijsu og kallast thad Fyngalknad.

Kua Heite. Koes Naffne. Vaccarum nomina.

1 Kyria. Vacca primaria. 2 Kvyga. Qvie. Juvenca, vel vacca unius Anni. 3 Frema. Qvæ primum peperit vitulum. 4 Autumbla hun er ædst Kua. Vacca optima. 5 Baula eda Belia. A boando. 6 Wembla. Som har en stor Vom. A magno ventre. 7 Svembla eda Symla. Qvod mulgeatur.

L.

Læti heita. Lader kaldes. Gestus appellantur

Læti eru tuenn. Læti heita Rodd. Læti heita Æde. Æde er ölund. Reide er og Tuykend. Reidi heiter thad madur er i Illmu hug. Reide er og fargiorffvi Skips og hests. Far er og Tvykent. Far er Reidi. Far er Skip. Thuylykt Ordtak haffa Menn ad yrkia folged/ og er thad kallad offliost.

Lyff heiter. Liiff kaldes. Vita appellatur

1 Lyff. Liiff. Vita. 2 Alldur. Alder. Ætas. 3 Æffe. Evig Tjd. Ævum. 4 Elle. Alderdom. Senectus, quæ appellari potest Nutrix Utgardelōki & Skrymneri, colluctatrix Thori. 6 Fiør.

Leggur. Skenckel (Leeg). Crus.

Leggi alla er rett ad kalla/ Hus/ Himen/ Hemi/ Mergiar. Lege kand kaldis Marffves/ Huus/ Himmel/ Verden. Crura omnia vocari possunt, domus, cælum, Mundus medullæ.

Logn i Olvismalum. Veyres oc Vandens Lundhed kaldis.

Tranqvillitas Aëris & maris appellatur

1 Logn h: med mønnum Roe. Qvies. 2 Leg med Gudum. 3 Kalla Windflot/ Waner. Ventifuga. 4 Offhly Jøtnar. Placabilitas. 5 Alffar Dag Sæffa. Diei somnus. 6 Dvergar Dags veru. Diei mansio.

M. Maal.

Maal. Tungemaal. Sermo vocatur

1 Ord. Ord. Verbum. 2 Ordtock. Ordsprock. Paræmia. 3 Snilli Tal. (Snild Tale) Smuck Tale. Cultus sermo. 4 Sogn. Sagn. Relatio. 5 Senna. Sanden. Verus rumor. 6 Thræta. Trætte. Contentio. 7 Saungur. Sang. Cantus. 8 Galldur. Signelse. Præcantatio. 9 Kvedandi(a). Sang. Cantilena. 10 Skial. Skal. Ratio. 11 Hialdur/Hial. Popularis sermo. 12 Skvall. Skvalder. Nugamentum. 13 Glaumur. Gladelig Samtycke. Plausus. 14 Thiarka. Garritus. 15 Gys. Gisning. Cavillatio. 16 Trapt. En skarp Trætte Acris disceptatio. 17 Skalp. Skarns Tale. Illotus sermo. 18 Skrap. Udleggelse i nogen Fabel. Affabulatio. 19 Dælska. Inanis spes. 20 Hie:ómi. Vanitas. 21 Affgeila. Diverticulum sermonis. 22 Helter og Rödd/Römur/Omun. Synonyma vocis sunt Rodd/Römur/Omun. 23 Thyttur. Tuden. Sonitus. 24 Gaull. Sonus repercussus. 25 Gnyr/Glymur/Thrymur/Rimur/Brak. Fragor. 26 Svipur/Svipan. Levis sonus. 27 Gangur. Tumultus. 28 Dvergmali. Echo.

(a) At qvede ○: canere

Modur H. Elda.

Mágar H.

1 Isiangar. 2 Svilar. 3 Hleitar. 4 Spialli eda Spiallandi. 5 Thopti. 6 Kompan. 7 Felagi. 8 Fostri. 9 Winur. 10 Wan'am:dur.

Munnur Heite. Mund kaldes. Os appellatur

1 And. Land. Regio. 2 Hus eda Borg. Hus eller By. Domus vel civitas. 3 Tungu. Tunges. Lingvæ. 4 Tanna. Tænders. Dentium. 5 Orda. Ordenes. Verborũ. 6 Góma. Gumernes. Palati. 7 Wara. Læbernes. Labiorũ.

N.

Nattar heite. Natten heeder. Noctis Nomina.

1 Nótt / Nift / Nip. Nat. Nox. 2 Málgryma. (Maaleds Grime) Tales Skiul. Velamen sermonis. 3 Ollós Mørck. Obscura. 4 Ų sorg. Uden Sorg og Bekymrelse. Vacua curæ. 5 Myrkurfara. Som farer i Mørckt. Cum tenebris proficiscens. 6 Sveffngaman. Søffnens Skemt. Somni Jocus. 7 Draumgiorun. Som gior (Drøm) oc Søffn. Somnia gignens.

Sveffn heiter. Søffn heeder. Somnus vocatur

1 Rekur / Borgi / Plundur. 2 Nótt heiter med Mønnum. 3 Enn Mola med Gudum. 4 Kalla Grynu Ginreigenn. 5 Ollós Jotnar. 6 Alffar Sveffngaman. 7 Dvergar Draummorum. 8 Nött:

8 Nőttu skal svo kenna / kalla hana Dőttur Niorva Jotuns / enn Brudi Naglfara og Onars / kalla må hana Kuntu og Bediu theirra / enn Mődur Auds og Jardar / Nőtt er Angur og Sőtt Fugla.

Nat kaldis / Niorves Jotuns Daatter / Naglfares oc Oners Brud / deris Hustru oc Medhustru / Auds oc Jords Moder / alle Fugles Anger oc Siugdom.

Appellatur adhæc nox Filia Niørvi Centauri, Sponsa Naglfari & Onari, uxor & concubina eorum, Mater Audi & Terræ, Mœror & morbus omniũ Avium.

Nauta Heite. Nød heeder. Nomina Boum sunt

1 Naut. Nød. Bos. 2 Kyr. Koe. Vacca. 3 Kalffur. Kalff. Vitulus. 4 Yrn. Vacca nullam præbens fæturam. 5 Wetrungur. Qvie. Juvenca. 6 Graðungur. Tyr. Taurus. 7 Wrc. Oxe. Bos.

Neff er kallad.

Dygulhus thuyad Dygull er hor.

O.

Orustu Heite. Strids (Brøsis) Naffn. Pugnæ nomina sunt

1 ORusta. Ødeleggelse. Desolatio. 2 Hialldur. A sono. 3 Runna. Strid. Certamen. 4 Gioll geyra. Fragor armorum. 5 Hød. Hoden. Velitatio. 6 Geir thrįpul. Hastilium grando. 7 Rőgrőma. Discordiæ sonus. 8 Randgnid. Clypeorum stridor. 6 Stort ofvipul. Varia per victoriam incerta. 10 Snera. Vicissitudo. 11 Sőkn. Impetus. 12 Mord. Mord. Cædes. 13 Wik. Et stort Slag. Strages. 14 Dolgogn. Hostium metus. 15 Dynur / Gnyr / Dryma Ymun. Skryden. Stridor, tumultus. 16 Aurlygi. Telorum labor. 17 Hryd. 18 Herthogn. Exercituum silentium. 19 Thrima (a). Brusen / Skryden. Fremor. 20 Geyr dryffa. Armorum nymbus. 21 Baud / Bød / Bøduar Heiter og Orusta / og er thad heiti aff Blodbadi. Blodbad. Balneum cruoris. 22 Hana må kenna Wedur Bopna / Hlyffa Odins. Walkyriu Herkønga / Item Gny og Glym. Pugna deniq; appellatur Ventus, pluvia, grando Armorum Odini, sagarum Nympharum bellicarum &c. 23 Hadi Gramur thar er Gimdu / ¡Geyra hregg vid seggi. 24 Raud fnyste hen Bloode / Ben gøgel ad Dyn koglar. 25 Og så halur ad Hårs vedri / Holffann Serk Hrißnis bar. 26 Glymvinde latur Gøndla / Gnestur hiortaka mestum. 27 Hilldar segl thar er Hagli / Hraustur Thenigill dryfur streingi. 28 Hognastur. Etnar Skaglamur. Oddagnyr / idem. Glymur Gondlar / idem. 29 Orusta er kollud Hiadnynga vedur. Og Ell Hiedeins Kong. Enn Bopn Hiadniga Elldur og vender. 30 Rud=

(a) Inde at forterrce.

30 Kudda eg sem Jarlar. Ord liek å thny fordum. Med Wedursfosum Vidris. Wander mier til Landa. 31 Widrisvedur er hier kollud Orusta/enn vondur Vyggsverded. Enn Menn kaller Sverdfins. Hier er og bæde Orusta og Vopnhaffe til kennyngar Manns/thad er Keked kallad er svo er Orre. Item 32 Hulgu Flandur ad Glym Gondlar / Grams vnd Arnar hramma. 33 Hognastur. Hognæ (a) pluvia. 34 Hiadinga Wedur. Hedmorum ventus. 35 El Hiedni Kvonar. Grando conjugis Heidini (b).

(a) Erat n: Hognas bellator insignis. (b) Qvæ Hilldur vocabatur, à qua & prælium Hilldur dicitur, ut supra dictum est: vide Myth. 56.

Oxar heita. Oxe heeder. Securis nomina sunt.

1 Jårn Sparda. Jern Spade. Ferrea cauda, 2 Hyrna/ 3 Skiafa/ 4 Skrama/ 5 Genia/ 6 Sparre/ 7 Hrefsla/ 8 Gygur fæla/ 9 Snaga/ 10 Bullda/ 11 Barda/ 12 Wygglod/ 13 Thuita / 14 Thenia / 15 Arghyrna. 16 Thessar/ etc. (a)

(a) Hæc sunt nomina propria Sagarum, à qvibus securis denominatur. Appellatur deniq. à reliquis omnibus earum nominibus, quæ conjunguntur cum sangvine, vulneribus, sylva & lignis: Item dicitur Gyges & pernicies loricæ.

Orma Heite, (Ormes) Slangers Naffne. Angvium nomina sunt

1 Ormur. Orm. Vermis. 2 Dreke. Drage. Draco. 3 Fofner. Som fafner Guld/ligger paa Guld. A fovendo aurum. 4 Jormungandur. Jormungandus. 5 Nadur. Hugorm. Coluber. 6 Nydhoggur. Amphisbæna. 7 Nadra. 8 Linur. Regnorm. Lumbricus. 9 Goin / Moin. Øgle / Firbeen. Lacertus. 10 Graffvitner. Rutilus aridam terram fodiens. 11 Gråbakur. Gryceo tergo. 12 Ofner. Vandmøg. Tipula, à levitate, ut super aqvam currens non desidat. 13 Svoffner. Som sofver paa Guld. Auro indormiens. 14 Grymur. Grum. Ferox. 15 Gargan. Kornvibel/Orm udi Korn. Curculio. 16 Holltstride. Centipeda. 17 Hogvordur. Scorpion. Scorpio. 18 Hryngur. Convolus. 19 Holltvarni. Aspis. 20 Graffiungur. Pharias dum serpit sulcum in terra faciens. 21 Steffningur. Stellio. 22 Bråer/Prester/Dalgina. Salpinga, Japur, jaculus. 23 Ferningur. Basilisk. Basiliscus. 24 Frammlidur. Chelydrus. 25 Japra. Dipsas, Hydra. 26 Brake. Bruchus. 27 Folldarfisk K: Ragnar Liddil. Dalfisk qv: Eigill.

Orva Heite. Piiles Naffne. Spiculorum nomina sunt

1 Ruar. Piil. Sagittæ 2 Oddur. Oden. Cuspis. 3 Hvitmillingur. A ferro fulgente. 4 Fenia. Nomen sagæ. 5 Dryffa. Grando. 6 Flaug. Flygendis. Volans. 7 Dynfara. Eundo stridens. 8 Bolsbaur. Perni-

Kk

niciem ferens. 9 Billda. Sangvisuga. 10 Broddur. Brod. Aculeus. 11 Hremsa. Som rider oc slider i Palter. Lacerans. 12 Gaugn. Transfigens. 13 Thraus. Truendis. Fremens. 14 Snorfløg. Som snarligen flyger. Subito volans. 15 Fyffa. Dispersa (a). 16 Skeite. Piil. Jaculum. 17 Jóls smyde. Jols (Mode) Arbeid. Joli fabrica. 18 Thuta. Tudendis/tiudendis. Sonans. 19 Almdrös. Virga arcus, item grando arcus, nervi, pugnæ.

(a) Voce ut puto ducta à lana pratensi quæ Fyfa appellatur & qvam ventus dispergit.

Ovinnur heite. Uven. Inimicus vocatur

Dölgur. Andskote. Sockul. Throngúer. Stadamadur. Ofvifrungur. Bagi. Ovin.

S.

Solar heite. Solens Naffne. Solis appellationes.

1 Sol/Sunna. Sol. Sol. 2 Syn. Syn. Aspectus. 3 Fagra hucl. Smuckt huel. Pulcher orbis. 4 Leiptur/Hriódur. Liusendis/Roed. Splendore irradians. 5 Leika. Lecker. Delectamentum. 6. Skyn. Skin. Splendor. 7 Raudull/Jffraudull/Alffraudull. Roed. A rubedine. 8 Lios Farffve. Som er aff lius Farfve. Lumine circumiens. 9 Dryffande. Drifvendis. Ocyus sagitta ruens. 10 Dvalens Leika. Dvalens Løft. Delicium Dvalini. 11 Hana má kalla Dóttur Mundilfara/ systur Mána/ Konu Glems/ Eld Himins og Lopt. Mundilfars Daatter/ Maanens Søster/ den glimrende Jlds Kone/ Himmelens oc Lufftens Krone. Appellatur filia Mundilfari, soror Mani lunæ, conjunx (Glemi) ignis, corona cœli & ætheris, flamma mundi, Terrarum decus.

(a) Glems bedia vedur Gydin/ Gud blyd i We sydann. Liós kemur gott med Geißlum. Granseiur offann Mana.

Bál/ Beita Borgar. Jtem Heims Bogi.

(b) Máne kyn aff mædu Molldarhofs vmm follder alla stund medan endist/ Effe Lands og sæffar.

Weit eg Fielaga fliótum/ Fronsprydc at thiónar. Theim viru ey ytar/ audeð Lyffs nie dauda.

Hier er Tunglinu kent Embætte sólarennar/ad kyna Jaffnlega á Jørdena/ thyrst thuyad thad hefur ecke lios aff siálffu sier/ helldur aff sólunne/ og er dockt theim meiginn sem frá henne horffer/ enn Albiart thad ad henne horfer.

Tveir

(a) So qvade Skj; Thost. (b) Einar Skeß qvade.

Tveir hluter eru so sambundner og samthycker / ad thad må eige seigiast ad annar giore thad annar giører / å thå lund sem tunga er kølluð hiartanu samtyck.

Sonar heite. Søn heeder. Filius appellatur

1 Arfi/Arfe/Sonur. Som arffver/Søn. Filius. 2 Arffvin Arffvendis. Hæreditate fruens. 3 Arff thege. Tagen oc giort til sin Arffving. Adoptivus. 4 Møgur. Sønbarn. Gnatus. 5 Nidur. Barnebarn. Filius vel Nepos. 6 Nidiungur. Unus ex posteris. 7 Seffe. 8 Erffinge. 9 Kundur. 10 Heffner. 11 Bur. 12 Kyn. 13 Afffvæme. 14 Afffpreingur.

Sækonga heite Nockur.

Atli / Ali / Frode / Ati / Glamme / Beimum / Audmundur / Budli / Forne / Gestill / Geiter / Gaute / Geir / Hagbardur / Hectólffur / Hogne / Horkur / Ingvi / Killmundur / Mysingur. (a)

(a) Ab his denominantur naves & itinera maritima.

Sioar Heite. Søes / Haffvets Naffne.
Maris nomina.

1 Sugur. Suendis. Ab assugendo aqvas. 2 Sallt. Salt. Salum. 3 Æger. Vilde Haff. Oceanus. 4 Leger. Liggendis. Desidens, quod in recessu maris fieri videtur. 5 Laugur. Vilde Haff. Pelagus. 6 Laa. Levior undarum ad littus fractio. 7 Haff. Haff. Æqvor. 8 Vogur. Voger. Æstuarium. 9 Mar. Meer. Mare. 10 Gnap/Giall dur. A frigiditate has duas appellationes duci puto. 11 Geymer. Gemmere. Conservator. 12 Græder. Medicus. 13 Hryg. Riis. Virga. 14 Wyde. Salix. 15 Wer. Ubi piscium est copia freqvens. 16 Humflód. Vandflod. Diluvium. 17 Brim. Haffbrusen. Æstus. 18 Sund. Sund. Fretum. 19 Gliócur. Skummendis (glodendis Haff). Mare spumeum. 20 Hvytingur. 21 Ran Kellda. Frøernes Kilde. Ranæ palus. 22 Dyke. Dige. Fossa.

Til allra thessara heita er rett ad kenna Skip eda Gull.
Hinc denominatur aurum & navis omnis.

Nockur H. å Siå. J Haffvet kaldes. In mari
hæc nominantur

1 Fiordur. Fiord. Sinus. 2 Wyk. Wiig. Sinulus: 3 Wør. Haffbred. Littus. 4 Hoffn. Haffn. Portus. 5 Læge. Læge. Statio, 6 Wogur. Voge.

La-

Lachna. 7 Oos. Mund eller Gab i Flod eller Haffn. Ostium. 8 Laa. Susurrus maris. 9 Mid. Locus aliqvis in mari ex continente notatus. 10 Sog. Suctus. 11 Bodi. Fluctus decumanus. 12 Bara. Bolge. Unda. 13 Brecke. Stormvind. Procella. 14 Allda. Fluctus tumidus. 15 Raust. Vortex maris, locus perpetuo æstuans. 16 Raan. Bolge. Unda. 17 Gap. Gab. Hiatus. 18 Gnap. Grunder. Brevia. 19 Stormur. Hvirrelvind. Turbo. 20 Straumur. Strøm. Rapiditas, impetus. 21 Kaff. Haff. Profundum. 22 Diup. Diub. Altum. 23 Hóp. Hoeb Vand. Aqvarum collectio. 24 Tiørn. Kier. Palus. 25 Garnhettur. Unda spumans. 26 Wáust. Idem fere quod (Mid) supra. 27 Solinn. Mare glaciale.

Fiarda Heite. Fiorder heeder. Sinus nomina.

1 Fiold. 2 Hardangur. 3 Harmur. 4 Humur. 5 Trege. 6 Angur. 7 Ofsfote. 8 Sulpti. 9 Sion. 10 Sogn. 11 Glamur (a).

Raan var Kona Æges Dætur theirra voru 9; 1 Himenglæffa/ 2 Dufa/ 3 Blódughadda/ 4 Heffring/ 5 Udur/ 6 Hraunn/ 7 Bylgia/ 8 Drøffn/ 9 Kolga (b).

Raan var Æges Kone. De haffde nj Døtre/ etc.

Ran uxor fuit Ægeri (c), qvorum filiæ novem erant &c.

(a) Ex hisce nominibus recte appellantur naves, ut (Barut Hestur) & aurum, ut (Fiardarlios). (b) Omnibus hisce nominibus Fluctus & undæ appellantur. (c) i: Oceani ut supra dictum est Myth: 58.

J Alvismálum.

SJór H: med Mønnum / enn svelgia med Gudum Kalla Wog Waner / Allheimi Jotnar / Alffar Lagastaff / Dvergar diupann Mar.

Kenningar Sioos. Haffvets Naffne.
Maris nomina.

SJó ma kalla Ymers Blod / Heim sæker Gudanna / Faudur Æges Dætra sem fyr voru neffndar / Wer Ranar / Land Ránar og Æges Dætra / Skipa og allra Skipsheita / Kialar / Stála / Sunda / Syglu / Fiska / Jsa; Sækongaleid og Braut / Broder Ellds og Winds / Sonur Formods / Ryngur Eyanna / Hus sanda / thangs / skeria / Dorgarland / Sæfugla byriar: Item Land allra Sækinda.

Haff kaldes ocsaa Ymers Blod / Gudernes Vert / Fader til Æges nj Døttre / Rans Formyndere / Rans Æges Døttres / Skibenes Kølens / oc alle Skibens Par-

Parters/ Vigers/ Fiskenes/ Jses Land: Søekongernes Vey oc Traadstie/ Ilds oc Vinds Broder/ Formods Søn/ Øernes Ring/ Frøernes/ Tangs oc Skerernes Hus/ Fiskekrogs Land/ Hafffuglernes Gaard.

Mare deniq; appellatur sangvis Ymeris, Hospes Deorum, Pater Ægeridum 9, Tutor Ranæ, Terra sive Regio Ranæ, Ægeridum, Navium, Carinæ, & omnium partium & Epitherorum navis, sinuum, piscium, glaciei; Item via & callis RegumPyraticorum paulo supra nominatorum, Frater ignis & venti, filius Formoti, Annulus cingulum sera Insularum & Regionum, Domus arenarum, algarum, scopulorum, hami regio, Area avium marinarum.

Kalla ma Sæ / Leid / Laut / Tun / Trød / Fiøll / gnypur allt thessara hluta: Item / Gard / Men / Band / Bellte / Lás / fiøtur Hryng og boga Landa / og Eya.

(a) Snyr á Sóknbreyra sveita glódheitumm. Allur er Salur Solenn Sanda / Dreyrblandinn.

(b) Tha er Elleiffár óffu Æges Dætur / og thætta / Falls vorn flest ófalnar Fiallgards rokur-hardar.

(c) Færer Biørn thar er bára Brestundinna flesta Opt og Æges Kiapta / Wt svøl Gymes Wolva.

Enn stá gnypu sleipner slytur Wedris enn hyytrar / Ranar Raudum steine / Runned hiarta vr Munne.

(d) Hardur heffur ort fra Iordu / Ellvindur svana strindar Blackur lætur i seg sockua snegrund / Skipi Hrund.

(e) Wastu Olaffson austann Elffdur á Vatned skelffda / Bardristnir náer Brióste / Bordheime Drasill Stordu.

(f) Naud tholer Widur hin Vyde / Werpur inn vmm thrøm stinno.

Grans bera gullna Spánu Goffug / ferd er su Iøffre / Skytur Hólmfiøtur heita Hraffni snecktu staffna.

Siór heiter Landgardur.

(a) Svo qv: Hallgrymur. (b) Sveirn qv: (c) Reffur. (d) Einar Skulaßon. (e) Hallvardur. (f) Einar Skulaßón.

Sauda Heite. Fäaers Näffne. Ovium nomina.

1 SAudur. Faaer. Ovis. 2 Hrutur / Bekri / Wedur. Veder. Aries. 3 Lamb / Gelldingur Ær. Lamb / Gildeveder. Agnus, vervex, Agna. 4 Gimbur. Fleiger heiter Forustu saudur. Geit / Haudna / Haffur / Kidlingur. Vngt Lam. Fleiger heeder Faarenes Første. Geed / liden Geed / Kid. Agna juvenis. Fleyger vocatur dux gregis. Capra Capra, capella, hædus.

Svyn heite. Sviin heeder. Sus vocatur

SVyn/ Syr/ Gyllta/ Rane/ Gølltur/ Grys/ Gryslyngur. Sviin / Grils/ Sylt / gildet Sviin/ Orne / Griis / liden Griis. Sus, porcus, Scropha, Porcus castratus, Verres, Succula, Porcellus.

Sverda Heite. Sverds Naffne. Gladiorum nomina.

HJor/ Hrotte/ Høgudur/ Dragvandill/ Eróa/ Gramur / Sigdur / Skióme/ Brandur/ Lauffe/ Leggbytur/ Herbere/ Hreite/ Giller/ Etollur/ Skálkur/ Skerker/ Skrymur/ Stufur/ Langbardur/ Ormthuare/ Kyrgalmur/ Lelpins grand Haffraka/ Loti/ Hrondudur/ Logder/ Mæker/ Modudur/ Mundride/ Mistilteirn/ Málmur/ Thrór/ Fetbreidur/ Grindloge/ Fiorsodner/ Vege/ leiptur/ Vegar/ Walángur/ Brandur/ Ver/ Vipnr/ Valnir. Winbiartur. Astur/ Angurvandill/ Eggium/ Skarpi/ Svipudur/ Svipaliótur/ Gallgardur/ Hvesßingur/ Hausmolner/ Hrævagautur/ Herbra / Holldnimer/ Benfægur/ Brigder/ Brimar/ Hudlogna/ Skygder/ Skryver/ Skarde/ Mimungur/ Mellir/ Mallvitner/ Taurar/ Hrævadur/ Trani/ Kvernbyter/ Bæsingur/ Fillvingur/ Walner/ Ryngland / Vndvangur/ Walbust / Skaffningur/ Haugfader/ Dainsleiffur/ Rimmu glód.

Item Elldur / lios / lióme/ Stiarna Odins / S: Kormakur qv.

Item Sverd kaldes Odins Ild/ Lius/ Lunild/ Stierne.

Appellatur præterea gladius ignis, lumen, lux, stella Odini.

Hiálmgelldur S: qv: Wlffur Wgaß / Brynvelldur Raudar Ys / og Grand hlyffar.

Svall er gieck med giallan Gaue Elldur hinn erstyrvellde.

Glad fædande Erydar / Gunnur komst vrs ad brunne / Rádunudum thá er raudra/ Randa Jß ad vysa,

Grandbern hialms i hende Hvarm theydri finn Freyu.

Heinthyntan liet huina Hrynelid á thad Brynju. Folldar vordur sá er fordum Fiørnhardann figvardi.

Saara heite. Saars Naffne. Vulnerum nomina.

SAar/ Ben/ Vnd/ Reina; Thad má og kalla fæte spor Jarna. Einar qv: Saar / slagne Saar oc stramme/ hug; Det kand oc kaldes Jern Fodspor.

Vul-

Vulnus, vibex, plaga; appellari potest etiam vestigium ferri.
Thad kvad Allur ad Ære / Annvygs fyrer haff sunnann / thå er å sen-na sære/
Sær edda Spor varo pro voro.

Sumar heite. Somer heeder. Æstas appellatur

Sumar / Sonur Svasadar / Lykn eda Myskun Orma / Biarnar dagur / Glede fugla : Item Grödur.
Somer / Svasuders Søn / Ormenes Lycke oc Miskundhed / Biørnens Dag / Fuglenes Glæde : Item Grøde.
Æstas, filius Svasudi, clementia vermium, dies Ursi, lætitia volucrum: Item fæcunditas, amænitas.
Wpp skulum vorum Sverdum / Wlffs tannlitndur glitia: Eigum Dag ad drygia i Dalmiskun fiska (a).

(a) Myskun Dalfiska o: Orma sive æstas.

A Sverde H.

Oddur Blödvarta / Ben Kuni / Blödreffell / Eggteirn.

Skoogur. Skov heeder. Sylva appellatur

1. Skögur/Widundil. Skov/Buskeskov. Sylva, fruticetum. 2 Wynvidur. Wingvist. Vitis. 3 Stathorn/Wstri/Mosur. Løn. Platanus. 4 Skerd/Svyra/Luntur. Spirer/Lund. A succisis lignis ferula, lucus. 5 Lind/Lag/Lyng/Linnur. Lind/Lüng. Tilia, Acaron, Erica. 6 Almur/ Eik/ Ausp/ Askur. Elletræ/Eeg/Eem/Ask. Alnus, qvercus, ulmus, fraxinus. 7 Josstur/Elner/Apalldur. Enebærtræ. Vitex, juniperus. 8 Ekrer / Aulur / Baun / Bar. 9 Bus/Beinviour/Biørk. Bøg/Fyr/Avebog. Fagus, Abies, Ornus. 10 Selia Fura Flalldrapi. Species ligni fragilis, frutex. 11 Hlynur sive Hasl / Hegur. Hassel / Hagetorn. Corylus, Cornus. 12 Byrke / Reiner / Reynvidur. Birck / Hylde. Setula, sambucus, Canna. 13 Hagthorn / Graun / Thaull. Hagetorn. Cornus. 14 Thorn / Thyrner / Klungur. Torn / Tiørne / Tidtzel. Spina, sentis, vepres. 15 Pyll / Pera / Plöma. Pill/ Pæretræ/ Blommetræ/ Paliurus, pyrus, prunus. 16 Hrys / Rö / Wyder / Wallarfax: 17 J Aulvis målumm Widur heiter med Mønnum / enn Wallarfax med Gudum / kalla Hlidthang Haler. Elldc Jotnar / Alffar Fagurlima / kalla Wønd Waner:

Skov:

Skov kaldes ocsaa Marckens Man / Strandgræs paa Siderne aff Bierget / Jordens Præst. Appellatur prætetea juba campi, Alga laterum montis, Terræ mysta: Item surculns pulcher & Virga.

Skegg heiter. Skeeg kaldes. Barba vocatur

GRøn / Kampur / thad má kalla / Haar / eda Hey / eda Miøll / munns vara / Kiálka og høku.

Skipa Kenningar. Skibenes Naffne. Navium appellationes

SKip heiter Hestur / Dyr / Skyd Sækonga Sæuar Skip / Reida Vedurs / Baru hestur / sem kvad Hornkloffe Geitesmar / s: q: Erringarsteirn.

Skib kaldes Hest / Dyr / Søkongernes Hastvets Skibsfarts oc Vinds Træsto / Bølgernes Hest: Oc kand alle Hesters Naffne her til bruges: e. g. Sleipner Hest / etc.

Navis appellatur eqvus, fera, lignea solea Regum Pyraticorum, Maris, rerum navticarum & ventorum, eqvus fluctuum: possuntq; adhiberi omnium Eqvorum nomina; ut Eqvus Sleipnerus &c.

(a) Sudløngum kom Sveida Sundslidu Dyr frá grundu Sigrakur Sølsa Beckiar Sveinsrakur á tred hreina. Hier eru Skipenn kølluo Sundsdyr/enn Siórenn Sølsa Beckur.

(b) Sneggia liet fyrer Siggin Sollbords gotl Nordann. Gustur stunt gylfarastar Glaume sudur fyrer Aumur enn flódgote sydann / stædings fyrer stitt bæde Hestur ód lauks fyrer lista lagde Kormt og Agder.

Hier er Sk p kallad Solbords Hestur enn Siór Gylfaland og Sædings flód. Skip hestur og enn lauks hestur / laukur h: Siglutrie.

(c) Fiardlinna ódfanner Fast Veturlide Rastar Hliop off huna gnypur Hval Jugtanne branna Biørn gleck framm á fornar flóds / Haffskipa flóder / kurordigur braut stordusters glómstiøtur Verse.

Hier er Skip kallad Biørn Rasta / enn Biørn heiter Veturlide / Jugtann.

(d) Sneid fyrer sikiley vnda / sud varu thá thruder / Brynte freid vel til vanar / Veng shiortur vnd Dreingiumm.

(e) Full off bóg liete stalla framm haffsleipni thramma Hilldur er hoffst off glldar Hiallmølldum mar felldu..

Au-

(a) Hallvardur. (b) Thordur Starckß. (c) Marcus. (d) Harálldur figurß. (e) Wlfur Weggason.

Auſidur qv: Thormodur kalbrumaſt aff Auſtre. Item Byrtar Droſull.
Baugsgetur med thier thægie/ Thydur Dreingur vera leinge.
Ellgbunn flods nema fylge/ frinſtock uer thin Nøckua.
Byrtar Droſull/ Dæluvargur.(f) Hvat munen hafs á otri/ Heingilígur med Dreingium/ karl thuyad kraptur thinn førlaſt / kiungrar / tuga vinna. Enn hødduønudur hlydde/ Hlumvlenis em eg Runne / Hollur til Hermdar Spialla Heimvandill Thorſteini.
Meita før ad móti/ miøk Syd vmm Dagſkydi.
Wngur med Jøffnu geingi Wevers frómum Herſi. (h) Og eg ytrum ſtockui / og Hogna Liovøgnum Hlums á heida fánur/ Hyrtar flóds aff módi.
(i) Haffreidar var blæder / Hlumnur-i-Skyrnarbrunni / Hvytaehriſts ſa er Heſta Høddſvipter feck gipta.
(k) Thader ſatt eg baud bytta / Breidhufudum Reida Auſtur er til hár i herſte / Hvaliardar / Giaffardi (l)

(f) So qv: Mani. (g) Reſſur. (h) Styrkur. Oddaſz. (i) Thorbiorn. (k) Elldjarn Iſlendſke. (l) Nomen proprium viri.

Skipa heite. Skibers Naffne. Navium Nomina.

1 Ørk / Araklo / Aſkur. Arck. Arca pro navi Metonymicè. 2 Sceßrumner. A laxamento ſeſſionis. 3 Skydbladner. Qvod complicari poſſit inſtar folii. 4 Wyſund. Biſon, nomen animalis. 5 Ormur / Ekeid / Skuta / Nockue / Sneckia / Byrdingur / Buſa / Rauſtbátur / Leiſtner / Karffe / Gnod / Freke / Hraud / Modróe / Knue / Knor / Kuggur / Eikia / Dreki / Ellidi. Vermis, Celox, Caſtrata navis, lembus Liburnica, Navis oneraria, Embolum genus navigii velociſſimi, Pontanis, corbita, Actuaria, Lupus, Cataſcopium, præſumia, Faſellus, Prædatoria, Monocylon, Draco, Centaurus. Dromundur. Dromedarius, navis duarum puppium & ingentis magnitudinis. Galeidur. Galei. Navis longa. Tuttugſeſſa / Thrytugſeſſa / Fertugſ:ſſa / Feria / Fley / Flauſtur / Trana. Viginti ordinum ſeu tranſtrorum, 30 ordinum, 40 ordinum &c. Scapha. ponto.

Skalldſkapar Kenningar. Poeteri kaldes. Poëſis appellatur

Vaſers Dreyri / Dverga Skip / Dvergamiødur / Jøtnamiødur / Suttungamiødur / Odins Miødur / Aſa Miødur / Fødurgiølld Jøtna / Løgur / Odrœrires / Bodnar og Sónar / Løgur hvytblarga: Item feingur / fundur / farmur / Giøff Odins (a).

Kvaſers leſſtet Blod / Dvergenis Skib / Dvergenis Miød / Jøtnes Miød / Suttungs Miød / Odins Miød / Aſers Miød / Forligelſe-Penge for Jøtnes Drab / Ødrerers / Bodnes oc Sones Vedſke / Hyitbiergs Vedſke ; Item Odins Paafund / Byrde / oc Gaffve.

Cruor Qvaſeri, Navis Nanorum, Mulſum Nanorum, Centaurorum, Suttungi, Odini, & Aſarum, Reconſiliatio pro cæde paterna Centaurorum, Latex Odræres, Bodni, Soni, Liqvor Huitbiørgorum ; Item Aqviſitum, inventio, onus & donum Odini.

Fiardleggiarbrim kalladi Einar Skalaglamur : Item Bergbara Gillingsgiold.

(a) Infinitæ ſunt iſtæ formulæ apud veteres Rhythmiſtas.

Skialldar Heite. Skiolds Naffne.
Clypei Nomina.

Hrunginn Salur / Skurn Salbendigur / Bugner / Hlabardur / Bucklari / Hiartlimi / Targa / Vedur / Glada / Hlyff / Wydbleikner. Rytt / Daugskapi. Naudſkyler / Svalinn / Randi / Saurner / Skuringur / Bardi / Skir / Tvybyrdingur / Yrligur : Svarmur / Baugur / Gagur.

Diſtentus, aula, (qvod clypeo tegantur ut aula milites) Putamen, (quia prætenditur) incurvus, munimen, Ancyle, (qvod loco cordis applicetur,) cætra, (qvod telis opponatur). Fulgens, Munimen, (à colore pallido,) Pictus clypeus, Animum confirmans, in neceſſitate tegens, Refrigerium, (ab inciſſura qvadam, qva veteres clypeos notabant,) Pollutus, (qvod variis ſubjiciatur ictibus), Umbo (ab extrema clypei rotunditate,) Candidus, Duplicatus, Tela recipiens, ſangvine calens : á rotunditate, pelta, Ancyle.

Skiolldur er kalladur Skip Wllar / og kient til fóta Hrugnes er hann ſtód á Skilldi / Wllur átte Skip thad er Skiolldurhiet / og thuy er Skiolldur kalladur Skip hanns : Skiolldur er Land vopnanna enn vopn er regn edur hagel theſs Lands : Item eru kender vid Sool eda Tungl / eda Lauff / eda Blik / edur Gardur Skipſins. Skialldborg er kollud / Holl / Ræfur / Veggur / Gólff.

Skiold kaldis oc ſaa Ullers Skib / fordi hand eyede et Skib ſom heede Skiold Hrugners Gulff / fordi det ſtod paa en Skiold : Vaabners Land oc Jord ; Men Vaaben er Jordens Regn oc Hagel : Item Orlog Skibes Sol / Maane / Blad / Glantz oc Agre. Mange Skiold kaldes med et Ord Skialldborg : Item Hoff / Tag / Veg / Gulff.

Clypeus appellari poteſt Navis Ullerl, qvod navem poſſideret nomine ſkiolldur ; Pavimentum Hrugneris qvod clypeo inſiſteret ; Regio vel terra arm-

armorum; ſe: arma ſunt pluvia & grando ejus Terræ: Item Sol, luna, fo-lium, ſplendor, Ager navium militarium. Scuta multa conjuncta ſkiallborg dicuntur: Item, aula, tectum, paries, pavimentum.

Hiell du Hlackar tiallda / Heffiendur ſaman neſtumm / Hilldar veggs og hlunguſt Hreggmarder til Skeggiumm.

Leigrydur ætt ad Ægi / Olaffs Skipa Soolar. Roda Ræfur ſem Einar q:. Hlyrtungl ſem Refur q:. Gardar Skips.

Ganga El vm vnga / Wllar Skips med fullu / thar er ſamnagla Siglur ſlydur dukadar riida Ilia Blad Hrunguis. Hilldar Hiell.

Baug Jørd / thuyad á fornum ſkylldevar tijtt ad ſkriffa Rønd thå er Baugur var kalladur / og eru vid thann Baug ſkillder kender.

Steirn Heiter. Steenernes Naffne.
Lapidum nomina.

Hnitt/ Sindrl/ Siſtill/ Bivivil / Blecker / Løgder / Mödger / Giunnagur / Tinna (Silex.)

Steinar kennaſt Beni Jardar / Siöffar / Vatna Ymes / og til allra Jardarheita. Kalla ma hann Hiarta Jardar / Siöffar / Myll edur Epli: Feſtarhæl Fenrisulffs / Hus / Land / Seß / Sæti / Dverga og Jøtna / Grand Hamdis og Sølla: Söl eda Byrti edur Prydi Skipa eda Böka / thuy Bökſtaffer eru Lyſter / enn Skip Steind.

Steene kaldis ocſaa Jorden / Haffveds / Vandes oc Ymes Been / oc føres de hen til alle Jordens Naffne. Steen kaldis Jordens oc Haffveds Hierte / Klod oc Eble: Fenrisulffs faſte Baand; Dvergenes oc Jøtnes Hus / Land / Sæde: Hamdis oc Sølles grundellg Skade: Skibenes oc Bølgers Sol / Glantz / Prydelſe (fordi i fordum Tid bleffve Bøger oc Skibe malede med Farffve / giort aff Steen).

Appellantur præterea oſſa Terræ, maris, Ymeris, referunturq; ad omnia terræ nomina. Dicitur etiam lapis cor, globulus, ſphæra, & pomum terræ & maris; Retinaculum Fenrisulfi; Domus, Regio, ſedile, ſedes, aula Nanorum & Cyclopum, (qui ſaxa dicuntur inhabitare); Pernicies Hamdi & ſolli (qvi lapidibus obruti ſunt); Sol, ſplendor, ornamentum Navium & librorum (qvia libri olim illumininabantur & naves depingebantur colore ex lapide confecto).

(a) Hart flö hvaſt vin ſnertu / Hreig magnadiſt Bragna / Bökar Söl thar er Bukar Benvargs hnitu marger. Flaug / enn fyrna biuger / folldar negg at ſeggium / Fiardels fleygi Nyrder / Felli ſkiött ad velli.

 (b) Og

(a) Hallarſteim.

(b) Og lios homumm vid Lagar hiarta / Her Eysteskur ad Hylmer Waa.
(c) Kreisti Knutu Losna Kliffsbein Fibrusteini.
(d) Skorda var i föt færd / Fiardbeins Wefarhreim.

(b) Thiódólffur. (c) Arnór. (d) Ormur Stórólffs.

Spióta Nøfn. Spiuds Naffne. Hastarum. Nomina (a).

DOr / Wigur / Svida / Fleirn / Gent / (Spior / Spara / Geffia) / Kesia / Gafflak / Gumner / Thetta / Wara / Fraka / Svaff.

Romphæa, Sarissa, Verunia, Geus sive Geum solo ferro constans, Lancea, (Materis) Gesa Triphorum, Framea, Sphata, Sica, Runa lata cuspide, Tragula.

In Rhythmis Veterum hastile Taurus appellatur.

Spiót er Orn kallad / sem Reffur qv:

Kná Myrk dreke marka / Minn tyar er ytar finnast. Reffur á Alldar Loffumm Eikinnbost ad Leika.

(a) Qvorum aliqvot etiam tribuuntur gladiis,

Systur heder Nipt.

T.

Trøllkvenna Heite. Troldqvindernes Naffne. Sagarum Nomina.

ANgerdur / Ama / Atla / Brysla / Bakrauff / Eikarfala / Forrad / Fala / Fiolvor / Grydur / Gnysa / Gletta / Gryla / Glumra / Gentla / Gryma / Guma / Gestilla / Grotnitanna / Giálp / Gneip / Grepia / Gesia / Hrrokinn / Hala / Heingikiapta / Hornhruga / Hardgreyp / Rhndia / Hnedra / Holgabrudur / Hrungerdur / Hæra / Herkia / Hyrja / Jarnsaxa / Yma / Jvidia / Jarnglumra / Jmgerdur / Jarnvidia / Kraka / Kiallandi / Lind / Leik / Leirvør / Liota / Lodinnfingra / Maurn / Margerdur / Munnharpa / Mirkrida / Niarum / Øfluzbragda / Rygur / Rumgeffla / Sunn / Sydvor / Skrickla / Sveipnifallda / Wardrun / Wigliod / Thurbørd.

Taar:

Tunga er kølluo Sverd måls og Munns / eda Kølffur Munns eda Talina.

Tunge kaldes Tales oc Munds Sverd/ Ordenes Tienistepige.

Lingva sæpe appellatur gladius sermonis, & oris; Item serva verborum.

Tennur heita stun um Griót eda Sker Orda/ Muns og Tungu.

Tender heeder Ordenes / Munds oc Tungens Steene / Smaasteene eller Sker.

Dentes, lapides, Capilli, scopuli verborum, oris & lingvæ &c.

W.

Wopna Kenningar. Vaabners Naffne. Armorum appellationes.

Wopn skal kenna til Odins / Orustu/ og Walmeyia og Herkonga.

Vaabner haffver deris Naffne aff Odin/ Krig/ Krigens Gudinder/ oc Kiemper.

Omnia arma ab Odino, prælio, Deabus bellorum & Athletis denominantur.

Høggvopn Oxar og Sverd/ kallast Eldar Blóds og Benia vid Orar.

Vaaben/ hvor med sting oc hug giffvis/ som ere Oxer oc Sverd/ kaldis Saarenes Jld oc Blod.

Arma qvibus ictus & verbera infliguntur (qvalia sunt secures & Enses,) appellantur ignes & sangvines vulnerum.

Lagvopn eru kiend til Orma og Fiska.

Spiuds Vaaben tager deris Naffne aff Orme oc Fiske.

Hastilia ex vermibus & piscibus appellationes trahunt.

Skattvopn eru miøg kend/ til hagls/ drysu og Rotu.

Kastevaaben haffver deris Naffne aff Hagel/ Stoffregn oc Skyer.

Missilia à grandine, nive, nimbis, imbribus denominantur.

Wopn thad stendur medal fóta Manni heiter Sverd eda Brandur og øllum Sverds heitum.

Arma deinceps appellantur ignes & virgæ Hiadningorum.

Jtem Hellistripur/thad skal kenna sviór arvur/og øllum heitum. Lagvopna og skotvopna/ kenna ma thad Sverd vid Maga/ Kylle/ Nyru eda hlaun/ eda hræra/ kalla ma Brandin Orm eda Fisk idolg / eda Jotun hus dyra Burdarins. Burdardyr må kalla Traud/ laun eda slydur eda ummgiørd / haull eda hirdslu theirra fiska.

Svo hvad sem odru bydur offrykl/ tha má kalla tráull edá galgn theß er minna ma og lægra hlut ber.

Vetur heiter Winter heeder. Hyems appellatur

Snur Windsvals/ Angur/ Hottbane/ Orma/ Hrydmal/ Sut og Stryd fugla. Sigur græder var sydann/ senn Jor i Thrandheime. Thiód velt thjinar Idir/ thann Orm trega (ɔ: Vetur) sannar.

Windsvals Søn/ Anger/ Siuge/ Ormenes Undergang/ Fuglernes strid oc Elendighed. Snee kaldis ocsaa Ormenes Bedrøffvelse.

Filius Vindsvali, Mæror, morbus, pernicies vermium; Tempestas, calamitas & angor avium. Nix etiam tristitia vermium dicitur.

Windur heiter. Vind heeder. Ventus appellatur.

Sonur Formiots/ Broder Æges/ Ellds brióetur/ Widar skade eda vani/ Wargur husa/ Vidar og segla/ Glyggur (a).

Formiots Søn/ Æges Broder/ Ilds Bryder/ Træernes skade eller Fordærffvelse/ Træers oc Seglers Vilddiur.

Filius Formoti, Frater Ægeri, ignis fractor, Damnum arborum & interitus, Fera domorum, lignorum, velorum.

Winda heite

Windur Wedur/ theyr/ Blær/ Gustur/ Grad/ Villur/ Byr/ Stormur/ Gola/ Kul/ Kylia/ Hryd/ Gióst/ Giálbur.

(a) Glyg qvod nubes disjiciendo fenestret.

Widar Heite. Busktræer kaldes. Frutex vel Sylva appellatur

Wid skal kenna thara/ edur thang Breckn/ Hóla og Hlydar edur Jordar: Biørg oc Lyffglafa Thórs: Item Rót Epla og Alldnis.

Jordens Tang: Item Thors Hielp oc hans Liffs Giffvere.

Alga terræ: Item auxilium Thori & ejus vitæ largitrix.

Warga heite. Vilde Diurs Naffne. Ferocium Animalium nomina sunt

Vitner/ Wlffur/ Imur/ Imer/ Gyltyr/ Geyri/ Freki/ Fenrer: Heidingi Hródvitner/ Kini/ Goti/ Gilldur/ Glammi/ Wargynia/ Ylgur/ Ylfa/

Warga/ Gradyr/ Hrein/ Hlabårdur/Skaullkinne/Ylma/Sulmul. Varg ma kalla Trollkonu hest og neffna huorn sem vill. Myth: 43.

Raffn/ Ulff/ Vild Esel/ Pårderdiur/Geyre/Freke/Fenrer: Ulffves Naffne ere Heidnige/ et hver vilde Diur som findis paa Bierge/ vilde Diurs Moder/ Elßdiur/ Ulffinde/ Panther Diur/ Vildsvin/ Byffel/ Biørn/ Markatt. Et hvert vild Diur kaldis Troldkones Hest. Myth: 43.

Corvus, Lupus, Onager, Pardalis, Geyre, &c. Nomina Luporum sunt Heidingi/ qvævis fera montana, Ferarum mater, Alce, Lupa, Panthera, Aper, Bubulus, Rhinoceros, Ursus, Cercopithecus. Fera qvælibet recte appellatur eqvus Sagæ. My; 43.

Illugi kvad.

Wargs var Munnur/ thar er margann/ men Skerder stack Sverdi. Myrk aurrida Markar minn Drottinn Rak flötta. Heidnigia sleit hungri / Hårgilloder naut såra. Granar raud Gramur å Imri. Geck Ulffur i val drecka.

Vitheiter. Videnskab heeder. Scientia appellatur.

Speke/ råd/ Skilnigur/ Minni / Atlun/ hyggindi/ Tålvysi/ Langsæi/ Bragvyse/ Ordspeki/ Skorungskapur.

Viißdom/Raad/Forstand/Ihukommelse/Meening/Veltalenhed/ Vißdom/ Poeterj/ Effne til at tale smuckt/ Ypperlighed.

Sapientia, consilium, intellectus, memoria; opinio, Eloqventia, Prudentia, Poësis, scitè loqvendi facultas, præstantia.

Vnderhyggia heiter. Vndersundighed kaldes. Dolus appellatur.

Flårædi/ Flærd/ Brygd/ Wielrædi/ Reidi.

Sviig/ Skrympt/ Bedrægeri/ Trædskhed/ Vrede.

Fraus, simulatio, fallacia, fraudulentia, impostura, versutia, calliditas, insidiæ, Iræ.

Vxe heiter. Oxe kaldes. Bos vocatur

Ar Rvakur/ Driöni / Eidvari / Raukar / Hlidur/ Wygi/ Jormenrekur/ Himinhriötur/ Stuffur/ Gnelsti/ Apli/ Aulldungur.

Thrymseilar hvalur i fornumm Wysum.

Thång

Thång edur Thara må kalla. Tang kand kaldes.
Quælibet Alga marina appellari poteſt

Gras eda Skôg Siôfar og Fioru/ eda Skeria/ Enig Siôfar. Haffvets/ Strandſidernes oc Skeernes Græs/ Skov/ Eng. Gramen, Sylva, Pratum Maris, Littoris, & ſcopulorum.

His vitiis quicunq; Syonius affluit hæres,
Et furias Erebi pernicioſus amat:
Eddica perturbent hunc Jormungandus & Hela
Monſtra, quibus longè mitior Hydra fuit.

FINIS.

MENDÆ TYPOGRAPHICÆ.

PRæfat. lit. E. 1. pag. 2. in margine. Gymnamensia tria lege Gymnasia tria. ibidem lit. I. 2. in margine: Rabbini apud Hebræos, dele. Ibidem lit. L. 3. lin. 11. ab ult. ipsis l. ipsius. Pag. ult. Præfat. lin. 2. adjunximus l. ajunxi.

Eddæ Snorron lib. 1. cap. 1 Lat. lin. 4. jugi l. jugis. Cap. 3. Island. lin. 4. O Jafsnadest l. Ojafnadest. lin. 15. Spektenne. l. Spekenne. lin. 37. Rade. l. Rada. lin. 79. kunnättu. l. kunnattu. lin. 92. fundar. l. fundnar. Cap 3. Latin. pag. 3. lin. penult. peragraretur. l. peragraret pag. 7 lin. 8. determinavie. l. determinaverit.

Mythol. 1. lin. 7. lautum. l. latum. lin. 9. Constitueruntq; l. constiteruntq.

Mythol. 2. lin. 5. in forma. l. forma. lin. 7. hominum. l. hominem. lin. 10. ex auratis. l. auratis. lin. 10. ind- ctum. l. obductum. lin. 11. prænsitando. l prensitando. lin 4. ab ult est Scita qvonium. l. est scitu qvoniam ibidem lin. 3. ab ult. cautas. l. cautus. pag. 3. lin. 7. in Mythologias. l. Mythologias. Ibidem lin. 8. Mythologia. l. Mythologiæ.

Mythol. 4. Islan: lin. 8. Forst. l. Fyrst. Mythol. 4. Danic. lin 4. cam l cum. lin. 11. mange Alder. l. manoe Mends Alder. lin. 24. Rimfrost. Den. l. Rimfrost den. lin. 29. Alle Ting grumme. l. Alle Ting vaare grumme. lin. 32. Saa at smæltis. l. saa at Rimfrosten smæltedis. Mythol. 4. Lat. lin. 11. ad aliam. l. ab alia. In notis ad lit. Y. dicit. l. dicitur. filium. l. filiis.

Mythol. 5. lin. 5. qvatuor. Amnes. l. qvatuor Amnes.

Mythol. 6. pag. 2. lin. 14. Vrmes Ymes höffde. l. Vr Ymes höffde.

Mythol. 7. lin. 5. & visum dederunt. l. & visum: dederunt. lin. eadem: & nomina Marem. l. & nomina, Marem. Myth. 10 in not. lit. d veneticis. l. veneficis. lit. f. Saturatur vita, morti vaticinorum. l. Saturatur vitâ morti vicinorum. Ibidem. exercitium. l. exercitum.

Myth. 9. Hender. l. hinde. Myth. 9. Lat. in notis. ad lit. b. fractus l. factus.

Myth. 14. Island. pag. 2. lin 6. Brennenum. l. Brunnenum. Myth. 14. Dan. pag. 2. lin. 3. forordnis. l. forrodnis. Myth. 14. lat. lin. 10. evtensa. l. extensa. lin. 32. per frondes. l. frondes. In not. ad lit. L. lin. 14. oriunda. l. oriundæ lin. 15. & Favnis. l. ex Favnis. lin. 20. malè efficiunt. l. malæ efficiunt. lin. 25. circa tatera. l circa latera. lin. 26. Suptus. l. subtus.

Myth. 15. Lat. lin. 9. Diversæ. l. Diversè. lin. 31. vocetur. l. vocatur. Myth. 18. Lat. lin. 6. & si vaticinetur. l. etsi non vaticinetur.

Myth. 19. lat. lin. 13. referri. l. referre. In not. ad lit. d. extructus. l. extructas.

Myth. 20. Dan. lin. 5. det Platz. l. den Platz. lin. 9. Faa wreene. l. fra u-reene.

Myth. 21. Lat. in not. ad lit. h. lin. 5. lingvens. l. linqvens. In not. ad Lit. I. lin. 8. qvam absq; illis tribus. l. qvam absq; illis, tribus. Myth. 22. Island. lin. eignar. l. tignar. Myth. 26. lin. 11. aulum. l. aulam. Myth. 27. lin. penult. Vlffve. l. Wlfur. Ibid. lin. ult. thridea. l. thriðia.

Mythol. 29. Island. lin. 37. hardag. l. hardaga. Myth. 30. lin. 19. pependit. l. perpendit. ibidem lin. ult. arit. l. aut.

Myth. 31. Dan. lin. penult. ihielslais Krig. l. ihielslais i Krig. Myth. 31. in not ad Lit C promant. l. promunt.

Myth. 35. in not. ad Lit. a habent potium. l. habeant potum: Ibidem aqvam. l. aqvane in. Ibidem in notis ad Lit. k. circ. fin. Xystam. l. Xystum. Ibidem ad Lit. l fragilem: confidentes. l. fragilem confidentes

Myth. 36. lin. 25. dilata estq; l. dilataq; est. Myth. 37. lin. 2. Navi. l. Nani. lin. 5. verô uti. l. verò eâ uti.

Myth. 38 lin. 16. *mancipata* l. *mancipatos*. lin. 30. *hominum* l. *hominem*. lin. 36. *interrogarit*. l. *interrogavit*. lin. 55. *adhuc*. l *ad hac*. In not. ad Lit a. lin. 3. *locum, Thorus*, l. *locum Thorus* ibid. lin. 12. *si qvi* l *si qva*.

Myth Lat. 39. lin. 16. *alerum*, l. *alterum*. Ibidem in not. ad Lit. a. lin. 6. *inboitum*. l. *introitum*. lin. 19. *aula*, l *aulæ*.

Myth. 40. in notis lin. 15. *tertum*. l *tertium*.

Myth. 41. Lat. in not. ad Lit a pag 4. lin. 4. *venturus*. l. *venturos*. Ibidem lin. 7. *meter*. l. *me ter*. lin. 10. *Hæ erant*. l. *Hæc erant*. Ibidem in not. ad Lit. c. *borgoneo*, l. *Gorgoneo*; Mythol. 42. Dan. lin. 26. Ni effver. l. Ðiefföer.

Myth 42. Lat. lin. 16. *robustæ*. l. *robustam*. ibid. in not ad Lit. a. lin. 1. *offeret*. l. *offerret*.

Myth. 43. Dan lin. 24. oung. l. Lang. lin. 25. c. stiod. l. oc stiod. Myth. 45. Lat. lin. 7. *Asa*. l. *Asæ*: lin. 22. *virgultam*. l *virgulam*.

Myth. 46. Lat. lin. 22. *ex duo*. l. *ex duobus*. lin. 25. *præhendit*: l. *prehendit*. Myth. 47. Lat. lin. 5. *summentes*. l. *sumentes*.

Myth. 48. Dan. pag. 2. lin. 10. ab ult. aff da. l. aff Dage. lin. 8. ab ult. *Sibille*. l. *Sibyllæ*. Myth. 48. Lat. Ibidem. in not. ad lit. m. *indignantur de Astri*. l. *indignantur Deastri*. p. 2. lin. 10 ibidem. lin. 23. *gressu* l. *gressum*. ibidem pag. seqv. lin. 1. *metuo*. l. *mortuo*. Myth. 49. pag. 2. lin. 12. *habeas neminem* l. *habeas*: *neminem*.

Myth. 50. Lat. lin. 9. *confessorem* l. *consessorem*. Myth. 51. lin. 11. *amba, tauri*. l. *ambas tauri*. Myth. 52. Lat. lin. 12. *reconsiliatio*. l *reconciliatio*.

Myth. Lat. 54. lin. 4. *atter*. l *alter*. Myth. 55. Lat. lin. 5. *incalescente*. l. *incalescenti*. Ibidem in not. ad lit. b. lin. 7. *prævalerit*. l. *prævaleret*. lin. 12. *invitabann*. l. *invitabant*. Ibid. in not ad Lit g. lin. 4. *aqve*. l. *eqvæ*.

Myth. 57. lin 6. *Serratum* l. *servatum*. lin. 29. *columne*. l. *columnæ*. Myth. 58. in Tit. *Ægeris*. l. *Ægeri*. Myth. 59. lin. 5. *prætiosissimas*. l. *pretiosissimas*. lin. 14. *desisterit*. l. *desisteret*. lin. 36. lin. 43. *obtilit*. l. *obtulit*: ibidem in not. ad Lit. e. *sii*, l. *si*. Myth. 60. Lat. lin. 14. 15. *est. Cum*. l. *est, cum*.

Myth. 61. Dan. lin. 1. ti. l. til. Myth. 62. lin. 22. *Discendentibus*. l. *discedentibus*. lin. 29. *dejeci* l. *dejici*. lin. 43. *portionem*. l. *potionem*.

Myth. 65. lin. 6. *erat* l. *erant*. Myth. 71. lin. 10. *qvod*. l. *qvo*. ibidem. *ut*. l. *at*.

Myth. 72. Tit. Foffner. l. Soffner. Myth. 72. lin. 19. *exploratus est*. l. *exploravit*. lin. 36. *eqvitavit tum*. l. *eqvitavit*, *tum*. Myth. 78. lin. 10. *assolet*; *conferam isti*. l. *assolet conferam*; *isti*. lin. 13. *Clarissimum*. l. *charissimum*.

Eddæ Snorron. lib. 2.

De Tropicis Notionibis. l. *de Tropicis notationibus*.

Neffn Odens num 8. viß Eyermand. l. Oris Eyermand. *Securus*. l. *Securis*. num. 82. *Sonens*. l. *Sonans*. num. 122. *Aqulinis*. l. *Aqvilinis*. num. 125. fadinbigvi l. Fadinbigvi.

Eyar heite. lin. 3. ab ult. tauma. l. taumu. Hvalfiska Neffn. in not. ad Lit. c. *cætorum*. l. *cetorum*. *pecularia*. l. *peculiaria*.

Hugar heite. num. 10. ihutommer. l. Jhutommelse. num 11. Vidensklb. l. Videnskab. Hvinnur heite. l. Hvinnar heite.

Voluspå.

Stroph. 43. hart er i henne. l. hart er i heime. Item in Notis lit. n. ad Stroph. 59. pro Söluast. l. Sölvast.

In Voluspæ versione Latinâ.

Stroph. 34. *perfidem*. l. *perfidum*.

In not. ad Stroph. 48. lit. V. lin. 25. *in Edda Samundi*. l. *in Eddâ Samundi*.

In Voluſpæ notis ſcriptis à Gudmundo.

Pag. 1. lin. 10. *Olai Magni.* l. *Magni Olai.* lin. 4. ab ult. *concidit.* l. *coincidit* pag. 2. lin. 10. *vaticiniata.* l. *vaticinata.* lin 13. *refellem* l. *refellam.* lin. 19. *reperietur.* l. *reperitur.* lin. 7. ab ult. *miror.* l. *moror.* pag. 6. lin. 6. ab ult. huttuſt. l: hyttuſi pag. 7. lin. 21. *erudiendo.* l. *erudiendâ.* pag. 8. lin. 7. ab ult. *crepedenes.* l. *crepidines.* pag. 9. lin. 4. Svarrishange. l. Svarrishauge. lin. 10. ab ult. *ſemetis.* l. *ſementis.* lin. 6. ab ult. *attollens.* l *attolles* lin. ſeqv. *non.* l. *nam.* pag. 11. lin. 4. ab ult *hebræ isiſck.* l. *Hebræis* Iſck. pag. 14. lin. 11. *vatidicam.* l. *Fatidicam:*

Haavamaal.

Stroph. 3. *rig & Eſta.* l. *friget eſca:* in not. ad Lit. e. *poenus.* l. *cœna*; (*œna*). l. (*cœna*): *Itur.* l. *item.* Stroph. 17. *ille.* l. *illi.* in not. ad ſign. * *aculis.* l. *oculis.* Stroph. 23. *ipſa.* l. *ipſe.* Stroph. 26. freiſte. l: freiſta. Stroph. 28. *incolet.* l. *incolat.* *patelt icet.* l: *patet licet.* Stroph. 29. *triduonus.* l. *triduanus;* Stroph. 43. *peſſumit.* l. *peſſum it:* Stroph. 51. *diſperdentem bona.* l. *diſperdentem*; *bona.* Stroph. 44. *plane.* l. *pane.* Stroph. 54. in not. ad ſig. * *eiametro:* l: *diametro.* Stroph. 75. *verbaba.* l. *verba.* Stroph. 84. *thororeperi* l. *thoro reperi.* Stroph. 89. *poſſit*, *animus ejus alias agens id.* l. *poſſit animus ejus aliud agens*; *id.* Stroph. 104. *Novigia.* l. *Navigia;* Stroph. 107. *virgultarum.* l. *virgultorum.* *Lætum.* l. *Lethum.*

Runa Capitule.

Stroph. 8. thunudur. l: thunndur.

In Gudmundi notis ad Cap. Run:

Pag. 2. lin. 12. *novaculum.* l: *novaculam.* lin. 30. *nemine.* l. *à nemine.* lin. 33. *his.* l. *iis*; pag. 3. lin. 5. *inſidiatur.* l. *inſidiator.*

Reliqvas Lector ipſe facilè corriget.

